

JAMHURI YA MUUNGANO WA
TANZANIA

OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

RIPOTI KUU YA MWAKA YA MDHIBITI
NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA
SERIKALI JUU YA TAARIFA ZA FEDHA
KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI**

Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi, Barabara ya Samora, S.L.P. 9080, Dar es Salaam. Simu ya Upepo: 'Ukaguzi' D'Salaam, Simu:
255(022)2115157/8, Tarakishi: 255(022)2117527, Barua pepe: ocae@nao.go.tz, tovuti:
www.nao.go.tz

Kujibu tafadhalı taja; Kumb. Na. FA.27/249/01/2017/2018   28 Machi, 2019

Mh. Dkt. John Pombe Joseph Magufuli,
Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania,
Ikulu,
S.L.P 9120,
1 Barabara ya Barack Obama,
11400 DAR ES SALAAM.

**YAH: Kuwasilisha Ripoti Kuu ya Mwaka ya Mdhibiti na
Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali Juu ya Taarifa
za Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa Mwaka
wa Fedha 2017/18**

Ninayo heshima kuwasilisha kwako taarifa yangu ya Ukaguzi wa Mamlaka za Serikali ya Mitaa kwa mwaka 2017/18 kwa mujibu wa Ibara ya 143(4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977 (Kama iliyorekebishwa), na Kifungu cha 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008,

Prof. Mussa Juma Assad

MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu Wa Hesabu Za Serikali,

Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi,

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Wajibu na majukumu ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali vimeainishwa katika Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (Iliyorekebishwa 2005) kama ilivyofafanuliwa zaidi na kifungu cha 45 na 48 vya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) na Kifungu cha 10 (1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008.

Dira ya Ofisi

Hakiki kwa kurejea mpango mkakati wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi (2016/17 - 2020/2021

Lengo La Ofisi

Kutoa huduma bora za ukaguzi zenyе kuleta tija kwa nia ya kuimarisha uwajibikaji ili kupata thamani ya fedha katika kukusanya na kutumia rasilimali za umma.

Misingi ya Maadili

Katika kutoa huduma zenyе ubora unaostahili, Ofisi inaongozwa na vigezo vya msingi vifuatavyo:

- ✓ **Kutopendelea:** Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni taasisi isiyopendelea, inayotoa huduma kwa wateja wake kwa haki.
- ✓ **Ubora:** Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni ya kitaalamu inayotoa huduma bora za ukaguzi wa hesabu kwa kuzingatia viwango vya kitaaluma.
- ✓ **Uadilifu:** Ofisi ya Taifa ya kaguzi inazingatia nidhamu na kudumisha haki kwa kiwango chă juu na kuheshimu sheria.
- ✓ **Zingatio kwa Wadau:** Tunalenga matakwa ya wadau wetu kwa kujenga utamaduni wa kutoa huduma bora kwa

wateja na kuwa na watumishi wenyewe uwezo, weledi na ari ya kazi.

- ✓ **Ubunifu:** Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni taasisi bunifu ambayo wakati wote inaimarisha na kukaribisha mawazo mapya ya kimaendeleo kutoka ndani na nje ya taasisi.
- ✓ **Matumizi bora ya rasilimali:** Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni Taasisi inayozingatia matumizi bora ya rasilimali zilizokabidhiwa kwake
- ✓ **Tunafanya kazi kwa pamoja** kama timu, kushirikishana na wadau mbalimbali kitaaluma; pia kubadilishana ujuzi, mawazo na uzoefu.

Tumeweza kuyafanya yote haya kwa:

- Kufanikisha usimamizi bora wa fedha za umma kwa kuhakikisha kuwa wakaguliwa wanawajibika ipasavyo kwenye rasilimali walizokabidhiwa.
- Kusaidia kuimarisha ubora wa huduma za jamii kwa kuunga mkono juhudzi za ubunifu kwenye matumizi ya rasilimali za umma.
- Kutoa ushauri wa kiufundi kwa wakaguliwa kuhusu mapungufu ya kiutendaji kwenye mifumo yao ya uendeshaji.
- Kuwashirikisha wakaguliwa katika mchakato wa ukaguzi na hatua zake.
- Kuwapatia wakaguzi wa hesabu mafunzo yanayofaa, vitendea kazi vyta kutosha ambavyo vitachangia wafanye kazi kwa uhuru.

© Taarifa hii ya ukaguzi ni kwa ajili ya matumizi ya Serikali. Hata hivyo, taarifa ikiishapokelewa na Spika na kujadiliwa bungeni inakuwa kumbukumbu ya rejea kwa umma; hivyo, inaruhusiwa kusambazwa.

YALIYOMO

Orodha ya Majedwali	v
Orodha ya Viambatisho	xii
Vifupisho na Maneno.....	xv
UTANGULIZI	xvii
SHUKRANI	xix
MUHTASARI WA MAMBO MUHIMU KATIKA TAARIFA YA JUMLA YA UKAGUZI.....	xxi
SURA YA KWANZA.....	1
USULI NA TAARIFA KWA UJUMLA.....	1
SURA YA PILI.....	7
HATI ZA UKAGUZI.....	7
SURA YA TATU.....	14
HALI YA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI YA MIAKA ILIYOPITA	14
SURA YA NNE	20
MAANDALIZI YA BAJETI NA UTEKELEZAJI WAKE.....	20
SURA YA TANO	34
UKAGUZI WA TAARIFA ZA FEDHA	34
SURA YA SITA	42
TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI NA MASUALA YA UTAWALA BORA 42	
SURA YA SABA.....	50
USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA.....	50
SURA YA NANE	73
UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO NA MIRADI MINGINE.....	73
SURA YA TISA	85
USIMAMIZI WA MIKATABA NA MANUNUZI	85
SURA YA KUMI	281
USIMAMIZI WA MATUMIZI.....	281
SURA YA 11	281

MAPATO YA NDANI.....	281
SURA YA 12	281
USIMAMIZI WA MALI	281
SURA YA 13	281
MATOKEO YA KAGUZI MAALUM.....	281
SURA YA 14	281
HITIMISHO NA MAPENDEKEZO.....	281

Orodha ya Majedwali

Jedwali Na.1- 1: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa 2017/18	3
Jedwali Na.2-1: Aina ya hati za ukaguzi zilizotolewa	10
Jedwali Na. 2-2: Muhtasari wa hati za ukaguzi zilizotolewa kwa makundi manne ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	11
Jedwali Na.2-3: Mwenendo wa Hati za ukaguzi kwa miaka minne mfululizo	12
Jedwali Na.3-1: Mwenendo wa utekelezaji wa mapendekezo ya miaka ya nyuma	16
Jedwali Na. 3-2: Mwenendo wa majibu ya Ripoti Kuu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitatu	17
Jedwali Na. 3-3:Mambo ambayo hayajatekelezwa kutokana na kaguzi maalumu kwa kipindi cha miaka minne mfululizo	18
Jedwali Na. 3-4: Maagizo yaliyotolewa na LAAC kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa	19
Jedwali Na. 4-1: Mwenendo wa bajeti ya makusanyo ya mapato ikilinganishwa na Mapato halisi	22
Jedwali Na. 4-2: Mwenendo wa Makusanyo ya Mapato Yatokanayo na Vyanzo vya Ndani Ikilinganishwa na Matumizi ya Kawaida	23
Jedwali Na. 4-3: Asilimia ya Utetemezi wa rukuzu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kufadhili matumizi ya kawaida.	24
Jedwali Na. 4-4: Makusanyo pungufu ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani kwa asilimia	25
Jedwali Na. 4-5: Mwenendo wa fedha za maendeleo ambazo hazikupokelewa	28
Jedwali Na. 4- 6: Mwenendo wa fedha za matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa	29
Jedwali Na. 4-7: Mwenendo wa Ruzuku ya matumizi ya kawaida isiyotumika	30
Jedwali Na. 4-8: Mwenendo wa Ruzuku ya maendeleo isiyotumika	31
Jedwali Na. 4-9: Mamlaka za Serikali za Mitaa 6 zisizokuwa na bajeti ya nyongeza iliyoidhinishwa	32
Jedwali Na.5-1: Mwenendo wa Madai ya Halmashauri na malipo kabla ya kupokea huduma	35
Jedwali Na.5-2: Halmashauri ambazo hazikuchambua umri wa madai	35
Jedwali Na.5-3: Mwenendo wa Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu	36
Jedwali Na. 5-4: Halmashauri ambazo hazikuandaa mchanganuo wa umri wa madeni	37
Jedwali Na.5-5: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikuonesha miamala inayohusu viongozi wake wa juu	39
Jedwali Na.5-6: Makosa katika taarifa za fedha	41

Jedwali Na. 6-1: Matukio ya udanganyifu na kiasi kinachohusika	49
Jedwali Na.7- 1: Mwenendo wa kiwango cha watumishi katika Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo	51
Jedwali Na.7-2: Malimbikizo ya mishahara na madai mengine	52
Jedwali Na.7-3: Mwenendo wa watumishi wa Halmashauri wanaokaimu	54
Jedwali Na. 7-4 Mapungufu katika tathmini ya wazi ya utendaji kazi	56
Jedwali Na.7-5: Makato na malipo ya mishahara kwa watumishi hewa	59
Jedwali Na. 7-6: Watumishi waliokatwa mishahara kwa zaidi ya theluthi mbili	61
Jedwali la 7-7: Mwenendo makato kwa watumishi kwa miaka mitatu	62
Jedwali Na.7-8: orodha ya Halmashauri zilizochelewa kupandisha mishahara na vyeo	63
Jedwali Na.7-9: Orodha ya Taasisi ambazo makato yake hayakuwasilishwa	64
Jedwali Na.7-10: Makato ya kisheria yasiyowasilishwa katika taasisi husika kwa miaka mitatu mfululizo	65
Jedwali Na.7-11: Mishahara isiyolipwa ambayo haikurejeshwa Hazina	68
Jedwali Na.7-12: Halmashauri ambazo hazikutoa taarifa kwa Bodi ya Mikopo (HESLB)	70
Jedwali la 7-13: Malipo yaliyofanywa kwa wafanyakazi wa muda bila mikataba halali	71
Jedwali Na. 8-1: Taarifa ya mapato na matumizi ya miradi ya maendeleo	74
Jedwali Na. 8-2: Mwenendo wa fedha za maendeleo kwa miaka 4 mfululizo	75
Jedwali Na. 8-3: Fedha za miiradi zilizotumika kwenye shughuli nyingine	79
Jedwali Na. 8-4: Madeni kwa Mfuko wa Wanawake na Vijana	80
Jedwali Na. 8-5: Mwenendo wa mikopo isiyorejeshwa na vikundi vya wanawake na vijana kwa miaka minne mfululizo	81
Jedwali Na.9-1: Gharama za manunuzi zilizofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitatu (katika mamilioni)	86
Jedwali Na.9-2: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikufuata Sheria ya Manunuzi	87
Jedwali Na. 9-3: Kiwango cha uzingatiaji wa sheria ya manunuzi kwa kipindi cha miaka miwili	87
Jedwali Na.9-4: Kasoro katika Uandaaji na Utekelezaji wa Mipango ya Manunuzi	89
Jedwali Na.9-5: Mapungufu yaliyojiteza katika Vitengo vya Manunuzi na Bodi za Zabuni.	90
Jedwali Na.9-6: Orodha ya Serikali za mitaa zilizofanya manunuzi pasipo ushindani	92
Jedwali Na.9-7: Mwenendo wa manunuzi pasipo ushindani	93
Jedwali Na.9-8: Manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni	94
Jedwali Na.9-9: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya bodi	95

ya zabuni kwa miaka mitatu inayofuatana	
Jedwali Na. 9-10: Halmashauri zilizofanya manunuzi kwa wauzaji ambao hawakuidhinishwa	96
Jedwali Na. 9-11: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa	96
Jedwali Na.9-12: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi kwa njia ya masurufu	97
Jedwali Na.9-13: Serikali za Mitaa zilizopokea bidhaa bila kukaguliwa	98
Jedwali Na.9-14: Mwenendo Bidhaa zilizopokelewa bila kukaguliwa na Kamati ya Mapokezi	99
Jedwali Na.9-15: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizonunua bidhaa, kazi na huduma nje ya mpango wa manunuzi	100
Jedwali Na.9-16: Mwenendo wa manunuzi nje ya mpango kwa miaka mitatu	101
Jedwali Na.9-17: Halmashauri zilizolipia bidhaa ambazo hazijapokelewa	102
Jedwali Na.9-18: Matengenezo ya magari bila idhini ya TEMESA	103
Jedwali Na. 9-19: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikuingiza bidhaa kwenye leja	104
Jedwali Na. 9-20: Orodha ya Halmashauri zilizofanya manunuzi madogomadogo bila kuyatolea taarifa kwa Bodi ya Zabuni wala PPRA.	105
Jedwali Na.9-21: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizowaondoa Wazabuni wenyewe bei za chini bila sababu za msingi.	108
Jedwali Na.9-22: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya mabadiliko kwenye mikataba bila kibali cha Bodi ya Zabuni	110
Jedwali Na.9-23: Halmashauri ambazo hazikudai hati ya dhamana	111
Jedwali Na.9- 24: Orodha ya Halmashauri zilizofanya manunuzi nje ya Bohari ya Kuu ya Madawa	112
Jedwali Na. 9-25: Kasoro katika zoezi la kuhesabu mali	113
Jedwali Na. 9-26: Maeneo yaliyokaguliwa	113
Jedwali Na. 9-27: Mawanda ya Ukguzi	115
Jedwali Na. 9-28: Mikataba iliyotekelizwa pasipo tathmini ya athari za mazingira	116
Jedwali Na. 9-29: Mikataba isiyojumuishwa katika mpango wa manunuzi wa mwaka/bajeti	117
Jedwali Na.9-30: Zabuni ambazo hazikuchapishwa katika tovuti ya mamlaka	119
Jedwali Na. 9-31: Mikataba ambayo nyaraka za zabuni hazikuthibitishwa	120
Jedwali Na. 9-32: Mikataba ilioanza tekelezwa pasi na uwapo wa fedha za kutosha	123

Jedwali Na.9-33: Mikataba ambayo nyaraka za zabuni zimetolewa kwa mzabuni mmoja tu au wachache	124
Jedwali Na.9-34: Miradi iliyoanzishwa bila kuwapo kwa vibali nya ujenzi na mpango	128
Jedwali Na. 9-35: Mikataba ambayo fomu za tamko la agano hazikusainiwa	130
Jedwali Na.9-36: Mikataba ambayo wazabuni walioshindwa hawakupewa muda wa kutoa malalamiko	132
Jedwali Na.9-37: Makosa yaliyobainika katika uhakiki wa Mikataba	134
Jedwali Na.9-38: Mikataba iliyojumuishwa kodi ya ongezeko la thamani (VAT)	135
Jedwali 9-39: Mikataba iliyotangazwa tuzo kabla ya idhini ya Kamati ya Mipango na Fedha	136
Jedwali Na.9-40: Mikataba ambayo nakala ya barua ya tuzo haikutumwa katika mamlaka husika	137
Jedwali Na.9-41: Mikataba yenyeye upembuzi usio na usawa na haki	139
Jedwali Na. 9-42: Shughuli za awali zilizoongezwa bei	141
Jedwali Na.9-43: Mikataba iliyosainiwa kabla ya idhini ya Bodi ya Zabuni	145
Jedwali Na.9-44: Mikataba ambayo mapungufu yalibainishwa katika usahihishaji wa makosa ya kihesabu	147
Jedwali Na.9-45: Mikataba isiyojumuishwa kodi ya ongezeko la thamani	149
Jedwali 1: Mikataba iliyotekelizwa bila kukatiwa bima	152
Jedwali Na.9-47: Mikataba iliyotekelizwa bila kuwa na hati za dhamana ya utendaji	153
Jedwali Na.9-48: Mapungufu katika hati za dhamana zilizowasilishwa	154
Jedwali Na.9-49: Miradi iliyochelewa kukamilika	155
Jedwali Na. 9-50: Miradi inayochelewa katika utekelezaji wake	159
JedwaliNa.9-51:MikatabaambayoWakandarasiwake wamecheleweshewa malipo	160
Jedwali Na.9-52: Mikataba yenyeye mapungufu katika malipo ya awali na dhamana zake	163
Jedwali Na. 9-53: Mikataba ambayo Wakandarasi wake walishindwa kuhuisha mipango kazi	166
Jedwali Na. 10-1: Muhtasari wa mapungufu katika usimamizi wa matumizi	177
Jedwali Na. 10-2: Orodha ya Halmashauri 5 zenye malipo makubwa yaliyokosa viambatisho muhimu	180
Jedwali Na. 10-3: Mwelekeo wa malipo yaliyokosa viambatasho muhimu	180
Jedwali Na. 10- 4: Orodha ya Halmashauri ambazo hati za malipo zilikosekana	182
Jedwali Na. 10-5: Matumizi yaliyofanyika pasipo serikali kupata huduma	183
Jedwali Na. 10- 6: Matumizi yaliyolipiwa vifungu visivyo husika	185
Jedwali Na. 10- 7: Malipo yasiyostahili	187

Jedwali Na. 10- 8: Malipo yaliyofanyika bila ukaguzi wa awali	189
Jedwali Na. 10- 9: Halmashauri zilizofanya matumizi nje ya bajeti	191
Jedwali Na. 10- 10: Uhamisho fedha kwa njia ya mikopo ambazo hazijarejeshwa	192
Jedwali Na. 10-11: Orodha ya Halmashauri zenyet dosari kwenye kodi ya zuio	194
Jedwali Na. 10- 12: Malipo yaliyofanyika bila kuidhinishwa	195
Jedwali Na. 10- 13: Halmashauri zenyet kiasi kikubwa cha madeni kwenye Akaunti ya Amana	196
Jedwali Na. 10- 14: Malipo yasiyodhibitika katika Akaunti ya Amana	198
Jedwali Na. 10-15: Manunuzi bila ya kudai stakabadhi za kielektroniki	200
Jedwali Na. 10- 16: Mapungufu katika usimamizi wa masurufu	202

Jedwali Na. 10- 17: Mapungufu katika matumizi ya mafuta	204
Jedwali Na. 10-18: Malipo ya madeni ambayo hayakuoneshwa huko nyuma	205
Jedwali Na. 10- 19: Fedha za ruzuku zisizohamishwa kwenda idara husika	206
Jedwali Na. 10- 20: Orodha ya Halmashauri Zilizohamishia Fedha kwenye Akaunti ya Amana	207
Jedwali Na. 11-1: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizokuwa na sheria ndogo za mapato	210
Jedwali Na. 11- 2: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zinatumia Stakabadhi za vitabu vya kawaida katika kukusanya mapato	211
Jedwali Na. 11- 3: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikuwasilisha vitabu vya kukusanya mapato	212
Jedwali Na. 11- 4: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazijaweka mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato katika zahanati na vituo vya afya	214
Jedwali Na. 11-5: Orodha ya Halmashauri na idadi ya makampuni ambayo hayakulipa ushuru wa huduma	215
Jedwali Na. 11- 6: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizo kusanya Ushuru wa Huduma bila kuwapo kwa uthibitisho wa taarifa za mapato (turnover) kutoka kwa Makampuni husika	216
Jedwali Na. 11- 7: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zina mashine za kielektroniki za kukusanya mapato ambazo hazikuonekana wala kusajiliwa katika Mfumo wa Mapato (LGRCIS)	217
Jedwali Na. 11- 8: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye utofauti katika taarifa za mapato ya vyanzo vya ndani	218
Jedwali Na. 11- 9: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizotumia mawakala katika kukusanya mapato ya ndani bila mikataba	221
Jedwali Na. 11- 10: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Marekebisho ya ankara za wateja katika Mfumo wa Mapato (LGRCIS) yaliyofanywa na kuidhinishwa na mtu mmoja katika mfumo wa LGRCIS	223
Jedwali Na. 11- 11: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Marekebisho katika Mfumo wa Kukusanya Mapato bila nyaraka za kuthibitisha	225
Jedwali Na. 11- 12: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zina Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa benki	226
Jedwali Na. 11- 13: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikukusanya Mapato kutoka katika vyanzo vyake mbalimbali vya ndani	228
Jedwali Na. 11- 14: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Mapungufu katika Mfumo Kukusanya Mapato	231
Jedwali Na. 11-15: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye upungufu wa mashine za kielektroniki za kukusanya mapato	233

Jedwali Na. 11- 15: Orodha ya Mamlaka za Serikali zenyenye Mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) zilizokuwa nje ya mtandao kwa muda mrefu	235
Jedwali Na. 11- 17: Ushuru wa korosho ambao haukukusanya	237
Jedwali Na. 12- 1: Orodha ya magari yaliyotelekezwa	240
Jedwali Na. 12- 2: Halmashauri zenyenye madawa yaliyoisha muda wa matumizi	241
Jedwali Na. 12-3: Mali na Magari yaliyokosa bima	242
Jedwali 0-1: Orodha za Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizotunza vizuri dfatari la mali za kudumu	244
Jedwali 0-2: Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizo na hati za ardhi	245
Jedwali 0-6: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye mali za kudumu zisizo na namba ya utambulisho	246
Jedwali Na. 13- 1: Orodha ya Kaguzi Maalum zilizofanyika mwaka 2017/18	249
Jedwali Na. 13- 2: Udanganyifu unaodhaniwa kufanyika wakati wa Uchaguzi Mkuu wa Novemba 2015	257

Orodha ya Viambatisho

Kiambatisho Na. 1: Orodha ya Halmashauri zenyе Hati inayoridhisha	281
Kiambatisho Na. 2: Halmashauri zenyе Hati yenе shaka, isiyoridhisha na Hati Mbaya na Msingi wa hati hizo	283
Kiambatisho Na. 3: Mwenendo wa hati zilizotolewa kwa Mamlakaza ya Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo	292
Kiambatisho Na. 4: Mapendekezo yaliyokaa bila kutekelezwa kwa kipindi kinachozidi miaka miwili na zaidi	299
Kiambatisho Na. 5: Hali ya utekelezaji kwa mapendekezo Yaliyosalia kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa.....	303
Kiambatisho Na. 6: Utekelezaji wa mapendekezo ya Ripoti Kuu iliyopita	308
Kiambatisho Na. 7: Hali ya Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa	317
Kiambatisho Na. 8: Orodha ya Halmashauri ikionesa Mwenendo wa Bajeti iliyoidhinishwa kulinganisha na Makusanyo halisi.....	320
Kiambatisho Na. 9: Mwenendo wa Mapato yatokanayo na Vyanzo vya ndani yaliyokusanya ikilinganishwa na matumizi ya Kawaida.	326
Kiambatisho Na. 10: Asilimia ya utegemezi katika matumizi ya kawaida	331
Kiambatisho Na. 11: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa zenyе Makusanyo pungufu ya Mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani kwa asilimia	336
Kiambatisho Na. 12: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa zilizokusanya Mapato ya ndani zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa	340
Kiambatisho Na. 13: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa zilizopokea fedha za miradi ya maendeleo zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa.	341
Kiambatisho Na. 14: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa zilizopokea fedha za matumizi ya kawaida zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa.	342
Kiambatisho Na. 15Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizopokelewa chini ya bajeti iliyoidhinishwa.	343
Kiambatisho Na. 16: Fedha za Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida zilizopokelewa chini ya bajeti iliyoidhinishwa	347
Kiambatisho Na. 17: Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida ambazo hazikutumika	351
Kiambatisho Na. 18: Fedha za ruzuku ya miradi ya maendeleo ambazo hazikutumika	357
Kiambatisho Na. 19: Kutenga fedha za maendeleo kutoka mapato ya ndani pungufu ya asilimia 60	361
Kiambatisho Na. 20: Madai ya Halmashauri na malipo kabla ya kupokea huduma yaliyokaa kwa muda mrefu	362
Kiambatisho Na. 21: Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu	366
Kiambatisho Na. 22: Kesi dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zinazoweza kuathiri mtiririko endelevu wa kifedha	370

Kiambatisho Na. 23: Mapungufu katika mazingira ya Kiteknolojia na Mifumo ya Uhasibu.....	373
Kiambatisho Na. 24: Mapungufu katika mifumo ya udhibiti wa mazingira ya kiteknolojia.....	380
Kiambatisho Na. 25: Mapungufu katika utendaji kazi wa Kamati ya Ukaguzi	382
Kiambatisho Na. 26: Mapungufu katika utendaji kazi wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani	387
Kiambatisho Na. 27: Mapungufu katika Kitengo cha kusimamia vihatarishi	390
Kiambatisho Na. 28: Mapungufu katika Usimamizi wa Tathmini ya Ubadhirifu ..	391
Kiambatisho Na. 29: Upungufu wa watumishi katika Halmashauri mbalimbali...	392
Kiambatisho Na. 30: Maafisa wanaokaimu kwa zaidi ya miezi 6	408
Kiambatisho Na. 31:Makato yasiyowasilishwa taasisi mbalimbali.....	412
Kiambatisho Na. 32: Watumishi waliohamishwa vituo vya kazi lakini mishahara yao inalipwa na Halmashauri walizotoka	414
Kiambatisho Na. 33:Fedha za utekelezaji wa miradi ambazo hazijatumika	416
Kiambatisho Na. 34: Fedha za Miradi ya maendeleo ambayo haikutumika	420
Kiambatisho Na. 35: Dosari zilizobainika wakati wa utekelezaji wa Miradi.....	428
Kiambatisho Na. 36: Orodha ya Halmashauri ambazo miradi haijatekelezwa	437
Kiambatisho Na. 37: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye miradi ambayo haijakamilika	444
Kiambatisho Na. 38: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za mitaa ambazo miradi imekamilika lakini haitumiki	448
Kiambatisho Na. 39: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa zilizochepusha fedha za miradi	450
Kiambatisho Na. 40: Halmashauri ambazo hazijachangia asilimia 10 mfuko wa wanawake na vijana	452
Kiambatisho Na. 41: Mikopo iliyotolewa kwa vikundi vya wanawake na vijana ambayo haijarejeshwa Sh. 9,673,133,887	456
Kiambatisho Na. 42: Mapungufu kwenye utekelezaji wa mfuko wa afya ya Jamii (Mfuko Wa Afya Ya Jamii).....	460
Kiambatisho Na. 43: Halmashauri ambazo hazikupeleka asilimia Ishirini ya fidia ya vyanzo vilivyo futwa kwenda kwenye vijiji	461
Kiambatisho Na. 44:Madai yaliyokataliwa na Bima ya Afya (NHIF)	462
Kiambatisho Na. 45: Madai ambayo hayajalipwa na Bima ya Afya (NHIF).....	463
Kiambatisho Na. 46: Fedha ya Ruzuku ya matumizi mashulen (capitation grants) iliyotolewa pungufu	464
Kiambatisho Na. 47: Manunuzi ya bidhaa, Ushauri na Huduma.	465
Kiambatisho Na. 48: Orodha ya Halmashauri Zilizokiuka Taratibu za Manunuzi. .	473
Kiambatisho Na. 49: Malipo bila viambata muhimu	475
Kiambatisho Na. 50: Malipo ambayo hayakukatwa kodi ya zuio	478
Kiambatisho Na. 51:Mapungufu katika usimamizi wa masurufu.....	479
Kiambatisho Na. 52: Mapungufu katika matumizi ya mafuta	482

Kiambatisho Na. 53: Orodha ya Halmashauri zenye Mali za kudumu zisizofanya kazi na zisizotengenezeka 483

Vifupisho na Maneno

BoQ	Makadirio ya Gharama za Ujenzi
CDCF	Mfuko wa kuchochaea maendeleo ya Jimbo
CHF	Mfuko wa afya ya jamii
CPO	Ofisi Kuu ya Malipo
CRB	Bodi ya Usajili wa Wakandarasi
DED	Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya
EFD	Stakabadhi za kielektroniki
EMA	Sheria ya Usimamizi wa Mazingira
EQUIP-T	Programu ya Uboreshaji wa Elimu Tanzania
FFARS	Mfumo wa Taarifa za Kifedha
GoT-HOMIS	Mfumo wa Taarifa ya Usimamizi wa Hospitali ya Tanzania
H/JIJI	Halmashauri ya Jiji
H/M	Halmashauri ya Manispaa
H/MJI	Halmashauri ya Mji
H/W	Halmashauri ya Wilaya
HBF	Mfuko wa pamoja wa afya
HESLB	Bodi ya mikopo ya elimu ya juu
IFMS	Mfumo funganifu wa usimamizi wa fedha
IPSAS	Viwango vya kimataifa vya uhasibu kwa sekta ya umma
ISA	Viwango vya kimataifa vya Ukaguzi wa hesabu
ISSAI	Viwango vya Kimataifa vya Asasi Kuu za Ukaguzi
JKT	Jeshi la Kujenga Taifa
LAAC	Kamati ya Bunge ya Hesabu za Mamlaka ya Serikali
LAPF	Mfuko wa Pensheni wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa
LAWSON	Mfumo wa kielektroniki wa malipo ya mishahara kwa watumishi wa umma
LGCDG	Ruzuku ya miradi ya maendeleo ya Serikali za Mitaa
LGRCIS	Mfumo maalum wa ukusanyaji wa mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa
MoU	Mkataba wa Makubaliano
Na.	Namba
NHIF	Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya
NMSF	Mkakati wa Taifa wa kudhibiti UKIMWI

NSSF	Mfuko wa hifadhi ya huduma ya jamii
NSTP	Miradi mpaka wa Kaskazini na Kusini
OPD	Idara ya wagonjwa wa nje katika hospitali
OPRAS	Mfumo wa wazi upimaji wa utendaji kazi kwa watumishi
OR-MUU	Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma
OR-TAMISEMI	Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa
P4R	Mradi wa lipa kwa matokeo makubwa
PAC	Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali
TAKUKURU	Taasisi ya kuzuia na kupambana na rushwa
PLANREP	Mfumo wa Bajeti
PoS	Mashine za kieletroniki za kukusanya mapato
PPA	Sheria ya Manunuzi ya Umma ya Mwaka 2013
PPR	Kanuni za Manununzi ya Umma za Mwaka 2013
PPF	Mfuko wa pensheni wa mashirika ya umma
PPRA	Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma
PSPF	Mfuko wa pensheni wa watumishi wa umma
SACCOS	Chama cha ushirika cha akiba na mikopo
SCC	Masharti Maalum ya Mkataba
SEDP	Mradi wa kuboresha Miundombinu shule za sekondari
Sh.	Shilingi ya Tanzania
TANESCO	Shirika la umeme Tanzania
TASAF	Mfuko wa maendeleo ya jamii Tanzania
TBA	Wakala wa Majengo Tanzania
TEMESA	Wakala wa ufundi na umeme Tanzania
TISS	Mfumo wa malipo wa moja kwa moja kupitia benki
UKIMWI	Upungufu wa kinga mwilini
ULGSP	Mradi wa uboreshaji wa Halmashauri za mijini
UNICEF	Miradi ya Umoja wa Mataifa ya Kumlinda Mtoto
VAT	Kodi ya Ongezeko la Thamani
WSDP	Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji
WYDF	Mfuko wa wanawake na vijana

UTANGULIZI

Ninawasilisha ripoti hii kwa mujibu wa Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (kama ilivyorekebishwa) inayonitaka nifanye ukaguzi angalau mara moja kwa kila mwaka na kutoa ripoti katika

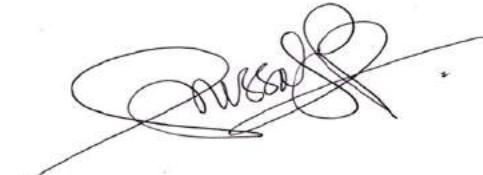
masuala ya hesabu za Serikali ya Jamhuri ya Muungano, hesabu zinazosimamiwa na maafisa wote wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na mahakama pamoja na hesabu zote zinazosimamiwa na Mahakama pamoja na Karani wa Bunge. Kifungu cha 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008 na Kanuni ya 88 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma wa mwaka 2009 vinanitaka niwasilishe Ripoti Jumuifu ya Ukaguzi kwa Rais ifikapo tarehe 31 Machi kila mwaka, ambapo, baadaye huwasilishwa Bungeni kupitia Waziri mwenye dhamana (mwenye dhamana ya Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa).

Ripoti hii imejumuisha matokeo muhimu ya Ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, hasa kwenye tathmini na uchunguzi wa taarifa za fedha pamoja na kumbukumbu zake, mifumo ya udhibiti wa ndani, pamoja na taratibu na michakato ya manunuzi na kufuata sheria na kanuni za manunuzi. Pia, inajumuisha matokeo ya Ukaguzi Maalum uliofanywa, na utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi ya miaka ya nyuma na maagizo ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2017/18.

Kufuatia Ukaguzi uliofanyika, maoni ya ukaguzi yametolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zipatazo 185 zilizokaguliwa, na nimeweka wazi katika maoni hayo kama taarifa za kifedha zinaonesha usahihi kwa mujibu wa viwango vya kimataifa vya uandaaji taarifa wa fedha katika sekta ya umma (IPSAS).

Ukaguzi ulifanyika kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Taasisi Kuu za Ukaguzi (ISSAIs) ambayo ni Mahususi kwa Ukaguzi katika Sekta ya Umma vinavyotolewa na Shirikisho la Kimataifa la Wahasibu (IFAC).

Ninaamini kwamba, matokeo na mapendelekezo yaliyojumuishwa katika ripoti hii, yakitekelezwa yataboresha sana shughuli za serikali katika utoaji wa huduma, hivyo kuimarisha uwajibikaji, uwazi na uadilifu katika serikali na taasisi za umma.

Prof. Mussa Juma Assad,
**MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA
SERIKALI 28 Machi, 2019**

SHUKRANI

Ripoti hii ya mwaka uliomalizika Juni 30, 2018 imeandaliwa na kukamilika vyema kwa msaada na ushirikiano niliopokea kutoka kwa wadau mbalimbali.

Kwanza, ningependa kutoa shukrani zangu za pekee kwa Mheshimiwa, Dkt John Pombe Joseph Magufuli, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali yake yote, kwa kuunga mkono ofisi yangu na kuchukulia kwa umuhimu wa pekee mapendekezo kuhusu matokeo ya ukaguzi niliyoyatoa katika ripoti zangu za ukaguzi kwa lengo la kuboresha uwajibikaji katika ukusanyaji na utumiaji wa rasilimali za umma.

Napenda pia kutoa shukrani zangu kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali, Mhasibu Mkuu wa Serikali na wafanyakazi wote wa Hazina, kwa kujituma na msaada wao katika mchakato wa ukaguzi. Mhasibu Mkuu wa Serikali amekuwa mstari wa mbele katika utoaji wa mara kwa mara wa nyaraka na miongozo ya fedha inayolenga kupata ufumbuzi wa mapungufu tuliyobainisha kwenye ukaguzi wa taarifa za fedha.

Zaidi ya hayo, ninaishukuru kwa dhati Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, Maafisa Masuuli na menejimenti za Halmashauri za Jiji, Manispaa, Wilaya na Miji kwa kushiriki kwao kikamilifu katika mchakato mzima wa ukaguzi.

Pia ninashukuru Bunge kwa; kujitolea kwa dhati kuhakikisha kuwa bajeti ya kutosha imetengwa kwa ofisi yangu ili kufanikisha kutekeleza jukumu langu la kikatiba; nia ya dhati kuzungumzia ripoti zangu wakati wa majadiliano katika vikao vyake; na kufanya vikao vya Kamati za Kudumu za Bunge na Maafisa Masuuli ambavyo huchangia kwa kiasi kikubwa uwajibikaji katika usimamizi wa rasilimali za umma.

Kwa upande mwingine, napenda kutambua mchango wa wadau wengine ikiwa ni pamoja na washauri, asasi za kiraia, taasisi za uchunguzi za serikali, kwa michango na maoni yao wakati wa utayarishaji wa ripoti hii. Tunathamini sana kujitoa kwao.

Mwisho, lakini si kwa umuhimu, napenda kuwashukuru watumishi wote wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa kujitoa kwao kufanya kazi katika mazingira magumu na saa za ziada ili kukamilisha ripoti hii kwa ajili ya kuwasilishwa ndani ya muda uliowekwa kisheria.

Mungu awabariki nyote.

MUHTASARI WA MAMBO MUHIMU KATIKA TAARIFA YA JUMLA YA UKAGUZI

Utangulizi

Muhtasari huu unatoa maelezo ya jumla juu ya mambo muhimu yaliyojitokeza katika ripoti hii. Unadokeza kwa ufupi mambo muhimu yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi ambayo yanahitajika kufahamika kwa Umma, Serikali, Bunge na Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika. Maelezo ya kina ya mambo muhimu yaliyojitokeza pamoja na mapendekezo yanaonekana chini ya sura husika zinazofuata.

(i) Hati za Ukaguzi

Nimefanya ukaguzi wa Taarifa za Fedha kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185, na nimetoa hati mbalimbali kwa kaguzi zilizofanyika kama inavyooneshwa katika Jedwali hapa chini:

Hati zilizotolewa	Idadi ya Halmashauri	%
Hati zinazoridhisha	176	94
Hati zenye mashaka	7	4
Hati zisizoridhisha	1	1
Hati mbaya	1	1
Jumla	185	100

Nimefanya tathmini ya hati za ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa muda wa miaka minne na jinsi gani mwenendo wa hati za ukaguzi unaathiri mwelekeo wa kimkakati na maendeleo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Ikilinganishwa na ukaguzi wa mwaka ulipita, Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye hati zinazoridhisha zimeongezeka kutoka 166 hadi 176, ikiwa ni ongezeko la asilimia 4. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye hati zenye shaka zimepungua kutoka 16 hadi 7, sawa na asilimia 5.

Aidha, hati zisizoridhisha zimepungua kutoka 3(%) hadi 1(%), hii inaashiria maboresho katika utayarishaji wa taarifa za fedha; kwa mara ya kwanza tangu mwaka 2013/2014, Mamlaka ya Serikali za Mitaa moja ndio imepata hati mbaya (Disclaimer of Opinion).

Hatua stahiki zinahitajika kuchukuliwa katika Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji ambayo katika miaka minne mfululizo, imepata hati isiyoridhisha. Tahadhari hiyo hiyo inahitajika katika Halmashauri ya Wilaya ya Ukerewe ambayo imepata Hati yenyе shaka kwa kipindi cha miaka minne mfululizo.

(ii) Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi ya miaka ya nyuma

Kati ya mapendekezo 11,774 yaliyotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 mwaka 2016/17, mapendekezo 4,469 (38%) yalitekelezwa kikamilifu; mapendekezo 2,768 (24%) yalikuwa katika hatua ya utekelezaji; mapendekezo 2,168 (18%) hayajatekelezwa; mapendekezo 376 (3%) yamejirudia na mapendekezo 1,993 (17%) yamepitwa na wakati.

Pia, hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi wa miaka nyuma ya ripoti ya jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa inaonesha kuwa, kati ya mapendekezo 13 ambayo yalikuwa hayajatekelezwa kwa mwaka 2016/17, mapendekezo nane (62%) yalikuwa katika hatua ya utekelezaji na matano (38%) hayakutekelezwa.

Zaidi ya hayo, maagizo mengi yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Kudumu ya Hesabu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LAAC) hayajatekelezwa kwa kipindi kirefu, na hakuna hatua zilizochukuliwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa. Kati ya maagizo 882 yaliyotolewa na LAAC kwa Maafisa wa Masuuli wa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika mwaka wa fedha

2016/17, maagizo 391 (44%) yalitekelezwa; maagizo 322 (37%) yalikuwa katika hatua za utekelezaji; na maagizo 169 (19%) hayakutelezwa.

Maelezo ya kina juu ya hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi ya miaka ya nyuma yapo katika sura ya tatu ya ripoti hii.

(iii) Mapitio ya maandalizi na utekelezaji wa Bajeti

Sura ya nne inatoa ufahamu juu ya bajeti zilizoandaliwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa chini ya Kifungu cha 43(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000) na Sheria ya Bajeti Na. ya 11 ya 2015. Eneo moja ambalo limenipa wasiwasi ambalo nimelieleza katika sura hii ni bajeti ya mapato yanayotokana na vyanzo vyatundu na ikilinganishwa na mapato halisi yaliyokusanywa.

Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingi zimeendelea kukusanya mapato chini ya makadirio isipokuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 34 ambazo zimeweza kukusanya jumla ya Sh. 140,212,085,829 sawa na 13% zaidi ya bajeti ya Sh. 123,830,915,271. Hata hivyo, kwa ujumla kulikuwa na makusanyo pungufu ya Sh. 111,236,258,525 sawa na 16%.

Ulinganisho wa makusanyo halisi na matumizi ya kawaida umeonesha kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaweza kukidhi tu asilimia 13 ya matumizi ya kawaida. Hii inamaanisha kuwa, 87% ya matumizi yake ya kawaida yanategemea ruzuku kutoka Serikali Kuu.

Mambo mengine yaliyojitokeza na kuyatolea mapendekezo ni haya yafuatayo:

- Kutolewa zaidi kwa ruzuku ya maendeleo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 23 yenye jumla ya Sh.22,061,211,649 na kutolewa zaidi kwa ruzuku ya matumizi ya kawaida

katika Mamlaka za Serikali za mitaa 20, jumla Sh. 42,635,742,871

- Kutolewa kiasi pungufu cha ruzuku ya maendeleo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 156, jumla ya Sh. 480,006,523,690; na kutolewa pungufu kwa ruzuku ya matumizi ya kawaida katika Halmashauri 165, jumla Sh. 987,889,016,662
- Kulikuwa na ruzuku ya matumizi ya kawaida ambayo haikutumika hadi mwishoni mwa mwaka katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 174, jumla ya Sh. 139,556,805,020
- Kulikuwa na ruzuku ya maendeleo ambayo haikutumika hadi mwishoni mwa mwaka katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 176 ya jumla ya Sh. 261,449,918,916
- Kulikuwa na bajeti ya ziada iliyopokelewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa sita(6) bila kuidhinishwa, kiasi cha Sh. 8,398,973,253

(iv) Ukaguzi wa taarifa za fedha

Nimeandaa muhtasari wa masuala yaliyojitekeza katika ukaguzi wa taarifa za fedha kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Kihasibu katika Sekta za Umma (IPSAS Accrual) katika sura ya tano ya taarifa.

Kwa ujumla, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 ziliwasilisha taarifa zao za fedha kwa ajili ya ukaguzi kwa mujibu wa tarehe iliyowekwa kisheria. Hata hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingi ziliwasilisha taarifa za fedha ambazo zilitkuwa na makosa mengi na kutoingiza baadhi ya miamala katika taarifa hizo na kusababisha kufanyika kwa marekibisho ili kusahihisha makosa hayo yaliyobainishwa.

Mamlaka za Serikali za Mitaa sita (6) kati ya 185 zilipata hati zenye shaka kwa sababu ya dosari kubwa katika taarifa za hesabu za mwisho na makosa yaliyofikia kiasi cha Sh.159,573,105,737.

Hati Mbaya ilitolewa kwa Halmashauri ya Wilaya ya Nyang'hwale kwa sababu ya kudhibitiwa kwa mawanda ya ukaguzi na kutofautiana kwa baadhi mambo katika taarifa ya fedha yenye jumla ya Sh. 4,946,846,052.

Aidha, hali ya Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji iliendelea kuwa mbaya zaidi; kwani imeendelea kupata hati isiyoridhisha kwa mwaka wa nne mfululizo. Taarifa za fedha za Manispaa zilikuwa na dosari kubwa zenyе jumla ya Sh. 150,114,910,215.

Masuala mengine yaliyojitokeza katika taarifa za fedha ambayo Mamlaka za Serikali za Mitaa zinahitaji kuyashughulikia vizuri wakati wa kuandaa taarifa za fedha ni kutokuwapo kwa taarifa zinazoonesha umri wa madai na madeni; na madai yaliyotokana na kesi dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

(v) Tathmini ya mfumo wa udhibiti wa ndani na utawala bora

Nimefanya tathmini ya mfumo wa udhibiti wa ndani wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, usimamizi wa vihatarishi na mfumo wa utawala bora na nimeonesha masuala kadhaa yanayohitaji kufanyiwa kazi kuhusu dhana ya utawala bora.

Katika tathmini yangu ya mfumo wa udhibiti wa ndani wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, nilibaini kuwa mifumo ya LGRCIS, LAWSON, PLANREP na FFARS bado haijaunganishwa moja kwa moja na mfumo wa kihasibu, yaani IFMS Epicor. Pia moduli za usimamizi wa mali, madeni na madai katika mfumo wa IFMS Epicor hazitumiki, hivyo kusababisha kufanyika kwa njia ya kawaida.

Katika eneo la utawala bora, nimeendelea kubaini mapungufu katika utendaji wa Kamati za Ukaguzi. Pia, Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani vina upungufu wa vitendea kazi, upungufu

wa watumishi na kukosa mafunzo ya mifumo inayotumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kama vile IFMS Epicor, LGRCIS, LAWSON, PLANREP na FFARS.

Katika tathmini yangu ya usimamizi wa vihatarishi vyatubaki, nimebaini matukio matatu ya udanganyifu yenye thamani ya jumla ya Sh. 321,377,067 ambayo yanahitaji uchunguzi zaidi na hatua stahiki kuchukuliwa. Matokeo na mapendekezo ya kina yamejumuishwa katika sura ya sita ya taarifa hii.

(vi) Usimamizi wa mishahara na rasilimali watu

Nilifanya ukaguzi wa kina katika masuala yanayohusiana na usimamizi wa rasilimali watu, mishahara, maslahi ya watumishi. Kwa kufanya hivyo, nilizingatia zaidi kumbukumbu za uajiri, upandishwaji vyeo, nyongeza za mishahara, uhamisho na usitishwaji wa ajira. Yafuatayo ni masuala muhimu niliyobaini katika eneo hili:

- Kuwepo kwa madai mbalimbali ya watumishi na malimbikizo ya mishahara katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 22 ambayo hayajalipwa yenye jumla ya Sh.11,141,505,574.
- Malipo ya mishahara na makato ya kisheria kwa taasisi mbalimbali yanayohusisha watumishi ambao hawako kwenye ajira Sh. 207,375,726.
- Kulikuwa na makato ya mishahara ambayo hayakuwasilishwa kwa taasisi husika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 41 yenye jumla ya Sh.1,048,170,313.
- Kutorejeshwa kwa mikopo ya Bodi ya Mikopo kwa Wanafunzi wa Elimu ya Juu kutoka kwa watumishi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, ya Sh. 269,913,969.
- Malipo kwa watumishi wa muda mfupi bila kuwapo mikataba halisi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa tano (5) jumla ya Sh. 210,093,152.

Masuala mengine yaliyojitokeza katika eneo hili ambayo yanaweza kuathiri utendaji kazi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni haya yafuatayo:

- Kuchelewa kuidhinisha upandishwaji vyeo na ongezeko la mishahara kwa watumishi 10,899 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 17.
- Mapungufu katika mfumo wa wazi wa upimaji utendaji kazi (OPRAS) wa Mamlaka za Serikali za Mitaa.
- Kuwapo kwa watumishi 491 wanaokaimu nafasi za ukuu wa vitengo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 129 kwa zaidi ya miezi 6 na kuwepo kwa nafasi za wazi 74 katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa 20.
- Upungufu wa watumishi 149,943 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 158.
- Kutohamisha taarifa za mishahara za watumishi 13,090 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 33 waliohamishiwa katika taasisi nyingine za Serikali.

(vii) Ukaguzi wa miradi ya maendeleo na miradi mingine

Katika kupitia taarifa ya mapato na matumizi ya miradi ya maendeleo nimebaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilikuwa na jumla ya Sh. 793,817,895,707 kwa ajili ya miradi ya maendeleo ambapo jumla ya Sh. 532,367,976,921 zilitumika hadi kufikia tarehe 30 Juni 2018. Hivyo, kuwa na fedha ambazo hazikutumika jumla ya Sh. 261,449,918,916 sawa na asilimia 33%.

Katika tathmini ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo nilibaini baadhi ya mapungufu kama yanavyoonekana hapa chini:

- Miradi 27 yenye thamani ya Sh. 5,242,553,134 ilikamilika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 16, lakini haitumiki.

- Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 zilichepusha jumla ya Sh. 5,020,875,367 ili kufadhili shughuli zisizokusudiwa.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 45 hazikutekeleza miradi ya maendeleo yenye thamani ya Sh. 41,495,010,188 kama ilivyokuwa imepangwa kutokana na kutotolewa kwa fedha na Serikali Kuu.
- Usimamizi hafifu wa miradi na kutelekeza miradi kwa muda mrefu kuimesababisha kutokamilika kwa miradi ya maendeleo yenye thamani ya Sh. 52,429,796,288 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 46.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 142 hazikuchangia asilimia 10 sawa na Sh. 40,377,882,284 katika Mfuko wa Wanawake na Vijana kutokana na mapato yao ya ndani.
- Kutorejeshwa kwa Mikopo iliyotolewa kwa vikundi vyta wanawake na vijana katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 90 yenye thamani ya Sh. 10,044,453,656.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 62 hazikupeleka jumla ya Sh. 3,323,304,516 ngazi za chini (Vijiji, Mitaa, Kata) kama fidia iliyopokelewa kutoka Serikali Kuu.

(viii) Ukaguzi wa usimamizi wa manunuvi na Mikataba

Jumla ya Sh. 1,302,794,588,840 zililitumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 nilizokagua kwa ajili ya manunuvi ya bidhaa, huduma na kazi. Hii inaonesha kupungua kwa Sh. 54,567,593,469 au 4% ikilinganishwa na Sh. 1,357,362,182,309 zilizotumika mwaka wa fedha uliopita wa 2016/2017. Ukaguzi wa utekelezaji wa Sheria ya Manunuvi ya Umma namba 7 ya mwaka 2011 na Kanuni zake za mwaka 2013 umebaini mapungufu kadhaa ambayo yanahitaji kufannyiwa kazi haraka kama ifuatavyo:

- Manunuvi yenye thamani ya Sh. 3,936,238,236 yalifanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 48 bila kuwapo uthibitisho sahihi wa ushindanishi wa wazabuni;

- Manunuzi ya bidhaa na huduma zenyе thamani ya Sh. 9,047,221,353 yalifanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 bila kuidhinishwa na bodi ya zabuni;
- Bidhaa na huduma zenyе thamani ya Sh. 923,836,408 zilinunuliwa kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa na Wakala wa Manunuzi wa Serikali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 18;
- Ununuzi wa bidhaa mbalimbali na huduma zenyе thamani ya Sh. 471,407,452 kwa kutumia masurufu ulifanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 18;
- Bidhaa zenyе thamani ya Sh. 1,412,005,295 zilipokelewa bila kukaguliwa na kamati za ukaguzi na mapokezi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 31;
- Kulikuwa na manunuzi yenyе thamani ya Sh. 28,540,519,010 ambayo hayakujumuishwa katika mpango wa manunuzi wa mwaka katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 14;
- Kutothibitishwa kwa matumizi ya bidhaa zenyе thamani ya Sh. 1,574,468,541 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 34;
- Kuondolewa kwa wazabuni wenyе bei ya chini bila sababu za msingi na kusababisha hasara ya Sh. 2,369,417,124;
- Mikataba yenyе thamani ya Sh. 24,852,726,272 ilitekelezwa bila kuwapo kwa dhamana ya utendaji;
- Kulikuwa na bidhaa na huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 15 zenyе thamani ya Sh. 573,039,278 ambazo zililipiwa lakini hazikupokelewa . Hii ni kinyume na Kanuni Na. 132(2)(a) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma, 2013.

(ix) Tathmini ya usimamizi wa matumizi ya fedha za umma

Ukaguzi wa usimamizi wa matumizi ya fedha za umma kwa mwaka 2017/18 umebaini udhaifu katika Halmashauri nyingi ambao unahitaji kushughulikiwa. Baadhi ya mambo muhimu yaliyoonekana ni haya yafuatayo:

- Malipo yaliyofanyika ya Sh. 6,716,649,510 yakiwa na nyaraka pungufu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 106
- Hati za malipo zenyе jumla ya Sh. 1,672,467,823 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 17 hazikuwasilishwa kwa ajili ya Ukaguzi;
- Matumizi yasiyokuwa na tija yenyе juma ya Sh.720,206,743 yamefanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 20;
- Matumizi yaliyopita katika vifungu visivyo sahihi jumla ya Sh. 1,998,119,250 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 48;
- Matumizi yasiyo halali yamefanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 36 jumla ya Sh. 859,145,488;
- Malipo ya Sh. 3,940,747,359 katika Serikali za Mitaa 41 yamefanyika bila kufanyiwa ukaguzi wa awali;
- Malipo ya jumla ya Sh. 5,006,011,465 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 46 nje ya bajeti;
- Madeni ya ndani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 13 kati ya vifungu na vifungu, hayajarudishwa Sh. 2,610,914,088;
- Malipo yasiodhinishwa Sh.1,033,321,426 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 17;
- Madeni kutoka Akaunti ya Amana hayajarudishwa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 73 Sh. 4,698,595,158;
- Malipo yaliyokosa uthibitisho wa fedha zake kuwapo katika akaunti ya amana katika Serikali za Mitaa 45 Sh. 6,955,860,441;
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 74 zilifanya malipo ya jumla ya Sh. 8,506,758,463 bila kudai stakabadhi za kielektroniki (EFD);
- Mapungufu katika matumizi ya mafuta yaliyonunuliwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 43 Sh. 495,392,079; na
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 28 zimefanya malipo ya Sh.1,209,541,377 kwa wadai ambao hawakuoneshwa kwenye taarifa za fedha za mwaka uliopita.

(x) Usimamizi wa makusanyo ya mapato ya vyanzo vya ndani

Tathmini yangu ya mapato ya vyanzo vya ndani iliangalia sera, udhibiti wa ndani, ufuatiliaji na mikakati ya kukusanya iliyoanzishwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Miongoni mwa mapungufu ya ki-sera yaliyotambulika yalikuwa ni kukosekana kwa sheria ndogondogo ambazo zimeboreshwa/kupitishwa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 13, sera ya ushuru wa huduma yenye mapungufu katika Mamlaka za Serikali za mitaa 19, stakabadhi za kitabu kutumika kukusanya maduhuli badala ya stakabadhi za kieletroniki (POS) katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 19. Pia Vituo vya Afya katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 11 havikuwa na mfumo wa kieletroniki wa kukusanya mapato kinyume na maelekezo ya Serikali.

Kwa kuangalia udhibiti wa ndani kwenye makusanyo ya mapato na matumizi yake, nimebaini mapungufu kadhaa ambayo yanajumuisha:

- Mashine 56 za kukusanya mapato katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 7 kutosajiliwa katika mfumo wa mapato (LGRCIS).
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 8 zina mawakala 195 wa kukusanya mapato bila kuwa na mikataba nao.
- Mamlaka ya Serikali za Mitaa 7 zimefanya marekebisho kwenye mfumo wa mapato ya jumla ya Sh. 35,827,926,334 bila uthibitisho.

Katika sura hii, niliangalia kwa umakini usimamizi usioridhisha wa mapato wenye viashiria vya udanganyifu. Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 78 nimebaini makusanyo ya Sh. 5,267,839,129 kutoka vyanzo mbalimbali vya mapato ambayo hayakuthibitishwa kupelekwa benki kinyume na Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya

Mwaka 2009. Zaidi ya hayo, marekebisho kadhaa ya ankara katika Halmashauri 50 yenyeye thamani ya Sh. 9,431,859,590 yaliombwa na kuidhinishwa na mtu mmoja katika mfumo wa ukusanyaji wa mapato (LGRCIS) kinyume na utaratibu wa udhibiti wa ndani katika ugawaji wa majukumu, na pia kiasi cha Sh. 18,701,694,586 hakijakusanya katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 90.

(xi) Usimamizi wa Mali

Mapitio ya usimamizi wa mali za Mamlaka za Serikali za Mitaa umebaini kuwa jumla ya magari, mitambo na pikipiki 504 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 97 yamekaa muda mrefu bila kutumika, na madawa yenyeye thamani ya Sh. 276,887,999 yako katika stoo za Halmashauri sita (6) kwa vipindi mbalimbali kuanzia mwaka 1990 hadi 2018 bila kuteketezwa.

Zaidi ya hayo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zimethaminisha ardhi na kuzijumuisha katika taarifa zao za fedha bila kufanya jitihada za kupata hati za umiliki wa ardhi.

SURA YA KWANZA

USULI NA TAARIFA KWA UJUMLA

1.1 Utangulizi

Ripoti hii inaonesha matokeo, mapendekezo na hitimisho kutokana na ukaguzi wa taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa¹ kwa mwaka wa fedha ulioishia Juni 30, 2018.

Ukaguzi umefanyika kwa mujibu wa lbara ya 143 cha Katiba ya Jamhuri ya Muungano ya Tanzania ya mwaka 1977 (kama iliyorekebishwa), na Kifungu cha 10 (1) cha Sheria ya Umma ya Ukaguzi Na. 11 ya mwaka 2008 pamoja na Kifungu cha 45 cha Sheria za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000)

1.2 Malengo ya Ukaguzi

Lengo kuu la kufanya ukaguzi ni kuniwezesha kupata uhakika wa kutosha kuniwezesha kutoa maoni juu ya taarifa za fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa, na kujiridhisha kuwa zimeandaliwa kwa kuzingatia Viwango vya Kimataifa vya Uandaaji wa Taarifa za Fedha za Umma (IPSAS), na kama sheria na kanuni zimezingatiwa.

1.3 Mawanda ya ukaguzi

Ukaguzi umefanyika kwa mujibu wa Viwango vya Ukaguzi wa Hesabu vya Kimataifa (ISA), Viwango vya Kimataifa vya Asasi Kuu za Ukaguzi (ISSAI) pamoja na taratibu nyingine kama ilivyoonekana inafaa kulingana na mazingira yaliyokuwapo. Hii inajumuisha tathmini ya mifumo ya uhasibu na mifumo ya udhibiti wa ndani wa shughuli mbalimbali za Halmashauri.

¹ 185 Mamlaka ya Serikali za Mitaa

Ukaguzi ulifanyika kwa kuchagua sampuli. Hii ina maana kwamba, matokeo ya ukaguzi na maoni yalitolewa kwa kuzingatia kiwango ambacho nyaraka na taarifa zilizoombwa, ziliwasilishwa kwangu kwa ajili ya ukaguzi.

Kama Mkaguzi, wajibu wangu mkuu sio kuchunguza ubadhirifu, na hivyo ukaguzi wangu hauwezi kutegemewa kuweka bayana ubadhirifu. Hata hivyo, nina matarajio makubwa kuwa ukaguzi wangu umepangwa kwa namna ambayo makosa na ubadhirifu katika vitabu vyta hesabu yataonekana. Ni wajibu wa Uongozi wa Halmashauri kubaini na kuzuia mapungufu au ubadhirifu pamoja na kuweka mfumo imara wa udhibiti wa ndani na unaojitosheleza ili kuzuia kadhia za ubadhirifu zisitokee.

Ripoti hii ina matokeo ya ukaguzi na mapendelekezo yanayotokana na tathmini ya mifumo ya udhibiti wa ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa; maandalizi ya bajeti na utekelezaji; usimamizi wa rasilimali watu na usimamizi wa mishahara; manununuzi na usimamizi wa mikataba; usimamizi wa matumizi; usimamizi wa mali na madeni; masuala yaliyojitekeza kwenye ukaguzi wa taarifa za fedha; ukaguzi wa miradi ya maendeleo na mengineyo; tathmini ya utekelezaji wa mapendelekezo ya ukaguzi wa mwaka uliopita na maagizo ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa (LAAC).

Katika mwaka wa fedha 2017/18, ofisi yangu ilikagua Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kama zilivyooneshwa katika **Jedwali Na.1-1** hapa chini

Jedwali Na.1- 1: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa 2017/18

Na.	Aina ya Halmashauri	Idadi ya Halmashauri
1.	Halmashauri za Jiji	6
2.	Halmashauri za Manispaa	20
3.	Halmashauri za Mji	22
4.	Halmashauri za Wilaya	137
	Jumla	185

1.4 Mbinu za Ukaguzi

Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu kwa kuwa ni mwanachama wa vyombo Taasisi za (INTOSAI², AFROSAI na AFOSAI-E) inatumia viwango na miongozo iliyotolewa na vyombo hivi. INTOSAI hutoa viwango vya ukaguzi wa nje (ISSAIs³) kwa sekta ya umma na Umoja wa Mataifa. Viwango hivi vinahitaji wakaguzi kuzingatia mahitaji ya kimaadili, kupanga na kufanya ukaguzi ili kupata uthibitisho thabiti kama taarifa za fedha hazina dosari inayoweza kusababishwa na ubadhirifu au makosa.

Katika ukaguzi wangu, njia zilizotumika ni pamoja na kupitia kumbukumbu za hesabu na taratibu zingine ili kujiridhisha kama malengo ya ukaguzi yamefikiwa. Taratibu zilizotumika ni hizi zifuatazo:

- Kupanga ukaguzi ili kubaini na kupima athari ya uwezekano wa dosari inayoweza kutokea kutohakana na udanganyifu au makosa, kutegemeana na uelewa wa taasisi na mazingira yake pamoja na udhibiti wa ndani wa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

² Shirika la Kimataifa la Taasisi Kuu za Ukaguzi; linalofungamana duniani kote na vyombo vya serikali na Umoja wa Mataifa.

³ Viwango vya Kimataifa vya Taasisi Kuu za Ukaguzi

- Kupata ushahidi sahihi na unaojitosheleza wa uwezekano wa kuwapo kwa dosari, kwa kubuni na kutekeleza namna sahihi ya kukabiliana na viashiria nya hatari.
- Ufuatiliaji wa utekelezaji wa matokeo ya ukaguzi ya mwaka uliopita, mapendekezo, pamoja na maagizo ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha hatua sahihi zinachukuliwa katika hoja zote zilizoibuluiwa.

1.5 Mchakato wa kuandaa taarifa

Mchakato wa ukaguzi unafuata mbinu shirikishi, ambapo mkaguliwa anashirikishwa kikamilifu wakati wote wa mchakato. Njia ya ukaguzi shirikishi inahusisha maafisa Masuuli, Maafisa waandamizi, Kamati za Ukaguzi na Vitengo nya Ukaguzi wa Ndani; kwani, tunaamini wapo kwenye nafasi nzuri ya kutoa majibu sahihi kuhusu usahihi wa taarifa za fedha na nyaraka nyingine muhimu kwa ukaguzi pamoja na kufuata sheria na kanuni.

Kwa hiyo, matokeo ya ukaguzi yanaripotiwa kwa kuzingatia vigezo vilivyowekwa au njia bora iliyozoleka, uhusiano wa athari na kilichosababisha, na kupendekeza hatua za kuchukua ili baadae kuboresha usimamizi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa, kwa kutoa barua za mapungufu.

Pia, ninatoa maoni ya ukaguzi/ripoti inayohusisha matokeo ya ukaguzi wa taarifa za fedha zilizokaguliwa, kama sheria na kanuni husika zimefuatwa, pamoja na mapungufu makubwa katika mifumo ya udhibiti wa ndani.

Kama Ibara ya 143 (4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inavyotaka, Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali hupeleka kwa Mh. Rais kila ripoti anayofanya kulingana na masharti ya Ibara ndogo ya (2) ya Ibara hii. Zaidi

ya hayo, Kanuni ya 88 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma, ya mwaka 2009 inamtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuwasilisha Ripoti Kuu za Ukaguzi kwa Mh. Rais ifikapo tarehe 31 Machi kila mwaka; ambayo pia itasomwa bungeni kuititia Waziri mwenye dhamana (Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa). Kwa hiyo ripoti hii ya jumla imetua msingi wa mahitaji hayo.

1.6 Vigezo vya Uandaaji wa Taarifa za fedha

Aya ya A2 na A3 ya Viwango vya Kimataifa vya Asasi Kuu za Ukaguzi (ISSAI) Na.1210 inatanabaisha mahitaji muhimu ili kazi ya ukaguzi ikubalike na msingi wa utaratibu wa kuripoti taarifa za fedha unaokubalika; na ambao menejimenti inautumia kuandaa taarifa za fedha na unaweka vigezo kwa Mkaguzi kukagua taarifa za fedha. Bila utaratibu wa kuripoti taarifa za fedha unaokubalika, menejimenti haitakuwa na msingi sahihi wa uandaaji wa taarifa za fedha na wakaguzi wangekosa vigezo vinavyofaa vya ukaguzi wa taarifa za fedha.

Kifungu cha 40 cha Sheria ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000) kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka na kuhifadhi vitabu vya kumbukumbu kwa kila fedha zinazopokelewa na kutumiwa. Pia kuweka kumbukumbu ya miamala mingine ya Mamlaka za Serikali za Mitaa; mali na madeni ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, vilevile itapaswa kila mwaka wa fedha kutoa taarifa ya mizania kuonesha mapato na matumizi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, mali zake zote na madeni.

Katika kuandaa taarifa za fedha, Agizo la 11 hadi la 14 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 inazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka udhibiti wa ndani kadri menejimenti itakavyoona inafaa ili kuwezesha taarifa za fedha zinazoandaliwa zisiwe na dosari yoyote, iwe ni kwa ubadhirifu au makosa ya kiuandishi.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaandaa taarifa za fedha kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma (IPSAS accrual basis). Taarifa zote za fedha zimeandalowi katika msingi wa mfumo endelevu.

1.7 Uwasilishwaji wa Taarifa za Fedha

Agizo la 31 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linamtaka Afisa Masuuli kuandaa taarifa za fedha za mwisho na kupeleka kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu kwa ajili ya ukaguzi kabla ya au tarehe 30 Septemba kila mwaka. Agizo hilo hilo linazitaka menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa taarifa za fedha kwa mujibu wa sheria, kanuni, na maagizo yaliyotolewa na Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa, Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma (IPSAS accrual basis).

Tunaishukuru Serikali kwa juhudi zake ambazo zimefanikisha maandalizi na uwasilishwaji wa taarifa za fedha zilizoandalowi kwa kufuata misingi ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma na kwa wakati.

HATI ZA UKAGUZI

Utangulizi

Hati za ukaguzi hutolewa kwa kufanya tathmini ya hitimisho linalotolewa kutokana na ushahidi uliopatikana wakati wa ukaguzi; na kama taarifa za fedha za mwisho kwa ujumla wake zimeandaliwa kwa kufuata Mfumo wa Kimataifa wa Uandaaji Taarifa za Fedha (kama vile IFRS au IPSAS). Hati ya ukaguzi inatolewa kwenye ripoti kwa uwazi na kwa maandishi, ambapo pia inaelezea msingi wake. Matakwa ya kutoa hati ya ukaguzi yameainishwa chini ya Kifungu cha 10 (2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008.

Ripoti ya ukaguzi inajumuisha utoaji wa hati kwenye taarifa za fedha na mambo mengine yoyote yanayotakiwa na sheria au matakwa yaliyopo kwenye kazi ya ukaguzi husika. Kulingana na Kifungu cha 48, Kifungu kidogo cha 3 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma Na. 7 ya mwaka 2011, ninatakiwa kuelezea kwenye ripoti yangu ya mwaka kama taasisi kaguliwa imefuata matakwa ya Sheria ya Manunuzi na kanuni zake.

Kulingana na tathmini ya mapungufu yaliyopatikana dhidi ya kiwango kilichowekwa cha mapungufu kinachovumilika, hati ya ukaguzi inatolewa kwa kuangalia taarifa zote zinazoambatana na taarifa za fedha anazowasilisha mkaguliwa ili zikaguliwe. Hati ya ukaguzi hutolewa kwa kuangalia iwapo taarifa za fedha za mwisho kwa ujumla wake zinaonesha kwa usahihi hali halisi au kuonesha katika hali zote, hali halisi za mizania ya taasisi kaguliwa katika mwaka husika wa fedha.

2.1 Aina za hati ya Ukaguzi

Kuna aina nne tofauti za hati ya ukaguzi:

- **Hati inayoridhisha** - Hati hii hutolewa pale mkaguzi anapo jiridhisha kuwa hesabu za mwisho za mkaguliwa zime andaliwa kwa kiasi kikubwa kulingana na viwango vya uandaaji wa hesabu vinyavyokubalika.
- **Hati yenyé shaka** - Hati hii hutolewa wakati Mkaguzi anapokuwa amejiridhisha kuwa, kuna makosa kwenye taarifa za mwisho za fedha, ama kwa moja moja au kwa ujumla wake; lakini ni makosa yasiyoenea na kuathiri maeneo mengine ya taarifa hiyo. Au hutolewa wakati mkaguzi ameshindwa kupata ushahidi sahihi wenyé kujitosheleza ambao angeweza kutumia kutoa hati lakini amejiridhisha kuwa madhara yanayoweza kujitokeza kwenye taarifa ya fedha za mwisho ambayo mapungufu yake hayajagundulika, kama yatakuwapo, yanaweza kuwa na athari lakini zisizoenea na kuathiri taarifa hiyo kwa ujumla.
- **Hati isiyoridhisha** - Hati hii hunatolewa pale Mkaguzi baada ya kupata ushahidi sahihi na wa kujitosheleza wa kiukaguzi amejiridhisha kuwa mapungufu kwenye taarifa ya fedha za mwisho, kwa moja moja au kwa ujumla wake ni makubwa na yameenea na kuathiri sehemu kubwa ya taarifa hiyo.
- **Hati mbaya** - Hati hii hutolewa wakati Mkaguzi anapokuwa ameshindwa kupata vielelezo vya kiukaguzi vinyavyojitosheleza ili kupata msingi wa kutoa maoni ya ukaguzi na kujiridhisha kuwa makosa ambayo hayatagundulika kutokana na kukosekana kwa vielelezo yatakuwa makubwa na huathiri maeneo mengi ya taarifa za fedha.

Madhara makubwa yanayoathiri taarifa ya mwisho ya fedha ni yale ambayo kwa utashi wa mkaguzi yameenea sehemu kubwa au kwenye vipengele vingi vya taarifa hiyo. Mapungufu hayo yameonekana katika sehemu kubwa ya kitabu cha

mwisho; au kuhusiana na maelezo ya ziada kwenye kitabu cha mwisho, ambayo ni yenyе umuhimu kwa watumiaji kuelewa taarifa hiyo.

Asili ya mambo yanayoweza kusababisha kutotolewa kwa hati inayoridhisha	Uamuzi wa mkaguzi kuhusu kuenea/kusambaa kwa madhara ya makosa au makosa yanayoweza kutokea, kwenye kitabu cha mwisho	
	Mapungufu makubwa lakini hayajaenea kwenye taarifa yote	Mapungufu makubwa yaliyoenea kwenye taarifa yote
Kitabu cha mwisho kinapokuwa na makosa makubwa	<i>Hati yenyе shaka</i>	<i>Hati isiyoridhisha</i>
Kushindwa kupata vielelezo vya kutosha kwa ajili ya ukaguzi (ambao hautokani na uzembe wa mkaguzi)	<i>Hati yenyе shaka</i>	<i>Hati mbaya</i>

Maoni ya mkaguzi kuhusu hati ya ukaguzi yako kwenye aya tofauti kwenye ripoti ya ukaguzi na jina la aya hiyo linaonesha aina ya hati iliyoolewa.

2.2 Mambo ambayo hayaathiri maoni ya Ukaguzi

Iwapo mkaguzi ataona ni muhimu kujumuisha taarifa ya ziada kwenye ripoti ya mkaguzi ambayo hayana madhara kwenye maoni yake, aya zifuatazo zinaweza kujumuishwa kwenye ripoti hiyo ya mkaguzi:

- Aya ya masuala muhimu ya msisitizo** - ni aya yenyе lengo la kumtaarifu mtumiaji wa ripoti ya ukaguzi kuhusu masuala yaliyoandikwa au kuelezewa kwenye kitabu cha mwisho cha mkaguliwa ambayo ni muhimu kwa mtumiaji wa taarifa hiyo kuyaelewa.

- Aya ya mambo mengine - Aya hii inajumuishwa katika taarifa ya ukaguzi ili kueleza mambo ambayo si yale yaliyoelezwa na kufafanuliwa katika taarifa za fedha; ambayo ni muhimu kwa watumiaji kuelewa maana/nia ya ukaguzi, wajibu wa mkaguzi, au taarifa ya mkaguzi.
- Aya ya Mambo muhimu ya ukaguzi - ni aya yenyе lengo la kutoa taarifa kuhusu mambo muhimu yaliyojitokeza wakati wa ukaguzi wa taarifa za fedha za mwisho kwa mwaka huu. Mambo hayo yanachaguliwa kutoka kwenye mambo mengi yaliyowasilishwa kwa uongozi wa taasisi. Mambo muhimu ya ukaguzi yaliyotokea yanaweza kuwa maeneo hatarishi kifedha ambapo kazi kubwa ya ukaguzi ilifanyika, maeneo magumu ambapo nilipata ugumu kupata vielelezo vya ukaguzi au tukio lililojitekeza wakati wa ukaguzi ambalo lina athari kubwa kwenye mipango ya ukaguzi.

2.3 Hati za ukaguzi zilizotolewa kwa mwaka wa fedha 2017/18

Kwa mwaka wa fedha 2017/18, nimetoa hati za ukaguzi kwenye Halmashauri za Wilaya zote 185. Hati hizo za ukaguzi zimetolewa baada ya kupata vielelezo kuhusu taarifa za fedha na maelezo ya ziada yaliyopo kwenye taarifa za fedha za mwisho za halmashauri zilizowasilishwa kwangu tarehe 30 Septemba, 2018 na halmashauri husika.

Mchanganuo wa hati za ukaguzi zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa inaoneshwa kwenye **Jedwali Na. 2-1** hapo chini:

Jedwali Na.2-1: Aina ya hati za ukaguzi zilizotolewa

Hati iliyotolewa	Idadi ya Halmashauri	Asilimia
Hati inayoridhisha	176	94
Hati yenyе shaka	7	4
Hati isiyoridhisha	1	1
Hati mbaya	1	1
Jumla	185	

Maelezo ya kila Halmashauri yenyе hati inayoridhisha, hati yenyе shaka, hati isiyoridhisha na hati mbaya na msingi wake inaoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.1** na **Kiambatisho Na.2** kwenye ripoti hii.

2.4 Hati za ukaguzi zilizotolewa kwa makundi mbalimbali ya Mamlaka za Serikali za Mitaa

Kama ilivyoelezwa katika sura iliyopita, uendeshaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa umegawanyika katika makundi manne ya Halmashauri. **Jedwali Na.2-2** hapo chini linaonesha makundi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na Hati za ukaguzi zilizotolewa mwaka huu.

Jedwali Na. 2-2: Muhtasari wa hati za ukaguzi zilizotolewa kwa makundi manne ya Mamlaka za Serikali za Mitaa

Aina ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	Idadi ya Halmashauri	Aina za Hati za Ukaguzi			
		Hati inayoridhisha	Hati yenyе shaka	Hati isiyoridhisha	Hati mbaya
Jiji	6	6	-	-	-
Manispaa	19	19	-	-	-
Miji	22	22	-	-	-
Wilaya	138	129	7	1	1
Jumla	185	176	7	1	1

2.5 Mwenendo wa Hati za Ukaguzi zilizotolewa kwa kipindi cha miaka minne mfululizo

Nimetathmini kuhusu hati za ukaguzi zilizotolewa kwa kipindi cha miaka minne na mwenendo wa hati hizo unavyoathiri mikakati na mipango ya maendeleo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Ikilinganishwa na ukaguzi wa mwaka jana, idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopata hati inayoridhisha imeongezeka kutoka 166 hadi 176 ambalo ni ongezeko la asilimia nne. Pia

zilizopata hati yeny shaka zimepungua kutoka 16 hadi 7, sawa na asilimia 5.

Pia, hati zisizoridhisha zimepungua kutoka tatu (3) hadi moja (1); hii inaonesha maboresho kwa asilimia moja; wakati kwa mara ya kwanza tangu mwaka 2013/14, Halmashauri moja imepata hati mbaya. Maelezo zaidi yapo katika **Jedwali Na. 2-3.**

Jedwali Na.2-3: Mwenendo wa Hati za ukaguzi kwa miaka minne mfululizo

Mwaka	Hati inayoridhisha		Hati yeny shaka		Hati isiyoridhisha		Hati mbaya		Jumla
	Jumla	%	Jumla	%	Jumla	%	Jumla	%	
2017/18	176	94	7	4	1	1	1	1	185
2016/17	166	90	16	9	3	2	-	-	185
2015/16	138	81	32	19	1	1	-	-	171
2014/15	110	79	28	20	2	1	-	-	140

Orodha ya Halmashauri zote 185 na hati za ukaguzi zilizotolewa kwa miaka minne mfululizo imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.3** cha ripoti hii.

2.6 Mamlaka za Serikali za Mitaa zeny hati yeny shaka au isiyoridhisha kwa miaka minne mfululizo

Uangalizi wa karibu unatakiwa kufanywa kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma-Ujiji ambayo kwa miaka minne mfululizo imepata hati isiyoridhisha wakati pia Halmashauri ya Wilaya ya Ukerewe imepata Hati yeny Shaka kwa miaka minne mfululizo. Nina wasiwasi na kuendelea kushuka kwa utendaji wa halmashauri hizo na kuitaka Serikali kuingilia kati na kuchukua hatua stahiki kutokana na mwendelezo wa utendaji mbovu.

2.7 Hati zinazoridhisha

Jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 176 zilipata hati zinazoridhisha. Hii ni kutokana na maoni ya mkaguzi kuwa taarifa za fedha zimetayarishwa kulingana na misingi ya utayarishaji wa taarifa za fedha; lakini haimaanishi kuwa Halmashauri husika ina mfumo safi kabisa wa udhibiti wa ndani. Kila Halmashauri pia imeandikiwa taarifa kwenda kwa uongozi wenye dhamana ya utawala bora inayoeleza masuala mbalimbali ambayo yanatakiwa kuyafanyiwa kazi.

2.8 Hati zenyenye mashaka

Hati zenyenye mashaka zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa saba baada ya kujiridhisha kuwa kuna mapungufu makubwa katika taarifa za fedha zilizoandaliwa yaliyosababishwa na taarifa kuwa na makosa makubwa au vikwazo katika mawanda ya ukaguzi.

SURA YA TATU

HALI YA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI YA MIAKA ILIYOPITA

Utangulizi

Kifungu cha 40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008 kama kilivyofanyiwa mabadiliko ya mwaka 2013 kinamtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kujumuisha katika ripoti kuu za mwaka kuhusu hali ya utekelezaji wa mipango mikakati ilioandaliwa na maafisa masuuli ili kutekeleza mapendekezo yaliyotolewa kupitia ripoti za miaka iliyopita. Aidha, kifungu hicho kinamtaka Mlipaji Mkuu wa Serikali kuandaa majibu jumuifu pamoja na mpango mkakati juu ya hoja na mapendekezo na kuuwasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa ajili ya uhakiki.

Tathmini kuhusu hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi imebaini kuwa menejimenti ya Mamlaka za Serikali za Mitaa imekuwa zikisuasua katika kutekeleza mapendekezo yaliyotolewa miaka iliyopita. Kushindwa kutekeleza mapendekezo ya Ukaguzi kumepelekea kujirudia kwa hoja za ukaguzi kunakoathiri usimamizi mzuri wa rasilimali hivyo kuathiri ubora wa huduma inayotolewa kwa jamii. Baadhi ya mapendekezo ya ukaguzi yamebaki bila kutekelezwa kwa kipindi cha miaka miwili hadi mitano. Kwa ujumla, idadi ya mapendekezo 1906 kutokana na ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa 142 yamebaki bila kutekelezwa kwa kipindi kinachozidi miaka miwili kama inavyoainishwa kwenye **Kiambatisho Na.4** cha ripoti hii.

Aidha, katika ripoti zangu za miaka iliyopita nilielezea wasiwasi wangu kuhusu hali isiyoridhisha juu ya utekelezaji wa mapendekezo yaliyokaa muda mrefu bila kufanyiwa kazi

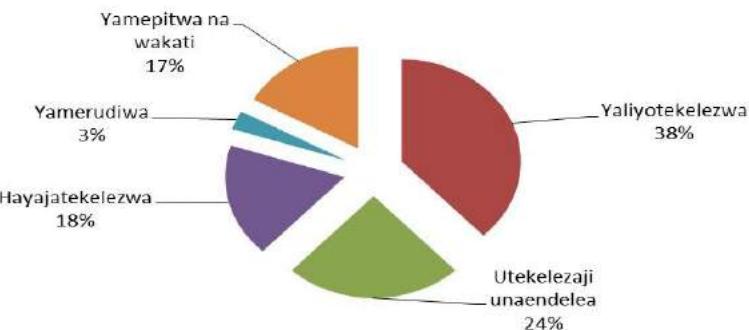
na kujirudia kwa hoja za ukaguzi katika ripoti kuu, ripoti za kila taasisi na mapendekezo ya maagizo ya Kamati ya Bunge ya Serikali za Mitaa. Kwa mwaka huu, nimebaini kuwepo kwa baadhi ya mapungufu kama yaliyoripotiwa mwaka jana ambayo yamejitokeza tena mwaka huu. Majibu jumuifu na mpango mkakati wa Mlipaji Mkuu wa Serikali haukukidhi utekelezaji kamilifu wa mapendekezo yote.

Hali ya utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa miaka iliyopita kuitia ripoti zangu mbalimbali ni kama ifuatavyo:

3.1 Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka iliyopita

Kati ya mapendekezo 11,774 yaliyotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kwa mwaka 2016/17, mapendekezo 4,469 (38%) yalitekelezwa, 2,768 (24%) utekelezaji ulikuwa unaendelea, 2,168 (18%) hayajatekelezwa, mapendekezo 376 (3%) yamejirudia na 1,830 (17%) yalipitwa na wakati kama inavyooneshwa katika chati duara hapa chini. Taarifa za kina kuhusu hali ya utekelezaji wa mapendekezo imeoneshwa katika **Kiambatisho Na.5.**

Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya mwaka 2016/2017

Mwenendo wa utekelezaji wa mapendekezo ya miaka mitatu iliyopita ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.3-1** hapa chini:

Jedwali Na.3-1: Mwenendo wa utekelezaji wa mapendekezo ya miaka ya nyuma

Hali ya utekelezaji	2016/17	2015/16	2014/15
Mapendekezo yaliyotekelzwa	4,469	4,251	2,914
Mapendekezo yanayoendelea Kutekelezwa	2,768	2,993	3,287
Mapendekezo yasiyotekelzwa	2,168	3,213	3,650
Mapendekezo yaliyopitwa na wakati	1,830	2,256	1,431
Jumla ya mapendekezo	11,756	12,643	11,283

Kwa ujumla, hali ya utekelezaji wa mapendekezo hairidhishi. Hivyo, jitihada zinahitajika ili kutekeleza kikamilifu mapendekezo yaliyosalia hasa yale yenye muda zaidi ya mwaka mmoja.

Kushindwa kutekeleza mapendekezo yangu kunasababisha kujirudia kwa mapungufu hayo, hivyo kusababisha utendaji usioridhisha ambao huathiri utoaji wa huduma kwa jamii.

Kwa hiyo, ninasisitiza Maafisa Masuuli wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuongeza juhudni zaidi katika utekelezaji wa mapendekezo yangu ili kuboresha utendaji kazi na kutoa huduma ya kuridhisha katika jamii.

3.2 Hali ya Utekelezaji ya mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka iliyopita kama yalivyotolewa kwenye Ripoti Kuu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa

Nilipokea majibu ya Serikali yahusuyo taarifa ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ya mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2017, kupitia barua yenye Kumb. Na CHA 114/474/01/81 ya tarehe 10 Juni 2018. Ninazipongeza jitihada zilizofanywa na Mlipaji Mkuu wa Serikali katika kutoa majibu ya mapendekezo yangu. Baada ya uhakiki wa majibu, ifuatayo ni hali ya utekelezaji wa mapendekezo yangu ya ukaguzi:

Kati ya mapendekezo 13 yaliyokuwa hayajatekelezwa kwa mwaka 2016/17, mapendekezo nane (62%) utekelezaji wake ulikuwa unaendelea na mapendekezo saba (38%) hayakutekelezwa kabisa. Taarifa za kina kuhusu hali ya utekelezaji wa mapendekezo zipo katika **Kiambatisho Na.6.**

Mwenendo wa hali ya utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa kwenye Ripoti Kuu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitatu iliyopita yameoneshwa katika Jedwali Na.3-2 hapo chini.

Jedwali Na. 3-2: Mwenendo wa majibu ya Ripoti Kuu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitatu

Hali ya utekelezaji	2016/17	2015/16	2014/15
Mapendekezo yaliyotekelzwa	0	0	3
Utekelezaji unaendelea	8	9	19
Mapendekezo yasiyotekelzwa	5	5	16
Mapendekezo yaliyopitwa na wakati	0	0	0
Jumla ya mapendekezo	13	14	38

Kwa ujumla, hali ya utekelezaji wa mapendekezo hairidhishi kutokana na jitihada hafifu za utekelezaji wa mapendekezo yangu katika Ripoti Kuu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Matokeo yake, ni kujirudia kwa mapungufu hayo katika miaka

inayofuata ambayo huathiri tija na ufanisi wa shughuli za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

3.3 Hali ya utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa katika ripoti za ukaguzi maalum

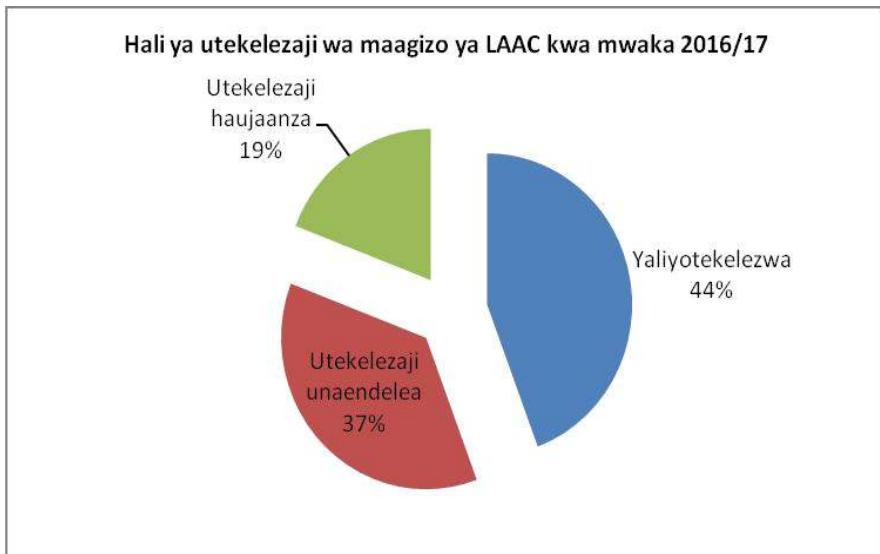
Orodha ya Halmashauri ambazo mapendekezo yangu bado hayajatekelezwa yanayohusiana na kaguzi maalumu zilizofanyika kwenye Halmashauri 27 ni kama zinavyoonyeshwa kwenye Jedwali Na.3-3 hapo chini:

Jedwali Na. 3-3:Mambo ambayo hayajatekelezwa kutokana na kaguzi maalumu kwa kipindi cha miaka minne mfululizo

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Idadi ya mapendekezo ambayo, hayajatekelezwa	Katika hoja zilizothaminishwa (Sh.)
2016/2017	1	11	27,050,414,666
2013/2014	6	111	38,725,436,111
2012/2013	6	146	35,717,988,924
2011/2012	14	302	66,471,126,999
Jumla	27	570	167,964,966,700

3.4 Hali ya utekelezaji Kwa Maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC)

Maagizo mengi yaliyotolewa na LAAC hayajatekelezwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi kirefu. Kati ya maagizo 882 yaliyotolewa na LAAC kwa Maafisa Masuuli wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2016/2017, maagizo 391 (44%) yalitekelezwa, 322 (37%) yanaendelea kutekelezwa na 169 (19%) hayajatekelezwa. Taarifa ya maagizo ya LAAC yasiyotekelzeza yameoneshwa katika **Kiambatisho Na.7**.

Mwenendo wa Utekelezaji wa Maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitatu umeoneshwa katika Jedwali Na. 3-4 hapo chini.

Jedwali Na. 3-4: Maagizo yaliyotolewa na LAAC kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Jumla ya Mapendekazo yaliyotolewa	Yaliyotekelzwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasiyotekelzwa
2016/2017	138	882	391	322	169
2015/2016	115	748	233	256	259
2014/2015	142	1,094	433	231	430

Kwa ujumla, hali ya utekelezaji wa maagizo ya LAAC hairidhishi. Hivyo, ninawashauri Maafisa Masuuli wote kuhakikisha Halmashauri zao zinatekeleza kikamilifu mapendekazo yaliyotolewa na LAAC kwa lengo la kuboresha utendaji kazi katika maeneo yao.

MAANDALIZI YA BAJETI NA UTEKELEZAJI WAKE

Utangulizi

Sura hii inatoa maelezo ya jumla ya bajeti iliyoidhinishwa ya ya mapato na matumizi. Mamlaka za Serikali za Mitaa, dhidi ya fedha halisi zilizotolewa na mapato yaliyokusanywa kwa mwaka wa fedha ulioishia Juni 30, 2018.

4.1 Mtizamo wa Bajeti kwa Ujumla

Bajeti ya Mamlaka za Serikali za Mitaa imeoneshwa katika Mpango wa Muda wa Kati wa Mapato na Matumizi wa mwaka wa fedha 2017/2018 ambao hutokana na Mpango wa Maendeleo wa Mwaka awamu ya II, Malengo endelevu ya maendeleo na Dira ya Maendeleo ya Tanzania 2025.

Kifungu cha 43(1) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000) kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa katika muda usiopungua miezi miwili kabla ya mwanzo wa mwaka wa fedha, katika kikao maalum, kupitisha bajeti ya makadirio ikionesa: (a) kiasi cha mapato kinachotarajiwa kupokelewa;

(b) Kiasi kinachotarajiwa kutolewa na Mamlaka katika mwaka wa fedha husika, na kama kuna uhitaji Mamlaka zinaweza kupitisha bajeti za nyongeza katika mwaka wowote wa fedha.

Nimekagua bajeti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha 2017/2018 ili kuhakiki kama bajeti iliyoidhinishwa inaendana na Mpango wa maendeleo wa miaka mitano awamu ya pili, Sera na mipango mingine ya Taifa. Kwa ajili ya kuboresha mchakato wa uandaaji na utekelezaji wa bajeti, nimeainisha maeneo ambayo Serikali inatakiwa iangalie kwa

umakini ili kuongeza tija na thamani kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

4.2 Mwenendo wa makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani yakilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa

Mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani ni mapato yaliyokasimiwa na kukusanya na Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoka vyanzo vyta mapato ambavyo havikusanywi na Serikali Kuu.

Mapato ya ndani pamoja na ruzuku inayopokelewa kutoka Serikali Kuu hutumika kufadhili bajeti za Mamlaka za Serikali za Mitaa. Mapato ya ndani ni pamoja na fedha zinazokusanya kutoka kwenye ushuru, tozo, ada za leseni, vibali vyta ujenzi na vyanzo vingine vilivytajwa katika sheria ndogondogo za Halmashauri husika.

Katika kipindi cha mwaka wa fedha 2017/2018, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilifanikiwa kukusanya jumla ya Sh. 566,729,291,189 kutoka kwenye vyanzo vyake vyta ndani ikilinganishwa na bajeti ya Sh. 677,965,549,714 ambapo ilipelekea upungufu wa mapato kwa kiasi cha Sh. 111,236,258,525 sawa na 16% ya bajeti ya mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani yaliyokadiriwa kukusanya. Kwa maelezo zaidi. Rejea **Kiambatisho Na.8**.

Jedwali Na. 4-1 hapa chini linaonesha mwenendo wa makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ikilinganishwa na bajeti kwa muda wa miaka mitano.

Jedwali Na. 4- 1: Mwenendo wa bajeti ya makusanyo ya mapato ikilinganishwa na Mapato halisi

Mwaka	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
2017/2018	677,965,549,714	566,729,291,189	(111,236,258,525)	16
2016/2017	628,045,048,644	523,564,835,716	(104,480,212,928)	17
2015/2016	536,203,527,158	482,898,501,332	(53,305,025,824)	10
2014/2015	471,192,301,516	409,100,130,028	(62,092,171,489)	13
2013/2014	400,389,496,906	353,530,397,453	(46,859,099,453)	12

Jedwali Na.4-1 hapo juu linaonesha kuwa, kwa miaka mitano mfululizo kumekuwa na mwendelezo wa upungufu katika ukusanyaji wa mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani ikilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kufanya upembuzi yakinifu kwa lengo la kubuni vyanzo vingine vyta mapato ili kupanua wigo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani. Aidha, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuimarisha usimamizi wa mapato ili kuongeza ukusanyaji wa mapato ya ndani.

4.3 Mwenendo wa mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani ikilinganishwa na ruzuku ya matumizi ya kawaida

Matumizi ya kawaida ni malipo yote yanayofanyika kukidhi mahitaji ya Serikali isipokuwa gharama za miradi ya maendeleo. Yanajumuisha mishahara, ununuzi wa bidhaa na huduma ambazo zinafadhiliwa na ruzuku ya matumizi ya kawaida kutoka Serikali Kuu na mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani.

Katika mwaka wa fedha 2017/2018, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilikusanya jumla ya Sh. 566,729,291,189 ikiwa ni mapato yatokanayo na vyanzo vyta ndani na kufanya matumizi ya kawaida ya jumla ya Sh. 4,396,541,585,486. Rejea **Kiambatisho Na.9.**

Jedwali Na. 4-2 hapo chini linaonesha kwa ufupi mwenendo wa makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani ikilinganishwa na matumizi ya kawaida kwa muda wa miaka mitano mfululizo.

Jedwali Na. 4-2: Mwenendo wa Makusanyo ya Mapato Yatokanayo na Vyanzo vya Ndani Ikilinganishwa na Matumizi ya Kawaida

Mwaka	Makusanyo halisi (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	% ya kujiteg emea
2017/2018	566,729,291,189	4,396,541,585,486	13
2016/2017	519,863,656,618	4,656,643,395,963	11
2015/2016	482,898,501,334	4,453,470,809,033	11
2014/2015	409,100,130,028	3,569,212,750,970	11
2013/2014	353,514,526,384	3,264,872,488,097	11

Kutokana na Jedwali hapo juu, mwenendo unaonesha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaweza kukidhi asilimia 13 ya jumla ya bajeti ya matumizi ya kawaida, kwa kutumia mapato ya ndani. Hii inamaanisha kwamba asilimia 87; ya matumizi yake ya kawaida hutegemea ruzuku kutoka Serikali Kuu. Hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazitakuwa na uwezo wa kufanya shughuli zake za kila siku kwa ufaninisi pasipo kutegemea ruzuku toka Serikali Kuu.

Jedwali Na. 4-3 hapo chini linaonesha asilimia ya utegemezi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika ruzuku kufadhili matumizi ya kawaida kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na. 4-3: Asilimia ya Utegemezi wa rukuzu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kufadhili matumizi ya kawaida.

Asilimia (%)	Idadi ya Halmashauri		
	2017/2018	2016/2017	2015/2016
91-100	103	118	116
81-90	57	45	40
71-80	11	13	6
61-70	15	05	7

Kutokana na Jedwali hapo juu, tahadhari inatakiwa kuchukuliwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 129 ambazo utegemezi wake ni zaidi ya asilimia 87 hii inamaanisha kwamba zina utegemezi mkubwa wa ruzuku kutoka Serikali Kuu. Rejea **Kiambatisho Na.10**

Ninapendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha udhibiti imara wa usimamizi wa mapato ambao utasaidia kuongeza ukusanyaji wa mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani ili kupunguza utegemezi wa ruzuku kutoka Serikali Kuu.

4.4 Makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani

Vyanzo vikuu vya makusanyo ya mapato ya ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ni ushuru wa mazao, tozo za utoaji wa huduma, ada za leseni, ushuru wa soko na tozo, vibali vya ujenzi, na vibali katika shughuli za biashara.

Katika mwaka wa fedha 2017/18, Ukaguzi wa mapato ya ndani yaliyokusanywa na Halmashauri za Jiji, Manispaa, Wilaya na Miji kwa Serikali za Mitaa 185 ulibainisha masuala yafuatayo:

4.4.1 Makusanyo pungufu yatokanayo na vyanzo vya ndani Sh.

127,426,457,083

Katika mwaka wa fedha 2017/2018, Mamlaka za Serikali za Mitaa 150 zilikadiriwa kukusanya kiasi cha Sh. 552,991,784,443 kutoka kwenye mapato ya ndani lakini zilifanikiwa kukusanya kiasi cha Sh. 425,565,327,360 sawa na asilimia 77. Hivyo, kuwa na makusanyo pungufu ya jumla ya Sh.127,426,457,083 sawa na asilimia 23% ya bajeti ya mapato ya ndani. Rejea **Kiambatisho Na. 11**.

Jedwali Na. 4-4 hapa chini linaonesha alama za asilimia za makusanyo kwa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zina upungufu wa makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani.

Jedwali Na. 4-4: Makusanyo pungufu ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani kwa asilimia

Asilimia (%)	Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa		
	2017/18	2016/17	2015/16
61-80	05	07	06
41-60	22	20	12
21-40	44	47	45
01-20	80	107	75

Kutokana na Jedwali hapo juu, hatua muhimu zinapaswa kuchukuliwa ili kuboresha ukusanyaji wa mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 27 ambazo zimekuwa na asilimia kubwa ya upungufu katika makusanyo kwa tofauti ya zaidi ya asilimia 40 ya kiasi kilichotarajiwa kukusanya, ambacho kwa maoni yangu hakiridhishi. Tofauti hiyo kubwa inaonesha kuwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika hazina mikakati yenye ufanisi wa kuongeza mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuboresha mikakati ya usimamizi wa mapato na kurasimisha biashara zisizo rasmi kwa lengo la kuongeza mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani. Pia, ninahimiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kupitia na kurekebisha sheria ndogondogo ili ziendane na hali ya kiuchumi ya sasa.

4.4.2 Makusanyo ya Mapato ya vyanzo vya ndani zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa Sh. 16,381,170,558

Katika mwaka wa fedha 2017/18, Mamlaka za Serikali za Mitaa 34 zilipanga kukusanya mapato ya jumla ya Sh. 123,830,915,271 kutoka kwenye vyanzo vya ndani lakini zilifanikiwa kukusanya Sh. 140,212,085,829, zikipelekea makusanyo ya ziada ya Sh.16,381,170,558 kiasi ambacho ni zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa kwa asilimia 13%. Rejea **Kiambatisho Na.12.**

Hali ya makusanyo yatokanayo na vyanzo vya ndani kuzidi bajeti katika Mamlaka za Serikali za Mitaa imesababishwa na kuandaliwa kwa bajeti isiyo na uhalisi yenyе malengo ya kufikia bajeti iliyopangwa; ambapo vyanzo muhimu vya mapato ya ndani havikuweza kuanishwa katika mchakato wa uandaaji wa bajeti.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha mchakato wa uandaaji wa bajeti kwa kuweka bajeti yenyе uhalisia kwa kutumia taarifa zilizohuishwa kutoka kwenye mfumo wa ukusanyaji wa mapato wa Serikali za Mitaa (LGRCIS).

4.5 Kiwango cha ruzuku kilichotolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa

4.5.1 Fedha za ruzuku ya miradi ya maendeleo zilizopokelewa zaidi ya bajeti Sh. 22,061,211,649

Katika kipindi cha ukaguzi, Mamlaka za Serikali za Mitaa 23 ziliikuwa na bajeti ya ruzuku ya miradi ya maendeleo iliyoidhinishwa ya jumla ya Sh. 84,214,721,967. Hata hivyo, zilipokea kiasi cha Sh.106,275,933,616 na kusababisha mapokezi zaidi ya bajeti kwa Sh. 22,061,211,649 sawa na asilimia 26 ya kiasi kilichotarajiwa kupokelewa. Rejea **Kiambatisho Na.13.**

4.5.2 Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti Sh. 42,635,742,871

Katika kipindi cha ukaguzi, Mamlaka za Serikali za Mitaa 20 ziliikuwa na bajeti ya ruzuku ya matumizi ya kawaida iliyoidhinishwa ya Sh. 473,197,252,447. Hata hivyo, zilipokea kiasi cha Sh. 515,832,995,318 na kusababisha mapokezi zaidi ya bajeti kwa Sh. 42,635,742,871 sawa na asilimia 9 ya kiasi kilichotarajiwa kupokelewa. Rejea **kiambatisho Na.14.**

Kutoidhinishwa kwa bajeti ya nyongeza kunaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha zilizotolewa zaidi au kutokea kwa ubadhirifu.

Ninapendekeza kwa Wizara ya Fedha kupeleka fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa na endapo kuna fedha zaidi iliyopelekwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa ziwe zinaomba idhini ya bajeti ya nyongeza kwa mamlaka husika kabla ya kufanya matumizi.

4.6 Fedha zilizopokelewa pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa

4.6.1 Fedha za miradi ya maendeleo zilizopokelewa pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa Sh. 480,006,523,690

Katika mwaka wa fedha 2017/2018, Bajeti ya Miradi ya Maendeleo iliyoidhinishwa kwa ajili ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 156 ilikuwa Sh. 977,288,124,668. Kiasi cha Sh. 497,281,600,978 kilipokelewa na kupelekea mapokezi 27

pungufu kwa kiasi cha Sh. 480,006,523,690 sawa na asilimia 49% ya jumla ya bajeti iliyoidhinishwa. Hii inamaanisha kwamba asilimia 49 ya shughuli za Miradi ya maendeleo zilizokuwa kwenye mpango hazikutekelezwa. Rejea **Kiambatisho Na.15.**

Jedwali Na. 4-5 hapa chini linaonesha mwenendo wa fedha za miradi ya maendeleo ambazo hazikupokelewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali Na. 4-5: Mwenendo wa fedha za maendeleo ambazo hazikupokelewa

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhini shwa (Sh. milioni)	Kiasi halisi kilichotole wa cha Ruzuku (Sh. milioni)	Kiasi pungufu cha Ruzuku (Sh. milioni)	Asilimia (%)	Idadi ya Halmashauri
2017/2018	977,228	497,282	480,007	49	156
2016/2017	1,034,123	501,908	532,214	51	167
2015/2016	1,010,650	390,525	620,124	61	151
2014/2015	752,832	363,123	389,708	52	147
2013/2014	743,216	743,216	312,037	42	137

H/W ya Ludewa, H/M Temeke na H/W Kyela zilikuwa na upungufu mkubwa sana wa kutokupelekewa fedha za ruzuku ya Miradi ya Maendeleo, ikiwa ni zaidi ya asilimia 94, zikifuatiwa na Halmashauri ya H/Mji Bariadi yenyе asilimia 91, H/W Siha na H/W Bagamoyo ambazo zina asilimia 89%.

4.6.2 Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa pungufu ya bajeti Sh. 987,889,016,662

Katika kipindi cha ukaguzi, Bajeti iliyoidhinishwa kwa ajili ya matumizi ya kawaida ilikuwa Sh. 4,850,399,634,913 kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 165. Hata hivyo, kiasi cha Sh. 3,862,510,618,291 kilipokelewa na kusababisha mapokezi pungufu ya jumla ya Sh. 987,889,016,622 sawa na asilimia 20

ya bajeti iliyoidhinishwa ya matumizi ya kawaida. Hii inamaanisha kwamba asilimia 20 ya shughuli za matumizi ya kawaida yaliyoidhinishwa hazikuweza kutekelezwa. Rejea **Kiambatisho Na.16.**

Jedwali Na. 4-6 hapa chini linaonesha mwenendo wa fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali Na. 4- 6: Mwenendo wa fedha za matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa

Mwaka	Bajeti ya mwisho ya matumizi ya kawaida (Sh.)	Kiasi halisi kilicho pokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	Upungufu (%)	Idadi ya Halmashauri
2017/2018	4,850,399,634,913	3,862,510,618,291	987,889,016,622	20	165
2016/2017	3,989,650,046,115	3,408,122,819,649	581,527,226,466	15	146
2015/2016	1,010,650,744,099	390,525,992,297	620,124,751,801	61	151
2014/2015	752,832,745,765	363,123,775,781	389,708,969,984	52	147
2013/2014	2,755,118,626,066	2,337,889,784,223	417,228,841,843	15	126

Halmashauri ya Wilaya ya Mpwapwa ilikuwa na upungufu mkubwa wa kutopelekewa fedha ya ruzuku ya matumizi ya kawaida kwa asilimia 83, ikifuatiwa na Halmashauri ya Wilaya ya Itigi kwa asilimia 70 na Manispaa ya Ubungo kwa asilimia 53.

Kwa maoni yangu, mwendelezo wa kutoleta fedha za ruzuku ya maendeleo na matumizi ya kawaida kutazuia juhudzi za kufikia malengo ya Maendeleo ya Tanzania ifikapo mwaka 2025.

Ninasisitiza Wizara ya Fedha kupeleka fedha kwenye Mamlaka za Mitaa kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa.

4.7 Fedha isiyotumika

4.7.1 Bakaa ya fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida Sh. 139,556,805,020

Katika mwaka 2017/2018, Mamlaka za Serikali za Mitaa 174 zilitumia kiasi cha Sh. 4,121,063,901,962 kwa matumizi ya kawaida kati ya Sh. 4,260,620,706,982 ya ruzuku matumizi ya kawaida iliyopokelewa na hivyo kusababisha uwapo wa bakaa ya Sh.139,556,805,020 sawa na asilimia 3 ya fedha zilizopokelewa. Rejea **Kiambatisho Na.17.**

Jedwali Na. 4-7 linaonesha mwenendo wa bakaa ya fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali Na. 4-7: Mwenendo wa Ruzuku ya matumizi ya kawaida isiyotumika

Mwaka	Jumla ya fedha ya ruzuku iliyopokelewa (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	Bakaa (Sh.)	Bakaa (%)
2017/18	4,260,620,706, 982	4,121,063,901,962	139,556,805,020	3
2016/17	1,984,176,305,424	1,714,044,062,102	270,132,243,323	14
2015/16	4,523,484,681,888	4,350,297,589,014	173,327,538,558	4
2014/15	3,482,376,848,057	3,388,531,416,909	93,845,431,148	3
2013/14	3,111,989,730,119	2,982,063,854,808	129,925,875,311	4

4.7.2 Bakaa ya fedha za ruzuku ya miradi ya maendeleo Sh. 261,449,918,916

Katika mwaka unaotolewa taarifa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 176 ziliikuwa na jumla ya Sh. 783,141,038,617 kwa ajili ya shughuli za maendeleo. Hata hivyo, zilitumia Sh. 521,691,119,831 sawa na asilimia 67% ya fedha iliyotolewa. Hii inamaanisha kwamba kiasi cha Sh. 261,449,918,916 hakikutumika. Rejea **Kiambatisho Na.18.**

Jedwali Na. 4-8 hapa chini linaonesha mwenendo wa bakaa ya fedha za ruzuku ya maendeleo kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali Na. 4-8: Mwenendo wa Ruzuku ya maendeleo isiyotumika

Mwaka wa Fedha	Ruzuku iliyotolewa (Sh.)	Ruzuku halisi iliyotumika (Sh.)	Bakaa (Sh.)	Idadi ya kifaa	Idadi ya kifaa %
2017/2018	783,141,038,617	521,691,119,831	261,449,918,916	33	176
2016/2017	732,166,960,118	471,319,264,186	260,847,695,932	36	168
2015/2016	586,306,528,447	388,699,819,438	197,606,709,009	34	171
2014/2015	550,868,372,532	449,532,701,737	101,335,670,796	18	151
2013/2014	734,721,779,087	531,594,614,629	203,127,164,458	28	157

Bakaa ya fedha za ruzuku ya maendeleo na ruzuku ya matumizi ya kawaida kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa ilisababishwa na ucheleweshwaji wa mapokezi ya fedha kutoka Hazina. Ucheleweshwaji wa mapokezi ya fedha hasa za miradi ya maendeleo kunaweza kuzisababishia halmashauri kutekeleza miradi kwa gharama kubwa.

Ninarejea mapendekezo yangu ya awali kwamba, Hazina inatakiwa kupeleka fedha kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa kulingana na bajeti iliyoidhinishwa na kwa wakati ili kuwezesha utekelezaji wa shughuli zilizopangwa.

4.8 Nyongeza ya bajeti isiyoidhinishwa Sh. 8,398,973,253

Kifungu Na. 43(2) cha Sheria ya Bajeti ya mwaka 2015 kinaeleza kuwa, “ongezeko la bajeti linapaswa kuwa ni kwa ajili ya (a) ongezeko lolote au punguzo kutoka bajeti iliyopitishwa, mabadiliko ya malengo, au ongezeko la vifungu vipyta ndani ya sheria husika (b) Uhamisho au mabadiliko yoyote ya vifungu vyataga kama haviwezi kutekelezeka kupitia mabadiliko ya vifungu vya ndani ya taasisi husika au

kubadilika kwa malengo au (c) kuonesha namna ambavyo mfuko mkuu ulivyotumika". Pia Kifungu Na. 43(1) cha Sheria ya Bajeti kinaitaka Serikali kuwasilisha nyongeza ya bajeti Bungeni kwa ajili ya kuidhinishwa; bajeti ya nyongeza kuonesha fedha zilizotumika zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa au kutekeleza malengo ambayo hayakuwa yamepangwa.

Nilibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa 6 zilipokea jumla ya Sh. 8,398,973,253 ambazo hazikuwa kwenye bajeti, pia hazikuwa na bajeti ya nyongeza iliyoidhinishwa, hivyo kufanya matumizi zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa imeoneshwa katika **Jedwali Na. 4-9** hapa chini.

Jedwali Na. 4-9: Mamlaka za Serikali za Mitaa 6 zisizokuwa na bajeti ya nyongeza iliyoidhinishwa

Na.	Halmashauri	Nyongeza ya bajeti (Sh.)
1.	H/W Longido	2,727,524,635
2.	H/W Monduli	7,333,208
3.	H/W Hanang'	400,000,000
4.	H/W Bunda	2,877,097,600
5.	H/W Bumbuli	1,054,715,596
6.	H/W Handeni	1,332,302,214
	Jumla	8,398,973,253

Ninapendekeza kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zihakikishe kwamba kabla ya kutumia fedha za bajeti ya nyongeza zinapata idhini ya mamlaka inayohusika.

- 4.9 Asilimia 60 ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani haikutengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo Sh.30,592,410,877**
Mwongozo wa maandalizi ya mipango na bajeti wa 2017/2018 unazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kutenga asilimia sitini (60%) ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani kwa ajili ya shughuli za maendeleo.

Ukaguzi wa taarifa za ulinganisho wa bajeti na kiasi halisi na matumizi ya miradi ya maendeleo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa zilionesha kwamba, Halmashauri 44 zilikusanya jumla Sh. 98,556,221,765 kutoka kwenye mapato ya vyanzo vya ndani na zilitenga na kuhamishia kwenye Akaunti ya Maendeleo jumla ya Sh. 29,001,220,234 sawa na asilimia 48. Kiasi cha Sh. 30,592,410,877 sawa na asilimia 52 hakikutengwa kwa ajili ya maendeleo. Rejea **Kiambatisho Na.19.**

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia mwongozo uliotajwa hapo juu kwa kuhakikisha kwamba asilimia 60 ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani yanatengwa na kutumiwa kwa ajili ya shughuli za maendeleo.

SURA YA TANO

UKAGUZI WA TAARIFA ZA FEDHA

Utangulizi

Katika sura hii, nimeagusia mambo muhimu yaliyojitekeza katika ukaguzi wa Taarifa za Fedha za Serikali za Mitaa 185 zilizokaguliwa kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Lengo la ukaguzi wa taarifa za fedha ni kuniwezesha kutoa maoni, kama taarifa za fedha zimeandaliiwa kwa kuzingatia sheria, taratibu, kanuni na miongozo yote, kwa mujibu wa Viwango vyta Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma.

Ili kuongeza ufanisi wa kiutendaji, nimebaini maeneo ambayo yanahitaji kufanyiwa kazi na Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwezesha kupatikana kwa thamani ya fedha katika Halmashauri.

5.1 Madai ya Halmashauri na malipo kabla ya kupokea huduma yaliyokaa kwa muda mrefu Sh.143,045,745,088

Madai ya Halmashauri ni mapato ambayo Halmashauri itapokea kutoka kwa wateja wake waliopata huduma kwa mkopo, mapato ambayo hayajawasilishwa na mawakala wa kukusanya mapato, masurufu ambayo hayajarejeshwa na watumishi pamoja na mikopo ya wanawake na vijana.

Kufikia tarehe 30 Juni 2018, Taarifa za Fedha za mamlaka za Serikali za Mitaa 166 pamoja na vitabu vya viambatisho vyake zilionesha madai ya muda mrefu yenye thamani ya Sh. 143,045,745,088 yaliyokaa zaidi ya miezi 12 bila kukusanya kama ilivyoonyeshwa katika **Kiambatisho Na.20** cha taarifa hii.

Madai ya Halmashauri na malipo kabla ya kupokea huduma katika kipindi cha miaka miwili mfululizo yameongezeka kwa Sh. 4,138,299,061 kutoka Sh. 138,907,446,027 katika Halmashauri 161 kwa mwaka 2016/2017 hadi Sh. 143,045,745,088 kwa Halmashauri 166 zilizokaguliwa mwaka 2017/2018 kama inavyooneka na katika **Jedwali Na.5-1**.

Jedwali Na.5-1: Mwenendo wa Madai ya Halmashauri na malipo kabla ya kupokea huduma

Mwaka	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2017/2018	143,045,745,088	166
2016/2017	138,907,446,027	161
2015/2016	134,927,106,170	148
2014/2015	179,026,643,470	163

Pia, Taarifa za Fedha za Halmashauri Tano (5) hazikuchambua umri wa madai yao kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na.5-2**.

Jedwali Na.5-2: Halmashauri ambazo hazikuchambua umri wa madai

Na.	Halmashauri	Madai (Sh.)
1.	H/W Mlele	388,438,000
2.	H/W Mpanda	1,241,658,270
3.	H/M Mpanda	679,766,441
4.	H/W Mpimbwe	146,668,048
5.	H/W Nsimbo	731,050,438
Jumla		3,187,581,197

Kutokuandaa mchanganuo wa umri wa madai kumesababisha nishindwe kufanya tathmini kujua ni kwa kiwango gani madai haya yameathiri mahitaji ya uendeshaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Nina wasiwasi na urejeshwaji wa kiasi hiki cha madai kwa kuwa bado hakuna dalili kuwa Halmashauri husika zitakusanya kiasi hicho cha madai hivi karibuni au baadaye na huenda yakawa ni madai yasiyolipika.

Ninashauri Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha zinaharakisha ukusanyaji wa madai hayo na kutumia fedha zitakazopatikana kufadhili shughuli zilizokwishapangwa na Mamlaka hizo, hivyo kurahisisha utekelezaji wa majukumu yao.

- 5.2 Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu Sh. 185,645,016,191**
Madeni ni malipo yanayopaswa kufanywa, yenyne nguvu kisheria yanayotokana na manunuzi yaliyofanywa au huduma iliyotolewa kwa Halmashauri kwa mkopo. Malipo haya kwa kawaida huthibitishwa na kuwepo kwa hati za madai au madai kutoka kwa watumishi.

Halmashauri 172 zimeripoti jumla ya Sh. 185,645,016,191 katika Taarifa za Fedha zilizoishia tarehe 30 Juni 2018 kama Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu, kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.21**. Hili ni ongezeko la Sh.20,082,803,816 ikilinganishwa na Madeni ya Sh.165,562,212,375 yaliyoripotiwa mwaka 2016/2017 katika Halmashauri 158, kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 5-3**

Jedwali Na.5-3: Mwenendo wa Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu

Mwaka	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2017/2018	185,645,016,191	172
2016/2017	165,562,212,375	158
2015/2016	155,804,155,420	154
2014/2015	212,130,677,853	163

Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa saba (7) zinazoonekana katika **Jedwali Na. 5-4** hapo chini hazikuandaa mchanganuo wa muda wa madeni wakati wa kuwasilisha taarifa zao za fedha hivyo kusababisha ugumu katika kufanya tathmini ya athari za madeni haya kwenye ukwasi wa Halmashauri hizo.

Jedwali Na. 5-4: Halmashauri ambazo hazikuandaa mchanganuo wa umri wa madeni

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Ludewa	398,381,296
2.	H/W Mlele	388,438,000
3.	H/W Mpanda	1,241,658,270
4.	H/W Mpanda	679,766,441
5.	H/W Mpimbwe	146,668,048
6.	H/W Nsimbo	731,050,438
7.	H/W Songea	1,301,763,468
Jumla		4,887,725,961

Kushindwa kulipa madeni kwa wakati kunaweza kusababisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kukosa sifa za kukopesheka. Pia, madeni ya muda mrefu yanaweza kusababisha kushtakiwa mahakamani na kupata hasara zitokanazo na madai ya kisheria na tozo. Ni vema kutunza mahusiano mazuri kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na watumishi wake pia na wazabuni mbalimbali ili kujenga uaminifu kwa watumishi na kwa jamii wanayoihudumia.

Ninaishauri Serikali kuitia kwa OR - TAMISEMI kuweka mikakati na utaratibu wa kulipa madeni pindi yanapoiva na kuhakikisha kwamba madeni halali ya muda mrefu yanalipwa ili kuzirejeshea Halmashauri nafasi nzuri ya kukopesheka. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa ziandae mchanganuo wa umri wa madeni ili muda wa madeni haya utambulike na hivyo kuwezesha kuweka Mikakati ya kulipa.

- 5.3 Kesi dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zinazoweza kuathiri mtiririko endelevu wa kifedha Sh. 413,787,030,280**

Kifungu cha 5 cha Sheria ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya mwaka 1983 na Kifungu cha 5 cha Sheria ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Mijini) ya

mwaka 1983 vinaeleza kuwa, moja ya malengo ya kuanzishwa kwa Mamlaka za serikali za Mitaa ni kuanzisha, kusimamia, kuendeleza na kutoa huduma endelevu zinazokidhi mahitaji ya watu na kuleta tija kwa watu wa eneo husika.

Hata hivyo, katika ukaguzi wa mwaka huu nimebaini kuwapo kwa madeni tarajiwa yatokanayo na kesi 1,086 zilizopo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Kati ya Halmashauri 185 zilizokaguliwa, Halmashauri 120 zina kesi zenyе deni tarajiwa la Sh. 413,787,030,280. Matokeo yake, Halmashauri 48 zenyе kesi 522 (asilimia 48) zina deni tarajiwa la Sh. 327,561,346,790 na madeni hayo yametengwa na kutolewa taarifa katika Taarifa za fedha kwa mujibu wa Aya 100 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Na.19; wakati kesi 564 (asilimia 52) katika Halmashauri 72 zenyе kiasi cha Sh. 327,561,346,790 hazikutengwa wala hazikuoneshwa katika taarifa za fedha zilizowasilishwa.

Madeni tarajiwa yameongezeka kwa kasi cha Sh. 227,343,929,721 katika mwaka huu wa ukaguzi ikilinganishwa na mwaka uliopita (2016/17); ambapo Jumla ya Sh. 186,443,100,559 ziliripotiwa katika Halmashauri 116.

Katika kesi 1,086 zinazoendelea, Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni ina kesi 90 sawa na asilimia 8 ya kesi zote kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na.22**. Kesi nyingi zinatokana na migogoro ya Ardhi pamoja na kuvunjwa kwa Mikataba.

Madeni tarajiwa yana athari kubwa kwenye rasilimali fedha za Halmashauri kwani huongeza gharama za uendeshaji na yanaweza kusababisha hasara kubwa pindi Halmashauri inaposhindwa kesi. Pia yanaweza kuathiri utoaji wa huduma.

Nazishauri Menejimenti za Halmashauri husika kuzingatia sheria, kanuni na taratibu katika kutimiza majukumu yao ya kila siku ili kupunguza au kuondoa uwezekano wa matukio yatakayopelekea kushtakiwa. Pia, mamlaka za Serikali za Mitaa zifuutilie kwa karibu mwenendo wa kesi na kuhakikisha kwamba, masuala yaliyoko mahakamani yanashughulikiwa na kukamilishwa kwa muda stahiki. Pale inapowezekana, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuwashawishi washtaki ili yafanyike majadiliano nje ya mahakama ili kupunguza uwezekano wa kulipa fedha nydingi iwapo Mamlaka za Serikali za Mitaa zitashindwa kesi hizo.

5.4 Kutoonesha miamala inayohusisha viongozi wa juu wa Taasisi kwenye Taarifa za Fedha

Aya ya kwanza ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Na. 20 inaelekeza kwamba, Taasisi inayoandaa Taarifa za Fedha kwa msingi wa miamala isiyohusisha fedha taslimu (Accrual Basis) zinawajibika kuonesha taarifa za miamala inayohusu viongozi wakuu wa Taasisi husika.

Katika ukaguzi wa mwaka huu nilibaini kuwa, Halmashauri Tano (5) hazikuonesha taarifa za viongozi wa juu wa Halmashauri kuhusiana na maslahi yao, mikopo na malipo mengine yanayofanana na hayo; hivyo, watumiaji wa Taarifa za Fedha za Halmashauri wanaweza wasipate taarifa muhimu zinazoweza kuwasaidia katika kufanya maamuzi.

Jedwali Na.5-5: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikuonesha miamala inayohusu viongozi wake wa juu

Na.	Halmashauri
1.	H/W Arusha
2.	H/Mji Ifakara
3.	H/W Korogwe
4.	H/W Malinyi
5.	H/W Ulanga

Ninapendekeza kwamba, Halmashauri husika zioneshe taarifa za viongozi wake kama inavyotakiwa na Aya ya kwanza ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Na. 20 ili kuwe na uwazi na kuaminika kwa Taarifa za Fedha za Halmashauri.

5.5 Makosa katika taarifa za fedha zilizowasilishwa Sh. 154,626,259,685

Baada ya kukamilika kwa taarifa za fedha, Agizo 31(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linamtaka Afisa Masuuli kuwasilisha taarifa hizo kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa ajili ya ukaguzi ifikapo tarehe 30 Septemba kila mwaka.

Pia, Kifungu 45(4) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa 2000) kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kuziwasilisha taarifa za fedha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali mapema iwezekanavyo baada ya kufunga mwaka wa fedha.

Kinyume na sheria tajwa hapo juu, wakati wa ukaguzi wa taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 nimebaini kuwa, baadhi ya taarifa hizo zina makosa kadhaa ya kitarakimu na nyingine kuacha kuonesha baadhi ya taarifa muhimu. Hii inaashiria kuwa taarifa hizo ziliandaliwa na wahasibu ambao hawana upeo wa kutosha katika kuandaa taarifa za fedha kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma.

Nilibaini kwamba Halmashauri tano (5) zilipata hoja mbalimbali za ukaguzi zinazohusiana na makosa katika taarifa za fedha zenye jumla ya Sh. 154,626,259,685 ambazo zimenipelekea kutoa Hati isiyoridhisha moja (1) na hati zenye shaka Nne (4), kama zilivyoainishwa kwenye **Jedwali Na.5-6** hapa chini.

Jedwali Na.5-6: Makosa katika taarifa za fedha

Halmashauri	Hati ya ukaguzi	Jumla ya Makosa (Sh.)
H/M Kigoma Ujiji	Hati isiyoridhisha	150,114,910,215
H/W Rungwe	Hati yenyе shaka	1,130,605,694
H/W Makete	Hati yenyе shaka	599,607,068
H/W Tabora	Hati yenyе shaka	537,172,362
H/W Ukerewe	Hati yenyе shaka	2,243,964,346
Jumla		154,626,259,685

Mafunzo ya mara kwa mara ya kujenga uwezo kwa watumishi yanahitajika ili kuwawezesha kuandaa Taarifa za Fedha zinazoendana na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma na hivyo kupunguza makosa na dosari nyingine katika kuandaa taarifa za fedha.

Pia, Maafisa Masuuli wote wa Halmashauri husika wanapaswa kuimarisha mchakato wa kudhibiti ubora wa taarifa na kuandaa ratiba ya uandaaji wa taarifa za fedha ili kuhakikisha usahihi wa taarifa zinazowasilishwa kwa ukaguzi kwa mujibu wa viwango vya kimataifa vinavyokubalika.

TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI NA MASUALA YA UTAWALA BORA

Utangulizi

Sura hii inaelezea tathmini ya Mfumo wa Udhibiti wa Ndani wa Serikali za Mitaa, Usimamizi wa Vihatarishi na Mfumo wa Utawala Bora. Zaidi, inaelezea masuala yahusuyo utendaji kazi wa vitengo vya ukaguzi wa ndani na kamati za ukaguzi, mazingira ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari na Mawasiliano, usimamizi wa vihatarishi na masuala yanayohusiana na ubadhirifu.

Katika mwaka wa fedha 2017/18, ukaguzi wa mfumo wa udhibiti wa ndani, usimamizi wa vihatarishi na dhana ya utawala bora ulibaini udhaifu ufuatao:

6.1 Mapungufu katika Mifumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS)

Miamala ya kifedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa huandaliwa kwa kutumia mfumo wa uhasibu ujulikanao kama EPICOR Toleo la 10.2 amba ni Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS).

Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatumia Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS) na Mfumo wa Taarifa za Kifedha na Uhasibu ya Vituo vya Afya, Zahanati na Mashule (FFARS). Lengo la kutumia Mfumo funganishi wa usimamizi wa Fedha (IFMS) ni kuwezesha uwepo wa usimamizi wa bajeti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, mapato na matumizi wenyе tija na ufanisi.

Ukaguzi wangu ulibaini mapungufu yafuatayo katika vidhibiti vya Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS-Epicor) kama inavyoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.23**

- Taarifa kutoka mifumo ya LGRCIS, LAWSON, PLANREP na FFARS huingizwa katika Leja Kuu (General Legder) iliyoko Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS Epicor) kwa njia ya mkono (manually) kutokana na kutokuwapo kwa muingiliano wa moja kwa moja baina ya mifumo. Hii inasababisha wa tofauti ya taarifa katika mifumo ambapo hupunguza kuaminika kwa taarifa za kifedha. Aidha, kuingiza taarifa kwa mkono huongeza uwezekano wa kuwepo kwa taarifa za kiubadhirifu na makosa ya kibinadamu.
- Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS Epicor) Toleo 10.2 unafanya kazi kama chombo cha udhibiti wa miamala ya fedha taslimu na hautambui miamala ya kifedha ambayo malipo au mapato hufanyika baadae (accrual basis). Hata hivyo, bado Mamlaka za Serikali za Mitaa huandaa taarifa zao za fedha kwa msingi usiokwuwa wa fedha taslimu (IPSAS Accrual).
- Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS Epicor) Toleo 10.2 una moduli za usimamizi wa mali, madeni na madai lakini moduli hizi hazitumiki.

Ninapendekeza kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI, kuhakikisha kuwa Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS-Epicor) unaimarishwa na unaunganishwa na mifumo mingine ya kifedha inayotumiwa na unatambua miamala isiyo ya fedha taslimu (IPSAS Accrual) na pia kuhakikisha kuwa moduli zote za mfumo wa uhasibu zinatumwiwa kikamilifu.

6.2 Mapungufu katika Vidhibiti vya Mfumo wa Teknolojia ya Habari

Udhibiti wa teknolojia ya habari ni sehemu ya mfumo wa udhibiti wa ndani wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kuhakikisha kuwa mifumo inaendelea kufanya kazi kama ilivyotarajiwa.

Katika ukaguzi wa vidhibiti vya Teknolojia ya Habari nilibaini mapungufu yafuatayo: (Rejea **Kiambatisho Na.24**)

- Vitengo vya Teknolojia ya Habari vya Mamlaka za Serikali za Mitaa vina upungufu wa watumishi na uhaba wa vifaa kama vile Kompyuta na vitendea kazi vya kutunza mfumo ambavyo vinaathiri ufanisi na tija katika utendaji kazi.
- Kompyuta za Mezani (desktops) na kompyuta mpakato (laptops) hazihiushwi mara kwa mara na vidhibiti vya usalama wa taarifa (antivirus). Hali hii inaweza kusababisha upotevu wa taarifa na kuruhusu wasioruhusiwa kuona taarifa.
- Baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hazina mpango wa upatikanaji wa taarifa au mpango wa kuendeleza biashara endapo maafa yaitokea. Kwa hivyo, endapo maafa yatatokea, ni vigumu Mamlaka za Serikali za Mitaa kurejea katika shughuli za kiutendaji kwa wakati.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa: (a) Kuimarisha vitengo vya teknolojia ya habari kwa kuvipatia vifaa vinavyohitajika; Kuhakikisha kompyuta zinafanya kazi zikiwa zimewekewa vidhibiti usalama wa taarifa (antivirus) vilivyojuishwa; na Kuandaa Mpango wa Kuendeleza Biashara na Mpango wa kujinusuru na Majanga pale inapohitajika.

6.3 Utendaji usioridhisha wa Kamati za Ukaguzi

Kwa mujibu wa Agizo Na. 12 (5) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009, Kamati ya Ukaguzi ina jukumu la kuitia ripoti za ukaguzi wa ndani na nje, kutoa ushauri kwa Afisa Masuuli juu ya maandalizi na mapitio ya taarifa za fedha na kuandaa taarifa ya mwaka ya utendaji wa majukumu ya Kamati.

Katika kutathmini utendaji kazi wa Kamati za Ukaguzi, mapungufu yafuatayo yalibainika; Rejea **Kiambatisho Na.25** cha taarifa hii:

- Kamati za ukaguzi hazikutoa ushauri kwa Maafisa Masuuli katika masuala ya taarifa za fedha.
- Wajumbe wa Kamati za Ukaguzi hawakupatiwa mafunzo juu ya mabadiliko ya viwango vya kimataifa vya uhasibu (IPSAS); na bado kamati zinapaswa kutoa ushauri juu ya taarifa za fedha zilizoandaliwa kwa kutumia viwango vya kimataifa vya uhasibu (IPSAS).
- Kamati za Ukaguzi zilishindwa kukutana angalau mara moja kila robo ya mwaka kwa mujibu wa Agizo 12 (5) (a) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009.
- Kamati hazikuanda taarifa ya mwaka juu ya utekelezaji wa shughuli wailizofanya kwa mwaka wa fedha husika, na kuziwasilisha kwa maafisa masuuli kwa utekelezaji wa mapendekezo.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutengeneza mazingira wezeshi kwa ajili ya utendaji thabiti wa Kamati za Ukaguzi ili kuongeza ufanisi wa mazingira ya udhibiti wa ndani.

6.4 Mapungufu katika vitengo vya ukaguzi wa ndani

Kifungu cha 48 (1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 1982 (Iliyorekebishwa 2000) kinazitaka menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha Kitengo madhubuti cha Ukaguzi wa Ndani katika kukagua na kutathmini ufanisi na utoshelevu wa vidhibiti vya ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Katika ukaguzi wa mwaka huu, tathmini ya utendaji kazi wa Vitengo vya ukaguzi wa ndani, mapungufu yafuatayo yalibainika: (Rejea **Kiambatisho Na.26** cha taarifa hii).

- Vitengo vya ukaguzi wa ndani vilibainika kuwa na upungufu wa vitendea kazi kama vile usafiri wa kuaminika na kompyuta;
- Vitengo vilibainika kuwa na upungufu wa watumishi hivyo kuzuia wigo wa ukaguzi;
- Baadhi ya wakaguzi wa Ndani hawana ujuzi na uelewa wa mifumo inayotumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kama vile; EPICOR, LGRCIS, LAWSON, PLANREP na FFARS

Ninarejea tena mapendelekezo yangu ya awali kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa: Kuvimarisha Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani kwa kuiongezea rasilimali fedha na rasilimali watu pamoja na vitendea kazi vinavyohitajika katika utendaji wao wa kazi pia wakaguzi wa ndani wapatiwe mafunzo kuhusu Mfumo Funganishi wa Usimamizi wa Fedha (IFMS) Epicor na mifumo ya kifedha inayohusika ili kuwawezesha kuongeza mawanda ya ukaguzi na hatimaye kuongeza ufanisi.

6.5 Mapungufu katika usimamizi wa vihatarishi

Wizara ya Fedha, kupitia ofisi ya Mkaguzi wa Hesabu Mkuu wa Ndani, ilitoa Mwongozo wa Usimamizi wa Vihatarishi mwaka 2013 ambao unaweza kusaidia katika utekelezaji wa Usimamizi wa vihatarishi katika Halmashauri ikiwa ni pamoja na kuandaa mfumo sahihi wa kusaidia Sera ya Usimamizi wa Vihatarishi.

Viwango vya Kimataifa vya Taasisi za Ukaguzi (ISSAI 1315) vinanitaka kufanya tathmini ya mfumo wa udhibiti wa vihatarishi ili kubaini kama mfumo huo unakidhi matakwa ya uandaaji wa taarifa za fedha. Pia, endapo mfumo huo haupo kufanya tathmini kama mazingira yanaruhusu au kama mapungufu hayo yanaathiri mfumo wa udhibiti wa ndani.

Kwa Mwaka wa fedha 2017/18, tathmini ya usimamizi wa vihatarishi ilibaini mapungufu yafuatayo. (rejea **Kiambatisho Na.27** cha taarifa hii):

- Kutokuwapo sera ya udhibiti wa vihatarishi iliyoidhinishwa.
- Kutokuwapo kwa rejista ya vihatarishi.
- Kutofanyika kwa tathmini ya vihatarishi.

Kutokuwapo kwa mchakato madhubuti wa usimamizi wa vihatarishi, kutapelekea uchukuaji wa hatua kwenye vihatarishi kuwa finyu na hivyo utazuia Mamlaka za Serikali za Mitaa kufikia malengo yaliyokusudiwa.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa za kutekeleza Mfumo wa Usimamizi wa vihatarishi kwa kuhakikisha kuwa, Sera za Usimamizi wa Vihatarishi zinaandaliwa na kuidhinishwa; kufanya tathmini ya vihatarishi na kutunza rejista ya vihatarishi iliyohuishwa.

Pia ninashauri OR-TAMISEMI kuwawajibisha maafisa Masuuli kwa ajili ya mapungufu yaliyobainishwa katika vitengo vyao vya kudhibiti vihatarishi na kuhakikisha kwamba, mapungufu yote yaliyobainishwa yanarekebishwa.

6.6 Usimamizi wa vihatarishi vya udanganyifu

6.6.1 Mapungufu katika mfumo wa usimamizi wa vihatarishi vya Udanganyifu

Halmashauri nyingi Tanzania zinakabiliwa na hatari ya ubadhirifu. Tathmini ya Ubadhirifu inalenga kuimarisha uwezo wa taasisi katika kuzuia au kubaini ubadhirifu kwa wakati kabla haujatokea.

Kwa mujibu wa Miongozo ya kuanzisha na kutekeleza Mfumo wa Usimamizi wa Vihatarishi vya Udanganyifu katika Sekta ya Umma ya 2015, kila Shirika na Sekta za Umma (PSO)

linatakiwa kuanzisha na kutekeleza mfumo wa usimamizi wa vihatarishi vya ubadhirifu.

Pia, viwango vya Kimataifa kwa Taasisi Kuu za Ugaguzi (ISSAIs) Na.1224 vinatoa mwongozo kwa wakaguzi juu la jukumu la kukagua ubadhirifu na taarifa za fedha. Kwa mantiki hiyo, ninalo jukumu la kutoa taarifa kuhusu masuala ya ubadhirifu

Wakati wa tathmini ya utekelezaji wa mfumo wa usimamizi wa vihatarishi vya udanganyifu, nilibaini mapungufu yafuatayo: (Rejea **Kiambatisho Na.28** cha taarifa hii).

- Kutokuwapo kwa Sera ya vihatarishi vya Ubadhirifu
- Kutokuwapo kwa utaratibu wa kuzuia na kutambua vihatarishi vya ubadhirifu
- Kutokufanyika kwa tathmini ya vihatarishi vya ubadhirifu

Kutokuwapo kwa mchakato wa ufanisi wa usimamizi wa vihatarishi vya ubadhirifu, uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzuia na kutambua vihatarishi vya udanganyifu unadhoofika.

ninareja mapendeleko yangu niliyokwishatoa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha Mfumo wa Usimamizi wa Vihatarishi vya ubadhirifu na kuhakikisha kuwa Sera za vihatarishi vya ubadhirifu zinaandaliwa na kuidhinishwa.

Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuweka mifumo ya usimamizi wa vihatarishi ambayo itasimamiwa ipasavyo na kuhakikisha kuwa inakuwa ni sehemu muhimu ya taratibu za Halmashauri katika kutoa huduma kwa jamii. Kamati za Ugaguzi zenyewe ufanisi zinaweza kutekeleza jukumu muhimu la ufuatiliaji na kutathmini shughuli za usimamizi wa vihatarishi katika Halmashauri. Hii inawezekana tu ikiwa ofisi ya mkaguzi wa ndani nayo inafanya majukumu yake kwa ufanisi.

6.6.2 Matukio ya udanganyifu yaliyotambuliwa Sh. 321,377,067

Wakati wa ukaguzi, nilibaini matukio matatu ya udanganyifu yenye jumla ya Sh. 321,377,067 ambayo yanahitaji uchunguzi zaidi. Matukio hayo yanaonekana katika **Jedwali Na. 6-1** hapo chini:

Jedwali Na. 6-1: Matukio ya udanganyifu na kiasi kinachohusika

Na.	Halmashauri	Aina ya Ubahirifu	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Mkuranga	Mapato ambayo hayajapelekwa Benki	7,050,000
2.	H/W Tabora	Udanganyifu katika Mabadiliko ya hati ya Malipo na orodha ya walipwaji	270,540,067
3.	H/W Sikonge	Malipo kwa shughuli ambazo hazikufanyika	43,787,000
Jumla			321,377,067

Kuwapo kwa matukio haya ya ubahirifu ni dalili kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizohusika hazichukui hatua stahiki za kubaini ubahirifu kutokana na kutokuwa na mfumo madhubuti wa udhibiti wa ndani.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha udhibiti wa ndani kwa kuanzisha mpango wa kuzuia ubahirifu ndani ya Halmashauri ili kuhakikisha kuwa tathmini ya vihatarishi vya ubahirifu inafanyika mara kwa mara.

SURA YA SABA

USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA

Utangulizi

Usimamizi wa rasilimali watu na mishahara ni sehemu muhimu ya mfumo wa malipo ya mshahara na utoaji huduma kwa watumishi ndani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Usimamizi mzuri wa rasilimali watu na mishahara ni muhimu sana katika kuhakikisha kuwa watumishi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wanaridhika na kuzifanya kazi zao kwa weledi katika kuhudumia jamii.

Sura hii inaanisha matokeo ya ukaguzi yanayohusu usimamizi wa misharaha, posho, stahili nna madeni ya wafanyakazi wa Serikali za Mitaa. Pia, inaelezea matokeo ya ukaguzi wa taarifa za mishahara zinazotumika wakati wa kuajiri, kupandisha vyeo na mishahara, kufanya uhamisho na kuachisha kazi.

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi wangu kwa mwaka 2017/18 nilibaini dosari mbalimbali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutimiza malengo yake kama inavyoelezwa hapa chini:

7.1 Upungufu wa watumishi 149,943 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 158

Idadi ya kutosha ya watumishi wenyewe ujuzi mbalimbali na uzoefu wa kutosha ni muhimu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kutimiza malengo yake. Mapitio ya hali ya wafanyakazi katika Halmashauri 158 yalibainisha upungufu wa watumishi 149,943 sawa na 33% ikilinganishwa na uhitaji wa watumishi 460,438 katika Halmashauri hizi.

Tathmini yangu ya kina kwa idara zilizoathirika zaidi ilibainisha kuwa, walioathirika zaidi ni walimu wa shule za msingi ambako kuna upungufu wa watumishi 58,057 sawa na asilimia 29 katika Halmashauri 146, elimu ya sekondari ina upungufu wa watumishi 21,257 sawa na asilimia 24 katika Halmashauri 151 na Idara ya Afya (hospitali, vituo vya afya na zahanati) ina upungufu wa watumishi 37,544 sawa na asilimia 47 kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.29**.

Mwenendo wa uchambuzi wa upungufu wa watumishi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka 4 unaonesha kuongezeka kwa asilimia ya upungufu kutoka asilimia 22 mwaka 2014/2015 hadi asilimia 33 mwaka 2017/2018 licha ya mapendekezo ya kila mwaka kwa OR-TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma (OR-MUU) ya kupunguza asilimia ya upungufu wa watumishi kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na. 7-1** hapo chini:

Jedwali Na.7- 1: Mwenendo wa kiwango cha watumishi katika Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo

Mwaka	Halmashauri zilizojaribiwa	Mahitaji	Mapungufu	Asilimia (%)
2017/18	158	460,438	149,943	33
2016/17	161	477,829	155,013	32
2015/16	126	349,974	106,426	30
2014/15	117	324,557	71,803	22

Kupungua kwa watumishi kwa sehemu kubwa kulichangiwa na uhakiki unaoendelea wa taarifa za watumishi wa serikali ambao hauendi sambamba na kujaza nafasi zilizo wazi.

Kutokana na upungufu wa watumishi nilioubainisha, ubora na ufanisi katika utoaji wa huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa umeathirika kutokana na Watumishi waliopo kuzidiwa na majukumu.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za mitaa, OR-TAMISEMI na OR-MUU kufanya tathmini ya mahitaji ya watumishi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa na kuja na mikakati ambayo itahakikisha kwamba, watumishi wenye sifa wanaajiriwa kujaza nafasi zilizopo, watumishi wenye ujuzi na uzoefu wanaendelea kuwepo kazini na pia kuwezesha utoaji wa motisha maalum kwa wafanyakazi hasa wale wa sekta ya elimu na afya ambao wanafanya kazi katika Halmashauri za mbali.

7.2 Malimbikizo ya mishahara na madai mengine

Sh.11,141,505,574

Mapitio ya majalada ya watumishi, nyaraka pamoja na mahojiano na Maafisa Rasilimali Watu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ishirini na mbili (22) nilibaini kuwepo kwa madai yanayohusisha malimbikizo ya mishahara na madai mengine (likizo, Kukaimu, kujikimu, uhamisho na madai mengine) kwa kipindi cha zaidi ya miezi 12 yenyе jumla ya Sh. 11,141,505,574 ambazo bado hazijalipwa na Serikali Kuu kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 7-2 hapo chini:

Jedwali Na.7-2: Malimbikizo ya mishahara na madai mengine

Na	Halmashauri	Malimbikizo ya mishahara (Sh.)	Madai mengine (Sh.)	Jumla (Sh.)
1.	H/W Busokelo	288,110,922	996,337,272	1,284,448,194
2.	H/Mji Ifakara	65,433,700	290,201,600	355,635,300
3.	H/W Igunga	19,005,000	-	19,005,000
4.	H/W Karatu	-	816,329,061	816,329,061
5.	H/M Kinondoni	1,325,000	1,599,558,227	1,600,883,227
6.	H/W Longido	137,629,030	-	137,629,030
7.	H/Mji Masasi	306,564,598	-	306,564,598
8.	H/W Mbulu	-	203,617,470	203,617,470
9.	H/W Momba	24,101,418	1,190,902,012	1,215,003,430
10.	H/M Morogoro	-	538,911,259	538,911,259
11.	H/W Moshi	-	39,720,000	39,720,000
12.	H/W Mtwara	74,318,000	-	74,318,000
13.	H/W Muleba	72,804,500	-	72,804,500
14.	H/W Mvomero	-	738,981,164	738,981,164

Na	Halmashauri	Malimbikizo ya mishahara (Sh.)	Madai mengine (Sh.)	Jumla (Sh.)
15.	H/W Newala	185,086,000	-	185,086,000
16.	H/Mji Newala	214,597,350	-	214,597,350
17.	H/W Nsimbo	466,597,933	589,333,973	1,055,931,906
18.	H/W Ruangwa	-	111,298,383	111,298,383
19.	H/W Same	-	14,980,000	14,980,000
20.	H/W Songwe	21,636,900	623,655,395	645,292,295
21.	H/W Sumbawanga	85,955,029	813,586,543	899,541,572
22.	H/M Ubungo	2,949,475	607,978,360	610,927,835
	Jumla	1,966,114,855	9,175,390,719	11,141,505,574

Chanzo: Taarifa za fedha za mwaka 2016/2017 za Halmashauri husika

Ninatambua juhudi zinazofanywa na Serikali za kulipa madai ya muda mrefu ya watumishi. Hata hivyo, wasiwasi wangu ni juu ya ucheleweshaji wa kulipa madai ya muda mrefu.

Madai ya watumishi huongeza madeni ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na serikali kwa ujumla na kupunguza motisha kwa watumishi katika utoaji wa huduma zenye ubora na ufanisi kwa jamii.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa, OR-TAMISEMI pamoja na OR-MUU kushirikiana na Hazina kuhakikisha kuwa fedha zinatengwa katika bajeti ili kulipa madai yote ya watumishi na kuhakikisha kuwa hakuna madai mapya ya watumishi yanayoibuka kwa kulipa stahiki zote za watumishi kwa wakati na kuepuka kuingia katika madeni pasipokuwa na fedha.

7.3 Uwapo wa nafasi 74 za Utumishi zilizopo wazi na watumishi 491 kukaimu kwa zaidi ya miezi 6

Kanuni ya D.24 (3) ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inamtaka mtumishi wa umma kutokaimu katika nafasi iliyo wazi kwa muda unaozidi miezi sita na kwamba. Mamlaka ya uteuzi inahakikisha kuwa

mchakato wa kumteua mhusika wa nafasi hiyo unakamilika ndani ya muda wa miezi sita.

Katika mwaka wa fedha 2017/18 nilibaini kuwa, Maafisa 491 walikuwa wakikaimu kama Wakuu wa Idara au Vitengo kwa zaidi ya miezi sita katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 129 kinyume na Kanuni D.24(3) ya Kanuni za Utumishi wa Umma za mwaka 2009. Pia, wakati wa ukaguzi nilibaini kuwapo kwa nafasi 74 za Wakuu wa Idara na Vitengo zilizo wazi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 20 kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.30.**

Hata hivyo, nilibaini kuwa maafisa wengi wanaokaimu wapo katika mchakato wa upekuzi, na baadhi yao walikosa sifa stahiki kwa nafasi hizo. Pia, nilibaini kuwa kuna kuchelewa kuteua watu wenyе sifa kwa ajili ya nafasi husika na mamlaka ya uteuzi. Tathmini yangu ilibainisha kuwa ukosefu wa wafanyakazi wenyе sifa ndiyo sababu ya nafasi zilizo wazi kutojazwa.

Uchambuzi wa mwenendo wa ujazaji wa nafasi zilizo wazi kwa miaka 3 mfululizo unaonesha kuongezeka kwa Maafisa wanaokaimu. Katika mwaka 2017/18, idadi ya watumishi wanaokaimu imepungua kwa 16% ikilinganishwa na mwaka 2016/17 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 7-3** hapa chini.

Jedwali Na.7-3: Mwenendo wa watumishi wa Halmashauri wanaokaimu

Mwaka	Idadi ya Halmashauri	Idadi ya watumishi wanaokaimu
2017/18	129	491
2016/17	113	586
2015/16	78	373

Kwa maoni yangu, kukaimu nafasi kwa muda mrefu kunashusha morali ya maafisa wanaokaimu katika kutekeleza majukumu yao.

Nahimiza Halmashauri, kwa kushirikiana na OR-MUU na OR-TAMISEMI, kuongeza kasi ya mchakato wa kuajiri watumishi wapya ili kujaza nafasi zilizo wazi. Pia, nawahimiza OR-TAMISEMI kuhakikisha kuwa Wakuu wa Idara wanaohamishwa vituo vyta kazi nafasi zao zinajazwa mapema ili kuepuka nafasi kubaki wazi.

7.4 Mfumo wa wazi wa tathmini ya utendaji kazi kwa watumishi usioridhisha (OPRAS)

Taasisi zote za serikali zinatumia mfumo wa wazi wa tathmini ya utendaji kazi kama ilivyoainishwa katika Sura ya 298 ya Sheria ya Utumishi wa Umma, Kanuni za Utumishi wa Umma za mwaka, 2003 na Mwongozo Na. 2 wa mwaka 2004.

Mfumo wa tathmini ya utendaji kazi unaweza kutofautiana kati ya Taasisi na Taasisi kulingana na misingi na asili ya kazi zao na kati ya ngazi tofauti lakini utakuwa ni mfumo wenye uwazi.

Kanuni ya D.63 (1) ya kanuni za kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inataka tathmini ya utendaji kazi ifanyike kwa watumishi wa umma wanaohudumu kwa mikataba ya kudumu, ajira za mikataba, mikataba ya muda maalum wa utumishi wa umma. Pia Kanuni ya D.63 (2) ya Kanuni za kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inasema, lengo la tathmini ya utendaji kazi ni kubaini, kuchambua na kuweka kumbukumbu za uwezo na mapungufu ya watu binafsi ili kuwezesha hatua za kuchukuliwa kwa ajili ya kuboresha ufanisi.

Ubora na ufanisi wa usimamizi wa utendaji wa mtumishii ni muhimu kwa utoaji wa huduma za Mamlaka za Serikali za

Mitaa kwani itawezesha kila mtumishi kuelewa kikamilifu na kuchangia kufikia malengo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Tathmini ya utendaji binafsi kwa kila mtumishi wa umma inasaidia katika kupima utendaji wake katika kazi zake na kutambua hitaji la mafunzo au kupandishwa cheo.

Katika tathmini ya wazi ya utendaji kazi wa watumishi (OPRAS) kwa mwaka wa fedha unaoishia Juni, 2018, nilibaini watumishi 661 kati ya watumishi 874 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 27 sawa na asilimia 76 tahimini haikufanyika au ilifanywa chini ya kiwango kinyume na Kanuni ya 22 (1) ya Kanuni za kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2003 na Kanuni ya D.42, D.62, D.63, D.67 na D.68 za Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 na Mwongozo Na. 2 wa mwaka 2004. Taarifa ya uchambuzi imeoneshwa katika **Jedwali Na. 7-4.**

Jedwali Na. 7-4 Mapungufu katika tathmini ya wazi ya utendaji kazi

S/N	Halmashauri	Mafaili yenye mapungufu	Idadi ya mafaili yaliyokaguliwa	Asilimia (%)
1.	H/W Bumbuli	88	97	91
2.	H/W Chamwino	68	105	65
3.	H/W Chunya	33	56	59
4.	H/M Dodoma	13	50	26
5.	H/W Hai	10	10	100
6.	H/W Handeni	91	96	95
7.	H/M Ilala	7	15	47
8.	H/M Ilemela	9	9	100
9.	H/W Karatu	11	11	100
10.	H/Mji Kasulu	8	20	40
11.	H/Mji Kibaha	13	13	100
12.	H/W Kisarawe	5	5	100
13.	H/W Korogwe	26	44	59
14.	H/W Longido	19	19	100
15.	H/W Madaba	14	20	70

S/N	Halmashauri	Mafaili yenye mapungufu	Idadi ya mafaili yaliyokaguliwa	Asilimia (%)
16.	H/W Masasi	4	5	80
17.	H/W Meru	27	27	100
18.	H/M Mpanda	4	20	20
19.	H/W Mufindi	45	48	94
20.	H/W Muheza	49	57	86
21.	H/ Jiji Mwanza	14	14	100
22.	H/Mji Nanyamba	23	23	100
23.	H/W Ngorongoro	18	24	75
24.	H/Mji Njombe	9	9	100
25.	H/W Nkasi	15	30	50
26.	H/W Pangani	24	33	73
27.	H/W Sikonge	14	14	100
Jumla		661	874	76

Utendaji usioridhisha wa Idara ya Rasilimali Watu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kuhakikisha fomu za OPRAS za watumishi zinajazwa kwa wakati, na kutokuwa na uelewa wa kutosha kwa watumishi wote na wasimamizi wao juu ya umuhimu wa OPRAS katika utendaji wa jumla wa mtu binafsi na Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kuwahudumia wananchi umekuwa sababu kubwa ya mapungufu yaliyoonekana. Uelewa kuhusu upimaji wa utendaji wa watumishi (OPRAS) kwa watumishi wa Serikali za Mitaa ulikuwa mdogo kutokana na ukosefu wa mipango thabiti ya kuwajengea uelewa watumishi kutoka Idara ya Rasilimali Watu.

Upimaji usioridhisha wa utendaji kazi kwa watumishi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa una athari hasi katika uendelevu wa utoaji huduma ndani ya Serikali za Mitaa kwani hakutakuwa na msingi wa hatua zitakazochukuliwa na watumishi ambao hawatakuwa wamefanya vizuri na kuwazawadia watumishi waliovuka malengo utendaji wao.

Ili kuboresha utendaji katika Serikali za Mitaa, napendekeza uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa na Serikali kwa ujumla kuhakikisha kuwa kuna bajeti ya kutosha kwa ajili ya shughuli za utekelezaji wa OPRAS na kuandaa mpango wa kuwajenyea uelewa watumishi wa Serikali za Mitaa juu ya umuhimu wa OPRAS kwa wafanyakazi wa serikali. Pia nasisitiza juu ya kujaza, kukamilika na tathmini ya kina ya fomu za OPRAS (katikati ya mwaka na kila mwisho wa mwaka) kwa watumishi wote wa Serikali za Mitaa.

7.5 Malipo ya mishahara kwa watumishi waliokoma utumishi wao Sh. 207,375,726

Watumishi wa Serikali wanalipwa mishahara moja kwa moja kupitia akaunti zao za benki na Hazina kila mwezi. Hii inaleta changamoto kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwa na mfumo mzuri wa kudhibiti malipo ya mishahara kwa watumishi waliostaifu, waliofariki, watoro au kufukuzwa.

Agizo Namba 79 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linamtaka Afisa Rasilimali watu au Mkuu wa Idara husika, kutunza rejista ya watumishi wote na utamtaarifu Mweka Hazina mara moja juu ya masuala yote yanayoathiri malipo ya mishahara ikiwa ni pamoja na uteuzi, kujiuzulu, kufukuzwa kazi, kusimamishwa, kupewa majukumu mapya na kuhamishwa.

Pia, Agizo Na. 79 (8) la Memoranda ya Fedha kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linasisitiza juu ya ukaguzi wa mara kwa mara utakaofanywa na Afisa Rasilimali Watu kwa kushirikiana na Wakuu wa Idara na Mkaguzi wa ndani, kuthhibitisha uhalali wa taarifa za kiutumishi katika mfumo wa mishahara na kuhakikisha kuwa watumishi wote waliofikia umri wa kustaifu wanastaifu kwa wakati.

Wakati wa ukaguzi wa taarifa za malipo, majalada ya watumishi na taarifa za watumishi waliofariki, kustaaifu na watoro katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha 2017/18 nililibaini kuwa, jumla ya Sh. 207,375,726 zililipwa kwa watumishi mbalimbali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 17.

Kati ya kiasi kilicholipwa, Sh. 128,319,822 zililipwa kama mishahara kwa watumishi hewa wanaotokana na kustaaifu, utoro au kufukuzwa, Sh. 53,946,549 ikiwa ni makato ya watumishi hao hewa na mishahara na Sh. 25,109,355 ililipwa mara mbili katika Halmashauri moja kama inavyoelezwa kwa kina katika **Jedwali Na.7-5**.

Jedwali Na.7-5: Makato na malipo ya mishahara kwa watumishi hewa

Na	Halmashauri	Mshahara (Sh.)	Makato (Sh.)	Malipo mara mbili (Sh.)	Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Babati	2,048,400	1,463,600	25,109,355	28,621,355
2.	H/W Bukoba	13,585,000	-	-	13,585,000
3.	H/W Bumbuli	5,345,141	4,414,863	-	9,760,004
4.	H/Mji Handeni	348,949	656,051	-	1,005,000
5.	H/W Kibondo	7,511,436	6,384,564	-	13,896,000
6.	H/W Kilindi	1,485,940	1,793,060	-	3,279,000
7.	H/Mji Korogwe	4,164,779	4,780,721	-	8,945,500
8.	H/W Kwimba	4,886,053	4,397,947	-	9,284,000
9.	H/W Kyela	21,473,021	11,996,979	-	33,470,000
10.	H/W Mkkinga	750,252	1,448,748	-	2,199,000
11.	H/Mji Nanyamba	25,109,571	-	-	25,109,571
12.	H/W Ngorongoro	1,495,515	700,485	-	2,196,000
13.	H/W Nzega	-	2,937,349	-	2,937,349
14.	H/W Pangani	685,357	1,366,643	-	2,052,000
15.	H/W Songwe	27,566,000	-	-	27,566,000
16.	H/W Tunduru	2,462,156	3,894,791	-	6,356,947
17.	H/W Ukerewe	9,402,252	7,710,748	-	17,113,000
	Jumla	128,319,822	53,946,549	25,109,355	207,375,726

Chanzo: Taarifa za Mishahara

Pamoja na juhudini zinazofanywa na Serikali katika kuhakiki taarifa za mishahara kwa kuondoa watumishi hewa, bado

malipo mishahara na makato kwa watu ambao hawapo tena katika utumishi wa umma hutokea. Kutokea tena kwa malipo hayo kunaonesha kuwa mapendekezo ya miaka ya nyuma juu ya kuboresha usimamizi wa mishahara hayakufanyiwa kazi kikamilifu.

Kutohuishwa kwa wakati taarifa za watumishi, kutopitia mara kwa mara taarifa za malipo na kuchelewa kwa mawasiliano kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, OR-TAMISEMI, OR-MUU na Hazina kwa ajili ya kufuta watumishi hewa ni sababu kubwa ya mapungufu yaliyoonekana.

Kulingana na taarifa ya hapo juu, nNapendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa wastaafu, watoro, waliohamishwa na kufukuzwa kazi wanashughulikiwa haraka kwa kuondolewa katika mfumo wa malipo ya mishahara. Pia, hatua za haraka zichukuliwe kurejesha kiasi cha Sh. 207,375,726 kilichotumika kulipa watumishi hewa.

7.6 Mishahara iliyolipwa kwa watumishi 6,800 katika Halmashauri 53 ambayo makato yake yamezidi 2/3 ya mishahara ghafi

Sehemu 3 ya Sheria No.7 ya udhibiti wa Madeni kwa Maafisa wa Serikal ya mwaka 1970 kama ilivyosisitizwa katika Mwongozo wenye Kumb. Na. CE.26 / 46/01/1/66 wa Novemba 28, 2012 inataka watumishi wasikatwe zaidi ya theluthi mbili ya mishahara yao ya kila mwezi.

Ukaguzi wangu wa orodha ya malipo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 53 kwa mwaka wa fedha 2017/18 ulibaini kuwepo kwa wafanyakazi 6,800 ambao mishahara yao hukatwa kwa zaidi ya theluthi mbili. Nilitarajia kupungua kwa makato haya ya zaidi ya theluthi mbili baada ya muda kutohana na kuanzishwa kwa udhibiti katika mfumo wa mishahara wa LAWSON lakini inaonekana tatizo bado lipo. Maelezo zaidi yametolewa katika Jedwali Na. 7-6.

Jedwali Na. 7-6: Watumishi waliokatwa mishahara kwa zaidi ya theluthi mbili

S/N	Halmashauri	Idadi ya Watumishi	S/N	Halmashauri	Idadi ya Watumishi
1.	H/W Arusha	94	27.	H/W Mbulu	85
2.	H/W Bagamoyo	217	28.	H/W Meatu	21
3.	H/W Bahi	104	29.	H/W Meru	100
4.	H/W Buchosa	104	30.	H/W Misungwi	52
5.	H/M Bukoba	162	31.	H/M Moshi	284
6.	H/W Bumbuli	71	32.	H/M Mpanda	77
7.	H/Mji Geita	127	33.	H/W Msalala	155
8.	H/W Hai	237	34.	H/W Muleba	315
9.	H/W Handeni	128	35.	H/W Mwanga	97
10.	H/Mji Handeni	18	36.	H/ Jiji Mwanza	41
11.	H/M Ilemela	337	37.	H/Mji Nanyamba	45
12.	H/W Itilima	60	38.	H/W Ngorongoro	38
13.	H/W Karatu	250	39.	H/W Nkasi	111
14.	H/Mji Kibaha	90	40.	H/W Nsimbo	30
15.	H/M Kigamboni	214	41.	H/W Nyangh'wale	76
16.	H/M Kilwa	82	42.	H/Mji Nzega	38
17.	H/W Kisarawe	217	43.	H/W Pangani	49
18.	H/W Korogwe	211	44.	H/W Ruangwa	73
19.	H/Kwimba	512	45.	H/W Rufiji	217
20.	H/W Kyela	138	46.	H/W Same	217
21.	H/M Lindi	39	47.	H/M Songea	98
22.	H/W Liwale	34	48.	H/W Sumbawanga	44
23.	H/W Longido	58	49.	H/M Sumbawanga	90
24.	H/W Magu	242	50.	H/JijiTanga	257
25.	H/W Mbarali	211	51.	H/M Temeke	56
26.	H/Mji Mbinga	31	52.	H/W Tunduru	58
			53.	H/W Ukerewe	88
Jumla					6,800

Mwenendo wa makato kupita kiasi kwa miaka mitatu iliyopita unaonesha ongezeko kubwa ya watumishi ambao mishahara yao ya mwisho imekatwa zaidi ya theluthi mbili ya mishahara katika mwaka wa fedha 2017/18 ikilinganishwa na kilichoonekana katika mwaka wa fedha 2016/17 na 2015/16.

Jedwali la 7-7 linaonesha mwenendo wa watumishi wenye mishahara ya mwisho chini ya theluthi moja kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali la 7-7: Mwenendo makato kwa watumishi kwa miaka mitatu

Mwaka	Halmashauri zilizojaribowi	Idadi ya watumishi	Wastani wa idadi ya watumishi kwa Halmashauri
2017/18	53	6,800	128
2016/17	58	4830	83
2015/16	33	625	19

Kuongezeka kiwango cha makato hadi kufikia asilimia 15 yaliyotokana na marekebisho madogo ya mwaka 2016 ya sheria ya Bodi ya Mikopo kwa wafanyakazi ambao ni wanufaika wa Bodi hiyo (HESLB), kutoka asilimia 8 za awali ni chanzo kikubwa cha kuongezeka makato hayo.

Ukataji wa makato kupita kiasi kilichowekwa kunaweza kuathiri utendaji wa watumishi na ustawi wao katika utoaji huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa. Makato kupita kiasi kwa watumishi wa Serikali kunaweza kusababisha watumishi kuwa katika majaribu ya kujihusisha na vitendo vya ulaghai na matumizi mabaya ya fedha za umma au matumizi mabaya ya ofisi ya umma kwa manufaa binafsi.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa na Serikali kwa ujumla kuja na mpango madhubuti wa ufuatiliaji ambao utahakikisha kuwa mikopo ya watumishi wa umma inafuatiliwa kwa ukaribu ili kuzuia watakaokuwa wanataka kukopa zaidi ya mshahara yao.

7.7 Kuchelewa kuidhinisha kupandishwa madaraja na nyongeza za mishahara kwa watumishi 10,899

Kanuni ya D. 51 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 inahitaji tarehe ya kupandishwa daraja ya mtumishi wa umma iamuliwe na mamlaka sahihi ya uteuzi ambayo haitakuwa kabla ya tarehe ya nafasi ilipokuwa wazi, Afisa anakuwa na sifa stahili za kuweza kupandishwa daraja na kutekeleza majukumu katika nafasi yake mpya.

Kinyume na hivyo, mapitio ya majalada binafsi, taarifa za Mfumo wa Watumishi (LAWSON) na nyaraka nyingine husika ulibainisha kuchelewa kuitishwa kwa orodha ya watumishi 10,899 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 17

yaliyowasilishwa kwa Ofisi ya Rais (Utumishi) kwa ajili ya kupata idhini licha ya kuwa na vigezo stahiki kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 7-8**.

Jedwali Na.7-8: orodha ya Halmashauri zilizochelewa kupandisha mishahara na vyeo

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Watumishi	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Watumishi
1.	H/W Bagamoyo	226	9.	H/W Moshi	1,110
2.	H/W Hai	467	10.	H/M Moshi	1,177
3.	H/M Ilala	134	11.	H/W Mtawara	89
4.	H/Mji Kibaha	28	12.	H/W Newala	1,055
5.	H/W Kyela	1563	13.	H/W Rombo	1,190
6.	H/W Mbarali	2069	14.	H/W Rufiji	3
7.	H/Mji Mbulu	23	15.	H/W Same	1,504
8.	H/W Momba	19	16.	H/W Siha	196
			17.	H/M Temeke	46
Jumla					10,899

Kuchelewa kufanya mabadiliko kwenye mishahara kunatokana na Mwongozo wa OR-MUU Na. CFA.26/205/O1B/46 wa tarehe 13 Juni 2016 ambao ultaka taasisi zote za serikali nchi nzima kusimamisha upandishaji wa madaraja na nyongeza ya mishahara, ajira ya watumishi wapya na kubadilishwa miundo hadi ukakiki wa watumishi utakapokamilika. Hata hivyo, tarehe ya mwisho ya uhakiki wa watumishi haikujulikana.

Kuchelewa kupandisha madaraja ya watumishi wa umma wenyе sifa kunaweza kupunguza ari katika utendaji wa kazi zao na kusababisha matokeo mabaya katika utoaji huduma kwa jamii.

Napendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa na OR-TAMISEMI na OR-MUU kuongeza kasi ya kuwapandisha madaraja na vyeo watumishi wenyе sifa stahiki.

7.8 Makato ya mishahara kutokupelekwa katika Taasisi husika Sh. 1,048,170,313

Lengo la msingi la usimamizi wa mishahara ni kuhakikisha kuwa wafanyakazi wote wanapwa kwa usahihi na kwa wakati unaofaa, kodi stahili zinakatwa pamoja na makato mengine, na kwamba kodi iliyokatwa pamoja na makato mengine yanapelekwa kwa wakati kwenye taasisi husika. Ni muhimu kwa Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa kuwasilisha makato ya mishahara kwa Taasisi husika kwa mujibu wa Kifungu Na. 11.1 (e) cha Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa mwaka 2010.

Kwa mujibu wa Sheria, Kanuni na miongozo iliyopo Tanzania Mishahara ya wafanyakazi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa inajumuisha makato ya kisheria na yasiyo ya kisheria kama vile makato kwenda Mifuko ya Hifadhi ya Jamii (PSPF, LAPF, NSSF, PPF, WCSF na NHIF), kodi ya mapato na ulipaji wa mikopo kwa taasisi za kifedha, SACCOS na michango ya vyama vya wafanyakazi. Makato hayo hukatwa kwenye chanzo na taarifa kupelekwa katika Halmashauri husika. Kwa upande wa watumishi ambao wanalipwa mishahara kutoka katika mapato ya ndani, mishahara yao hukatwa katika ngazi ya Halmashauri.

Wakati wa ukaguzi kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni, 2018, nilibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 41 zilishindwa kuwasilisha makato ya kisheria yenye jumla ya Sh. 1,048,170,313 kwa taasisi mbalimbali kama inavooneshwa katika Jedwali Na. 7-9.

Jedwali Na.7-9: Orodha ya Taasisi ambazo makato yake hayakuwasilishwa

Jina la Taasisi	Kiasi (Sh.)
Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA)	19,462,710
Mifuko ya Hifadhi ya Jamii	789,805,297.38
Taasisi nyininge	238,902,305.26
Jumla	1,048,170,312.64

Kuchelewa kuwasilisha makato kwa taasisi husika kunaweza kupelekea kutozwa faini ambazo ni matumizi yasiyo na tija kwa Halmashauri hizo kwa mfano, nilibaini kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 9 zilitozwa faini ya Sh. 6,929,864,089 kama adhabu kwa kuchelewa au kutowasilisha makato katika mifuko ya pensheni. Kuchelewa kuwasilisha makato katika taasisi husika. **Kiambatisho Na.31** kina maelezo zaidi.

Katika kaguzi zilizopita, nilibaini udhaifu huu ingawa kwa mwaka huu tatizo limeonekana kuwa kubwa zaidi kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.7-10**.

Jedwali Na.7-10: Makato ya kisheria yasiyowasilishwa katika taasisi husika kwa miaka mitatu mfululizo

Mwaka	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh)
2017/18	41	1,048,170,313
2016/17	31	963,796,371
2015/16	30	1,123,229,274

Kutokuwasilishwa kwa michango katika Mifuko ya Hifadhi ya Jamii kuna athari mbaya kwa mafao ya watumishi wanaostaafu. Kushindwa kupeleka kwa wakati makato kunaweza kusababisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kutumia fedha za makato ya watumishi kwa ajili ya shughuli nyingine zisizokuwa katika bajeti na hivyo kupelekea madeni na matumizi batili kwa njia ya faini kutokana na kuchelewa kuwasilisha makato.

Pamoja na mapendekezo yangu ya miaka iliyopita, Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingi bado zilishindwa kuwasilisha makato ya mishahara kwa taasisi husika kwa wakati. Hii inaonyesha udhaifu katika utekelezaji wa mapendekezo yangu ya ukaguzi kuhusu uboreshaji wa usimamizi wa mishahara.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa ujumla kuwa na mfumo wa kuhakikisha kwamba, makato ya kisheria yanawasilishwa kwa wakati sehemu husika. Pia napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa makato ambayo hayakuwasilishwa kama ilivyoelezwa hapo juu yanawasilishwa mara moja kwa taasisi husika ili kuepuka matumizi yasiyo na tija yatokayo na adhabu.

7.9 Kutokuhuishwa kwa taarifa za watumishi walihamishwa wapatao 13,090 katika mfumo wa LAWSON

Taarifa za mishahara za watumishi wote wa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatunzwa katika mfumo wa kompyuta wa LAWSON. Taarifa zilizohuishwa za ajira mpya, uhamisho, kustaafuli, utoro na kuachishwa kazi kwa watumishi wa serikali huonekana katika mfumo huo. Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kufanya kazi kwa karibu na OR-MUU kwa ajili ya kuleta ufanisi katika kurekodi, kusahihisha na kufutwa kwa taarifa za watumishi katika mfumo.

Agizo Na. 79 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linahitaji Afisa Rasilimali Watu au Mkuu wa Idara husika, kuweka rejista iliyohuishwa ya watumishi wote na maelezo yao na kumtaarifu Mweka Hazina mara moja mambo yanayoathiri malipo ya mishahara, ikiwemo: (a) uteuzi, kujiuzulu, kufukuzwa kazi, kusimamishwa, kubadilishiwa majukumu na uhamisho; (b) mabadiliko katika malipo, nje ya nyongeza ya kawaida ya mshahara na makubaliano ya malipo na namna ya kukokotoa; (c) kutokuwepo kituoni kwa ugonjwa au sababu nyingine mbali likizo iliyopitishwa; na (d) Taarifa muhimu kudumisha kumbukumbu za utumishi kwa kodi ya mapato, na kuchangia mifuko.

Ukaguzi wa taarifa za mfumo wa malipo, majalada ya watumishi na rejista ya watumishi waliohama katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 33 umebaini kuwapo kwa watumishi

13,090 ambao walihamishiwa taasisi nyingine za Serikali lakini mishahara yao bado inasomeka katika vituo vyao vya awali. Nimetathmini mishahara iliyolipwa kwa watumishi waliohama katika Halmashauri 29 na kubaini kuwa, jumla ya Sh.620,648,000 zililipwa kwa watumishi waliohamishiwa kwenye taasisi nyingine lakini mishahara yao inaonekana kulipwa na Halmashauri walizotoka; hii inaongeza bila usahihi kiasi cha mishahara ya Halmashauri zao za awali. Maelezo Zaidi yapo katika **Kiambatisho Na.32.**

Kuchelewa kuidhinishwa katika mfumo LAWSON na OR-MUU na ufuatiliaji usioridhisha wa taarifa za mishahara kutoka kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni chanzo kikubwa cha dosari zilizooneshwa hapo juu.

Kushindwa kurekebisha taarifa za watumishi na za mishahara ya wanaohamia vituo vipya vya kazi huweza kusababisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kupoteza taarifa muhimu za watumishi. Hivyo kusababisha kulipa mishahara na marupurupu mengine kwa watumishi waliojiuzulu au wasiokuwapo. Pia, Vituo vipya vya kazi vinaweza kushindwa kusimamisha mishahara wakati wa mashauri ya kinidhamu dhidi ya watumishi katika vituo vipya vya kazi wakati watumishi husika wakisubiri uamuzi wa kinidhamu kutolewa.

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI na OR-MUU kuhakikisha inahuisha haraka taarifa za watumishi waliohama katika mfumo wa LAWSON.

- 7.10 Mishahara isiyolipwa kutorejeshwa Hazina Sh. 97,319,363**
Watumishi wa Serikali wanalipwa mishahara moja kwa moja kuititia akaunti zao za benki na Hazina kila mwezi. Utaratibu huu huleta changamoto katika kutambua kama utekelezaji wa Maelekezo ya Hazina Na.3 yenye Kumb. Na.

CBA.187/495/01/23 ya tarehe 18/09/2014 na Agizo Na. 79 (6)

la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya waka 2009 ambayo yanahitaji kurudisha mishahara isiyolipwa kutokana na kustaafu, kufariki, utoro, na kufukuzwa kazi kuirejesha Hazina ndani ya siku kumi na nne baada ya malipo ya mshahara.

Ukaguzi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa 9 ulibaini mishahara isiyolipwa ya jumla ya TZS 97,319,363 inayohusu na kustaafu, kufariki, utoro, na kufukuzwa kazi kwa watumishi kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.7-11** ambayo haikuthibitishwa kurejeshwa Hazina.

Jedwali Na.7-11: Mishahara isiyolipwa ambayo haikurejeshwa Hazina

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Babati	1,745,742
2.	H/W Biharamulo	2,756,436
3.	H/M Bukoba	14,373,640
4.	H/W Busega	28,916,096
5.	H/W Korogwe	12,689,049
6.	H/W Liwale	6,826,256
7.	H/W Lushoto	1,466,000
8.	H/W Nyasa	22,108,624
9.	H/W Tunduru	6,437,520
	Jumla	97,319,363

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kuwa fedha hizi zilizuiwa kutokana na malipo ya kimakosa kwa watumishi waliokuwa nje ya utumishi wa umma na mishahara iliyosimamishwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kutokana na kufukuzwa kazi, utoro au watumishi kuwa na mashauri ya kinidhamu.

Fedha zisizorejeshwa Hazina kwa wakati zinaweza kutumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa matumizi yasiyokusudiwa.

Hivyo, napendekeza uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa fedha zisizolipwa au kulipwa kimakosa na kurudishwa kutokana na kufukuzwa au kutokuwepo kituoni kwa watumishi, zinarejeshwa Hazina ndani ya wiki mbili kama inavyotakiwa na Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 na Maelekezo Na.3 yenye Kumb.Na.CBA.187/495/01/23 ya tarehe 18/09/2014.

Pia napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa, OR-TAMISEMI, OR-MUU na Hazina kuanzisha mfumo thabiti utakaoepusha ulipaji wa mishahara kwa watumishi watoro, waliohamishwa, kufukuzwa au kustaafuli kazi.

7.11 Mikopo isiyorejeshwa na watumishi 280 kwa Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu TZS 269,913,969

Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu (HESLB) ilianzishwa kwa mujibu wa Sheria No 9 ya mwaka 2004, ikiwa na mamlaka ya utoaji wa elimu ya kwa njia ya mikopo kwa wanafunzi wa elimu ya juu wanaosoma vyuo vinavyotambulika. Pia, ina mamlaka ya kukusanya na kurejesha fedha zote zinazodaiwa na wanufaika wa mikopo hiyo.

Sehemu ya 19 ya Sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu ya mwaka 2004, kama ilivyorekebishwa mwaka 2016, inahitaji kwa lengo la kuwatambua wanufaika wa mikopo hiyo. Kila mwajiri kuiarifu Bodi kuhusu ajira ya mtu ye yeyote ambaye ana shahada au stashahada, ndani ya siku ishirini na nane kutoka tarehe ambayo mtu huyo ameajiriwa.

Nilipitia mfumo wa mishahara, mafaili binafsi na orodha ya wanufaika wa Bodi ya Mikopo wasiorejeshwa mikopo yao katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 6 na kugundua kwamba, mikopo ya elimu ya juu kwa watumishi 21 ya jumla ya TZS 269,913,969 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 2 haikurejeshwa kwa sababu Mamlaka za Serikali za Mitaa

zilishindwa kuiarifu Bodi ya Mikopo (HESLB) juu ya uwepo wa wanufaika kama inavyotakiwa na sheria yake. Pia nilibaini kuwepo kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 4 ambazo hazikuitaarifu Bodi ya Mikopo ya Wanafunzi wa Elimu ya Juu (HESLB) juu ya uwepo wa wanufaika wa mikopo hiyo kwa watumishi wao kama inavyohitaji sheria ya Bodi ya mwaka 2004 katika kipengele cha 19.

Maelezo zaidi yapo kwenye **Jedwali Na. 7-12.**

Jedwali Na.7-12: Halmashauri ambazo hazikutoa taarifa kwa Bodi ya Mikopo (HESLB)

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Kiasi (Sh.)	Maelezo
1.	H/W Geita	257		Taarifa haikutolewa HESLB
2.	H/W Ikungi	7	113,142,786	Hazijarejeshwa
3.	H/W Manyoni	2		Taarifa haikutolewa HESLB
4.	H/W Mbulu	-		Taarifa haikutolewa HESLB
5.	H/W Mkuranga	-		Taarifa haikutolewa HESLB
6.	H/W Songwe	14	156,771,183	Hazijarejeshwa
Jumla		280	269,913,969	

Kwa mtazamo wangu, hali hii imesababishwa na mapungufu katika Idara ya Rasilimali Watu katika kutambua watumishi Wanufaika kwa lengo la kuitaarifu HESLB kama Sehemu ya 19 ya Sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu ya mwaka 2004 inavyotaka. Kutokutolewa kwa taarifa Kunaweza kuwa kikwazo katika kurejesha mikopo hiyo hivyo; kutaathiri malengo ya Bodi ya Mikopo ya kutoa mikopo ya kutosha kwa wanafunzi zaidi wa elimu ya juu wenye uhitaji.

Napendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupanga namna ya kufanya marejesho ya mikopo ya wafanyakazi walionufaika nayo na kuchukua hatua muafaka kutambua wanufaika wa mikopo hiyo ambao bado hawajaanza kufanya marejesho, na kuitaarifu HESLB kama

Sehemu ya 19 ya Sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu ya mwaka 2004 inavyotaka.

7.12 Malipo yaliyofanywa kwa wafanyakazi wa muda bila kuwa na mikataba halali Sh. 210,093,152

Kipengele D.33 (1) cha Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 kinahitaji mwajiriwa katika utumishi wa umma kuingia katika mkataba (kwa masharti ya kiinua mgongo) unaoainisha masharti ya ajira yake kama ilivyoelezwa katika Kiambatisho D/V. Ibara ya 11.2 (f) ya Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa (LAAM) wa mwaka 2009 inasema kwamba, "Mara kwa mara, baadhi ya ajira zinaweza kutokea katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo ni za muda hivyo kuhitaji watumishi wa muda. Kipindi cha juu kwa watumishi wa muda mfupi kawaida ni miezi 3 ingawa kipindi kinaweza kuongezwa upya panapotokea umuhimu. Wafanyakazi wa muda wanatakiwa wawe na usimamizi wa kutosha na kwa kawaida hawatahusika na makato.

Nilipitia hati za malipo, vitabu vya fedha na mafaili ya watumishi wa muda katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 na kubaini kuwa malipo yaliyofanywa kwa watumishi wa muda kiasi cha Sh. 210,093,152 bila kuwa na mikataba iliyosainiwa kinyume na Kanuni za Kudumu zilizonukuliwa hapo juu kama inavyoonekana katika Jedwali la 7-13.

Jedwali la 7-13: Malipo yaliyofanywa kwa wafanyakazi wa muda bila mikataba halali

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Hai	63,882,989
2.	H/W Kasulu	7,800,000
3.	H/M Kinondoni	48,250,000
4.	H/W Mbeya	70,977,163
5.	H/W Sengerema	19,183,000
	Jumla	210,093,152

Udhibiti na usimamizi usiotosheleza umeonekana kuwa chanzo kikubwa cha madhaifu yaliyobainika.

Kutokana na madhaifu hayo, kuna uwezekano wa malipo yalighushiwa kufanyika kwa kuwalipa watumishi hewa au kusababisha malipo ya ziada, malipo pungufu au kutolipa watumishi wote wa mikataba. Pia, inaweza kusababisha migogoro kati ya mwajiri na watumishi hao wa mikataba, na mamlaka za Serikali za mitaa haziwezi kuwa na nguvu ya kisheria hivyo zinaweza kupata hasara itokanayo na faini na adhabu. Endapo mishahara kwa watumishi hao wa mikataba itakuwa haijalipwa, itakuwa vigumu kuthibitisha madai yao kutokana na kutokuwepo kwa mikataba.

Ninapendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia sheria na kanuni husika katika kusimamia watumishi wa mikataba kwa kuandaa mikataba ya kisheria, zitakazotiwa saini na pande zote mbili. Pia, kuwepo mfumo imara wa usimamizi na ufanyaji tathmini ya utendaji wa watumishi wa muda mfupi, uwepo wao na uhitaji wa kuwa nao katika Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO NA MIRADI MINGINE

Utangulizi

Katika mwaka wa fedha 2017/18 miradi mbalimbali ya maendeleo ilitekelezwa. Utekelezaji wake ni chachu kubwa ya ukuaji wa uchumi. Kwa ujumla, miradi hii inafadhiliwa na Washirika wa Maendeleo, Serikali Kuu, mapato ya vyanzo vya ndani ya Halmashauri za Wilaya na michango ya jamii. Miradi mingi ya maendeleo ambayo inatekelezwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa hutekelezwa na Halmashauri zote 185, isipokuwa miradi michache ambayo inatekelezwa na baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kutegemeana na utoaji wa fedha na malengo ya mradi husika.

Utekelezaji wa miradi na shughuli za maendeleo unafadhiliwa na Ruzuku ya Maendeleo ya Serikali za Mitaa (LGCDG), Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo (CDCF), Malipo kwa Matokeo (Payment for Result) na Programu ya Uboreshaji wa Elimu Tanzania (EQUIP-T).

Vilevile, miradi mingine ya maendeleo iliyotekelizwa katika mwaka wa fedha 2017/18 ni Mfumo wa Kimkakati wa Sekta Mbalimbali (NMSF), Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana (WYDF), Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF), Programu ya Kuimarisha Mamlaka za Miji (Urban Local Government Strengthen Programme), Asasi ya kitaifa inayolenga kutokomeza UKIMWI kwa watoto na familia (Ariel Glaser Pediatric Aids Healthcare Initiative), utoaji wa Elimu bila Malipo na Mradi wa utafiti wa Ukimwi (Walter Reed).

Miradi kama vile Mfuko wa Maendeleo ya Jamaii (TASAF III), Mfuko wa Pamoja wa Afya (HBF) na Programu ya maendeleo

Sekta ya Maji (WSDP) imekaguliwa na kutolewa taarifa kupitia Ripoti ya Miradi ya Maendeleo. Hivyo si sehemu ya Ripoti hii ya Jumla.

8.1 Mapungufu yaliyooneka wakati wa kupitia ripoti ya mapato na matumizi ya Miradi ya Maendeleo

8.1.1 Fedha za utekelezaji wa miradi ambazo hazikutumika

Sh.73,971,440,559

Nimepitia matumizi ya fedha zilizotolewa kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za maendeleo na miradi kwa mwaka wa fedha 2017/18 na kubaini kuwa Halmashauri 60 zilikuwa na jumla ya Sh. 146,256,600,351 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi mbalimbali iliyo kwenye bajeti. Hata hivyo, hadi tarehe 30 Juni, 2018, jumla ya Sh. 72,285,159,792 zilikuwa zimetumika, na kubaki Sh. 73,971,440,559 sawa na asilimia 51 ya fedha zote za maendeleo kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na. 8-1

Jedwali Na. 8-1: Taarifa ya mapato na matumizi ya miradi ya maendeleo

Chanzo cha Fedha	Iddi ya Halmashauri	(A) Fedha zilizokuwapo (Sh.)	(B) Matumizi halisi (Sh.)	(A-B) Bakaa (Sh.)	(A-B)/A % of Bakaa (A-B)/A%
LGCDG	25	35,995,482,105	13,426,702,349	22,568,779,756	63
ULGSP	10	87,633,629,368	44,800,379,758	42,833,249,610	49
EQUIP-T	21	16,629,916,902	11,861,879,059	4,772,126,416	29
CDCF	8	67,262,000	53,087,968	14,174,032	21
CHF	6	1,243,670,073	684,482,523	559,187,549	45
Nyinginezo	8	4,686,639,903	1,458,628,135	3,228,011,768	69
Jumla		146,256,600,351	72,285,159,792	73,971,440,559	51

Taarifa ya mapato na matumizi ya Halmashauri husika imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.33.**

Bakaa ya kiasi kikubwa cha fedha imesababishwa ama na mipango dhaifu ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo au kucheleweshwa kwa fedha kutoka Hazina.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizo na salio kubwa kuingiza kwenye bajeti ijayo miradi yote ambayo haikutekelezwa ili itekelezwe na kupata matokeo tarajiwa.

8.1.2 Miradi Mikubwa ya Maendeleo

Miradi Mikubwa ya Maendeleo ni miradi ya muda mrefu ya kujenga, kuboresha, kudumisha, au kuendeleza mali zisizohamishika. Halmashauri za Wilaya zinatumia kiasi kikubwa cha fedha kuwekeza kwenye miradi ya maendeleo ili kutoa huduma bora kwa wananchi.

Nilipitia taarifa ya mapato na matumizi ya miradi mikubwa kwa mwaka wa fedha unaoishia Juni, 2018 na kubaini kuwa, Halmashauri 185 zilikuwa na jumla ya Sh. 793,817,895,707 kwa ajili ya miradi ya maendeleo ambapo kati ya fedha hizo, Sh.532,367,976,921 zilitumika na kubakia kiasi cha Sh.261,449,918,916 sawa na asilimia 33 ya fedha zilizotolewa. Maelezo zaidi yanaonyeshwa kwenye **Jedwali Na. 8-2** hapo chini:

Jedwali Na. 8-2: Mwenendo wa fedha za maendeleo kwa miaka 4 mfululizo

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Fedha iliyokuwapo (Sh.)	Fedha iliyotumika (Sh.)	Bakaa ya fedha (Sh.)	Asilimia (%)
2017/18	185	793,817,895,707	532,367,976,921	261,449,918,916	33
2016/17	185	796,708,520,009	531,652,643,504	265,055,876,504	33
2015/16	171	584,417,654,676	370,970,071,298	212,934,270,535	14
2014/15	164	718,749,785,161	532,156,786,062	186,592,999,099	26

Jedwali Na. 8-2 hapo juu linaonesha kuwa uwezo wa Halmashauri za Wilaya kutumia fedha zilizopo kwa ajili ya miradi mikubwa ulikuwa asilimia 67 kwa mwaka wa fedha 2017/18 na 2016/17. Kuwepo wa salio kubwa mwisho wa

mwaka kunaashiria kuwa, kuna udhaifu katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka mikakati thabiti ili kuhakikisha kuwa miradi yote ya maendeleo inatekelezwa kwa wakati na kuleta tija kwa jamii husika.

Taarifa ya mapato na matumizi ya miradi ya maendeleo kwa kila Halmashauri husika imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.34**.

8.2 Mapungufu yaliyoonekana wakati wa kukagua na kutembelea Miradi ya Maendeleo

Uchambuzi wa utekelezaji wa miradi iliyokamilika na inayoendelea katika Halmashauri 26 umebaini mapungufu mbalimbali kwenye utekelezaji wake. Mapungufu mengi yalibainika kwenye miradi iliyotekeliza katika ngazi ya Kata na Vijiji. Hii ni kutokana na kutokuwapo kwa usimamizi wa kutosha wa miradi hiyo. Orodha ya Halmashauri za Wilaya zilizokutwa na mapungufu kwenye utekelezaji wa miradi unaonyeshwa kwenye **Kiambatisho Na.35**.

Ili kuzuia kutojirudia kwa mapungufu yaliyobainishwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuimarisha ufuatiliaji na usimamizi kwenye utekelezaji wa miradi, na kuhakikisha kuwa wanaingia mikabata na wakandarasi au mafundi wenye sifa na uwezo wa kufanya kazi zenye ubora. Vile vile, menejimenti za Halmashauri zinashauriwa kurekebisha mapungufu yaliyoonekana katika utekelezaji wa miradi.

8.2.1 Miradi ambayo hajatekelezwa Sh.49,767,355,499 Nimepitia utekelezaji wa miradi kwa mwaka wa fedha 2017/18 na kubaini kuwa Halmashauri 30 hazikutekeleza miradi ya maendeleo yenye thamani ya jumla ya

Sh.41,495,010,188 kutokana na ama kutopatikana kwa fedha kutoka Serikali Kuu au makusanyo hafifu ya mapato kutoka vyanzo vya ndani.

Vilevile, kazi za miradi zenyenye thamani ya Sh. 8,272,345,311 hazijatekelezwa licha ya ukweli kuwa fedha kwa ajili ya utekelezaji zilikuwapo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 18.

Kwa maoni yangu, kuchelewa kwa utekelezaji na ukamilishaji wa miradi kunaweza kusababisha ongezeko la gharama za utekelezaji kutokana na mabadiliko ya gharama ya vifaa vya ujenzi na mfumuko wa bei. Kwa upande mwingine, malengo yaliyokusudiwa ya miradi hii yanaweza yasifanikiwe. Maelezo zaidi ya miradi ambayo haijatekelezwa inaonyeshwa kwenye **Kiambatisho Na.36.**

8.2.2 Miradi ambayo haijakamilika Sh. 52,429,796,288

Tathmini niliyofanya kwenye utekelezaji wa miradi ya maendeleo nimebaini kuwa fedha za utekelezaji hazikutoka kwa wakati, ushiriki usioridhisha wa jamii kwenye shughuli za miradi, usimamizi usioridhisha wa miradi na kutelekezwa kwa miradi kwa muda mrefu kumesababisha kuwapo kwa miradi ambayo haijakamilika yenye thamani ya Sh. 52,429,796,288 kwa Halmashauri 47. Maelezo ya miradi ambayo haijakamika imeoneshwa kwenye **Kimbatisho Na.37.**

Naushauri Uongozi wa Halmashauri tajwa kuchukua hatua stahiki ili kuhakikisha kuwa miradi yote ya maendeleo inatekelezwa na kufanikisha malengo yaliyokusudiwa; kuimarisha ufuutiliaji na usimamizi wa miradi inayotekelizwa katika ngazi ya Kata na Kijiji.

Kwa upande mwingine, Wizara ya Fedha inashauriwa kutoa fedha za utekelezaji wa miradi ili kuziwezesha

Halmashauri kutekeleza na kukamilisha miradi iliyopangwa kwa wakati.

8.2.3 Miradi iliyokamilika lakini haitumiki Sh. 5,242,553,134

Nimebaini kuwa miradi 27 katika Halmashauri 16 yenye thamani ya Sh. 5,242,553,134 ambayo imekamilika ilikuwa haitumiki. Kutokana na hali hiyo, thamani ya fedha kwa miradi hiyo haijapatikana kutokana na malengo yaliyopangwa na wanufaika wa mradi kutofikiwa. Maeleo zaidi kwenye **Kiambatisho Na.38.**

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuchukua hatua stahiki kuhakikisha kuwa miradi yote iliyokamilika inatumika ipasavyo ili kufanikisha malengo yaliyowekwa na pia kupata thamani ya fedha.

8.2.4 Fedha za utekelezaji wa miradi kutumika kwenye shughuli zisizokusudiwa Sh.5,020,875,367

Kifungu cha 43, kifungu kidogo cha tano cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 1982 kinasema kuwa, “pale ambapo Mamlaka za Serikali za Mitaa inapoidhinisha bajeti yake ya mwaka au nyongeza ya bajeti kwa ujumla, bajeti iliyoidhinishwa itakuwa inafuatwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa na itasimamia malipo ya kila fungu na kiasi chake kama kilivyoidhinishwa kwenye bajeti husika”.

Wakati wa ukaguzi nimebaini kuwa, Halmashauri 40 zilichepusha fedha za miradi ya maendeleo jumla ya Sh. 5,020,875,367 na kuzitumia kwenye shughuli ambazo hazikukusudiwa. Hii inamaanisha kuwa, shughuli zilizokusudiwa hazikufanyika. Zaidi, hii itaathiri malengo ya Halmashauri husika kutoa huduma bora kwa jamii. Maeleo zaidi katika **Jedwali Na.8-3** hapa chini

Jedwali Na. 8-3: Fedha za miiradi zilizotumika kwenye shughuli nyingine

Na.	Idadi ya Halmashauri	Chanzo cha Fedha	Kiasi (Sh.)
1.	5	LGCDG	2,417,749,268
2.	11	CDCF	191,170,366
3.	7	CHF	145,151,656
4.	4	WDF	275,642,451
5.	4	EQUIP-T	430,270,107
6.	1	NSTP	82,041,279
7.	1	UNICEF	16,411,000
8.	1	SEDP	138,894,901
9.	3	Nyinginezo	428,687,479
10.	2	P4R	577,140,091
11.	1	Mapato ya ndani	317,716,769
Jumla	40		5,020,875,367

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizochepusha fedha za maendeleo zimeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.39**

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kufuata matakwa ya bajeti kama ilivyopitishwa na kuboresha utaratibu wa uandaaji wa bajeti kwa kutambua shughuli zote za vipaumbele ili kupunguza mabadiliko ya mara kwa mara ya bajeti wakati wa utekelezaji wake, na hivyo kuathiri lengo la bajeti.

8.3 Mapungufu mengine yatokanayo na Miradi/Programu ya Maendeleo

8.3.1 Halmashauri kushindwa kuchangia asilimia 10 kutoka kwenye vyanzo vya ndani kwenda kwenye Mfuko wa Wanawake na Vijana Sh. 40,377,882,284

Aya ya 5.5 (i) ya Mwongozo wa Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana uliotolewa na Serikali unataka kila Mamlaka za Halmashauri za Wilaya kuchangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani kwenda mfuko huo. Lengo la uamuzi

huu ni kuwawezesha wanawake na vijana kupata mikopo rahisi na kujihusisha na shughuli mbalimbali za kiuchumi.

Nimefanya tathmini ya utekelezaji wa agizo na kubaini kuwa Halmashauri 143 zimeshindwa kuchangia kiasi cha Sh.40,377,882,284 ikiwa ni asilimia 10 ya mapato yao ya ndani kwenda Mfuko wa Maendeleo wa Wanawake na Vijana. Orodha ya Halmashauri ambazo hazijachanga zinaonyeshwa kwenye Kiambatisho Na.40.

Jedwali Na. 8-4 hapo chini linaonesha mwenendo wa michango kwa miaka minne mfululizo.

Jedwali Na. 8-4: Madeni kwa Mfuko wa Wanawake na Vijana

Mwaka	Idadi ya Halmashauri	Kiasi ambacho hakijachangwa (Sh.)
2017/18	142	40,377,882,284
2016/17	143	53,222,719,138
2015/16	151	28,521,878,199
2014/15	112	17,690,754,651

Halmashauri za Wilaya kutochangia Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana kunakwamisha malengo ya Serikali katika kukuza nafasi ya kiuchumi kwa wanawake na vijana.

Nazishauri Menejimenti ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa, zinatoa mchango wa asilimia 10 ya mapato ya ndani kwenda kwenye Mfuko Wanawake na Vijana na kuhakikisha kuwa fedha za Mfuko zinasimamiwa vizuri ili kufanikisha malengo ya kuanzishwa kwake.

8.3.2 Mikopo kwa wanawake na vijana ambayo haikurejeshwa Sh. 10,044,453,656

Tathmini iliyofanyika kuhusu ufanisi wa Mfuko wa Wanawake na Vijana katika Halmashauri 90 imebaini kuwa, mikopo mingi iliyotolewa kwenye vikundi vyta wanawake na vijana hajarejeshwa. Hii ni kutokana na kutokuwapo kwa udhibiti

wa uhakika wa utoaji na ufuutiliaji wa mikopo. Nimebaini kuwa kati ya Sh. 17,009,608,283 ni kiasi cha Sh. 6,965,154,627 tu ndio kimerejeshwa na kuacha kiasi cha Sh. 10,044,453,656 sawa na asilimia 59.

Mtazamo wangu ni kuwa, kutorejeshwa kwa fedha kutasababisha kushindwa kwa mfuko kutoa mikopo kwa vikundi vingine vya wanawake na vijana. Orodha ya Halmashauri za Wilaya ambazo mikopo yake haijarejeshwa imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.41** cha ripoti hii.

Jedwali Na. 8-5 hapo chini linaonesha kiwango cha mikopo ya vikundi ambayo haijarejeshwa kwa miaka minne mfululizo.

Jedwali Na. 8-5: Mwenendo wa mikopo isiyorejeshwa na vikundi vya wanawake na vijana kwa miaka minne mfululizo

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi ambacho hakijarejeshwa (Sh.)	Asilimia (%)
2017/2018	90	10,044,453,656	59
2016/2017	84	5,809,326,477	63
2015/2016	76	4,746,008,627	50
2014/2015	52	2,003,235,125	21

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuongeza juhud katika urejeshaji wa fedha za mikopo ili kufanikisha malengo na uendelevu wa Mfuko wa Wanawake na Vijana. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuanzisha mikakati ya uhakika itakayochochea wakopaji kurejeshwa mikopo kwa hiari ili kusaidia ukuaji endelevu wa mfuko huu.

8.3.3 Mapungufu katika usimamizi wa Mfuko wa Afya wa Jamii
 Serikali imeanzisha mradi wa Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF) kuititia Sheria ya Mfuko wa Afya ya Jamii Na. 1 wa mwaka 2001. Lengo ni kuwawezesha wanachama kupata huduma ya afya ya kuaminika na uhakika kwa kuweka utaratibu endelevu

wa kifedha. Aya ya 3.3 ya Mwongozo wa Usimamizi wa Fedha ya Mfuko wa Afya wa Jamii Toleo la Mwaka 2014 inasema, “Timu ya Uongozi wa CHF inatakiwa kukamilisha na kuomba kwa wakati msaada linganifu.”

Wakati wa ukaguzi wa mfuko wa CHF katika Halmashauri za Wilaya 17, nimebaini kuwa Halmashauri hizo hazikuomba ruzuku linganifu (matching grants) kiasi cha Sh. 1,803,205,754; na ruzuku linganifu yenyе jumla ya Sh. 1,499,801,520 imeombwa kutoka Bima ya Afya (NHIF) kwa niaba ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 25 lakini hadi mwisho wa mwaka wa fedha 2017/18, fedha hizo hazijalipwa. Orodha ya Halmashauri hizo zimeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.42.**

Menejimenti za Mamlaka za Serikali za mitaa zinashauriwa kuzingatia mwongozo wa Usimamizi na Uendeshaji wa Kifedha wa CHF ili kufanikisha manufaa na malengo ya mfuko.

8.3.4 Asilimia 20 ya ruzuku ya fidia haikupelekwa vijijini

Sh.3,323,304,516

Mwaka 2004 Serikali ilifuta baadhi ya vyanzo vya ndani vilivyokuwa vinakusanywa na Halmashauri za Wilaya. Serikali Kuu hutoa ruzuku ya fidia ya vyanzo vilivyofutwa. Mamlaka za Serikali za Mitaa ziliagizwa kupeleka asilimia 20 ya kiasi kilichopokelewa katika ngazi ya Kata na Vijiji.

Katika ukaguzi huu, nimebaini kuwa jumla ya Sh.3,323,304,516 zilizopokelewa kutoka Serikali Kuu kama fidia ya mapato Halmashauri 62 hazikupelekwa kwenye Serikali za Vijiji na Kata.

Orodha ya Halmashauri za Wilaya ambazo hazikupeleka vijijini ruzuku ya fidia ya vyanzo inaonyeshwa kwenye **Kiambatisho Na.43** cha ripoti hii.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa asilimia 20 ya fidia ya vyanzo vya ndani inayopokelewa kutoka Serikali Kuu inapelekwa kwa wakati kwenye serikali za Vijiji na Kata ili zikatekeleze shughuli mbalimbali walizojipangia.

8.3.5 Kutorejeshwa kwa fedha na Bima ya Afya Sh.1,826,705,387

Wakati wa ukaguzi wa Hospitali na Vituo vya Afya mbalimbali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 27, nimebaini kuwa madai yenye jumla ya Sh. 744,983,182 yaliyopelekwa Bima ya Afya baada ya kutoa huduma kwa wanachama wa NHIF yilikataliwa kulipwa kutokana na mapungufu mbalimbali yaliyooneka wakati wa kujaza fomu ya maelezo ya mgonjwa.

Pia hadi tarehe 30 Juni, 2018 madai yenye jumla ya Sh. 1,081,722,205 yaliyopelekwa Bima ya Afya hayajalipwa kwa hospitali na Vituo vya Afya husika. Kuchelewesha kurudisha fedha hizi kunaweza kuathiri ufanisi wa Halmashauri katika kutekeleza shughuli walizopanga za kutoa huduma bora na kwa wakati.

Orodha ya Halmashauri za Wilaya ambazo madai ya kurejeshewa fedha na kiasi cha fedha ambacho hakijakusanywa kutoka NHIF inaonyeshwa kwenye **Kiambatisho Na.44 na Kiambatisho Na.45.**

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa madai yanajazwa vizuri, yanapitiwa kwa umakini kabla hayajapelekwa Bima ya Afya. Pia kuwasiliana na Menejimenti ya Bima ya Afya iweze kutoa mafunzo na semina kwa watumishi wake kuhusu namna ya kutekeleza matakwa ya NHIF.

8.3.6 Fedha za ruzuku ya matumizi kwa Shule za Sekondari na Msingi kutolewa pungufu Sh. 2,443,301,913

Tathmini niliyofanya kuhusu utekelezaji wa elimu bila malipo kwa mwaka wa fedha 2017/18 katika Halmashauri 18, nimebaini kulikuwa na fedha pungufu zilizotumwa mashulenii kiasi cha Sh. 2,443,301,913 ikiwa ni fedha za ruzuku ya matumizi kwa shule za Msingi na Sekondari sawa na asilimia 20% ya kiasi kilichokadiriwa cha Sh.12,329,791,183. Kiasi kilichotumwa hakipo sawasawa na mwongozo wa utekelezaji wa elimu bila malipo kwa Shule za Msingi na Sekondari uliotolewa tarehe 28 Desemba, 2015 ambao umeelekeza ruzuku ya matumizi kwa kiwango cha Sh. 6,000 kwa kila mwanafunzi wa Shule za Msingi na Sh. 25,000 kwa mwanafunzi Shule za Sekondari.

Kutokutolewa kwa fedha zilizopangwa kutumika, kutazifanya shule kushindwa kununua vifaa muhimu vya elimu kama vitabu, vifaa vya kufundishia, vifaa vya maabara na kemikali, marekebisho madogo, kujenga uwezo, utawala ikijumuisha na vifaa vya ofisi na gharama ya chakula kama ipo.

Maelezo ya fedha zilizotolewa pungufu yanaonyeshwa kwenye **Kiambatisho Na.46** cha ripoti hii.

Naishauri Serikali kutoa fedha kulingana na bajeti iliyopitishwa ili kutengeneza mazingira mazuri ya elimu kwa walimu na wanafunzi na hivyo kuongeza ufanisi katika elimu na hatimaye kufanikisha malengo yaliyowekwa.

USIMAMIZI WA MIKATABA NA MANUNUZI

Utangulizi

Sura hii inaelezea masuala yaliyoibuliwa wakati wa kufanya ukaguzi wa manunuvi ya bidhaa na huduma. Ukaguzi wa manunuvi ulifanyika ili kujiridhisha kama sheria zinazohusika, sera, taratibu, haki na uwazi vimezingatiwa katika mchakato mzima wa manunuvi.

Kifungu cha 3 cha Sheria ya Manunuvi ya Umma Na. 7 ya mwaka 2011 na marekebisho yake ya mwaka 2016 kinaeleza kuwa manunuvi ni pamoja na kununua, kukodi, au kununua bidhaa yoyote, kandarasi au huduma kwa taasisi inayonunua na inajumuisha shughuli zote zinazohusiana na upatikanaji wa bidhaa, kandarasi au huduma kulingana na maelekezo na matakwa yaliyowekwa ikiwa ni pamoja na utangazaji wa zabuni, kutunuku zabuni, uandaaji, utoaji na usimamizi wa mikataba.

9.1 Taswira ya manunuvi yaliyofanyika katika kipindi kinachotolewa taarifa

Ukaguzi huu umeonesha kuwa jumla ya Sh. 1,302,794,588,840 zilitumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kwa ajili ya manunuvi ya bidhaa na huduma, ikiwa ni pungufu kwa asilimia 4 ikilinganishwa na jumla ya Sh. 1,357,362,182,309 zilichotumika mwaka wa fedha 2016/17.

Mtiririko wa fedha zilizotumiwa na Halmashauri kwenye ununuvi wa bidhaa, ushauri na huduma kwa miaka mitatu mfululizo ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-1** hapa chini.

Jedwali Na.9-1: Gharama za manunuzi zilizofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitatu (katika mamilioni)

Aina ya manunuzi	2017/18	%	2016/17	%	2016/15	%
Manunuzi ya bidha	594,753	46	608,970	45	497,086	47
Matengenezo mbalimbali	122,366	9	198,961	15	142,946	13
Manunuzi ya mali za kudumu	585,676	45	549,431	40	419,733	40
Jumla	1,302,795	100	1,357,362	100	1,059,765	100

Kutokana na jedwali hilo hapo juu, pamoja kuongezeka kwa fedha zilizotumika kwenye miradi ya maendeleo kwa mwaka wa fedha 2016/17 na 2017/18 bado asilimia ya fedha hizo kwa mwaka 2015/16 na mwaka 2016/17 imeendelea kuwa 40 lakini iliongezeka kwa asilimia 5 kutoka mwaka 2016/17 hadi 2017/18.

Gharama za matengenezo ziliongezeka kwa asilimia 2 mwaka 2015/2016 hadi 2016/2017 na kwa mwaka 2016/2017 hadi 2017/2018 zilipungua kwa asilimia 6. Manunuzi ya bidhaa na huduma yamepungua kwa asilimia 2 mwaka 2015/2016 hadi 2016/2017 na kuongezeka tena kwa asilimia 1 mwaka 2016/2017 hadi 2017/2018. Maelezo zaidi yanaoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.47**.

9.2 Uzingatiaji wa Sheria ya Manunuzi na Kanuni zake

Kifungu cha 48 (3) cha Sheria za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 kinanitaka kueleza katika ripoti yangu ya mwaka kama taasisi nilizozikagua zimezingatia Sheria ya Manunuzi ya Umma na Kanuni zake.

Kwa ujumla, michakato ya manunuzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ilizingatia Sheria ya Manunuzi ya Umma, 2011 na Kanuni zake (zilizorekebishwa mwaka 2016) isipokuwa kwa mihamala michache ambayo imeainishwa katika taarifa zinazojitegemea zilizotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Orodha ya Halmashauri ambazo hazikufuata Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 kama ilivyofanyiwa marekebisho 2016 na kanuni zake za mwaka 2013 ni kama zinavyoonyeshwa katika **Jedwali Na.9-2** hapa chini:

Jedwali Na.9-2: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikufuata Sheria ya Manunuzi

Na.	Halmashauri	Na.	Halmashauri
1.	H/Jiji Arusha	18.	H/W Lushoto
2.	H/W Arusha	19.	H/Mji Makambako
3.	H/W Babati	20.	H/W Makete
4.	H/W Busokelo	21.	H/W Mbeya
5.	H/W Chemba	22.	H/W Mbinga
6.	H/W Chunya	23.	H/W Mbulu
7.	H/W Hanang'	24.	H/Mji Mbulu
8.	H/W Handeni	25.	H/W Meru
9.	H/Mji Kahama	26.	H/W Mpwapwa
10.	H/M Kigoma/Ujiji	27.	H/W Muheza
11.	H/W Kilolo	28.	H/W Ngorongoro
12.	H/W Kishapu	29.	H/W Pangani
13.	H/W Kiteto	30.	H/W Rungwe
14.	H/W Kondoa	31.	H/W Sikonge
15.	H/W Korogwe	32.	H/M Songea
16.	H/Mji Korogwe	33.	H/W Tabora
17.	H/W Longido	34.	H/W Ushetu

Chanzo: Ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali 2017/2018

Kutokana na ulinganifu uliofanywa hapa chini, kiwango cha kutozingatia sheria kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kimeshuka kwa asilimia nne kutoka asilimia 22 mwaka 2016/17 hadi asilimia 18 mwaka 2017/18 kama inavyoonekana katika **Jedwali 9-3** hapa chini.

Jedwali Na. 9-3: Kiwango cha uzingatiaji wa sheria ya manunuzi kwa kipindi cha miaka miwili

Uzingatiaji	2017/2018		2016/2017	
	Idadi ya Halmashauri	%	Idadi ya Halmashauri	%
Kutokuzingatia	34	18	41	22
Kuzingatia	151	82	144	78
Jumla	185	100	185	100

Ninaishauri Serikali iimarishe Vitengo vya Manunuzi katika Halmashauri kwa kutoa fedha za kutosha kwa ajili ya kujengea uwezo watendaji wake na na kuhakikisha kuna idadi ya watumishi inayotosheleza na wenyе sifa ili kupunguza mapungufu yaliyojitokeza.

9.3 Mapungufu katika kuzingatia taratibu za manunuzi wa umma

Wakati wa kufanya tathmini katika kuzingatia taratibu za manunuzi, nilibaini kuwa baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikifuata taratibu za manunuzi. Halmashauri 45 zilikiuka taratibu za manunuzi kama vile kutozingatia muda wa utekelezaji wa mikataba; kufanya malipo zaidi ya kiasi cha mkataba; nyongeza ya muda wa mkataba isiyo sahihi pamoja na udhaifu katika ufuatiliaji wa utekelezaji wa mikataba. Pia niligundua kuwa malipo mengine yalifanyika bila kuwa na ankara za malipo, hati za mapokezi ya bidhaa, hati za kuagiza bidhaa, vocha za kupokelea bidhaa, nukuu za bei, na fomu za kuainisha manunuzi. Vile vile niliona kuwa baadhi ya malipo yalifanywa kabla ya kupokelewa kwa bidhaa na huduma; hati za mapokezi ya bidhaa kutosainiwa na mpokeaji; ankara za malipo na hati za mapokezi ya bidhaa kutokuonesha tarehe; hati za mapokezi ya bidhaa na ankara za malipo kuonesha kuwa zilipokelewa kabla ya kutolewa kwa hati za kuagiza bidhaa. Mapungufu mengine ni baadhi ya hati za kuagiza bidhaa kutokuwa na saini ya Afisa Masuuli. Halmashauri zilizohusika zimeonyeshwa kwenye **Kiambatisho Na.48** cha ripoti hii.

Kutokana na kutokuzingatia taratibu za manunuzi, kuna hatari kwamba baadhi ya mikataba haitatekelezwa au kukamilika kwa wakati, bidhaa na huduma zilizolipiwa zinaweza zisipokelewe, mikataba kutotekelawa kikamilifu na hivyo Halmashauri zinaweza kutopata thamani ya fedha kutokana na manunuzi hayo.

Napendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuchukua hatua stahiki za kerekebisha mapungufu yaliobainishwa hapo juu na kuzingatia taratibu za manunuvi ili kupata ufanisi na thamani ya fedha.

9.4 Udhafu katika uandaaji na utekelezaji wa mpango ya manunuvi

Nilifanya tathmini ya namna Mamlaka za Serikali za Mitaa zinavyofanya utekelezaji wa mpango wa manunuvi wa mwaka kama inavyotakiwa na Kifungu cha 49 cha Sheria ya Manunuvi ya Umma na Kanuni ya 69 ya Kanuni za Manunuvi ya Umma. Wakati wa tathmini nilibaini kasoro mbalimbali kama inavyoonekana katika **Jedwali 9-4** hapa chini:

Jedwali Na.9-4: Kasoro katika Uandaaji na Utekelezaji wa Mpango ya Manunuvi

Na.	Halmashauri	Mapungufu.
a.	H/W Ngorongoro H/W Meru	Maandalizi na utekelezaji hafifu ya mpango wa Manunuvi wa mwaka kinyume na Kifungu cha 49(1) cha Sheria ya Manunuvi ya Umma ya mwaka 2011 na Kanuni ya 69(7) ya Kanuni za Manunuvi ya Umma ya mwaka 2013.
b.	H/W Iringa H/W Kilolo H/W Moshi H/W Mbulu H/W Magu H/W Shinyanga H/W Itigi H/W Lushoto	Kutokuanda ripoti ya utekelezaji wa mpango wa manunuvi wa mwaka katika kila robo ya mwaka kinyume na Kifungu cha 38 cha sheria ya manunuvi ya umma ya mwaka 2011
c.	H/W Kyela	Kuanda mpango wa manunuvi usio halisi, kuutekeleza na kutoa taarifa zilizosababisha tofauti ya TZS 5,654,296,709 kinyume na kanuni ya 69(3) ya Kanuni za Manunuvi ya Umma za mwaka 2013.

Hali iliyoelezwa hapo juu inaweza kupelekea kufanyika kwa manunuvi yasiyo kwenye mpango na yasiyo na ushindani.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuhakikisha kuwa zinafanya manunuzi yaliyo kwenye mpango wa manunuzi na kwa mujibu wa sheria za manunuzi.

9.5 Tathmini ya Utendaji wa Vitengo vya Usimamizi wa Manunuzi na Bodi za Zabuni

Tathmini juu ya utendaji wa Vitengo vya Manunuzi na Bodi za Zabuni za Mamlaka za Serikali za Mitaa ilifanyika wakati wa ukaguzi wa manunuzi na nilibaini masuala mbalimbali kama inavyoonyeshwa katika **Jedwali 9-5** hapa chini:

Jedwali Na.9-5: Mapungufu yaliyojitekeza katika Vitengo vya Manunuzi na Bodi za Zabuni

Na.	Halmashauri	Mapungufu
a.	H/W Tarime	Afisa Masuuli kutokusimamia kwa umakini utekelezaji wa kazi za bodi ya zabuni na kitengo cha manunuzi kinyume na Kifungu cha 36 (1) (a) (b) and (c) cha Sheria ya Manunuzi ya umma mwaka ya 2011.
b.	H/W Bahi	Wajumbe wa bodi za zabuni na wakaguzi wa ndani kutopata mafunzo na kupelekea kasoro katika utendaji wa bodi za zabuni za Halmashauri kinyume na Kifungu cha 31(3) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 na Kanuni ya 17(e) ya Kanuni za Bodi ya Zabuni ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2014
	H/W Mpanda	
c.	H/W Ngorongoro	Bodi za zabuni kutokuwa na wajumbe wanaostahili kinyume na Kifungu cha 31 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya Mwaka 2011 na kifungu cha 7(1)&(2)(c) cha Kanuni za Bodi ya Zabuni ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2014.
	H/W Makete	
	H/W Songwe	
d.	H/W Mbarali	Vitengo vya Manunuzi kutokuwa na wajumbe mchanganyiko kinyume na kifungu cha 37(2) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.
	H/W Kondo	
	H/W Songwe	
e.	H/W Meru	Utendaji hafifu wa vitengo vya manunuzi katika Halmashauri kinyumbe na kifungu cha
	H/W Kiteto	

Na.	Halmashauri	Mapungufu
	H/W Songea	38 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.
	H/W Singida	
	H/W Mbozi	
f.	H/W Meru	Utendaji usioridhisha wa bodi za zabuni za Halmashauri kinyume na kifungu cha 31(3) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011. na Kanuni ya 17(e) ya kanuni za Bodi ya Zabuni ya Halmashauri ya mwaka 2014.
	H/W Mbulu	
	H/W Songea	
	H/W Ikungi	
	H/W Singida	

Utendaji wa kazi usioridhisha wa Vitengo vya Manunuzi na bodi za zabuni kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa kunaweza kupelekea manunuzi yasiyokuwa na tija na hivyo kukosekana kwa thamani ya fedha kwenye manunuzi husika.

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarishe Vitengo vya Manunuzi na Bodi za Zabuni kwa kuvipatia rasilimali fedha na watumishi wa kutosha kulingana na mahitaji. Pia, bodi za zabuni ziwe na mchanganyiko wa wataalam ili kuwezesha taratibu za manunuzi kufuatwa na thamani ya fedha kupatikana.

9.6 Matokeo ya ukaguzi wa manunuzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Kanuni ya 4(1), (2)(a) na (d), na 5 (1), (2) (a) (c) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013 kama zilivyorekebishwa mwaka 2016 inazitaka taasisi za manunuzi kuhakikisha kuwa fedha za umma zinatumika kwa uaminifu na uadilifu wakati wa kufanya manunuzi.

Katika mwaka wa fedha 2017/2018, nimekagua nyaraka za manunuzi katika Mamlaka za Serikali za mitaa 185 na kufanya tathmini ya taratibu za manunuzi, usimamizi wa mikataba na udhibiti uliowekwa na Halmashauri ili kuhakikisha kwamba taratibu za manunuzi zinakwenda sambamba na upatikanaji wa thamani ya fedha, usawa, haki, uwazi, ushindani, na kwa gharama nafuu; na kwamba manunuzi yanafuata sheria ili 91

kupunguza mianya ya udanganyifu, rushwa, upendeleo, uonevu na matendo mengine yasiyofaa. Yafuatayo ni madhaifu yaliyojitekeza:

9.6.1 Mchakato usiokuwa na ushindani wa manunuzi Sh. 3,936,238,236

Kanuni ya 164(1) ya kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inaelekeza kufanyika kwa ushindanishi wa nukuu za bei kutoka kwa wauzaji angalau watatu na kwamba wakala wa wauzaji wa nje ya Tanzania wanaweza kuhusishwa.

Pia, Kanuni ya 131 (5) inaelekeza taasisi za manunuzi kufanya ushindanishi wa bei katika manunuzi ya bidhaa au huduma kwa kutumia nukuu za bei angalau tatu kutoka kwa wazabuni mbalimbali; na mzabuni mwenye bei ya chini na kwa kuzingatia bei ya soko ndio atapewa mkataba wa manunuzi.

Ukagazi wa kumbukumbu za manunuzi kwa mwaka wa fedha 2017/2018 umeonesha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 48 zilitumia jumla ya Sh. 3,936,238,236 kwa ajili ya gharama za ujenzi, huduma na bidhaa bila ushindanishi wa wazabuni ambao ungepelekea kupata bei nzuri. Pia, manunuzi hayo yalikuwa kinyume na Kanuni ya 159 inayoongoza utaratibu wa kufanya manunuzi ya moja kwa moja. Hali hiyo inatia shaka kama thamani ya fedha ilipatikana katika Halmashauri zilizofanya manunuzi hayo.

Orodha za Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi ya bidhaa, huduma, kazi na ushauri pasipo kushindanisha wazabuni pamoja na kiasi kilichohusika zimeorodheshwa kwenye **Jedwali Na. 9-6** hapa chini:

Jedwali Na.9-6: Orodha ya Serikali za mitaa zilizofanya manunuzi pasipo ushindani

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	41,024,117	25.	H/W Masasi	29,250,452
2.	H/W Babati	14,877,220	26.	H/W Mbanga	197,230,000

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
3.	H/Mji Babati	3,432,950	27.	H/Mji Mbinga	98,122,198
4.	H/W Buchosa	12,614,500	28.	H/W Mbulu	5,600,000
5.	H/W Chalinze	13,062,500	29.	H/W Meatu	6,837,600
6.	H/W Chunya	114,666,200	30.	H/W Meru	39,920,800
7.	H/W Handeni	128,586,883	31.	H/W Missenyi	15,282,120
8.	H/Mji Handeni	15,265,637	32.	H/W Namtumbo	46,700,000
9.	H/W Iringa	17,410,000	33.	H/W Ngara	28,000,000
10.	H/Mji Kahama	8,640,170	34.	H/W Ngorongoro	20,113,240
11.	H/W Kaliua	88,779,228	35.	H/Mji Njombe	11,190,000
12.	H/W Kibaha	12,769,260	36.	H/W Nsimbo	3,750,000
13.	H/Mji Kibaha	13,438,088	37.	H/W Nyasa	17,494,000
14.	H/W Kibiti	10,533,647	38.	H/Mji Nzega	109,218,438
15.	H/M kigamboni	53,497,191	39.	H/W Pangani	6,753,500
16.	H/M Kigoma/Ujiji	40,830,000	40.	H/W Rufiji	51,106,000
17.	H/M Kinondoni	12,822,538	41.	H/W Rungwe	45,634,325
18.	H/W Kisarawe	11,036,026	42.	H/W Sikonge	121,057,413
19.	H/W Kishapu	102,010,538	43.	H/W Tabora	242,510,649
20.	H/W Kiteto	10,300,260	44.	H/Jiji Tanga	48,790,330
21.	H/W Longido	18,924,880	45.	H/M Temeke	1,741,593,074
22.	H/W Madaba	131,186,362	46.	H/W Tunduru	46,700,000
23.	H/W Mafia	22,827,756	47.	H/W Ukerewe	43,404,000
24.	H/W Malinyi	9,906,780	48.	H/W Wanging'ombe	51,537,366
		Jumla			3,936,238,236

Ulinganisho wa manunuzi pasipo ushindani kwa miaka mitatu ni kama inavyooneka katika **Jedwali Na.9-7** hapa chini;

Jedwali Na.9-7: Mwenendo wa manunuzi pasipo ushindani

Mwaka	Manunuzi pasipo ushindani (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2017/18	3,936,238,236	48
2016/17	1,413,388,622	32
2015/16	2,120,374,651	36

Kutokana na Jedwali hilo hapo juu, inaweza ikahitimishwa kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 16 zenyе manunuzi yasiyo ya ushindani zimeongezeka kutoka mamlaka 32 kwa mwaka 2016/17 hadi 48 kwa mwaka 2017/18 na kiasi cha fedha kilichohusika kimeongezeka kwa TZS 2,522,849,614 sawa na ongezeko la asilimia 178.

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa zote kuhakikisha kuwa wazabuni wanashindanishwa ili kupata bei shindani na bidhaa/huduma zenyenye ubora na thamani ya fedha. Endapo mzabuni mmoja atatumia katika manunuzi, lazima kuwapo sababu na uhalali wa kutosha.

9.6.2 Manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya bodi ya zabuni Sh. 9,047,221,353

Katika ukaguzi wa mwaka wa fedha 2017/2018, nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 zilifanya manunuzi ya bidhaa na huduma bila kupata idhini ya bodi ya zabuni kinyume na Kanuni za 55(2), 163(4) na 185(1) za Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013. Orodha ya Halmashauri na kiasi husika kinaonekana katika **Jedwali Na.9-8** hapa chini:

Jedwali Na.9-8: Manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	46,730,220	17.	H/Mji Makambako	74,453,340
2.	H/W Buchosa	10,150,325	18.	H/W Makete	38,845,870
3.	H/W Chamwino	15,895,578	19.	H/Mji Mbanga	10,762,000
4.	H/W Chato	329,977,792	20.	H/W Meru	31,189,992
5.	H/W Chemba	1,250,714,144	21.	H/W Mkalama	91,553,016
6.	H/W Geita	30,873,000	22.	H/W Msalala	24,952,112
7.	H/W Handeni	36,218,000	23.	H/Jiji Mwanza	158,916,435
8.	H/Mji Kahama	23,439,690	24.	H/W Nanyumbu	141,496,148
9.	H/W Kilosa	34,947,000	25.	H/W Newala	5,647,261,310
10.	H/W Kisarawe	21,262,286	26.	H/W Ngara	28,000,000
11.	H/W Kishapu	58,202,500	27.	H/W Nkasi	43,935,850
12.	H/W Kondoa	34,983,874	28.	H/W Nsimbo	29,230,000
13.	H/Mji Korogwe	500,028,898	29.	H/W Nyang'hwale	204,996,680
14.	H/W Longido	11,670,820	30.	H/W Nyasa	14,145,320
15.	H/W Lushoto	26,639,765	31.	H/W Rungwe	32,379,200
16.	H/W Madaba	10,244,000	32.	H/W Urambo	33,126,188
Jumla					9,047,221,353

Ulinganisho wa manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya bodi ya zabuni kwa miaka iliyopita ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-9** hapa chini.

Jedwali Na.9-9: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya bodi ya zabuni kwa miaka mitatu inayofuatana

Mwaka	Kiasi kilicholipwa bila idhini ya Bodii ya Zabuni (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2017/18	9,047,221,353	32
2016/17	2,703,509,121	25
2015/16	907,898,325	17

Jedwali Na. 9-9 hapo juu linaonesha kwamba, kiasi ambacho hakikupitishwa na Bodi ya Zabuni kimeongezeka kwa Shilingi 1,795,610,796 kutoka mwaka 2015/2016 hadi 2016/2017 sawa na asilimia 198 na kwa kiasi cha Shilingi 6,343,712,232 kwa mwaka 2016/2017 hadi 2017/18 sawa na asilimia 235; hii ikimaanisha kuwa kuna ongezeko kubwa la kiasi na idadi ya Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi bila kibali cha bodi ya zabuni.

Mbali na kutozingatia Sheria na kanuni husika, ukaguzi haukuweza kubaini kama thamani ya fedha katika manunuzi haya ilipatikana.

Kwa hiyo, napendekeza kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zifuate Sheria ya Manunuzi ya Umma na kanuni zake na zihakikishe kwamba manunuzi yote yanaidhinishwa na Bodi ya Zabuni.

9.6.3 Manunuzi yaliyofanywa kutoka kwa wauzaji ambao hawakuidhinishwa TZS 923,836,408

Wakati wa ukaguzi wa matumizi na malipo yaliyofanywa katika mwaka wa fedha 2017/2018, nimegundua kuwa Mamlaka 18 za Serikali za Mitaa zilifanya manunuzi ya bidhaa na huduma yenye thamani ya Sh. 923,836,408 kutoka kwa wazabuni ambao hawakuidhinishwa kinyume na Kanuni Na. 131(4)(b) ya

Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013. Orodha ya Halmashauri zilizofanya manunuzi kutoka kwa wauzaji ambao hawakuidhinishwa inaonyeshwa kwenye **Jedwali Na. 9-10** hapa chini:

Jedwali Na. 9-10: Halmashauri zilizofanya manunuzi kwa wauzaji ambao hawakuidhinishwa

Na	Halmashauri	Kiasi (SH.)	Na	Halmashauri	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji Arusha	112,826,742	10.	H/W Mlele	6,703,800
2.	H/W Arusha	29,494,160	11.	H/W Monduli	83,579,706
3.	H/W Chunya	141,504,018	12.	H/M Mtwarra	14,062,195
4.	H/W Kishapu	151,744,480	13.	H/M Shinyanga	22,336,709
5.	H/W Korogwe	4,800,000	14.	H/W Sikonge	50,207,575
6.	H/W Masasi	65,250,111	15.	H/M Singida	15,376,050
7.	H/W Mbinga	108,950,119	16.	H/Jiji Tanga	15,118,640
8.	H/Mji Mbulu	4,875,550	17.	H/M Temeke	29,772,931
9.	H/W Meru	25,968,622	18.	H/W Ukerewe	41,265,000
Jumla					923,836,408

Jedwali Na. 9-11: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa

Mwaka (SH.)	Kiasi	Idadi ya Halmashauri
2017/18	923,836,408	18
2016/17	936,775,623	27
2015/16	1,182,526,122	27
2014/15	672,423,123	28

Jedwali Na.9-11 hapo juu linaonesha mwenendo wa manunuzi ya bidhaa na huduma kutoka kwa wazabuni ambao hawakuidhinishwa yamepungua kwa Shilingi 12,939,215 kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa 27 zilizoripotiwa miaka ya nyuma hadi Mamlaka za Serikali 18 za mwaka huu.

Manunuzi ya bidhaa na huduma kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa kunajenga uwezekano wa kununua huduma na bidhaa zisizoendana na thamani ya fedha.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizotajwa kufanya manunuzi kwa kuzingatia kanuni za manunuzi zilizoelezwa hapo juu pia kuzingatia ufanisi na tija katika matumizi ya fedha za umma.

9.6.4 Ununuzi wa bidhaa na huduma kwa kutumia masurufu Sh. 471,407,452

Kanuni ya 166, ikisomwa pamoja na Jedwali Na. 7 la Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, imeweka ukomo wa Sh. 5,000,000 kwa manunuzi kwa kutumia masurufu.

Kinyume na sheria tajwa, katika mwaka wa fedha 2017/18, nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 18 zilitoa masurufu ya jumla ya Sh. 471,407,452 kwa watumishi wake ili kununua bidhaa mbalimbali kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9:11. Hata hivyo, masurufu yaliyotumika kufanya manunuzi yalizidi kiwango kilichowekwa katika Jedwali saba la Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.9-12**.

Jedwali Na.9-12: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi kwa njia ya masurufu

Na .	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Bumbuli	21,319,000	10.	H/W Muheza	14,156,080
2.	H/W Handeni	11,960,000	11.	H/W Musoma	18,636,500
3.	H/W Kalambo	31,746,600	12.	H/Jiji Mwanza	2,191,800
4.	H/W Kibaha	13,467,580	13.	H/W Rungwe	13,435,200
5.	H/M Kigoma/Ujiji	41,935,000	14.	H/M Tabora	26,401,000
6.	H/W Kilindi	6,280,000	15.	H/W Tarime	86,640,692
7.	H/W Manyoni	5,168,000	16.	H/M Temeke	19,740,000
8.	H/W Momba	23,573,000	17.	H/M Ubungo	86,736,000
9.	H/M Moshi	11,742,000	18.	H/W Urambo	26,279,000
Jumla					471,407,452

Manunuzi ya namna hii yanakiuka mchakato wa manunuzi ya umma, hasa kanuni za msingi za uwazi, ushindani, ufanisi, usawa na uwajibikaji katika matumizi ya fedha za umma.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa tajwa kuhahikisha kuwa manunuzi yote yanafanyika kwa kutoa hundi kwa wazabuni baada ya kuzingatia taratibu za manunuzi. Nasisitiza tena kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha Vitengo vya Usimamizi wa Manunuzi na taratibu za manunuzi ili kupata thamani ya fedha katika matumizi ya fedha za umma.

9.6.5 Bidhaa zilizopokelewa bila kukaguliwa Sh. 1,412,005,295

Kanuni ya 244 na 245 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya Mwaka 2013 zinamtaka Afisa Masuuli kuunda kamati ya ukagazi na mapokezi ya bidhaa itakayowajibika kukagua, kupima bidhaa na huduma zilizopokelewa kutoka kwa wazabuni na kujiridhisha kama idadi ni sawa, zinakidhi ubora na bei ni stahiki.

Kinyume na kanuni iliyotajwa, Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa 31 zilipokea bidhaa zenye thamani ya Sh. 1,412,005,295 bila kukaguliwa na kamati ya mapokezi na ukagazi. Orodha ya Serikali za Mitaa zilizopokea bidhaa bila kukaguliwa ni kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na.9-13** hapo chini.

Jedwali Na.9-13: Serikali za Mitaa zilizopokea bidhaa bila kukaguliwa

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	47,359,102	17.	H/W Mbulu	44,756,611
2.	H/W Babati	4,538,500	18.	H/W Meru	9,272,040
3.	H/W Bagamoyo	4,987,000	19.	H/M Moshi	56,372,960
4.	H/W Chalinze	41,369,000	20.	H/W Mpimbwe	6,377,923
5.	H/W Chunya	136,044,280	21.	H/M Mtwarara	45,255,420
6.	H/W Hanang'	8,171,617	22.	H/W Muheza	73,436,200
7.	H/W Handeni	32,532,100	23.	H/W Mwanga	21,924,400
8.	H/M Illemela	52,327,430	24.	H/W Ngorongoro	51,528,634
9.	H/Mji Kibaha	7,704,212	25.	H/W Nyasa	119,470,000
10.	H/W Kisarawe	25,375,995	26.	H/W Rufiji	6,860,280
11.	H/W Kiteto	5,827,230	27.	H/W Rungwe	227,028,640
12.	H/W Korogwe	10,441,600	28.	H/W Same	50,155,027

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
.					
13.	H/W Longido	14,805,900	29.	H/W Tabora	168,011,745
14.	H/W Ludewa	14,169,999	30.	H/Jiji Tanga	11,585,000
15.	H/W Mbeya	62,634,400	31.	H/M Temeke	34,981,430
16.	H/Mji Mbinga	16,700,620			
Jumla					1,412,005,295

Jedwali Na.9-14: Mwenendo Bidhaa zilizopokelewa bila kukaguliwa na Kamati ya Mapokezi

Mwaka	Thamani ya bidhaa bila kukaguliwa (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2017/18	1,412,005,295	31
2016/17	644,312,449	25
2015/16	789,824,270	25

Jedwali 9-14 hapo juu linaonyesha kuwa mapokezi ya bidhaa na huduma bila kukaguliwa na mamlaka husika yameongezeka kwa Sh. 767,692,846 kutoka Sh. 644,312,449 zilizoripotiwa mwaka 2016/17 hadi Sh. 1,412,005,295 zilizoripotiwa mwaka 2017/18. Mwenendo unaonesha kuongezeka kwa idadi ya Halmashauri zilizonunua na kupokea bila ya kukaguliwa zimeongezeka kutoka 25 za mwaka 2016/17 hadi 31 kwa mwaka 2017/18.

Kupokea bidhaa zilizonunuliwa bila kufanyiwa ukaguzi thabiti kunaweza kusababisha mapokezi ya bidhaa hafifu, zisizoendana na viwango tarajiwa na za bei ya juu kinyume na mkataba wa mauziano.

Nazishauri Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa kamati ya ukaguzi na mapokezi ya bidhaa zinakagua na kutoa taarifa kama bidhaa zilizonunuliwa zina viwango na ubora unaotakiwa kama ilivyoainishwa katika mikataba.

9.6.6 Manunuzi yaliyofanywa nje ya Mpango wa Mwaka wa Manunuzi Sh. 28,540,519,010

Kanuni ya 69(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya Mwaka 2013 inataka taasisi inayofanya manunuzi kukadiria mahitaji yake ya bidhaa, huduma na kazi kwa usahihi kama zinavyoonekana katika mpango kazi wa mwaka pamoja makadirio ya mwaka. Kadhalika, mpango husika lazima uonyeshe seti ya mkataba, gharama kadiriwa kwa kila seti ya mkataba na utaratibu wa manunuzi utakaotumika.

Kinyume na kanuni hii, nimegundua kuwa bidhaa, kazi na huduma zenye thamani Sh. 28,540,519,010 zilinunuliwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 14 bila ya kuwa kwenye mpango wa mwaka wa manunuzi.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizonunua bidhaa, kazi na huduma nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka ni kama zinavyoonekana kwenye **Jedwali Na.9-15** hapo chini:

Jedwali Na.9-15: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizonunua bidhaa, kazi na huduma nje ya mpango wa manunuzi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Itigi	400,000,000	8.	H/W Mwanga	16,104,000
2.	H/Mji Kibaha	144,700,000	9.	H/W Namtumbo	85,305,000
3.	H/W Kisarawe	352,585,000	10.	H/W Ngorongoro	7,684,907,284
4.	H/W Kishapu	828,270,000	11.	H/W Ruangwa	181,499,054
5.	H/Mji Korogwe	403,416,600	12.	H/M Shinyanga	68,395,967
6.	H/W Madaba	14,772,000	13.	H/M Songea	17,168,103,755
7.	H/W Mbarali	22,110,000	14.	H/M Temeke	1,573,766,950
Jumla					28,540,519,010

Mwenendo wa manunuzi nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka zimeoneshwa kwenye **Jedwali Na.9-16** hapa chini:

Jedwali Na.9-16: Mwenendo wa manunuzi nje ya mpango kwa miaka mitatu

Mwaka (Sh.)	Thamani ya bidhaa zilizopokelewa bila kukaguliwa (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2017/18	28,540,519,010	14
2016/17	2,384,412,108	21
2015/16	1,720,839,381	20

Jedwali Na.9-16 hapo juu linaonyesha kwamba, kiasi cha manunuzi yaliyofanywa nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka kimeongezeka kwa Sh. 663,572,727 sawa na asilimia 29 kutoka Sh. 1,720,839,381 zilizolipotiwa mwaka 2015/16 hadi Sh. 2,383,412,108 mwaka 2017/18 kumekuwa na ongezeko kubwa la Sh. 26,156,106,902 sawa na asilimia 1,097 kutoka Sh. 2,384,412,108 kwa mwaka 2016/2017 hadi Sh. 28,540,519,010 za mwaka 2017/2018.

Kwa maoni yangu, utaratibu huu wa kufanyika kwa manunuzi yasiyokuwa katika mpango na bila ushindani kunapelekea kutokufanyika kwa manunuzi yaliyopangwa kutokana na kuchepusha fedha; na thamani ya fedha katika manunuzi ya namna hii haiwezi kupatikana.

Hivyo, ili Serikali iweze kufikia malengo yake ya manunuzi, napendekeza kwa Nashauri Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuhakikisha kwamba manunuzi yote yanafuata mpango wa manunuzi wa mwaka na kuzingatia Kanuni ya 69(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.

9.6.7 Bidhaa zilizolipiwa lakini hazikupokelewa Sh. 573,039,278
Agizo la 70 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa linaleaza kuwa “utakuwa ni wajibu wa kila mkuu wa idara kuhakikisha kuwa mali, na huduma zilizolipiwa zinakaguliwa zikilinganishwa na kiwango kilichoagizwa, bei na ubora wa bidhaa.

Kinyume chake, katika mwaka wa fedha 2017/2018 bidhaa zenye thamani ya Sh. 573,039,278 ziliagizwa na kulipiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 15 bila kupokelewa kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-17** hapa chini.

Jedwali Na.9-17: Halmashauri zilizolipia bidhaa ambazo hazijapokelewa

Na.	Jina Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	1,215,000	8.	H/Mji Mafinga	10,836,000
2.	H/M Buchosa	12,614,500	9.	H/M Malinyi	6,200,000
3.	H/M Chunya	33,885,910	10.	H/M Meru	3,685,730
4.	H/M Karatu	79,542,000	11.	H/M Mkalama	13,933,408
5.	H/Mji Kibaha	134,185,488	12.	H/M Morogoro	151,109,043
6.	H/M Kisarawe	4,560,200	13.	H/M Mpwapwa	86,405,000
7.	H/M Madaba	2,077,000	14.	H/M Mtwara	29,520,000
			15.	H/Jiji Tanga	3,270,000
Jumla					573,039,278

Kwa maoni yangu hii hali inaweza kuleta hatari ya kununua bidhaa na zisifike au zikafikishwa bidhaa ambazo ni tofauti na zilizoagizwa.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zihakikishe kuwa bidhaa zote zilizonunuliwa zinapokelewa na kutumika kama ilivyopangwa kwa ustawi wa umma.

9.6.8 Matengenezo ya Magari yaliyofanyika katika karakana binafsi pasipo kibali cha TEMESA Sh. 384,603,132

Kanuni ya 137 (1) (a), (2) na (3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inaelekeza kwamba, TEMESA ifanye ukaguzi wa magari kabla na baada ya huduma kutolewa na kutoa cheti cha uthibitisho. Pale ambapo Mamlaka itashindwa kufanya matengenezo na ukarabati kutokana na kutokuwapo kwa vipuri, ujuzi au rasilimali zinginezo, inaweza kupata huduma hiyo kuitia kwa watoa huduma wengine wenye tuzo za mkataba kwa kushauriana na taasisi inayofanya manunuzi.

Kinyume na Kanuni ya 137 (1) (a), (2) na (3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, ukaguzi kwa mwaka wa fedha 2017/2018 umebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 17 zililipa jumla ya Sh. 384,603,132 kwa karakana/gereji binafsi kwa ajili ya ukarabati na matengenezo ya magari bila ya idhini ya TEMESA.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya matengenezo ya magari bila idhini ya TEMESA ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-18** hapo chini.

Jedwali Na.9-18: Matengenezo ya magari bila idhini ya TEMESA

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	22,546,992	9.	H/W Missenyi	15,895,000
2.	H/W Bagamoyo	18,635,760	10.	H/W Mkkinga	11,187,300
3.	H/W Bukombe	7,343,000	11.	H/W Mkuranga	11,452,420
4.	H/W Bunda	20,730,514	12.	H/M Mpanda	14,119,760
5.	H/W Hai	14,973,250	13.	H/W Ngara	14,437,200
6.	H/W Katiua	16,055,719	14.	H/W Songea	8,882,000
7.	H/W Kilombero	82,462,852	15.	H/M Tabora	18,614,791
8.	H/W Maswa	15,424,673	16.	H/W Tunduru	42,209,000
		17.	H/M Ubungo	49,632,901	
		Jumla			384,603,132

Kutokuwapo kwa kibali kutoka TEMESA, kunaleta ugumu kuthibitisha iwapo matengenezo na ukarabati wa magari ya serikali yamefanywa kwa kuzingatia viwango vinavyohitajika na kwa gharama nafuu.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia Kanuni ya 137 na 166 ya kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kwa kuhakikisha kuwa matengenezo na ukarabati yanafanywa na TEMESA.

9.6.9 Manunzi ya bidhaa yasiyothibitishwa Sh. 1,574,468,541

Agizo la 54(3) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaelekeza kuwa taasisi nunuzi zinatakiwa kutunza kumbukumbu za mapokezi, matumizi na salio kwenye leja ya vifaa.

Kinyume na agizo hilo, Ukaguzi nilioufanya kwenye usimamizi wa manunuzi ya bidhaa umebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 34 zilinunua bidhaa zenyet thamani ya Sh. 1,574,468,541 ambazo hazikuingizwa kwenye leja ya vifaa. Hii inamzuia mkaguzi kujiridhisha iwapo vifaa vilivyonunuliwa vilipokelewa na kutumika kama ilivyostahili.

Jedwali Na. 9-19 hapa chini linaonesha orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ambazo hazikuingiza vifaa vilivyonunuliwa kwenye leja:

Jedwal Na. 9-19: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikuingiza bidhaa kwenye leja

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	79,002,170	18	H/W Masasi	77,396,916
2	H/W Buchosa	104,333,012	19	H/Mji Mbanga	4,576,600
3	H/W Bumbuli	9,743,000	20	H/W Momba	20,639,650
4	H/W Busokelo	14,089,800	21	H/M Moshi	2,680,247
5	H/W Chunya	65,239,265	22	H/W Muheza	7,112,850
6	H/Jiji Dar es Salaam	3,146,330	23	H/Mji Newala	19,607,000
7	H/W Hanang'	55,489,713	24	H/W Nyang'hwale	150,534,434
8	H/Mji Handeni	6,409,100	25	H/Mji Nzega	27,367,500
9	H/Mji Kahama	14,377,580	26	H/W Rufiji	23,750,900
10	H/W Kalambo	41,156,036	27	H/W Rungwe	90,150,500
11	H/W Kibaha	6,609,844	28	H/W Songea	3,828,770
12	H/W Kilombero	10,964,000	29	H/W Songwe	3,981,334
13	H/W Kilosa	47,939,931	30	H/W Sumbawanga	51,878,514
14	H/W Kisarawe	14,075,900	31	H/M Sumbawanga	244,859,487
15	H/W Korogwe	10,441,600	32	H/W Tabora	259,143,112
16	H/W Kwigoma	43,657,482	33	H/Jiji Tanga	34,534,614
17	H/W Longido	5,901,350	34	H/W Ukerewe	7,798,500
Jumla					1,574,468,541

Kwa mtazamo wangu, bidhaa ambazo hazijaingizwa kwenye leja ya vifaa ama zinakuwa hazikuletwu au zilitumika kwa shughuli nyingine tofauti na ilivyokusudiwa bila uongozi wa Halmashauri kujua na hivyo kusababisha hasara ya fedha za umma.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka mifumo madhubuti ya usimamizi wa bidhaa zinazonunuliwa na kuhakikisha kwamba bidhaa zote zinaingizwa kwenye leja ambayo itakuwa ni ushahidi wa mapokezi na matumizi ya vifaa vilivyonunuliwa.

9.6.10 Manunuzi madogo madogo ambayo hayakutolewa taarifa kwenye mamlaka husika Sh. 825,073,357

Kanuni ya 166 (7) na (8) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016 inaelekeza kuwa ‘manunuzi madogo madogo yote yatatolewa taarifa kwenye bodi ya zabuni kila mwezi kwa kutumia utaratibu maalum au fomu itakayotolewa na Mamlaka. Pia, taarifa za manunuzi madogo madogo zitawasilishwa kwa Mamlaka kila robo mwaka kwa kutumia fomu mahususi.

Kinyume na kanuni tajwa, nimebaini kuwa katika mwaka wa fedha 2017/18 Mamlaka za Serikali za Mitaa 14 zilifanya manunuzi madogo madogo yenye thamani ya Sh. 825,073,357 bila kuyatolea taarifa kwenye Bodi ya Manunuzi na Mamlaka ya Uthibiti wa Manunuzi ya Umma.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi bila kuyatolea taarifa kwa Bodi ya Zabuni wala PPRA imeoneshwa katika **Jedwali Na.9-20** hapa chini:

Jedwali Na. 9-20: Orodha ya Halmashauri zilizofanya manunuzi madogomadogo bila kuyatolea taarifa kwa Bodi ya Zabuni wala PPRA.

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.,)
1.	H/W Arusha	30,127,600	8.	H/W Mpwapwa	30,285,000
2.	H/Mji Geita	207,529,619	9.	H/Jiji Mwanza	158,916,435
3.	H/W Kalambo	10,564,500	10.	H/W Ngorongoro	4,130,200
4.	H/W Kiteto	26,080,249	11.	H/M Singida	47,360,000
5.	H/W Lushoto	26,639,765	12.	H/W Songea	35,343,926
6.	H/W Makete	28,179,650	13.	H/W Sumbawanga	87,760,548
7.	H/W Mkalama	12,861,500	14.	H/W Tandahimba	119,294,365
Jumla					825,073,357

Utaratibu wa namna hii unazizua bodi za zabuni na Mamlaka ya Manunuzi ya Umma kupata taarifa muhimu zinazotumika kufanya maamuzi na katika kuandaa ripoti zao.

Ninapendekeza kwa Mamlaka ya Serikali za Mitaa husika kufuata matakwa ya Sheria ya Manunuzi ya Umma ya 2011 pamoja na kanuni zake hasa Kanuni ya 166 inayotoa mwongozo juu ya utoaji wa taarifa za manunuzi madogomadogo kwa Bodi ya Zabuni na PPRA.

9.6.11 Kuondolewa kwa wazabuni wenyewe bei za chini bila sababu za msingi na kusababisha hasara ya Sh. 2,369,417,124

Kifungu cha 72 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma Na. 7 ya mwaka 2011 kinafafanua kuwa vigezo vyta kutathmini zabuni na kumpata mzabuni vitatajwa kwa usahihi ndani ya nyaraka za zabuni. Nyaraka hizo za zabuni zitataja vigezo vyta ziada nje ya bei vinavyoweza kuzingatiwa wakati wa tathmini ya kumpata mzabuni na namna vigezo hivyo vitakavyoweza kutumika kumpata mzabuni.

Aidha, Kanuni ya 203 (1) na (2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji zabuni zilinganishwe zenyewe kwa zenyewe ili kubaini zabuni yenyenye kiwango cha chini cha gharama za ununuvi wa bidhaa, kazi au huduma.

Pia, kanuni ya 17 (2-4) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inazitaka taasisi za ununuvi kabla ya kukataa zabuni yenyenye bei ya chini kupita kiasi kuomba maelezo ya wazabuni, kuthibitisha zabuni au sehemu ya zabuni isiyo ya kawaida na kuandika sababu ya kukataliwa kwa zabuni hiyo na mara moja kutoa taarifa kwa Mzabuni anayehusika.

Kinyume na sheria na kanuni tajwa hapo juu, mapitio ya tathmini na mchakato wa kutunuku zabuni kwa mwaka 2017/2018 yalibaini kuwa wazabuni/wakandarasi kumi na watatu walioomba zabuni kwa bei ya chini waliondolewa

katika mchakato kwa sababu zisizo za msingi na kusababisha hasara ya Sh. 2,369,417,124. Kuwapo kwa tathmini isiyozingatia usawa na maamuzi ya Kamati za Fedha ndio ndiko kulikosababisha hasara hii kujitokeza. Hata hivyo, Bodi za Zabuni za Mamlaka ya Serikali za Mitaa pamoja kamati ya tathmini zilipaswa kutimiza majukumu yao ipasavyo na kwa mujibu wa Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011, na Kanuni zake za 2013.

Idadi na maelezo ya wazabuni wenyewe bei za chini waliondolewa bila sababu za msingi na kusababisha hasara katika kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa yameoneshwa kwenye **Jedwali Na. 9-21** hapa chini:

Jedwali Na.9-21: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizowaondoa Wazabuni wenyewe bei za chini bila sababu za msingi.

Na.	Halmas hauri	Na. Zabuni/Mkataba	Zabuni ya chini (Sh.)	Zabuni iliyoshinda (Sh.)	Hasara iliyopatikana (Sh.)
1.	H/W Bahi	LGA/024/2017-18/W/23 Ujenzi wa Maabara kwenye Kituo cha Afya Mundemu.	14,030,000	16,900,000	2,870,000
2.	H/W Kilolo	LGA/027/LGDG /SP/2016/2017/W/02	1,053,291,836	1,276,016,600	222,724,764
		LGA/027/LGDG/SP /2016/2017/W/03	691,032,780	847,117,640	156,084,860
3.	H/M Songea	LGA/103/2017/2018W/43 Ujenzi wa Stendi ya Basi Kata ya Tanga.	5,311,354,755	6,189,340,930	877,986,175
		LGA/103/2017/2018W/54 Ukarabati wa barabara ya Songea Manispaa hadi Asphalt. (10.3km)	9,907,279,700	10,960,078,225	1,052,798,525
4.	H/W Mbeya	Ujenzi wa Chumba cha upasuaji - Elieza Joram Syabo	22,480,000	32,200,000	9,720,000
		Ujenzi wa maabara - Emanuel Nswilla	17,220,000	18,700,000	1,480,000
		Ujenzi wa Wodi ya Wanawake - Abeid Adam Mwambanga	22,405,500	29,500,000	7,094,500
		Ujenzi wa nyumba za mbili wafanyakazi - Batazari Mponzi	18,830,000	19,550,000	720,000
		Ujenzi wa Wodi ya Wazazi - Enock Nwangosi	52,500,000	70,000,000	17,500,000
		Ujenzi wa Chumba cha upasuaji - Torati Aloyce	48,100,000	61,400,000	13,300,000
		Ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje - Andrew Lugano Mwampongo	64,161,700	69,000,000	4,838,300
		Ujenzi wa jingo la Mama na motto - Onesmo Lugenge	22,800,000	25,100,000	2,300,000
Jumla					2,369,417,124

Kuwaondoa Wazabuni wenyе bei ya chini bila sababu za msingi kunapelekea hasara ya fedha za umma ambazo zingetumika kutekeleza miradi mingine ya maendeleo ndani ya Halmashauri.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri husika kufuata Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 pamoja na Kanuni zake. Pia, hatua stahiki zichukuliwe dhidi ya wajumbe wote wa kamati ya tathmini ya zabuni pamoja na wajumbe wa bodi ya zabuni waliosababisha hasara hii.

9.6.12 Nyongeza kwenye mikataba ambazo hazikuidhinishwa na bodi ya zabuni Sh. 578,026,601

Kanuni ya 110(5) na (6) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inataka mabadiliko yanayopendekezwa kama vile nyongeza au punguzo la makubaliano ambayo yanatokana na utekelezaji wa mkataba na ambayo hupelekea kubadilika kwa mawanda au lengo la mkataba ni lazima yapate idhini ya bodi ya zabuni. Taasisi nunuzi haitakuwa na uwezo wa kuidhinisha nyongeza nje ya mawanda ya mkataba bila kupata kibali cha maandishi kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali au mamlaka sahihi ya kibajeti ili kupata kibali cha fedha za kulipia gharama za ongezeko hilo.

Kinyume Kanuni ya 110(5 & 6) ya Kanuni za manunuzi ya umma ya mwaka 2013, katika mwaka wa fedha 2017/18; nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa sita (6) zilikubali kutoa nyongeza ya muda kwa mikataba yenye thamani ya Sh. 578,026,601 bila kupata idhini ya bodi ya zabuni katika Halmashauri husika.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya mabadiliko kwenye mikataba bila kibali cha Bodи ya Zabuni imeoneshwa kwenye Jedwali Na. 9-22.

Jedwali Na.9-22: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya mabadiliko kwenye mikataba bila kibali cha Bodi ya Zabuni

Na	Jina la Halmashauri	Gharama ya Nyongeza (Sh.)
1.	H/W Kilindi	20,230,000
2.	H/Mji Kondoa	156,364,986
3.	H/W Magu	69,016,728
4.	H/W Masasi	279,072,678
5.	H/W Mbeya	3,558,800
6.	H/W Nyasa	49,783,409
Jumla		578,026,601

Kutoa nyongeza ya mkataba bila idhini ya Bodi ya Zabuni kunaweza kusababisha malipo zaidi kwa mzabuni au kulipia shughuli ambazo hazikufanyika na kusababisha hasara kwa umma na kutopata thamani ya fedha.

Napendekeza kwa menejimenti za Halmashauri husika kufuata Kanuni ya 110 (5 & 6) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma kuweka usimamizi thabiti wa matumizi kwenye mikataba ya miradi inayotekelizwa.

9.6.13 Mikataba iliyotekelizwa bila kuwa na hati za dhamana Sh. 24,852,726,272

Kanuni ya 29 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inazitaka taasisi zote zinazofanya manunuzi kupewa dhamana ya utekelezaji wa kazi/mkataba kutoka kwa wazabuni walioshinda zabuni ili kuhakikisha utekelezaji wa mikataba unafanyika kwa uaminifu na malipo yanafanyika kwa wafanyakazi wote, wasambazaji, mafundi na wakandarasi wasaidizi wa mradi, kama wapo.

Kinyume Kanuni ya 29 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, nilibaini kuwa Halmashauri kumi (10) hazikuwataka wazabuni walioshinda tuzo kuwasilisha hati ya dhamana kwa mikataba 20 yenye thamani ya Sh. 24,852,726,272 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-23** hapa chini:

Jedwali Na.9-23: Halmashauri ambazo hazikudai hati ya dhamana

Na.	Halmashauri	Idadi ya mikataba	Thamani ya Mkataba (Sh.)
1.	H/W Chemba	1	536,583,103
2.	H/W Kilombero	1	2,040,862,628
3.	H/W Kiteto	3	6,804,709,000
4.	H/W Msalala	1	4,314,837,383
5.	H/Mji Mtwara Mikindani	1	684,160,873
6.	H/Mji Nzega	5	5,785,815,792
7.	H/W Rungwe	1	329,940,000
8.	H/M Temeke	5	3,790,321,509
9.	H/W Ulanga	1	113,000,000
10.	H/W Ushetu	1	452,495,984
Jumla		20	24,852,726,272

Kutokuwapo kwa hati ya dhamana kunaziweka Halmashauri kwenye hatari ya kupoteza rasilimali zake kwenye miradi inayotekelawa pindi mkandalasi anapokiuka masharti na kushindwa kutekeleza mkataba.

Napendekeza kwa menejimenti za Halmashauri husika kuhakikisha kuwa mikataba yote inayotekelawa imewekewa dhamana kwa mujibu wa sheria na kanuni za manunuzi ili kulinda maslahi ya Halmashauri na kuleta mafanikio katika utekelezaji wa miradi husika.

9.6.14 Manunuzi ya dawa na vifaa tiba nje ya Bohari Kuu ya Dawa Sh. 107,815,258

Kanuni ya 140(5-6) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inaeleza kuwa vifaa tiba na madawa vitanunuliwa nje ya Bohari ya Kuu ya Madawa baada ya Halmashauri kupata hati ya kutokuwapo kwa vifaa tiba hivyo katika Bohari Kuu ya Madawa.

Kinyume Kanuni ya 140(5-6) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, katika mwaka wa fedha 2017/2018, nilibaini kuwa Mamlaka ya Serikali za Mitaa 3 zilihusika katika ununuzi

wa vifaa tiba vyenye thamani ya Sh. 107,815,258 kwenye maduka nje ya Bohari Kuu ya Madawa bila ushahidi kuwa madawa hayo na vifaa tiba havikuweza kupatikana katika Bohari ya Kuu ya Madawa.

Orodha ya Halmashauri zilizofanya manunuzi ya dawa nje ya Bohari Kuu ya Madawa imeoneshwa katika **Jedwali Na. 9-24** hapa chini:

Jedwali Na.9- 24: Orodha ya Halmashauri zilizofanya manunuzi nje ya Bohari ya Kuu ya Madawa

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Iramba	6,489,033
2.	H/W Mkuranga	8,181,500
3.	H/M Temeke	93,144,725
Jumla		107,815,258

Utaratibu huu unaweza kusababisha hasara ya fedha za umma na kupelekea kupungua kwa idadi ya dawa na vifaa tiba vinavyohitajika kutokana na gharama kubwa za manunuzi, na hivyo kusababisha lengo la serikali la kuongeza upatikanaji wa dawa kutofikiwa kwani rasilimali zilizopo ni chache.

Napendekeza kwa Halmashauri husika kuzingatia Kanuni ya 140(5-6) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 na kuhakikisha kuwa manunuzi ya madawa na vifaa tiba kutoka maduka binafsi yanafanyika pale tu ambapo kuna ushahidi wa maandishi kwamba madawa na vifaa tiba haviwezi kupatikana katika Bohari Kuu ya Madawa.

9.6.15 Kasoro zilizojitokeza katika zoezi la kuhesabu mali za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Agizo la 64(1&2) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linasema kwamba Mweka Hazina atahakikisha kuwa zoezi la kuhesabu mali linafanyika kila mwisho wa mwaka. Pia zoezi la kuhesabu mali litahusisha vitu na mali za Halmashauri.

Hata hivyo, katika zoezi la kuhesabu mali kwa mwaka wa fedha 2017/2018 lililofanywa na Halmashauri, nilibaini kuwepo kwa mapungufu katika Halmashauri tano (5) kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-25** hapa chini:

Jedwali Na. 9-25: Kasoro katika zoezi la kuhesabu mali

Na	Halmashauri	Madhaifu
1.	H/W Longido	Kutoteua na kuunda bodi ya usanifu wakati wa zoezi la kuhesabu mali kama inavyoelekezwa na Agizo la 65(1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
2.	H/W Mwanga	
3.	H/Manispaa Moshi	
4.	H/W Siha	
5.	H/Mji Kahama	Timu ya watu huru walioteuliwa kuhesabu mali haikuhusika ipasavyo kwenye kuhesabu mali. Zoezi lilifanywa na watu walewale wenye dhamana ya kutunza mali za Halmashauri kinyume na Agizo la 65(1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

9.7 Ukaguzi wa kina wa Usimamizi wa Mikataba

Ukaguzi wa kina wa usimamizi wa Mikataba ulifanyika katika Halmashauri 20 zilizopo katika mikoa 14 ya Tanzania Bara. Lengo kuu la ukaguzi lilikuwa ni kutathmini kama Halmashauri zina mifumo ya ndani ya udhibiti iliyio madhubuti na matumizi bora ya rasilimali za Umma katika kusimamia Mikataba ya ujenzi kulingana na Sheria na kanuni ili kufikia thamani ya fedha.

Nimekagua masuala yahusuyo uzingativu wa Sheria na usimamizi wa Mikataba katika Halmashauri 20 kwa mwaka wa fedha 2017/18 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-26** hapo chini.

Jedwali Na. 9-26: Maeneo yaliyokaguliwa

Na.	Mkoa	Halmashauri iliyio kaguliwa/zilizo kaguliwa
1.	Pwani	H/W Mafia; H/W Chalinze; H/W Kibiti
2.	Ruvuma	H/W Nyasa; H/Mji Mbanga; H/W Madaba
3.	Lindi	H/W Kilwa; H/W Liwale; H/W Ruangwa
4.	Arusha	H/Jiji Arusha

5.	Kagera	H/W Missenyi
6.	Kilimanjaro	H/M Moshi
7.	Mbeya	H/W Mbarali
8.	Dodoma	H/Mji Kondoa
9.	Morogoro	H/W Morogoro
10.	Mtwara	H/W Newala
11.	Mwanza	H/W Misungwi
12.	Njombe	H/Mji Makambako
13.	Singida	H/W Manyoni
14.	Tanga	H/W Pangani

Ukaguzi huu ulifanyika kwa mujibu wa Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (iliyorekebishwa 2005), Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008, Kifungu cha 10 pamoja na Viwango vya Kimataifa vyat Asasi Kuu za Ukaguzi.

Pia, ukaguzi ulifanyika kwa mujibu wa Kifungu cha 28 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008, ambacho kinanipa mamlaka ya kufanya ukaguzi wa ufanisi (Thamani ya Fedha) kwa lengo la kuthibitisha uwekevu, tija na ufanisi wa matumizi ya rasilimali za Umma katika Wizara, Idara na Wakala wa Serikali, Serikali za Mitaa, Mashirika ya Umma na Taasisi nyinginezo ambapo ukaguzi ulihusisha maulizo, uchunguzi na kutoa taarifa.

Katika sehemu hii, nimeonesha ukiukwaji wa taratibu za usimamizi wa Mikataba ya ujenzi na kuhitimisha kwa kutoa mapendekezo kwa Halmashauri zote 20. Ukaguzi uliangalia:

- (a) Sababu ya uhitaji wa Mradi;
- (b) Taratibu za zabuni;
- (c) Ufanyaji wa tathmini na utoaji wa Mikataba; na
- (d) Usimamizi wa utekelezaji wa Mikataba.

Aidha, mawanda ya ukaguzi yalihusisha Mikataba ya ujenzi 38 iliyokuwa na thamani kubwa, yenye jumla ya Sh. 56,547,839,586. Sampuli iliyochaguliwa ilihusisha mikataba iliyotekelawa katika mwaka wa fedha 2017/18 na iliyokuwa

inaendelea kutekelezwa tangu mwaka wa fedha 2014/15 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.9-27** hapo chini.

Jedwali Na. 9-27: Mawanda ya Ukaguzi

Mwaka	Idadi ya mikataba
2014/15	3
2015/16	2
2016/17	18
2017/18	15
JUMLA	38

Katika Halmashauri zote 20 nilizokagua, nimebaini mapungufu 54 ambayo yanahitaji kushughulikiwa kikamilifu na mamlaka husika (Serikali).

9.7.1 Kutofanyika kwa tathmini ya athari za mazingira katika Miradi 15 yenye thamani ya Sh. 27,424,659,390

Kanuni ya 241(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema, "taasisi inayofanya manunuzi inatakiwa kutathmini athari ya mazingira ya kazi yoyote katika hatua za maandalizi ya mradi na kabla ya kuanza mchakato wa manunuzi". Pia, Kifungu cha 81(2) ya Sheria ya Usimamizi wa Mazingira (EMA), 2004 inahitaji tathmini ya athari za kimazingira kuwa inafanyika kabla ya kupanga fedha au kuanza kwa mradi.

Nimebaini kuwa Halmashauri nane zilitekeleza mikataba 15 yenye thamani ya jumla ya Sh. 27,424,659,390 bila kufanya tathmini ya athari za mazingira kama inavyoonyeshwa katika **Jedwali Na.9-28** hapo chini.

Jedwali Na. 9-28: Mikataba iliyotekelizwa pasipo tathmini ya athari za mazingira

Mkoa	Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Jumla Ya Mkataba (Sh.)
Pwani	H/W Mafia	LGA/008/2017/2018/W/08	5,539,233,443
		LGA/008/2017/2018/W/12	1,958,526,000
	H/W Chalinze	LGA/171/2016-2017/W/01/1	1,809,749,602
		LGA/013/2016/2017/W/04	5,358,829,757
	H/W Kibiti	LGA/013/2016/2017/W/03	375,550,340
Ruvuma	H/W Nyasa	LGA/145/RWSSP-II/2017/2018/W/03	1,020,259,235
		TBA/RUV/LGA/145/2016-2017/W/33	649,694,825
	H/MJI Mbinga	LGA/175/2017/2018/HQ/W/C/27	2,983,122,246
		LGA/175/2017/2018/HQ/W/C/33	493,059,575
	H/W Madaba	LGA/182/HQ/W/2016/2017/10	493,009,406
		LGA/182/HQ/W/2016/2017/06	748,154,200
Lindi	H/W Kilwa	LGA/055/HQ/W/2014/2015/02	4,748,358,165
		LGA/055/HQ/2017/2018/DW/01	456,700,000
Arusha	H/Jiji Arusha	LGA/003/2016/2017/W/45	254,894,371
		LGA/003/2017/2018/W/38	535,518,225
Jumla			27,424,659,390

Chanzo: Majalada ya Mikataba katika Halmashauri

Kwa maoni yangu, utekelezaji wa miradi bila kufanya tathmini ya athari za mazingira kunaziweka Halmashauri katika hatari ya uharibifu wa mazingira hivyo kupoteza manufaa ya miradi kwa jamii na rasilimali za umma.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo tathmini ya athari za kimazingira zinafanywa kabla ya kuanza kwa miradi ili kuepuka hatari zozote zinazoweza kujitokeza.

- 9.7.2 Kutojumuishwa kwa Mikataba yenyewe thamani ya Sh. 16,641,124,736 katika mpango wa mwaka wa manunuzi ulioidhinishwa na kwenye Bajeti**

Kanuni ya 69 (7) ya Kanuni za manunuzi ya Umma (PPR) ya mwaka 2013 inasema kwamba, " Taasisi inayofanya manunuzi inapaswa kuandaa mpango wa manunuzi kwa mahitaji ambayo yamepitishwa katika bajeti ya mwaka husika wa fedha au kama malipo yatalipwa kwa mwaka wa fedha unaofuata, malipo ya fedha hizo yawe yametengewa Bajeti." Nimebaini Halmashauri saba zimetekeleza mikataba 10 yenye thamani ya Sh. 16,641,124,736. Aidha, mikataba hii (kiasi hiki cha fedha) haikujumuishwa katika mpango wa manunuzi wa mwaka ulioidhinishwa na pia kwenye bajeti kama **Jedwali Na. 9-29** hapo chini linavyoonesha.

Jedwali Na. 9-29: Mikataba isiyojumuishwa katika mpango wa manunuzi wa mwaka/bajeti

Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Jumla Ya Mkataba (Sh.)	Kiasi Kisicho jumuishwa (Sh.)	Mahali Isipojumuishwa
Pwani (H/W Mafia)	LGA/008/2017/2018/W/08	5,539,233,443	5,539,233,443	Mpango
	LGA/008/2017/2018/W/12	1,958,526,000	1,958,526,000	Mpango
Pwani (H/W Chalinze)	LGA/171/2016-2017/W/01/1	1,809,749,602	1,809,749,602	Mpango
Ruvuma (H/W Nyasa)	TBA/RUV/LGA/145/2016-17/W/33	649,694,825	649,694,825	Mpango
Ruvuma (H/Mji Mbinga)	LGA/175/2017/2018/HQ/W/C/33	493,059,575	79,104,815	Mpango Na Bajeti
Lindi (H/W Kilwa)	LGA/055/HQ/W/2014/2015/02	4,748,358,165	4,748,358,165	Mpango Na Bajeti
	LGA/055/HQ/2017/2018/DW/01	456,700,000	456,700,000	Mpango Na Bajeti
Lindi (Ruangwa)	RH/W/LGA/056/WSDP/W/FY/2016-17/04	229,864,250	229,864,250	Mpango Na Bajeti
	LGA/RH/W/056/HQ/W/FY/2016-2017/LOT 02 I	726,707,720	726,707,720	Mpango Na Bajeti
Kagera (H/W Missenyi)	KGR/038/RWSSP/2017/18/01	443,185,916	443,185,916	Mpango Na Bajeti
JUMLA		17,055,079,496	16,641,124,736	

Chanzo: Majalada ya mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kutekeleza mikataba ambayo haijajumuishwa katika mpango wa mwaka wa manunuzi uliopitishwa na ambayo haipo kwenye bajeti kunaweza kusababisha michakato mibovu ya manunuzi na matumizi yasiyopangwa.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri husika kuhakikisha kuwa katika siku zijazo manunuzi yote yanaenda sambamba na mpango wa manunuzi na bajeti ili kuepuka matumizi yasiyopangwa.

- 9.7.3 Halmashauri imetekeleza mpango wa manunuzi ambao haukuidhinishwa na mamlaka ya kuidhinisha Bajeti**
Nimepitia miutasari ya vikao vya Kamati ya Mipango na Fedha ya H/W Manyoni na kubaini kuwa mpango wa manunuzi wa mwaka 2017/2018 haukupitishwa katika Kamati hiyo kinyume na Kifungu cha 49 (2) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma, 2011 ambayo inahitaji mpango wa manunuzi wa mwaka na bajeti kuidhinishwa na mamlaka ya kuidhinisha bajeti.

Kwa maoni yangu, tabia hii huzuia Halmashauri kufikia malengo yake ya kiuchumi na ufanisi. Mapungufu haya pia yanaweza kusababisha tofauti kati ya bajeti iliyopitishwa na mpango wa manunuzi wa mwaka.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri husika kuhakikisha kuwa mpango wa mwaka wa manunuzi unaidhinishwa na Kamati ya Mipango na Fedha.

- 9.7.4 Zabuni zenyenye thamani ya Sh. 31,991,523,985 hazikuchapishwa katika tovuti ya Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA)**
Kanuni ya 19(1) na 20(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inazitaka taasisi zinazofanya manunuzi kuandaa ilani/tangazo na taarifa ya tuzo ya mkataba kuhusiana na

manunuzi yoyote na kuliwasilisha kwenye Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma kwa ajili ya uchapishaji katika shajara na tovuti ya zabuni ya Mamlaka.

Nimebaini kuwa Halmashauri tisa (9) zilitakteleza mikataba 18 yenye jumla ya Sh.31,991,523,985 bila kuchapisha kwenye shajara na tovuti ya Mamlaka (PPRA) kama inavyotakiwa. **Jedwali Na.9-30** la mikataba husika linaoneshwa hapo chini.

Jedwali Na.9-30: Zabuni ambazo hazikuchapishwa katika tovuti ya mamlaka

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)
Pwani	H/W Mafia	LGA/008/2017/2018/W/08	5,539,233,443
		LGA/008/2017/2018/W/12	1,958,526,000
	H/W Kibiti	LGA/013/2016/2017/W/04	5,358,829,757
		LGA/013/2016/2017/W/03	375,550,340
Lindi	H/W Kilwa	LGA/055/HQ/W/2014/2015/02	4,748,358,165
		LGA/055/HQ/2017/2018/DW/01	456,700,000
	H/W Ruangwa	RH/W/LGA/056/WSDP/W/FY/2016-2017/04	229,864,250
		LGA/RH/W/056/HQ/W/FY/2016-2017/LOT 02 I	726,707,720
	H/W Liwale	LGA/054/2016/2017/W/85	321,130,522
		LGA/054/2017/2018/HQ/15-16	559,358,965
Arusha	H/Mji Arusha	LGA/003/2016/2017/W/45	254,894,371
		LGA/003/2017/2018/w/38	535,518,225
Morogoro	H/W Morogoro	LGA/080/2014/2015/W/WSDP/05/43	2,222,384,629
		LGA/080/2014/2015/W/WSDP/01/39	1,078,458,640
Singida	H/W Manyoni	LGA/117/2017/2018/W/01-PKG VIII	2,278,285,898
		LGA/117/2016/2017/W/04-PKG VII	321,767,710
Mtwara	H/W Newala	LGA/087/WS/2017/2018/W/2	3,098,749,080
		LGA/087/WS/2017/2018/W/1	1,927,206,270
Jumla			31,991,523,985

Chanzo: Tovuti na Shajara ya Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma

Kwa maoni yangu, kwa kutochapisha zabuni katika tovuti na shajara ya Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma, taasisi za manunuzi zimezia uwazi na kubana wigo wa ushindani kwa wazabuni wachache.

Ninapendekeza katika siku zijazo, uongozi wa Halmashauri uhakikishe zabuni na tuzo zote zinawasilishwa kwa

Mamlaka kwa ajili ya kuchapishwa ili kuleta uwazi, usawa na ushindani na kufikia thamani ya fedha.

9.7.5 Bodi ya Zabuni haikuidhinisha nyaraka za zabuni kabla ya kutangaza zabuni

Kanuni ya 185(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwamba, "kabla ya zabuni kutangazwa uthibitisho wa nyaraka za zabuni unatakiwa kufanyika na Bodi ya Zabuni."

Mapitio yangu ya miutasari ya Bodi ya Zabuni yamebaini kuwa Halmashauri tatu (3) zilizotekeleza mikataba minne (4) yenye jumla ya Sh. 3,891,430,356 ambayo nyaraka za zabuni hazikupitishwa na Bodi ya Zabuni kabla ya matangazo kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.9-31** hapo chini.

Jedwali Na. 9-31: Mikataba ambayo nyaraka za zabuni hazikuthibitishwa

Mkoa	Halmashauri	Namba ya mkataba	Jumla ya mkataba (Sh.)
Ruvuma	H/W Nyasa	TBA/RUV/LGA/145/2016-2017/W/33	649,694,825
Singida	H/W Manyoni	LGA/117/2017/2018/W/01-PKG VIII	2,278,285,898
		LGA/117/2016/2017/W/04-PKG VII	321,767,710
Tanga	H/W Pangani	LGA-129/2016/2017/LCDG/W/01	641,681,923
JUMLA			3,891,430,356

Chanzo: Mihtasari ya Vikao vya Bodi ya Zabuni

Kwa maoni yangu, kutangaza zabuni bila idhini ya Bodi ya Zabuni kunazinyima Halmashauri kinga muhimu katika manunuzi, udhibiti na uhakika na inaweza kusababisha kujumuishwa kwa mahitaji yasiyo ya lazima yenye kuongeza garama au kuondoa vipengele muhimu.

Napendekeza kwamba uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa katika siku zijazo, nyaraka za zabuni zinapitishwa na kuthibitishwa na Bodi ya Zabuni kabla ya kutangazwa.

9.7.6 Ushindani mdogo kwa manunuvi yenyeye thamani ya Sh. 254,894,371

Kanuni ya 149 (1) ya Kanuni za Manunuvi ya Umma ya mwaka 2013 inataka ununuvi wa bidhaa, kazi na huduma zisizo za ushauri kuitia ushindanishaji wa zabuni kimataifa na kitaifa kutumika kabla ya njia nyingine za ushindanishaji zabuni kutumika. Aidha, Jedwali la saba la Kanuni za Manunuvi ya Umma za mwaka 2013 linatoa mipaka kwa manunuvi ya ushindani wa nukuu ya bei kwa ajili ya kazi zinazofikia thamani ya Sh. 200,000,000 kwa mkataba.

Kwenye sampuli ya Mikataba iliyokaguliwa, nilibaini Mkataba Na. LGA/003/2016/2017/W/45 wenyeye thamani ya Sh. 254,894,371 katika Halmashauri ya Jiji Arusha ambapo ushindani wa nukuu ya bei ultumika kununua kazi zenye thamani inayozidi kizingiti kilichotajwa katika Jedwali la saba la Kanuni za Manunuvi ya Umma ya mwaka 2013 badala ya mbinu ya ushindani wa kitaifa.

Kwa mtazamo wangu, njia ya manunuvi iliyotumika imepunguza idadi ya wazabuni walioshindana; hivyo Halmashauri kukosa thamani ya fedha.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo mbinu za manunuvi za ushindani wa kitaifa na kimataifa zinapewa kipaumbele kutumika kabla ya mbinu nyingine za manunuvi.

9.7.7 Zabuni ya Mkataba wenyeye thamani ya Sh. 559,358,965 haikutangazwa katika magazeti

Kanuni ya 370 (2) ya Kanuni za Manunuvi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji zabuni kutangazwa katika gazeti linalosambazwa katika maeneo mengi.

Nimepitia zabuni Na. LGA/054/2017/2018/HQ/15&16 ya H/WLiwale na kubaini zabuni hazikutangazwa kwenye gazeti lolote. Viongozi wa Halmashauri walisema kwamba matangazo yalibandikwa katika mbao za matangazo za H/W ya Liwale na Nachingwea kutokana na uhaba wa fedha.

Kwa maoni yangu, Afisa Masuuli amesababisha idadi chache ya wazabuni wenye uwezo kushindana kitu ambacho kinaweza kuisababishia hasara Serikali.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa zabuni zote zinatangazwa katika gazeti kama inavyohitajika na Sheria ya Manunuvi.

9.7.8 Kuanza kwa michakato ya manunuvi bila ya uwapo wa fedha za kutosha

Kanuni ya 75 (1) ya ya Kanuni za Manunuvi ya Umma ya mwaka 2013 inasema, " kabla ya kuanzisha mchakato wa manunuvi taasisi zitahakikisha kuwa fedha zimetengwa au kuwekwa."

Mapitio ya bajeti iliyoidhinishwa yalibainisha uwapo wa Halmashauri mbili zilizoanza kutekeleza miradi miwili yenye thamani ya Sh. 10,898,063,200 wakati fedha zilizokuwa zimetengwa kwa miradi hiyo ni Sh. 4,500,000,000 tu kama inavyoonyeshwa katika **Jedwali Na. 9-32** hapo chini.

Jedwali Na. 9-32: Mikataba ilioanza tekelezwa pasi na uwapo wa fedha za kutosha

Mkoa	Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Mkataba Jumla (Sh.)	Inapatikana Fedha (Sh.)
Pwani	H/W Mafia	LGA/008/2017/2018/W/08	5,539,233,443	1,350,000,000
	H/W Kibiti	LGA/013/2016/2017/W/04	5,358,829,757	3,300,000,000
Jumla			10,898,063,200	4,650,000,000

Chanzo: Vitabu vya Halmashauri vya Muundo wa Bajeti ya Muda wa Kati - MTEF

Kwa maoni yangu, kuingia mikataba na kiasi kidogo cha fedha zilizotengwa (43% ya fedha zinazohitajika) kunaziweka Halmashauri katika hatari ya riba na uvunjaji wa Mikataba kama zitashindwa kupata fedha iliyobaki kwa muda unaotakiwa. Zaidi ya hayo, mikataba inaweza isikamilike kama inavyotarajiwa.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa fedha za kutosha zimetengwa kabla ya kuanzisha mchakato wa manunuzi na mikataba isainiwe pale tu fedha inapokuwa imetengwa.

9.7.9 Manunuzi yenye thamani ya Sh. 14,771,256,588 yaliyofanyika bila ushindani

Kanuni ya 161 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji taasisi inayonunua kupata nukuu za bei kutoka kwa mkandarasi mmoja, kujadili na kuingia katika mkataba moja kwa moja kama; (a) kuna uhitaji wa dharura wa kazi, au (b) kuna mkandarasi mmoja tu ambaye taasisi inategemea anaweza kufanya kazi inayohitajika; au (c) kuna faida kwa taasisi katika kumtumia mkandarasi ambaye amefanya au anaifanya kazi kama hiyo au (d) kazi ambayo inatekelezwa inahitaji kuongezwa.

Katika sampuli ya Mikataba iliyopitiwa, nimebaini mikataba 9 katika Halmashauri 9 ambapo nyaraka za zabuni zilitolewa kwa mzabuni mmoja au wawili bila sababu za msingi. Mapitio zaidi yalibaini Halmashauri sita kati ya hizo zimetumia njia hiyo ya manunuzi kutohana na miongozo iliyopokelewa na Katibu Mkuu - Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa kuititia barua Kumb. Na. AB.39/156/01F. Mikataba hiyo ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-33** hapo chini.

Jedwali Na.9-33: Mikataba ambayo nyaraka za zabuni zimetolewa kwa mzabuni mmoja tu au wachache

Mkoa	Halmashauri	Namba ya mkataba	Jumla ya mkataba (Sh.)	Maono
Pwani	H/W Mafia	LGA/008/2017/2 018/W/12	1,958,526,000	Mzabuni mmoja
	H/W Chalinze	LGA/171/2016- 2017/W/01/1	1,809,749,602	Mzabuni mmoja
	H/W Kibiti	LGA/013/2016/2 017/W/04	5,358,829,757	Mzabuni mmoja
Ruvuma	H/W Nyasa	TBA/RUV/LGA/1 45/2016- 2017/W/33	649,694,825	Mzabuni mmoja
	H/ Mji Mbinga	LGA/175/2017/2 018/HQ/W/M/27	2,983,122,246	Wazabuni wawili
	H/W Madaba	LGA/182/HQ/W/ 2016/2017/10	493,009,406	Mzabuni mmoja
Lindi	H/W Kilwa	LGA/055/HQ/20 17/2018/DW/01	456,700,000	Mzabuni mmoja
Mwanza	H/W Misungwi	LGA/093/2017/2 018/W/2	203,056,549	Mzabuni mmoja
Njombe	H/Mji Makambako	LGA/166/2016- 2017/H/HQ/01	858,568,203	Wazabuni wawili
JUMLA			14,771,256,588	

Kwa maoni yangu, kutoa nyaraka za zabuni kwa mzabuni mmoja au idadi ndogo ya wazabuni inazuia uwazi na ushindani katika mchakato wa manunuzi; hivyo kuzuia matumizi bora ya fedha za Umma.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uhakikishe mbinu za ushindani zinapewa kipaumbele ili kufikia thamani ya fedha. Aidha, Serikali inapaswa kuepuka kutoa miongozo ambayo inaenda kinyume na Sheria pamoja na kanuni za manunuzi.

9.7.10 Hasara ya Sh. 124,225,000 kutokana na kutokuwa makini kwenye kuandaa mchanganuo wa gharama za kazi (BOQ)
 Kanuni ya 185 (2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inataka Kitengo cha Manunuzi kuhakikisha kuwa nyaraka za zabuni zina mambo yote yanayopaswa kuzingatiwa na

wazabuni tarajiwa kabla ya kuwasilisha nyaraka za zabuni kwa Bodi ya Manunuzi kwa ajili ya kuidhinishwa.

Nimepitia majalada ya Mkataba Na. LGA/182/HQ/W/2016/2017/06 wenye thamani ya Sh.748,154,200 na kubaini kuwa H/W ya Madaba iliondoa mabomba daraja C,D na E (PN 12 na 16) kwenye BoQ ya nyaraka za zabuni ingawa mabomba hayo yalionekana kuwa ni muhimu katika hatua ya awali ya ubunifu wa mradi. Hii ilisababisha kuwekwa mabomba yasiyo sahihi (PN 10) katika mita 2094 yenye thamani ya Sh.119,625,000. Matokeo yake, Halmashauri imepanga kuchimba tena mita 1375 ambazo zimewekwa mabomba yasiyo sahihi kwa gharama ya Sh. 4,600,000 na kuandaa Mkataba mdogo ili kurekebisha makosa yaliyojitokeza. Hali hii imesababisha upotevu wa Sh. 124,225,000 (yaani Sh.119,625,000 + Sh.4,600,000).

Kwa mtazamo wangu, matumizi ya ziada ya Sh. 124,225,000 yangeweza kuepukwa kama mchanganuo wa gharama za ujenzi ungeainishwa kwa ufasaha kwenye nyaraka za zabuni.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo makadirio ya gharama za ujenzi (BoQ) yanaandaliwa kwa ufanisi ili kuepuka gharama za ziada. Aidha, hatua za kinidhamu zichukuliwe dhidi ya wote waliohusika na upotevu wa kiasi hiki cha fedha.

9.7.11 Kukosekana kwa mahali salama pa kuhifadhi nyaraka za zabuni

Kanuni ya 195 (1) ya Kanuni ya manunuzi ya Umma, 2013 inahitaji Katibu wa Bodi ya Zabuni kupokea na kuweka zabuni katika kikasha cha zabuni kilichofungwa au katika mahali salama kwa niaba ya Bodi.

Nimebaini kuwa, Halmashauri ya Wilaya ya Mafia na Kilwa hazikuwa na sehemu salama za kuhifadhia zabuni. Aidha,

zabuni za H/Jiji Arusha zilikuwa zikipokelewa na kuhifadhiwa na wafanyakazi wa masjala ya siri badala ya Katibu wa Bodi ya Zabuni.

Kwa maoni yangu, kupokea na kuhifadhi zabuni katika Ofisi zisizo salama na wafanyakazi wa masjala ya siri badala ya Katibu wa Bodi kunaweza kukasababisha ubadilishwaji wa zabuni, kuondoa baadhi ya zabuni na kufanya marekebisho kwenye zabuni bila kugundulika na uongozi wa Halmashauri.

Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa zabuni zinapokelewa na Katibu wa Bodi ya Zabuni na kuwekwa katika kikasha kilichofungwa au katika Ofisi yenye usalama kwa niaba ya Bodi ya Zabuni.

9.7.12 Gharama za ziada zitokanazo na ubunifu duni wa mradi Sh. 24,848,960

Kifungu 69(6) cha Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 kinataka "kabla Halmashauri haijanunua huduma kutoka kwa Mkandarasi kwa ajili ya utekelezaji wa kazi yake, Mkuu wa Idara ya Ujenzi anatakiwa kutayarisha makisio ya gharama ambayo yatakuwa ndio msingi wa zabuni".

Mapitio ya majalada ya Mkataba Na. LGA/145/RWSSP-II/2017-2018/03 wa H/W Nyasa wenye thamani ya Sh.1,020,259,235 yamebaini gharama za ziada kiasi cha Sh. 24,848,960 wakati wa utekelezaji wa mradi kutokana na mabadiliko katika ukubwa wa mabomba kutoka ubunifu wa awali.

Kwa maoni yangu, ubunifu duni unaweza kusababisha nyongeza ya gharama za mradi na kuchelewa kwa utekelezaji wake.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba ubunifu na miundombinu ya miradi unafanywa

ipasavyo ili kuepuka ongezeko la gharama ya Mradi lisilo la lazima.

- 9.7.13 Kutangaza zabuni kabla ya ubunifu na michoro ya mradi**
Kanuni ya 239(8) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema, "taasisi inayofanya manunuzi inatakiwa kutoalika zabuni kwa ajili ya kazi mpaka michoro na usanifu wa mradi kukamilika na makadirio ya gharama za mradi kuandaliwa".

Nimebaini kuwa, wazabuni wa Mkataba Na. LGA/175/2017-2018/HQ/W/C/27 wa H/Mji Mbinga wenye thamani ya Sh. Bilioni 2.98 walipewa nyaraka za zabuni pasipo kuwapo kwa michoro, usanifu wa mradi, na makadilio ya gharama za mradi. Hii ni kutokana na Halmashauri kukosa mafundi wenye uwezo wa kuandaa michoro na usanifu wa mradi.

Kwa mtazamo wangu, kuitisha zabuni bila vipimo, usanifu na michoro kunaweza kusababisha kuingia mkataba ambao haukidhi mahitaji ya mtumiaji na maamuzi yasiyofaa wakati wa tathmini ya zabuni.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri katika siku zijazo, kuhakikisha michoro ya kiufundi, usanifu wa mradi inaandaliwa kabla ya kuwaalika wazabuni kuomba kazi.

- 9.7.14 Kuanzisha mradi wa ujenzi bila kibali cha ujenzi na bila kuwa na eneo la kutekeleza mradi**
Kanuni ya 124 (1)(c) ya Kanuni za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) (udhibiti wa maendeleo) za mwaka 2008 inasema, "Hakuna mtu anayeruhusiwa kujenga au kuanza kujenga jengo lolote mpaka awe amepata kibali kinachoitwa 'kibali cha ujenzi' kutoka mamlaka husika." Kifungu cha 22(2) cha Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (na marekebisho ya 2016) kinataka "masharti yoyote, usanifu, mipango, michoro, na mahitaji au maelezo ya bidhaa, ujenzi

au huduma yanatakiwa kuendana na lengo husika, ubora wa bidhaa, ujenzi au huduma zinazotakiwa kununuliwa... ".

Mapitio ya Mkataba Na. LGA/008/2017/2018/W/08 yamebaini mikataba minne katika Halmashauri tatu ambapo miradi yenye thamani ya Sh.13,006,046,230 ilianza kutekelezwa bila kupata kibali cha ujenzi au kuwa na eneo la kutekeleza mradi kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-34** hapo chini.

Jedwali Na.9-34: Miradi iliyoanzishwa bila kuwapo kwa vibali vya ujenzi na mpango

MKOA	HALMASHAURI	NAMBA YA MKATABA	JUMLA YA MKATABA (SH.)	MAONO
PWANI	H/W MAFIA	LGA/008/20 17/ 2018/W/08	5,539,233,443	Sehemu ya ujenzi ilikabidhiwa kwa Mkandarasi siku 50 kabla ya kupata kibali cha ujenzi
		LGA/008/20 17/2018/W/ 12	1,958,526,000	Halmashauri haikuomba kibali cha ujenzi
	H/W KIBITI	LGA/013/20 16/2017/W/ 04	5,358,829,757	Kibali No. KDC/BP/01 kilitolewa kwa Mkurugenzi Tarehe 4 Januari 2018 wakati taratibu za kupata ardhi na hati ya umiliki zilikuwa bado hazijaanza kinyume na matakwa ya Sheria
	H/W CHALINZE	LGA/171/20 17- 2018/01/1/3	149,457,030	Makabidhiano ya eneo la ujenzi hayakufanyika kutokana na mabadiliko ya eneo la ujenzi. Mkataba ulisainiwa tarehe 30/11/2017 ila mpaka kufikia 11 Septemba, 2018 Mradi ulikuwa bado hujaanza.
Jumla		13,006,046,230		

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, uongozi wa Halmashauri ulipaswa kupata vibali vya ujenzi kabla ya kujenga majengo yaliyopendekezwa ili kuepuka hasara inayoweza kutokea kwa sababu ya migogoro ya ardhi. Aidha, kuanzisha mchakato wa manunuzi bila kupanga eneo la kutekeleza mradi, kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kuchelewesha utekelezaji wa mradi, kutofikia malengo ya mradi, na ongezeko la gharama.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba katika siku zijazo:

- (a) Vibali vya ujenzi vinapatikana kabla ya kuanza kutekeleza mradi wowote na vibali vya ujenzi kwa miradi inayoendelea vinapatikana haraka iwezekenavyo;
- (b) Hati ya umiliki inapatikana kabla ya kupata kibali cha ujenzi ili kuepuka hasara; na
- (c) Michakato ya manunuzi inaanizishwa baada ya kufanyika mpango wa kina. H/W Chalinze inatakiwa kuharakisha upatikanaji wa eneo jipya la ujenzi kwa Mkataba Na. LGA/171/2017-2018/01/1/3

9.7.15 Wajumbe wa Kamati za tathmini kutosaini matamko ya mgongano wa kimaslahi

Kifungu cha 40(6) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma (PPA), 2011 kinataka wajumbe wa Kamati ya Tathmini kusaini fomu za maadili ili kuweka wazi kwamba hawana mgongano wa kimaslahi katika mahitaji ya manunuzi.

Mapitio ya sampuli za taarifa za tathmini za mikataba yamebaini mikataba miwili iliyotekelawa katika Halmashauri mbili ambapo Kamati za Tathmini hazikukiri maslahi ambayo wanaweza kuwa nayo kwa kusaini tamko la agano kabla ya kuanza kwa tathmini. Maelezo yanaoneshwa katika **Jedwali Na. 9-35** hapo chini.

Jedwali Na. 9-35: Mikataba ambayo fomu za tamko la agano hazikusainiwa

Mkoa	Halmashauri	Na. ya mkataba	Mkataba jumla (Sh.)
Arusha	H/Jiji Arusha	LGA/003/2017/2018/w/38	535,518,225
Kilimanjaro	H/M Moshi	LGA/046/2016/2017/HQ/W/45	37,210,120
JUMLA			572,728,345

Chanzo: Ripoti za Tathmini ya Tenda

Kwa maoni yangu, kutokiri mgongano wa maslahi kunaiweka Halmashauri katika hatari ya upendeleo ambao unaweza kusababisha tathmini isiyo na usawa na kutunuku zabuni kwa mzabuni ambaye hajakidhi vigezo.

Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo uongozi wa Halmashauri uhakikishe wajumbe wa Kamati ya Tathmini wanaweka wazi maslahi yao kwa kusaini fomu za tamko la agano kabla ya kuanza tathmini.

9.7.16 Kuondolewa kwa mzabuni mwenye bei ya chini bila sababu za msingi kulikosababisha hasara ya Sh. 19,081,250

Kanuni ya 17 (2-3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji taasisi inayofanya manunuzi kabla ya kukataa zabuni zenye bei ya chini kupita kiasi kuomba maelezo ya wazabuni, kuthibitisha zabuni au sehemu ya zabuni isiyo ya kawaida na kuandika sababu ya kukataliwa kwa zabuni hiyo na mara moja kutoa taarifa kwa mzabuni anayehusika.

Aidha, kanuni ya 203 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji zabuni zilinganishwe zenyewe kwa zenyewe ili kubaini kiwango cha chini kilichotathminiwa cha gherama za ununuzi wa bidhaa, kazi au huduma. Tathmini ya zabuni inatakiwa kwenda sambamba na masharti yaliyo katika nyaraka za zabuni na tathmini hiyo inatakiwa kutumia vigezo vilivyodhihirishwa katika nyaraka za zabuni.

Mapitio ya tathmini ya zabuni Na. RDC/LGA/056/WSDP/W/FY/2016-2017/04 ya H/W Ruangwa yalibaini kupewa tuzo ya mkataba ilitolewa kwa mzabuni wa pili kwa bei ya chini kwa thamani ya Sh. 229, 864,250 baada ya majadiliano ya bei kutoka bei ya Sh. 238, 664,250.

Mapitio zaidi yalibainisha mzabuni aliyekuwa wa kwanza kwa bei ya chini ambayo ni Sh. 210,783,000 aliondolewa kwa sababu ya kuwa na uzoefu wa mradi mmoja tu na aliquwa tayari amepewa mkataba mwingine katika Kijiji cha Namakuku ambayo ingepelekea kuchelewa kukamilika kwa Mradi huu kama angepewa mikataba yote miwili. Hata hivyo, vigezo hivi havikujumuishwa katika nyaraka ya zabuni.

Kwa maoni yangu, kutumia vigezo vya tathmini ambavyo havikujumuishwa katika nyaraka ya zabuni kumesababisha kuondolewa kwa mzabuni aliyeomba kazi kwa kiasi cha chini na kusababisha hasara ya Sh. 19,081,250.

Napendekeza Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo tathmini ya zabuni inafanywa kwa kutumia vigezo vilivyowekwa katika nyaraka ya zabuni. Pia, Afisa Masuuli na Bodi ya Zabuni wawajibike kwa hasara ya Sh. 19,081,250.

9.7.17 Wazabuni walioshindwa kutopewa muda wa kuwasilisha malalamiko

Kifungu cha 60 (3) cha Sheria za Manunuzi 2013 (na marekebisho ya 2016) kinataka, "baada ya kupokea taarifa ya uamuvi wa tuzo kutoka Bodi ya Zabuni na kujiridhisha, Afisa Masuuli anatakiwa atoe notisi ya nia ya kutangaza tuzo ya mkataba na kuwapa wazabuni siku saba ambazo watatakiwa kuwasilisha malalamiko, kama yapo".

Mapitio ya majalada ya mikataba yamebaini mkataba mmoja katika Halmashauri ya Jiji Arusha ambapo barua ya tuzo na barua za taarifa ya tuzo zilitolewa siku moja. Hii inamaanisha kuwa muda wa kuwasilisha malalamiko haukutolewa. Afisa Masuuli wa H/W Mbarali alitoa siku mbili tu kwa wazabuni washiriki kuwasilisha malalamiko yao katika mikataba miwili. Pia niliona mikataba miwili katika H/W Manyoni ambapo wazabuni walioshindwa hawakupewa taarifa kabisa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.9-36** hapo chini.

Jedwali Na.9-36: Mikataba ambayo wazabuni walioshindwa hawakupewa muda wa kutoa malalamiko

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Mkataba Jumla (Sh.)
Arusha	H/Jiji Arusha	LGA/003/2016/2017/W/45	254,894,371
Mbeya	H/W Mbarali	LGA/076/W/HL/2016/17/02	86,963,000
		LGA/076/W/HL/2016/17/03	96,847,900
Singida	H/W Manyoni	LGA/117/2016/2017/W/04 -PKG VII	321,767,710
		LGA/117/2017/2018/W/01 -PKG VIII	2,278,285,898
Jumla			3,038,758,879

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kwa kutowataarifu wazabuni walioshindwa zabuni, Maafisa Masuuli hawakuzingatia uwazi na usawa kwa tathmini na tuzo za mikataba.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uwataarifu wazabuni wote walioshindwa kabla ya kutangaza mshindi wa zabuni ili kuleta uwazi na usawa.

- 9.7.18 Barua za taarifa za kushindwa zabuni, bila kueleza sababu za wazabuni kushindwa**
- Kanuni ya 231(4)(c) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji Afisa Masuuli kueleza kwa uwazi sababu za wazabuni kutofanikiwa kupata kazi.

Nimebaini nia za tuzo za zabuni kwa zabuni Na. LGA/076/W/HL/2016/17/03 na LGA/076/W/HL/2016/17/02 ya H/W Mbarali zilitolewa kwa wazabuni walioshindwa kupata kazi bila kutaja sababu za wao kutofanikiwa.

Kwa maoni yangu, Kutokana na kutowataarifu wazabuni walioshindwa sababu za kushindwa kupata kazi kunazua maswali juu ya uwazi na usawa katika mchakato wa manunuzi.

Napendekeza kwa Afisa Masuuli kuhakikisha kuwa katika siku zijazo, barua za nia ya kutangaza mshindi wa mkataba ziwe zinaeleza sababu ya wazabuni kushindwa.

9.7.19 Makosa yaliyobainika kufuatia uhakiki wa Mikataba (vetting) yenye thamani ya Sh. 9,301,354,949

Kanuni ya 59 na 60 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (na marekebisho yake ya mwaka 2016) zinahitaji Mwanasheria Mkuu au Mwanasheria wa taasisi inayofanya manunuzi kuhakiki mkataba uliotokana na makubaliano husika kabla ya mkataba kusainiwa na pande mbili husika. Afisa Masuuli mara tuu baada ya kupokea ushauri wa kisheria anatakiwa kuingiza marekebisho hayo katika rasimu ya mkataba.

Nimebaini mkataba mmoja katika Halmashauri moja ambapo maoni ya Mwanasheria Mkuu hayakuingizwa katika rasimu ya mkataba. Pia, nimebaini mikataba mitatu katika Halmashauri mbili ambapo mikataba haikuhakikiwa na Mwanasheria. Maelezo ni kama yanavyooneshwa katika Jedwali Na.9-37 hapo chini.

Jedwali Na.9-37: Makosa yaliyobainika katika uhakiki wa Mikataba

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Mkataba Jumla (Sh.)	Makosa Yaliyobainishwa
Pwani	H/W Kibiti	LGA/013/2 016/2017/ W/04	5,358,829,757	Maoni ya Mwanasheria Mkuu hakujumuishwa kwenye rasimu ya Mkataba kama ifuatavyo: Na. ii)... orodha ya mihtasari ya mazungumzo, iv) Kutosainiwa kwa cheti cha mamlaka ya kuiwakilisha kampuni v)... kutotaja mahali utakapofanyika usuluhishi kama migogoro ikitokea
Morogoro	H/W Morogoro	LGA/080/2 014/2015/ W/WSDP/0 5/43	2,222,384,629	Mkataba umesainiwa kabla ya kuhakikiwa na Mwanasheria
		LGA/080/2 014/2015/ W/WSDP/0 1/39	1,078,458,640	Mkataba umesainiwa kabla ya kuhakikiwa na Mwanasheria
Tanga	H/W Pangani	LGA- 129/2016/2 017/LCDG/ W/01	641,681,923	Mkataba umesainiwa kabla ya kuhakikiwa na Mwanasheria
JUMLA			9,301,354,949	

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kusaini mkataba kabla ya kuhakikiwa na kujumuisha maoni ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kunaziweka Halmashauri katika hatari za kisheria na kupelekea thamani ya fedha za mirad kutopatikana.

Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa mikataba inahakikiwa na kutolewa ushauri wa kisheria kabla ya kusainiwa ili kuepuka matatizo ya kisheria ambayo yanaweza kujitokeza wakati wa utekelezaji.

9.7.20 Kujumuishwa kwa Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT) kwa Miradi iliyosamehewa kodi Sh. 273,406,418

Aya ya 9.2.2 ya Makubaliano (MoU) kwa ajili ya uanzishaji wa mfuko wa Programu ya Maendeleo ya sekta ya Maji (WSDP) pamoja na marekebisho yake ya Juni, 2013 inasema kwamba, "Serikali imekubali kusamehe kodi zote zilizowekwa moja kwa moja au zisizo za moja kwa moja kwenye matumizi yote yanayostahili ya bidhaa, kazi na huduma za kifedha chini ya WSDP".

Nimebaini mikataba mitatu katika Halmashauri tatu ambapo kiasi cha VAT Sh. 273,406,418 kilijumuishwa katika miradi ya maji iliyosamehewa kodi. Rejea **Jedwali Na.9-38** hapo chini.

Jedwali Na.9-38: Mikataba ilijojumuishwa kodi ya ongezeko la thamani (VAT)

Mkoa	Halmashauri	Namba ya mkataba	Jumla ya mkataba (Sh.)	Kodi ilijojumuishwa (Sh.)
Ruvuma	H/W Nyasa	LGA/145/RWSS P-II/2017/2018/W/03	1,020,259,235	155,632,765
Lindi	H/W Liwale	LGA/054/2017/2018/HQ/15-16	559,358,965	85,312,281
Singida	H/W Manyoni	VII LGA/117/2016/2017/W/04-PKG	321,767,710	32,461,372
Jumla			1,901,385,910	273,406,418

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, VAT iliyowekwa kwenye mikataba ya miradi iliyosamehewa kodi itaongeza gharama za miradi hii kwa Sh. 273,406,418 (Kama italipwa) ambayo ingeweza kugharamia miradi mingine. Aidha, kutofufata MoU kunaweza kuwakatisha tamaa wafadhili kuendelea kutoa ruzuku katika miradi mingine.

Ninapendekeza kwamba katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri kufuata makubaliano (MoU) yaliyosainiwa kwa

kuomba msamaha wa kodi kwa mamlaka husika. Aidha, Afisa Masuuli atakayelipa VAT katika miradi iliyosamehewa kodi achukuliwe hatua.

9.7.21 Kutangaza washindi wa zabuni zenyenye thamani ya Sh. 5,396,039,877 kabla ya idhini ya Kamati ya Mipango na Fedha

Sehemu ya 60 (4) ya Sheria ya manunuzi ya Umma, 2011 inamtaka Afisa Masuuli wa Mamlaka ya Serikali za Mtaa, kuwasilisha uamuza wa mshindi wa zabuni katika Kamati zenyenye dhamana ya Fedha na Mipango, kwa ajili ya uchunguzi kabla ya kutoa notisi ya nia ya kutangaza mshindi wa mkataba na kama Kamati haitoridhika na uamuza wa Bodi ya Zabuni, itaomba mamlaka ifanye uchunguzi kama sehemu ya 33(3) inavyoongoza.

Katika sampuli ya mikataba iliyopitiwa nimebaini mikataba miwili katika Halmashauri mbili ambapo Maafisa Masuuli walitangaza washindi wa zabuni za mikataba kabla ya uchunguzi na kuitisha kwa Kamati ya Mipango na Fedha. Rjea Jedwali Na. 9-39 hapa chini.

Jedwali 9-39: Mikataba iliyotangazwa tuze kabla ya idhini ya Kamati ya Mipango na Fedha

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)
Pwani	H/W Kibiti	LGA/013/2016/2017/W/04	5,358,829,757
Kilimanjaro	H/M Moshi	LGA/046/2016/2017/HQ/W/45	37,210,120
Jumla			5,396,039,877

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu Maafisa Masuuli wameinyima Kamati ya Mipango na Fedha haki ya kutekeleza wajibu wao wa usimamizi wa miradi. Hii inaweza kuiweka Halmashauri katika hatari ya kumpa mkataba mzabuni asiyekidhi vigezo.

Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo Maafisa Masuuli wanawasilisha maamuza ya mshindi wa mkataba kwa

Kamati ya Mipango na Fedha kwa ajili ya uchunguzi kabla ya kutoa nia ya kutunuku zabuni.

- 9.7.22 Kutowasilisha nakala za barua za tuzo kwa mamlaka husika**
 Kanuni ya 232(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (Na marekebisho yake ya 2016) inamtaka Afisa Masuuli kupeleka nakala ya barua ya tuzo ya zabuni kwa Mamlaka (PPRA), Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu, Kitengo cha Usimamizi wa Mali za Serikali, Mkaguzi Mkuu wa Ndani na Mamlaka ya Mapato Tanzania.

Mapitio ya ukaguzi wa mikataba yamebaini mikataba tisa katika Halmashauri tano ambapo nakala za barua za tuzo hazikutumwa kwa mamlaka tajwa hapo juu. Rejea Jedwali **Na.9-40** hapo chini.

Jedwali Na.9-40: Mikataba ambayo nakala ya barua ya tuzo haikutumwa katika mamlaka husika

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Mkataba Jumla (Sh.)
Ruvuma	H/Mji Mbinga	LGA/175/2017/2018/HQ /W/M/27	2,983,122,246
		LGA/175/2017/2018/HQ /W/M/33	493,059,575
	H/W Madaba	LGA/182/HQ/W/2016/2 017/10	493,009,406
		LGA/182/HQ/W/2016/2 017/06	748,154,200
Lindi	H/W Ruangwa	RH/W/LGA/056/WSDP/ W/AKIWASILISHA/2016- 2017/04	229,864,250
		LGA/RH/W/056/HQ/W/ AKIWASILISHA/2016- 2017/MENGI 02	726,707,720
Kagera	H/W Missenyi	KGR/038/RWSSP/2017/ 18/01	443,185,916
Mtwara	H/W Newala	LGA/087/WS/2017/2018 /W/2	3,098,749,080
		LGA/087/WS/2017/2018 /W/1	1,927,206,270
Jumla			11,143,058,663

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kutowasilisha nakala za barua za tuzo kwa mamlaka husika kunakwamisha maandalizi ya ukaguzi wa mikataba na madhumuni ya kuwatoza kodi ya mapato wazabuni husika.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo, uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa nakala za barua za tuzo zinatumwa kwa mamlaka husika kwa dhumuni la maandalizi ya ukaguzi na kodi.

9.7.23 Afisa Masuuli kuwa Mwenyekiti wa ya Bodi ya Zabuni

Sehemu ya 41 ya Sheria ya manunuzi ya Umma, 2011 inahitaji Afisa Masuuli, Bodi ya Zabuni, na Kitengo cha Ununuzi na Ugavi (PMU), Idara tumizi na Kamati ya Tathmini kufanya kazi zao pasipo mwingiliano. Zaidi ya hayo Kanuni ya 202 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji Afisa Masuuli kuunda Kamati ya tathmini ya zabuni yenye wanachama si chini ya watatu na si zaidi ya tano.

Katika sampuli ya mikataba iliyopitiwa nimebaini zabuni ya Mkataba Na. LGA/045/2015-2016/W/21 wa H/M Moshi wenye thamani ya Sh. Bilion 6.63 ambapo Afisa Masuuli alikuwa ni Mwenyekiti wa Bodi hiyo siku ya tarehe 11 Novemba 2015 zabuni hiyo ilipoidhinishwa.

Nilibaini pia Kamati ya tathmini ya zabuni Na. LGA-045/2016-17/HQ/W/45 yenye thamani ya Sh. 37,210,120 iliteuliwa na Afisa Masuuli ambaye pia ni Mwenyekiti wa Bodi.

Kwa maoni yangu, kitendo cha Afisa Masuuli kuwa Mwenyekiti wa Bodi ya Zabuni na kuteua Kamati ya tathmini kunasabisha mwingiliano wa majukumu ambayo yanaweza kushawishi maamuzi ya Bodi. Zaidi ya hayo, kunaweza kusababisha mgongano wa kimaslahi katika mchakato wa manunuzi na kuleta hatari ya uteuzi wa wazabuni wasiostahili.

Napendekeza kuwa uongozi wa Halmashauri uhakikishe unatofautisha majukumu kati ya Afisa Masuuli na Bodi ya Zabuni.

9.7.24 Mapungufu katika upembuzi wa mzabuni baada ya tathmini kwa Mikataba yenyeye thamani ya Sh. 1,983,708,868

Mapitio ya sampuli za ripoti za tathmini za zabuni yalibaini kutofanyika kwa upembuzi wa mzabuni baada ya tathmini kufanyika kwa H/W Nyasa ili kujiridhisha na ukweli wa nyaraka, kuwapo kwa vifaa na uzoefu unaotajwa na Wakandarasi, kinyume na kanuni ya 124 ya PPR, 2013. Nilibaini pia mkataba mmoja katika H/W Pangani aliopewa mzabuni asie na vigezo kwa vile hakuwasilisha viambatisho vya kutathmini kama anakidhi vigezo.

Zaidi ya hayo, nilibaini mkataba mmoja katika H/W Manyoni ambapo Kamati ya Tathmini ilipembua zabuni ya mzabuni wa tatu kwa kuwa na kiwango cha chini cha bei bila sababu za msingi, na kumuacha wa pili baada ya wa kwanza kushindwa kukidhi vigezo vya upembuzi wa baada ya tathmini. Maelezo ya mikataba tajwa yapo katika **Jedwali Na.9-41** hapo chini.

Jedwali Na.9-41: Mikataba yenyeye upembuzi usio na usawa na haki

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Mkataba Jumla (Sh.)
Ruvuma	H/W Nyasa	LGA/145/RWSSP-II/2017/2018/W/03	1,020,259,235
Singida	H/W Manyoni	VII LGA/117/2016/2017/W/04-PKG	321,767,710
Tanga	H/W Pangani	LGA-129/2016/2017/LCDG/W/01	641,681,923
Jumla			1,983,708,868

Chanzo: Ripoti za Tathmini ya Tenda

Kwa maoni yangu, ili kuepusha kazi zisizo na kiwango, Kamati ya Tathmini inapaswa kutopendekeza wazabuni baada ya kufanya upembuzi wa kina.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri uhakikishe kwamba, katika siku zijazo Bodi ya Zabuni inaidhinisha mshindi wa zabuni baada ya kufanya upembuzi sahihi na wa haki.

9.7.25 Ushiriki wa mjumbe wa Bodi ya Zabuni katika ufunguzi wa zabuni

Kanuni ya 56 (1) na (2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (Na marekebisho ya 2016) yanataka ufunguzi wa zabuni za Umma pamoja na watu wengine kuhudhuriwa na mwanachama yoyote mmoja toka katika Idara au Kitengo chenye Mradi ambaye sio mwanachama wa Bodi ya Zabuni.

Katika kupitia miutasari ya vikao vya ufunguzi wa zabuni nimebaini kuwa mjumbe wa Bodi ya Zabuni alihudhuria kikao cha ufunguzi wa zabuni Na. LGA/008/2017/2018/W/08 katika H/W Mafia.

Kwa mtazamo wangu, ushiriki wake katika ufunguzi wa zabuni unazuia uadilifu, uhuru na ufanisi wa mchakato wa manunuvi.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba hakuna mjumbe wa Bodi ya Zabuni anashiriki katika vikao vya ufunguzi wa zabuni.

9.7.26 Ongezeko la gharama kwa kiasi cha Sh. 152,912,500 kutokana na tathmini kufanyika kwenye nyaraka za zabuni zisizofanana

Kanuni ya 202(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (kama ilivyorekebishwa mwaka 2016) inahitaji Kamati ya Tathmini kutathmini zabuni kwa usawa. Zaidi ya hayo, Kanuni ya 203 (2) pia inahitaji zabuni kulinganishwa zenyewe kwa zenyewe ili kumpata mzabuni alireshinda kwa bei ya chini.

Mapitio ya nyaraka za zabuni kwa Mkataba Na. LGA/175/2017-2018/HQ/W/C/27 wa H/Mji Mbinga wenye thamani ya Sh. **Bilioni 2.98** yalibaini Halmashauri iliwaalika

TBA na SUMA-JKT kuwasilisha zabuni zao kabla ya kuandaa michoro ya kiufundi, ubunifu na makadirio ya gharama za ujenzi (BoQ). Hii ilipelekea kila mzabuni kuandaa michoro yake mwenyewe, ubunifu wa Mradi, na makadirio ya gharama za ujenzi. Hivyo kusababisha tofauti kubwa ya bei zilizonukuliwa na kulipwa katika hatua za awali za mradi. Mshindi wa zabuni alinukuu bei ambayo ilikuwa juu ikilinganishwa na mzabuni aliyekosa kazi kwenye gharama za awali kwa Sh.152,912,500 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.9-42** hapo chini.

Jedwali Na. 9-42: Shughuli za awali zilizoongezwa bei

Vifungu vya BoQ	Bei iliyonukuliwa na idara ya ujenzi ya huduma ya taifa (SUMA JKT) (Sh.)	Bei iliyonukuliwa na Shirika la Ujenzi Tanzania (TBA) (Sh.)	Kiasi kilichozidishwa (Sh.)
Kinga dhidi ya mabadiliko ya hali ya hewa	10,000,000	975,000	9,025,000
Zana, mitambo na vifaa vya kazi	30,000,000	22,000,000	8,000,000
Mahali pa kuishi (site accomodation)	60,000,000	9,000,000	51,000,000
Simu	5,000,000	0	5,000,000
Maji kwa ajili ya kazi	30,000,000	15,000,000	15,000,000
Umembe kwaajili ya kazi	30,000,000	4,000,000	26,000,000
Ulinzi	20,000,000	13,000,000	7,000,000
Ubaa wa matangazo	15,000,000	650,000	14,350,000
Kusafisha eneo la kazi	20,000,000	2,462,500	17,537,500
JUMLA	220,000,000	67,087,500	152,912,500

Chanzo: Nyaraka za Zabuni Zilizowasilishwa

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa nyaraka halisi, michoro na BoQ zilizotayarishwa na Halmashauri kumeathiri bei ya zabuni na tuzo. Zaidi ya hayo, ukosefu wa uchambuzi wa gharama na faida na malipo bila kuzingatia kazi halisi iliyofanywa na Mkandarasi kumesababisha hasara ya Sh.152,912,500 kwa Halmashauri.

Napendekeza kuwa uongozi wa Halmashauri na Kamati za usimamizi kuhakikisha kuwa:

- (a) Hatua za kinidhamu na kisheria zinachukuliwa dhidi ya wajumbe wa Kamati ya Tathmini, wajumbe wa Bodi ya Manunuzi na Afisa Masuuli kwa kupuuza mapungufu hayo.
- (b) Kwa siku zijazo, nyaraka za zabuni zilizosanifishwa zitolewe kwa wazabuni ili kuruhusu ulinganisho wa bei za zabuni. Pia majadiliano ya vipengele vya BoQ yafanyike kabla ya tuzo ya mkataba kuepuka upotevu wa fedha za Umma.

9.7.27 Mkataba wenyewe thamani ya Sh. 5,539,233,443 ulisainiwa na kampuni zilizoingia ubia kabla ubia haujasajiliwa
Sehemu ya 22 (4) ya Sheria ya usajili wa makandarasi, CAP 235 (marekebisho ya mwaka 2015) inasema, mwajiri anayefanya kazi na makampuni yasiyosajiliwa anatenda kosa; na endapo hilo litathhibitika, inatakiwa alipe faini isiyozidi 10% ya thamani ya Mkataba lakini si chini ya asilimia moja ya jumla ya Mkataba au Shilingi milioni tano, kiasi chochote kilicho kikubwa au kifungo kwa muda usiopungua miaka mitatu au vyote viwili.

Mapitio ya jalada la Mkataba na nyaraka za zabuni kwa Mkataba Na. LGA/008/2017/2018/W/08 (Ubia kati ya Mkandarasi Samka Co Ltd na Jossam Co. Ltd) wa H/W Mafia wenyewe thamani ya Sh. 5,539,233,443 yalibaini kuwa Mkataba ulisainiwa tarehe 13 Juni 2018 (siku 47 kabla ya kusajili ubia huo tarehe 30 Julai 2018). CRB kuitia barua ya tarehe 6 /04/2018 yenye kumb Na. W.JV3 ilitoa angalizo la kutosainiwa kwa Mkataba kabla ya washirika wa ubia kuwasilisha ushahidi wa usajili wa ubia na mradi.

Kwa maoni yangu, Halmashauri iko katika hatari ya kupoteza fedha kutohana na kutofauta Sheria. Hii inaweza kusababisha ongezeko la gherama za mradi.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuingia mkataba na ubia uliosajiliwa ili kuondoa uwezekano wa kupoteza fedha za Umma. Pia, Afisa Masuuli anapaswa kusimamia kila hatua ya mchakato wa manunuizi.

9.7.28 Halmashauri ilitoa mikataba miwili zabuni ya kwa Wakandarasi wa viwango vya madaraja tofauti na mahitaji ya CRB

Jedwali Na. 1 la Sheria ya usajili wa Wakandarasi, 1997 (kama ilivyorekebishwa mwaka 2017) linahitaji kazi ujenzi ya Sh. Bilioni 2 hadi Sh. Bilioni 4 kuwa katika daraja la nne, ambapo kazi za ujenzi wa majengo kwa daraja la kwanza zinaanzia Bilioni tano na hazina ukomo.

Nimebaini kuwa H/W Mafia iliingia Mkataba Na. LGA/008/2017/2018/W/08 wenyе thamani ya Sh. Bilioni 5.54 na Mkandarasi daraja la tatu wakati daraja sahihi kwa kazi hiyo lilitakiwa kuwa la kwanza. Nilibaini pia kwamba Halmashauri ilitangaza zabuni ya Mkataba Na. LGA/008/2017/2018/W/12 wenyе thamani ya Sh. Bilioni 1.95 kwa kuwakaribisha Wakandarasi kuanzia daraja la nne badala ya kuanzia daraja la tano kinyume na matakwa ya CRB yanayotaka kazi yenye thamani ya Bilioni 1.10 hadi Bilioni 2.0 kupewa Mkandarasi wa daraja la tano au zaidi.

Kwa mtazamo wangu, kutayarisha na kuitisha matangazo bila kuzingatia mahitaji ya CRB kunasababisha kuzuia Wakandarasi wenyе uwezo kuomba kazi na kumpa kazi Mkandarasi asiyekidhi vigezo.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kutoa taarifa ya tukio hili kwa CRB ili watoe hatua za kufuatwa au marekebisho kama yapo. Zaidi ya hayo, katika siku zijazo kazi za ujenzi zitolewe kwa Wakandarasi wa daraja sahihi.

- 9.7.29 Wajumbe wa Bodi ya Zabuni kuteuliwa mara kwa mara kukaimu majukumu ya Afisa Masuuli**
Kanuni ya 47(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inasema "Afisa Masuuli hatakiwi kumteua mtu wa Bodi ya Zabuni kama anamkaimisha mtu huyo kazi yake mara kwa mara".

Mapitio yangu ya wajumbe wa Bodi ya Zabuni na majalada ya ukaimishaji yalibaini kuwa Afisa Masuuli wa H/W Mafia alikaimisha majukumu yake mara tisa ndani ya miezi 10 kwa wajumbe watatu wa Bodi ya Zabuni, ikiwa ni pamoja wa Mwenyekiti wa Bodi.

Kwa maoni yangu, wajumbe wa Bodi ambao wanakaimu nafasi ya Afisa Masuuli mara kwa mara wanaweza kushawishi maamuzi ya Bodi na kuathiri maamuzi yake.

Napendekeza kuwa Afisa Masuuli asiteue maafisa ambao anawakaimisha mara kwa mara majukumu yake kuwa wajumbe wa bodi ya zabuni.

- 9.7.30 Mikataba yenye thamani ya Sh. 5,518,964,756 imesainiwa kabla ya idhini ya Bodi ya Zabuni**
Sehemu ya 35(2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma, 2011 inakataza mtu yejote kuingia mikataba kabla tuze za mikataba kuitishwa na Bodi ya Zabuni.

Mapitio ya sampuli za majalada ya mikataba yamebaini kuwa mikataba mitatu katika Halmashauri mbili ilisainiwa kabla ya kutolewa idhini ya Bodi ya Zabuni. Maelezo zaidi yapo katika Jedwali Na.9-43 hapo chini.

Jedwali Na.9-43: Mikataba iliyosainiwa kabla ya idhini ya Bodi ya Zabuni

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Maono
RUVU MA	H/W MADABA	LGA/182/HQ/ W/2016/2017 /10	493,009,406	Afisa Masuuli alitangaza tuzo ya Mkataba tarehe 9/09/2017 wakati Bodi ya Zabuni ilipitisha tarehe 13/10/017 (mwezi mmoja baada ya kusaini Mkataba)
MTWA RA	H/W NEWALA	LGA/087/WS/ 2017/2018/W /1	1,927,206,270	Mikataba ilisainiwa tarehe 28 Machi 2018
		LGA/087/WS/ 2017/2018/W /2	3,098,749,080	kabla ya kupitishwa na Bodi ya Zabuni
Jumla				5,518,964,756

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kusaini Mkataba kabla ya kutolewa idhini ya Bodi ya Zabuni kunaingilia mipaka ya uwajibikaji wa pamoja kati ya Afisa Masuuli na Bodi ya Zabuni.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa mikataba inatiwa sahihi baada ya kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni.

9.7.31 Mkataba kupewa mzabuni asiyekidhi vigezo

Kanuni ya 202 (4)(a) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji zabuni apewe mtu aliyekidhi vigezo kama vilivyoainishwa katika nyaraka za zabuni. Aidha, kanuni ya 224(2) inahitaji vigezo vilivyowekwa vihusishe uzoefu na utendaji wa zamani kwenye mikataba inayofanana, na uwezo wa fedha katika kutekeleza mkataba.

Nimebaini kuwapo kwa mkataba Na. LGA-055/2017/2018/HQ/DW/01 katika H/W Kilwa wenyewe thamani ya Sh. 426,700,000; ambapo ni mzabuni mmoja tu aliitwa na kupewa tuzo. Mzabuni hakukidhi vigezo kutokana na kutowasilisha leseni ya biashara, cheti za usajili kutoka CRB, vyeti vyatya ukamilishaji wa kazi zenyenye ufanano alizowahi kufanya katika kipindi cha nyuma na ushahidi wa uwezo wa kifedha.

Aidha, nimebaini kusimama na kuchelewa kwa kazi kutokana na kutolipwa kwa fedha zilizoombwa kupitia ankara Na. INV001134 yenyenye thamani ya Sh. 28,900,000 tarehe 14/04/2018. Wizara ya Maji ilikataa kulipa madai hayo kwa kuwa yalikuwa asilimia sita tu ya jumla ya mkataba. Mkataba uliongezwa siku 90 kutoka 15/6/2018-15/9/2018. Hadi wakati wa ukaguzi, muda wa nyongeza ulikuwa umekwisha na mradi haujakamilika.

Kwa mtazamo wangu, kumpa kazi mzabuni asiyekidhi vigezo kumesababisha kutokamilika kwa mradi hata baada ya kupita siku 90 za nyongeza.

Napendekeza kuwa Uongozi wa Halmashauri uhakikishe kwamba kwa siku zijazo, Kamati ya Tathmini inatekeleze majukumu yake ipasavyo ili kutoa tuzo za mikataba kwa wazabuni waliokidhi vigezo. Aidha, Uongozi uwakate fedha za ucheleweshaji wa mradi wakandarasi wanaochelewa kukamilisha kazi kwa wakati.

9.7.32 Mapungufu yaliyobainishwa katika usahihishaji wa makosa ya kihesabu

Kanuni ya 207 (2)(a) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema, "Bila kokinanza na kanuni ya 202(5), taasisi inayofanya manunuzi itasahihisha makosa ya kimahesabu ambayo yatagundulika wakati wa uchunguzi wa

zabuni na kutoa taarifa haraka ya marekebisho yoyote kwa mzabuni aliyewasilisha zabuni".

Mapitio ya taarifa za tathmini kwa mikataba iliyochaguliwa yamebaini mapungufu katika usahihishaji wa makosa ya kimahesabu ya mkataba katika mikataba mitano (5) yenye thamani ya jumla ya Sh. Bilioni 1.74 kwa Halmashauri nne (4) kama ilivyoolezwa kwenye **Jedwali Na.9-44** hapo chini.

Jedwali Na.9-44: Mikataba ambayo mapungufu yalibainishwa katika usahihishaji wa makosa ya kihesabu

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Gharama Ya Mkataba (Sh.)	Maono
Arusha	H/Jiji Arusha	LGA/003/2016/2017 /W/45	254,894,371	Mkataba umetolewa kwa Sh. 254,894,371 badala ya Sh. 251,960,280 kutokana na marekebisho ya mahesabu yenye mapungufu.
Lindi	H/W Ruangwa	LGA/RDC/056/HQ/W/FY/2016-2017/LOT 02I	859,313,760	Mkataba amepewa mzabuni wa pili kwa bei ya chini Sh. 859,313,760 baada ya marekebisho ya hesabu yasiyo na sababu kutoka Sh. 867,544,260. Hii ilisababisha kuondolewa kwa mzabuni wa kwanza kwa bei ya chini ambayo ni Sh. 860,847,760.
Mbeya	H/W Mbarali	LGA/076/W/HL/2016/17/02	86,963,000	Kamati ya tathmini ilirekebisha makosa pasi na kuwataarifu wazabuni.
		LGA/076/W/HL/2016/17/03	96,847,900	
Kagera	H/W Missenyi	KGR/038/RWSSP/2017/2018/01	443,185,915	BoQ iliyofanyiwa tathmini inatofautiana na BoQ zilizoambatishwa kwenee Mkataba uliosainiwa kwa kiasi cha Sh. 35,164,799 kutokana na makosa ya hesabu ya jenereta

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Gharama Ya Mkataba (Sh.)	Maono
				ya dizeli ambayo katika ripoti ya tathmini imetajwa kama Sh. 32,000 lakini ndani ya nyaraka za Mkataba imeandikwa kama Sh. 32,000,000 na kuleta tofauti ya Sh. 31,968,000. Kwa hiyo, uongozi wa Halmashauri ulisaini Mkataba wa Sh. 443,185,915 badala ya Sh. 478,350,716 (kiasi kidogo kwa Sh. 35,164,801)
Jumla			1,741,204,946	

Chanzo: Ripoti za Tathmini ya Zabuni

Kwa maoni yangu, masahihisho yenyе makosa yanaweza kusababisha gharama za ziada. Zaidi ya hayo, kumuondoa mzabuni mwenye bei ya chini kwa masahihisho yenyе makosa katika nyaraka na kutowataarifu wazabuni juu ya masahihisho yaliyofanyika kumezuia ushindani wa haki.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, kwa siku zijazo taarifa sahihi na zilizokamilika kutoka kwa wazabuni wote zinatathminiwa ili kuongeza usawa na uwazi na kuondoa masahihisho yenyе makosa. Aidha, Uongozi uhakikishe kwa siku zijazo kuwa wazabuni wanataarifiwa juu ya masahihisho yaliyofanywa kwenye zabuni zao.

9.7.33 Kutojumuishwa kwa Kodi ya Ongezeko la Thamani Sh. 33,085,962 kwenye Mkataba

Kanuni ya 184(1)(h) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji nyaraka za zabuni ziwe na maelezo kuhusu namna ambavyo bei za zabuni zilivyoandaliwa na kuelezwewa, ikiwa ni pamoja na taarifa ya kama bei inajumuisha mambo mengine zaidi ya gharama za bidhaa,

kazi au huduma kama vile usafiri husika na gharama ya bima, ushuru wa forodha na kodi yaani VAT vitakuwa sehemu ya bei.

Nimebaini mikataba miwili katika H/W Mbarali ambayo nyaraka za zabuni ziliandaliwa bila kujumuisha VAT na kusababisha kuingia mkataba wenyewe thamani ya Sh. 33,085,962 bila VAT. Mmoja ya wazabuni aliomba ufanuzi ila maombi yake yalipuuziwa na Halmashauri. Taarifa zaidi zipo katika **Jedwali Na.9-45**

Jedwali Na.9-45: Mikataba isiyojumuishwa kodi ya ongezeko la thamani

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)
Mbeya	H/W Mbarali	LGA/076/W/HL/2016/17/03	96,847,900
		LGA/076/W/HL/2016/17/02	86,963,000
Jumla			183,810,900

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa mtazamo wangu, kutojumuishwa kwa VAT (18%) ni kukiuka Sheria na kumesababisha kupoteza mapato ya Sh. 33,085,962.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Afisa Masuuli ahakikishe kuwa Mwanasheria wa Halmashauri, Kamati ya Tathmini, PMU na Bodi ya Zabuni wanazingatia Sheria na kanuni.

9.7.34 Makubaliano ya Mkataba yamesainiwa na upande mmoja wa ubia

Kifungu cha 10.1 cha Masharti ya Jumla ya Mkataba (GCC) kinahitajipande zote za ubia kusaini makubaliano ya mkataba na kuwajibika kwa pamoja kwa mteja kwa utimilifu wa matakwa ya mkataba.

Nimebaini kuwa H/Mji wa Makambako iliingia mkataba wa kusimamia kazi za mkataba Na. LGA/166/2016-

2017/W/HQ/01 wenyе thamani ya Sh. Milioni **858.56** na Mhandisi Mshauri ambao ni ubia kati ya M/s Bereau of Industrial Cooperation (BICO) na AV Consult LTD. Hata hivyo, BICO pekee ndiye alisaini mkataba.

Kwa maoni yangu, kwa kuingia mkataba na upande mmoja tu wa ubia kunaweza kusababisha ukosefu wa msukumo wa kisheria kama mgogoro ukitokea.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, pande zote za ubia zinasaini Mkataba.

9.7.35 Kutofautiana kwa mahitaji kati ya zabuni, nyaraka za zabuni na zabuni zilizowasilishwa

Kifungu cha 69(2) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma, 2011 inasema "wazabuni wote wanatakiwa wapewe taarifa zilizo sawa, na kuhakikishiwa uwapo wa nafasi sawa ya kupata taarifa ya ziada."

Mapitio ya Mkataba Na. LGA-129/2016/2017/LCDG/W/01 wenyе thamani ya Sh. Milioni **641.68** katika H/W Pangani yamebaini kuwa tangazo la kazi liliwaalika Wakandarasi daraja la tano na zaidi kuomba kazi wakati nyaraka za wazabuni (ITT 3.1) zilihitaji Wakandarasi wa daraja la kwanza kuomba kazi. Aidha, mionganini mwa vigezo vilivyotumika kumuondoa M/s Chichi Engineering (Daraja la tatu) ni kigezo cha kutokuwa daraja la kwanza.

Pia nimebaini kurasa Na. 24, 26 na 27 za nyaraka za zabuni zilikuwa zimeondolewa kutoka katika nyaraka ya awali ya zabuni ya M/s Chichi Engineering na Kurasa Na. 24, 25 na 27 za nyaraka ya M/s Siha Co. Ltd na bili Na. 2 na 5-9 zilikuwa zinakosekana kwenye nyaraka za wazabuni wote ukilinganisha na nyaraka ya zabuni ya awali.

Kwa mtazamo wangu, kutofautiana kwa taarifa miongoni mwa wazabuni kunaharibu ushindani wa haki na uwazi na kunaweka misingi ya baadhi wazabuni kupendelewa au kuondolewa bila vigezo halali.

Ninapendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba katika siku zijazo wazabuni wote wanapewa taarifa zinazolingana kwa usawa na uwazi.

9.7.36 Mwanasheria wa Halmashauri kutohudhuria mikutano ya Bodi ya Zabuni

Kanuni ya 7(2)(c) ya Kanuni za Uanzilishi wa Bodi za Zabuni kwa Serikali za Mitaa ya mwaka 2014, inahitaji Mwanasheria wa Halmashauri au mwakilishi wake kuhudhuria vikao vyote vya Bodi ya Zabuni kama mshauri lakini hatakuwa na kura katika uamuzi wowote.

Nimebaini kuwa Mwanasheria wa Halmashauri ya Pangani hakuhudhuria vikao vya Bodi ya Zabuni.

Kwa maoni yangu, kitendo cha Mwanasheria kutohudhuria vikao vya Bodi ya Zabuni kunainyima Halmashauri msaada wa kisheria katika maamuzi yake.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba katika siku zijazo Mwanasheria anaalikwa na kuhudhuria mikutano ya Bodi ya Zabuni.

9.7.37 Upungufu wa wafanyakazi katika Kitengo cha Manunuzi na Idara ya Maji ambao unaathiri utendaji katika kusimamia Miradi

Nimepitia kiwango halisi cha nguvukazi cha Idara ya Maji na Kitengo cha Manunuzi dhidi ya kiwango kilichopangwa na kubaini kuwa H/W ya Nyasa Idara ya Maji haina Wahandisi wa Maji na ina upungufu wa wasaidizi wa ufundi, wakati katika Halmashauri ya Wilaya Missenyi, Mkuu wa Kitengo cha

Manunuzi hajasajiliwa na Bodi ya Manunuzi na Kitengo kina uhaba wa wasaidizi wawili.

Kwa maoni yangu, upungufu wa wafanyakazi muhimu unasababisha Idara ya Maji na Kitengo cha Manununzi kuwa katika hatari ya kutotekeleza majukumu yao kwa tija ambapo imepelekea kazi kuwa za kiwango cha chini na kucheleva kwa ukamilishwaji wa Miradi.

Ninapendekeza uongozi wa Halmashauri kuwasiliana na Ofisi ya Rais - Menejimenti ya Utumishi wa Umma ili kupata kibali cha ajira kujaza nafasi zilizo wazi na kuongeza tija na ufanisi.

9.7.38 Mikataba yenye thamani ya Sh. 14,381,102,760 imetekelvezwa bila kukatiwa bima

Nimebaini kuwa Mikataba sita katika Halmashauri tano ambayo imetekelvezwa pasipo kuwa na bima kinyume na kifungu cha 7 cha Masharti Maalum ya Mkataba na kifungu cha 14.1 cha Masharti ya Jumla ya Mkataba vinavyohitaji Wakandarasi kukatia bima kutoka tarehe ya kuanza hadi mwisho wa kipindi cha matazamio ya Mkataba kwa ajili ya vihatarishi mbalimbali. Rejea **Jedwali Na.9-46** hapo chini.

Jedwali 9-46: Mikataba iliyotekelvezwa bila kukatiwa bima

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)
Pwani	H/W Mafia	LGA/008/2017/2018 /W/08	5,539,233,443
	H/W Chalinze	LGA/171/2016-2017/W/01/1	1,809,749,602
Ruvuma	H/Mji Mbinga	LGA/175/2017/2018 /HQ/W/M/27	2,983,122,246
	H/W Madaba	LGA/182/HQ/W/2016/2017/06	748,154,200
Morogoro	H/W Morogoro	LGA/080/2014/2015 /W/WSDP/05/43	2,222,384,629
		LGA/080/2014/2015 /W/WSDP/01/39	1,078,458,640
Jumla			14,381,102,760

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa bima kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kuchelewesha kazi kama matukio yanayokingika yakinoteka.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo miradi inakatiwa bima ili kupunguza hatari ya kutokea hasara.

9.7.39 Mikataba iliyotekelzeza bila uwapo wa hati za dhamana ya utendaji

Kanuni ya 29 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inahitaji taasisi inayofanya manunuzi kutaka dhamana ya utendaji kutoka kwa mzabuni aliyeshinda zabuni ili kuhakikisha utendaji wa mkataba wenye uaminifu na malipo ya wafanyakazi wote, wasambazaji, mafundi na wakandarasi wasaidizi wa mradi, kama wapo.

Nimebaini Mikataba sita katika Halmashauri sita ambapo Mikataba yenye thamani ya jumla ya Sh. 5,978,037,475 ilitekelezwa bila hati za dhamana za utendaji. Maeleo ni kama yanavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-47** hapo chini.

Jedwali Na.9-47: Mikataba iliyotekelzeza bila kuwa na hati za dhamana ya utendaji

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)
Pwani	H/W Mafia	LGA/008/2017/2018/C/14	145,200,000
Lindi	H/W Liwale	LGA/054/2017/2018/HQ/15-16	559,358,965
Arusha	H/JIJI Arusha	LGA/003/2016/2017/W/45	254,894,371
Dodoma	H/Mji Kondoa	LGA/188/HQ/2016/2017/M/6	2,888,321,320
Mwanza	H/W Misungwi	LGA/093/2017/2018/W/2	203,056,549
Mtwara	H/W Newala	LGA/087/WS/2017/2018/W/1	1,927,206,270
Jumla			5,978,037,475

Chanzo: Hati za Dhamana ya Utendaji Zilizowasilishwa Halmashauri

Pia, ukaguzi wangu umebaini mapungufu katika hati za dhamana zilizowasilishwa na wakandarasi katika Halmashauri tano zilizotekeleza mikataba mitano yenyeye thamani ya jumla ya Sh. 7,042,093,528. Maelezo ni kama yanavyoonekana katika **Jedwali Na.9-48** hapo chini.

Jedwali Na.9-48: Mapungufu katika hati za dhamana zilizowasilishwa

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Mapungufu
Ruvuma	H/Mji Mbinga	LGA/175/201 7/2018/HQ/ W/M/27	2,983,122,246	Dhamana ya utendaji imechelewa kuwasilishwa
	H/W Madaba	LGA/182/HQ /W/2016/201 7/06	748,154,200	Dhamana ya utendaji imeisha muda wake kabla ya kukamilika kwa Mradi
Lindi	H/W Ruangwa	RH/W/LGA/0 56/WSDP/W/ AKIWASILISH A /2016- 2017/04	229,864,250	Dhamana ya utendaji haitoshei kipindi chote cha Mkataba
Morogoro	H/W Morogoro	LGA/080/201 4/2015/W/W SDP/05/43	2,222,384,629	Dhamana ya utendaji iliyowasilishwa ilikuwa Sh. 443,745,495.50 (15%) badala ya SH. 666,823,648.70 (30%). Thamani ya dhamana ya utendaji iliyowasilishwa ilikuwa chini ya kiasi kinachohitajika kwa Sh. 223,078,153.20.
Njombe	H/Mji Makambako	LGA/166/201 6- 2017/H/HQ/0 1	858,568,203	Dhamana ya utendaji imeisha muda wake kabla ya kukamilika kwa Mradi
Jumla			7,042,093,528	

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa hati za dhamana za utendaji kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kupoteza rasilimali zake kwa Miradi inayoendelea kama ikitokea Wakandarasi wameshindwa kutekeleza mikataba au wakisitisha.

Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa Mikataba yote inalindwa kwa hati za dhamana ya utendaji ili kulinda maslahi ya Halmashauri katika utekelezaji wa miradi.

9.7.40 Kucheleweshwa kwa utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. 8,159,008,842

Nimebaini Mikataba saba yenye thamani ya Sh. 8,159,008,842 katika Halmashauri sita imechelewa kukamilishwa kinyume na vipengele vya Mikataba vinavyotaka miradi kuanza na kumalizika ndani ya kipindi ambacho kimetajwa katika mikataba iliyosainiwa. Rejea **Jedwali Na.9-49** hapo chini.

Jedwali Na.9-49: Miradi iliyochelewa kukamilika

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Mapungufu
Kagera	H/W Missenyi	KGR/038 /RWSSP/ 2017/18 /01	443,185,916	Mkataba ulipangwa kuisha 18 Novemba 2018. Hadi kufikia tarehe 4 Oktoba 2018, Mkandarasi alikuwa ametekeliza hatua ya awali tu (kulaza mabomba)
Njombe	H/Mji Makambako	LGA/166 /2016/ 2017/H/ HQ/01	1,047,587,952	Awamu ya kwanza ya Mkataba ilitarajiwa kuisha tarehe 2 Juni 2016. Ingawa hadi Novemba 2018 Mradi

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Mapungufu
				ulikuwa haujakabidhiwa na Halmashauri ilikuwa imeingia katika Mkataba wa awamu ya pili.
Mtwara	H/W Newala	LGA/087 /WS/2017/ 2018/W/2	3,098,749,080	Miradi ilitarajiwaa kuanza tarehe 25/04/2018 na kukamilika tarehe 26 Januari 2019. Hadi Noveumba 2018 (miezi saba baadae) ujenzi ulikuwa haujaanza kutokana na wizara ya maji kutolipa fedha.
		LGA/087 /WS/ 2017/2018/W/1	1,927,206,270	
Dodoma	H/Mji Kondoa	LGA/188 /HQ/2017/ 2018/W/03	810,029,284	Mkataba uliingiwa tarehe 11 Oktoba 2017 na ulitarajiwaa kuanza tarehe 25 Oktoba 2017 mpaka tarehe 26/04/ 2018. Tarehe 20/04/2018 Afisa Masuuli alitoa nyongeza ya muda wa Mkataba hadi tarehe 30 Mei 2018. Ingawa hadi tarehe 3 Decemba 2018 Mradi ulikuwa haujakamilika.
Lindi	H/W Kilwa	LGA/055 /HQ/W/ 2017/ 2018/D W/01	456,700,000	Mradi ulitarajiwaa kamilika tarehe 15/9/2018 baada ya nyongeza ya siku 90. Hadi kufikia tarehe 18 Oktoba 2018 muda wa

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Mapungufu
				Mkataba umeisha ila Mradi haujakamilika. Mkandarasi alikuwa ametelekeza Mradi wa zaidi ya miezi miwili.
Pwani	H/W Kibiti	LGA/013 /2016/ 2017/W/ 03	375,550,340	Mkataba ulitarajiwa kukamilika tarehe 13 Mei 2018 baada ya nyongeza ya muda. Ingawa hadi kufikia tarehe 31 Agosti 2018 muda ulikuwa umeisha na Mkataba haujakamilika. Aidha nyongeza ya muda haikuwa imeombwa wala kutolewa.
Jumla			8,159,008,842	

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kuchelewa kwa utekelezaji na ukamilikaji wa miradi kunainyima jamii faida tarajija za miradi kwa wakati. Hii inaweza pia kusababisha hatari ya gharama za ziada kwa mradi.

Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri ufanye uangalizi wa kutosha ili kuhakikish kuwaa miradi inaanza na kukamilika ndani ya wakati uliopangwa ili kuepusha ongezeko la gharama. Pia, uongozi utoze fedha za ucheleweshaji wa miradi kwa Wakandarasi wanaochelewesha kazi.

9.7.41 Kutoidhinishwa kwa mabadiliko ya tarehe ya kuanza kwa Mkataba

Kanuni ya 110(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema, "Mara unaposainiwa, Mkataba au makubaliano ya kimaandishi hayatakiwi kubadilishwa, isipokuwa kama mabadiliko hayo ni muhimu kwa manufaa ya taasisi au kama mabadiliko hayo hayataleta shida kwa taasisi inayonunu." Kanuni ya 114(b) pia inahitaji taasisi kusimamia manunuzi, kufuatilia maendeleo na kukamilika kwa wakati muafaka kulingana na masharti ya mkataba.

Nimebaini Mkataba Na. LGA/013/2016/2017/W/04 katika H/w Kibiti wenye thama ya Sh. Bilioni 5.35 kuwa ulipangwa kuanza tarehe 25/10/2017 na kukamilika tarehe 24/04/2019. Hata hivyo, tarehe ya kuanza na kukamilika zilibadilishwa kuwa 05/02/2018 na 04/08/2019 kwa mtiririko huo (na kuchelewa takriban miezi minne) bila sababu za msingi.

Kwa mtazamo wangu, kubadilisha tarehe ya kuanza kwa mkataba kunaweza kusababisha kuisha kwa dhamana ya utendaji na dhamana ya malipo ya awali kabla ya mkataba kukamilika na kusababisha upotevu wa fedha za Umma kama Mkandarasi atashindwa tekeleza mkataba.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakisha kwamba, katika siku zijazo mabadiliko yote yanayofanywa yanalenga kuisaidia Halmashauri.

9.7.42 Kasi ndogo katika utekelezaji wa Miradi yenyе thamani ya Sh. 3,356,170,900

Mapitio ya Mikataba iliyochaguliwa yameibaini mikataba miwili katika Halmashauri mbili ambapo kulikuwa na kasi ndogo ya utekelezaji wa Mikataba yenyе thamani ya Sh. 3,356,170,900. Rejea Jedwali Na.9-50 hapo chini.

Jedwali Na. 9-50: Miradi inayochelewa katika utekelezaji wake

Mkoa	Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Maono
Dodoma	H/Mji Kondoa	LGA/188/HQ/2016/2017/6	2,888,321,320	Hadi tarehe 12 Septemba, 2018 Mradi ulikuwa umefikia 25% ya utekelezaji wakati muda ulioisha ni 50%. Nilitembelea Mradi tarehe 27 Novemba 2018 na kubaini kuwa, Mradi ulikuwa katika hatua za awali. Nondo zilikuwa zimeanza kupata kutu na kupunguza uimara wake. Meneja wa Mradi alitujulisha kuwa bado wanakusanya vitendea kazi
Morogoro	H/W Morogoro	LGA/080/2014/2015/W/WSDP/01/39	467,849,580	Hadi tarehe 28/11/2018 kazi ilikuwa imefikia 98% wakati muda ukiwa 100%. Malipo yaliyolipwa ni Sh. 467,849,580 (Asilimia 43% ya Mkataba)
JUMLA			3,356,170,900	

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kasi ndogo ya utekelezaji wa miradi inaweza kusababisha ongeko la gharama (mfumuko wa bei) na kuchelewesha matumizi ya huduma tarajiwa kwa jamii.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuimarisha usimamizi wa utekelezaji wa miradi kwa kuhakikisha kuwa Wakandarasi wanazingatia makubaliano ya mikataba.

9.7.43 Ucheleweshwaji wa malipo kwa kazi iliyofanyika yenyethamani ya Sh. 1,950,097,908

Vifungu vyta mikataba vinahitaji Wakandarasi kuwasilisha makadirio ya thamani ya kazi iliyofanywa kwa kila mwezi, ambayo yatapitiwa na kuthibitishwa na meneja wa Mradi ndani ya siku 28. Kushindwa kufanya hivyo, Mkandarasi atatoza riba kwa kiasi kisicholipwa kwa kutumia kiwango cha riba ya kukopa kibiaresha kwa wakati huo.

Mapitio yangu ya sampuli za mikataba yamebaini kuwa mikataba nane katika Halmashauri nane ambapo Wakandarasi wamedai malipo ya kazi zao zilizokamilika zenye thamani ya Sh. 1,950,097,908 ingawa malipo hayajafanyika hadi kufikia kipindi cha ukaguzi. Rejea Jedwali Na. 9-51 hapo chini.

Jedwali Na. 9-51: Mikataba ambayo Wakandarasi wake wamecheleweshewa malipo

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Kiasi Kilicholew eshwa (Sh.)
Pwani	H/W Kibiti	LGA/013/2016 /2017/W/03	375,550,340	291,774,298
Ruvuma	H/W Nyasa	LGA/145/RWS SP-II/2017/2018/W/03	1,020,259,235	94,719,343
	H/Mji Mbinga	LGA/175/2017 /18/HQ/W/M/33	493,059,575	456,826,627
	H/W Madaba	LGA/182/HQ/W/2016/17/06	748,154,200	243,787,100
Lindi	H/W Liwale	LGA/054/2017 /18/HQ/15-16	559,358,965	189,508,000

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Kiasi Kilichochelew eshwa (Sh.)
Dodoma	H/Mji Kondoa	LGA/188/HQ/2017/2018/C/3	810,029,824	221,561,519
Kagera	H/W Missenyi	KGR/038/RWS SP/2017/18/01	443,185,916	123,104,000
Morogoro	H/W Morogoro	LGA/080/2014/2015/W/WSD P/01/39	1,078,458,640	328,817,021
Jumla				1,950,097,908

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kuchelewa kwa malipo kunaweza kuchelewesha kukamilika kwa miradi na kuongeza gharama.

Ninapendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo kazi zote zilizokamilika zinahakikiwa na kulipwa kwa wakati ili kulinda maslahi ya pande zote.

9.7.44 Marekebisho ya mawanda ya Mkataba kwa Sh. 353,654,887 yasiyoidhinishwa

Kanuni ya 110(4) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (Na marekebisho yake ya 2016) inaeleza kuwa, marekebisho ya Mkataba hayatakiwi kuzidi 15% ya bei halisi ya mkataba bila idhini ya Kamati inayohusika na fedha na mipango. Kanuni ya 110(5) pia inasema, "mapendekezo ya marekebisho kama nyongeza au makato ambayo si ya lazima au yanayotoka nje ya mkataba; na ambayo hubadilisha mawanda, kiwango au nia ya Mkataba huo, yanatakiwa yapelekwe kwa Bodi ya Zabuni kabla ya maelekezo kutolewa kwa Mkandarasi.

Katika majalada ya mikataba yaliyopitiwa, nilibaini kuwa Halmashauri ya Mji Kondoa imetekeleza Mkataba Na. LGA/188/HQ/2017/2018/W/03 wenye thamani ya Sh. 810,029,824. Maombi ya mabadiliko Na. 1 yanayofikia Sh.

156,364,986 yalitolewa bila kupitishwa na Bodi ya Zabuni. Mbali na hilo, hakukuwa na hati ya mabadiliko iliyokubalika na kusainiwa na pande zote mbili. Matokeo yake, hadi wakati wa ukaguzi (Dicemba 2018) mabadiliko yalikuwa hayajatekelezwa ingawa kipindi cha Mkataba kilikuwa kimeisha.

Aidha, nilibaini kuwa H/Jiji Arusha ilifanya mabadiliko ya mawanda na kiasi cha Mkataba kwa Sh.197,289,901 kwa Mkataba Na. LGA/003/2016/2017/W/45 wenyewe thamani ya Sh. 254,894,371 ambayo hayakupitishwa na Bodi ya Zabuni. Mhandisi wa Jiji alieleza kuwa, mabadiliko yalifanyika kutokana na ukweli kwamba msingi ulikuwa chini ya kiwango cha ukubwa wa darasa unaohitajika, na kulikuwa hakuna vyoo. Hivyo, mabadiliko yalifanyika ili kupanua wigo wa madarasa na kuweka vyoo.

Kwa maoni yangu, mabadiliko yaliyofanywa baada ya kusaini mkataba bila mamlaka halali na ushahidi wa nyaraka hayastahili na yanaweza kuleta matokeo duni ya kazi na upotevu wa fedha za Umma.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo uongozi wa Halmashauri uhakikishe marekebisho yanapitishwa na Bodi ya Zabuni. Zaidi ya hayo hatua za kinidhamu zichukuliwe kwa wale waliofanya mabadiliko kimakosa baada ya kusaini mkataba.

- 9.7.45 Mapungufu katika malipo ya awali na dhamana zake Kifungu** cha 54.2 cha Masharti ya Jumla ya Mkataba (GCC) kinasema, "Mkandarasi anatakiwa kutumia malipo ya awali katika kulipia gharama za vifaa, mitambo, bidhaa na gharama za kuleta vifaa zinazihitajika katika utekelezaji wa mkataba. Mkandarasi anatakiwa kuonesha matumizi ya malipo hayo kwa kipeleka nakala za ankara au nyaraka nyingine kwa meneja wa mradi. "

Nimebaini mapungufu katika dhamana za malipo, malipo na urudishaji wake kutoka kwa Wakandarasi katika Halmashauri 6 zilizotekeleza mikataba 7 yenye thamani ya Sh. 16,712,977,871 kama inavyooneshwaa katika **Jedwali Na. 9-52** hapo chini.

Jedwali Na.9-52: Mikataba yenye mapungufu katika malipo ya awali na dhamana zake

Halmashauri	Namba ya Mkataba	Thamani ya Mkataba (Sh.)	Mapungufu katika Usimamizi wa Malipo ya Awali
Pwani (H/W Mafia)	LGA/008/2017/2018 /W/08	5,539,233,443	Mkandarasi alileta ‘performance bond’ kama hati ya dhamana ya malipo ya awali badala ya ‘bank guarantee’.
Pwani (H/W Kibiti)	LGA/013/2016/2017 /W/04	5,358,829,757	Mkandarasi hajawasilisha maelezo ya matumizi ya malipo ya awali Sh. 793,346,250 kwa meneja wa Mradi. Dhamana meneja muda wake kabla ya kurudishwa kwa malipo ya awali yenye thamani ya Sh. 348,250,000
Lindi (H/W Ruangwa)	RH/W/LGA/056/WS DP/W/AKIWASILISHA /2016-2017/04	229,864,250	Mkandarasi amewasilisha ‘performance bond’ kama dhamana ya malipo ya awali yenye thamani ya Sh. 45,972,850 kwa sita miezi badala ya ‘bank guarantee’. Aidha, dhamana iliisha muda wake tarehe 10 Novemba, 2017 baada marejesho ya Sh. 22,071,800 kati ya Sh. 45,972,850 na kuacha Sh. 23,901,050 zikiwa hazijarejeshwa bila dhamana.

Halmashauri	Namba ya Mkataba	Thamani ya Mkataba (Sh.)	Mapungufu katika Usimamizi wa Malipo ya Awali
Mwanza (H/W Misungwi)	LGA/093/2017/2018 /W/2	203,056,549	Malipo ya 50% yalibainishwa katika Mkataba kinyume na kiwango kilichotajwa na zabuni cha asilimia 15 ya Mkataba. Pia aina ya dhamana haikutajwa na kulikuwa hakuna dhamana zilizotolewa na Mkandarasi.
	LGA/093/2016/2017 /W/WSDP/01	2,462,026,050	Mkandarasi aliomba malipo ya awali ya Sh. 369,303,907.5 (15%) ya bei ya Mkataba lakini Halmashauri ililipa Sh. 390,303,907.50 (asilimia 20).
Singida (H/W Manyoni)	VIII LGA/117/2017/2018 /W/01-PKG	2,278,285,898	Mkandarasi aliomba malipo ya awali tarehe 18 Mei 2018. Mkurugenzi alituma maombi ya Mkandarasi Wizara ya Maji tarehe 21 Juni 2018. Mpaka muda wa ukaguzi (tarehe 13 Oktoba, 2018), malipo ya awali ('advance payment') yalikuwa hayajalipwa
Tanga (H/W Pangani)	LGA- 129/2016/2017/LCD G/W/01	641,681,923	Mkandarasi alilipwa Sh. 96, 252,288.48 kama malipo ya awali lakini Sh.28,875,686.18 zilirejeshwa na kuacha kiasi cha Sh.67,376,602.30 ambacho hakikurejeshwa na Mkataba umeshavunjwa.
Jumla		16,712,977,871	

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Ni maoni yangu ni kwamba:

- (a) Kuwa na dhamana iliyoisha muda wake, au kukubali dhamana ya malipo ya awali isiyo yenye we inaiweka Halmashauri katika hatari ya kupoteza fedha za Umma

kama Mkandarasi ataacha kutekeleza Mkataba. Zaidi ya hayo mameneja wa miradi hawakuwa na ufanisi katika ufuutiliaji wa utekelezaji wa mikataba kwa kutothibitisha kama malipo ya awali yalitumiwa kwa ufanisi na Mkandarasi;

- (b) Kutolipa malipo ya awali kumesababisha kuchelewa kwa Mkataba Na. LGA/117/2017/2018/W/01-KPG VIII wa H/W Manyoni.

Napendekeza kwamba:

- (a) Katika siku zijazo uongozi wa Halmashauri uhakikishe kuwa dhamana sahihi za malipo ya awali zinapatikana kutoka kwa Wakandarasi zenye kudhamini kipindi chote cha mkataba ili kuepuka upotevu wa fedha za Umma. Zaidi ya hayo, Mkandarasi akabidhi ankara zote za malipo kwa Meneja wa Mradi kwa ajili ya tathmini;
- (b) Wizara ya Maji ihakikishe kuwa fedha za malipo ya awali zinatolewa kwa wakati; na
- (c) Mkandarasi anarudisha kiasi cha Sh. 67,376,602.30 za malipo ya awali kwa mkataba uliositishwa H/W ya Pangani. Vinginevyo, hatua za kisheria zichukuliwe dhidi yake.

9.7.46 Nyongeza za muda wa Mkataba zilizotolewa kimakosa

Kanuni ya 111(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema nyongeza ya muda inaweza kutolewa na Afisa Masuuli tu, na sababu za nyongeza hiyo zinatakiwa kutunzwa kwenye jalada la utekelezaji wa mkataba. Aidha, vifungu vya mkataba vinahitaji mwajiri aongeze muda wa kukamilisha mkataba kama tukio la fidia likitokea.

Mapitio ya mikataba iliyochaguliwa yamebaini nyongeza ya muda kwa Mkataba Na. LGA/166/2016-2017/H/HQ/01 wa H/Mji Makambako wenye thamani ya Sh. **858,568,203** ilitolewa na Mhandisi Mshauri badala ya Afisa Masuuli. Nimebaini pia nyongeza ya muda kwa Mkataba Na.

LGA/182/HQ/W/2016/2017/10 wenyе thamani ya Sh. 493,009,406 wa H/W Madaba imetolewa kwa matukio yasiyo na fidia.

Kwa mtazamo wangu, kuongeza muda wa mkataba bila sababu za msingi kumechelewesha huduma tarajiwa na kunaweza kuongeza gharama. Pia, Halmashauri imejinyima haki yake ya kumtoza Mkandarasi gharama ya ucheleweshaji wa mkataba.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa nyongeza ya muda inatolewa na Afisa Masuuli na kuzuia kumpa Mkandarasi nyongeza ya muda kwa matukio yasiyo ya fidia.

9.7.47 Kushindwa kuzuia Sh. 83,000,000 kutoka kwa Wakandarasi kwa kutohuisha mpango wa kazi

Ukaguzi wa sampuli ya mikataba umebaini mikataba minne katika Halmashauri 3 ambapo Wakandarasi hawakuwasilisha mipango kazi iliyohuishwa lakini Halmashauri zilishindwa kuzuia kiasi cha Sh. 83,000,000. Hii ni kinyume na vifungu vya Masharti Maalum ya Mkataba ambavyo vinataja muda wa kuhuisha mpango na kiasi cha kuzuiwa na Msimamizi wa Mradi kwa kila awamu ambayo Mkandarasi atashindwa kuhuisha mpango wa kazi. Rejea **Jedwali Na. 9-53** hapo chini.

Jedwali Na. 9-53: Mikataba ambayo Wakandarasi wake walishindwa kuhuisha mipango kazi

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Jumla ya Mkataba (Sh.)	Kiasi kisichokat wa (Sh.)
Mbeya	H/W Mbarali	LGA/076/W/HL/2016/17/02	86,963,000	3,500,000
		LGA/076/W/HL/2016/17/03	96,847,900	2,500,000
Mwanza	H/W Misungwi	LGA/093/2016/2017/W/WSDP/01	2,462,026,050	64,000,000
Njombe	H/Mji Makambako	LGA/166/2016-2017/H/HQ/01	858,568,203	13,000,000
Jumla			3,504,405,153	83,000,000

Chanzo: Majalada ya Mikataba ya Halmashauri

Kwa maoni yangu, kushindwa kuzuia kiasi hicho kunaiweka Halmashauri katika hatari ya ucheleweshaji wa huduma na upotevu wa fedha iwapo Mkandarasi atashindwa kutekeleza Mradi ndani ya kipindi kilichopangwa.

Ninapendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba katika siku zijazo unazuia fedha endapo kuna ucheleweshwaji au kutowasilishwa kwa mpango kazi uliohuishwa.

9.7.48 Usambazaji wa vifaa vyta ujenzi kabla ya kuvifanyia majaribio kwa sampuli

Kikao kilichofanyika tarehe 03 Januari 2018 kwa Mkataba Na. LGA/013/2016/2017/W/04 wenyewe thamani ya Sh. 5,358,829,757 katika H/W Kibiti kilihitaji Mkandarasi kuleta majaribio ya sampuli ya vifaa vyta ujenzi kwa ajili ya mapitio na kuidhinishwa kabla ya kuvitumia.

Nimebaini vifaa vyta ujenzi kama nondo, na matofali vilitumika katika ujenzi kabla ya kufanyiwa majaribio ya ubora na kuidhinishwa na Meneja wa Mradi.

Kwa maoni yangu, kutumia vifaa vyta ujenzi kabla ya kupima sampuli kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kutumia vifaa visivyo na ubora ambavyo vinaweza kuathiri ubora wa mradi na kusababisha upotevu wa fedha za Serikali.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, majaribio ya sampuli za vifaa vyta ujenzi yanafanyika kwa wakati ili kudhibiti ubora wa kazi.

9.7.49 Kuchelewa kwa makibidhiano ya eneo la utekelezaji wa Mkataba wenyewe thamani ya Sh. 2,888,321,320

Kifungu cha 10 cha masharti maalum ya Mkataba (SCC) Na. LGA/188/HQ/2016/2017/M/6 wa H/Mji Kondoa kinasema:

"makabidhiano ya eneo la utekelezaji wa mkataba yanatakiwa kuwa ndani ya siku saba baada ya kusaini mkataba".

Nimebaini kuwa mkataba ulitiwa sahihi tarehe 14 Septemba, 2017 na makabidhiano ya eneo la utekelezaji wake yalifanyika tarehe 6 Oktoba, 2017 (siku 22 baadaye).

Kwa maoni yangu, kuchelewa kwa makabidhiano ya eneo la utekelezaji wa mkataba kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kuchelewa kukamilika kwa mradi na gharama za ziada.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo uongozi wa Halmashauri uhakikishe kwamba makabidhiano ya eneo la utekelezaji wa mradi yafanyika ndani muda uliopangwa.

9.7.50 Kwenda kinyume na matakwa ya BoQ wakati wa utekelezaji wa Mkataba

Makadirio ya gharama za ujenzi kwa Mkataba Na. LGA/166/2016-2017/H/HQ/01 yalihusisha uezekaji wa mbao sahihi ambazo zimepakwa rangi ya kuzuia uharibifu unaotokana na hali ya hewa. Pia, ujenzi wa majengo ya Serikali unahitaji kutumia mbao za kuezekea zilizotibiwa na 'Chromium', shaba na 'Arsenate' kwa ajili ya kuzifanya zidumu kwa muda mrefu.

Nimebaini kuwa Mkandarasi wa Mkataba Na. LGA/166/2016-2017/H/HQ/01 wa H/Mji Makambako alitumia njia isiyo sahihi kutibu mbao kwa kuchanganya maji na 'Green Wood Preservative' na kuloweka kwa dakika 15 tu.

Kwa maoni yangu, usimamizi mbovu wa Mkataba umesababisha kwenda kinyume na matakwa ya BoQ zilizoainishwa.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri katika siku zijazo, uhakikishe kuwa utekelezaji wa mkataba

unasimamiwa kwa ufasaha ili kuepuka kazi yenyе kiwango cha chini. Zaidi ya hayo, Mkandarasi anatakiwa kuwajibishwa kwa kutumia mbaо zenyе ubora wa chini.

9.7.51 Utunzaji duni wa rejista ya Mkataba

Kifungu cha 5.15 cha Mwongozo wa Uhasibu katika Mamlaka za Mitaa wa mwaka 2009 kinahitaji rejista ya Mikataba kujumuisha taarifa ikiwa ni pamoja na namba tambulishi ya Mkataba, jina na anwani ya Mkandarasi, tarehe ya Mkataba, kumbukumbu ya tuzo ya Mkataba, dhamana iliyopokelewa, fedha ya matazamio na fedha ya matazamio zilizotolewa.

Nimebaini kutojumuishwa kwa namba tambulishi ya Mkataba; anwani ya Mkandarasi; kumbukumbu ya tuzo ya Mkataba; dhamana iliyopokelewa; suluhisho la uvunjaji wa Mkataba, fedha ya matazamio na fedha ya matazamio iliyotolewa katika rejista ya Mkataba wa H/W Mafia.

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa taarifa muhimu katika rejista ya Mkataba inaweza kuathiri usimamizi wa utendaji wake.

Napendekeza kwa Halmashauri kuhakikisha kwamba rejista ya Mkataba inaimarishwa na taarifa za kutosha zinawekwa ili kuongeza uwazi na ufuatiliaji bora wa Mikataba.

9.7.52 Kutoandaliwa kwa taarifa za usimamizi wa Miradi ya ujenzi Kanuni ya 243 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji mameneja wa Mradi kwa ajili ya huduma zisizo za kishauri na kazi kufuatilia watoa huduma au utendaji wa Mkandarasi dhidi ya ratiba ya kazi kwa njia ya taarifa za kila siku, kila wiki au kila mwezi.

Mapitio ya majalada ya Mkataba Na. LGA/145/RWSSP-II/2017-2018/03 na TBA/RUV/LGA/145/2016-2017/W/33 ya H/W

Nyasa yalibainisha kwamba taarifa za usimamizi wa Mradi hazikuaandaliwa na kutunzwa.

Kwa mtazamo wangu, kukosekana kwa taarifa za usimamizi wa Mradi kunaweza kusababisha Halmashauri kutogundua mapema kazi zenye viwango vya duni.

Napendekeza kwa uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa taarifa za maendeleo ya mradi zinaandaliwa na kutunzwa na Meneja wa Mradi ili kuimarisha ubora wa kazi zinazofanywa.

9.7.53 Ukaguzi duni wa usimamizi wa Mikataba na Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Kanuni ya 86 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji Mkuu wa Kitengo cha ukaguzi wa ndani wa kila taasisi ya Umma kuandaa na kuwasilisha kwa Afisa Masuuli ripoti ya ukaguzi ya robo mwaka itakayojumuisha ripoti juu ya ufuataji wa Sheria ya Manunuzi na kanuni zake.

Nimepitia ripoti za robo mwaka za wakaguzi wa ndani kwa mwaka 2017/2018 na kubaini kuwa wakaguzi wa ndani katika H/W Madaba na H/W Manyoni hawakuandaa ripoti zinazoonesha kama Halmashauri zimefuata Sheria ya Manunuzi na kanuni zake.

Kwa maoni yangu, kitendo cha Wakaguzi wa Ndani kutokagua usimamizi wa Mikataba kinaweza kusababisha kutotambulika kwa udhaifu wa mchakato wa manunuzi.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani wa Wilaya kinafanya ukaguzi katika Mikataba yote hasa masuala ya manunuzi ili kuimarisha utekelezaji wa Sheria na kanuni za manunuzi.

9.7.54 Mradi wenge thamani ya Sh. 2,278,285,898 haukuwekwa katika ripoti ya manunuzi ya robo mwaka

Kanuni ya 38 (o) ya Sheria za manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 inataka Kitengo cha Manunuzi kuandaa na kuwasilisha ripoti za robo mwaka juu ya utekelezaji wa mpango wa manunuzi wa mwaka kwenye vikao vya menejimenti.

Nimebaini ripoti za robo mwaka za H/W Manyoni kwa mwaka 2017/2018 hazikujumuisha ununuzi wa Mradi Na. LGA/117/2017/2018/W/01-KPG VIII wa maji eneo la Kintinku/Lusilile wenge thamani ya Sh. 2,278,285,898.

Kwa maoni yangu, hii inaifanya ripoti ya manunuzi ya robo mwaka isiwe ya uhalisi, na kuondoa kutoaminika kwa ripoti hiyo katika kufanya maamuzi muhimu.

Napendekeza uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo, manunuzi yote yaliyojitekeza yanajumuishwa katika ripoti za manunuzi za robo mwaka.

9.8 Taswira ya jumla ya ripoti ya PPRA juu ya tathmini ya kiutendaji kwa mwaka wa fedha 2017/18

Sheria ya Manunuzi ya Umma (Sura ya 410) inaiagiza Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kufanya ufuatiliaji na ukaguzi wa thamani ya fedha ili kubaini kama taasisi za umma zinafanya manunuzi kulingana na sheria na kanuni za manunuzi.

Kwa kuwa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) ni moja ya taasisi zinazoshirikiana nazo katika kuhakikisha matumizi bora za rasilimali za nchi, kuna haja ya kuhusisha ripoti ya PPRA juu ya tathmimi ya kiutendaji kwa mwaka wa fedha 2017/18 kwenye ripoti yangu kwa kuainisha baadhi ya mambo muhimu yaliyoibuliwa na Mamlaka hii.

9.8.1 Tathmini ya Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma juu ya viashiria vya rushwa

Katika kukusanya taarifa zinazohusu kuwapo kwa viashiria vya rushwa katika manunuzi ya Umma, wakaguzi walitumia dodoso lenye orodha ya viashiria⁵. Taasisi iliyopata alama sawa na asilimia 20 au zaidi ilihesabika kuwa na uwezekano wa kuwapo kwa rushwa. Hata hivyo, ni muhimu kueleza kwamba uwapo kwa viashiria vya rushwa pekee hakuthibitishi kuwapo kwa rushwa, ingawa kadri asilimia zinavyokuwa kubwa na huongeza uwezekano wa kuwapo kwa matendo ya rushwa.

Tathmini iliyofanyika katika miradi/mikataba 26 inayotekelezwa na Taasisi za serikali ilibaini kwamba, Mikataba minne (4) ilikuwa na uwezekano mkubwa wa kuwapo kwa vitendo vya rushwa. Mikataba mitano (5) ilionesa uwezekano wa kuwapo kwa rushwa katika hatua za tathmini ya zabuni, mikataba mitano (5) ilikuwa na viashiria vya rusha katika hatua za mwanzo za manunuzi; wakati mikataba 12 ilikuwa na viashiria vingi vya rusha katika hatua ya usimamizi.

9.8.2 Tathmini ya Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma juu ya Taasisi za manunuzi zenyе utendaji usioridhisha

Mamlaka ilifanya tathmini kwa kutumia viashiria saba vinavyotumika kupima utendaji usioridhisha; na kila kiashiria kilichunguzwa ili kupata uhalisia wa namna taasisi za umma zinavyofuata taratibu za manunuzi.

Mamlaka hutoa hati ya utendaji usioridhisha pale ambapo manunuzi mengi hayafuati matakwa ya sheria ya manunuzi ya umma kiasi kwamba hatua madhubuti zilihitajika kuchukuliwa ili kuondoa au kupunguza mapungufu yaliyojitokeza.

---

⁵ Dodoso la viashiria vya rushwa liliandaliwa kwa kushirikiana na Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa pamoja na Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma.

Kati ya viashiria saba vinavyopima utendaji usioridhisha, Halmashauri ya Manispaa ya Bukoba ilipata alama 57 ambazo zinaonesha kiwango duni cha kufuata Sheria ya Manunizi ya Umma ya mwaka 2011. Ugaguzi ulibaini kuwa Manispaa ya Bukoba haijatekeleza mapendekezo yaliyotolewa na mamlaka ya Usimamizi wa Manunizi ya Umma (PPRA) kutokana na kupata alama duni katika manunuvi kwa kipindi cha miaka miwili mfululizo.

9.8.3 Tathmini ya Mamlaka katika Ufanisi wa manunuvi ya Umma

Mamlaka ilifaya tathmini ya ufanisi katika manunuvi ya Umma ili kubaini muda unaoutumiwa na taasisi nunuzi za umma kuanzia pale hitaji la manunuvi linapoibuliwa na Idara au kitengo husika hadi mkataba unaposainiwa kati ya taasisi nunuzi na mzabuni.

- Tathmini ilionesha kwamba, kati ya taasisi 23 zilizokaguliwa, manunuvi ya mkataba Na. LGA/058/2016-2017/W/06 wa Halmashauri ya Mji Babati yalichukua siku 150 kukamilika badala ya siku saba ambazo ni muda wa wastani uliozoeleka kwa taasisi kukamilisha manunuvi yake tangu siku hitaji linapoibuliwa hadi siku Afisa Masuuli anapoidhinisha.
- Kwa wastani, muda unaokubalika kwa taasisi kuanzia kuandaa nyaraka za zabuni hadi nyaraka hizo kuidhinishwa na bodi ya zabuni ni siku 7. Ufuatiliaji umeonesha kuwa kati ya taasisi 23, jumla ya taasisi nunuzi 16 zilizidi muda unaokubalika wa siku 7 kwani taasisi hizo zimetumia wastani wa siku 8 hadi 70. Pia, zabuni 10 kati ya 143 zilikuwa na ucheleweshwaji mkubwa kwani muda uliotumika ni kati ya siku 33 hadi 154. Katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa, ucheleweshwaji ulionekana katika Manispaa za Songea, Mpanda, Morogoro na Singida.

- Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 pamoja na kanuni zake inaeleza kuwa muda wa wazabuni kuandaa nyaraka zao za zabuni na kuzirejesha kwa taasisi nunuzi unatakiwa kuwa siku 4 kwa zabuni isiyo na ushindani hadi siku 21 kwa zabuni za ushindanishi kutegemeana na njia ya manunuzi itakayotumika. Tathimini ilionesha kuwa zabuni moja kati ya 143 iliyoandaliwa na Halmashauri ya Mji Korogwe ilitumia siku 112 kwa zabuni isiyo na ushindani ambazo ni siku nyingi.
- Muda mzuri na wa kawaida uliozoleka kutumika katika kutathmini zabuni na kuwakilisha ripoti ya tathmini kwa Kitengo cha Manunuzi ni wastani wa siku 10. Ukaguzi ulibaini kuwa, zabuni moja moja kati ya 143 zilizokaguliwa iliyoandaliwa na Manispaa ya Songea tathmini na zabuni zilifanyika kwa siku 29 ambazo ni nyingi.
- Muda mzuri na wa kawaida uliozoleka kutumika kuanzia pale Kitengo cha manunuzi kinapowasilisha taarifa ya tathimini ya zabuni kwa bodi ya zabuni hadi inapopitishwa na bodi ya zabuni ni wastani wa siku 14. Ukaguzi ulibaini kuwa zabuni mbili kutoka Mamlaka ya Mji Babati na Manispaa ya Singida zilikuwa na uchelewashaji mkubwa wa siku kati ya 30 hadi 142.
- Bodi ya zabuni inapokuwa imepitisha taarifa ya tathmini ya zabuni hadi kutoa barua ya nia ya kumchagua mzabuni kwa wazabuni wote walioshiriki kwenye zabuni husika ni wastani wa siku 7. Hata hivyo, ukaguzi ulibaini kuwa zabuni mbili kati ya 143 (Manispaa ya Songea na Babati Mji) zilikuwa na ucheleweshaji mkubwa wa kutoa barua hizo kwa wazabuni kwa siku kati ya 67 hadi 142.
- Muda mzuri na wa kawaida uliozoleka kutumika kuanzia pale barua ya kuonesha nia ya kumteua mzabuni inapotoka hadi siku ya barua ya kumteua mzabuni ni siku

7. Tathmini imeonyesha kuwa kati ya zabuni 143 zilizofanyiwa tathmini, zabuni 2 zilizotolewa na Halmashauri mbili (Manispaa ya Songea na Singida) zilibainika kuwa na ucheleweshaji wa barua kati ya siku 18 hadi 32.
- Muda mzuri na wa kawaida uliozoleka kutumiwa na Taasisi nunuzi kuanzia wazabuni wanapopewa matokeo ya zabuni hadi siku ya kutoa barua kwa mzabuni aliyeshinda zabuni ni siku 7. Kati ya zabuni 143 zilizofanyiwa tathimini, Halmashauri ya mji Babati ilichelewesha utoaji wa barua ya kumkubali mzabuni kwa siku 30.
  - Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 na kanuni zake za mwaka 2013 inaelekeza kwamba mkataba wa zabuni unatakiwa kusainiwa ndani ya siku 14 za kazi baada ya barua ya kumkubali mzabuni kutolewa na kama ametimiza masharti ya zabuni. Mkataba wa zabuni moja kutoka Manispaa ya Morogoro ulichelewa kusainiwa kwa siku 84 na moja ya Manispaa ya Songwe ilichelewa kwa siku 56 kwa mzabuni kuwasilisha hati ya dhamana baada ya kuingia mkataba.

9.8.4 Mapendekezo juu ya Ripoti ya Tathmini utendaji wa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma Mwaka 2017/2018

- Ninapendekeza kwa serikali kuweka utaratibu utakaowezesha Ofisi yangu, Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA), Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali (PAC) na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Serikali za Mitaa (LAAC) kuweza kufanya kazi kwa pamoja wakati wa ukaguzi na ufuatiliaji wa utekekelezaji wa mapendekezo yaliyoko katika ripoti ya tathmini ya utendaji ya Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma kwa mjibu wa Kifungu cha 29(1)(a) cha Sheria ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma.

- Pia, ninapendekeza kwa Serikali kusimamia utekelezaji wa mapendekezo yaliyomo kwenye ripoti ya tathmini utendaji wa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma Mwaka 2017/2018 na kuchukua hatua kali kwa tasisi za umma zilizotajwa katika ripoti hiyo.
- Kwa mujibu wa kifungu cha 29(1)(a) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma (Sura ya 410), ripoti ya kutathmini utendaji wa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma Mwaka inapowasilishwa kwa Waziri wa Fedha na Mipango, Sheria inamtaka Waziri kuiwasilisha ripoti bungeni ndani ya miezi mitatu kuanzia tarehe ya kukabidhiwa au kikao cha bunge kitakachofuata.

SURA YA KUMI

USIMAMIZI WA MATUMIZI

Usimamizi wa matumizi ya umma kwa ujumla unasisitiza ufanisi kwenye maeneo matatu ambayo ni nidhamu ya fedha, ufanisi kwenye kupanga matumizi pamoja na ufanisi kwenye utendaji. Hii inahusisha masuala yote ya udhibiti katika usimamizi wa fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kujenga msingi wa uhakika na ufanisi kwenye matumizi ya rasilimali za umma, kuimarisha uwajibikaji na kuweka mamlaka za kisheria na udhibiti kwa lengo la kuimarisha maslahi endelevu ya umma.

- 10.1 Mapungufu yaliyobainika kwenye Usimamizi wa Matumizi**
Kufuatia ukaguzi uliofanyika kwenye eneo la usimamizi wa matumizi ya umma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2017/2018, yamebainika mapungufu kadhaa ambayo yanahitaji kupatiwa ufumbuzi ili kupata matokeo yaliyotarajiwa na jamii. Muhtasari wa hoja hizo ni kama ifuatavyo:

Jedwali Na. 10-1: Muhtasari wa mapungufu katika usimamizi wa matumizi

Yaliyobainishwa kwa ufupi	Na	Maelezo ya hoja	Idadi ya Halmashauri	Thamani (Sh.)
Kukithiri kwa ukiukwaji wa bajeti iliyoidhinishwa	1	Matumizi yasiyokuwa katika bajeti na fedha zilizobadilishiwa matumizi	106	5,006,011,465
	2	Matumizi yaliyolipiwa katika vifungu visivyostahiki	48	1,998,119,250
	3	Uhamisho wa Fedha za ndani kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa	13	2,610,914,088

Yaliyobainishwa kwa ufupi	Na	Maelezo ya hoja	Idadi ya Halmashauri	Thamani (Sh.)
		njia ya mikopo ambayo hajarejeshwa		
	4	Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa	73	4,698,595,158
	5	Malipo ya madeni ya miaka ya nyuma ambayo hayakuonyeshwa kwenye Hesabu za miaka husika	28	1,209,541,377
	6	Fedha ambazo hazikuhamishiwa kwenye idara husika	4	88,522,400
Hoja zitotakanazo na mapungufu/udha ifu katika udhibiti wa matumizi	1	Matumizi yasiyo na udhibiti, na yaliyolipwa zaidi kutoka katika akaunti ya Amana	45	6,955,860,441
	2	Malipo ambayo hayakukatwa Kodi ya Zuio na kuwasilishwa TRA	41	741,130,006
	3	Mapungufu katika usimamizi wa masurufu	81	1,694,047,777
	4	Malipo bila idhini sahihi	17	1,033,321,426
	5	Fedha za mapato ya ndani zilizohamishiwa akaunti ya amana	4	736,378,467
	6	Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	41	3,940,747,359
Upotevu wa fedha za umma kutokana na usimamizi mbovu	1	Matumizi yaliyofanyika pasipo serikali kupata huduma wala manufaa	20	720,406,743
	2	Malipo yasiyostahili	36	859,145,488
	3	Hati za malipo zilizokosekana	17	1,644,766,399

Yaliyobainishwa kwa ufupi	Na	Maelezo ya hoja	Idadi ya Halmashauri	Thamani (Sh.)
		wakati wa ukaguzi		
	4	Ununuzi bidhaa huduma usioambatana na utoaji stakabadhi mfumo kieletroniki	74	8,506,758,463
	5	Malipo yaliyofanyika bila kuwa na viambata stahiki vyta manunuzi	106	6,716,649,510
	6	Mapungufu katika matumizi ya mafuta	43	495,392,079

Katika mifumo ya udhibiti wa ndani yamefanyika maboresho makubwa na kuongezeka kasi ya kutekeleza mapendelekezo yangu ya ukaguzi ili kukabiliana na mapungufu. Natarajia kuimarika kwa usimamizi na udhibiti wa matumizi kwa siku zijazo.

Katika mwaka huu unaotolewa taarifa nilibaini kuwa mapungufu yanayojirudia mara kwa mara yalionekana kwenye maeneo yafuatayo:

10.2 Malipo bila viambatisho muhimu/toshelezi Sh. 6,716,649,510

Agizo la 8 (2) (c) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linawataka Wahazini na Wakuu wa Idara kuweka mfumo madhubuti wa kudhibiti na kutunza nyaraka za fedha kwa usalama kwenye Idara zao.

Katika mwaka huu wa ukaguzi nimebaini kiasi cha Sh. 6,716,649,510 kulipwa kutoka katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 106 bila kuwa na viambatisho toshelezi. Hivyo, sikuweza kuthibitisha uhalali wa malipo hayo kutokana na 179

kukosekana kwa nyaraka muhimu kama fomu ya posho ya safari zilizoidhinishwa, taarifa ya shughuli ziliyofanyika, na stakabaadhi ya kukiri mapokezi ya fedha.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa husika pamoja na kiasi kilicholipwa kwa kila Mamlaka kimeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 49** cha taarifa hii. Pia, nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa tano (5) ndizo zenyenye malipo yenye thamani kubwa yaliyokosa viambatisho muhimu, hii ikiwa ni sawa na asilimia 34 ya malipo yote yasiyo na viambatisho kama invyooneshwa katika **Jedwali Na. 10-2**.

Vilevile, nimebaini ongezeko la kiasi cha Sh. 1,353,740,699 sawa na asilimia 25 ikilinganishwa na Mwaka uliopita (2016/2017) kwenye malipo yaliyofanyika bila viambatisho muhimu. Hii inadhihirisha kuwa Mamlaka za serikali za mitaa bado hazijafanikiwa kuweka mifumo thabiti ya kuhakikisha kuwa makosa hayo hayajitokezi tena siku zijazo.

Jedwali Na. 10-2: Orodha ya Halmashauri 5 zenyenye malipo makubwa yaliyokosa viambatisho muhimu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kilombero	687,298,082
2.	H/W Makete	400,694,453
3.	H/W Siha	362,098,590
4.	H/W Nyang'hwale	339,768,595
5.	H/M Musoma	296,179,087
Jumla		2,086,038,807

Jedwali Na. 10-3: Mwelekeo wa malipo yaliyokosa viambatasho muhimu

Mwaka	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
2017/2018	106	6,716,649,510
2016/2017	114	5,362,908,811
2015/2016	80	3,878,602,680

Kama **Jedwali Na.10-3** hapo juu linavyoonesha, ni dhahiri kuwa ingawa idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye

mapungufu ya udhibiti wa matumizi yasiyo na nyaraka imeshuka, kiasi kinachohusika kimeendelea kuongezeka. Hivyo kusababisha tishio juu ya uhakika wa mifumo ya udhibiti ambayo imesimikwa na Halmashauri husika.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuchukua hatua mahsusizi zitakazohakikisha uhifadhi na usalama wa hati za malipo pamoja na viambatisho vyake. Pia, menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zihakikishe kwamba vitengo vya ukaguzi wa awali vinatumika kwa ufanisi katika kuitopia hati za malipo na viambatisho vyote kabla ya kuidhinishwa na wahusika.

10.3 Hati za malipo zilizokosekana Sh. 1,644,766,399

Hati za malipo pamoja na viambatisho vyake vinatakiwa kuwekwa vizuri na kutunzwa kwa muda usiopungua miaka mitano (5). Hii ni kwa mujibu wa Agizo la 104 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Pia, Agizo la 34 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linawataka Wahazini wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka mfumo mzuri wa hesabu na kuhakikisha kuwa nyaraka zote muhimu zinatunzwa kwa usalama.

Katika mwaka uliokaguliwa, nimebaini kuwa hati za malipo zenye thamani ya Sh. 1,644,766,399 yaliyofanyika katika Halmashauri 17 hazikuwamo kwenye makabrasha husika, kinyume na matakwa ya Agizo la 104 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Pia, Agizo la 34(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa la mwaka 2009. Kwa hivyo basi, sikuweza kupata uhalali wa matumizi yaliyofanyika kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kwani matumizi yake hayakuweza kuthhibitishwa, na kusababisha kupungua kwa mawanda ya ukaguzi wangu.

Jambo hili limejitokeza zaidi kwenye Halmashauri za Wilaya ya Nyang'hwale ambapo hati zilizokosekana ni sawa na asilimia 63 ya thamani ya hati zilizokosekana ikifuatiwa na Ukerewe yenyе asilimia 17.

Jedwali Na. 10- 4: Orodha ya Halmashauri ambazo hati za malipo zilikosekana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Nyang'hwale	1,049,140,091
2.	H/W Ukerewe	277,429,694
3.	H/W Mafia	70,110,189
4.	H/M Kigoma/Ujiji	47,276,687
5.	H/W Monduli	42,769,500
6.	H/W Nsimbo	39,673,647
7.	H/W Sengerema	21,671,400
8.	H/W Sikonge	18,110,492
9.	H/W Kilombero	17,189,206
10.	H/W Missenyi	14,214,799
11.	H/W Kwigwa	13,094,695
12.	H/W Ulanga	12,660,679
13.	H/W Rungwe	8,645,000
14.	H/W Shinyanga	7,859,520
15.	H/W Buchosa	2,280,000
16.	H/W Hanang'	1,545,800
17.	H/W Moshi	1,095,000
Jumla		1,644,766,399

Narudia mapendekezo yangu ya miaka ya nyuma kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha udhibiti wa kuhifadhi kwa usalama nyaraka muhimu ikiwa ni pamoja na hati za malipo ili kuepuka upotevu na zitekeleze matakwa ya maagizo tajwa hapo juu ili kupunguza uwezekano wa hati za malipo kupotea.

10.4 Matumizi yaliyofanyika pasipo serikali kupata huduma wala manufaa Sh. 720,406,743

Matumizi yasiyokuwa na manufaa ni matumizi yanayofanywa ambapo Halmashauri husika haipati faida yoyote kutokana na malipo hayo. Hii inajumuisha kwa uchache kulipa gharama za

tozo, adhabu au riba kwa kushindwa kuzingatia vipengele nya mikataba. Pia malipo ya posho kwa watumishi kwa shughuli ambazo hazikufanyika. Hivyo, matumizi yasiyo na manufaa na tija yeote kwa Serikali.

Katika mwaka unaotolewa taarifa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 20 zililipa jumla ya Sh. 720,406,743 bila kupata manufaa yoyote. Aina ya malipo na kiasi kilichohusika ni kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na. 10-5** hapa chini:-

Jedwali Na. 10-5: Matumizi yaliyofanyika pasipo serikali kupata huduma

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Aina ya matumizi
1.	H/W Mbeya	272,627,572	Gharama zilizotokana na kutoshughulikia ipasavyo masuala ya watumishi.
2.	H/W Magu	105,906,090	Fidia baada ya Halmashauri kuchelewesha malipo ya Mkandarasi
3.	H/W Kilombero	55,331,060	Adhabu/riba kwa kushindwa kuzingatia vipengele nya mikataba, ikihusisha faini na fidia kutokana na kesi za kisheria, madai na fidia kwa kuvunja mkataba.
4.	H/M Sumbawanga	38,565,000	Marejesho ya gharama za kesi baada ya mtumishi kushinda shauri la kazi dhidi ya Halmashauri.
5.	H/W Namtumbo	38,099,001	Malipo ya posho za vikao, saa za ziada na kujikimu kwa kazi ambazo hazijafanyika.
6.	H/W Mkuranga	35,829,250	Gharama za kuchimba kisima ambacho hakitoi maji
7.	H/M Lindi	35,402,400	Mzabuni kulipwa kodi ya ongezeko la thamani iliyoamehewa.
8.	H/W Karagwe	22,144,901	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni
9.	H/W Songea	18,028,865	Kutelekeza jengo la maabara baada ya kubadili eneo la mradi
10.	H/W Arusha	17,760,000	Kulipa stahiki ya posho ya nyumba kwa Wakuu wa Idara badala ya watumishi hao kutumia nyumba za Halmashauri zilizopo
11.	H/W Bumbuli	15,199,605	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Aina ya matumizi
			ya kodi la zui o yaliyofanywa kwa wazabuni
12.	H/Mji Kibaha	15,000,000	Malipo ya fidia kufuatia kushindwa mahakamani kwenye kesi ya madai Na.16/2011
13.	H/W Sikonge	11,725,000	Malipo kwa shughuli ambazo hazikufanyika
14.	H/W Monduli	10,000,000	Adhabu itokanayo na kuchelewa kuwasilisha makato ya kisheria katika mfuko wa LAPF
15.	H/W Kaliua	8,630,000	Malipo ya posho ya safari kwa watumishi ambao hawakulala nje ya kituo cha kazi
16.	H/W Karatu	7,200,000	Malipo ya fidia kufuatia kushindwa kesi mahakamani
17.	H/W Lushoto	4,502,078	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zui o yaliyofanywa kwa wazabuni
18.	H/W Kishapu	4,307,547	Adhabu kwa kuchelewesha marejesho ya mkopo
19.	H/Mji Nanyamba	2,469,874	Adhabu itokanayo na kuchelewa kuwasilisha makato ya kisheria katika mfuko wa LAPF
20.	H/W Mwanga	1,678,500	Matumizi yanayoepukika ya kutoa vivuli vya nakala
	Jumla	720,406,743	

Malipo yasiyo na faida yametokana hasa na kutoshughulikia vizuri madai ya watumishi, wanasheria wa Halmashauri kushindwa kutafsiri baadhi ya vifungu vya sheria za kodi vinavyoweza kupunguza madeni ya kodi, kutokutoa kodi ya zui o kwenye malipo ya wazabuni, kushindwa kuwasilisha kodi ya zui o Mamlaka ya Mapato, na kushindwa kutatua migogoro ya wafanyakazi ndio mambo makubwa yanayosababisha malipo yasiyo na manufaa. Malipo haya pia yanaathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwajengea uwezo Maafisa wa Sheria wa Mamlaka za Serikali za Mitaa na kuimarisha udhibiti wa ndani ili kuhakikisha kuwa kodi ya zui o inakatwa na kuwasilishwa

kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kwa mujibu wa matakwa ya sheria; na kuhakikisha kuwa kodi ya zuio iliyolipwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushindwa kuzuia kodi hiyo kutoka kwa wazabuni inarejeshwa Mamlaka za Serikali za Mitaa na wazubuni husika.

10.5 Matumizi yaliyolipiwa katika vifungu visivyohusika Sh. 1,998,119,250

Agizo la 23 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaagiza kwamba, kila malipo yafanywe kulingana na mapato ya kifungu husika na kwa mujibu wa maelekezo ya bajeti iliyoidhinishwa na fedha zitumike kwa madhumuni yaliyokusudiwa.

Malipo ya matumizi kwa vifungu visivyohusika yanasaababisha kuongezeka au kupungua kwa matumizi katika vifungu husika. Hali hii haioneshi uhalisi wa mali na matumizi kwenye taarifa ya mwisho wa mwaka. Hivyo basi, huu ni ukiukwaji wa udhibiti wa bajeti na maagizo.

Katika mwaka husika, nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 48 zilifanya malipo ya jumla ya Sh. 1,998,119,250 kutoka kwenye vifungu visivyohusika, kinyume na agizo tajwa hapo juu kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na.10-6** hapa chini:

Jedwali Na. 10- 6: Matumizi yaliyolipiwa vifungu visivyohusika

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	6,533,080	25	H/W Kyela	42,357,052
2.	H/W Arusha	42,547,349	26	H/W Rungwe	30,818,180
3.	H/W Karatu	11,166,000	27	H/W Kilombero	56,650,000
4.	H/W Ngorongoro	2,720,000	28	H/W Morogoro	28,944,100
5.	H/W	29,545,500	29	H/M Illemela	14,480,000

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
	Bagamoyo				
6.	H/W Kibaha	19,830,000	30	H/W Misungwi	10,600,000
7.	H/W Kisarawe	49,669,560	31	H/Jiji Mwanza	19,713,652
8.	H/M Kinondoni	264,224,901	32	H/W Ukerewe	58,956,632
9.	H/M Ubungo	109,222,694	33	H/W Ludewa	22,571,540
10.	H/W Chemba	57,217,426	34	H/W Makete	23,098,000
11.	H/W Geita	28,739,898	35	H/Mji Njombe	27,593,000
12.	H/W Mafinga	15,637,280	36	H/W Wanging'ombe	53,251,760
13.	H/W Mlele	30,210,400	37	H/W Madaba	23,114,000
14.	H/W Mpanda	22,761,528	38	H/Mji Mbinga	37,848,080
15.	H/M Mpanda	3,998,913	39	H/W Songea	6,793,500
16.	H/W Kasulu	35,010,964	40	H/W Iramba	18,478,266
17.	H/W Moshi	25,070,560	41	H/W Illeje	47,600,000
18.	H/W Same	10,070,178	42	H/W Sikonge	15,394,000
19.	H/W Siha	38,278,340	43	H/W Handeni	34,163,409
20.	H/W Lindi	6,267,902	44	H/Mji Handeni	2,360,313
21.	H/Mji Mbulu	1,709,000	45	H/W Korogwe	10,484,615
22.	H/W Bunda	191,573,160	46	H/Jiji Tanga	11,245,320
23.	H/M Musoma	104,678,847	47	H/M Kigoma/Ujiji	270,961,862
24.	H/W Kilindi	18,158,489	48	H/M Moshi	25,070,560
	Jumla				1,998,119,250

Ninarejea mapendekezo yangu ya miaka ya nyuma kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kutekeleza maagizo na kuhakikisha zinaandaa bajeti yenye uhalisi na kuanzisha udhibiti mkubwa wa bajeti katika mfumo wa

hesabu (Epicor) ili kupunguza uwezekano wa kuongezeka au kupungua kwa matumizi katika vifungu husika ambavyo huenda vikaathiri taarifa za fedha.

10.6 Malipo yasiyostahili Sh. 859,145,488

Katika mwaka unaotolewa taarifa, Halmashauri 36 zililipa jumla ya Sh. 859,145,488 kwa shughuli mbalimbali ambazo hazikukusudiwa awali. Malipo haya yanajumuisha malipo ya aina moja kufanyika mara mbili; kulipa posho kwa kutumia kiwango cha juu zaidi ya kinachokubalika; malipo bila kuzingatia sheria, kinyume na maagizo yaliyotolewa na menejimenti; na malipo ambayo hayako kwenye bajeti.

Matumizi yasiyostahili yanapelekea matumizi mabaya ya fedha za umma, ambapo inaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa za Halmashauri ikiwa ni za maendeleo au za matumizi ya kawaida.

Nimebaini kuwa, kushindwa kwa idara za fedha katika kudhibiti matumizi kama ilivyoidhinishwa kwenye bajeti; na kushindwa kutumia fedha kwenye vifungu sahihi vyta matumizi ni sababu kubwa za matumizi yasiyostahili. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 18 zenye matumizi yasiyostahili pamoja na kiasi kinachohusika kinaonekana katika **Jedwali Na.10-7** hapa chini:

Jedwali Na. 10- 7: Malipo yasiyostahili

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Ilala	192,604,856	19	H/W Mpwapwa	12,672,000
2.	H/W Tabora	133,920,000	20	H/W Kyela	12,485,000
3.	H/W Tarime	87,596,754	21	H/W Ukerewe	11,600,000
4.	H/M Kinondoni	85,715,000	22	H/W Ngorongoro	10,221,981
5.	H/W Rungwe	70,336,500	23	H/W Longido	8,590,000

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
6.	H/W Nanyumbu	51,785,000	24	H/W Rombo	8,220,000
7.	H/W Arusha	43,492,000	25	H/W Serengeti	7,800,000
8.	H/W Tunduru	35,973,000	26	H/W Busokelo	7,278,000
9.	H/M Songea	29,864,400	27	H/W Kaliua	6,600,000
10.	H/W Bariadi	29,120,000	28	H/W Chunya	6,000,000
11.	H/W Kibaha	28,805,020	29	H/W Mbogwe	5,524,248
12.	H/W Mbinga	25,084,650	30	H/W Moshi	5,310,000
13.	H/W Bunda	24,333,050	31	H/M Tabora	4,766,000
14.	H/W Meru	24,215,585	32	H/W Newala	4,050,000
15.	H/Mji Korogwe	20,379,600	33	H/M S'wanga	3,543,000
16.	H/W Ushetu	18,710,000	34	H/W Mwanga	2,104,700
17.	H/W Kishapu	17,050,000	35	H/W Nzega	2,070,000
18.	H/W Karatu	12,850,000	36	H/W Siha	1,080,000
Jumla					859,145,488

Narejea mapendekezo yangu niliyotoa kwenye ripoti zilizopita nikizihimiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha udhibiti wa bajeti na kuzingatia vifungu ya bajeti. Mbali na hayo, uthibitisho wa uhakika wa kimaandishi itabidi utolewe endapo hakuna namna ya kuepuka matumizi yasiyostahili.

10.7 Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali Sh. 3,940,747,359

Sehemu ya ukaguzi wa awali katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa inatamkwa kwenye Aya 2.4.2 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 ikielekeza kuwa malipo yote yafanyiwe ukaguzi wa awali kabla ya kuidhinishwa. Ukaguzi wa awali unasaidia kugundua mapema

kama kuna makosa au viashiria vya ubadhirifu kabla malipo hayajaidhinishwa. Malipo yanayofanywa bila ya kupitia kitengo cha ukaguzi wa awali yana uwezekano mkubwa wa kukosa viambatisho vya kutosha na mapungufu mengine kama kutoidhinishwa na kuweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha za umma.

Hata hivyo, ukaguzi wa nyaraka mbalimbali za malipo katika mwaka husika ulibainisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 41 zililipa kiasi cha Sh. 3,940,747,359 bila kufanyika ukaguzi wa awali.

Jedwali Na. 10- 8: Malipo yaliyofanyika bila ukaguzi wa awali

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Mwanza	867,816,940	22	H/W Mpimbwe	24,366,200
2	H/W Rungwe	477,668,185	23	H/W Korogwe	16,756,250
3	H/W Tabora	450,149,184	24	H/W Monduli	14,277,380
4	H/M S'wanga	237,049,490	25	H/M Mpanda	13,678,023
5	H/W Siha	216,562,868	26	H/W Bumbuli	13,519,382
6	H/W Mufindi	200,389,768	27	H/W Njombe	13,250,000
7	H/W Ikungi	175,957,254	28	H/Mji Makambako	12,827,566
8	H/Jiji Arusha	162,708,567	29	H/W Handeni	11,895,838
9	H/W Mpwapwa	153,010,501	30	H/W Karatu	10,900,000
10	H/W Sikonge	132,650,367	31	H/W Meru	9,723,800
11	H/Mji Kondoa	100,589,364	32	H/Mji Babati	8,593,000
12	H/M Moshi	93,389,769	33	H/W Ludewa	8,501,000
13	H/W Mkalama	83,468,894	34	H/W Singida	6,380,844
14	H/W Makete	42,411,325	35	H/Mji	5,640,000

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
				Njombe	
15	H/W Bahi	42,299,100	36	H/W Moshi	4,770,000
16	H/W Ulanga	38,167,800	37	H/W Nsimbo	4,168,000
17	H/W Waging'ombe	34,808,835	38	H/W Mkinga	2,942,000
18	H/W Mkuranga	34,050,900	39	H/W Ngorongoro	2,690,000
19	H/Jiji Tanga	25,955,711	40	H/W Longido	2,665,911
20	H/W Tandahimba	26,067,613	41	H/W Lushoto	2,262,800
21	H/Jiji Tanga	25,955,711			
Jumla					3,940,747,357

Udhaifu katika sehemu ya ukaguzi wa awali huenda ikaapelekea kuwapo kwa matumizi mabaya ya fedha za umma na hutoa mwanya kufanyika malipo yasiyo sahihi na batili.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha kitengo cha ukaguzi wa awali na kuhakikisha kuwa malipo yote yanaidhinishwa ipasavyo.

10.8 Matumizi yasiyokuwa katika bajeti na fedha zilizobadilishiwa matumizi Sh. 5,006,011,465

Kifungu cha 43 (5) Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000) kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa mara zinapoidhinisha bajeti za mwaka na zile za nyongeza ni sharti zifungamane na bajeti hizo. Hivyo, matumizi hayana budi kufuata makisio ya mafungu na kiasi husika kama kilivyoidhinishwa.

Wakati wa ukaguzi wangu nimebaini kuwa Halmashauri 46 zililipa jumla ya Sh. 5,006,011,465 nje ya bajeti zao katika kutekeleza shughuli ambazo hazikuwa kwenye mpango.

Aidha, hapakuwapo na uthibitisho kuwa Mamlaka husika ziliidhisha matumizi hayo.

Jedwali Na. 10- 9: Halmashauri zilizofanya matumizi nje ya bajeti

Na .	Jina Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Madaba	1,294,926,071	24	H/W Mbanga	33,905,700
2	H/W Nyang'hwale	1,285,547,394	25	H/W Singida	33,386,500
3	H/W Namtumbo	500,000,000	26	H/W Mkalama	32,144,742
4	H/Jiji Arusha	315,068,343	27	H/W Msalala	27,803,186
5	H/M kigamboni	129,847,617	28	H/W Longido	24,788,350
6	H/W Misungwi	113,663,215	29	H/W Tabora	22,500,000
7	H/W Serengeti	106,869,000	30	H/W Mbarali	22,110,000
8	H/W Karagwe	77,281,996	31	H/W Kyerwa	21,206,200
9	H/W Meru	76,657,945	32	H/W Maswa	20,809,666
10	H/W Chamwino	68,069,800	33	H/M Mpanda	18,024,336
11	H/W Missenyi	66,635,624	34	H/W Rungwe	15,190,000
12	H/W Kalambo	61,820,000	35	H/W Monduli	14,819,448
13	H/W Geita	60,710,223	36	H/W Itigi	14,391,000
14	H/Mji Bariadi	58,350,000	37	H/W Tunduru	13,986,000
15	H/W Sengerema	53,498,512	38	H/W Rufiji	10,497,000
16	H/W Kilombero	52,836,000	39	H/W Wanging'ombe	8,120,000
17	H/W Igunga	51,161,640	40	H/W Iramba	7,142,870
18	H/W Kyela	51,110,000	41	H/W Tandahimba	6,950,000
19	H/W Muleba	50,573,180	42	H/W Mbeya	5,382,808
20	H/M Temeke	45,067,670	43	H/W Songea	4,940,000
21	H/W Ukerewe	43,988,000	44	H/W Ushetu	4,814,000
22	H/W Kwigoma	35,993,000	45	H/W Moshi	4,243,000
23	H/W Mpanda	35,366,429	46	H/W Mwanga	3,815,000
Jumla					5,006,011,465

Kuandaa bajeti isiyo sahihi na udhibiti duni wa vifungu vyatubaji ndizo sababu zilizopelekea kufanyika kwa matumizi nje ya bajeti na kubadilisha matumizi ya fedha.

Hivyo, ninapendekeza kwa menejimenti za Halmashauri kuzingatia matakwa ya kifungu Na. 43 (5) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na.9 ya 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000) na kuweka udhibiti imara ili kuzuia malipo yaliyo nje ya bajeti.

10.9 Uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa Sh. 2,610,914,088

Wakati bajeti inaidhinishwa na mafungu kutengwa, ni matarijio kwamba vifungu vyatubaji na makisio ya mapato vitaainishwa kulingana na bajeti iliyoidhinishwa. Mafungu hayo yatapaswa kutumika tu kwa malengo yaliyokusudiwa kama inavyoelekezwa na Agizo la 23(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Mapitio ya nyaraka mbalimbali za matumizi katika Halmashauri 13 yamebainisha kuwa jumla ya Sh. 2,610,914,088 zililipwa kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haikuwa imerejeshwa mwisho wa mwaka. Hii ni kinyume na matakwa ya agizo lililotajwa hapo juu; na inamaanisha kuwa shughuli zilizopangwa kwenye bajeti iliyoidhinishwa hazikufanyika.

Orodha ya Halmashauri zenyetikwa kwenye akaunti za ndani ni kama zinavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 10-10 hapa chini:

Jedwali Na. 10- 10: Uhamisho fedha kwa njia ya mikopo ambazo hazijarejeshwa

Na .	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Nyang'hwale	1,749,454,483	8	H/W Biharamulo	35,000,000
2	H/W Kilosa	334,026,020	9	H/W Kibiti	30,917,881
3	H/W Babati	252,523,704	10	H/W Longido	13,500,000
4	H/M Singida	50,927,000	11	H/W Nanyumbu	8,660,000
5	H/W Mwanga	47,372,000	12	H/W Nanyamba	5,748,000
6	H/W Meru	46,505,000	13	H/W Ukerewe	1,150,000
7	H/W Tabora	35,130,000			
Jumla					2,610,914,088

Ninapendekeza kwa menejimenti za Halmashauri kurejesha fedha zilizokopwa kwenye akaunti husika ndani ya mwaka ili kuwezesha utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kwenye akaunti zilizotoa fedha hizo.

10.10 Malipo ambayo hayakukatwa Kodi ya Zui na kuwasilishwa Mamlaka ya Mapato Tanzania Sh.

741,130,125

Wakati wa ukaguzi nilibaini kuwa Halmashauri hazikukusanya kiasi cha Sh. 426,714,864 ambacho kilipaswa kukatwa kama kodi ya zui kutoka kwenye malipo yaliyofanywa kwa watoa huduma mbalimbali. Hii ni kinyume na kifungu cha 83A cha Sheria ya Kodi ya Mapato, sura 332 (iliyorekebishwa mwaka 2014) ambacho kinazitaka Taasisi kuzuia tozo kwa viwango vya asilimia tano (5%) kwa malipo yatokanayo na huduma na asilimia mbili (2%) kwa malipo yatokanayo na bidhaa.

Kinyume na kifungu tajwa hapo juu, pia nilibaini baadhi ya Halmashauri zilikata jumla ya Sh. 314,415,142 lakini kiasi hicho hakikuwasilishwa kwa Kamishna wa kodi Mapato. Orodha ya Halmashauri husika imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.50.**

Kodi ya zui o inapokatwa na Halmashauri kutoka kwenye chanzo inasaidia serikali kupunguza gharama za ukusanyaji kodi, kukuza kiwango cha utekelezaji na kupunguza uwezekano wa ukwepaji kodi. Ni maoni yangu kuwa Halmashauri kushindwa kukata kodi ya zui o kama inavyooneshwa kwenye Jedwali hapa chini ni kiashiria kuwa kuna uwezekano wa Serikali kupoteza mapato.

Jedwali Na. 10-11: Orodha ya Halmashauri zeny e dosari kwenye kodi ya zui o

Na	Maelezo	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	Kiasi ambacho hakikukatwa kama kodi ya zui o	33	426,714,864
2.	Kodi ya zui o iliyokatwa lakini haijawasilishwa Mamlakaya mapato	7	314,415,142
Jumla			741,130,006

Ninashauri menejimenti za Halmashauri kuimarisha udhibiti wa ndani na kuhakikisha kuwa, sheria, kanuni, miongozo inayohusiana na ukusunyaji wa kodi inatekelezeka. Hii itawezesha kuongezeka kwa mapato na kuepuka uwezekano wa kulipa tozo na adhabu zitokanazo na ukiukwaji wa sheria.

10.11 Malipo ambayo hayakuidhinishwa na mamlaka husika Sh. 1,033,321,426

Agizo la 10 (2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linahitaji maafisa wenyewe mamlaka kuhakikisha kwamba, matumizi yote ni halali na yamehalalishwa au kuidhinishwa vizuri; kuwe na fedha za kutosha kulipia matumizi yaliyoidhinishwa; matumizi yenye tija na yenye kuleta thamani; na kuwe na ushahidi husika (nyaraka) katika matumizi hayo.

Katika ukaguzi wangu nimebaini kuwa jumla ya Sh. 1,033,321,426 zililipwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 17 bila kuwa zimeidhinishwa na mamlaka husika. Hii inajumuisha malipo yaliyofanyika bila idhini ya Wakuu wa Idara na Maafisa Masuuli. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa husika zimeoneshwa hapa chini kwenye **Jedwali Na. 10-12**

Jedwali Na. 10- 12: Malipo yaliyofanyika bila kuidhinishwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Makambako	277,180,903	10	H/W Mbeya	24,213,500
2	H/W Ludewa	168,716,113	11	H/M Sumbawanga	23,680,000
3	H/M Temeke	100,920,706	12	H/W Kilombero	19,358,000
4	H/W Ukerewe	86,409,421	13	H/Mji Mbanga	15,283,800
5	H/W Sikonge	85,016,774	14	H/W Tunduru	14,740,000
6	H/W Rungwe	63,286,310	15	H/W Uvinza	8,743,000
7	H/W Morogoro	50,575,180	16	H/Mji Babati	6,895,000
8	H/W Songea	44,023,512	17	H/W Bukombe	6,240,000
9	H/W Kibiti	38,039,207			
Jumla					1,033,321,426

Kufanya malipo pasipo idhini kunaweza kusababisha matumizi yasiyo sahihi na yasiyo na tija kwa taifa. Pia yanaweza kuwa chanzo kikuu cha malipo yasiyokuwa na nyaraka hivyo kuchangia upotevu wa fedha za umma.

Narudia mapendeleko yangu ya miaka ya nyuma kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia taratibu zilizowekwa ili kuhakikisha kwamba, malipo yaliyolipwa yamepitishwa na mamlaka sahihi katika ngazi zote ili kupunguza matumizi yasiyoridhisha ya fedha na kusababisha hasara kwa serikali.

10.12 Mikopo isiyorejeshwa kutoka akaunti ya amana Sh. 4,698,595,158

Katika mwaka husika nimelibaini kuwa malipo ya jumla ya Sh. 4,698,595,158 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 73 kwenye akaunti ya amana na hapakuwa na ushahidi nilioletewa kuthibitsha kuwa kiasi hicho kiliwekwa awali kwa ajili ya shughuli hiyo. Matumizi hayo yanahesabika kama mkopo na hadi mwisho wa mwaka husika kiasi kilichoazimwa kilikuwa hakijarejeshwa.

Hii ni kwenda kinyume na aya ya 5.19 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 unaoelekeza kwamba malipo yote kwenye akaunti ya amana yahusiane na madhumuni ambayo fedha hiyo imekusudiwa na kuwe na uthibitisho wa stakabadhi ya mapokezi ya fedha hizo kwenye akaunti hiyo.

Maelezo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa pamoja na kiasi husika kimeoneshwa kwenye **Jedwali Na.10-13**

Jedwali Na. 10- 13: Halmashauri zenyе kiasi kikubwa cha madeni kwenye Akaunti ya Aman

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Babati	4,000,000	37.	H/Mji Mbanga	7,225,000
2.	H/W Bagamoyo	10,586,000	38.	H/W Mbulu	34,525,000
3.	H/W Bahi	166,016,013	39.	H/Mji Mbulu	2,876,169
4.	H/Mji Bariadi	84,732,688	40.	H/W Meatu	17,009,000
5.	H/W Biharamulo	40,848,899	41.	H/W Missenyi	46,365,500
6.	H/W Buhigwe	20,127,530	42.	H/W Mkalama	16,432,000
7.	H/M Bukoba	17,871,890	43.	H/W Mkinga	2,945,000
8.	H/W Bumbuli	281,078,195	44.	H/W Mkuranga	16,827,750
9.	H/W Busega	54,925,790	45.	H/W Momba	67,212,051
10.	H/W Butiama	14,586,000	46.	H/W Monduli	15,745,698
11.	H/W Chalinze	25,386,261	47.	H/W Moshi	33,340,000
12.	H/Jiji Dodoma	33,242,129	48.	H/W Mpwapwa	78,772,095

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
13.	H/W Handeni	2,250,000	49.	H/W Muleba	61,670,579
14.	H/Mji Handeni	58,380,000	50.	H/M Musoma	66,955,566
15.	H/W Illeje	18,454,000	51.	H/W Namtumbo	263,866,459
16.	H/W Itigi	149,622,380	52.	H/W Ngara	392,653,059
17.	H/W Itilima	65,000,000	53.	H/W Nkasi	28,005,641
18.	H/W Kakonko	25,911,000	54.	H/W Nyasa	188,108,593
19.	H/W Kalambo	52,141,213	55.	H/Mji Nzega	29,388,684
20.	H/W Karagwe	267,325,806	56.	H/W Rombo	8,512,874
21.	H/W Kasulu	27,302,652	57.	H/W Rarya	34,622,353
22.	H/M Kigoma/Ujiji	61,471,522	58.	H/W Ruangwa	14,993,455
23.	H/W Kigoma	10,644,200	59.	H/W Rungwe	160,966,940
24.	H/W Kilombero	126,339,951	60.	H/W Serengeti	14,633,212
25.	H/W Kisarawe	23,415,500	61.	H/W Shinyanga	135,361,670
26.	H/W Kishapu	3,600,000	62.	H/W Siha	16,077,000
27.	H/W Korogwe	85,489,052	63.	H/W Sikonge	114,469,609
28.	H/Mji Korogwe	26,001,521	64.	H/W Simanjiro	28,230,000
29.	H/W Kyerwa	40,984,300	65.	H/W Songea	69,197,092
30.	H/M Lindi	43,588,550	66.	H/M Sumbawanga	18,772,000
31.	H/W Longido	12,289,812	67.	H/W Tabora	83,317,047
32.	H/W Lushoto	56,383,051	68.	H/M Tabora	36,752,862
33.	H/Mji Makambako	62,115,990	69.	H/Jiji Tanga	51,729,082
34.	H/W Maswa	86,474,453	70.	H/Mji Tunduma	8,706,000
35.	H/W Mbeya	18,615,000	71.	H/W Tunduru	122,558,776
36.	H/W Mbinga	68,557,080	72.	H/M Ubungo	81,685,600
			73.	H/W Ushetu	182,327,315
		Jumla			4,698,595,159

Kutorejeshwa kwa wakati kwa fedha zilizokopwa kutoka akaunti ya amana kunaongeza mzigzo wa madeni kwa Halmashauri, hali ambayo inaweza kusababisha wanaowekeza kwenye akaunti ya amana kutokuwa na imani nazo.

Nashauri menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka udhibiti imara ambao hautatoa mwanya wa matumizi ya aina hii kufanyika. Endapo kutajitokeza

dharura itakayopelekea kukopa fedha kutoka akaunti ya amana, marejesho hayana budi kufanyika mara moja ili mkopo huo usiathiri utekelezwaji wa shughuli zilizokusudiwa.

10.13 Malipo yasiyodhibitiwa katika akaunti ya amana Sh. 6,955,860,441

Akaunti ya amana ni akaunti ambayo hutumiwa kwa ajili ya kuhifadhi fedha za watu tofauti kwa madhumuni tofauti. Matumizi ya fedha hizo yanatarajia kuwa sawa na lengo kuu la amana hizo. Katika mwaka huu wa ukaguzi, kiasi cha Sh. 6,032,447,427 zililipwa kutoka kwenye akaunti za Amana za Mamlaka za Serikali za Mitaa 33 ili kutekeleza shughuli mbalimbali lakini hazikuweza kunukuu stakabadhi zilizoingiza fedha hizo.

Pia, nimebaini kuwa Sh. 923,413,014 zililipwa zaidi ya fedha zilizowekwa katika akaunti ya amana katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 12 kutohana na kutokuwapo kwa udhibiti imara ambao ungesimamia vyema akaunti ya amana. Matumizi hayo yamepelekea kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa. Orodha ya Halmashauri zenye matumizi yasiyodhibitiwa na yaliyolipwa zaidi katika akaunti ya amana yameoneshwa katika **Jedwali Na. 10-14** hapa chini.

Jedwali Na. 10- 14: Malipo yasiyodhibitika katika Akaunti ya Amana

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Ukerewe	1,638,996,431	17.	H/W Musoma	119,620,318
2.	H/W Kilombero	434,264,406	18.	H/W Sikonge	112,969,609
3.	H/W Msalala	413,481,367	19.	H/W Bumbuli	87,449,428
4.	H/W Rungwe	343,986,924	20.	H/Jiji Mbeya	70,033,400
5.	H/Mji Handeni	262,814,708	21.	H/W Mtele	66,766,043
6.	H/Mji Korogwe	261,493,262	22.	H/W Kaliua	53,989,438

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
7.	H/Jiji Tanga	254,480,142	23.	H/W Illeje	52,128,694
8.	H/W Mafia	233,647,846	24.	H/W Sumbawanga	51,255,368
9.	H/W Kibiti	207,476,800	25.	H/W Nzega	46,108,126
10.	H/W Makete	198,377,568	26.	H/Jiji Dodoma	29,656,863
11.	H/Mji Makambako	186,636,160	27.	H/Jiji Mwanza	28,970,000
12.	H/M Moshi	184,335,574	28.	H/W Meru	21,011,065
13.	H/W Tabora	176,205,526	29.	H/M Illemela	20,567,428
14.	H/W Sengerema	162,586,400	30.	H/W Hanang'	17,060,883
15.	H/Mji Babati	161,246,567	31.	H/W Buchosa	6,158,000
16.	H/W Shinyanga	124,869,083	32.	H/W Mbeya	2,610,000
			33.	H/W Mbulu	1,194,000
Jumla Ndogo					6,032,447,420

Fedha iliyolipwa zaidi kutoka Akaunti ya Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Longido	34,776,815	7.	H/W Same	216,981,803
2.	H/W Meru	80,405,495	8.	H/W Siha	187,359,199
3.	H/M Ubungo	5,238,160	9.	H/W Tarime	60,324,423
4.	H/W Iringa	58,809,537	10.	H/W Buchosa	32,046,034
5.	H/W Kigoma	28,789,575	11.	H/W Misungwi	6,779,800
6.	H/W Moshi	172,974,407	12.	H/Mji Korogwe	38,927,767
Jumla Ndogo					923,413,014
Jumla Kuu					6,955,860,441

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha usimamizi wa Akaunti za Amana ikiwa ni pamoja na kuhakikisha kuwa matumizi yanahusiana moja kwa moja na madhumuni ya fedha iliyopokelewa. Mbali na hilo, Halmashauri zilizohusika zinapaswa kurejesha kwenye akaunti ya amana kiasi cha Sh. 6,955,860,441 kilichotumika kutoka kwenye akaunti hayo.

10.14 Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki Sh. 8,506,758,463

Kanuni ya 28(1) ya Kodi ya Mapato (Vifaa vya mfumo wa kieletroniki), 2012 inahitaji kila mnunuzi kudai na kuhifadhi stakabadhi au hati ya madai ya kieletroniki na kuionesha kwa Kamishna au Afisa aliyekasimishwa pale itakapohitajika. Matakwa haya yanabainishwa pia na kifungu cha 29(4) cha Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani, Sura 148 (ilivyorekebishwa na Sheria ya Fedha ya mwaka 2010).

Kinyume na miongozo hiyo, nimebaini kuwa jumla ya Sh. 8,506,758,463 zililipwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 74 kwa wakandarasi na watoa huduma wengine bila kudai kupatiwa stakabadhi za kieletroniki. Katika hali isiyo ya kawaida H/Mji Bariadi ilibainika kuwa na kiasi cha Sh. 2,243,758,463 sawa na asilimia 26 ya miamala yote ambayo stakabadhi za mfumo wa kieletroniki hazikuambatishwa, ikifuatiwa na H/M Morogoro na H/Mji Korogwe ambazo zilishindwa kudai stakabadhi zenye thamani ya Sh. 963,557,887 na Sh. 827,054,928 mtawalia.

Kushindwa kudai stakabadhi za kieletroniki kunajenga na kulea ukwepaji kodi, na mwishowe kuikoseshwa Serikali mapato. Orodha ya Halmashauri pamoja na kiasi husika kimeoneshwa kwenye **Jedwali Na. 10-15** hapa chini.

Jedwali Na. 10-15: Manunuzi bila ya kudai stakabadhi za kieletroniki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Bariadi	2,243,403,081	38	H/W Rufiji	25,808,839
2	H/M Morogoro	963,557,887	39	H/W Mpanda	25,752,303
3	H/Mji Korogwe	827,054,928	40	H/W Kisarawe	25,735,921
4	H/W Magu	675,151,576	41	H/W Makete	25,625,414
5	H/M Ubungo	312,999,615	42	H/W Meatu	25,376,180
6	H/Mji Kibaha	252,491,706	43	H/M Sumbawanga	25,190,369
7	H/W Mkalamama	243,345,846	44	H/Jiji Tanga	23,970,980
8	H/M Moshi	176,135,098	45	H/W Rombo	21,348,200
9	H/M Mpanda	160,552,256	46	H/W Itilima	20,960,447

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
10	H/W Tabora	147,484,405	47	H/Jiji Arusha	20,060,600
11	H/W Kilombero	143,727,410	48	H/M Lindi	19,353,981
12	H/W Ngorongoro	129,063,524	49	H/W Mlele	18,274,339
13	H/W Korogwe	122,420,716	50	H/W Bukombe	17,482,306
14	H/W Mpwapwa	121,104,942	51	H/W Rungwe	17,289,000
15	H/Mji Babati	116,457,517	52	H/W Mpimbwe	16,150,645
16	H/M Temeke	107,573,553	53	H/W Mbulu	16,010,754
17	H/W Kibiti	97,083,887	54	H/W Monduli	15,223,889
18	H/W Sengerema	90,156,914	55	H/W Ulanga	14,923,000
19	H/M Kinondoni	84,278,662	56	H/W Kiteto	14,812,000
20	H/W Sikonge	79,754,000	57	H/W Kibaha	14,696,687
21	H/W Ikungi	79,244,250	58	H/W Kongwa	14,358,558
22	H/W Bumbuli	78,749,630	59	H/W Newala	14,124,130
23	H/Jiji Mbeya	69,388,214	60	H/W Tandahimba	13,509,000
24	H/W Handeni	63,670,294	61	H/M Singida	12,933,600
25	H/W Kilosa	54,496,985	62	H/W Longido	12,478,325
26	H/W Nkasi	50,726,924	63	H/Jiji Mwanza	12,361,720
27	H/W Chunya	47,545,535	64	H/W Pangani	11,922,260
28	H/W Hanang'	46,706,897	65	H/W Kaliua	11,007,132
29	H/W Nanyumbu	46,673,904	66	H/W Same	10,075,449
30	H/W Chemba	46,045,697	67	H/W Kilindi	9,250,000
31	H/W Chalinze	44,839,424	68	H/W Kilolo	8,772,759
32	H/W Maswa	42,811,948	69	H/W Bahi	7,955,653
33	H/W Moshi	42,098,271	70	H/W Lushoto	7,646,008
34	H/W Mbarali	41,813,208	71	H/W Shinyanga	6,143,500
35	H/W Mafia	34,132,323	72	H/W Meru	6,133,050
36	H/W Morogoro	27,920,000	73	H/W Kalambo	5,029,301
37	H/W Busokelo	26,278,583	74	H/W Njombe	2,072,554
Jumla					8,506,758,463

Natoa wito kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutekeleza Kanuni ya 28(1) ya Kodi ya Mapato (Vifaa vya Mfumo wa Kielektroniki), 2012 na kifungu cha 29(4) cha Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani, Sura 148 kwa kudai stakabadhi ya kielectronic kwa kila miamala inayofanywa kwa watoa huduma.

10.15 Mapungufu katika usimamizi wa masurufu

Sh.1,694,047,777

Agizo la 40(5) la Memoranda ya fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linataka masurufu yasiyorejeshwa kwa zaidi ya mwezi mmoja baada ya kazi kuisha kupigwa tozo kama kanuni za fedha za serikali zinavyotaka. Agizo linaelekeza masurufu kurejeshwa ndani ya siku kumi na nne (14) baada ya kazi kwisha. Pia, aya ya 5.17 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 inasema, rejesta ya masurufu ndio muongozo wa kutunza kumbukumbu kwa ufanisi wa urejeshaji wa masurufu. Katika kuongeza udhibiti, Agizo la 40 (4) la Memoranda ya Fedha Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linakataza kutoa masurufu kwa mtu yeote kama atakuwa hajarejesha masurufu ya awali.

Hata hivyo, nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingi zimekiuka maagizo hayo hivyo zina mapungufu mbalimbali kwenye eneo la usimamizi wa masurufu. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hizo na mapungufu husika yameainishwa kwenye **Jedwali Na. 10-16** hapa chini na orodha kamili ya Halmashuri na mapungufu yaliyojitokeza imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.51** cha Ripoti hii ya Jumla.

Jedwali Na. 10- 16: Mapungufu katika usimamizi wa masurufu

Mapungufu	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
Masurufu kutambulika kama matumizi kabla ya marejesho.	21	627,992,703
Masurufu yasiyorejeshwa.	40	673,534,162
Masurufu yaliyorejeshwa baada ya muda mrefu.	10	170,692,119
Masurufu yaliyotolewa kabla ya kurejesha ya awali.	8	158,371,395
Masurufu ambayo hayakurekodiwa kwenye rejista.	2	63,457,398
Jumla		1,694,047,777

Madhaifu yaliyoelezwa katika Jedwali 10-16 hapo juu kunaonesha mapungufu makubwa ya mifumo ya ndani; ambapo yasiposhughulikiwa huenda yakatoa mwanya wa udanganyifu na ubadhirifu wa fedha za umma.

Narudia mapendelekezo yangu ya miaka ya nyuma kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuweka udhibiti imara kwenye eneo la utoaji na urejeshaji wa masurufu ili kuendana na maagizo Na. 29(5) Na 40(15) ya Memoranda ya fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 na aya 5.17 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009.

10.16 Mapungufu katika matumizi ya mafuta Sh. 495,392,079

Agizo la 89 (3) (a - e) la Memoranda ya fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linataka daftari la kuratibu matumizi ya gari liwepo katika kila gari, likionesha kila safari, tarehe na muda wa safari, mwanzo wa safari na mwisho wa safari, kilometra zinazosomeka kabla ya safari na mwisho wa safari, jumla ya kilometra ilizotembea katika safari, na mafuta yaliyokuwapo na yaliyopokelewa kwa matumizi ya gari.

Nilipitia usimamizi wa mafuta na kufanya ulinganisho wa rekodi zilizo kwenye madaftari ya kuratibu matumizi ya magari (Logbooks) na umeonesha kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikuweka kumbukumbu sahihi za upokeaji na utoaji wa mafuta. Hali hii ilisababisha kuwapo kwa taarifa tofauti kati ya madaftari ya kuratibu matumizi ya magari na rejesta ya mafuta na kubaini kwa kifupi mapungufu yafuatayo:

- Sikuweza kuthibitisha matumizi ya mafuta yenyewe thamani ya Sh. 444,698,414 kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa 38 kwa kuwa kumbukumbu hizo hazikuwekwa ama kwenye daftari la kuratibu matumizi ya gari au kwenye daftari la vifaa/mafuta (rejesta). Hapakuwa na kumbukumbu

nyingine za kuthibitisha matumizi kama inavyooneshwa kwenye **Kiambatisho Na.52.**

- Mafuta yenyе thamani ya Sh. 50,693,665 yaliwekwa kwenye magari ambayo siyo mali ya Halmashauri husika. Hivyo sikuweza kuona kama matumizi ya mafuta haya yaliwa kwa faida ya Halmashauri au vinginevyo. Na hii ilikuwa ni kutokana na kutokupatikana kwa rekodi za magari yaliyohusika na matumizi ya mafuta hayo.

Jedwali Na. 10- 17: Mapungufu katika matumizi ya mafuta

Na	Maelezo	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	Mafuta yasiyo na kumbukumbu za matumizi	38	444,698,414
2.	Mafuta kuwekwa kwenye magari yasiyomilikiwa na Halmashauri	5	50,693,665
Jumla		43	495,392,079

Matumizi ya mafuta katika Mamlaka za Serikali za Mitaa yanagharimu fedha nyingi sana. Kwa msingi huo, kutokuwa na uwekaji na utunzaji mzuri wa madaftari ya kuratibu matumizi ya magari hupelekeea mianya ya matumizi mabaya ya fedha za umma. Pia, kutokuwapo kwa stakabadhi za mafuta na rekodi za matumizi kulipelekeea kushindwa kutambua matumizi ya mafuta yaliyonunuliwa.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutekeleza matakwa ya Agizo la 89 (3)(a)-(e) na kuhakikisha zinaimarisha udhibiti uliowekwa wa kurekodi matumizi ya mafuta ikiwa ni pamoja na kuweka taarifa sahihi katika daftari la mafuta na daftari za kuratibu matumizi ya magari. Mbali na hilo, lazima kuwe na usimamizi wa kutosha kwa madereva ili vitabu vya kumbukumbu viwekwe vizuri kama taratibu na miongozo inavyoagiza.

10.17 Malipo ya madeni ya miaka ya nyuma ambayo hayakuonyeshwa kwenye Hesabu za miaka husika Sh. 1,209,541,377

Agizo la 22 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, linahitaji Mamlaka hizo kufanya lolote liwezekanalo kuhakikisha matumizi yanafanyika katika mwaka husika, na kwa namna yejote ile hayapaswi kuahirishwa ili yalipwe katika mwaka unaofuata kwa lengo la kuepuka kuwa na matumizi zaidi katika mwaka husika.

Katika mwaka huu husika, nilibaini malipo yenye jumla ya Sh. 1,209,541,377 kufanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 28 kulipa madeni ya miaka iliyopita. Hata hivyo, hakuna ushahidi ulionionesha kuwa malipo hayo yalikuwa ni sehemu ya madai ya miaka ya nyuma. Pia, nilishindwa kuthibitisha kwamba yaliingizwa kwenye bajeti ya mwaka husika kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na.10-18** hapa chini:

Jedwali Na. 10-18: Malipo ya madeni ambayo hayakuoneshwu huko nyuma

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Kinondoni	360,562,484	15.	H/W Nsimbo	17,857,149
2.	H/M Ubungo	124,951,730	16.	H/Jiji Arusha	17,786,014
3.	H/W Rungwe	89,574,000	17.	H/W Mafia	17,629,109
4.	H/Mji Bariadi	82,724,152	18.	H/W Moshi	14,953,400
5.	H/W Msalala	63,118,372	19.	H/W Mbogwe	13,255,000
6.	H/Jiji Mwanza	51,830,535	20.	H/W Rombo	9,580,000
7.	H/W Urambo	51,760,159	21.	H/W Hai	9,120,000
8.	H/W Rufiji	50,000,000	22.	H/W Arusha	8,053,486
9.	H/W Karatu	49,395,762	23.	H/W Handeni	7,716,162
10.	H/Mji Mbinga	41,550,000	24.	H/W Kilindi	5,748,500
11.	H/W Siha	35,084,050	25.	H/W Longido	3,064,853
12.	H/M Shinyanga	32,278,876	26.	H/W Buchosa	2,576,349

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
13.	H/W Itilima	24,385,215	27.	H/W Korogwe	2,258,000
14.	H/W Malinyi	20,477,760	28.	H/W Iringa	2,250,260
Jumla		1,209,541,377			

Kulipa madeni ya bidhaa na huduma zilizopokelewa miaka ya nyuma bila kuwa zimetambuliwa kama madeni halali kunasababisha kuongezeka fedha zaidi kwenye vifungu husika vyta matumizi hivyo kuathiri taarifa za fedha za mwaka husika.

Narudia mapendelekezo yangu ya miaka ya nyuma kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kujiepusha kulipa madai ya watoa huduma ambao hawamo katika orodha ya wadai iliyothibitishwa. Pia, Halmashauri zilizohusika zifanye mchakato wa kuhalalisha matumizi yaliyokwishafanyika na kurekebisha taarifa za fedha za miaka husika.

10.18 Fedha za ruzuku zisizohamishwa kwenda idara husika Sh. 88,522,400

Serikali Kuu ilitoa fedha kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa ajili ya kugharamia shughuli mbalimbali za kawaida. Fedha hizi zilipaswa kuhamishiwa kwenye akaunti za idara mbalimbali kama vile Elimu, Kilimo, Afya n.k. Hata hivyo, ukaguzi wangu umebaini kiasi cha Sh. 88,522,400 hakikuhamishwa kwenda kwenye akauti za idara husika kutoka kwenye akaunti ya matumizi ya kawaida kwenye Halmashauri nne (4) zinazooneshwa kwenye **Jedwali Na. 10-19** hapa chini:

Jedwali Na. 10- 19: Fedha za ruzuku zisizohamishwa kwenda idara husika

Na.	Jina la Halmashauri	Akaunti ya Idara	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Tabora	Afya	35,130,000
2.	H/W Sikonge	Afya	28,388,000
3.	H/W Iramba	Maji, elimu	20,976,000
4.	H/Mji Babati	Elimu	4,028,400
Jumla			88,522,400

Kushindwa kuhamisha fedha kumetokana na kutokuwa na udhibiti wa ndani imara kwenye usimamizi wa rasilimali fedha. Pia hali hii inaweza kuwa imeathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kutokana na kukosekana kwa fedha.

Narudia mapendekezo yangu ya miaka ya nyuma kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa fedha zinatumika kulingana na miongozo inayotolewa; na kuhakikisha fedha za matumizi ya kawaida zinahamishwa kwenda kwenye akaunti husika ili kutekeleza shughuli zilizokusudiwa.

10.19 Uhamisho ya fedha kutoka akaunti ya mapato ya ndani kwenda akaunti ya amana Sh. 736,378,467

Waraka Na.HB.3/114/01 wa tarehe 9 Agosti mwaka 2012 kutoka Ofisi ya Rais-TAMISEMI unaelekeza fedha za mapato ya ndani kuhamishiwa kwenye akaunti ya matumizi mengineyo, akaunti ya maendeleo, na akaunti ya mishahara ili kuwezesha matumizi katika akaunti husika. Pia kufuatia kuanzishwa kwa mfumo wa malipo wa moja kwa moja kupitia benki (TISS) Mamlaka za Serikali za Mitaa na taasisi nyingine za serikali zinatakiwa kuweka fedha zao za matumizi kwenye akaunti ya pamoja ya serikali iliyopo Benki Kuu ya Tanzania.

Ukaguzi niliofanya kwenye akaunti za amana katika mwaka husika umebaini kuwa mapato ya ndani ya Sh. 736,378,467 kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa nne (4) yalihamishiwa

kwenye akaunti za amana kinyume na maelekezo ya waraka tajwa hapo juu. Idadi ya Mamlaka za Serikali zilizokiu ka maelekezo tajwa hapo juu ipo katika **Jedwali Na.10-20** hapa chini.

**Jedwali Na. 10- 20: Orodha ya Halmashauri Zilizohamishia
Fedha kwenye Akaunti ya Amana**

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Longido	306,521,617
2.	H/W Ukerewe	287,747,000
3.	H/W Meru	90,451,860
4.	H/W Kwimba	51,657,990
Jumla		736,378,467

Matumizi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa yaliyolipwa kupitia akaunti ya amana hayana vifungu vya matumizi hivyo kukosa sifa ya kujumuishwa kwenye jumla ya matumizi na taarifa ya fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

Ninapendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutekeleza maagizo na miongozo mbalimbali inayotolewa na Serikali ili kuhakikisha kuwa miamala ya fedha haifanywi bila kufuata maelekezo.

MAPATO YA NDANI**Utangulizi**

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinakabiliwa na ongezeko kubwa la gharama katika kutoa huduma kwa jamii. Hivyo basi, ni muhimu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa sera na mikakati madhubuti itakayowezesha kuongeza mapato ya kutosha ili ziweze kuendelea kutoa huduma kwa kiwango sahihi kwa siku za usoni, hivyo kupunguza utegemezi wa ruzuku za Serikali. Kwa hiyo, ninaona ni muhimu kuleta na kujumuisha baadhi ya mambo kwa uchache katika taarifa yangu yanayokwamisha makusanyo ya mapato ya ndani na kutoa mapendekezo ya namna ya kuyadhibiti.

11.1 Tathmini ya Sera na Mikakati ya kukusanya mapato

Sera ya mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa inaanialiwa na kukubaliwa mapema kabla ya bajeti, na inaweka mkakati mzima ambao Halmashauri itatumia kuongeza mapato. Nimepitia sera na mikakati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa za kukusanya mapato, na kubaini nimeona vikwazo/matatizo kadhaa. Vikwazo hivyo ni kutofanyika kwa upembuzi yakinifu katika vyanzo vyaa mapato; kutumia stakabadhi za kukusanya mapato kutoka kwenye vitabu vyaa kukusanya mapato badala ya stakabadhi kutoka kwenye mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS); kutokuwapo kwa sheria ndogondogo zilizofanyiwa marekebisho ilikuendana na mazingira halisi au zilizoidhinishwa, upungufu wa vitendea kazi vyaa kukusanya mapato kama vile magari; pamoja na upungufu wa watumishi katika Idara ya Fedha na Biashara. Yafuatayo nimaeleze ya mapungufu yalionekana katika tathmini ya sera na mikakati ya kukusanya mapato:

11.1.1 Ukosefu wa sheria ndogo za kukusanya mapato zilizofanyiwa marekebisho na kuidhinishwa

Katika ukaguzi wangu kwa mwaka wa fedha 2017/2018, nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 13 hazikuwa na sheria ndogondogo za kukusanya mapato, kinyume na Kifungu cha 80 (1-3) cha Sheria za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) ya mwaka 1982 (iliyorekeblishwa mwaka 2006) na Kifungu cha 153(1) cha Sheria za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya mwaka 1982 iliyorekeblishwa mwaka 2006 inayozipa Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya mapato katika vyanzo vyake vyote muhimu kama vile ada katika minara ya mawasiliano katika maeneo yao kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.**

11-1 hapa chini:

Jedwali Na. 11-1: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizokuwa na sheria ndogo za mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
1.	H/W Bumbuli	7.	H/W Maswa
2.	H/W Bunda	8.	H/Mji Mbulu
3.	H/Mji Bunda	9.	H/W Msalala
4.	H/W Hai	10.	H/W Muheza
5.	H/W Handeni	11.	H/W Ngorongoro
6.	H/W Kakonko	12.	H/W Pangani
		13.	H/W Songea

Kutokana na kutokuwapo kabisa kwa sheria ndogondogo za kukusanya mapato au kutokuwapo kwa sheria zilizofanyiwa marekebisho na kuidhinishwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinakosa nguvu ya kisheria ya kukadiria au kukusanya mapato kutoka kwenye vyanzo mbalimbali visivyoidhinishwa. Hii pia ina athari katika uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoa huduma zinazohitajika katika jamii kwa sababu vyanzo vyta mapato vinapungua.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuanzisha, na kuzifanyia marekebisho Sheria ndogondogo

za kukusanya mapato na kuzipeleka Ofisi ya Rais - TAMISEMI kwa ajili ya kuidhinishwa. Hii itawezesha Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya mapato kutoka kwenye vyanzo vyake vyote muhimu na kuongeza kiwango cha mapato yao ya ndani na kupunguza kiwango cha utegemezi wa ruzuku kutoka Serikali Kuu.

11.1.2 Kutumia stakabadhi kutoka kwenye vitabu vya kawaida (manual receipt) badala ya kutumia Stakabadhi kutoka katika Mashine za kielektroniki (POS)

Barua yenye Kumb: Na. EB.151/297/01/92 ya tarehe 14/06/2016 kutoka Ofisi ya Rais -TAMISEMI ilizitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa zote nchini kutumia mashine za kielektroniki (POS) katika kukusanya mapato na utoaji wa stakabadhi za kielektroniki, ili miamala yote ya wakusanya mapato iingie na kuonekana moja kwa moja kwenye mfumo maalum wa ukusanyaji wa mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS).

Kinyume na agizo la barua hiyo, katika ukaguzi wangu nilibaini Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 zilikuwa bado zinatumia stakabadhi za vitabu vya kawaida katika kukusanya mapato sambamba na utoaji wa stakabadhi kutumia mashine za kielektroniki (POS) kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 11-2** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 2: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zinatumia Stakabadhi za vitabu vya kawaida katika kukusanya mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
1.	H/Mji Babati	10.	H/W Monduli
2.	H/W Babati	11.	H/W Moshi
3.	H/W Hanang'	12.	H/W Mwanga
4.	H/W Lushoto	13.	H/W Ngorongoro
5.	H/W Madaba	14.	H/W Nyang'hwale
6.	H/Mji Masasi	15.	H/W Same
7.	H/W Meru	16.	H/W Sikonge
8.	H/W Mkinga	17.	H/W Simanjiro

9.	H/W Momba	18	H/W Tandahimba
		19.	H/M Temeke

Pia nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa tisa (9) hazikuwasilisha jumla ya vitabu 120 vya kukusanya mapato kwa ajili ya ukaguzi kinyume na Agizo namba 34 (6 na 7) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikuwasilisha vitabu vya kukusanya mapato inaonekana katika **Jedwali Na. 11-3** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 3: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikuwasilisha vitabu vya kukusanya mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vitabu
1.	H/W Babati	1
2.	H/W Hanang'	1
3.	H/W Madaba	1
4.	H/Mji Masasi	34
5.	H/W Meru	3
6.	H/W Moshi	2
7.	H/W Mwanga	1
8.	H/W Nyang'hwale	50
9.	H/W Sikonge	27
Jumla		120

Kwa kawaida, ufuatiliaji wa mapato yaliyokusanywa kwa kutumia vitabu vya stakabadhi vya kawaida unakuwa ni mgumu kwa sababu makusanyo hayo hayaonekani katika mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS). Pia unaweza kutokea ubadhirifu wa mapato yaliyokusanywa kwa kutumia stakabadhi za vitabu vya kawaida; hivyo, kufanya Halmashauri kushindwa kufikia malengo iliyojiwekea katika ukusanyaji wa mapato.

Ninapendekeza kwa Serikali kuititia Ofisi ya Rais -TAMISEMI kuwajibisha Maafisa Masuuli wanaohusika na mapungufu yaliyobainishwa ili waweze kuhakikisha kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatekeleza agizo lilitotolewa kuhusu

matumizi ya mashine za kielektroniki (POS) na kutumia mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS). Pia, menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika zinatakiwa kufuatilia na kutafuta vitabu vya kukusanya mapato ambavyo havikuonekana, kuwa vinapatikana na kuwasilishwa katika ofisi yangu kwa ajili ya uhakiki.

Zaidi ya hayo, nasimamia msimamo wangu wa miaka ya nyuma wa kusisitiza kuimarisha udhibiti wa ndani katika ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kupunguza mianya ya udanganyifu inayohusiana na ukusanyaji wa mapato.

11.1.3 Kutokuwapo kwa mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato katika Vituo vya Afya na zahanati

Tarehe 17 Oktoba, 2016 Katibu Mkuu Ofisi ya Rais - TAMISEMI alitoa barua yenyewe Kumb Na. CEB.151/297/02/"N"/61 ikizitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa 11 kuhakikisha kuwa zinafunga mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato (Mfumo wa Taarifa ya Usimamizi wa Hospitali ya Tanzania-GoT-HoMIS) katika vituo vyake vyote vya afya na zahanati kwa lengo la kufuatilia na kudhibiti mapato yanayokusanya.

Kinyume na agizo la barua hiyo, nilibaini kuwa jumla ya vituo vya afya na zahanati 322 kati ya 323 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 11 vilikuwa havijawekewa mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 11-4** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 4: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazijaweka mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato katika zahanati na vituo vya afya

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vituo vya Afya na Zahanati
1.	H/W Arusha	30
2.	H/W Biharamulo	22
3.	H/W Bunda	26
4.	H/Mji Bunda	14
5.	H/W Butiama	28
6.	H/W Chato	27
7.	H/W Geita	37
8.	H/W Itilima	29
9.	H/W Karatu	30
10.	H/W Muleba	30
11.	H/W Serengeti	49
Jumla		322

Ninapendekeza kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kutenga bajeti kwa ajili ya ununuzi na ufungaji wa mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato pamoja na vifaa vyake ili kuboresha ukusanyaji wa mapato katika Vituo vya Afya na Zahanati.

Pia, Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinashauriwa kuhakikisha kuwa vituo vyote vya afya na zahanati zinakuwa na watumishi wenye utaalam wa kutumia mifumo hiyo vinginevyo jitihada na malengo ya Serikali hayatativia.

11.1.4 Mapungufu katika Sera ya ukusanyaji wa ushuru wa huduma

Kifungu Na. 6 (1) (u) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 1982 (iliyorekebishwa mwaka 2000) kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya fedha zote zinazopatikana kutokana na ushuru wa huduma inayolipwa na makampuni kwa kiwango kisichozidi asilimia 0.3 ya mauzo ukiondoa kodi ya ongezeko la thamani na ushuru wa bidhaa. Ni lazima kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoza ushuru wa

huduma kwa makampuni yanayofanya shughuli zao ndani ya eneo la halmsahuri.

Katika tathmini yangu juu ya ukusanyaji wa ushuru wa huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 hazikukusanya ushuru wa huduma kutoka katika makampuni 8,613 yanayoendesha shughuli zake katika maeneo husika ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 11-5** hapa chini:

Jedwali Na. 11-5: Orodha ya Halmashauri na idadi ya makampuni ambayo hayakulipa ushuru wa huduma

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Makampuni	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Makampuni
1.	H/Jiji Arusha	1008	11.	H/W Mbinga	10
2.	H/W Arusha	24	12.	H/W Mbulu	7
3.	H/W Bukombe	38	13.	H/W Meru	21
4.	H/W Bunda	109	14.	H/W Ngorongoro	107
5.	H/W Karatu	33	15.	H/W Same	4
6.	H/W Kilosa	10	16.	H/W Simanjiro	15
7.	H/W Kisarawe	20	17.	H/M Tabora	7006
8.	H/W Longido	45	18.	H/Jiji Tanga	41
9.	H/Mji Mafinga	60	19.	H/M Ubungo	11
10.	H/W Mbarali	44	Jumla		8,613

Kutokukusanya kwa ushuru wa huduma kutoka kwa makampuni usababisha ukosefu wa mapato ambayo Mamlaka za Serikali za Mitaa ingetumia katika kuboresha utoaji wa huduma katika jamii husika. Pia, kunazuia Mamlaka za Serikali za Mitaa kufikia malengo yake ya ukusanyaji wa mapato kwa mwaka husika.

Kwa kuwa lengo kuu la kuanzishwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni kuboresha maendeleo ya jamii kwa njia ya utoaji wa huduma, ninapendekeza Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa mikakati mizuri ambayo itawezesha

Mamlaka hizo kukusanya ushuru wa huduma kutoka kwa makampuni ambayo yanapaswa kulipa.

Pia nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 zilikusanya mapato ya jumla ya Sh. 7,144,138,934 yanayohusu ushuru wa huduma bila uthibitisho wa kuwapo kwa taarifa za mapato (turnover) kutoka kwa makampuni husika ili kuhalalisha kiasi kilichokusanya. Maeleo ya ushuru wa huduma ambao ulikusanya bila kuwapo kwa uthibitisho wa taarifa za mapato (turnover) yanaonekana katika **Jedwali Na. 11-6** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 6: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizo kusanya Ushuru wa Huduma bila kuwapo kwa uthibitisho wa taarifa za mapato (turnover) kutoka kwa Makampuni husika

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Dar es Salaam	639,573,815	10.	H/W Msalala	1,414,579,641
2.	H/W Hanang'	35,013,567	11.	H/M Mtwara	30,788,650
3.	H/W Handeni	15,337,846	12.	H/W Muheza	87,061,708
4.	H/Mji Kahama	212,690,403	13.	H/M Newala	6,973,509
5.	H/M Kigamboni	587,903,330	14.	H/W Pangani	23,582,201
6.	H/W Kishapu	16,466,970	15.	H/W Shinyanga	37,847,274
7.	H/W Ksimba	17,379,930	16.	H/W Songea	17,496,416
8.	H/W Mbarali	52,881,059	17.	H/M Ubungo	3,861,206,995
9.	H/W Mbanga	29,707,444	18.	H/W Ulanga	43,509,369
			19.	H/W Ushetu	14,138,807
Jumla					7,144,138,934

Kutokusanya kwa ushuru wa huduma kutoka kwa makampuni kunakwamisha fursa ya kufikia malengo husika ya makusanyo ya mapato kwa mwaka husika, na kunazuia Mamlaka za Serikali za Mitaa kufikia malengo yake katika utekelezaji wa shughuli ilizojipangia. Pia, kutokuwapo kwa uthibitisho wa taarifa za mauzo (turnover) kutoka kwa makampuni husika kunapelekea kutothibitishwa kwa usahihi wa ushuru wa huduma uliokusanya.

Ninapendekeza kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa mikakati ambayo itaziwezesha kuongeza mapato kutokana na ushuru wa huduma kutoka kwa makampuni yote yaliyopo katika maeneo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na kufutilia na kuhakikisha kuwa taarifa za mauzo zinapatikana ili kuhalalisha kiasi kilichokusanya kama ushuru wa huduma.

11.2 Tathmini ya mfumo wa udhibiti wa mapato ya ndani

11.2.1 Mashine za kukusanya mapato za kielektroniki (POS Mashine) hazikusajiliwa katika mfumo wa habari wa ukusanyaji wa mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS)

Ukaguzi wa Mfumo wa Habari wa ukusanyaji wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS) ili kutambua Mashine za kukusanya mapato za kielektroniki (POS Machine) zilizosajiliwa na zinazofanya kazi katika mfumo umebaini kwamba katika Mamlaka za Serikali za Mitaa saba (7) kuna Mashine 56 za kukusanya mapato za kielektroniki (POS Machine) ambazo hazikusajiliwa wala kuonekana katika Mfumo wa Habari wa Ukusanyaji wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS) kama zinavyoonekana katika Jedwali Na. 11-7 hapa chini:

Jedwali Na. 11- 7: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zina mashine za kielektroniki za kukusanya mapato ambazo hazikuonekana wala kusajiliwa katika Mfumo wa Mapato (LGRCIS)

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mashine za PoS
1.	H/W Chemba	6
2.	H/W Kibondo	3
3.	H/Mji Kondoa	4
4.	H/W Missenyi	21
5.	H/W Msalala	15
6.	H/Mji Newala	5
7.	H/M Shinyanga	2
Jumla		56

Kuwapo kwa mashine za kielektroniki za kukusanya mapato ambazo hazijasaliwa katika Mfumo wa Habari wa Ukusanyaji wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kunaongeza uwezekano wa upotetu wa mapato. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaweza kushindwa kutimiza malengo katika ukusanyaji wa mapato.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuboresha usimamizi na ufuutiliaji wa mashine za kielecktroniki (POS) za kukusanya mapato na kuhakikisha kuwa mashine zote zimesajiliwa katika Mfumo wa Kukusanya Mapato, na kuwasilisha makusanyo yote yaliyokusanywa na mashine za kielektroniki (POS) ambazo zilikuwa hazijasajiliwa.

11.2.2 Kutofautiana kwa taarifa zinazotolewa za mapato yanayotokana na vyanzo vya ndani

Katika mwaka wa ukaguzi wa 2017/2018, nilipitia na kutathmini mapato yanayotokana na vyanzo vya ndani na kubaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 zilikuwa na taarifa mbalimbali za mapato ya vyanzo vya ndani (Taarifa ya mfumo wa ukusanyaji mapato na taarifa mbalimbali za Halmashauri) zinazotofautiana kwa kiasi cha Sh. 6,224,933,962 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 11-8** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 8: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyetofauti katika taarifa za mapato ya vyanzo vya ndani

Na.	Jina la Halmashauri	Taarifa Zinazotofautiana	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	143,166,867
2.	H/W Busega	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Rejista ya ushuru wa Pamba	67,575,000
3.	H/W Chunya	Taarifa ya mfumo wa mapato	18,342,888

Na.	Jina la Halmashauri	Taarifa Zinazotofautiana	Kiasi (Sh.)
		(LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	
4.	H/W Gairo	Taarifa za mapato za kila mwezi na Mizania (Trial balances)	6,702,000
5.	H/W Hanang'	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	20,884,407
6.	H/W Handeni	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri	2,602,042,265
7.	H/Mji Handeni	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri	57,565,130
8.	H/Mji Ifakara	Taarifa za mapato za kila mwezi na Mizania (Trial balances)	24,205,229
9.	H/W Kakonko	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	37,226,351
10.	H/Mji Kibaha	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	460,996,901
11.	H/W Kongwa	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	398,378,382
12.	H/W Longido	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	107,688,329
13.	H/W Monduli	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Taarifa za Vikao vya Halmashauri.	4,724,278
14.	H/W Moshi	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Vs Taarifa ya mwaka ya Mapato na Matumizi	70,476,048
15.	H/W Muheza	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Mfumo wa Uhasibu (EPICOR)	284,851,007

Na.	Jina la Halmashauri	Taarifa Zinazotofautiana	Kiasi (Sh.)
16.	H/W Pangani	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Mfumo wa Uhasibu (EPICOR)	54,964,830
17.	H/W Rombo	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) VsTaarifa ya mwaka ya Mapato na Matumizi	612,757,259
18.	H/W Rufiji	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Mfumo wa Uhasibu (EPICOR)	116,182,934
19.	H/Jiji Tanga	Taarifa ya mfumo wa mapato (LGRCIS) Na Mfumo wa Uhasibu (EPICOR)	1,136,203,857
Jumla			6,224,933,962

Mapato yaliyokusanywa nje ya mfumo wa kukusanya mapato (LGRCIS) yanaweza yasioneckane moja kwa moja na hivyo kushindwa kuthibitishwa na watumiaji wa taarifa. Pia, inawaathiri watumiaji wa taarifa kwani wanashindwa kujua ni taarifa gani iko sahihi kwa ajili ya mapato yaliyokusanywa kwa mwaka husika.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia kikamilifu mwongozo uliotolewa unaohimiza kutumia mashine za kielektroniki na Mfumo wa Mapato (LGRCIS) katika kukusanya mapato ya vyanzo vya ndani. Pia, inahitajika kuandaa taarifa za fedha kwa usahihi bila kuwa na utofauti na kuziwasilisha taarifa hizo sahihi kwa wadau wake wote zinakowasilishwa kisheria.

11.2.3 Kuwapo kwa mawakala wa kukusanya mapato ya ndani bila mikataba na makubaliano ya kisheria

Kifungu cha 28 (1) (a) na (b) Cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa na 9 ya 1982 kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa zote kumteua mtu au watu kama Mawakala wa kukusanya mapato yake ya ndani na kuingia katika makubaliano ya

kimkataba kama inavyoonekana kuwa muhimu kwa mtu au watu hao.

Pia, Aya ya 8 ya Mwongozo Na.16 wenye Kumb: Na. CAB:110/156/01/26 wa tarehe 11/7/2016 inaelezea namna ya kutumia Mawakala katika kukusanya mapato ya vyanzo vyatatu. Aidha Aya 8.3 na Aya 8.4 inazihitaji Mamlaka zote za Serikali za Mitaa kuingia mikataba na Mawakala wa kukusanya mapato na inapaswa kuhakikiwa na kuidhinishwa na Mwanasheria wa Mamlaka husika ili kuhakikisha haki na wajibu wa mkataba unatekelezwa na pande zote mbili.

Kinyume na Sheria na Mwongozo huo hapo juu, katika ukaguzi wangu wa usimamizi wa mapato ya ndani nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa nane (8) zilitumia Mawakala 195 katika kukusanya mapato kutoka vyanzo kadhaa vyatatu bila mikataba kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 11-9** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 9: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizotumia mawakala katika kukusanya mapato ya ndani bila mikataba

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya mawakala
1.	H/W Buhigwe	31
2.	H/W Bunda	46
3.	H/W Karatu	71
4.	H/W Kasulu	9
5.	H/W Kigoma	25
6.	H/W Ludewa	2
7.	H/W Meru	2
8.	H/W Wanging'ombe	9
Jumla		195

Ikitokea migogoro au ukiukwaji wa aina yoyote ile kutoka kwa Mawakala wa kukusanya mapato, hakutakuwa na nguvu kisheria kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa Mawakala wa ukusanyaji wa mapato.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa, kupitia Kitengo cha Mapato na kitengo cha Sheria kuandaa mikataba itakayoweka wazi majukumu na wajibu wa mawakala wa kukusanya mapato ili kusimamia ukusanyaji wa mapato ya vyanzo vyatatu na kuanzisha udhibiti pamoja na ufuutiliaji wa mikataba hiyo.

11.2.4 Marekebisho ya ankara za wateja katika mfumo wa mapato (LGRCIS) yaliyofanywa na kuidhinishwa na mtu mmoja katika mfumo wa LGRCIS

Aya ya 10 ya maagizo yaliyotolewa na Ofisi ya Rais-TAMISEMI kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupitia barua yenye Kumb. Na.EB.151 / 297/01/79 ya tarehe 6 Oktoba, 2017 inazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia mgawanyo wa kazi kwenye mfumo (user matrix) kwa kuhakikisha kuwa kuna mgawanyo madhubuti wa majukumu ya kazi ambapo kazi mbalimbali zinatakiwa kufanywa na wafanyakazi tofauti katika viwango tofauti ili kuleta udhibiti wa hali ya juu katika miamala inayorudiwa na kurekebishesha na marekebisho katika ankara yanatakiwa kuidhinishwa na Afisa Masuuli.

Katika ukaguzi wangu, nilibaini kuwapo kwa ankara kadhaa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 50 zenye thamani ya Sh. 9,431,859,590 zilizofanyiwa marekebisho, kinyume na agizo hilo hapo juu. Marekebisho hayo yalifanyika bila kuidhinishwa na Afisa Masuuli katika Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) ambapo marekebishesha hayo yalifanyiwa na kuidhinishwa na mtu mmoja, kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 11-10 hapa chini:

Jedwali Na. 11- 10: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye Marekebisho ya ankara za wateja katika Mfumo wa Mapato (LGRCIS) yaliyofanywa na kuidhinishwa na mtu mmoja katika mfumo wa LGRCIS

N a.	Jina la Halamshauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halamshauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	134,699,234	26.	H/Mji Makambako	1,065,000
2.	H/W Bagamoyo	710,000	27.	H/W Mbarali	98,558,603
3.	H/W Bahi	529,330,500	28.	H/W Mbeya	42,272,340
4.	H/Mji Bariadi	2,851,850	29.	H/Mji Mbanga	2,225,000
5.	H/W Bunda	511,211,163	30.	H/W Missenyi	1,527,849,638
6.	H/W Busega	44,346,897	31.	H/W Mkinga	25,261,000
7.	H/Jiji Dodoma	59,752,220	32.	H/W Mpimbwe	426,000
8.	H/Mji Handeni	5,132,200	33.	H/W Msalala	11,339,600
9.	H/M Ilemela	344,704,252	34.	H/W Muheza	738,377,084
10.	H/W Iringa	1,880,000	35.	H/W Musoma	69,575,266
11.	H/M Iringa	2,531,322,892	36.	H/JIJI Mwanza	344,704,252
12.	H/W Kalambo	6,690,500	37.	H/W Namtumbo	26,699,361
13.	H/W Karatu	33,189,707	38.	H/W Nanyumbu	37,171,755
14.	H/M kigamboni	340,819,427	39.	H/W Ngorongoro	16,301,793
15.	H/W Kilwa	10,380,900	40.	H/W Nkasi	156,086,650
16.	H/W Kisarawe	316,011,530	41.	H/W Nyasa	174,000
17.	H/W Kishapu	29,383,595	42.	H/W Pangani	37,677,679
18.	H/W Kiteto	4,149,980	43.	H/W Sikonge	25,503,000
19.	H/Mji Kondoa	9,645,317	44.	H/M Songea	48,489,526
20.	H/W Korogwe	20,566,000	45.	H/W Sumbawanga	338,187,500
21.	H/Mji Korogwe	32,208,650	46.	H/M Sumbawanga	27,130,450
22.	H/W Kyela	140,879,077	47.	H/W Tabora	142,607,532
23.	H/W Kyerwa	13,196,680	48.	H/W Tarime	27,091,946
24.	H/W Lindi	9,278,421	49.	H/W Ushetu	536,147,193
25.	H/W Longido	5,426,730	50.	H/W Uvinza	13,169,700
Jumla					9,431,859,590

Ninapendekeza kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa, Afisa wa Masuuli anapatiwa uwezo wa kuingia na kuangalia miamala yote katika Mfumo wa Kukusanya Mapato (LGRCIS) na kuhakikisha marekebisho

na marudio yote katika ankara za wateja anaidhinisha kikamilifu kabla hayajafanyiwa marekebishesho(Adjustment).

Pia, ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuhakikisha kuwa wahasibu wa kutosha wanapatiwa mafunzo kamili ya Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) ili wasiathiri mgawanyo wa kazi.

11.2.5 Marekebishesho katika Mfumo wa Kukusanya Mapato (LGRCIS) bila uwapo wa nyaraka za kuthibitisha marebishesho hayo ya Sh. 35,827,926,334

Agizo la 37(6) la Memoranda ya Fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 linasema kuwa, "endapo kosa limefanyika katika kuandika stakabadhi, stakabadhi husika lazima ifutwe mara moja na kuandaa nyingine iliyo sahihi. Stakabadhi halisi iliyofutwa inapaswa kuhifadhiwa katika kitabu cha stakabadhi cha mapokezi kwa ajili ya ukaguzi." Kwa hiyo ni muhimu kwa marekebishesho yoyote yaliyofanyika katika mfumo wa kukusanya mapato (LGRCIS) kuambatishwa na nyaraka halisi za zilizosababisha marekebishesho hayo.

Katika kupitia marekebishesho ya mapato yaliyofanyika katika mfumo wa kukusanya mapato nilibaini marekebishesho yenyen thamani ya Sh. 35,827,926,334 kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa saba (7) bila kuwapo kwa maelezo sahihi kwa nini marekebishesho hayo yamefanyika. Pia, hayakuambatanishwa na nyaraka halisi za marekebishesho hayo. Maelezo ya marekebishesho yaliyofanyika katika mfumo wa kukusanya mapato(LGRCIS) bila kuambatishwa na nyaraka halisi yanaonekana katika Jedwali Na. 11-11 hapa chini:

Jedwali Na. 11- 11: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye Marekebisho katika Mfumo wa Kukusanya Mapato bila nyaraka za kuthibitisha

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Marekebisho (Sh.)
1.	H/W Kilombero	191,195,801
2.	H/W Kishapu	33,378,451,057
3.	H/W Morogoro	13,694,000
4.	H/W Muheza	23,786,303
5.	H/W Rungwe	873,222,264
6.	H/W Singida	855,666,492
7.	H/W Sumbawanga	491,910,417
Jumla		35,827,926,334

Marekebisho yanayofanywa katika mfumo wa kukusanya mapato bila kuwa na nyaraka za kuthibitisha marebisheso hayo huweza kusababisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kupoteza mapato yaliyokusanywa bila Menejimenti kugundua.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa kuna ufuutiliaji sahihi na utunzaji wa nyaraka za marekebisho ya mapato katika mfumo wa kukusanya mapato (LGRCIS) ili kuepuka upotevu na matumizi mabaya ya mapato yaliyokusanywa.

11.2.6 Maduhuli yaliyokusanywa bila ya uthibitisho wa kupelekwa Benki Sh. 5,267,839,129

Katika ukaguzi, nimebaini kuwa kiasi cha Sh. 5,267,839,129 kilichokusanywa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 78 na hakikuthibitishwa kupelekwa benki kinyume na Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa la mwaka 2009 linalozitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kupeleka benki maduhuli yote yaliyokusanywa kila siku ama siku ya kazi inayofuata. Agizo hili linasaidia kuepukana na ushawishi wa kutumia maduhuli hayo kwa shughuli ambazo hazikupangwa kama inavyoonekana katika Jedwali Na.11.12 hapa chini:

Jedwali Na. 11- 12: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zina Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa benki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	29,018,361	40.	H/W Maswa	16,025,940
2.	H/W Bariadi	11,280,000	41.	H/W Mbeya	201,696,561
3.	H/W Biharamulo	471,024,268	42.	H/W Mbinga	51,128,900
4.	H/W Buchosa	8,672,480	43.	H/W Meru	19,555,712
5.	H/W Buhigwe	12,163,480	44.	H/W Misungwi	56,963,482
6.	H/W Bukoba	11,293,150	45.	H/W Mkalama	6,148,300
7.	H/W Bukombe	36,695,405	46.	H/W Mkinga	9,544,600
8.	H/W Butiama	139,022,817	47.	H/W Monduli	9,729,834
9.	H/W Chalinze	14,163,650	48.	H/W Moshi	3,866,400
10.	H/W Chemba	222,600,758	49.	H/W Mpwapwa	6,107,344
11.	H/W Hanang'	493,500	50.	H/W Mufindi	22,755,650
12.	H/Mji Handeni	17,579,220	51.	H/W Muheza	13,266,300
13.	H/W Igunga	33,490,706	52.	H/W Musoma	43,923,483
14.	H/W Ikungi	47,673,271	53.	H/Mji Newala	29,856,242
15.	H/W Ileje	41,661,150	54.	H/W Ngara	52,425,984
16.	H/W Iringa	2,982,080	55.	H/W Nkasi	69,348,360
17.	H/W Itigi	7,628,850	56.	H/W Nyang'hwale	51,477,500
18.	H/W Itilima	44,823,375	57.	H/W Nyasa	27,371,503
19.	H/Mji Kahama	117,311,340	58.	H/W Pangani	1,089,910
20.	H/W Kalambo	156,858,501	59.	H/W Rombo	7,486,000
21.	H/W Karagwe	63,002,550	60.	H/W Rufiji	8,201,838
22.	H/W Kasulu	361,786,908	61.	H/W Rungwe	83,408,850
23.	H/W Kibaha	59,005,650	62.	H/W Sengerema	17,654,900
24.	H/W Kibondo	12,370,114	63.	H/W Serengeti	8,270,000
25.	H/M	2,933,800	64.	H/W	10,716,500

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
	Kigamboni			Shinyanga	
26.	H/W Kigoma	8,912,361	65.	H/W Sikonge	66,794,318
27.	H/W Kilindi	3,783,854	66.	H/W Simanjiro	944,900
28.	H/W Kilombero	460,963,453	67.	H/M Singida	120,546,120
29.	H/W Kishapu	22,372,653	68.	H/W Songea	410,461,667
30.	H/W Kiteto	1,152,000	69.	H/W Sumbawanga	382,044,900
31.	H/Mji Kondoa	10,315,100	70.	H/M Sumbawanga	8,836,850
32.	H/W Korogwe	23,560,614	71.	H/W Tabora	35,623,550
33.	H/Mji Korogwe	78,726,204	72.	H/W Tarime	14,124,385
34.	H/W Longido	5,760,000	73.	H/W Tunduru	23,597,225
35.	H/W Ludewa	211,664,805	74.	H/M Ubungo	28,977,274
36.	H/W Madaba	49,499,640	75.	H/W Ukerewe	128,223,676
37.	H/W Magu	14,593,665	76.	H/W Ushtetu	41,638,642
38.	H/W Makete	284,372,282	77.	H/W Uvinza	31,181,900
39.	H/Mji Masasi	39,756,614	78.	H/W Wanging'omb e	5,855,000
Jumla					5,267,839,129

Kutokana na kukosekana kwa taarifa za kupeleka maduhuli benki, sikuweza kuthibitisha uhalali, usahihi na ukamilifu wa kiasi cha mapato ya ndani kilichokusanya na kuripotiwa katika taarifa za hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa, makusanyo ambayo hayakupelekwa benki yamepelekwa mara moja; na kuzingatia Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 kwa kuhakikisha kuwa mifumo ya udhibiti wa ndani katika usimamizi na ukusanyaji wa mapato imeboreshwa.

11.2.7 Mapato ambayo hayakukusanywa kutoka katika vyanzo mbalimbali vya ndani Sh. 18,701,694,586

Katika ukaguzi wa makusanyo ya mapato kwa kutumia mfumo wa wa kukusanya mapato nilibaini kuwa kiasi cha Sh. 18,701,694,586 hakikukusanywa kutoka kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 90 kutoka katika vyanzo vya kodi za vibanda; maduka na vizimba vilivyopo katika soko na kituo cha mabasi; uuzaaji wa viwanja Orodha ya wadaiwa ni kama ilivyoonyeshwa kwenye Mfumo wa Kukusanya Mapato kinyume na Agizo la 38 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa la mwaka 2009 kama ilivyofupishwa katika **Jedwali Na. 11-13** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 13: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikukusanya Mapato kutoka katika vyanzo vyake mbalimbali vya ndani

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	2,540,926,475	46.	H/W Mbozi	15,968,186
2.	H/W Arusha	108,689,255	47.	H/Mji Mbulu	5,120,000
3.	H/W Babati	17,171,880	48.	H/W Meru	207,538,518
4.	H/Mji Babati	1,005,783,895	49.	H/W Mkuranga	962,631,265
5.	H/W Bagamoyo	57,310,897	50.	H/W Mlele	61,953,273
6.	H/W Biharamulo	5,040,000	51.	H/W Monduli	129,512,514
7.	H/W Buchosa	9,323,817	52.	H/M Morogoro	6,290,000
8.	H/W Bukombe	14,160,000	53.	H/W Moshi	264,354,099
9.	H/W Bumbuli	57,410,402	54.	H/M Moshi	683,023,200
10.	H/W Busega	39,887,396	55.	H/W Mpanda	15,326,837
11.	H/W Busokelo	132,173,257	56.	H/M Mpanda	192,930,593
12.	H/W Chalinze	49,126,856	57.	H/W Mpimbwe	142,170,337
13.	H/W Chemba	12,285,000	58.	H/W Mtewara	8,745,538
14.	H/W Chunya	35,681,000	59.	H/M Mtewara	83,829,570

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
15.	H/JIJI Dar es Salaam	37,089,600	60.	H/W Mwanga	4,830,000
16.	H/JIJI Dodoma	16,548,496	61.	H/JIJI Mwanza	5,930,000
17.	H/W Handeni	102,783,718	62.	H/W Namtumbo	81,977,471
18.	H/W Igunga	58,489,000	63.	H/Mji Nanyama	23,809,290
19.	H/M Ilala	90,749,980	64.	H/W Nanyumbu	242,359,414
20.	H/M Illemela	13,780,000	65.	H/W Newala	410,013,166
21.	H/Mji Kahama	55,837,053	66.	H/Mji Newala	49,301,496
22.	H/W Kalambo	191,588,450	67.	H/W Ngorongoro	309,149,831
23.	H/W Kaliua	215,729,716	68.	H/Mji Njombe	471,383,654
24.	H/W Karatu	371,643,681	69.	H/W Nkasi	6,005,000
25.	H/W Kibaha	170,149,355	70.	H/W Nsimbo	90,716,140
26.	H/W Kilindi	64,758,040	71.	H/W Nzega	228,545,426
27.	H/W Kilolo	34,107,892	72.	H/Mji Nzega	131,851,936
28.	H/W Kisarawe	1,726,729,710	73.	H/W Pangani	47,475,900
29.	H/W Kiteto	7,838,200	74.	H/W Rombo	37,292,000
30.	H/W Kongwa	351,020,339	75.	H/W Ruangwa	102, 504,000
31.	H/W Kwimba	37,490,000	76.	H/W Rufiji	10,034,723
32.	H/W Kyela	127,707,697	77.	H/W Rungwe	373,215,430
33.	H/W Kyerwa	17,801,417	78.	H/W Sengrema	35,299,520
34.	H/W Liwale	584,118,570	79.	H/W Simanjiro	27,526,500
35.	H/W Longido	62,311,573	80.	H/W Songea	11,815,000
36.	H/W Madaba	501,708,390	81.	H/M Songea	416,690,819

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
37.	H/W Mafia	656,810,434	82.	H/M Sumbawanga	25,973,000
38.	H/W Magu	49,000,000	83.	H/W Tabora	26,120,000
39.	H/Mji Makambako	51,538,728	84.	H/M Tabora	205,627,438
40.	H/W Makete	458,254,723	85.	H/W Tandahimba	69,892,730
41.	H/Mji Masasi	15,253,660	86.	H/Mji Tarime	14,271,555
42.	H/JIJI Mbeya	466,558,519	87.	H/W Ukerewe	4,120,000
43.	H/W Mbinga	37,304,494	88.	H/W Ulanga	124,918,933
44.	H/Mji Mbinga	89,085,341	89.	H/W Urambo	1,626,004,638
45.	H/W Mbogwe	10,152,000	90.	H/W Ushetu	51,240,740
Jumla					18,701,694,586

Mapato ambayo hayajakusanya kutoka kwa wadaiwa wa Mamlaka za Serikali za Mitaa inamaanisha kuwa kulikuwa na ukusanyaji wa mapato chini ya bajeti. Pia kuna uwezekano wa kupoteza mapato ya Halmashauri kutohana na madeni yasiyolipika ambapo mapato hayo yangeweza kutumika katika kuboresha utoaji wa huduma kwa umma.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha mfumo madhubuti wa udhibiti wa ndani kwenye mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya vyanzo vya ndani na kuhakikisha kuwa mapato yote ya Sh. 18,701,694,586 yanakusanya na kuwasilisha kwangu nyaraka za uthibitisho wa kupelekwa benki kwa ajili ya uhakiki.

11.3 Mapungufu katika Mfumo wa Taarifa wa Kukusanya Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS)

Mfumo wa Taarifa ya Ukusanyaji wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGRCIS) ni mfumo uliotenegenezwa kwa lengo la kusaidia na kuongeza ufanisi katika ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa kuwatambua walipa kodi, kutoa ankara, kutambua wadaiwa na kuwezesha malipo ya kielektroniki au malipo kwa njia ya mtandao kupitia mfumo mmoja wa malipo wa kielektroniki. Miiongoni mwa malengo ya mfumo huo ni kuondoa mapungufu yaliyojitekeza katika utaratibu wa kukusanya mapato kwa njia ya kawaida (manual) na kuzuia mianya yote ya upotevu katika ukusanyaji wa mapato, kuongeza uwazi na taarifa sahihi.

Katika ukaguzi wa mwaka wa fedha 2017/2018, nilifanya tathmini ya ufanisi wa mfumo huu wa ukusanyaji wa mapato katika kutekeleza malengo kusudiwa. Nilibaini katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 54 (kama zilivyoorodheshwa katika **Jedwali Na. 11-14**) Mamlaka zilikuwa na mapungufu yafuatayo:

Jedwali Na. 11- 14: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyne Mapungufu katika Mfumo Kukusanya Mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
1.	H/W Arusha	28.	H/Mji Mbulu
2.	H/W Babati	29.	H/W Mkuranga
3.	H/Mji Babati	30.	H/W Mlele
4.	H/W Bagamoyo	31.	H/W Mombasa
5.	H/W Buchosa	32.	H/W Moshi
6.	H/W Bukoba	33.	H/W Mpanda
7.	H/W Bunda	34.	H/W Msalala
8.	H/W Busokelo	35.	H/W Musoma
9.	H/Jiji Dar es Salaam	36.	H/JIJI Mwanza
10.	H/W Hanang'	37.	H/W Namtumbo
11.	H/W Igunga	38.	H/W Ngorongoro
12.	H/W Ikungi	39.	H/W Njombe
13.	H/W Ileje	40.	H/Mji Njombe
14.	H/W Kaliua	41.	H/W Nyasa
15.	H/W Karatu	42.	H/W Nzega

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
16.	H/Mji Kibaha	43.	H/W Rombo
17.	H/M kigamboni	44.	H/W Ruangwa
18.	H/W Kigoma	45.	H/W Same
19.	H/W Kilombero	46.	H/W Shinyanga
20.	H/W Lindi	47.	H/W Siha
21.	H/W Ludewa	48.	H/W Simanjiro
22.	H/W Madaba	49.	H/W Songwe
23.	H/W Mafia	50.	H/M Tabora
24.	H/Mji Makambako	51.	H/W Ulanga
25.	H/W Mbeya	52.	H/W Ushtu
26.	H/W Mbozi	53.	H/W Uvinza
27.	H/W Mbulu	54.	H/W Wanging'ombe

- Kutokuwapo kwa muingiliano wa moja kwa moja (interface) kati ya Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) na Mfumo Mkuu wa Taarifa ya Usimamizi wa Fedha wa Serikali (EPICOR) badala yake taarifa huhamishwa kwa njia ya kawaida (manual) kutoka Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) kwenda Mfumo wa Usimamizi wa Fedha (EPICOR); Kwa hivyo, ukamilifu wa taarifa za mapato katika Mfumo wa Usimamizi wa Fedha (EPICOR) una shaka. Ingawa nilijulishwa kuwa Mfumo wa Usimamizi wa Fedha (EPICOR) Toleo 10.5 ambao ni mpya utatatua tatizo hili.
- Moduli ya ankara zilizochapishwa katika Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) haifanyi kazi.
- Taarifa ya wadaiwa katika leseni za biashara inakuwa sio sahihi kwa sababu ya Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRIS) unatoa taarifa ya mwaka wa fedha wa Serikali (Julai mpaka Juni) kwa wakati leseni nyingi za biashara zinaanzia Mwezi Januari mpaka Desemba
- Pia, idadi ya mashine za kukusanya mapato za kielektroniki (POS) haitoshelezi kufikia maeneo yote ya kukusanya mapato, hivyo kufanya matumizi ya stakabadhi za kawaida kuendelea kutumika. Bado kuna haja ya mashine za

kielektroniki za kukusanya mapato (POS) 981 katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa 24 kama invyoonekana katika **Jedwali Na. 11-15** hapa chini:

Jedwali Na. 11-15: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye upungufu wa mashine za kielektroniki za kukusanya mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya PoS	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya PoS
1.	H/W Babati	45	13.	H/W Kisarawe	71
2.	H/W Bagamoyo	12	14.	H/W Lindi	53
3.	H/W Busega	39	15.	H/W Madaba	18
4.	H/W Busokelo	15	16.	H/W Mbulu	27
5.	H/W Chunya	26	17.	H/Mji Mbulu	15
6.	H/W Hanang'	43	18.	H/W Misungwi	49
7.	H/W Handeni	20	19.	H/W Moshi	150
8.	H/Mji Handeni	12	20.	H/W Mtwara	116
9.	H/W Igunga	10	21.	H/W Muheza	9
10.	H/W Iringa	100	22.	H/W Mwanga	90
11.	H/Mji Iringa	26	23.	H/W Rombo	19
12.	H/M Kigamboni	2	24.	H/W Rarya	14
Jumla					981

- Ukosefu au kutopatikana kwa mtandao wa simu katika baadhi ya vijiji hufanya shughuli za ukusanyaji mapato ziwe ngumu. Hivyo kuwalazimu wakusanya mapato kuacha fedha taslimu katika ofisi ya mtunza fedha wa Halmashauri hadi kipindi kingine cha kukusanya (kila wiki au kila mwezi); na hivyo kusababisha kuchelewa kupeleka fedha benki.
- Katika kupitia Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) nilibaini kuwa baadhi ya moduli za ukusanyaji wa kodi, kama vile kodi ya ardhi, haifanyi kazi.

- Mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) zinashindwa kuchukua taarifa za kina za mlipa kodi kama vile namba ya gari eneo, namba ya simu na maelezo mengine.
- Hapakuwa na usuluhishi wa benki uliofanywa kati ya mfumo na akaunti ya benki kwa sababu mfumo ulikuwa na moduli ya usuluhishi ambayo inaruhusu usuluhisho kufanyika kuititia mfumo.
- Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) hautozi faini na adhabu wenyewe hivyo kuwafanya watumiaji kutoza faini na adhabu kwa kutumia mkono (manual) na kuingiza katika mfumo.
- Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) haukumbushi walipa kodi kulipa ada zinazohitajika, hasa wakati muda wa malipo unamalizika.

Kukosekana kwa mfumo bora wa ukusanyaji wa mapato, taarifa zinazotoka katika mfumo zinaweza zisiwe za kuaminika na zenye shaka. Pia, zinaweza kusababisha dosari katika taarifa za hesabu. Hii inaweza kutoa mianya ya upotevu wa mapato badala ya kutatua tatizo.

Ninashauri yafanyike mafunzo ya mara kwa mara kwa watumishi husika hasa wahasibu wa mapato juu ya matumizi mazuri ya mfumo. Wakati huo huo, kufanyike ufuatiliaji na tathmini ya mara kwa mara pamoja na kubadilishana kwa majukumu ya watumishi. Pia, ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais- TAMISEMI kuhakikisha kuwa mfumo unatumiwa kwa ufanisi. Zaidi kuhakikisha mapungufu niliyoelezea hapo juu yanatatuliwa.

11.4 Mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) ziliwa nje ya mtandao kwenye Mfumo wa Kukusanya Mapato (LGRICS) kwa muda mrefu

Katika mwaka wa fedha 2017/2018, nilikagua Mfumo wa Taarifa ya ukusanyaji wa mapato ya Serikali za Mitaa (LGRCIS) nilibaini katika ‘dashbod’ ya mfumo kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 29 ziliwa na mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) zipatazo 493 zilizokuwa nje ya mtandao (offline) au kuzimwa kabisa kwa kipindi cha siku 17 hadi 1177. Maelezo yanaoneshwa katika **Jedwali Na. 11-16** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 16: Orodha ya Mamlaka za Serikali zenye Mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) zilizokuwa nje ya mtandao kwa muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya mashine	Siku zilizokuwa nje mtandao	
			Kutoka	Mpaka
1.	H/W Arusha	26	92	102
2.	H/W Babati	16	99	499
3.	H/W Buhigwe	25	20	604
4.	H/W Chamwino	19	102	725
5.	H/W Chemba	14	33	528
6.	H/W Geita	10	20	193
7.	H/W Hai	12	65	704
8.	H/W Handeni	14	20	721
9.	H/Mji Handeni	26	50	674
10.	H/W Kakonko	19	18	408
11.	H/W Karatu	6	31	135
12.	H/W Kasulu	8	17	243
13.	H/W Kibaha	11	21	201
14.	H/W Kigoma	4	30	244
15.	H/M Kigoma Ujiji	51	31	1177
16.	H/W Kondoa	15	20	546
17.	H/W Korogwe	9	38	103
18.	H/W Liwale	15	135	608
19.	H/W Ludewa	13	46	205
20.	H/W Mkinga	24	21	258
21.	H/W Msalala	25	27	488
22.	H/W Mwanga	14	66	359
23.	H/Mji Newala	14	42	289

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya mashine	Siku zilizokuwa nje mtandao	
			Kutoka	Mpaka
24.	H/W Rufiji	6	172	682
25.	H/M Tabora	12	27	90
26.	H/M Temeke	37	65	573
27.	H/W Urambo	11	21	151
28.	H/W Uvinza	17	279	658
29.	H/W Wanging'ombe	20	31	476
Jumla		493		

Usimamizi hafifu wa mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) na Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa umesababisha kuchelewa kugundua mashine za kukusanya mapato zilizokuwa nje ya mtandao kwa kipindi kirefu. Mapato yaliyokusanya na mashine hizo zilizokuwa nje ya mtandao hayakuonekana katika mfumo wa taarifa wa kukusanya mapato (LGRCIS). Kwa hiyo, mapato hayo hayakupelekwa benki na wakusanya mapato. Nilishindwa kujua ni mapato kiasi gani yaliyopotea kutokana na kukosa taarifa.

Ninashauri Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa mashine zote za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) zilizokuwa nje ya mtandao zinaunganishwa kwenye Mfumo wa Kukusanya Mapato (LGRCIS); na kiasi chochote kilichokusanya na mashine hizi kinapelekwa benki..

Pia, nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuanzisha utaratibu wa usimamizi wa karibu wa mashine za kielektroniki za kukusanya mapato (POS) ili kuepuka kujirudia kwa hali hiyo.

11.5 Ushuru wa Korosho uliotozwa chini ya kiwango halisi na kusababisha kutokukusanya kwa mapato ya jumla ya cha Sh. 14,722,215,776

Katika mwaka 2017/2018, nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 10 zilitakiwa kukusanya ushuru wa korosho kiasi cha

Sh. 24,117,108,583 kwa kuzingatia kiwango cha wastani cha bei ya soko. Hata hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikusanya mapato ya jumla ya Sh. 9,394,892,810 kwa kuzingatia 3% ya bei ya maagizo. Hii ni kinyume na Kifungu Na. 7 (1) (g) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 1982 (Iliyorekebishwa mwaka 2000) ambayo inataka fedha zote zinazotokana na ushuru wa mazao yoyote zilipwe katika chanzo kwenye mazao yoyote ya kilimo au mengine yaliyozalishwa katika eneo la Halmashauri ya Wilaya iliyowekwa chini ya Sheria hii au sheria yoyote ilioandikwa; isipokuwa kwa mazao yanayosafirishwa nje ambayo ushuru wake wa mazao utakuwa kati ya sifuri na asilimia tano ya bei ya lango la shambani utatakiwa kulipwa hapo.

Kulingana na ufanuzi uliotolewa na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa barua yenyewe Kumb. Na.AGC/MTR/H.10/11/7 ya tarehe 11 Novemba 2016, bei ya wastani wa bei ya shambani unapaswa kuwa sawa na bei ya soko wakati wa uuzaaji wa korosho wakati wa mnada. Maelezo yanaonekana katika **Jedwali Na. 11-17** hapa chini:

Jedwali Na. 11- 17: Ushuru wa korosho ambao haukukusanywa

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichotakiwa kukusanywa	Kiasi kilichokusanywa kutokana na muongozo	Kiasi ambacho hakuikusanywa (Sh.)
1.	H/W Liwale	1,973,283,464	744,538,388	1,228,745,076
2.	H/W Masasi	3,459,965,687	1,277,552,902	2,182,412,785
3.	H/Mji Masasi	1,023,963,542	418,238,630	605,724,912
4.	H/W Mtware	944,413,634	354,081,344	590,332,291
5.	H/M Mtware	215,253,090	82,136,048	133,117,043
6.	H/W Nachingwea	2,548,927,140	1,006,326,300	1,542,600,840
7.	H/Mji Nanyamba	2,202,825,048	851,986,215	1,350,838,833
8.	H/W Nanyumbu	2,327,650,396	865,186,638	1,462,463,758
9.	H/Mji Newala	1,503,189,522	573,585,476	929,604,047
10.	H/W Tandaimba	7,917,637,060	3,221,260,869	4,696,376,191
	Jumla	24,117,108,583	9,394,892,810	14,722,215,776

Ninapendekeza kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuwasiliana na mamlaka nyingine za Serikali na kufanya ufuatiliaji wa

maelekezo yaliyotolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa na kuona uwezekano wa kupunguza au kuondoa maagizo yote ambayo yapo kinyume na kanuni za kifedha na yana madhara kwa ustawi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, hususani juu ya ukusanyaji wa mapato

USIMAMIZI WA MALI

Utangulizi

Usimamizi wa Mali ni utaratibu maalum wa utumiaji, uendeshaji, uendelezaji, ufuataji na uuzaaji wa mali kwa gharama nafuu kwa lengo la kuwa na usimamizi bora kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa. Utaratibu huu unahusisha zoezi la kutathmini umri na uwezo wa kila mali na kutengeneza taarifa muhimu zinazosaidia kuanisha mahitaji ya matengenezo, uwezo wa kutoa huduma na uwezo wa utendaji wa mali mpya.

Mfumo madhubuti wa usimamizi wa mali unasaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutathmini fursa na vihatarishi vilivyopo na kutafuta njia bora za kudhibiti vihatarishi dhidi ya mali ili kufikia malengo ya taasisi.

Mapungufu katika usimamizi wa mali za Serikali za Mitaa
Ukaguzi wa usimamizi wa mali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 ulibaini mapungufu yafuatayo yanayohitaji kushughulikiwa:

12.1 Ucheleweshaji uliokithiri katika kuondoa mali zisizotumika

Agizo la 45 (1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009 inaelekeza kwamba mali zote ambazo hazitumiki, zisizotengenezeka na zilizochakaa zitambuliwe na ziondolewe baada ya kupata idhini ya Kamati ya Fedha pamoja na Baraza la Madiwani. Matakwa ya Agizo hili yanalingana na aya ya 26 ya Viwango vya Kimataifa vya Uandaaji wa Hesabu za Umma inayozitaka taasisi kufanya tathmini kila tarehe ya mwisho ya kuandaa taarifa kama kuna mazingira yanayoashiria mali kupoteza thamani yake.

Mapitio ya usimamizi wa mali za Mamlaka za Serikali za Mitaa yalibainisha magari, mitambo na pikipiki zipatazo 504 katika Mamlaka za serikali za Mitaa 97 ambazo hazitumiki kwa muda mrefu bila hatua yoyote kuchukuliwa kama inavyooneshwaa katika **Kiambatisho Na.53.**

Pia nilibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa sita zimetelekeza magari katika karakana binafsi au TEMESA kwa kipindi kati ya miezi sita hadi miaka tisa kama inavyooneshwaa katika **Jedwali Na. 12-1.**

Jedwali Na. 12-1: Orodha ya magari yaliyotelekezwa

Na.	Maelezo	Kipindi	Halmashauri
1.	SM 8591	Mwaka 1	H/W Kyela
2.	SM 4773	Mwaka 1	H/Mji Babati
3.	SM 3994,	Miaka 9	H/W Ileje
4.	DFP 8508	Miezi 6	
5.	DFPA 635	Miaka 2	H/W Mbogwe
6.	STL 947	Miezi 6	
7.	SM 4231	Miaka 5	H/W Mpanda
8.	STK 6818	Miezi 6	
9.	DFP 5176	Mwaka 1	
10.	SM 6111	Miaka 3	H/W Kondoa

Kutunza mali zisizotumika kwa muda mrefu huongeza gharama za matengenezo ambayo husababishwa na mali hizo kuharibika zaidi. Hivyo kupunguza thamani ya soko ambayo ingepatikana endapo mali hizo zingeondolewa au kuuzwa mapema.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuchukua hatua ya kuziondoa mali hizo kwa mujibu wa Agizo la 45 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 pamoja na aya ya 26 ya Viwango vya Kimataifa vya Uandaaji wa Hesabu za Umma (IPSAS 21). Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kufanya tathmini ya mali zote

ambazo zimetekelozwa ili kufanya uamuzi wa kuziondoa au kuzifanyia matengenezo.

12.2 Kuwapo kwa madawa yaliyoisha muda wa matumizi bila kuharibiwa Sh. 276,887,999

Agizo la 45 (1) ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009 inaelekeza kwamba, mali zote ambazo zimeharibika zitambuliwe na ziondolewe baada ya kupata idhini ya Kamati ya Fedha pamoja na Baraza la Madiwani.

Pia, kwa mujibu wa Muongozo wa Mwaka 2009 kuhusu Njia Bora za kutupa taka zitokanazo na madawa na vipodozi vilivyoharibika, hatua ya kwanza ni kwa Mfamasia wa Hospitali, Wilaya au Mkoa kuthibitisha kuwa kuna mkusanyiko wa madawa yasiyohitajika ambayo si salama kwa matumizi ya binadamu au kwa tiba za mifugo.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kuwapo kwa madawa yaliyoisha muda wa matumizi yenye thamani ya Sh. 276,887,999 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa sita (6) yakiwa yamewekwa stoo katika vipindi tofauti kuanzia mwaka 1990 hadi 2018 bila kuharibiwa kama inavyoainishwa katika Jedwali Na. 12-2.

Jedwali Na. 12- 2: Halmashauri zenyne madawa yaliyoisha muda wa matumizi

Na.	Jina la Halmashauri	Kipindi (Miaka)	Thamani (Sh.)
1.	H/W Kasulu	Haikupatikana	155,747,871
2.	H/W Kwimba	1990-2018	37,828,575
3.	H/W Siha	2005-2018	35,624,284
4.	H/Jiji Mbeya	2017-2018	20,865,034
5.	H/W Same	2012-2018	17,910,843
6.	H/Jiji Mwanza	2006-2017	8,911,392
	Jumla		276,887,999

Madawa ya muda mrefu yaliyoisha muda wake huongeza ghamara za uhifadhi kwa Halmashauri. Pia huchukua nafasi ambayo inaweza kutumika kwa ajili ya kuhifadhi vitu vingine.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa kupata vibali kutoka kwa Mamlaka husika ili kuyaharibu kwa njia ya usalama na kwa haraka madawa yaliyoisha muda wake.

12.3 Magari na mali zingine kukosa bima

Agizo la 95 (1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009 linawataka maafisa usafiri kuhakikisha kuwa magari yote yanawekewa bima dhidi ya majanga yasiyotarajiwa na pia kuhakikisha malipo ya bima yanafanyika pindi muda unapowadia.

Idadi ya mali za kudumu ambazo hazijalipiwa bima yameainishwa katika **Jedwali Na. 12-3** hapa chini:

Jedwali Na. 12-3: Mali na Magari yaliyokosa bima

S/N	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mali
1	H/Jiji Tanga	15
2	H/Mji Mtwara	15
3	H/W Tunduru	14
4	H/W Iringa	12
5	H/W Busokelo	11
6	H/W Misungwi	11
7	H/W Makete	11
8	H/W Meatu	10
9	H/Mji Mafinga	9
10	H/W Mbeya	9
11	H/W Newala	8
12	H/W Mbinga	8
13	H/W Namtumbo	8
14	H/W Busega	8
15	H/W Kaliua	8
16	H/W Longido	7
17	H/W Shinyanga	7
18	H/W Mbozi	7

S/N	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mali
19	H/W Nzega	7
20	H/W Kibaha	6
21	H/W Chunya	6
22	H/Jiji Mbeya	6
23	H/W Mtwara	6
24	H/W Nanyumbu	6
25	H/W Kalambo	6
26	H/W Sumbawanga	6
27	H/W Handeni	6
28	H/Mji Korogwe	6
29	H/W Bagamoyo	5
30	H/W Kisarawe	5
31	H/W Kasulu	5
32	H/W Ngorongoro	4
33	H/Jiji Makambako	4
34	H/W Singida	4
Jumla		266

Ninapendekeza kwa menejimenti ya Serikali za Mitaa kuhakikisha magari, pikipiki na mitambo yote inakatiwa bima kwa mujibu wa Agizo la 95 (1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009.

12.4 Kutotunzwa Daftari la Mali za Kudumu

Agizo la 103 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009 linataka kutunzwa kwa daftari la mali za kudumu. Agizo hili pia linaainisha taarifa zinazotakiwa kujumuishwa katika daftari hilo.

Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, nilibaini kuwa, baadhi ya Halmashauri hazikutunza daftari za mali za kudumu, na baadhi ya halmashauri, daftari la mali zisizohamishika halikutunzwa kulingana na mahitaji ya Agizo la 103 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009.

Kutokana na hali hiyo mali zenyewe thamani ya Sh. 372,533,607 zilizonunuliwa mwaka huu wa ukaguzi hazikuingizwa katika daftari la mali za kudumu kama ifuatavyo:-

Jedwali 12 - 4 : Orodha za Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizotunza vizuri dfatari la mali za kudumu

Namba	Jina la Halmashauri	Daftari la Mali halitunzwi	Thamani ya mali (Sh.)
1.	H/W Longido	V	Haijaoneshwa
2.	H/W Kilolo	V	Haijaoneshwa
3.	H/W Mufindi	V	Haijaoneshwa
4.	H/W Buhigwe	V	Haijaoneshwa
5.	H/W Kibondo	V	Haijaoneshwa
6.	H/W Kigoma	V	Haijaoneshwa
7.	H/W Mwanga	V	Haijaoneshwa
8.	H/W Mbeya	V	Haijaoneshwa
9.	H/W Ulanga	V	Haijaoneshwa
10.	H/W Ludewa	V	Haijaoneshwa
11.	H/Mji Bariadi	-	16,950,000
12.	H/Mji Makambako	-	130,450,000
13.	H/M Songea	-	225,133,607
Jumla			372,533,607

Mali ambazo hazijaingizwa katika daftari la kudumu la mali zinaweza kupelekea upotevu wa mali hizo, pia thamani halisi ya mali hizo inaweza isifahamike kirahisi.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutunza daftari la mali zisizohamishika kulingana na Agizo la 63 (5) na 103 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009.

12.5 Kukosekana kwa hati miliki za ardhi Sh. 25,709,450,864

Wakati wa Ukaguzi, nilibaini kuwa, baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilithaminisha na kujumuisha thamani ya ardhi na majengo inayofikia thamani ya Sh. 25,709,450,864 hata hivyo mali hizo zimekosa hati miliki za ardhi. Kwa mazingira hayo, sikuweza kujiridhisha juu ya uwepo, umiliki na usahihi wa taarifa za ardhi na majengo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa tisa kama inavyoonekana katika Jedwali lifuatalo:

Jedwali 12-5: Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizo na hati za ardhi

S/N	Jina la Taasisi	Mali	Taarifa zinazokosekana	Thamani (Sh.)
1.	H/Mji Bunda	Ardhi	Hati miliki	43,205,000
2.	H/W Ngorongoro	Ardhi	Hati miliki	3,061,110,974
3.	H/M Singida	Ardhi	Hati miliki	22,605,134,890
4.	H/W Longido	Ardhi	Hati miliki	-
5.	H/W Uvinza	Ardhi	Hati miliki	-
6.	H/W Kyela	Ardhi	Hati miliki	-
7.	H/W Mbarali	Ardhi	Hati miliki	-
8.	H/W Njombe	Ardhi	Hati miliki	-
9.	H/M Sumbawanga	Ardhi	Hati miliki	-
Jumla				25,709,450,864

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha zinapata hati miliki za ardhi kutoka kwa Mamlaka husika.

12.6 Mali za kudumu zinazokosa namba ya utambulisho Sh. 151,444,230

Wakati wa Ukaguzi nilibaini Mamlaka za Serikali za Mitaa saba ambazo hazikuzingatia matakwa ya Agizo la 63 (5) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009 inayotaka mali zote za kudumu kutunzwa kwenye daftari la mali za kudumu na kupewa namba ya utambulisho itakayorahisisha utambuaji wa mali hizo.

Ni ngumu kusimamia mali ambazo hazina namba ya utambulisho. Aidha, mali hizo hazitaweza kutofautishwa na mali zingine zinazofanana na hizo zinazomilikiwa na taasisi zingine.

Jedwali 12-6: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye mali za kudumu zisizo na namba ya utambulisho

S/N	Jina la Halmashauri	Thamani (Sh.)
1	H/W Mwanga	1,500,000
2	H/W Longido	2,760,000
3	H/W Monduli	5,000,000
4	H/W Tunduru	12,870,000
5	H/M Moshi	27,538,560
6	H/W Arusha	35,403,500
7	H/W Ngorongoro	66,372,170
Jumla		151,444,230

Ninapendekeza kwa menejimenti ya Serikali za Mitaa kuzingatia matakwa ya Agizo la 63 (5) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009 kwa kuchukua hatua stahiki ikijumuisha kuzipa namba ya utambuzi mali zote za kudumu na kuhuisha daftari la mali za kudumu.

MATOKEO YA KAGUZI MAALUM

13.1 Utangulizi

Ukaguzi maalum ni ukaguzi unaoangalia kwa kina eneo fulani la shughuli za taasisi. Aina hii ya ukaguzi inaweza kuombwa na taasisi ya Serikali au Mhimili. Kuna aina mbalimbali za ukaguzi maalum unaoweza kufanyika ikiwa ni pamoja na: a) Ukaguzi wa utekelezaji wa sheria na miongozo; b) Ukaguzi wa ujenzi c); Ukaguzi wa hesabu d); Ukaguzi wa mifumo ya taarifa e); Ukaguzi wa kiuchunguzi g); Ukaguzi wa kodi f); Ukaguzi wa kiutendaji nk. Ukaguzi maalum unahitajika wakati ikisadikika kuwa sheria au kanuni zimevunjwa katika usimamizi wa fedha wa Taasisi. Pamoja na uchunguzi wa ukiukwaji wa sheria na taratibu, Ukaguzi maalum unaweza kufanywa kama ubadhirifu unasadikika au umefanyika katika taasisi.

Kifungu cha 29(2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2009 kinamtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu, kwa ombi la mtu yeyote, taasisi, mamlaka ya umma, Wizara, idara, mashirika, mamlaka za serikali za mitaa kufanya ukaguzi maalum wowote. Kutokana na hilo, Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu halazimiki kukubali ombi la kufanyika Ukaguzi Maalum. [Kanuni na 79 (1) ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma, 2009]

Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali anaweza kufanya maamuzi ya kufanyika kwa Ukaguzi Maalum kuhusu hesabu za mamlaka yoyote au taasisi, Wizara, Idara inayojitegemea, Shirika na Serikali za Mitaa na taasisi nyingine yoyote kulingana na Kanuni ya 78 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma, 2009

Kwa mujibu wa Kanuni ya 81 (a) hadi (c) ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma, 2009, baada ya kukamilika kwa ukaguzi maalum, Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali hutoa taarifa kwa njia ifuatayo: (a) Ikiwa Afisa Masuuli au taasisi ya mtu yeyote , mamlaka za umma, Wizara, Idara zinazojitegemea, Taasisi, Mamlaka za Serikali za Mitaa na Taasisi nyingine, ndio iliyomuomba kwa maandishi Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kufanya Ukaguzi Maalum, taarifa itawasilishwa kwa Taasisi au Mhimili ulioomba au mamlaka nyingine yoyote ambayo Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ataona inafaa; (b) Kama Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa mtazamo wake mwenyewe, akaamua kufanya ukaguzi maalum, taarifa itapelekwa kwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kuititia kwake itapelekwa Bungeni; na (c) Endapo Rais hatawasilisha taarifa kwenye mkutano wa Bunge kwa mujibu wa aya (b) ndani ya siku 7 ya mkutano wa Bunge unaofuata, Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali atawasilisha taarifa kwa Spika wa Bunge ndani ya siku kumi na nne za mkutano wa Bunge.

Katika mwaka unaotolewa taarifa (2017/2018), nilifanya kaguzi maalum nane (8) katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 8. Miiongoni mwa hizo, kaguzi maalum tatu (3) ziliombwa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa (LAAC), ukaguzi maalum mmoja (1) uliombwa na Katibu Tawala wa Mkoa (RAS) kwa mujibu wa Kifungu cha 29(1) ya Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2009 na ofisi yangu ilifanya Kaguzi maalum nne (4) kwa mujibu wa Kanuni ya 78 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2009. Rejea maelezo katika **Jedwali Na. 13-1** hapo chini:

**Jedwali Na.13- 1: Orodha ya Kaguzi Maalum zilizofanyika
mwaka 2017/18**

Na	Jina la Halmashauri	Mwaka wa Fedha	Mamlaka Illoomba
1.	H/W Sengerema	2015/16	LAAC
2.	H/Mji Njombe	2015/16 & 2016/17	CAG
3.	H/M Kigoma Ujiji	2014/15, 2015/16 & 2016/17	RAS-Kigoma
4.	H/W Kaliua	2013/14, 2014/15, 2015/16 & 2016/17	LAAC
5.	H/W Ukerewe	2015/16 & 2016/17	CAG
6.	H/W Siha	2016/17 & 2017/18	CAG
7.	H/W Rombo	2016/17	CAG
8.	H/W Hanang'	2013/14, 2014/15, 2015/16 & 2016/17	LAAC

Chanzo: Taarifa za Ukaguzi Maalum

Kutokana na taarifa za kaguzi maalum nilizofanya kwa mwaka wa fedha 2017/18, masuala muhimu yafuatayo yalibainishwa;

13.1 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/W KALIUA

- (i) Udanganyifu unaodhaniwa kufanyika katika mchakato wa manunuzi wakati wa Ujenzi wa Jengo la Ofisi ya Mkurugenzi na Ujenzi wa Jengo katika Hospitali ya**
- a) Kutozingatia sheria na kanuni za manunuzi katika kazi za ujenzi alizopewa Mkandarasi-Kampuni ya Saram Ltd Sh. 1,217,264,400**
 Ugaguzi maalumu ulibainisha kuwapo kwa ukiukwaji wa sheria na kanuni za manunuzi katika mchakato wa kutoa zabuni ya mikataba miwili Na. LGA/KDC/2013/2014/W/04 na LGA/KDC/2013/2014/W/05 kwa Mkandarasi Saram Company Ltd kwa ajili ya ujenzi wa ofisi ya Mkurugenzi na Jengo la wagonjwa wa nje (OPD) katika Hospitali ya Wilaya ya Kaliua kwa gharama ya jumla ya Sh. 1,217,264,400.

Halmashauri ilikiuka mchakato mzima wa manunuzi kama unavyoelezewa katika sheria na kanuni za manunuzi ya Umma. Uguzi uligundua kwamba mkandarasi alipewa mikataba yenyeye thamani kubwa kuliko uwezo wake. Nyaraka za zabuni na matangazo ya zabuni hazikupitishwa na Bodi ya Zabuni. Zaidi ya hayo, hakukuwa na uwazi katika mchakato wa manunuzi ambao unataka ndani ya siku tatu, Halmashauri itoe taarifa ya kutoa zabuni kwa wazabuni walioshiriki katika mchakato wa zabuni, kuwapa siku 14 za kuwasilisha malalamiko yao (kama yapo) kulingana na Kanuni 231(2) ya Kanuni za Manunuzi wa Umma za mwaka 2013.

b) Malipo ya awali yalifanyika kwa kutumia dhamana ya benki iliyogushiwa yenyeye thamani ya Sh. 121,726,340

Katika ukaguzi maalum, niligundua kuwa Sh. 121,726,340 zililipwa kwa mkandarasi kama malipo ya awali kwa mikataba miwili yenyeye jumla ya Sh. 1,217,264,400 kwa kutumia dhamana ya kugushi kutoka Benki ya Equity. Nyaraka za kughushi ziligundulika baada ya mawasiliano ya moja kwa moja na benki husika, ambapo Benki ilikataa kwa maandishi kwamba haijawahi kutoa dhamana kwa mkandarasi.

c) Malipo ya awali ambayo hayakurudishwa na mkandarasi Sh. 51,688,323

Ukaguzi ulibaini kuwa kati ya Sh. 121,726,340 alizolipwa Mkandarasi kama malipo ya awali, Sh. 51,688,323 hazikurejeshwa na mkandarasi kutoka katika malipo mbalimbali aliyokuwa akilipwa na Halmashauri hadi tarehe ya ukaguzi huu. Hivyo, kusababisha upotevu wa fedha za Halmashauri.

d) Malipo kwa Mkandarasi zaidi ya thamani ya kazi zilizofanyika Sh. 11,335,000

Katika ukaguzi maalum nilibainisha kuwa, meneja wa mradi aliidhinisha malipo ya Sh. 11,335,000 ambayo ni zaidi ya kiasi cha thamani ya kazi zilizofanyika kwa mujibu wa mchanganuo

wa gharama za kazi zilizoteklezwa. Aidha, hati za madai namba 03 na 04 hazikuwasilishwa wakati wa ukaguzi.

- e) **Malipo kwa Mkandarasi bila kuwa na vipimo vya kazi na mchanganuo wa kazi zilizofanyika yenye thamani ya Sh. 197,166,471**

Nilipitia hati za malipo zilizotumika kumlipa mkandarasi katika mkataba Na. LGA/KDC/2013/2014/W/04 wa ujenzi ya ofisi za Mkurugenzi wa Halmashauri na kugundua kuwa, Halmashauri ililipa Sh. 197,166,471 bila kuwa na orodha ya kazi alizofanya Mkandarasi wala vipimo vya kazi hizo.

- f) **Malipo kwa mkandarasi kwa kazi ambazo hazikufanyika Sh. 59,258,500**

Tarehe 28 Aprili 2018 na 04 Mei 2018 niliambatana na timu ya Menejimenti, kutembelea mradi wa ujenzi wa jengo la kuhudumia wagonjwa wa nje (OPD) katika Hospitali ya Wilaya ya Kaliua lililojengwa na Mkandarasi kupitia mkataba Na. LGA/KDC/2013/2014/W/05 na nilibaini kuwa, jumla ya Sh. 27,652,500 zililipwa kwa kazi ambazo hazikufanyika. Pia katika Mkataba wa tarehe 3/11/2014 wa matengenezo madogo madogo ya barabara, jumla ya Sh. 31,606,000 zililipwa kwa Mkandarasi kwa kazi ambazo hazikufanyika.

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua stahiki dhidi ya Mkandarasi kwa kosa la kugushi na kumtaka arejeshe Sh. 51,688,323 za malipo ya awali, Sh. 11,335,000 za malipo yaliyozidi, Sh. 197,166,471 za malipo bila karatasi ya vipimo na Sh. 59,258,500 ambazo ni malipo kwa ajili ya kazi ambayo haikufanyika. Pia, hatua stahiki ichukuliwe dhidi ya mshauri Turnkey na Mamlaka husika Architects Ltd ikiwa ni pamoja na Bodi ya Usanifu wa Majengo kwa kushindwa kusimamia vizuri utekelezaji wa mradi. Hatua inapaswa pia kuchukuliwa kwa

wafanyakazi wa Halmashauri walijotajwa katika taarifa husika kwa matumizi mabaya ya fedha za serikali.

(ii) Mkandarasi Kulipwa mara Mbili kwa Mkataba wa Ujenzi wa Nyumba ya watumishi Sh. 44,754,035

Nimepitia hati za malipo, vyeti vya malipo, taarifa za uthamini wa kazi zilizofanyika na kubaini kuwa Halmashauri ilifanya malipo kwa mkandarasi kuptitia mkataba Na. LGA/KDC/2013/2014/W/03 kwa kazi ya ujenzi wa nyumba nne za watumishi na banda la maonyesho ya nanene, ambapo ni mara mbili zaidi ya kazi zilizofanyika katika cheti cha malipo Na. 3 na 4 (Sh. 5,416,448), cheti cha kumalizia kazi cha tarehe 29.12.2014 na 28/04/2015 (Sh. 32,264,400) na cheti cha malipo cha tarehe 22.06.2015 na 30/07/2015 (Sh. 7,073,187).

Nilibaini kuwa katika vyeti vya malipo tajwa hapo juu, Halmashauri ilimlipa Mkandarasi jumla ya Sh. 44,754,035 kwa ajili ya kazi ambazo zilishalipiwa hapo awali.

Ninapendekeza kwa Halmashauri na mamlaka zinazohusika kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya wafanyakazi waliohusika katika usimamizi huu mbovu wa mradi, maandalizi ya vyeti vya malipo. Kupitisha na kuidhinisha kwa makosa malipo ya jumla ya Sh. 44,754,035 ambayo yamesababisha upotevu wa fedha za serikali.

13.2 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/W SENGEREEMA

(i) Malipo yenye mashaka kwenye Mradi wa Usafi na Mazingira (WASH) Sh. 50,405,000

Nilipitia hati za malipo za mradi wa Maji na Usafi wa Mazingira (WASH) pamoja na viambatisho vyake na kubaini kuwapo kwa malipo kwa watumishi wa Idara ya Afya, watendaji wa Kata na Vijiji, mafundi wa vyoo, pamoja na wazabuni mbalimbali, yenye kutia shaka ya jumla ya Sh.

50,405,000. Nilifanya mahojiano na uchunguzi kuhusu uhalali wa nyaraka zilizoambatanishwa kwenye hati za malipo na kubaini kuwa malipo mbalimbali yalifanyika, na ambayo yana mashaka kutokana na mapungufu yaliyoonekana.

Ninapendekeza kwamba, wafanyakazi wa mradi wa usafi na mazingira waliotajwa katika taarifa husika walioomba na kuidhinisha malipo kupitia dokezo, wawajibishwe na kuchukuliwa hatua zinazofaa za kinidhamu kwa kushindwa kusimamia fedha za mradi. Pia, ninapendekeza Kitengo cha Ukaruzi wa Ndani na mamlaka nyingine kama TAKUKURU kufanya uchunguzi zaidi juu ya usimamizi wa fedha za mradi kutokana na kuwa ukaguzi wangu haukugusa maeneo yote ya mradi kwa sababu ya ufinyu wa muda.

- (ii) **Malipo ya awali kwa Mradi wa Maji wa Chamabanda - Nyantakubwa hayajarudishwa na Mkandarasi Sh. 41,210,300**

Niligundua kwa mwaka 2013/2014 Halmashauri iliingia mkataba na M/s Zubben Company Ltd wa ujenzi wa miundombinu ya mabomba kwa Vijiji vya Chamabanda-Nyantakubwa kwa mkataba Na. LGA/094/10/2013-2014/02 LOT 2 wa tarehe 21/01/2014 kwa gharama ya Sh. 713,252,100. Kati ya Sh. 142,650,420 alizolipwa M/s Zubben Company Ltd, alikuwa hajarudisha, Sh. 41,210,300 hadi ukaguzi unakamilika. Mkataba huo ulisitishwa na Halmashauri tarehe 22/03/2017 kwa barua yenyewe kumbukumbu Na.CA.655/121, na kusababisha hasara kwa Halmashauri.

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kufanya jitihada za urudishwaji wa Sh. 41,210,300 zilizolipwa kama malipo ya awali kwa Mkandarasi lakini hazikurudishwa baada ya Mkataba kuvunjwa. Pia, hatua stahiki zinapaswa kuchukuliwa dhidi ya wafanyakazi wa Halmashauri waliotajwa katika taarifa ya ukaguzi maalumu ya

Halmashauri kwa kushiriki kwao katika matumizi mabaya ya fedha za Serikali.

(iii) **Fedha za matazamatio katika miradi ya maji kutumika kwa matumizi mengineyo Sh. 283,659,909**

Ukaguzi maalum uliofanywa katika malipo ya mradi wa maji uligundua kuwa, hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2016, Halmashauri ilibakiza na kuhamishia kwenye akaunti ya amana fedha ya matazamio jumla ya Sh. 283,659,909.

Nilifanya ukaguzi kwenye akaunti ya Amana, rejista ya amana na taarifa za fedha za bakaa zinazoishia Juni, 2016 ambapo ilionesha salio katika akaunti ya amana kwa mwaka wa fedha ulioishia Juni, 2016 katika kitabu cha mapato na matumizi ni Sh. 121,427,218.30 na kwenye akaunti ya amana ambayo inajumuisha wawekaji mbalimbali ni Sh. 104,906,694. Hata hivyo, kutokana na utunzaji usioridhisha wa rejista kwa upande wa Halmashauri, imekuwa vigumu kutambua bakaa iliyokuwapo kwa ajili ya kila muwekaji. Bakaa iliyopo kwenye akaunti ya Amana ni kidogo kuliko fedha za matazamio zilizokatwa na Halmashauri ambazo ni Sh. 283,659,909. Hii Naashiria kuwa, fedha za amana zilitumika kwa mambo mengine.

Napendekeza kuwa Menejimenti ya Halmashauri idudishe fedha za matazamio kutoka mapato yake ya ndani jumla ya Sh. 283,659,909 ambazo ni fedha za matazamio katika miradi ya maji zilizotumika vibaya. Hatua stahiki za kinidhamu zinapaswa kuchukuliwa dhidi ya wafanyakazi walijotajwa katika taarifa ya Ukaguzi maalum kuhusika na matumizi mabaya ya fedha za miradi.

13.3 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/W ROMBO

(i) **Mapato yaliyokusanywa hayajawasilishwa katika akaunti ya Benki ya Halmashauri Sh. 13,330,000**

Nilifanya ukaguzi wa mapato ya ndani katika Halmashauri ya Wilaya ya Rombo na kubaini kuwa jumla ya Sh. 13,330,000 zilizokusanywa na wakusanyaji wa mapato ya Halmashauri lakini hazikuwasilishwa kwenye Akaunti ya Mapato ya Halmashauri hadi taarifa ya ukaguzi maalumu ilipokuwa inaandaliwa.

Napendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua zinazofaa kwa wafanyakazi wote 12 wa Halmashauri waliotajwa katika taarifa kwa kujihusisha na matumizi mabaya ya fedha za Umma; na kuhakikisha kuwa kiasi hicho kinarejeshwa kwa kukatwa kwenye mishahara yao.

**(ii) Udanganyifu katika Malipo ya Sh. 267,893,950
kwenye akaunti ya Matumizi Mengine (OC)**

Nilikagua malipo mbalimbali katika akaunti ya Matumizi Mengine (OC) na kubaini kuwa, kwa nyakati tofauti kuna watumishi walianzisha, kupitisha na kufanya malipo ya Sh. 267,893,950 ambayo hayakuwa na viambatisho husika na mengine yalikuwa na viambatisho vyenye mashaka.

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua za kinidhamu chidi ya watumishi wa Halmashauri waliotajwa katika taarifa husika ya ukaguzi maalum kwa kujihusisha na matumizi mabaya ya fedha za umma jumla ya Sh. 267,893,950 ikiwa ni pamoja na kuzirejesha fedha hizo Halmashauri.

**(iii) Hati za Malipo hazikuwasilishwa kwa ukaguzi maalum
Sh. 343,768,565**

Wakati wa ukaguzi, nilishindwa kupata hati za malipo pamoja na viambatisho vyake zinazofikia Sh. 343,768,565. Miongoni mwa hati za malipo ambazo hazikuweza kupatikana ni malipo ya fedha taslimu ya Sh. 196,825,491.

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua stahiki kwa watumishi wa Halmashauri walioitajwa kwenye taarifa ya ukaguzi maalum walioshindwa kuwasilisha hati za malipo wakati zilipohitajika. Pia, napendekeza tena kwa Menejimenti ya Halmashauri kuhakikisha kuwa, hati zote za malipo zinatafutwa na kupelekwa kwenye mamlaka husika kwa uchunguzi zaidi.

(iv) Malipo yaliyoghushiwa Sh. 20,386,000

Malipo ya jumla ya Sh. 15,436,000 yalilipwa kwa watumishi mbalimbali kama posho kwa shughuli mbalimbali. Hata hivyo, katika mahojiano na baadhi ya watumishi waliolipwa posho hizo, walikana kuyatambua malipo hayo ya posho kutokana na saini zao kugushiwa na watumishi wasio waaminifu. Zaidi ya hayo, sikuweza kuthibitisha uhalali wa malipo ya jumla ya Sh. 4,950,000 kutokana na kutokuwapo kwa watumishi waliolipwa. Hivyo, hufanya jumla ya Sh. 20,386,000 kuwa ni malipo ya kughushi.

Napendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya watumishi wa Halmashauri walioitajwa katika taarifa husika kutokana na kujihusisha kwao na matumizi mabaya ya fedha za umma.

(v) Udanganyifu unaodhaniwa kufanya wakati wa Uchaguzi Mkuu wa Novemba 2015, Sh. 113,836,435

Mwezi Novemba 2015, Halmashauri ya Wilaya ya Rombo ilipokea jumla ya Sh. 618,168,828 kutoka Tume ya Uchaguzi ili kugharamia shughuli mbalimbali za uchaguzi. Hata hivyo, ukaguzi maalum ulibaini kuwa kati ya kiasi kilichopokelewa, Sh. 140,220,435 hakikutumika kama ilivyoagizwa na Tume ya Uchaguzi.

Wakati wa ukaguzi wa fedha zilizotumika, nilibaini kwamba Sh. 113,836,435 zilitumika kukodisha magari ya biashara ili

kutumika katika shughuli za uchaguzi. Mawasiliano yangu na Meneja wa TRA Kilimanjaro tarehe 28/06/2018 kupitia barua yenye kumbukumbu na TRA / KRO / CMVR / VOL.5 / 2 pamoja na ukaguzi wa hati za malipo zilizolipwa yamebaini kasoro zifuatazo.

Jedwali Na.13-2: Udanganyifu unaodhaniwa kufanyika wakati wa Uchaguzi Mkuu wa Novemba 2015

Na	Maelezo	Kiasi (Sh.)
1.	Namba za usajili zilizoorodheshwa zilikuwa za pipipiki, na si magari	18,000,000
2.	Magari yaliyotajwa hayakuandikishwa TRA	11,100,000
3.	Kiasi kilicholipwa kwa kukodisha magari ya serikali	1,500,000
4.	Kiasi kilicholipwa kwa magari ambayo hayawezi kutumika katika uchaguzi (kama magari madogo)	13,200,000
5.	Wamiliki ambao walieleza kuwa walilipwa chini ya kiasi kilichooneshwa katika hati za malipo.	18,300,000
6.	Kiasi kilicholipwa kukodisha magari ambayo wamiliki walithibitisha kwamba magari yao hayakushiriki katika kazi hiyo	51,736,435

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya watumishi wa Halmashauri waliotajwa kwenye taarifa. kutohana na kujihusisha katika matumizi mabaya ya fedha za umma ya jumla ya Sh. 113,836,435, ikiwa ni pamoja na kurejesha fedha hizo kwa Halmashauri.

13.4 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/M KIGOMA UJIJI

- (i) Matumizi mabaya ya fedha za matazamio za miradi wa barabara Sh. 50,961,258

Ukaguzi wa hati za malipo za Mfuko wa Mradi wa Barabara wa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma/Ujiji kwa mwaka wa fedha 2014/2015 na 2015/2016, umebaini kuwa Halmashauri ya Mji Kigoma/Ujiji ilibakiza fedha kiasi cha Sh. 50,961,258. kutoka kwa makandarasi ambazo zilitakiwa kupelekwa katika Akaunti ya Amana hata hivyo, nilibaini kuwa fedha hizo zililipwa/zilihamishwa kwa hundi ya wazi badala ya hundi ya kufungwa na kutolewa Benki na Mtunza Fedha badala ya kuwekwa kwenye akaunti ya Amana kama ilivyopangwa.

Napendekeza kwa mamlaka zinazohusika kufanya uchunguzi wa kina kugundua saini zilizotumika kufungua hundi ambayo ilifungwa na kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya wote waliohusika na udanganyifu huu. Pia, hatua stahiki zichukuliwe dhidi ya afisa wa benki ambaye alishirikiana na watumishi wa Halmashauri kufanya ubadhirifu huu wa fedha. NMB Tawi la Kigoma linahusika na uzembe huu. Nasisitiza kuwa hatua inayofaa inapaswa kuchukuliwa dhidi ya watumishi wa Halmashauri ambao walihuksika katika ubadhirifu wa fedha za matazamio.

(ii) Hasara katika Mradi wa EQUIP Sh. 42,622,710 Nilibaini utoaji wa fedha za mradi wa EQUIP kiasi cha Sh. 42,622,710 kwa njia ya hundi Na. 003157 ya tarehe 7 Machi 2016. Hata hivyo, sikuweza kuthibitisha shughuli halisi ambazo zilifadhiliwa na kiasi hiki cha fedha; lakini nilibaini kuwa Sh. 42,622,710 ziliwekwa katika akaunti ya mmoja wa watumishi wa Halmashauri.

Napendekeza kwa mamlaka zinazohusika kuiwajibisha NMB Tawi la Kigoma na wafanyakazi wake waliohusika kwa uzembe kwa kuruhusu na kuidhinisha malipo yenyé shaka na kushindwa kuzuia mtumishi wa Halmashari kuweka kiasi kikubwa cha fedha kwa wakati mmoja. Hatua sahihi inapaswa kuchukuliwa dhidi ya watumishi wa Halmashauri waliotajwa katika taarifa husika ya ukaguzi maalum kwa

ubadhirifu wa Sh. 42,622,710 na kushindwa kuanzisha mfumo imara wa udhibiti wa ndani.

- (iii) Hasara ya Sh. 117,000,000 kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji kutokana na kuuza kiwanja Na.151 kwa benki ya CRDB na kumlipa ndugu Asajile Issa Mwakalambile kiasi cha Sh. 167,000,000 bila Kibali

Tarehe 18 Machi 2014 Halmashauri iliingia mkataba na Bwana Asajile Issa Mwakalambile wa kukodisha hoteli ya Halmashauri. Baada ya mwaka mmoja wa shughuli za mpangaji - (Bw. Asajile), Halmashauri kupitia barua Na J.10/4/81 ya tarehe 1 Juni 2015 ilisitisha mkataba ili kuuza kiwanja kwa CRDB. Hata hivyo mpango ulikataliwa na Katibu Mkuu OR - TAMISEMI kwa barua Na. GB.199/203/01/69 ya Agosti 11, 2016 baada ya kukiuka utaratibu wa uuzaji wa mali za Umma.

Katika ukaguzi, nilibaini kuwa tarehe 30/7/2015 Halmashauri, iliingia mkataba wa uuzaji wa Kiwanja No. 151 kwa Benki ya CRDB kwa Sh. 320,000,000.

Pia, nilibaini kuwa Halmashauri, kupitia hati ya malipo Na. 2016-000460 na hundi na. 002854 ya tarehe 1 Septemba 2015, kutoka akaunti No. 51610000200 ilimlipa Asajile Issa Mwakalambile jumla ya Sh. 167,000,000 kama fidia ya kukatisha mkataba kwa kukodi mali ya Halmashauri kwenye Kiwanja No.151 (KIGODECO) licha ya kukataliwa na Kamati ya Fedha na Baraza la Madiwani kwa kuuza kwa kiasi cha Sh. 167,000,000. Hivyo kusababisha hasara ya Sh. 117,000,000 kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji.

Napendekeza kwa mamlaka zinazohusika kuchukua hatua za kisheria na za kinidhamu dhidi ya watumishi wa serikali, hasa Afisa Masuuli wa wakati huo, ambaye alishiriki

mchakato wote (kutoka ngazi ya tathmini ya kuuza kiwanja mpaka ngazi ya ulipaji fidia) kama inavyoonekana katika taarifa ya ukaguzi maalum ya Halmashauri.

13.5 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA HALMASHAURI YA WILAYA YA UKEREWE

- (i) Manunuzi ya Mfumo wa mapato (ICRA), machine za kukusanya mapato (POS), karatasi za kuchapisha stakabadhi za mfumo na kufanya mafunzo bila kufuata taratibu za manunuzi Sh. 101,647,000

Halmashauri iliingia mkataba na Kampuni ya Iwachu wenye thamani ya Sh. 101,647,000 kwa ajili ya kufunga mfumo wa kukusanya mapato (ICRA) bila kuwa na maelekezo mahususi na bila kumhusisha Mkuu wa Idara ya Teknolojia na Habari. Pia, hakukuwa na ushindanishi wa wazabuni katika kuipatia mkataba Kampuni ya Iwachu.

Bei za manunuzi kwenye mkataba ilikuwa ni Sh. 73,647,000 kwa ajili ya mfumo wa ICRA, na Sh. 1,500,000 kwa kila machine moja ya kukusanya mapato (POS) badala ya bei ya Sh. 530,000 inayotolewa na Kampuni ya Day One Company; hivyo kusababisha hasara ya Sh. 9,700,000.

Pia, Halmashauri iliingia gharama ya Sh. 8,000,000 kwa ajili ya kufanya mafunzo, fedha ambazo hazikuwa kwenye Bajeti na Sh. 20,000,000 zilitumika kununua karatasi za kuchapisha stakabadhi za mfumo bila ushindanishi wa nukuu za bei angalau tatu na kupekekeea hasara nyingine ya Sh. 5,000,000 kama ilivyoelezwa zaidi kwenye taarifa ya ukaguzi maalum.

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua stahiki dhidi ya maafisa wa serikali waliohusika katika mchakato wa manunuzi hayo yaliyofanyika kinyume na utaratibu na kuikosesa Halmashauri thamani ya fedha.

(ii) Halmashauri ya Wilaya ya Ukerewe Kulipa fedha TANESCO Sh. 21,209,351, fedha ambazo zipo kwenye mkataba wa mradi wa maji wa Kazirankanda Kijiji cha Chabilongo.

Halmashauri ililipa jumla ya Sh. 21,209,351 kwa TANESCO Nansio kwa ajili ya huduma za umeme katika mradi wa maji Kazirankanda uliopo katika Kijiji cha Chabilongo zilizotumiwa na Mkandarasi katika kipindi cha majaribio. Gharama hizi ambazo zilikuwa ni sehemu ya gharama za mradi kwenye mkataba mkandarasi hakuzirejesha; hivyo, kwa maoni yangu, hii ni hasara kwa Halmashauri.

Ninaishauri mamlaka husika kuchukua hatua za kinidhamu kwa maafisa waliotajwa katika taarifa ya ukaguzi ambao waliidhinisha malipo ya Sh. 21,209,351 kwa TANESCO Nansio kinyume na utaratibu. Pia Mkandarasi anapaswa kurejesha fedha hizo kwa Halmashauri.

(iii) Fedha za matazamio katika akaunti ya amana ambazo hazikutumika kwa malengo kusudiwa Sh. 259,280,814

Kiasi cha Sh. 259,280,814 fedha za matazamio kilikatwa kwenye malipo ya wakandarasi mbalimbali waliofanya kazi za kikandarasi katika miaka iliyotangulia kabla ya mwaka 2017. Fedha zote zilihamishiwa katika akaunti ya amana ya Halmashauri kusubiri muda wa matazamio uishe na kwamba kama hakuna uharibifu uliojitokeza katika kipindi hicho, basi fedha hizo zilipwe kwa wakandarasi husika.

Uhakiki uliofanywa ulibaini kuwa hadi kufikia tarehe 30 Juni 2017, Akaunti ya Amanu ilikuwa imetoa fedha zaidi na kusababisha deni la Sh. 11,192,867 ikimaanisha kwamba

fedha za matazamio zilitumika kufanya shughuli nyingine za Halmashauri.

Ninaihimiza Halmashauri kuhakikisha kwamba fedha zilizokopwa katika akaunti ya amana na kutumika katika shughuli nyingine zinarudishwa na kutumika inavyostahili.

(iv) Malipo ya mkataba yaliyofanywa bila kuwa na Cheti cha uthibitisho wa kazi Sh. 154,919,393

Halmashauri ilifanya malipo ya Sh. 154,919,313 kupitia hati ya malipo Na. PV 813050v1700899 na hundi/TISS namba Na. 50000030 ya tarehe 31 Januari 2017 kwa M/S Cyril Investment ikiwa ni malipo ya mkataba Na.LGA 092/2013-14/RW/02.

Nilishindwa kuhakiki uhalali wa malipo hayo, kwani sikupewa cheti cha uhakiki wa kazi iliyofanyika.

Ninatoa ushauri kwa Halmashauri pamoja na mamlaka nyingine kuchukua hatua stahiki za kinidhamu kwa watumishi waliohusika katika usimamizi wa mradi, maandalizi ya hati ya malipo na waliodhinisha malipo isivyo halali na kusababisha hasara ya fedha za umma.

13.6 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/W SIHA

(i) Upotevu wa mapato ya ndani kutokana na mchakato wenye shaka wa utoaji wa leseni za biashara Sh. 29,756,500

Katika ukaguzi wa vitabu vya mapato na nyaraka nyingine zinazohusiana na ukusanyaji wa mapato kutokana na leseni za biashara na taarifa za benki kwa mwaka 2016/2017, nimebaini kuwa wateja walipewa leseni za biashara 290 zilizo halisi zenye thamani ya Sh. 15,066,000 wakati thamani ya leseni hizo hizo ilibadilishwa kufikia kiasi cha Sh. 4,560,000 katika nakala zilizobaki katika vitabu na kiasi hiki kilirekodiwa katika Kitabu cha mapato na matumizi cha Halmashauri

wakati tofauti ya Sh. 10,506,000 zilichukuliwa na wafanyakazi wasio waaminifu.

Wakati mwingine, stakabadhi zisizo rasmi (bandia) zilitumika kukiri mapokezi ya ada za Leseni zenyе jumla ya Sh. 19,251,500. Leseni hazikurekodiwa katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ya Serikali za Mitaa. Kwa hiyo, kiasi hicho hakikupelekwa benki wala kuonekana katika kitabu cha fedha cha Mapato na matumizi ya Halmashauri; Badala yake, kilichukuliwa na wafanyakazi wasio waaminifu.

Ninapendekeza kwa mamlaka husika kuchukua hatua zinazofaa dhidi ya wafanyakazi wa Halmashauri walijotajwa katika taarifa husika kwa kushiriki katika matumizi mabaya ya fedha za umma jumla ya Sh. 10,506,000 ikiwa ni pamoja na kuzirejesha. Pia, hatua stahiki za kinidhamu na kisheria zichukuliwe dhidi ya wafanyakazi wote waliohusika katika kutumia stakabadhi isiyo rasmi (bandia) yenye thamani ya Sh. 19,251,500 kama ilivyoelezwa katika taarifa husika.

(ii) Fedha za miradi ya maendeleo zilizotumika kufadhili shughuli ambazo hazikupangwa Sh. 200,000,000

Katika mwaka fedha 2014/2015, Halmashauri ilipokea Sh. 200,000,000 kutoka Wizara ya Fedha kwa stakabadhi Na. 32155 ya tarehe 02/10/2014 kwa ajili ya ujenzi wa Bwawa la umwagiliaji la Ngaritati.

Uchunguzi nilioufanya katika hati za malipo, rejestra ya hundi zilizotumika kufanya malipo, Mihutasari ya Kamati ya Fedha, Baraza pamoja na nyaraka Nyingine zinazohusiana na mradi zinaonesha kuwa, Kamati ya Fedha ilitoa idhini ya kubadili matumizi ya fedha ili zitumike kukamilisha maabara ya shule za sekondari kufutia maagizo yaliyotolewa na Mheshimiwa Jakaya M. Kikwete, aliyekuwa Rais wa Jamhuri ya Muungano

wa Tanzania kwa wakati huo kwa matarajio kuwa fedha hizo zingerejeshwa kutokana na mapato ya ndani. Hata hivyo, hadi wakati wa ukaguzi tarehe 14 Juni, 2018 hakuna ushahidi ulioletwa kuonesha kuwa fedha zilizokopwa zilirejeshwa.

Mamlaka ya Serikali za Mitaa inatakiwa kuhakikisha kwamba, fedha za maendeleo zinatumwiwa kwenye miradi iliyopangwa. Endapo utatokea ulazima wa kubadili matumizi ya fedha, idhini iombwe kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali. Halmashauri ihakikishe inarudisha fedha hizo kutoka kwenye vyanzo vyake vya ndani ili kujenga bwawa la umwagiliaji la Ngaritati.

(iii) Fedha za matazamio katika akaunti ya amana hazikutumiwa kwa madhumuni yaliyopangwa Sh. 191,827,173

Uchunguzi wa Daftari la akaunti Amana, vitabu vya kupokea fedha, hati za malipo, na nyaraka zingine zinazohusiana na Akaunti ya amana zinaonesha kwamba, Halmashauri ilishindwa kuzingatia mamlaka, na kusudi la wawekaji wa fedha katika akaunti ya amana wakati wa kufanya malipo kutoka kwenye akaunti ya amana. Matokeo yake, Halmashauri imetumia zaidi kiasi cha Sh. 191,827,173.

Mahojiano niliyofanya na Mhasibu anayehusika yalibainisha kuwa fedha zilitumika ili kufidia gharama za utawala na kifungu cha fedha kilichoathirika zaidi ni fedha za matazamio.

Halmashauri ihakikishe kuwa inarudisha Fedha katika akaunti ya amana na kutumia fedha hizo kwa madhumuni yaliyokusudiwa.

13.7 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/MJI NJOMBE

(i) Zabuni ya Ujenzi wa Stendi awamu ya III kutunukiwa kwa Mzabuni asiye na sifa Sh. 1,114,427,893

Baada ya kupitia taarifa za tathmini za ujenzi wa Stendi awamu ya III pamoja na nyaraka za zabuni kwa wakandarasi wote, nimebaini kuwa wazabuni watatu walitolewa katika hatua za mwanzo kutokana na kukosa sifa kwa mujibu wa vigezo/miongozo iliyotumiwa katika mchakato wa tathmini.

Nilipitia kwa makini nyaraka za zabuni pamoja na taarifa ya tathmini ili kujiridhisha ikiwa vigezo na miongozo vilifuatwa. Baada ya tathmini, ilibainika kwamba tuzo ya mkataba kwa M/s Hainan International Ltd wa Sh. 5,724,427,893 (bila Kodi ya Ongezeko la Thamani) haikutolewa kwa vigezo vilivyowekwa na zaidi ya hayo, ilitolewa kwa makosa kwa mkandarasi aliyekuwa na gharama kubwa zaidi badala ya M/s Nandhra Engineering Company ambaye alikuwa na gharama ya chini ya Sh. 4,610,000,000 (bila Kodi ya Ongezeko la Thamani) ambapo imesababisha serikali kupata hasara inayofikia Sh. 1,114,427,893.

Ninapendekeza kwa mamlaka zinazohusika kuchukua hatua za kisheria na za kinidhamu dhidi ya maafisa wa serikali walioitajwa katika taarifa husika iliyotolewa peke yake kwa kusababisha hasara ya fedha za umma.

(ii) Malipo ya zaidi kwenye ujenzi wa majengo manne ya ulinzi Sh. 20,094,600

Nimepitia malipo yaliyofanyika kwa ajili ya ujenzi wa Kituo cha Basi kwa awamu ya kwanza (1) ya Sh. 84,395,624.8 yakilinganishwa na bei zilizoainishwa katika mkataba wa awamu ya kwanza (1) na kubaini kuwapo kwa malipo zaidi ya bei tajwa kwa ujenzi wa majengo manne ya ulinzi kwa kiasi cha Sh. 20,094,600.

Napendekeza kwa mamlaka zinazohusika kuchukua hatua za kisheria na za kinidhamu dhidi ya watumishi wote walijotajwa katika taarifa ya Halmashauri kwa kusababisha matumizi yasiyo ya lazima na upotevu wa fedha za umma. Aidha, wahusika warejeshe kiasi kilicholipwa zaidi kutoka kwa mkandarasi.

13.8 MATOKEO YA UKAGUZI MAALUM WA H/W YA HANANG'

(i) **Malipo yasiyozingatia sheria pamoja na ubadhirifu uliosababishwa na mfumo dhaifu wa udhibiti wa ndani -**

Wakati wa Ukaguzi Maalum katika H/W ya Hanang' nilibaini malipo yasiyozingatia sheria pamoja na ubadhirifu uliosababishwa na mfumo dhaifu wa udhibiti wa ndani wenye jumla ya Sh. 879,402,658. Kwa muhtasari, maelezo ya malipo hayo ni kama ifuatavyo:

- Malipo yaliyoandaliwa na kuidhinishwa na mtu mmoja yenye jumla ya Sh. 203,548,000
- Matumizi ya fedha yasiyo na uthibitisho wa vielelezo yenye jumla ya Sh. 228,876,600
- Matumizi yasiyostahili yenye jumla ya Sh. 446,978,058 yaliyolipwa kwa kutumia fedha za Akaunti ya Amana

Maelezo ya kina yahusuyo mapungufu yaliyobainika yapo katika Aya 2.1 ya taarifa inayojitegemea ambayo imewasilishwa kwa Mamlaka husika.

Nasisitiza kwa Mamlaka husika kutekeleza mapendelekezo yangu niliyoyatoa katika taarifa inayojitegemea ikiwa ni pamoja na kuwachukulia hatua stahiki wote walibainishwa kuhusika na ubadhirifu huo.

(ii) Mianya katika mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani iliyopelekea upotevu wa mapato yenyе jumla ya Sh. 3,404,951,795

Mapitio ya mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani yilibaini mapungufu mbalimbali, ikiwamo Halmashauri ya Wilaya ya Hanang' kushindwa kuwasilisha vitabu 425 vya kukusanya mapato. Mambo mengine yaliyobainika ni pamoja na:

- Upotevu wa mapato ya ndani ya Halmashauri yenyе jumla ya Sh. 1,040,897,255 yaliyokuwa yanakusanya na Mawakala
- Kutopatikana kwa nyaraka muhimu za kampuni za mawakala wa ukusanyaji wa mapato kwa mikataba yenyе thamani ya Sh. 2,364,054,540

Ninapendekeza kwa Mamlaka husika kuhakikisha kuwa, mianya yote niliyobainisha wakati wa ukaguzi inazibwa. Pia, uchunguzi wa kijinai ufanyike ili kubaini mahali vilipo vitabu 425 vya kukusanya mapato, ikiwa ni pamoja na kuwachukulia hatua stahiki wote waliohusika na kutopatikana kwa vitabu hivyo.

(iii) Upotevu wa fedha za malipo ya fidia ya ardhi kiasi cha Sh. 23,263,256

Ukaguzi maalum umebaini upotevu wa jumla ya Sh. 23,263,256 ambazo hazikulipwa kwa waliotakiwa kunufaika na fidia ya ardhi.

Nasisitiza kuwa, Mamlaka husika iwachukulie hatua stahiki wahusika wa ubadhirifu huo ikiwa ni pamoja na kuwataka kurejesha fedha hizo kama nilivyobainisha katika taarifa yangu inayojitegemea ambayo nimeiwasilisha katika Mamlaka husika.

(iv) Malipo hewa katika kandarasi za Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji Sh. 73,458,847

Ukaguzi maalum umebaini kuwa, fedha za Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji (WSDP) kiasi cha Sh. 73,458,847 zililipwa kwa wakandarasi kama dharura bila kuwapo kwa kazi za dharura. Ukaguzi umebaini kutokuwapo kwa ushahidi wowote wa kufanyika kwa kazi hiyo. Hivyo, matumizi hayo kudhihirika kuwa ni hewa.

Nasisitiza kuwa, Mamlaka husika iwachukulie hatua stahiki wahusika wote ikiwa ni pamoja na kuwataka kurejesha fedha hizo kama nilivyobainisha katika taarifa yangu inayojitegemea ambayo nimeiwasilisha katika Mamlaka husika.

(v) Ubadhirifu wa fedha za Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2015 Sh. 76,750,000

Ukaguzi maalum wa matumizi ya fedha za uchaguzi mkuu wa mwaka 2015, na chaguzi ndogo zilizofuata umebainisha mapungufu mbalimbali ukiwamo ubadhirifu wenye jumla ya Sh. 76,750,000 uliotokana na malipo hewa.

Nasisitiza kwa serikali kutekeleza mapendekazo yangu niliyoyatoa katika taarifa yangu inayojitegemea, ikiwa ni pamoja na kuwachukulia hatua stahiki wote waliobainishwa kuhusika na ubadhirifu huo wa fedha za Umma. Pia, Serikali ihakikishe inaongeza usimamizi na uwazi wa fedha za Chaguzi mbalimbali ili kuepusha ubadhirifu uliobainika kujirudia, ikiwa ni pamoja na kuwataka wote waliohusika na ufujaji wa fedha hizo kuzirejesha.

(vi) Ubadhirifu wa makusanyo ya kodi na tozo za ardhi kiasi cha Sh. 174,834,802

Ukaguzi wa makusanyo na matumizi ya kodi ya pango la ardhi, ada na tozo zingine zinazohusiana na sekta ya ardhi ulibaini ubadhirifu wa makusanyo ya kodi, ada na tozo za

ardhi ambayo hayajahamishiwa katika Akaunti ya Katibu Mkuu wa Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi, jumla ya Sh. 174,834,802.

Nasisitiza kuwa, Mamlaka husika iwachukulie hatua stahiki wote waliohusika na ubadhirifu huo niliobainisha wakati wa ukaguzi ikiwa ni pamoja na kuhakikisha fedha hizo zinarejeshwa.

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Unapopitia taarifa zangu, utagundua kuwa matokeo na mapendekezo ya ukaguzi ninayotoa yanashabihiana sana na yale niliyoyatoa katika kaguzi zilizopita. Kutohana na hali hiyo, mtu anaweza kuhoji jukumu la ofisi yangu katika kuboresha utendaji na uwajibikaji kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Ni muhimu kutambua kwamba, ofisi yangu inasisitiza na kutetea utamaduni wa uwajibikaji, lakini haina mamlaka ya kisheria ya kuwawajibisha wakaguliwa. Mamlaka hayo ya kikatiba yamekabidhiwa kwa Serikali Kuu na Bunge. Pamoja na matokeo na mapendekezo ambayo tayari yamezungumzwa katika ripoti hii, ni muhimu tena kuikumbusha serikali juu ya masuala muhimu na kupendekeza namna ya kushughulikia masuala hayo na hatua zinazopaswa kuchukuliwa.

• Mapendekezo ya ukaguzi ya miaka iliyopita

Napongeza jitihada zilizofanywa na Mlipaji Mkuu wa Serikali katika kujibu ripoti zangu na kutoa mpango wa utekelezaji wa mapendekezo. Hata hivyo, kuna utekelezaji usioridhisha na kujirudia kwa mapendekezo ya ukaguzi katika ripoti ya jumla, ripoti ya kila Halmashauri, ripoti za ukaguzi maalum na maagizo ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa

Serikali inapaswa kuimarisha miundo ya kitaasisi itakayoongeza ufanisi na uwajibikaji wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa na kuendeleza mikakati ambayo itazuia kujirudia kwa mapungufu yaliyoonekana.

- **Udhibiti na ufanisi wa bajeti**

Tathmini yangu ya ufanisi wa bajeti ilibainisha kwamba fedha zilizotolewa na Hazina kwenda kwenye Halmashauri, kwa kiasi kikubwa ni chini ya bajeti iliyoidhinishwa kwa matumizi ya kawaida na maendeleo. Pia, nilibaini fedha za ruzuku katika Halmashauri ambazo hazijatumika kulikosababishwa na ucheleweshwaji wa fedha kutoka Hazina. Zaidi ya hayo, bado kuna tatizo katika suala la uwazi, ufanisi na uwajibikaji katika usimamizi wa rasilimali fedha.

Wakati napongeza mipango ya Serikali ya kupunguza utegemezi kwa washirika wa maendeleo katika kufadhili bajeti ya maendeleo, nashauri Serikali kupunguza pengo la fedha lililoonekana kwa kuimarisha upatikanaji wa fedha kutoka kwenye vyanzo vya ndani; wakati huo huo, kukuza uwajibikaji na uwazi katika usimamizi wa fedha.

- **Udhibiti wa ndani na utawala bora**

Pamoja na mapendekezo yangu ya miaka ya nyuma kuhusiana na udhibiti wa ndani na utawala bora, bado kuna utekelezaji mdogo, kwani matokeo niliyoonesha katika ripoti zangu zilizopita kama vile kutokufanyika kwa tathmini ya vihatarishi, ukosefu wa rejista na sera ya udhibiti wa vihatarishi ambayo imeidhinishwa, vitengo vya ukaguzi wa ndani kutokuwa na rasilimali watu na fedha za kutosha na kamati za ukaguzi za Mamlaka ya Serikali za Mitaa kutokufanya vikao kama inavyotakiwa kisheria, na udhaifu katika udhibiti wa teknoloiiya ya habari bado yanajirudia.

Menejimenti na Mamlaka za Serikali za Mitaa pamoja na wenyewe jukumu la kusimamia utawala bora tayari wana ufahamu mkubwa wa mapungufu ambayo wakaguzi wameyabainisha wakati wa ukaguzi. Kwa hali hiyo, ni

matarajiao yangu kwamba, watazingatia hatua zinazofaa kuchukuliwa na kwa wakati ili kurekebisha mapungufu yaliyojitekeza.

- **Usimamizi wa mapato**

Ukusanyaji na udhibiti wa mapato ni changamoto kubwa sana katika Mamlaka za Serikali za Mitaa. Nimeweza kugundua kuwa Halmashauri nyingi hazifanyi upembuzi yakinifu ili kuweza kuainisha vyanzo vyote vya mapato; matumizi ya vitabu vya mapato kwa ajili ya kukusanya mapato badala ya mashine za kielektroniki kukusanya mapato; kutokurekebisha au kuidhinisha sheria ndogo zinazohusiana na mapato; mashine za kielektroniki zisizojitosheleza kukusanya mapato; na uhaba wa wafanyakazi katika Idara za Fedha na Biashara katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa

Pamoja na hayo yaliyotajwa hapo juu, nimeona pia udhaifu katika kurekebisha mapungufu yaliyoonekana katika mfumo wa taarifa wa ukusanyaji wa mapato wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa (LGRCIS) ambayo nimekwishayaainisha katika ripoti zangu zilizopita ikiwa ni pamoja na mfumo kutosomana na mfumo wa malipo (Epicor), ukosefu wa moduli ya uchapishaji bili na idadi chache ya mashine za kukusanya mapato. Kwa mtazamo wangu, mapungufu hayo yanaathiri ufanisi wa usimamizi na ukusanyaji wa mapato.

Serikali inashauriwa ifanye jitihada za kuboresha mfumo wa taarifa wa ukusanyaji wa mapato wa Serikali za Mitaa (LGRCIS) kwa kutafuta ufumbuzi wa changamoto zinazoukabili mfumo huo ili kuweza kuboresha ukusanyaji wa mapato.

- **Usimamizi wa Rasilimali watu**

Rasilimali watu ni muhimu sana katika kuleta ufanisi wa utoaji wa huduma katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa. Wakati wa ukaguzi nimeona mapungufu ambayo bado hayajapatiwa ufumbuzi katika usimamizi wa rasilimali watu kama vile upungufu wa watumishi, madai ya maslahi ya muda mrefu, watumishi wanaokaimu nafasi za juu za uongozi zaidi ya kipindi kilichopendekezwa na malipo kwa watumishi ambao hawapo kazini.

OR-TAMISEMI, OR-Menejimenti Utumishi wa Umma na Mamlaka ya Serikali za Mitaa zinahitaji kufanya kazi kwa pamoja ili kutatua masuala mbalimbali yaliyojitekeza katika ripoti zangu ili kufikia ufanisi katika usimamizi wa rasilimali watu. Zaidi ya hayo, serikali isimamie utekelezaji wa maslahi ya watumishi, ajira, mafunzo, tathmini ya utendaji na upandishaji vyeo ili kufikia mafanikio yaliyotarajiwa na Mamlaka ya Serikali za Mitaa katika kutoa huduma.

- **Miradi ya Maendeleo**

Serikali huwa inapeleka fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Tathmini ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo imegundua dosari mbalimbali kama vile kutotumika kabisa kwa fedha za utekelezaji wa miradi, kutotekeliza kwa miradi kutokana na kutokutolewa kabisa kwa fedha, miradi ambayo haijakamilika, miradi iliyotelekezwa, miradi iliyokamilika lakini haijaanza kutumika na fedha zilizobadilishwa matumizi kutoka miradi ya maendeleo na kutumika kwa shughuli ambazo hazikukusudiwa.

Serikali ifikirie kuweka utaratibu ambao utahakikisha kuwa miradi ya maendeleo inatengewa rasilimali fedha za kutosha; fedha zinatumika kwa wakati kutekeleza miradi ya maendeleo; miradi ambayo haijakamilika na

iliyotelekezwa inakamilishwa; na pale inapoweze kana kuhusisha sekta binafsi katika kutekeleza miradi mikubwa ya maendeleo kuitia ushirikiano wa sekta ya umma na sekta binafsi (PPP) kama ilivyotamkwa kwenye sera na sheria ya ushirikiano wa sekta ya umma na sekta binafsi.

- **Manunuzi na usimamizi wa mikataba**

Wakati wa ukaguzi wa manunuzi ya bidhaa na huduma, nilibainisha dosari kadhaa kwenye taratibu za manunuzi, hasa kutokana na kutofua sheria ya manunuzi ya umma. Baadhi ya kasoro ni kama vile manunuzi yasiyozingatia ushindani, bidhaa na huduma zilizopatikana bila kuidhinishwa na bodi za zabuni, bidhaa kununuliwa kutoka kwa wauzaji wasioidhinishwa na bodi, na bidhaa kupokelewa bila kukaguliwa na kamati ya ukaguzi na mapokezi. Pia, nimegundua viashiria vya mapungufu makubwa katika utaratibu mzima wa zabuni, kwani zabuni nyingine zimetolewa kwa wazabuni wasiostahili; na baadhi ya wazabuni kutolewa kwenye mchakato bila sababu za msingi.

Sehemu kubwa ya rasilimali za serikali zinatumika katika kufanya matumizi yanayohusiana na manunuzi. Hivyo, ni muhimu sana kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa sheria na taratibu za manunuzi zinazingatiwa. Pia kunakuwa na uwazi na uwajibikaji katika utaratibu mzima wa manunuzi.

- **Usimamizi wa matumizi**

Ripoti zangu zimeonesha kutokuwapo kwa ufanisi wa matumizi ya fedha kwenye Mamlaka ya Serikali za Mitaa. Kumekuwapo na changamoto kubwa kwenye matumzi ya fedha za serikali katika baadhi ya taasisi za umma. Baadhi ya changamoto ni kushindwa kutoa ripoti sahihi ya matumizi, malipo yasiyo na vielelezo vya kutosha,

matumizi yasiyo na faida, matumizi yaliyolipwa kutoka kifungu kisicho sahihi, matumizi ambayo hayapo kwenye bajeti, na malipo ambayo hayajafanyiwa ukaguzi wa awali.

Ingawa baadhi ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa, zimekuwa zikifanya jitihada katika kuboresha udhibiti wa ndani, bado kuna kazi kubwa ya kufanya ili kuondokana na kujirudia rudia kwa mapungufu yaliyoonekana katika mwaka huu wa Ukaguzi.

Ninashauri serikali kuimarisha udhibiti wa matumizi ili kuhakikisha kuwa rasilimali za umma zinatumwi kama zilivyokusudiwa, kuzingatia kiasi kilichoidhinishwa, na kufuata kanuni bora za usimamizi wa kifedha.

14.0 Mapendekezo kwa Serikali kwa mujibu wa Kifungu cha 12 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008

Ninapenda kuwasilisha mapendekezo juu ya masuala yanayotakiwa kuzingatiwa na Serikali kwa ajili ya kuboresha usimamizi wa fedha za umma na rasilimali kama inavyoonekana hapa chini:

(a) Haja ya kurekebisha Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya 2009 na Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa wa 2009

Kifungu cha 42 cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 kinampa Mamlaka Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa ya kutoa maagizo yatakayojulikana kama Memoranda ya fedha kwa udhibiti na usimamizi bora wa fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Memoranda ya fedha ya sasa (Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa wa mwaka 2009) imedumu kwa miaka kumi wakati mabadiliko mengi yametokea katika sekta ya fedha za umma, maendeleo ya teknolojia na mabadiliko ya kisheria ambayo yanaonesha msisitizo na haja ya kufanya marekebisho muhimu. Baadhi ya mabadiliko hayo ni pamoja:

- Mfumo wa akaunti jumuifu;
- Matumizi ya mifumo kama vile Mfumo wa Malipo (EPICOR), Mfumo wa Bajeti (PLANREP), Mfumo wa Taarifa za Kifedha (FFARS), Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) na Mfumo wa Taarifa za Hospitali (GoT-HOMIS);
- Matumizi ya mashine za kieletroniki za kukusanya mapato (PoS);
- Mabadiliko katika Viwango vya Uhasibu vya Kimataifa katika Sekta ya Umma (IPSAS) na baada ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa kufikia muda wa kutakiwa kufuata viwango hivyo kwa ukamilifu;
- Mabadiliko katika Sheria ya Manunuzi ya Umma;

- Malipo kufanyika kwa njia ya Kieletroniki (TISS) badala ya hundi;
- Mabadiliko katika sheria ya bajeti; na
- Mabadiliko katika Sheria za Fedha ya Umma.

Mapendekezo

Napendekeza kwa OR-TAMISEMI kufanya mapitio kwenye Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 na Mwongozo wa Uhaisibu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 ili kuakisi mabadiliko katika sekta ya fedha ya umma.

(b) Uwajibikaji kwa fedha zinazopelekwa ngazi ya chini katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Mwaka 2016, Serikali iliongeza uwajibikaji wa kifedha kwa kipeleka fedha kwenda ngazi za Kata na Vijiji. Fedha zilizopelekwa ni pamoja na ruzuku kwa kila mwanafunzi, fidia ya ada, chakula cha wanafunzi, fedha za Mfuko wa Pamoja wa Afya na fedha za maendeleo.

Lengo kuu la Serikali lilikuwa ni kukasimu madaraka na rasilimali kwa wananchi ili kufanikisha utoaji wa huduma bora.

Pia, Serikali chini ya Kanuni ya 167 (2) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (kama ilivyorekebishwa mwaka 2016) imesisitiza matumizi ya njia ya manunuzi yasiyohusisha wakandarasi katika utekelezaji wa miradi mbalimbali nchini ili kuhakikisha gharama nafuu na thamani ya fedha katika kazi hizo.

Katika mwaka husika, kiasi kikubwa cha fedha kilipelekwa katika ngazi ya Kata na Vijiji kutekeleza shughuli za kawaida na maendeleo.

Licha ya hatua muhimu ambayo Serikali imefikia katika kufanikisha malengo yake, nilibaini dosari juu ya uwajibikaji kwa fedha zilizopelekwa ngazi za chini, hususani katika utekelezaji wa miradi, kwa kutumia njia ya manunuzi yasiyohusisha wakandarasi ambayo yatahitajika kufanyiwa kazi, ikiwa ni pamoja na kutokuwa na rasilimali za kutosha kwa ajili ya usimamizi na ufuatiliaji. Ili kufanikisha njia hii, zinahitajika rasilimali za kutosha kama vile watumishi wenye sifa katika kada mbalimbali, mafuta na magari ili kuwezesha ufuatiliaji na usimamizi.

Wakati natambua jukumu la Mamlaka ya Serikali za Mitaa katika kusaidia ngazi za chini katika usimamizi wa fedha za umma upungufu wa Wahasibu wasaidizi na kutotosheleza kwa rasilimali kama magari na mafuta vinaathiri uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kufanya ufuatiliaji na usimamizi wa fedha zilizopelekwa kwenye ngazi za Kata na Vijiji.

Mapendeleko

Ninashauri kuwa, OR-Tamisemi, ikishirikiana na OR-Menejimenti ya utumishi wa Umma kuwapa mafunzo ya uhaisibu watumishi walioko katika shule na vituo vya kutolea huduma za afya ili kuongeza ufanisi kwenye usimamizi wa fedha zinazopelekwa ngazi za chini.

Zaidi ya hayo, ni vema Serikali ipeleke fedha za utekelezaji mapema ili kuzsaidia Mamlaka ya Serikali za Mitaa kuhudumia magari, ikiwa ni pamoja na yale yaliyotelekezwa, ili kuwezesha ufuatiliaji na usimamizi wakati wa utekelezaji wa miradi kwenye ngazi za chini.

(c) Kukosekana kwa usuluhisho wa kuaminika wa taarifa za benki kama sehemu ya taratibu za ukaguzi

Tangu kuundwa kwa Ofisi Kuu ya Malipo (CPO), mfumo huu hauruhusu watumiaji kupata taarifa za benki ambazo ni

muhimu kwa ajili ya kufanya usuluhisho wa benki kulingana na Agizo Na. 29 (2) ya Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya 2009. Matokeo yake, nimebaini kuwa CPO imeshindwa kufanya usuluhisho wa benki kwa ufanisi kwa niaba ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa sababu ya ugumu katika kutambua vipengele ambavyo waweka hazina wangeweza kufuutilia na kurekebisha kwa urahisi.

Wakati natambua majibu ya Katibu Mkuu OR-TAMISEMI kupitia barua Na. CCE.3/215/03/08 ya tarehe 13/12/2018 inayoelezea kuwa usuluhisho wa benki kwa Mamlaka ya Serikali za Mitaa utafanywa na OR-TAMISEMI ili akaunti zote ziwe zimejumuishwa katika Mfuko Mkuu, nina wasiwasi kwamba, kutosuluhishwa kwa fedha taslimu na fedha linganifu za kila Mamlaka za Serikali za Mitaa kunaweza kupunguza au kuongeza hesabu za fedha halisi. Zaidi ya hayo, bila kufanya usuluhisho wa benki, hatari kama vile makosa au udanganyifu kutoka kwa mabenki, fedha zilizopelekwa benki moja kwa moja bila kupitia Halmashauri havitaweza kuthibitishwa, na hatimaye kukwamisha mawanda ya mkaguzi kuchunguza usahihi wa fedha taslimu na fedha linganifu hali ambayo inaweza kusababisha kupata hati isiyoridhisha kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Mapendeleko

- Ninapendekeza OR-TAMISEMI na benki (Benki Kuu) kutatua ugumu uliopo kwa waweka hazina wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kushindwa kupata taarifa za benki za Halmashauri zao. Hii inawezekana kwa sababu, kama kila malipo yatakuwa na alama ya pekee kwa kila Halmashauri, itaiwezesha Benki Kuu kutoa taarifa za benki kwa kila Halmashauri japokuwa fedha za Halmashauri zote ziko katika akaunti moja ya Benki Kuu.

- Nasisitiza usuluhisho wa taarifa za benki kufanywa na Waweka hazina badala ya CPO/OR-TAMISEMI. Hii ni kwa sababu, Waweka hazina ndio wanaotunza vitabu vya mapato na matumizi; hivyo;; inaweza kuwa rahisi kwao kufuatilia vipengele ambavyo havijasuluhishwa na kurekebisha kwa urahisi wakati wa usuluhisho wa taarifa za benki.

Kiambatisho Na. 1: Orodha ya Halmashauri zenyе Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
1.	H/Jiji Arusha	89.	H/Mji Tarime
2.	H/W Arusha	90.	H/W Busokelo
3.	H/W Karatu	91.	H/W Chunya
4.	H/W Longido	92.	H/W Kyela
5.	H/W Meru	93.	H/W Mbarali
6.	H/W Monduli	94.	H/Jiji Mbeya
7.	H/W Ngorongoro	95.	H/W Mbeya
8.	H/W Bagamoyo	96.	H/W Gairo
9.	H/W Chalinze	97.	H/Mji Ifakara
10.	H/W Kibaha	98.	H/W Kilosa
11.	H/Mji Kibaha	99.	H/W Malinyi
12.	H/W Kibiti	100.	H/W Morogoro
13.	H/W Kisarawe	101.	H/M Morogoro
14.	H/W Mafia	102.	H/W Mvomero
15.	H/W Mkuranga	103.	H/W Masasi
16.	H/W Rufiji	104.	H/Mji Masasi
17.	H/Jiji Dar es Salaam	105.	H/W Mtwara
18.	H/M Ilala	106.	H/M Mtwara/Mikindani
19.	H/M kigamboni	107.	H/Mji Nanyamba
20.	H/M Kinondoni	108.	H/W Nanyumbu
21.	H/M Temeke	109.	H/W Newala
22.	H/M Ubungo	110.	H/Mji Newala
23.	H/W Bahi	111.	H/W Tandahimba
24.	H/W Chamwino	112.	H/W Buchosa
25.	H/W Chemba	113.	H/M Ilemela
26.	H/Jiji Dodoma	114.	H/W Kwimba
27.	H/W Kondoa	115.	H/W Magu
28.	H/Mji Kondoa	116.	H/W Misungwi
29.	H/W Kongwa	117.	H/Jiji Mwanza
30.	H/W Mpwapwa	118.	H/W Sengerema
31.	H/W Bukombe	119.	H/W Ludewa
32.	H/W Chato	120.	H/Mji Makambako
33.	H/W Geita	121.	H/W Njombe
34.	H/Mji Geita	122.	H/Mji Njombe
35.	H/W Mbogwe	123.	H/W Wang'ing'ombe
36.	H/W Iringa	124.	H/W Kalambo
37.	H/M Iringa	125.	H/W Nkasi
38.	H/W Kilolo	126.	H/W Sumbawanga
39.	H/Mji Mafinga	127.	H/M Sumbawanga
40.	H/W Mufindi	128.	H/W Madaba
41.	H/W Biharamulo	129.	H/W Mbinga
42.	H/W Bukoba	130.	H/Mji Mbinga
43.	H/M Bukoba	131.	H/W Namtumbo
44.	H/W Karagwe	132.	H/W Nyasa
45.	H/W Kyerwa	133.	H/W Songea

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
46.	H/W Missenyi	134.	H/M Songea
47.	H/W Muleba	135.	H/W Tunduru
48.	H/W Ngara	136.	H/Mji Kahama
49.	H/W Mlele	137.	H/W Kishapu
50.	H/W Mpanda	138.	H/W Msalala
51.	H/M Mpanda	139.	H/W Shinyanga
52.	H/W Mpimbwe	140.	H/M Shinyanga
53.	H/W Nsimbo	141.	H/W Ushetu
54.	H/W Buhigwe	142.	H/W Bariadi
55.	H/W Kakonko	143.	H/Mji Bariadi
56.	H/W Kasulu	144.	H/W Busega
57.	H/Mji Kasulu	145.	H/W Itilima
58.	H/W Kibondo	146.	H/W Maswa
59.	H/W Kigoma	147.	H/W Meatu
60.	H/W Uvinza	148.	H/W Ikungi
61.	H/W Hai	149.	H/W Iramba
62.	H/W Moshi	150.	H/W Itigi
63.	H/M Moshi	151.	H/W Manyoni
64.	H/W Mwanga	152.	H/W Mkalama
65.	H/W Rombo	153.	H/W Singida
66.	H/W Same	154.	H/M Singida
67.	H/W Siha	155.	H/W Illeje
68.	H/W Kilwa	156.	H/W Mbozi
69.	H/W Lindi	157.	H/W Momba
70.	H/M Lindi	158.	H/W Songwe
71.	H/W Liwale	159.	H/Mji Tunduma
72.	H/W Nachingwea	160.	H/W Igunga
73.	H/W Ruangwa	161.	H/W Kaliua
74.	H/W Babati	162.	H/W Nzega
75.	H/Mji Babati	163.	H/Mji Nzega
76.	H/W Hanang'	164.	H/M Tabora
77.	H/W Kiteto	165.	H/W Urambo
78.	H/W Mbulu	166.	H/W Bumbuli
79.	H/Mji Mbulu	167.	H/W Handeni
80.	H/W Simanjiro	168.	H/Mji Handeni
81.	H/W Bunda	169.	H/W Kilindi
82.	H/Mji Bunda	170.	H/W Korogwe
83.	H/W Butiama	171.	H/Mji Korogwe
84.	H/W Musoma	172.	H/W Lushoto
85.	H/M Musoma	173.	H/W Mkinga
86.	H/W Rarya	174.	H/W Muheza
87.	H/W Serengeti	175.	H/W Pangani
88.	H/W Tarime	176.	H/Jiji Tanga

Kiambatisho Na. 2: Halmashauri zenye Hati yenye shaka, isiyoridhisha na Hati Mbaya na Msingi wa hati hizo

Halmashauri za wilaya zenye Hati isiyoridhisha

1. Manispaa ya Kigoma Ujiji

(i) Dosari kwenye mapato Mengineyo Sh. 1,147,293,950

Taarifa ya Mapato na Matumizi kwenye kitabu cha mwisho ilionesa mapato mengineyo kiasi cha Sh. 1,586,985,980. Hata hivyo, ukaguzi umebaini Halmashauri imejumuisha kwenye mapato yake mkopo tarajiwa wa kiasi cha Sh. 1,147,293,950 ambayo nimeshindwa kuthibitisha uhalali wake, hivyo kuripoti mapato zaidi kwa kiasi hicho tajwa.

(ii) Madeni yaliyori potiwa ambayo hayajathibitishwa Sh. 502,347,369

Mpaka tarehe 30 Juni, 2018, Halmashauri iliripoti kwenye vitabu vyake madeni ya wazabuni jumla ya Sh. 554,212,539. Hata hivyo, nimeweza kuthibitisha uhalali wa madeni yenye thamani ya Sh. 51,865,170; na Halmashauri imeshindwa kutoa vielelezo muhimu kuthibitisha uhalali wa madeni yenye thamani ya Sh. 502,347,369.

(iii) Mishahara na stahiki za watumishi zilizoripotiwa pungufu kwa Sh. 171,148,226

Kiasi kilichoripotiwa kama mishahara na stahiki za wafanyakazi kwenye Taarifa ya Mapato na Matumizi iliyopo kwenye kitabu cha mwisho ya Sh. 19,414,703,798 haikujumuisha madai ya watumishi yenye jumla ya Sh. 171,148,226; Hivyo kuripoti kiasi pungufu cha mishahara na stahiki kilichooneshwa kwenye taarifa ya mapato na matumizi.

(iv) Dosari iliyoripotiwa kwenye ruzuku ya Miradi ya Mali za Kudumu iliyoahirishwa Sh. 11,533,124,604

Halmashauri iliripoti kwenye vitabu vyake Ruzuku ya Mali za Kudumu iliyoahirishwa yenye thamani ya Sh. 70,692,587,078 hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2018.

Hata hivyo, wakati wa kuitia maelezo ya ziada nimebaini mapungufu yafuatayo:

- Salio la mwisho la Ruzuku ya Mali za Kudumu iliyoahirishwa kwa mwaka wa fedha 2016/17 ilikuwa Sh. 74,402,757,740. Hata hivyo, tathmini ya taarifa linganishi kwenye Hesabu za mwisho zilizorekebishwa kwa mwaka wa fedha 2017/18 inaonesha Halmashauri imeripoti salio la kiasi cha Sh. 73,462,779,000, ambalo limesababisha kuripoti kiasi pungufu kwa Sh. 939,978,740 kwenye salio anzia ya Ruzuku ya Mali za Kudumu iliyoahirishwa kwa mwaka wa fedha 2017/18.
- Ruzuku ya mali ya kudumu iliyoahirishwa imejumuishwa kiasi cha Sh. 7,760,252,721 kilichoripotiwa kama “pungufu/ziada ya Ruzuku iliyoahirishwa kutokana na makosa ya mwaka wa nyuma ya ruzuku ambayo haijatumika”. Hata hivyo, nimeshindwa kuelewa na kutambua

msingi wa marekebiso hayo kwa sababu hakuna ufanuzi uliotolewa kwenye hesabu za mwisho.

- Salio la mwisho la ruzuku ambayo haijatumika kwa mwaka wa fedha 2016/17 ilikuwa Sh. 281,842,603. Hata hivyo, Halmashauri iliripoti salio anzia la kiasi cha Sh. 264,288,720 kwa mwaka wa fedha unaokaguliwa (2017/18), na hivyo kuripoti kiasi pungufu kwa Sh. 17,553,883.
- Ruzuku ya Mali ya Kudumu iliyohairishwa imejumuisha kiasi cha Sh. 2,815,339,260 kilichoripotiwa kama “uchakavu wa jumla pungufu/zaidi kwa mwaka wa fedha uliopita kutokana na uthaminishaji upya wa mali”. Hata hivyo, nimeshindwa kutambua msingi wa marekebiso hayo kwa sababu hakuna ufanuzi uliotolewa kwenye hesabu za mwisho.

(v) Kuripotiwa pungufu kwa fedha taslim na mfanano wa fedha taslim Sh. 235,804,982

Halmashauri imeripoti kwenye hesabu zake jumla ya Sh. 855,748,984 kama ongezeko halisi la fedha taslim na mfanano wa fedha taslimU, chini ya taarifa ya mtiririko wa fedha. Hata hivyo, nilipojiridhisha kuhusu usahihi wa kiasi kilichotajwa nimebaini kuwa kiasi kilichotakiwa ni Sh. 1,091,553,966. Hivyo kuripotiwa pungufu kwa Sh. 235,804,982.

(vi) Kuripotiwa thamani zaidi ya bidhaa za matumizi ya kawaida kwenye hesabu za mwisho Sh. 1,147,084,158

Halmashauri iliripoti kwenye hesabu zake za mwisho matumizi ya bidhaa za kawaida zenye thamani ya jumla Sh. 2,328,782,755. Uhakiki wa kiasi kilichoripotiwa kwenye urari wa kiuhasibu unaonesha kuwa, Halmashauri imejumuisha kwenye hesabu zake malipo ya madeni kwa matumizi ya bidha za kawaida kiasi cha Sh.1,147,084,158 ambayo imeripotiwa kwenye hesabu za mwisho za mwaka uliopita 2016/17; hivyo kusababisha kuripotiwa thamani zaidi ya matumizi wa bidhaa za kawaida kwa Sh. 1,147,084,158 kwa mwaka wa fedha 2017/18.

(vii) Dosari zilizotokea mwaka wa fedha uliopita ambazo hazijarekebishiwa

Taarifa linganishi iliyopo kwenye hesabu za mwisho za Halmashauri zinazoishia tarehe 30 Juni, 2018 inajumuisha makosa ya miaka ya nyuma ambayo hayajarekebishiwa kama inavyotakiwa na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu Sekta ya Umma (IPSAS) na. 3 Aya ya 47 ambayo inataka marekebiso kufanyika kwa kurudi kipindi cha nyuma kwa makosa yote makubwa yaliyotokea kwa mwaka wa fedha husika kwenye hesabu za mwisho za sasa zilizopitishwa baada ya kugundulika kwa makosa hayo. Makosa hayo ni haya yafuatayo:

Kwa mwaka wa fedha 2015/16

- a. Dosari iliyoripotiwa kwenye Ruzuku ya Mali ya Kudumu iliyohairishwa kiasi cha Sh. 1,860,151,000
- b. Madeni yaliyoripotiwa kwenye hesabu za mwisho ambayo

- hayajathibitishwa Sh. 492,308,000
- c. Makosa ya kihesabu kwenye nyongeza halisi ya fedha taslimu na mfanano wa fedha taslimu Sh. 308,527,000
  - d. Kuripotiwa pungufu kwa Mali za kifedha za aina nyingine kiasi cha Sh. 6,697,610
  - e. Kuripotiwa pungufu kwa kiasi cha uwekezaji kwa mshirika Sh. 1,605,000

Kwa mwaka wa fedha 2016/17

- a. Dosari kwenye kuripoti Ruzuku ya Mali ya kudumu iliyoahirishwa Sh. 66,202,988,730
- b. Makosa ya kihesabu kwenye nyongeza halisi ya fedha na mfanano wa fedha kiasi cha Sh. 1,234,517,730
- c. Kuoneshwa pungufu kwa Mali za kifedha za aina nyingine Sh. 6,697,610
- d. Kuoneshwa pungufu Uwekezaji kwa Mshirika Sh. 1,605,000
- e. Dosari kwenye kiasi cha Mali, Mitambo na Vifaa (PPE) iliyoripotiwa Sh. 65,263,009,850

Halmashauri za Wilaya zilizopata hati yenyne Shaka

1. Halmashauri ya Wilaya Rungwe

(i) Matumizi yenyne nyaraka pungufu Sh. 114,409,400

Matumizi ya jumla ya SH. Sh. 114, 409, 400 yalilipwa na Halmashauri pamoja na Kituo cha Afya cha Ikuti bila kuambatanishwa na nyaraka kamili kinyume na Agizo Na. (8)(2)(C) and 104(1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa. Kukosekana kwa nyaraka kwenye hati ya malipo kumesababisha uhalali wa malipo hayo kutoweza kuthibitishwa.

(ii) Hati za malipo zilizokosekana wakati wa ukaguzi Sh. 8,645,000

Hati ya malipo Na.PV-2018-000308 yenyne jumla ya Sh. 8,645,000 iliyolipwa kwa M/s Nafuu General Supply tarehe 4/01/2018 kwa ajili ya ujenzi na ukarabati wa Miundombinu katika Kituo cha Afya-Ikuti ilikosekana wakati wa ukaguzi kinyume na matakwa ya Kifungu 45 (1-5) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaaa, 1982 (Ilivyorekebishwa ya mwaka 2000).

(iii) Madeni yaliyoripotiwa kwenye hesabu za mwisho yaliyokosa vielelezo Sh. 20,102,000

Madeni yenyne jumla ya Sh. 20,102,000 yaliyotokana na vifaa vya ujenzi vilivypokelewa hayakuwa na vielelezo kuthibitisha uhalali wake, kinyume na Agizo Na. 8(2) (c) and 104(1) ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kiasi hicho kimeripotiwa kwenye Hesabu za mwisho chini ya maelezo ya ziada Na.34.

(iv) Marekebisho ya makusanyo ya mapato kwenye mfumo wa LGRCIS yaliyokosa vielelezo muhimu Sh. 873,222,264

Halmashauri ilifanya marekebisho ya mapato ya ndani yenyne jumla ya Sh. 873,222,264 bila kuambatanisha vielelezo muhimu kinyume na Agizo Na.

37(6) ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hata hivyo sikuweza kuthibitisha uhalali na usahihi wa marekebisho hayo yaliyofanyika kwa mwaka wa fedha 2017/18.

- (v) **Mapato yaliyokusanya lakini hayakupelekwa benki Sh. 83,408,850**
Jumla ya Sh. 83,408,850 zilikusanya na wakala wa mapato mbalimbali lakini fedha hizo hazikupelekwa benki kama inavyotakiwa na Agizo Na. 50 (5) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka ya mwaka 2009. Kutokana na kukosekana kwa vielelezo vya kibenki, nimeshindwa kujiridhisha kuhusu uhalali, usahihi na ukamilifu wa kiasi cha mapato ya ndani ambacho hakijakusanya. Zaidi, Halmashauri inaweza kuwa imefuja fedha hizo na kusababisha hasara ya fedha za Umma

2. Halmashauri ya Wilaya ya Makete

- (i) **Stakabadhi zilizofutwa bila sababu ya msingi kabla ya kutengenezwa Ankara Sh. 107,033,510**
Tathmini ya uthibiti kwenye Mfumo wa taarifa za makusanyo ya mapato kwenye Serikali za Mitaa (LGRCIS) imeonesha kuwa miamala kwenye mashine za kukusanya mapato (POS) zilizopo kwa mawakala wa kukusanya mapato yenye kiasi cha Sh. 107,033,510 ilifutwa kabla ya kutengenezwa ankara bila kutoa sababu za msingi za kufuta stakabadhi hizo (vielelezo vya stakabadhi zilizofutwa). Hii inaonesha kuna hila ya pamoja kati ya watumishi wa Halmashauri na mawakala wa kukusanya mapato kuripoti makusanyo pungufu.
- (ii) **Mapato yaliyokusanya lakini hayakupelekwa benki Sh. 284,372,282**
Kulikuwa na fedha ambazo hazijapelekwa benki jumla ya 284,372,282 kutoka kwenye sampuli ya vifaa vya kukusanya mapato (POS) 105 kwenye Kata 23 kwa mwaka wa fedha 2017/18. Zaidi, vielelezo vya miamala iliyojutoshela kama vile stakabadhi zilizofutwa na barua kutokuwa na muhuri wa Mtendaji wa Kijiji na Kata.
- (iii) **Malipo yenye nyaraka pungufu Sh. 159,527,636**
Halmashauri ililipa kiasi cha Sh. 159,527,636 kutoka akaunti ya maendeleo na matumizi mengineyo kwa ajili ya shughuli mbalimbali bila kuwa na nyaraka za kutosha kinyume na Agizo Na. (8)(2)(c) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
- (iv) **Malipo yaliyofanyika kwa kutumia hati za madai vivuli Sh. 25,575,640**
Halmashauri ilifanya malipo ya jumla ya Sh. 25,575,640 kwa Kampuni ya Uchapishaji ya Taifa na wazabuni wengine kwa ajili ya kununua vitabu vya makusanyo kwa vijijini na bidhaa na huduma nyingine lakini hati za malipo hazikuwa na vielelezo vya kutosha; badala yake, ni hati za madai tu au vivuli vya hati za madai ndizo zilikuwa zimeambatishwa.

3. Halmashauri ya Wilaya ya Tabora

- (i) **Madeni yaliyopotiwa kwenye hesabu za mwisho bila kuwa na vielelezo Sh. 274,480,466**
Kati ya madeni yaliyopotiwa kwenye hesabu za mwisho yenye jumla ya Sh.

3,044,312,000 kuna madeni ya wazabuni mbalimbali kiasi cha Sh. 274,480,466 ambayo hayakuwa na vielelezo muhimu kama vile hati ya kununulia vifaa, hati za madai, maelezo ya kupokelewa kwa vifaa, hati ya kupokelea vifaa. Hivyo, nimeshindwa kuthibitisha uhalali na usahihi wa salio lililoripotiwa.

(ii) **Amana ambayo haijafika benki lakini uwapo wake haukuweza kuthibitishwa Sh. 30,454,856**

Halmashauri imejumuisha kwenye fedha taslimu na fedha taslimu mfanano kiasi cha Sh. 30,454,856 kama amana ambayo haijafika benki. Hata hivyo menejimenti ya Halmashauri imeshindwa kuleta vielelezo vya uwapo wa amana hizo. Hivyo, nimeshindwa kuthibisha uhalali wa kiasi kilichoripotiwa kama fedha taslimu na fedha taslimu mfanano.

(iii) **Malipo yenye shaka Sh. 95,260,000**

Nimebaini malipo yenye shaka yenye jumla ya Sh. 95,260,000 ambayo yanajumuisha sahihi za kughushi, malipo kwa watumisi hewa na malipo kwa shughuli ambazo hazikufanyika. Kutokana na hayo, nina sababu ya kuamini kuwa fedha hizo hazikutumika kwa manufaa ya Halmashauri.

(iv) **Manunuzi yenye shaka ya vifaa vya ofisi kwa ajili ya vikao Sh. 116,547,040**

Halmashauri imeshindwa kuwasilisha mchanganuo wa vifaa vilivyonunuliwa vyenye thamani ya Sh. 116,547,040. Matokeo yake, nimeshindwa kuthibitisha iwapo vifaa vilivyonunuliwa vilipokelewa na kuandikwa kwa usahihi kwenye vitabu husika.

(v) **Malipo yenye nyaraka pungufu Sh. 20,430,000**

Halmashauri ilifanya malipo ya jumla ya Sh. 20,430,000 bila kuwa na nyaraka zinazojitosheleza. Hivyo kushindwa kuthibitisha uhalali na usahihi wa malipo hayo.

4. Halmashauri ya wilaya ya Ukerewe

(i) **Hati za Malipo zilizokosekana Sh. 277,429,694**

Hati za malipo zenyet thamani ya Sh. 277,429,694 hazikuweza kuwasilishwa wakati wa ukaguzi. Kutokana na kukosekana kwa hati hizo za malipo, nimeshindwa kubainisha uhalali wa malipo hayo. Hivyo mawanda yangu ya ukaguzi yamekwanza.

(ii) **Malipo yenye nyaraka pungufu Sh. 163,769,305**

Tathmini niliyofanya kwenye hati za malipo pamoja na vielelezo vyake nimebaini kuwa malipo yenye jumla ya Sh. 163,769,305 hayakuwa na vielelezo muhimu vya kutosha kinyume na Agizo la 8 (2) (c) ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inamtaka Mtunza Hazina wa Wilaya kudumisha mfumo bora wa kiuhasibu na kuhakikisha uhifadhi sahihi wa vielelezo vya malipo. Kutokana na kukosekana kwa nyaraka za malipo, nimeshindwa kujiridhisha pasiposhaka na uhalali wa malipo kutokana na kubanwa kwa mawanda ya ukaguzi wangu.

(iii) Malipo yaliyofanyika kwenye akaunti ya Amana bila kuwa na uhalali wa matumizi Sh. 1,638,996,431

Nimebaini kuwapo na malipo ya jumla ya Sh. 1,638,996,431 kufanyika kwenye akaunti ya Amana kwa ajili ya matumizi mbalimbali ya shughuli za halmashauri bila kuwa na uhalali ulionukuliwa kwenye hati za malipo husika. Hivyo, nimeshindwa kuthibitisha iwapo malipo hayo yamefanyika kwa kufuata malengo ambayo fedha hizo zimebekwa. Kutokana na mapungufu hayo, mawanda ya ukaguzi wangu yamebanwa.

5. Halmashauri ya Wilaya ya Sikonge

i) Vitabu vya mapato (HW5) 27 havikurejeshwa

Agizo Na. 34(6) la Memoranda ya fedha za Serikali za Mitaa 2009 linasema, "watumishi wote waliopewa vitabu vya kukusanya mapato (HW5) ni lazima warudishe vitabu vilivyotumika na visiviyotumika kila mwisho wa mwezi kwa utaratibu uliolezwa". Hata hivyo, ukaguzi umebaini kuwa vitabu vya wazi vya kukusanya mapato 27 havikurejeshwa Halmashauri na wahusikia waliopewa. Pia nimebaini kuwa vitabu hivyo vya kukusanya mapato havikurejeshwa kwenye mwaka wa fedha 2016/2017 ambapo Halmashauri ilibadili mfumo wa kukusanya mapato kutoka kwenye vitabu kwenda kutumia mfumo wa kukusanya mapato.

ii) Udanganyifu kwenye matumizi

Wakati wa ukaguzi nimebaini malipo mbalimbali ya jumla ya Sh. 128,081,374 ambayo yanaonesha uwapo wa udanganyifu. Mambo hayo yanajumuisha:

- Ubadhirifu wa fedha zilizopelekwa kwa ajili ya matumizi ya Idara ya Afya Sh. 43,787,000
  - Malipo ya posho kwa Mkurugenzi kwa ajili ya safari za nje bila kuwa na ruhusa ya maandishi kutoka kwa Katibu Mkuu Kiongozi Sh. 17,439,000
  - Udanganyifu kwenye malipo ya posho ya samani Sh. 18,337,600
  - Malipo yasiyo sahihi na yenye shaka Ofisi ya Fedha Sh. 48,517,774
- Zaidi, nimebaini kuwa jambo hili limekwishariotiwa kwenye Kamati ya Fedha na Mipango tarehe 18 Desemba, 2018 kwa ajili ya hatua zaidi na ipo chini ya uchunguzi wa TAKUKURU. Hivyo basi, kwa mwendo huu, kuna dalili ya uwapo wa udanganyifu.

iii) Matumizi yasiofahamika ya fedha zilizokusanya kutoka vyanzo vya ndani Sh. 55,813,309

Hesabu za mwisho za Halmashauri zimeripoti mapato tarajiwa ya kiasi cha Sh. 1,296,272,570 kutoka kwa mawakala wa kukusanyo mapato. Hata hivyo, sijapata maelezo na vielelezo vya fedha ambazo hazijawekwa benki zenye jumla ya Sh. 55,813,309.

Zaidi ya hayo, nimebaini kuwa suala hili limesharipotiwa kwenye Kamati ya Fedha na Mipango manamo tarehe 18 Disemba 2018 kwa hatua zaidi.

Hivyo basi, kwa hali hii kuna kila dalili ya kuwapo kwa udanganyifu.

iv) Matumizi yasiyo sahihi wakati madaktari bingwa walipotembelea halmashauri Sh. 38,890,250

Tathmini iliyofanyika wakati wa ugeni wa madakatari bingwa nimebaini jumla ya Sh. 38,890,250 (Cheki Na. 664 & 684) zilitolewa kama fedha taslimu na kulipwa kwa watu kadhaa bila kuwa na vielelezo kama vile orodha ya walipwaji iliyosainiwa, stakabadhi ya kukiri mapokezi ya fedha, hati ya madai, Maelezo ya mapokeo ya vifaa, nukuu ya bei na vielelezo vingine vya kuthibitisha uhalali wa malipo.

v) Marejesho kwa ofisi ya fedha yenze shaka Sh. 13,250,000

Jumla ya Sh. 13,250,000 zililipwa kama marejesho kwenda ofisi ya fedha ikiwa ni fedha zilizodaiwa kutumika kurejesha mkopo uliotumika kufanikisha ugeni wa madaktari bingwa. Hata hivyo, hakukuwa na ruhusa kutoka kwa Afisa Masuuli au aliyekasimiwa na Afisa Masuuli, kuruhusu matumizi hayo. Pia, nimebaini kuwa matumizi hayo hayakuwa na nyaraka za kuthibitisha uhalali wake.

vi) Fedha zilizochepushwa kulipia matumizi yasiyofahamika Sh. 73,213,197

Ukaguzi niliofanya nimegundua kuwa Halmashauri imechepusha fedha za Mfuko wa Afya (HBF), Malipo kwa Matokeo (RBF) na fedha za Asasi ya kupunguza maambukizi kwa watoto ya Elizabeth Glaizer (EGPAF) jumla ya Sh. 73,213,197 kwa matumizi yasiyofahamika nje ya bajeti.

vii) Fedha zilizotolewa benki kwa ajili ya posho hazikulipwa kwa wahusika Sh. 29,369,700

Malipo ya posho kiasi cha Sh. 29,369,700 hayakuwa na vielelezo muhimu au maelezo yanayoonesha uhalali na usahihi wake. Hivyo, ilikuwa vigumu kwangu kupata uthibitisho kama kiasi hicho cha fedha kiliripotiwa kwa usahihi na kilitumika kwa shughuli zilizopitishwa na Halmashauri.

viii) Hati za malipo ambazo hazikuoneka wakati wa ukaguzi Sh. 18,110,492

Wakati wa ukaguzi nilibaini kuwa hati za malipo tisa zenye thamani ya Sh. 18,110,492 hazikupatikana wakati wa ukaguzi, pamoja licha ya juhudhi nilizofanya kuzifuatilia.

ix) Malipo yenze nyaraka pungufu Sh. 15,055,020

Malipo ya posho yenze jumla ya Sh. 15,055,020 hayakuwa na nyaraka wala maelezo ya kutosha kuthibitisha uhalali na usahihi wake. Hivyo; ilikuwa ngumu kwangu kuthibitisha iwapo matumizi haya yameripotiwa kwa usahihi; na kwamba matumizi yake yalifanyika kwa shughuli zilizopitishwa na Halmashauri.

x) Matumizi ya Mapato yaliyokusanya kutokana na uchangiaji wa għarama za matibabu hayakufahamika Sh. 5,001,500

Wakati wa ukaguzi, nimebaini kuwa Kituo cha Afya cha Mazinge kilikusanya mapato yanayotokana na uchangiaji wa għarama za matibabu yanayofikia jumla ya Sh. 5,001,500 kati ya tarehe 1/7/2018 hadi

30/11/2017. Hata hivyo, sikuletewa ushahidi wa karatasi ya kuwekea fedha, taarifa ya mkusanyaji na vitabu vya makusanyo kubaini kama fedha hizi zimepelekwa benki kwa wakati na kwa ukamilifu.

6. Halmashauri ya Wilaya Kilombero

(i) Fedha za makusanyo ya vyanzo vya ndani ambazo hazikupelekwa benki Sh. 426,594,208

Ukaguzi uliofanyika kwenye makusanyo ya vyanzo vya ndani ya mfumo wa LGRCIS umebaini kuwa, mapato ya fedha taslim jumla ya Sh. 426,594,208 yalikusanya kupitia vyanzo mbalimbali vya mapato ya ndani bila kupelekwa benki kinyume na Agizo Na. 38 (1) ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Hii inashiria kuwa, Halmashauri inaweza kupoteza mapato ya kiasi hicho cha fedha kutokana na kutopelekwa benki kwa fedha hizo, hali inayoashiria udanganyifu.

(ii) Malipo yenyeye nyaraka pungufu Sh. 383,971,082

Malipo yenyeye jumla ya Sh. 383,971,082 yalifanyika bila nyaraka za kutosha kinyume na Kanuni 86 (1) ya Kanuni za Fedha za Umma ya mwaka 2004.

Katika mazingira hayo, uhalali wa malipo hayo haukuweza kuthibitishwa na hivyo kuna dalili ya ubadhirifu kufanyika.

(iii) Hati za Malipo mbazo hazikuonekana Sh. 17,189,206

Hati za Malipo zenyeye thamani ya Sh. 17,189,206 hazikupatikana kwa ajili ya ukaguzi kinyume na Agizo Na. 104 ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. kwa mazingira hayo, uhalali wa malipo hayo haukuweza kuthibitishwa wakati wa ukaguzi.

7. Halmashauri ya Wilaya ya Ulanga

(i) Mapato yaliyokusanya na Malipo taslim kwenye namba za simu bila kuwa na nyaraka za matumizi Sh. 200,089,470

Wakati wa ukaguzi nimebaini kuwa, jumla ya Sh. 200,089,470 zilikusanya kupitia Kituo cha Makusanyo Kivukoni na kulipwa kupitia namba nne za simu ya mkononi bila kuitishwa kwenye akaunti ya benki ya Halmashauri kinyume na Kifungu Na. 39 (2) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa 1982 kama kilivyorekebishwa mwaka 2000.

(ii) Kufutwa kwa Ankara za makusanyo ambazo hazijakamilika kulikopelekea makusanyo pungufu ya Sh. 704,779,000

Wakati wa ukaguzi, Halmashauri ilifuta Ankara zenyeye thamani ya Sh. 704,779,000 kutoka kwenye miamala miwili ya mapato. Ukaguzi uliofanyika kwenye orodha ya miamala iliyofutwa, ripoti iliyokubaliwa na akaunti ya benki ya makusanyo ya ndani nimegundua kuwa si kiasi kilichokusanya wala Ankara zilizofutwa kiliripotiva kwenye orodha ya miamala iliyofutwa na kukubalika au kuwekwa kwenye akaunti ya

makusanyo ya vyanzo nya ndani.

- (iii) **Mchakato wa Marekebisho ya ankara kufanywa na mtu mmoja Sh. 174,259,806**

Ukaguzi uliofanyika kwenye jalada la marekebisho ya ankara kwenye Halmashauri Umebaini kuwa marekebisho ya ankara kiasi cha Sh. 174,259,806 yalianzishwa, kuruhusiwa na kuitishwa na mtu mmoja. Hii inaonesha kuwa marekebisho yalifanyika kwa malengo ya kupunguza mapato kwenye taarifa ya mapato na matumizi kwenye hesabu za mwisho za mwaka wa fedha unaoishia 30 Juni, 2018

HALMASHAURI ZILIZOPATA HATI MBAYA

1. Halmashauri ya Wilaya ya Nyang'hwale

- (i) Nimeshindwa kuthibitisha malipo yaliyofanyika yenyе jumla ya Sh. 1,409,488,517 kwa sababu sikupatiwa hati za malipo na nyaraka zake kuthibitisha uhalali wa malipo hayo.
- (ii) Sikuweza kuthibitisha uhamisho wa ndani wa fedha jumla ya Sh. 1,749,454,482 kwa sababu sikupatiwa maelezo ya uhamisho kutoka akaunti moja kwenda nyingine; na shughuli ambazo zimetekelezwa hazikuainishwa. Hivyo, sikuweza kufuatilia kwenye akaunti iliyopokea fedha ili kujiridhisha kama fedha hizo zilitumika kwa mujibu wa malengo yake.
- (iii) Sikuweza kujiridhisha juu ya uhalali wa matumizi ya jumla ya Sh. 339,768,595 kwa sababu malipo yalikuwa na nyaraka pungufu. Hivyo, kutokana na kukosekana kwa hati za malipo na nyaraka zake, sikuweza kuthibitisha kama matumizi hayo yalifanyika kwa kufuata shughuli zilizopangwa na kwa mujibu wa bajeti. Kwa hali hiyo, mawanda yangu ya ukaguzi yalikwazwa kwa kiwango kikubwa.
- (iv) Sikuweza kuthibitisha makusanyo ya mapato kutoka kwenye vitabu vya wazi 50 vya kukusanya mapato kwa sababu sikuweza kupatiwa vitabu hivyo wakati wa ukaguzi. Hivyo, makusanyo kwenye vitabu hivyo hayakuweza kufahamika.

Kiambatisho Na. 3: Mwenendo wa hati zilizotolewa kwa Mamlakaza ya Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Arusha					
1	H/Jiji Arusha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
2	H/W Arusha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
3	H/W Karatu	Hati isiyoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
4	H/W Longido	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
5	H/W Meru	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
6	H/W Monduli	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
7	H/W Ngorongoro	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Coast					
8	H/W Bagamoyo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
9	H/W Chalinze	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
10	H/W Kibaha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
11	H/Mji Kibaha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
12	H/W Kibiti	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
13	H/W Kisarawe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
14	H/W Mafia	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
15	H/W Mkuranga	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
16	H/W Rufiji	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Dar Es Salaam					
17	H/Jiji Dar es Salaam	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
18	H/M Ilala	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
19	H/M kigamboni	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
20	H/M Kinondoni	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
21	H/M Temeke	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
22	H/M Ubungo	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Dodoma					
23	H/W Bahi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
24	H/W Chamwino	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
25	H/W Chemba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
26	H/Jiji Dodoma	Hati yenye	Hati yenye	Hati	Hati

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
		Shaka	Shaka	inayoridhisha	inayoridhisha
27	H/W Kondoa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
28	H/Mji Kondoa	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
29	H/W Kongwa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
30	H/W Mpwapwa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Geita					
31	H/W Bukombe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
32	H/W Chato	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
33	H/W Geita	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
34	H/Mji Geita	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
35	H/W Mbogwe	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
36	H/W Nyang'hwale	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati Mbaya
Iringa					
37	H/W Iringa	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
38	H/M Iringa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
39	H/W Kilolo	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
40	H/Mji Mafinga	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
41	H/W Mufindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Kagera					
42	H/W Biharamulo	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
43	H/W Bukoba	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
44	H/M Bukoba	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
45	H/W Karagwe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
46	H/W Kyerwa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
47	H/W Missenyi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
48	H/W Muleba	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
49	H/W Ngara	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Katavi					
50	H/W Mlele	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
51	H/W Mpanda	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
52	H/M Mpanda	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
53	H/W Mpimbwe	-	-	Hati	Hati

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
				inayoridhisha	inayoridhisha
54	H/W Nsimbo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Kigoma					
55	H/W Buhigwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
56	H/W Kakonko	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
57	H/W Kasulu	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
58	H/Mji Kasulu	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
59	H/W Kibondo	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
60	H/W Kigoma	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha
61	H/M Kigoma/Ujiji	Hati isiyoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati isiyoridhisha
62	H/W Uvinza	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Kilimanjaro					
63	H/W Hai	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
64	H/W Moshi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
65	H/M Moshi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
66	H/W Mwanga	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
67	H/W Rombo	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
68	H/W Same	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
69	H/W Siha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
Lindi					
70	H/W Kilwa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
71	H/W Lindi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
72	H/M Lindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
73	H/W Liwale	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
74	H/W Nachingwea	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
75	H/W Ruangwa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Manyara					
76	H/W Babati	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
77	H/Mji Babati	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
78	H/W Hanang'	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
79	H/W Kiteto	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
80	H/W Mbulu	Hati	Hati	Hati	Hati

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
		inayoridhisha	inayoridhisha	inayoridhisha	inayoridhisha
81	H/Mji Mbulu	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
82	H/W Simanjiro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
Mara					
83	H/W Bunda	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
84	H/Mji Bunda	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
85	H/W Butiama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
86	H/W Musoma	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
87	H/M Musoma	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
88	H/W Rarya	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
89	H/W Serengeti	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
90	H/W Tarime	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
91	H/Mji Tarime	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Mbeya					
92	H/W Busokelo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
93	H/W Chunya	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
94	H/W Kyela	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
95	H/W Mbarali	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
96	H/Jiji Mbeya	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
97	H/W Mbeya	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
98	H/W Rungwe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka
Morogoro					
99	H/W Gairo	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
100	H/Mji Ifakara	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
101	H/W Kilombero	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka
102	H/W Kilosa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
103	H/W Malinyi	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
104	H/W Morogoro	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
105	H/M Morogoro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
106	H/W Mvomero	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
107	H/W Ulanga	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Mtwara					
108	H/W Masasi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
109	H/Mji Masasi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
110	H/W Mtwara	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
111	H/M Mtwara/Mikindani	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
112	H/Mji Nanyamba	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
113	H/W Nanyumbu	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
114	H/W Newala	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
115	H/Mji Newala	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
116	H/W Tandahimba	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Mwanza					
117	H/W Buchosa	-	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
118	H/M Ilemela	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
119	H/W Kwindwa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
120	H/W Magu	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
121	H/W Misungwi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
122	H/Jiji Mwanza	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
123	H/W Sengerema	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
124	H/W Ukerewe	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka
Njombe					
125	H/W Ludewa	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
126	H/Mji Makambako	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
127	H/W Makete	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka
128	H/W Njombe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
129	H/Mji Njombe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
130	H/W Wang'ing'ombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Rukwa					
131	H/W Kalambo	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
132	H/W Nkasi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
133	H/W Sumbawanga	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
134	H/M Sumbawanga	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Ruvuma					
135	H/W Madaba	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
136	H/W Mbinga	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha
137	H/Mji Mbinga	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
138	H/W Namtumbo	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
139	H/W Nyasa	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
140	H/W Songea	Hati yeny Shaka	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
141	H/M Songea	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
142	H/W Tunduru	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Shinyanga					
143	H/Mji Kahama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
144	H/W Kishapu	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
145	H/W Msalala	Hati inayoridhisha	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
146	H/W Shinyanga	Hati yeny Shaka	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
147	H/M Shinyanga	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
148	H/W Ushetu	Hati inayoridhisha	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Simiyu					
149	H/W Bariadi	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
150	H/Mji Bariadi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
151	H/W Busega	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
152	H/W Itilima	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
153	H/W Maswa	Hati yeny Shaka	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
154	H/W Meatu	Hati yeny Shaka	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Singida					
155	H/W Ikungi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
156	H/W Iramba	Hati yeny Shaka	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
157	H/W Itigi	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
158	H/W Manyoni	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
159	H/W Mkalama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
160	H/W Singida	Hati yeny Shaka	Hati yeny Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
161	H/M Singida	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Songwe					
162	H/W Ileje	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
163	H/W Mbozi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
164	H/W Momba	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
165	H/W Songwe	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
166	H/Mji Tunduma	Hati Mbaya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Tabora					
167	H/W Igunga	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
168	H/W Kaliua	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
169	H/W Nzega	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
170	H/Mji Nzega	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
171	H/W Sikonge	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka
172	H/W Tabora	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka
173	H/M Tabora	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
174	H/W Urambo	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
Tanga					
175	H/W Bumbuli	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
176	H/W Handeni	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
177	H/Mji Handeni	-	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
178	H/W Kilindi	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
179	H/W Korogwe	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
180	H/Mji Korogwe	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
181	H/W Lushoto	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha
182	H/W Mkinga	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
183	H/W Muheza	Hati yenye Shaka	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
184	H/W Pangani	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha
185	H/Jiji Tanga	Hati yenye Shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Kiambatisho Na. 4: Mapendekezo yaliyokaa bila kutekelezwa kwa kipindi kinachozidi miaka miwili na zaidi

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo yasiyofanyiwa kazi		Yasiyotekelzwa
		Zaidi ya Miaka Miwili	Miaka miwili	
1.	H/Jiji Arusha	4	11	15
2.	H/Mji Babati	4	0	4
3.	H/W Bagamoyo	6	1	7
4.	H/W Bariadi	1	1	2
5.	H/Mji Bariadi	5	7	12
6.	H/W Biharamulo	9	12	21
7.	H/W Buhigwe	11	25	36
8.	H/W Bukoba	6	4	10
9.	H/M Bukoba	8	1	9
10.	H/W Bukombe	2	9	11
11.	H/W Bumbuli	11	2	13
12.	H/W Bunda	2	3	5
13.	H/Mji Bunda	0	1	1
14.	H/W Busega	6	8	14
15.	H/W Busokelo	6	1	7
16.	H/W Butiama	7	7	14
17.	H/W Chamwino	3	1	4
18.	H/W Chato	6	8	14
19.	H/W Chemba	1	2	3
20.	H/W Chunya	5	8	13
21.	H/Jiji Dar es Salaam	0	1	1
22.	H/M Dodoma	3	0	3
23.	H/W Geita	4	0	4
24.	H/W Hanang	3	9	12
25.	H/W Handeni	3	7	10
26.	H/W Igunga	8	6	14
27.	H/W Ikungi	3	9	12
28.	H/M Ilala	4	0	4
29.	H/W Ileje	2	7	9
30.	H/M Ilemela	3	3	6
31.	H/W Iramba	6	4	10
32.	H/W Itilima	3	1	4
33.	H/Mji Kahama	1	0	1
34.	H/W Kakonko	15	5	20
35.	H/W Kalambo	25	19	44
36.	H/W Kaliua	2	7	9
37.	H/W Karagwe	2	1	3
38.	H/W Kasulu	15	7	22
39.	H/Mji Kasulu	0	3	3
40.	H/W Kibiti	0	5	5
41.	H/W Kibondo	2	8	10
42.	H/M Kigamboni	0	5	5
43.	H/W Kigoma	10	1	11
44.	H/W Kilindi	10	6	4
45.	H/W Kilombero	0	1	1
46.	H/W Kilosa	2	7	9

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo yasiyofanyiwa kazi		Yasiyotekelzwa
		Zaidi ya Miaka Miwili	Miaka miwili	
47.	H/W Kilwa	6	0	6
48.	H/M Kinondoni	0	1	1
49.	H/W Kishapu	52	6	58
50.	H/W Kondoa	11	1	12
51.	H/Mji Kondoa	0	7	7
52.	H/W Kongwa	15	6	21
53.	H/W Korogwe	11	3	14
54.	H/W Kwimba	1	4	5
55.	H/W Kyela	16	0	16
56.	H/W Kyerwa	2	10	12
57.	H/W Lindi	8	1	9
58.	H/M Lindi	4	2	6
59.	H/W Liwale	3	6	9
60.	H/W Longido	67	8	75
61.	H/W Ludewa	1	10	11
62.	H/W Lushoto	3	2	5
63.	H/W Madaba	0	24	24
64.	H/W Magu	1	0	1
65.	H/Mji Makambako	7	2	9
66.	H/W Makete	5	30	35
67.	H/W Malinyi	0	7	7
68.	H/W Manyoni	1	0	1
69.	H/W Masasi	3	5	8
70.	H/Mji Masasi	19	15	34
71.	H/W Mbarali	3	8	11
72.	H/Jiji Mbeya	1	0	1
73.	H/W Mbeya	3	4	7
74.	H/W Mbinga	5	23	28
75.	H/Mji Mbinga	0	10	10
76.	H/W Mbogwe	8	5	13
77.	H/W Mbozi	1	13	14
78.	H/W Meatu	4	2	6
79.	H/W Missenyi	8	13	21
80.	H/W Mkalama	3	1	4
81.	H/W Mkuranga	1	1	2
82.	H/W Mlele	8	5	13
83.	H/W Momba	0	1	1
84.	H/W Monduli	7	8	15
85.	H/W Morogoro	1	16	17
86.	H/M Morogoro	0	1	1
87.	H/M Moshi	1	4	5
88.	H/W Mpanda	9	3	12
89.	H/M Mpanda	12	10	22
90.	H/W Mpwapwa	2	9	11
91.	H/W Msalala	12	16	28
92.	H/W Mtwara	4	5	9
93.	H/M Mtwara	4	3	7
94.	H/W Muleba	1	3	4

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo yasiyofanyiwa kazi		Yasiyoteklezwa
		Zaidi ya Miaka Miwili	Miaka miwili	
95.	H/W Musoma	0	3	3
96.	H/M Musoma	1	1	2
97.	H/W Nachingwea	6	6	12
98.	H/W Namtumbo	8	10	18
99.	H/Mji Nanyamba	1	0	1
100.	H/W Nanyumbu	3	1	4
101.	H/W Newala	1	2	3
102.	H/W Ngara	21	8	29
103.	H/W Ngorongoro	2	2	4
104.	H/W Njombe	3	1	4
105.	H/Mji Njombe	0	6	6
106.	H/W Nkasi	13	13	26
107.	H/W Nsimbo	3	3	6
108.	H/W Nyang'hwale	3	11	14
109.	H/W Nyasa	12	22	34
110.	H/W Nzega	8	16	24
111.	H/W Pangani	22	15	37
112.	H/W Rombo	63	38	101
113.	H/W Rarya	9	3	6
114.	H/W Ruangwa	1	1	2
115.	H/W Rungwe	3	7	10
116.	H/W Same	1	1	2
117.	H/W Sengerema	0	13	13
118.	H/W Shinyanga	4	1	5
119.	H/M Shinyanga	3	0	3
120.	H/W Siha	15	26	41
121.	H/W Sikonge	1	5	6
122.	H/W Simanjiro	1	2	3
123.	H/W Singida	5	1	6
124.	H/M Singida	2	1	3
125.	H/W Songea	32	31	63
126.	H/M Songea	0	7	7
127.	H/W Songwe	0	7	7
128.	H/W Sumbawanga	32	30	62
129.	H/M Sumbawanga	12	13	25
130.	H/W Tabora	6	18	24
131.	H/M Tabora	44	22	66
132.	H/W Tandahimba	16	3	13
133.	H/W Tarime	5	2	7
134.	H/Mji Tarime	5	1	6
135.	H/Mji Tunduma	1	2	3
136.	H/W Tunduru	2	4	6
137.	H/M Ubungo	0	3	3
138.	H/W Ukerewe	11	13	24
139.	H/W Ulanga	0	9	9
140.	H/W Urambo	9	15	24
141.	H/W Ushetu	1	9	10
142.	H/W Wang'ing'ombe	0	8	8

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo yasiyofanyiwa kazi		Yasiyotekelzwa
		Zaidi ya Miaka Miwili	Miaka miwili	
Jumla		931	975	1,906

Kiambatisho Na. 5: Hali ya utekelezaji kwa mapendekezo Yaliyosalia kwa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo yaliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelizwa	Mapendekezo yanayoendelea	Kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelizwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati	Mapendekezo yaliyojirudia
1.	H/W Arusha	105	37	18	14	36	0	
2.	H/Jiji Arusha	171	68	16	15	72	0	
3.	H/W Babati	78	33	16	5	24	0	
4.	H/Mji Babati	60	25	19	4	12	0	
5.	H/W Bagamoyo	65	31	12	7	15	0	
6.	H/W Bahi	37	11	10	0	16	0	
7.	H/W Bariadi	63	24	16	2	21	0	
8.	H/Mji Bariadi	113	47	35	12	19	0	
9.	H/W Biharamulo	73	13	21	21	18	0	
10.	H/W Buchosa	92	65	7	0	20	0	
11.	H/W Buhigwe	41	0	5	36	0	0	
12.	H/W Bukoba	75	20	21	10	24	0	
13.	H/M Bukoba	81	21	22	9	29	0	
14.	H/W Bukombe	51	15	11	11	14	0	
15.	H/W Bumbuli	68	6	36	5	21	0	
16.	H/W Bunda	40	18	13	5	4	0	
17.	H/Mji Bunda	23	7	4	1	11	0	
18.	H/W Busega	61	19	9	14	19	0	
19.	H/W Busokelo	55	11	14	7	11	12	
20.	H/W Butiama	36	6	14	6	10	0	
21.	H/W Chalinze	27	5	5	17	0	0	
22.	H/W Chamwino	29	9	11	4	5	0	
23.	H/W Chato	46	12	14	14	6	0	
24.	H/W Chemba	35	19	3	3	10	0	
25.	H/W Chunya	51	15	10	13	1	12	
26.	H/Jiji Dar es Salaam	7	0	4	1	2	0	
27.	H/M Dodoma	92	38	18	3	33	0	
28.	H/W Gairo	60	14	18	14	14	0	
29.	H/W Geita	48	13	13	5	0	17	
30.	H/Mji Geita	41	23	4	0	14	0	
31.	H/W Hai	43	9	13	5	16	0	
32.	H/W Hanang	94	47	22	12	13	0	
33.	H/W Handeni	52	14	9	10	11	8	
34.	H/Mji Handeni	52	22	8	5	17	0	
35.	H/Mji Ifakara	32	19	6	0	0	7	
36.	H/W Igunga	88	40	17	14	17	0	
37.	H/W Ikungi	65	16	21	20	8	0	

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo ya jiyotolewa					
38.	H/M Ilala	57	25	28	4	0	0
39.	H/W Ileje	89	56	15	9	9	0
40.	H/W Ilemela	76	31	21	6	6	12
41.	H/W Iramba	103	33	22	10	38	0
42.	H/W Iringa	32	21	5	0	0	6
43.	H/M Iringa	42	28	8	0	6	0
44.	H/W Itigi	48	31	4	0	13	0
45.	H/W Itilima	69	20	11	4	34	0
46.	H/Mji Kahama	60	33	12	1	8	6
47.	H/W Kakonko	71	19	15	20	17	0
48.	H/W Kalambo	152	59	18	44	31	0
49.	H/W Kaliuma	45	4	32	9	0	0
50.	H/W Karagwe	96	33	22	3	4	34
51.	H/W Karatu	169	35	9	54	71	0
52.	H/W Kasulu	60	7	16	22	15	0
53.	H/Mji Kasulu	22	7	2	3	10	0
54.	H/W Kibaha	20	5	7	5	3	0
55.	H/Mji Kibaha	31	22	8	0	1	0
56.	H/W Kibiti	42	25	14	1	2	0
57.	H/W Kibondo	28	5	5	10	8	0
58.	H/M Kigamboni	31	16	2	5	8	0
59.	H/W Kigoma	52	21	17	11	3	0
60.	H/M Kigoma/Ujiji	105	9	11	53	32	0
61.	H/W Kilindi	43	15	17	10	1	0
62.	H/W Kilolo	50	20	13	0	17	0
63.	H/W Kilombero	20	9	0	0	0	11
64.	H/W Kilosa	30	15	0	7	8	0
65.	H/W Kilwa	53	36	8	6	1	2
66.	H/M Kinondoni	36	23	12	1	0	0
67.	H/W Kisarawe	61	43	18	0	0	0
68.	H/W Kishapu	102	13	21	58	10	0
69.	H/W Kiteto	48	26	15	0	7	0
70.	H/W Kondoa	51	14	9	12	16	0
71.	H/Mji Kondoa	34	6	4	7	17	0
72.	H/W Kongwa	45	3	3	21	18	0
73.	H/W Korogwe	55	10	20	14	11	0
74.	H/Mji Korogwe	67	5	27	24	11	0
75.	H/W Kwimba	38	0	30	5	0	3
76.	H/W Kyela	97	29	44	16	8	0

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo ya jiyotolewa					
77.	H/W Kyerwa	44	5	16	12	11	0
78.	H/W Lindi	52	17	13	9	13	0
79.	H/M Lindi	36	12	9	6	0	9
80.	H/W Liwale	47	4	13	9	0	21
81.	H/W Longido	174	20	38	75	41	0
82.	H/W Ludewa	34	9	2	1	11	11
83.	H/W Lushoto	58	16	24	5	13	0
84.	H/W Madaba	36	4	8	24	0	0
85.	H/W Mafia	53	43	9	0	1	0
86.	H/Mji Mafinga	25	17	3	0	0	5
87.	H/W Magu	118	86	8	1	23	0
88.	H/Mji Makambako	109	94	5	9	1	0
89.	H/W Makete	84	25	14	35	10	0
90.	H/W Malinyi	22	2	5	9	6	0
91.	H/W Manyoni	101	40	21	1	39	0
92.	H/W Masasi	18	9	0	1	2	6
93.	H/Mji Masasi	61	43	18	0	0	0
94.	H/W Maswa	108	61	22	0	4	21
95.	H/W Mbarali	77	52	4	11	10	0
96.	H/Jiji Mbeya	138	81	56	1	0	0
97.	H/W Mbeya	154	80	30	7	7	30
98.	H/W Mbinga	65	16	18	28	3	0
99.	H/Mji Mbinga	36	7	19	10	0	0
100.	H/W Mbogwe	85	45	7	13	20	0
101.	H/W Mbozi	83	35	10	14	24	0
102.	H/W Mbulu	53	21	24	8	0	0
103.	H/Mji Mbulu	29	12	5	6	6	0
104.	H/W Meatu	91	17	16	6	8	44
105.	H/W Meru	143	31	26	15	71	0
106.	H/W Missenyi	81	19	20	22	20	0
107.	H/W Misungwi	28	0	26	0	0	2
108.	H/W Mkalama	70	37	6	4	23	0
109.	H/W Mkinga	76	4	42	27	3	0
110.	H/W Mkuranga	69	54	11	2	2	0
111.	H/W Mlele	91	50	11	13	17	0
112.	H/W Momba	68	24	17	1	26	0
113.	H/W Monduli	74	26	14	15	19	0
114.	H/W Morogoro	27	12	13	1	1	0
115.	H/M Morogoro	59	38	3	9	9	0

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo ya jiyotolewa	Mapendekezo ya jiyotolewa zwa	Mapendekezo ya jiyotolewa urekelewa	Mapendekezo ya jiyotolewa	Mapendekezo ya jiyotolewa	Mapendekezo ya jiyotolewa
116.	H/W Moshi	88	34	21	32	1	0
117.	H/M Moshi	88	45	29	8	6	0
118.	H/W Mpanda	90	38	12	12	28	0
119.	H/M Mpanda	73	15	17	22	19	0
120.	H/W Mpimbwe	34	17	6	0	11	0
121.	H/W Mpwapwa	43	8	24	11	0	0
122.	H/W Msalala	43	3	8	28	3	1
123.	H/W Mtwara	21	8	5	8	0	0
124.	H/M Mtwara	21	5	3	3	10	0
125.	H/W Mufindi	33	20	7	5	1	0
126.	H/W Muheza	68	14	32	10	12	0
127.	H/W Muleba	68	19	24	4	6	15
128.	H/W Musoma	30	5	21	3	1	0
129.	H/M Musoma	54	41	8	2	3	0
130.	H/W Mvomero	40	23	4	6	7	0
131.	H/W Mwanga	96	29	8	29	30	0
132.	H/Jiji Mwanza	143	85	23	0	25	10
133.	H/W Nachingwea	50	28	10	7	5	0
134.	H/W Namtumbo	73	20	34	18	1	0
135.	H/Mji Nanyamba	20	5	7	5	3	0
136.	H/W Nanyumbu	61	24	22	4	11	0
137.	H/W Newala	41	0	7	34	0	0
138.	H/Mji Newala	20	6	6	0	0	8
139.	H/W Ngara	85	16	14	29	26	0
140.	H/W Ngorongoro	93	31	31	4	27	0
141.	H/W Njombe	32	14	5	4	0	9
142.	H/Mji Njombe	40	22	3	6	6	3
143.	H/W Nkasi	108	41	13	26	28	0
144.	N H/W Nsimbo	67	17	14	6	30	0
145.	H/W Nyanghw'ale	26	0	8	15	3	0
146.	H/W Nyasa	84	16	34	34	0	0
147.	H/W Nzega	64	17	23	24	0	0
148.	H/Mji Nzega	12	1	6	0	5	0
149.	H/W Pangani	100	22	20	38	20	0
150.	H/W Rombo	128	18	2	101	7	0
151.	H/W Rarya	35	17	9	0	9	0
152.	H/W Ruangwa	38	21	12	2	3	0
153.	H/W Rufiji	44	35	8	0	1	0
154.	H/W Rungwe	55	33	9	10	0	3

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekozaliyotolewa	Mapendekozaliyotolekitezwa	Mapendekozaliyotolekitelewa	Mapendekoziyotolekitezwa	Mapendekoziyotolekitelewa	Mapendekozaliyotolekaati	Mapendekozaliyotolekaati
155.	H/W Same	63	26	21	2	14	0	
156.	H/W Sengerema	91	40	36	12	3	0	
157.	H/W Serengeti	41	26	13	0	0	2	
158.	H/W Shinyanga	54	12	24	5	5	8	
159.	H/M Shinyanga	36	21	6	3	2	4	
160.	H/W Siha	95	19	33	41	2	0	
161.	H/W Sikonge	33	6	18	8	0	1	
162.	H/W Simanjiro	114	53	35	3	23	0	
163.	H/W Singida	161	103	43	10	5	0	
164.	H/M Singida	59	24	11	9	15	0	
165.	H/W Songea	97	12	13	63	4	5	
166.	H/M Songea	62	22	23	7	10	0	
167.	H/W Songwe	48	27	10	7	4	0	
168.	H/W Sumbawanga	175	93	15	62	5	0	
169.	H/M Sumbawanga	133	49	18	25	41	0	
170.	H/W Tabora	43	9	10	24	0	0	
171.	H/M Tabora	97	16	49	27	5	0	
172.	H/W Tandahimba	30	0	11	16	3	0	
173.	H/Jiji Tanga	48	9	12	10	0	17	
174.	H/W Tarime	32	12	5	9	6	0	
175.	H/Mji Tarime	53	27	15	6	5	0	
176.	H/M Temeke	41	23	12	0	6	0	
177.	H/Mji Tunduma	63	45	10	3	5	0	
178.	H/W Tunduru	104	43	42	6	13	0	
179.	H/M Ubungo	23	17	0	3	3	0	
180.	H/W Ukerewe	135	69	25	26	15	0	
181.	H/W Ulanga	24	11	6	0	0	7	
182.	H/W Urambo	85	40	21	24	0	0	
183.	H/W Ushetu	33	13	6	10	0	4	
184.	H/W Uvinza	16	12	4	0	0	0	
185.	H/W Wanging'ombe	19	5	6	8	0	0	
Jumla		11,774	4,469	2,768	2,168	1,993	376	

Kiambatisho Na. 6: Utekelezaji wa mapendekezo ya Ripoti Kuu iliyopita

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
2016/17	Menejimenti ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ihakikishe hatua sahihi zinachukuliwa katika maeneo yenye udhaifu ili na	Serikali imefanya jitihada nyingi katika kuhakikisha mapendekezo ya ukaguzi yanatekelezwa kikamilifu ikiwa ni pamoja na kufanya vikao vya kazi vilivyoandalialiwa na OR-TAMISEMI na Waziri Mkuu na Wakurugenzi wa Halmashauri, Wahasibu, na Wakaguzi wa Ndani wa Halmashauri zote.	Ufuatiliaji wa mapendekezo ya miaka ya nyuma unaonesha uboreshaji mdogo kutoka asilimia 36 ya mapendekezo ambayo hayajatekelezwa 2016/17, hali ya sasa inaonesha kuwa asilimia 17 haijatekelezwa.	Utekelezaji unaendelea
2016/17	OR-TAMISEMI inahitajika kuimarisha usimamizi Mamlaka wa za Serikali za Mitaa na kuhakikisha kuwa mikakati na mipango ya kutekeleza mapendekezo yote yaukaguzi na maagizo ya LAAC huanzishwa na kutathminiwa mara kwa mara	Serikali imefanya jitihada nyingi katika kuhakikisha mapendekezo ya ukaguzi yanatekelezwa kikamilifu ikiwa ni pamoja na kufanya vikao vya kazi vilivyoandalialiwa na OR-TAMISEMI na Waziri Mkuu na Wakurugenzi wa Halmashauri, Wahasibu, na Wakaguzi wa Ndani wa Halmashauri zote.	35% ya maagizo ya LAAC hayakutekelezwa kwa mwaka 2016/17; kwa mwaka 2017/18, 18% ya maagizo ya LAAC hayakutekelezwa, inaonesha uboreshaji kidogo.	Utekelezaji unaendelea

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
2016/17	Wizara ya Fedha kupitia Hazina kutoa fedha kwa wakati kulingana na bajeti iliyoidhinishwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kupunguza shughuli ambazo hazikufanyika.	Hakuna majibu	Hali imeendelea mwaka 2017/18	Haijatekelezwa
2016/17	Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuboresha mapato yao ya ndani kwa kubainisha na kutumia vyanzo vingine vya mapato ili kupunguza upungufu wa ruzuku na kupunguza utegemezi katika ushuru wa mazao kama chanzo kikuu cha mapato yao ya ndani.	OR-TAMISEMI imetekeleza mikakati kadhaa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kupunguza utegemezi wa ruzuku kutoka Serikali Kuu. Hii imboresha utendaji wa ukusanyaji wa mapato katika Halmashauri ikilinganishwa mwaka mmoja na mwagine.	Kwa ujumla Kuna maboresho katika utendaji katika ukusanyaji wa mapato ya Halmashauri, hata hivyo, uwiano wa utegemezi bado ni wa juu.	Utekelezaji unaendelea

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhiliti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
2016/17	<p>a) Ninapendekeza kuwa ziwekwe sera za IT na mipango ya kuwajengea uwezo wafanyakazi wa IT.</p> <p>b) Kamati za Ukaguzi zinapaswa kuimariswa vizuri kwa rasilimali na kuwajengea uwezo ili waweze kutekeleza majukumu yao kwamujibu.</p>	<p>Mafunzo yamefanyika ili kujenga uwezo kwa Maafisa wote wa ICT wa Mkoani na Halmashauri kuhusu jinsi ya kuboresha Usimamizi na Teknolojia mbalimbali za ICT zinazopatikana katika http://ega.go.tz//standards.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kuimarisha kazi ya kamati ya ukaguzi wa Serikali za Mitaa, OR-TAMISEMI inakubali mapendekezo ya ukaguzi. Kwa ushirikiano na Wizara ya Fedha na Mipango (Idara ya Mkaguzi Mkuu wa Ndani), itaendelea kuhakikisha kwamba Kamati za Ukaguzi zinasaidiwa ili kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi. 	Kuna maboresho kuhusu Sera ya IT hata hivyo tathmini ya utekelezaji wa kamati za ukaguzi itafanyika kila mahali	Utekelezaji unaendelea
2016/17	Narejea mapendekezo yangu usimamizi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kufanya uboreshaji	Jitihada kadhaa zimefanyika ili kuongeza ufanisi katika usimamizi wa mapato ya Halmashauri. Hizi ni pamoja na, kusisitiza Halmashauri za Serikali za Mitaa kutumia kwa ufanisi mfumo wa kukusanya mapato wa kielectriniki (LGRCIS). Mfumo huo umeunganishwa na mashine ya kukusanya	Kwa ujumla kuna maboresho katika utendaji wa ukusanyaji wa mapato katika Halmashauri za Serikali za Mitaa, kutokana na kuanzishwa kwa LGRCIS, lakini kuna mapungufu fulani	Utekelezaji unaendelea

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
	mkubwa katika usimamizi wa mapato, kuruhusu washiriki katika Wizara na mawakala kuzingatia sheria na kanuni husika.	mapato (POS) na akaunti husika ya benki ya Halmashauri ili kuwezesha kuhifadhi kumbukumbu juu ya mapato yaliyokusanywa na kupeleka benki kwa ajili ya kufuatilia kirahisi. Hivi sasa, Halmashauri zote 185 zinatumia mfumo.	ambao yanahitajika kushughulikiwa ili kuleta usahihi na ufanisi	
2016/17	Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na PO-PSM na OR-TAMISEMI kuharakisha mchakato wa kuidhinisha maafisa wanaokaimu na kumteua afisa mwenye sifa kama anayekaimu hafai kuitishwa kuwa mkuu wa idara au kitengo.	Kuhusu nafasi za wakuu wa idara / vitengo ambazo zinakaimiwa, Serikali imeweza kuongeza idadi ya kuteua ili kuzijaza nafasi wazi kutoka nafasi 2,121 katika Mwaka wa Fedha 2016/17 hadi 2,262 mnamo 2017/18. Kwa nyongeza, idadi ya wakuu wa Idara na vitengo ambao wapo katika mchakato wa upekuzi imeongezeka kutoka 802 hadi 927. Vivyo hivyo, idadi ya nafasi zilizo wazi za Wakuu wa Idara na vitengo imepungua kutoka nafasi 583 hadi 316.		Utekelezaji unaendelea
2016/17	Ninapendekeza kwa Mamlaka za mapendekezo ya	OR-TAMISEMI inakubaliana na ukaguzi.Ufwatiliaji wa	Bado kuna hali ya kutokutolewa kwa fedha	Haijatekelezwa

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
	Serikali za Mitaa kuanzisha utaratibu ufanisi utahakikisha kwamba miradi yote ya maendeleo iliyopangwa kutumia rasilimali inatekelezwa na kukamilika kwa kuzingatia muda na gharama ili kupata manufaa mazuri kwa jamii na taifa kwa ujumla.	karibu utafanyika ili kuhakikisha miradi ya maendeleo iliyopangwa na rasilimali zake inatekelezwa na kukamilika kwa wakati kama ilivyopendekezwa na CAG	zilizopangwa katika bajeti, 49% ilitolewa ndani ya mwaka uliopitaa	
2016/17	a) Hatua na ufanisi lazima zichukuliwe ili kuhakikisha kwamba kanuni za haki, uwazi, uka milifu, usawa na ufanisi wa gharama katika mchakato wa ununuzi	OR-TAMISEMI inakubaliana na hoja za ukaguzi pamoja na mapendekezo yake. Hata hivyo, mapungufu mengi kuhusu mchakato wa manunuzi na usimamizi wa mikataba yalisababishwa na wafanyakazi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wasiowajibika kutekeleza majukumu yao kulingana na mahitaji ya Sheria ya manunuzi ya Umma na Kanuni zake. Kwa hiyo, OR-TAMISEMI itaendelea kuhakikisha kuwa hatua za kisheria na za kinidhamu zinachukuliwa dhidi ya Wafanyakazi wote	Hadi sasa hakuna uboreshaji na mapungufu yanajirudia	Haijatekelezwa

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
	<p>b) hutumiwa mara kwa mara kuhakikisha kwamba PMU ina wafanyakazi ambao wana sifa za kutosha kama inavyotakiwa na kifungu Na. 37 (2) cha PPA 2011</p> <p>c) Bodi ya zabuni inajumuisha timu sahihi ili kupata thamani ya fedha katika manunuzi yaliyofanyika</p>	wa Halmashauri ili kupunguza kujirudia kwa mapungufu katika ukaguzi ujao.		
2016/17	a) Napendekeza kwa usimamizi wa Halmashauri kuboresha mifumo yao ya udhibiti wa ndani juu ya ulinzi wa nyaraka, malipo ya matumizi	OR-TAMISEMI itaendelea kuwakumbusha Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha udhibiti wa ndani kama mapendekezo ya mkaguzi	Hadi sasa hakuna uboreshaji na mapungufu yanajirudia	Haijatekelezwa

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
	<p>kwa vifungu husika vyat bajeti, kuwasiliana na OR-TAMISEMI kuimarisha udhibiti mkubwa wa bajeti kwenye mfumo wa uhasibu wa Epicor</p> <p>b) Ikiwa malipo kwa kifungu sio sahihi yakitokea, idhini inapaswa kufanyika kabla ya kupitisha marekebisho juu ya matumizi ambayo yanaathiri usahihi wa Taarifa za fedha</p>			
2016/17	Ninawakumbusha Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa na	OR-TAMISEMI itaendelea kuhakikisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatayarisha na kutunza madaftari ya mali za kudumu kwa kuzingatia mahitaji ya Kitabu cha	Kuna uboreshaji katika eneo hili	Utekelezaji unaendelea

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhhibit na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
	kutunza madaftari ya mali za kudumu ambayo yanazingatia mahitaji ya Kitabu cha Uhasibu cha Mamlaka za serikali za Mitaa na daftari linapaswa kuhuishwa mara kwa mara kwa kuandika taarifa zote muhimu za mali zote kama ilivyopendekezwa na CAG.	Uhasibu cha Mamlaka za serikali za Mitaa na kuhuishwa mara kwa mara kwa kuandika taarifa zote muhimu za mali zote kama ilivyopendekezwa na CAG.		
2016/17	Ninapendekeza kwa Serikali kuhakikisha kwamba, changamoto za ICT zinashughulikiwa kikamilifu na ili kuhakikisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinakwenda kwa kasi ya uwekezaji wa Serikali katika ICT ili kukuza	Kuhusiana na muingiliano wa Mfumo, OR-TAMISEMI imanzisha Muungano Getiwey (huduma ya ujumbe) ambayo imewezesha muingiliano wa Mfumo wa Usimamizi wa Fedha - IFMS Epicor ambayo imeunganishwa na mfumo wa bank (TISS), Mfumo wa Ukusanyaji mapato (LGRCIS), mfumo wa bajeti (PlanRep) na mfumo wauhasibu vituoni (FFARS). Utekelezaji wa muunganiko umejaribiwa na utaanza kufanya kazi tarehe 1 Julai 2018. Awamu ya pili ya muunganiko wa mfumo itakuwa kwenye Mfumo utumishi (HCMIS / Lawson) na Mfumo wa Hospitalini (GoT HOSMIS)		Utekelezaji unaendelea

Mwaka wa Fedha	Mapendekezo	Majibu kutoka Serikalini	Maoni ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu	Hali ya Utekelezaji
	usimamizi wa fedha.	ambayo inatarajiwa kufanyika kufikia Juni 30 2019		
2016/17	Ninapendekeza kwa Serikali kuunganisha sheria za manunuzi.	Kuhusu dosari nyingine zilizotajwa na CAG kuhusu kifungu cha 77 (3) cha Sheria ya manunuzi ya Umma namba 7 ya mwaka 2011 na Kanuni ya 58, 111 na 166 (1) & (2) za Kanuni za Ununuzi wa Umma wa mwaka 2013, OR-TAMISEMI itawasilisha mapendekezo ya ukaguzi kwa Wizara ya Fedha kwa utekelezaji.	Hakuna jibu ililopokelewa	Haijatekelezwa

Kiambatisho Na. 7: Hali ya Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekel eza	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekelez wa
1.	H/W Arusha	11	6	5	0
2.	H/Jiji Arusha	5	0	0	5
3.	H/W Babati	5	5	0	0
4.	H/Mji Babati	2	0	2	0
5.	H/W Bagamoyo	11	9	2	0
6.	H/W Bahi	4	1	3	0
7.	H/W Bariadi	4	2	1	1
8.	H/W Biharamulo	8	6	2	0
9.	H/W Buchosa	2	0	2	0
10.	H/W Bukoba	8	5	1	2
11.	H/M Bukoba	5	1	4	0
12.	H/W Bukombe	6	3	3	0
13.	H/W Bunda	2	1	0	1
14.	H/W Butiama	3	2	0	1
15.	H/W Chamwino	3	2	0	1
16.	H/W Chato	5	5	0	0
17.	H/W Chemba	1	1	0	0
18.	H/W Chunya	3	2	0	1
19.	H/Jiji Dar es Salaam	1	1	0	0
20.	H/Jiji Dodoma	4	0	4	0
21.	H/W Gairo	4	1	3	0
22.	H/W Geita	5	2	2	1
23.	H/W Hai	4	0	4	0
24.	H/W Hanang	3	0	2	1
25.	H/W Handeni	5	1	3	1
26.	H/Mji Ifakara	3	0	3	0
27.	H/W Igunga	3	1	2	0
28.	H/M Ilala	8	4	4	0
29.	H/W Illeje	9	4	5	0
30.	H/M Ilemela	8	7	1	0
31.	H/W Iramba	10	3	6	1
32.	H/W Iringa	10	6	4	0
33.	H/M Iringa	12	4	6	2
34.	H/W Itilima	2	0	2	0
35.	H/Mji Kahama	2	1	1	0
36.	H/W Kalambo	6	4	2	0
37.	H/W Kaliua	4	2	1	1
38.	H/W Karagwe	4	0	1	3
39.	H/W Karatu	4	0	0	4
40.	H/W Kasulu	18	4	11	3
41.	H/W Kibondo	5	0	5	0
42.	H/M Kigamboni	4	1	3	0
43.	H/W Kigoma	9	2	7	0
44.	H/M Kigoma/Ujiji	5	2	3	0
45.	H/W Kilindi	17	9	4	4
46.	H/W Kilolo	16	11	5	0
47.	H/W Kilombero	10	10	0	0

Na.	Jina la Halmashauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekel ezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekeliza wa
48.	H/W Kilosa	4	0	0	4
49.	H/W Kilwa	8	6	1	1
50.	H/M Kinondoni	3	2	1	0
51.	H/W Kisarawe	1	0	0	1
52.	H/W Kishapu	7	4	2	1
53.	H/W Kiteto	6	4	2	0
54.	H/W Kondoa	3	1	1	1
55.	H/W Kongwa	4	2	2	0
56.	H/W Korogwe	22	5	4	13
57.	H/Mji Korogwe	13	5	8	0
58.	H/W Kwimba	4	2	2	0
59.	H/W Kyela	7	3	4	0
60.	H/W Kyerwa	4	0	2	2
61.	H/W Lindi	7	7	0	0
62.	H/M Lindi	3	1	2	0
63.	H/W Liwale	9	7	2	0
64.	H/W Longido	15	1	3	11
65.	H/W Ludewa	4	3	1	0
66.	H/W Lushoto	18	7	4	7
67.	H/W Mafia	5	0	5	0
68.	H/W Magu	7	4	1	2
69.	H/W Makete	5	5	0	0
70.	H/W Manyoni	8	1	7	0
71.	H/W Masasi	7	6	1	0
72.	H/W Maswa	4	2	2	0
73.	H/W Mbarali	11	4	7	0
74.	H/Jiji Mbeya	23	15	8	0
75.	H/W Mbeya	4	1	3	0
76.	H/W Mbinga	5	1	2	2
77.	H/W Mbozi	7	1	6	0
78.	H/W Meatu	8	8	0	0
79.	H/W Missenyi	4	2	2	0
80.	H/W Misungwi	4	2	2	0
81.	H/W Mkalama	5	0	0	5
82.	H/W Mkuranga	5	3	2	0
83.	H/W Mlele	8	6	2	0
84.	H/W Monduli	3	2	1	0
85.	H/W Morogoro	3	0	3	0
86.	H/M Morogoro	4	1	3	0
87.	H/W Mpanda	7	1	2	4
88.	H/M Mpanda	9	4	5	0
89.	H/W Mpwapwa	7	3	4	0
90.	H/W Msalala	9	7	2	0
91.	H/W Mtwara	3	0	3	0
92.	H/M Mtwara	7	2	5	0
93.	H/W Mufindi	10	8	2	0
94.	H/W Muheza	8	7	0	1
95.	H/W Muleba	4	0	0	4
96.	H/W Musoma	2	1	0	1
97.	H/M Musoma	8	5	3	0
98.	H/W Mvomero	10	9	1	0

Na.	Jina la Halmashauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekel ezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekeliza wa
99.	H/Jiji Mwanza	9	4	0	5
100.	H/W Nachingwea	3	0	0	3
101.	H/W Namtumbo	6	0	0	6
102.	H/W Nanyumbu	9	3	1	5
103.	H/W Newala	3	0	0	3
104.	H/W Ngara	4	1	3	0
105.	H/W Njombe	3	2	0	1
106.	H/W Nkasi	2	0	2	0
107.	H/W Nsimbo	6	2	4	0
108.	H/W Nyasa	2	0	0	2
109.	H/W Nzega	16	12	1	3
110.	H/W Pangani	11	1	3	7
111.	H/W Rombo	5	1	3	1
112.	H/W Rarya	4	2	0	2
113.	H/W Ruangwa	5	2	3	0
114.	H/W Rungwe	13	5	8	0
115.	H/W Same	8	3	2	3
116.	H/W Sengerema	7	0	0	7
117.	H/W Serengeti	4	1	3	0
118.	H/W Shinyanga	6	5	1	0
119.	H/M Shinyanga	4	2	2	0
120.	H/W Sikonge	12	6	3	3
121.	H/W Simanjiro	8	5	3	0
122.	H/W Singida	2	2	0	0
123.	H/M Singida	4	4	0	0
124.	H/W Songea	8	3	2	3
125.	H/M Songea	8	0	8	0
126.	H/M Sumbawanga	3	1	2	0
127.	H/W Tabora	13	10	3	0
128.	H/M Tabora	17	1	0	16
129.	H/W Tandahimba	4	1	2	1
130.	H/W Tarime	3	1	0	2
131.	H/M Temeke	4	1	3	0
132.	H/Mji Tunduma	1	1	0	0
133.	H/W Tunduru	1	1	0	0
134.	H/M Ubungo	3	0	3	0
135.	H/W Ukerewe	9	2	4	3
136.	H/W Ulanga	5	0	5	0
137.	H/W Urambo	5	3	2	0
138.	H/W Uvinza	3	1	2	0
Jumla		882	391	322	169

Kiambatisho Na. 8: Orodha ya Halmashauri ikioneshwa Mwenendo wa Bajeti iliyoidhinishwa kulinganisha na Makusanyo halisi

Na	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato halisi yaliyokusanya (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
1.	H/Jiji Arusha	15,769,913,000	12,733,495,000	3,036,418,000	19
2.	H/W Arusha	3,493,318,000	2,924,417,191	568,900,809	16
3.	H/W Babati	2,648,267,260	1,515,783,428	1,132,483,832	43
4.	H/W Babati	2,656,715,000	3,072,414,000	(415,699,000)	-16
5.	H/W Bagamoyo	2,577,210,367	2,510,290,158	66,920,209	3
6.	H/W Bahi	1,067,523,000	994,868,757	72,654,243	7
7.	H/W Bariadi	1,909,946,000	1,468,265,000	441,681,000	23
8.	H/Mji Bariadi	1,714,447,000	1,024,065,000	690,382,000	40
9.	H/W Biharamulo	1,684,460,000	800,624,041	883,835,959	52
10.	H/W Buchosa	2,095,991,000	1,163,995,000	931,996,000	44
11.	H/W Buhigwe	452,980,000	322,751,000	130,229,000	29
12.	H/W Bukoba	1,139,625,100	1,813,974,315	(674,349,215)	-59
13.	H/M Bukoba	2,114,320,000	1,938,914,210	175,405,790	8
14.	H/W Bukombe	2,606,840,500	1,972,609,000	634,231,500	24
15.	H/W Bumbuli	848,377,000	592,683,066	255,693,934	30
16.	H/W Bunda	1,256,349,000	958,867,000	297,482,000	24
17.	H/Mji Bunda	1,166,440,000	1,073,612,548	92,827,452	8
18.	H/W Busega	1,598,393,000	1,144,677,000	453,716,000	28
19.	H/W Busokelo	1,174,753,000	1,151,634,707	23,118,293	2
20.	H/W Butiama	1,234,140,000	899,525,230	334,614,770	27
21.	H/W Chalinze	4,359,126,000	4,011,316,482	347,809,518	8
22.	H/W Chamwino	1,225,582,000	1,188,342,345	37,239,655	3
23.	H/W Chato	2,158,800,000	1,956,905,536	201,894,464	9
24.	H/W Chemba	1,477,127,000	1,128,680,021	348,446,979	24
25.	H/W Chunya	3,989,370,000	4,910,884,140	(921,514,140)	-23
26.	H/Jiji Dar es Salaam	16,413,537,000	16,868,432,230	(454,895,230)	-3
27.	H/Jiji Dodoma	20,798,303,295	25,058,290,450	(4,259,987,155)	-20
28.	H/W Gairo	752,271,700	452,644,555	299,627,145	40
29.	H/W Geita	2,972,780,000	3,558,551,000	(585,771,000)	-20
30.	H/Mji Geita	5,504,320,052	6,243,812,907	(739,492,855)	-13
31.	H/W Hai	2,146,799,600	1,738,418,474	408,381,126	19
32.	H/W Hanang'	3,373,611,050	2,415,930,448	957,680,602	28

33.	H/W Handeni	2,587,831,780	1,644,201,385	943,630,395	36
34.	H/Mji Handeni	729,600,224	647,204,172	82,396,052	11
35.	H/Mji Ifakara	3,717,477,000	2,108,525,184	1,608,951,816	43
36.	H/W Igunga	3,124,861,000	1,310,013,236	1,814,847,764	58
37.	H/W Ikungi	929,500,000	1,074,873,000	(145,373,000)	-16
38.	H/M Ilala	46,621,718,040	45,589,595,880	1,032,122,160	2
39.	H/W Ileje	1,426,821,000	818,730,879	608,090,121	43
40.	H/M Ilemela	5,777,131,000	5,196,561,307	580,569,693	10
41.	H/W Iramba	1,920,812,000	1,431,436,000	489,376,000	25
42.	H/W Iringa	3,388,855,000	2,895,056,487	493,798,513	15
43.	H/M Iringa	4,180,827,000	4,039,376,935	141,450,065	3
44.	H/W Itigi	1,363,512,335	1,049,208,568	314,303,767	23
45.	H/W Itilima	1,699,743,000	838,657,083	861,085,917	51
46.	H/Mji Kahama	5,126,231,000	5,214,506,644	(88,275,644)	-2
47.	H/W Kakonko	792,615,000	321,692,000	470,923,000	59
48.	H/W Kalambo	2,219,532,000	1,041,827,000	1,177,705,000	53
49.	H/W Kaliua	3,871,431,000	5,215,991,617	(1,344,560,617)	-35
50.	H/W Karagwe	1,107,757,000	943,559,000	164,198,000	15
51.	H/W Karatu	3,119,562,400	2,725,657,309	393,905,091	13
52.	H/W Kasulu	1,282,574,000	1,702,938,000	(420,364,000)	-33
53.	H/Mji Kasulu	1,244,869,000	880,579,615	364,289,385	29
54.	H/W Kibaha	2,152,635,000	3,077,016,495	(924,381,495)	-43
55.	H/Mji Kibaha	3,705,549,000	3,675,764,818	29,784,182	1
56.	H/W Kibiti	1,905,700,000	1,497,029,000	408,671,000	21
57.	H/W Kibondo	1,141,333,335	684,051,798	457,281,537	40
58.	H/M kigamboni	9,218,868,000	5,004,065,028	4,214,802,972	46
59.	H/W Kigoma	685,000,000	393,520,582	291,479,418	43
60.	H/M Kigoma/Ujiji	1,165,167,000	1,088,267,000	76,900,000	7
61.	H/W Kilindi	1,727,908,000	2,325,068,666	(597,160,666)	-35
62.	H/W Kilolo	3,395,209,000	2,824,691,547	570,517,453	17
63.	H/W Kilombero	4,429,336,729	4,437,909,694	(8,572,965)	0
64.	H/W Kilosa	3,609,711,000	2,958,113,254	651,597,746	18
65.	H/W Kilwa	2,935,328,474	2,881,735,716	53,592,758	2
66.	H/M Kinondoni	45,982,267,000	28,918,080,777	17,064,186,223	37
67.	H/W Kisarawe	2,524,073,000	2,013,280,371	510,792,629	20
68.	H/W Kishapu	4,115,665,001	2,227,229,070	1,888,435,931	46
69.	H/W Kiteto	2,175,188,000	1,650,751,335	524,436,665	24

70.	H/W Kondoa	1,099,736,382	655,835,731	443,900,651	40
71.	H/Mji Kondoa	861,726,000	911,894,369	(50,168,369)	-6
72.	H/W Kongwa	2,233,593,000	1,773,690,593	459,902,407	21
73.	H/W Korogwe	2,375,817,325	1,620,910,991	754,906,334	32
74.	H/Mji Korogwe	1,619,642,720	1,043,296,344	576,346,376	36
75.	H/W Kwimba	2,095,991,000	1,466,793,705	629,197,295	30
76.	H/W Kyela	4,299,409,000	2,924,031,534	1,375,377,466	32
77.	H/W Kyerwa	3,201,564,776	1,602,377,676	1,599,187,100	50
78.	H/W Lindi	1,399,800,000	1,312,269,000	87,531,000	6
79.	H/M Lindi	1,858,140,200	2,020,371,590	(162,231,390)	-9
80.	H/W Liwale	2,511,408,448	2,354,396,000	157,012,448	6
81.	H/W Longido	1,105,171,000	1,760,150,000	(654,979,000)	-59
82.	H/W Ludewa	1,370,452,000	1,202,465,190	167,986,810	12
83.	H/W Lushoto	2,092,509,000	2,140,058,990	(47,549,990)	-2
84.	H/W Madaba	818,712,000	661,548,380	157,163,620	19
85.	H/W Mafia	1,822,321,000	1,307,460,110	514,860,890	28
86.	H/Mji Mafinga	3,120,969,000	2,586,597,967	534,371,033	17
87.	H/W Magu	1,774,971,000	1,805,094,011	(30,123,011)	-2
88.	H/Mji Makambako	2,892,597,705	2,640,416,346	252,181,359	9
89.	H/W Makete	1,536,449,351	1,455,159,861	81,289,490	5
90.	H/W Malinyi	2,105,204,000	2,066,280,000	38,924,000	2
91.	H/W Manyoni	2,501,746,950	1,969,859,190	531,887,760	21
92.	H/W Masasi	2,185,316,000	1,936,126,294	249,189,706	11
93.	H/Mji Masasi	1,970,149,286	1,308,411,643	661,737,643	34
94.	H/W Maswa	3,327,092,000	1,824,663,531	1,502,428,469	45
95.	H/W Mbarali	3,283,147,000	2,673,757,112	609,389,888	19
96.	H/Jiji Mbeya	11,010,640,000	7,856,169,412	3,154,470,588	29
97.	H/W Mbeya	2,867,013,000	2,814,946,586	52,066,414	2
98.	H/W Mbinga	9,658,656,000	1,986,408,162	7,672,247,838	79
99.	H/Mji Mbinga	1,878,002,000	1,374,587,958	503,414,042	27
100.	H/W Mbogwe	1,199,120,000	685,780,724	513,339,276	43
101.	H/W Mbozi	4,650,878,667	4,571,085,393	79,793,274	2
102.	H/W Mbulu	1,108,493,000	1,129,028,000	(20,535,000)	-2
103.	H/Mji Mbulu	1,142,850,000	951,878,000	190,972,000	17
104.	H/W Meatu	3,211,545,535	1,792,720,509	1,418,825,026	44
105.	H/W Meru	5,387,791,750	3,642,807,370	1,744,984,380	32
106.	H/W Missenyi	1,787,880,283	1,473,938,786	313,941,497	18

107.	H/W Misungwi	2,024,750,200	1,653,140,584	371,609,616	18
108.	H/W Mkalama	1,013,000,000	884,511,457	128,488,543	13
109.	H/W Mkinga	1,078,320,000	942,149,017	136,170,983	13
110.	H/W Mkuranga	3,626,293,345	4,082,037,020	(455,743,675)	-13
111.	H/W Mlele	922,350,000	783,591,885	138,758,115	15
112.	H/W Momba	1,062,967,000	872,872,061	190,094,939	18
113.	H/W Monduli	2,211,206,000	2,290,256,236	(79,050,236)	-4
114.	H/W Morogoro	1,960,560,500	1,137,989,642	822,570,858	42
115.	H/M Morogoro	6,116,080,468	5,822,821,121	293,259,347	5
116.	H/W Moshi	2,492,050,700	2,179,386,622	312,664,078	13
117.	H/M Moshi	6,688,899,834	5,043,302,438	1,645,597,396	25
118.	H/W Mpanda	3,144,498,500	3,085,117,013	59,381,487	2
119.	H/M Mpanda	2,578,800,000	2,229,613,007	349,186,993	14
120.	H/W Mpimbwe	1,258,667,000	1,552,516,085	(293,849,085)	-23
121.	H/W Mpwapwa	1,694,775,000	1,398,466,993	296,308,007	17
122.	H/W Msalala	3,010,155,724	2,317,109,295	693,046,429	23
123.	H/W Mtewa	2,623,475,293	2,388,941,838	234,533,455	9
124.	H/M Mtewa	5,681,867,000	5,052,744,000	629,123,000	11
125.	H/W Mufindi	3,861,400,000	3,677,109,504	184,290,496	5
126.	H/W Muheza	2,064,940,000	2,021,056,865	43,883,135	2
127.	H/W Muleba	2,751,282,843	3,131,809,087	(380,526,244)	-14
128.	H/W Musoma	1,117,242,800	1,008,774,506	108,468,294	10
129.	H/M Musoma	1,756,160,000	1,662,411,493	93,748,507	5
130.	H/W Mvomero	3,703,540,973	3,112,849,957	590,691,016	16
131.	H/W Mwanga	1,331,355,260	2,087,791,765	(756,436,505)	-57
132.	H/Jiji Mwanza	10,500,000,000	10,888,271,861	(388,271,861)	-4
133.	H/W Nachingwea	2,835,657,000	1,554,351,000	1,281,306,000	45
134.	H/W Namtumbo	3,335,460,000	803,564,423	2,531,895,577	76
135.	H/Mji Nanyamba	1,843,020,000	1,115,442,000	727,578,000	39
136.	H/W Nanyumbu	1,938,980,000	1,950,117,359	(11,137,359)	-1
137.	H/W Newala	2,062,662,000	1,593,837,154	468,824,846	23
138.	H/Mji Newala	1,826,232,000	2,352,721,557	(526,489,557)	-29
139.	H/W Ngara	1,772,460,447	1,782,161,230	(9,700,783)	-1
140.	H/W Ngorongoro	2,429,883,000	1,768,278,000	661,605,000	27
141.	H/W Njombe	1,658,998,901	1,574,516,614	84,482,287	5
142.	H/Mji Njombe	3,314,008,000	3,014,193,288	299,814,712	9
143.	H/W Nkasi	2,304,000,000	2,110,907,000	193,093,000	8

144.	H/W Nsimbo	1,137,471,800	850,921,604	286,550,196	25
145.	H/W Nyang'hwale	1,290,200,000	583,436,000	706,764,000	55
146.	H/W Nyasa	880,914,800	764,644,056	116,270,744	13
147.	H/W Nzega	3,337,876,512	1,810,647,221	1,527,229,291	46
148.	H/Mji Nzega	1,635,053,000	1,433,348,371	201,704,629	12
149.	H/W Pangani	1,290,012,426	1,170,379,481	119,632,945	9
150.	H/W Rombo	2,292,913,000	1,847,980,835	444,932,165	19
151.	H/W Rarya	1,833,557,333	612,401,004	1,221,156,329	67
152.	H/W Ruangwa	2,387,098,000	2,309,193,132	77,904,868	3
153.	H/W Rufiji	3,930,451,000	1,323,373,040	2,607,077,960	66
154.	H/W Rungwe	3,992,665,270	3,882,954,299	109,710,971	3
155.	H/W Same	2,673,157,000	2,451,124,495	222,032,505	8
156.	H/W Sengerema	1,258,534,000	1,156,280,000	102,254,000	8
157.	H/W Serengeti	3,132,831,000	3,560,154,657	(427,323,657)	-14
158.	H/W Shinyanga	1,759,693,685	1,712,269,899	47,423,786	3
159.	H/M Shinyanga	2,200,000,000	2,050,844,893	149,155,107	7
160.	H/W Siha	1,736,204,000	704,085,000	1,032,119,000	59
161.	H/W Sikonge	3,093,707,000	2,488,896,973	604,810,027	20
162.	H/W Simanjiro	2,195,749,994	1,934,044,000	261,705,994	12
163.	H/W Singida	1,009,324,000	958,624,000	50,700,000	5
164.	H/M Singida	3,257,680,792	2,962,933,014	294,747,778	9
165.	H/W Songea	2,308,747,000	809,502,136	1,499,244,864	65
166.	H/M Songea	3,349,647,000	2,704,300,945	645,346,055	19
167.	H/W Songwe	2,247,102,000	1,807,234,315	439,867,685	20
168.	H/W Sumbawanga	2,399,406,000	1,869,926,575	529,479,425	22
169.	H/M Sumbawanga	1,952,197,000	1,365,183,755	587,013,245	30
170.	H/W Tabora	2,295,132,000	2,382,592,000	(87,460,000)	-4
171.	H/M Tabora	3,803,958,000	2,286,462,206	1,517,495,794	40
172.	H/W Tandahimba	5,813,468,000	6,114,277,771	(300,809,771)	-5
173.	H/Jiji Tanga	14,598,647,197	11,573,866,193	3,024,781,004	21
174.	H/W Tarime	7,501,394,555	7,181,956,586	319,437,969	4
175.	H/Mji Tarime	1,507,765,000	973,495,938	534,269,062	35
176.	H/M Temeke	37,550,528,600	32,318,219,179	5,232,309,421	14
177.	H/Mji Tunduma	4,058,235,000	3,935,655,410	122,579,590	3
178.	H/W Tunduru	2,745,767,342	2,663,861,044	81,906,298	3
179.	H/M Ubungo	24,219,635,000	15,122,814,843	9,096,820,157	38
180.	H/W Ukerewe	1,611,514,000	1,450,780,327	160,733,673	10

181.	H/W Ulanga	2,318,411,000	2,331,167,000	(12,756,000)	-1
182.	H/W Urambo	2,696,942,000	2,220,300,796	476,641,204	18
183.	H/W Ushetu	2,693,998,000	2,166,973,387	527,024,613	20
184.	H/W Uvinza	2,262,299,000	1,330,794,000	931,505,000	41
185.	H/W Wanging'ombe	1,259,320,000	1,364,952,083	(105,632,083)	-8
	Jumla	677,965,549,714	566,729,291,189	111,236,258,525	16

Kiambatisho Na. 9: Mwenendo wa Mapato yatokanayo na Vyanzo vya ndani yaliyokusanywa ikilinganishwa na matumizi ya Kawaida.

Na	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya Kawaida(Sh.)	% ya Uwezo wa kujitege mea
1.	H/Jiji Arusha	12,733,495,000	40,383,323,000	32
2.	H/W Arusha	2,924,417,191	40,050,743,337	7
3.	H/W Babati	1,515,783,428	30,574,234,000	5
4.	H/Mji Babati	3,072,414,000	17,163,154,823	18
5.	H/W Bagamoyo	2,510,290,158	25,156,143,535	10
6.	H/W Bahi	994,868,757	19,043,985,330	5
7.	H/W Bariadi	1,468,265,000	20,761,022,000	7
8.	H/Mji Bariadi	1,024,065,000	16,758,287,000	6
9.	H/W Biharamulo	800,624,041	24,665,454,000	3
10.	H/W Buchosa	1,163,995,000	20,283,893,000	6
11.	H/W Buhigwe	322,751,000	17,357,124,000	2
12.	H/W Bukoba	1,813,974,315	28,685,505,379	6
13.	H/M Bukoba	1,938,914,210	18,854,066,763	10
14.	H/W Bukombe	1,972,609,000	23,261,852,000	8
15.	H/W Bumbuli	592,683,066	17,143,306,973	3
16.	H/W Bunda	958,867,000	21,747,802,000	4
17.	H/Mji Bunda	1,073,612,548	14,546,717,463	7
18.	H/W Busega	1,144,677,000	16,217,579,000	7
19.	H/W Busokelo	1,151,634,707	14,636,821,854	8
20.	H/W Butiama	899,525,230	25,012,170,785	4
21.	H/W Chalinze	4,011,316,482	24,279,494,086	17
22.	H/W Chamwino	1,188,342,345	34,277,028,066	3
23.	H/W Chato	1,956,905,536	29,817,133,122	7
24.	H/W Chemba	1,128,680,021	21,053,357,382	5
25.	H/W Chunya	4,910,884,140	22,347,317,615	22
26.	H/Jiji Dar es Salaam	16,868,432,230	1,924,513,000	877
27.	H/Jiji Dodoma	25,058,290,450	50,170,904,245	50
28.	H/W Gairo	452,644,555	16,177,794,075	3
29.	H/W Geita	3,558,551,000	47,126,559,000	8
30.	H/Mji Geita	6,243,812,907	21,826,587,140	29
31.	H/W Hai	1,738,418,474	31,344,940,739	6
32.	H/W Hanang'	2,415,930,448	26,913,676,689	9
33.	H/W Handeni	1,644,201,385	26,268,508,353	6
34.	H/Mji Handeni	647,204,172	8,593,652,938	8
35.	H/Mji Ifakara	2,108,525,184	11,669,283,852	18
36.	H/W Igunga	1,310,013,236	30,914,886,352	4
37.	H/W Ikungi	1,074,873,000	23,155,702,000	5
38.	H/M Ilala	45,589,595,880	109,448,871,220	42
39.	H/W Ileje	818,730,879	16,548,665,186	5
40.	H/M Ilemela	5,196,561,307	40,714,727,988	13
41.	H/W Iramba	1,431,436,000	22,432,403,000	6
42.	H/W Iringa	2,895,056,487	37,580,061,861	8

Na	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya Kawaida(Sh.)	% ya Uwezo wa kujitege mea
43.	H/M Iringa	4,039,376,935	26,380,522,859	15
44.	H/W Itigi	1,049,208,568	7,401,891,000	14
45.	H/W Itilima	838,657,083	25,497,239,048	3
46.	H/Mji Kahama	5,214,506,644	27,361,700,367	19
47.	H/W Kakonko	321,692,000	13,325,876,000	2
48.	H/W Kalambo	1,041,827,000	19,081,777,000	5
49.	H/W Kaliua	5,215,991,617	23,480,384,426	22
50.	H/W Karagwe	943,559,000	27,055,438,000	3
51.	H/W Karatu	2,725,657,309	25,318,421,302	11
52.	H/W Kasulu	1,702,938,000	21,025,589,000	8
53.	H/Mji Kasulu	880,579,615	17,641,260,300	5
54.	H/W Kibaha	3,077,016,495	17,038,356,696	18
55.	H/Mji Kibaha	3,675,764,818	19,160,463,476	19
56.	H/W Kibiti	1,497,029,000	11,388,244,000	13
57.	H/W Kibondo	684,051,798	23,336,208,000	3
58.	H/M kigamboni	5,004,065,028	15,322,506,742	33
59.	H/W Kigoma	393,520,582	21,478,439,790	2
60.	H/M Kigoma/Ujiji	1,088,267,000	24,569,218,558	4
61.	H/W Kilindi	2,325,068,666	20,032,251,709	12
62.	H/W Kilolo	2,824,691,547	26,552,231,940	11
63.	H/W Kilombero	4,437,909,694	32,198,741,331	14
64.	H/W Kilosa	2,958,113,254	37,963,655,431	8
65.	H/W Kilwa	2,881,735,716	19,659,084,058	15
66.	H/M Kinondoni	28,918,080,777	75,936,882,174	38
67.	H/W Kisarawe	2,013,280,371	22,231,187,840	9
68.	H/W Kishapu	2,227,229,070	1,030,621,438	216
69.	H/W Kiteto	1,650,751,335	18,870,093,855	9
70.	H/W Kondoa	655,835,731	22,920,495,748	3
71.	H/Mji Kondoa	911,894,369	9,013,521,534	10
72.	H/W Kongwa	1,773,690,593	24,928,390,466	7
73.	H/W Korogwe	1,620,910,991	28,662,032,721	6
74.	H/Mji Korogwe	1,043,296,344	14,670,189,317	7
75.	H/W Kwimba	1,466,793,705	35,397,104,763	4
76.	H/W Kyela	2,924,031,534	28,822,255,976	10
77.	H/W Kyerwa	1,602,377,676	20,901,576,316	8
78.	H/W Lindi	1,312,269,000	21,517,439,000	6
79.	H/M Lindi	2,020,371,590	12,241,085,000	17
80.	H/W Liwale	2,354,396,000	12,859,802,000	18
81.	H/W Longido	1,760,150,000	17,765,443,000	10
82.	H/W Ludewa	1,202,465,190	21,543,278,977	6
83.	H/W Lushoto	2,140,058,990	36,567,378,138	6
84.	H/W Madaba	661,548,380	7,538,650,308	9
85.	H/W Mafia	1,307,460,110	7,179,060,361	18
86.	H/Mji Mafinga	2,586,597,967	13,088,336,950	20

Na	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya Kawaida(Sh.)	% ya Uwezo wa kujitege mea
87.	H/W Magu	1,805,094,011	36,643,054,521	5
88.	H/Mji Makambako	2,640,416,346	14,385,942,559	18
89.	H/W Makete	1,455,159,861	20,890,440,415	7
90.	H/W Malinyi	2,066,280,000	8,172,660,000	25
91.	H/W Manyoni	1,969,859,190	14,703,836,010	13
92.	H/W Masasi	1,936,126,294	26,037,023,216	7
93.	H/Mji Masasi	1,308,411,643	13,221,653,916	10
94.	H/W Maswa	1,824,663,531	31,754,506,540	6
95.	H/W Mbarali	2,673,757,112	28,479,918,120	9
96.	H/Jiji Mbeya	7,856,169,412	48,012,856,579	16
97.	H/W Mbeya	2,814,946,586	36,849,133,545	8
98.	H/W Mbinga	1,986,408,162	26,221,514,391	8
99.	H/Mji Mbinga	1,374,587,958	14,445,652,263	10
100.	H/W Mbogwe	685,780,724	17,835,998,000	4
101.	H/W Mbozi	4,571,085,393	42,614,458,579	11
102.	H/W Mbulu	1,129,028,000	18,650,225,000	6
103.	H/Mji Mbulu	951,878,000	9,397,542,000	10
104.	H/W Meatu	1,792,720,509	23,852,063,929	8
105.	H/W Meru	3,642,807,370	41,630,246,080	9
106.	H/W Missenyi	1,473,938,786	20,897,747,072	7
107.	H/W Misungwi	1,653,140,584	3,465,733,983	48
108.	H/W Mkalama	884,511,457	14,993,453,000	6
109.	H/W Mkinga	942,149,017	15,072,608,913	6
110.	H/W Mkuranga	4,082,037,020	28,991,454,418	14
111.	H/W Mlele	783,591,885	5,755,041,000	14
112.	H/W Momba	872,872,061	13,981,242,358	6
113.	H/W Monduli	2,290,256,236	25,284,238,214	9
114.	H/W Morogoro	1,137,989,642	30,191,097,674	4
115.	H/M Morogoro	5,822,821,121	47,960,807,930	12
116.	H/W Moshi	2,179,386,622	51,219,922,065	4
117.	H/M Moshi	5,043,302,438	27,760,461,634	18
118.	H/W Mpanda	3,085,117,013	11,884,455,822	26
119.	H/M Mpanda	2,229,613,007	15,292,886,216	15
120.	H/W Mpimbwe	1,552,516,085	10,855,728,396	14
121.	H/W Mpwapwa	1,398,466,993	29,479,158,819	5
122.	H/W Msalala	2,317,109,295	19,820,393,837	12
123.	H/W Mtwara	2,388,941,838	17,203,046,596	14
124.	H/M Mtwara	5,052,744,000	16,348,092,000	31
125.	H/W Mufindi	3,677,109,504	34,672,610,275	11
126.	H/W Muheza	2,021,056,865	24,422,593,323	8
127.	H/W Muleba	3,131,809,087	40,424,790,291	8
128.	H/W Musoma	1,008,774,506	19,403,947,565	5
129.	H/M Musoma	1,662,411,493	21,028,765,589	8
130.	H/W Mvomero	3,112,849,957	33,729,525,612	9

Na	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya Kawaida(Sh.)	% ya Uwezo wa kujitege mea
131.	H/W Mwanga	2,087,791,765	23,386,495,081	9
132.	H/Jiji Mwanza	10,888,271,861	52,781,204,089	21
133.	H/W Nachingwea	1,554,351,000	21,948,829,000	7
134.	H/W Namtumbo	803,564,423	22,590,865,466	4
135.	H/Mji Nanyamba	1,115,442,000	9,538,921,000	12
136.	H/W Nanyumbu	1,950,117,359	16,334,577,667	12
137.	H/W Newala	1,593,837,154	15,683,263,195	10
138.	H/Mji Newala	2,352,721,557	7,152,326,640	33
139.	H/W Ngara	1,782,161,230	27,800,246,899	6
140.	H/W Ngorongoro	1,768,278,000	20,232,098,564	9
141.	H/W Njombe	1,574,516,614	17,653,541,676	9
142.	H/Mji Njombe	3,014,193,288	21,762,383,269	14
143.	H/W Nkasi	2,110,907,000	21,551,776,000	10
144.	H/W Nsimbo	850,921,604	10,087,031,929	8
145.	H/W Nyang'hwale	583,436,000	14,818,374,000	4
146.	H/W Nyasa	764,644,056	15,822,478,359	5
147.	H/W Nzega	1,810,647,221	27,477,544,802	7
148.	H/Mji Nzega	1,433,348,371	9,541,494,080	15
149.	H/W Pangani	1,170,379,481	10,142,459,711	12
150.	H/W Rombo	1,847,980,835	32,524,589,472	6
151.	H/W Rarya	612,401,004	26,785,116,853	2
152.	H/W Ruangwa	2,309,193,132	17,373,961,389	13
153.	H/W Rufiji	1,323,373,040	16,584,018,770	8
154.	H/W Rungwe	3,882,954,299	40,294,068,339	10
155.	H/W Same	2,451,124,495	33,873,930,520	7
156.	H/W Sengerema	1,156,280,000	42,658,589,000	3
157.	H/W Serengeti	3,560,154,657	26,426,267,000	13
158.	H/W Shinyanga	1,712,269,899	25,469,316,462	7
159.	H/M Shinyanga	2,050,844,893	20,633,413,695	10
160.	H/W Siha	704,085,000	14,916,239,000	5
161.	H/W Sikonge	2,488,896,973	18,349,849,352	14
162.	H/W Simanjiro	1,934,044,000	15,788,256,000	12
163.	H/W Singida	958,624,000	21,745,183,000	4
164.	H/M Singida	2,962,933,014	18,205,326,959	16
165.	H/W Songea	809,502,136	22,424,449,946	4
166.	H/M Songea	2,704,300,945	32,175,995,692	8
167.	H/W Songwe	1,807,234,315	8,019,757,932	23
168.	H/W Sumbawanga	1,869,926,575	24,607,696,441	8
169.	H/M Sumbawanga	1,365,183,755	24,994,596,356	5
170.	H/W Tabora	2,382,592,000	22,284,813,000	11
171.	H/M Tabora	2,286,462,206	27,643,709,271	8
172.	H/W Tandahimba	6,114,277,771	23,908,804,364	26
173.	H/Jiji Tanga	11,573,866,193	38,518,831,694	30
174.	H/W Tarime	7,181,956,586	25,093,843,888	29

Na	Jina la Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya Kawaida(Sh.)	% ya Uwezo wa kujitege mea
175.	H/Mji Tarime	973,495,938	13,748,034,901	7
176.	H/M Temeke	32,318,219,179	80,181,752,764	40
177.	H/Mji Tunduma	3,935,655,410	8,503,208,287	46
178.	H/W Tunduru	2,663,861,044	34,168,611,614	8
179.	H/M Ubungo	15,122,814,843	30,203,116,692	50
180.	H/W Ukerewe	1,450,780,327	30,952,022,049	5
181.	H/W Ulanga	2,331,167,000	18,276,085,000	13
182.	H/W Urambo	2,220,300,796	16,556,292,629	13
183.	H/W Ushetu	2,166,973,387	18,211,810,969	12
184.	H/W Uvinza	1,330,794,000	22,429,448,000	6
185.	H/W Wanging'ombe	1,364,952,083	18,922,557,429	7
	Jumla	566,729,291,189	4,396,541,585,486	13

Kiambatisho Na. 10: Asilimia ya utegemezi katika matumizi ya kawaida

Na	Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	% ya utegemezi
1.	H/W Buhigwe	322,751,000	17,357,124,000	98
2.	H/W Kakonko	321,692,000	13,325,876,000	98
3.	H/W Kigoma	393,520,582	21,478,439,790	98
4.	H/W Rarya	612,401,004	26,785,116,853	98
5.	H/W Biharamulo	800,624,041	24,665,454,000	97
6.	H/W Bumbuli	592,683,066	17,143,306,973	97
7.	H/W Chamwino	1,188,342,345	34,277,028,066	97
8.	H/W Gairo	452,644,555	16,177,794,075	97
9.	H/W Itilima	838,657,083	25,497,239,048	97
10.	H/W Karagwe	943,559,000	27,055,438,000	97
11.	H/W Kibondo	684,051,798	23,336,208,000	97
12.	H/W Kondoa	655,835,731	22,920,495,748	97
13.	H/W Sengerema	1,156,280,000	42,658,589,000	97
14.	H/W Bunda	958,867,000	21,747,802,000	96
15.	H/W Butiama	899,525,230	25,012,170,785	96
16.	H/W Igunga	1,310,013,236	30,914,886,352	96
17.	H/M Kigoma/Ujiji	1,088,267,000	24,569,218,558	96
18.	H/W Kwmiba	1,466,793,705	35,397,104,763	96
19.	H/W Mbogwe	685,780,724	17,835,998,000	96
20.	H/W Morogoro	1,137,989,642	30,191,097,674	96
21.	H/W Moshi	2,179,386,622	51,219,922,065	96
22.	H/W Namtumbo	803,564,423	22,590,865,466	96
23.	H/W Nyang'hwale	583,436,000	14,818,374,000	96
24.	H/W Singida	958,624,000	21,745,183,000	96
25.	H/W Songea	809,502,136	22,424,449,946	96
26.	H/W Babati	1,515,783,428	30,574,234,000	95
27.	H/W Bahi	994,868,757	19,043,985,330	95
28.	H/W Chemba	1,128,680,021	21,053,357,382	95
29.	H/W Ikungi	1,074,873,000	23,155,702,000	95
30.	H/W Ileje	818,730,879	16,548,665,186	95
31.	H/W Kalambo	1,041,827,000	19,081,777,000	95
32.	H/Mji Kasulu	880,579,615	17,641,260,300	95
33.	H/W Magu	1,805,094,011	36,643,054,521	95
34.	H/W Mpwapwa	1,398,466,993	29,479,158,819	95
35.	H/W Musoma	1,008,774,506	19,403,947,565	95
36.	H/W Nyasa	764,644,056	15,822,478,359	95
37.	H/W Siha	704,085,000	14,916,239,000	95
38.	H/M Sumbawanga	1,365,183,755	24,994,596,356	95
39.	H/W Ukerewe	1,450,780,327	30,952,022,049	95
40.	H/Mji Bariadi	1,024,065,000	16,758,287,000	94
41.	H/W Buchosa	1,163,995,000	20,283,893,000	94
42.	H/W Bukoba	1,813,974,315	28,685,505,379	94
43.	H/W Hai	1,738,418,474	31,344,940,739	94
44.	H/W Handeni	1,644,201,385	26,268,508,353	94
45.	H/W Iramba	1,431,436,000	22,432,403,000	94

Na	Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	% ya utegemezi
46.	H/W Korogwe	1,620,910,991	28,662,032,721	94
47.	H/W Lindi	1,312,269,000	21,517,439,000	94
48.	H/W Ludewa	1,202,465,190	21,543,278,977	94
49.	H/W Lushoto	2,140,058,990	36,567,378,138	94
50.	H/W Maswa	1,824,663,531	31,754,506,540	94
51.	H/W Mbulu	1,129,028,000	18,650,225,000	94
52.	H/W Mkalama	884,511,457	14,993,453,000	94
53.	H/W Mkinga	942,149,017	15,072,608,913	94
54.	H/W Momba	872,872,061	13,981,242,358	94
55.	H/W Ngara	1,782,161,230	27,800,246,899	94
56.	H/W Rombo	1,847,980,835	32,524,589,472	94
57.	H/W Uvinza	1,330,794,000	22,429,448,000	94
58.	H/W Arusha	2,924,417,191	40,050,743,337	93
59.	H/W Bariadi	1,468,265,000	20,761,022,000	93
60.	H/Mji Bunda	1,073,612,548	14,546,717,463	93
61.	H/W Busega	1,144,677,000	16,217,579,000	93
62.	H/W Chato	1,956,905,536	29,817,133,122	93
63.	H/W Kongwa	1,773,690,593	24,928,390,466	93
64.	H/Mji Korogwe	1,043,296,344	14,670,189,317	93
65.	H/W Makete	1,455,159,861	20,890,440,415	93
66.	H/W Masasi	1,936,126,294	26,037,023,216	93
67.	H/W Missenyi	1,473,938,786	20,897,747,072	93
68.	H/W Nachingwea	1,554,351,000	21,948,829,000	93
69.	H/W Nzega	1,810,647,221	27,477,544,802	93
70.	H/W Same	2,451,124,495	33,873,930,520	93
71.	H/W Shinyanga	1,712,269,899	25,469,316,462	93
72.	H/Mji Tarime	973,495,938	13,748,034,901	93
73.	H/W Wanging'ombe	1,364,952,083	18,922,557,429	93
74.	H/W Bukombe	1,972,609,000	23,261,852,000	92
75.	H/W Busokelo	1,151,634,707	14,636,821,854	92
76.	H/W Geita	3,558,551,000	47,126,559,000	92
77.	H/Mji Handeni	647,204,172	8,593,652,938	92
78.	H/W Iringa	2,895,056,487	37,580,061,861	92
79.	H/W Kasulu	1,702,938,000	21,025,589,000	92
80.	H/W Kilosa	2,958,113,254	37,963,655,431	92
81.	H/W Kyerwa	1,602,377,676	20,901,576,316	92
82.	H/W Mbeya	2,814,946,586	36,849,133,545	92
83.	H/W Mbanga	1,986,408,162	26,221,514,391	92
84.	H/W Meatu	1,792,720,509	23,852,063,929	92
85.	H/W Muheza	2,021,056,865	24,422,593,323	92
86.	H/W Muleba	3,131,809,087	40,424,790,291	92
87.	H/M Musoma	1,662,411,493	21,028,765,589	92
88.	H/W Nsimbo	850,921,604	10,087,031,929	92
89.	H/W Rufiji	1,323,373,040	16,584,018,770	92
90.	H/M Songea	2,704,300,945	32,175,995,692	92

Na	Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	% ya utegemezi
91.	H/W Sumbawanga	1,869,926,575	24,607,696,441	92
92.	H/M Tabora	2,286,462,206	27,643,709,271	92
93.	H/W Tunduru	2,663,861,044	34,168,611,614	92
94.	H/W Hanang'	2,415,930,448	26,913,676,689	91
95.	H/W Kisarawe	2,013,280,371	22,231,187,840	91
96.	H/W Kiteto	1,650,751,335	18,870,093,855	91
97.	H/W Madaba	661,548,380	7,538,650,308	91
98.	H/W Mbarali	2,673,757,112	28,479,918,120	91
99.	H/W Meru	3,642,807,370	41,630,246,080	91
100.	H/W Monduli	2,290,256,236	25,284,238,214	91
101.	H/W Mvomero	3,112,849,957	33,729,525,612	91
102.	H/W Mwanga	2,087,791,765	23,386,495,081	91
103.	H/W Ngorongoro	1,768,278,000	20,232,098,564	91
104.	H/W Njombe	1,574,516,614	17,653,541,676	91
105.	H/W Bagamoyo	2,510,290,158	25,156,143,535	90
106.	H/M Bukoba	1,938,914,210	18,854,066,763	90
107.	H/Mji Kondoa	911,894,369	9,013,521,534	90
108.	H/W Kyela	2,924,031,534	28,822,255,976	90
109.	H/W Longido	1,760,150,000	17,765,443,000	90
110.	H/Mji Masasi	1,308,411,643	13,221,653,916	90
111.	H/Mji Mbanga	1,374,587,958	14,445,652,263	90
112.	H/W Newala	1,593,837,154	15,683,263,195	90
113.	H/W Nkasi	2,110,907,000	21,551,776,000	90
114.	H/W Rungwe	3,882,954,299	40,294,068,339	90
115.	H/M Shinyanga	2,050,844,893	20,633,413,695	90
116.	H/W Kishapu	2,227,229,070	23,262,639,417	90
117.	H/W Karatu	2,725,657,309	25,318,421,302	89
118.	H/W Kilolo	2,824,691,547	26,552,231,940	89
119.	H/W Mbozi	4,571,085,393	42,614,458,579	89
120.	H/W Mufindi	3,677,109,504	34,672,610,275	89
121.	H/W Tabora	2,382,592,000	22,284,813,000	89
122.	H/W Kilindi	2,325,068,666	20,032,251,709	88
123.	H/M Morogoro	5,822,821,121	47,960,807,930	88
124.	H/W Msalala	2,317,109,295	19,820,393,837	88
125.	H/Mji Nanyamba	1,115,442,000	9,538,921,000	88
126.	H/W Nanyumbu	1,950,117,359	16,334,577,667	88
127.	H/W Pangani	1,170,379,481	10,142,459,711	88
128.	H/W Simanjiro	1,934,044,000	15,788,256,000	88
129.	H/W Ushetu	2,166,973,387	18,211,810,969	88
130.	H/M Ilemela	5,196,561,307	40,714,727,988	87
131.	H/W Kibiti	1,497,029,000	11,388,244,000	87
132.	H/W Manyoni	1,969,859,190	14,703,836,010	87
133.	H/W Ruangwa	2,309,193,132	17,373,961,389	87
134.	H/W Serengeti	3,560,154,657	26,426,267,000	87
135.	H/W Ulanga	2,331,167,000	18,276,085,000	87
136.	H/W Urambo	2,220,300,796	16,556,292,629	87

Na	Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	% ya utegemezi
137.	H/W Itigi	1,049,208,568	7,401,891,000	86
138.	H/W Kilombero	4,437,909,694	32,198,741,331	86
139.	H/W Mkuranga	4,082,037,020	28,991,454,418	86
140.	H/W Mlele	783,591,885	5,755,041,000	86
141.	H/W Mpimbwe	1,552,516,085	10,855,728,396	86
142.	H/W Mtwara	2,388,941,838	17,203,046,596	86
143.	H/Mji Njombe	3,014,193,288	21,762,383,269	86
144.	H/W Sikonge	2,488,896,973	18,349,849,352	86
145.	H/M Iringa	4,039,376,935	26,380,522,859	85
146.	H/W Kilwa	2,881,735,716	19,659,084,058	85
147.	H/M Mpanda	2,229,613,007	15,292,886,216	85
148.	H/Mji Nzega	1,433,348,371	9,541,494,080	85
149.	H/Jiji Mbeya	7,856,169,412	48,012,856,579	84
150.	H/M Singida	2,962,933,014	18,205,326,959	84
151.	H/W Chalinze	4,011,316,482	24,279,494,086	83
152.	H/M Lindi	2,020,371,590	12,241,085,000	83
153.	H/Mji Mbulu	951,878,000	9,397,542,000	83
154.	H/Mji Babati	3,072,414,000	17,163,154,823	82
155.	H/Mji Ifakara	2,108,525,184	11,669,283,852	82
156.	H/W Kibaha	3,077,016,495	17,038,356,696	82
157.	H/W Liwale	2,354,396,000	12,859,802,000	82
158.	H/W Mafia	1,307,460,110	7,179,060,361	82
159.	H/Mji Makambako	2,640,416,346	14,385,942,559	82
160.	H/M Moshi	5,043,302,438	27,760,461,634	82
161.	H/Mji Kahama	5,214,506,644	27,361,700,367	81
162.	H/Mji Kibaha	3,675,764,818	19,160,463,476	81
163.	H/Mji Mafinga	2,586,597,967	13,088,336,950	80
164.	H/Jiji Mwanza	10,888,271,861	52,781,204,089	79
165.	H/W Chunya	4,910,884,140	22,347,317,615	78
166.	H/W Kaliua	5,215,991,617	23,480,384,426	78
167.	H/W Songwe	1,807,234,315	8,019,757,932	77
168.	H/W Malinyi	2,066,280,000	8,172,660,000	75
169.	H/W Mpanda	3,085,117,013	11,884,455,822	74
170.	H/W Tandahimba	6,114,277,771	23,908,804,364	74
171.	H/Mji Geita	6,243,812,907	21,826,587,140	71
172.	H/W Tarime	7,181,956,586	25,093,843,888	71
173.	H/Jiji Tanga	11,573,866,193	38,518,831,694	70
174.	H/M Mtwara	5,052,744,000	16,348,092,000	69
175.	H/Jiji Arusha	12,733,495,000	40,383,323,000	68
176.	H/M kigamboni	5,004,065,028	15,322,506,742	67
177.	H/Mji Newala	2,352,721,557	7,152,326,640	67
178.	H/M Kinondoni	28,918,080,777	75,936,882,174	62
179.	H/M Temeke	32,318,219,179	80,181,752,764	60
180.	H/M Ilala	45,589,595,880	109,448,871,220	58
181.	H/Mji Tunduma	3,935,655,410	8,503,208,287	54
182.	H/W Misungwi	1,653,140,584	3,465,733,983	52

Na	Halmashauri	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	% ya utegemezi
183.	H/Jiji Dodoma	25,058,290,450	50,170,904,245	50
184.	H/M Ubungo	15,122,814,843	30,203,116,692	50
185.	H/Jiji Dar es Salaam	16,868,432,230	1,924,513,000	-777
186.	Jumla	566,729,291,189	4,396,541,585,486	87

**Kiambatisho Na. 11: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyehi
Makusanyo pungufu ya Mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani kwa asilimia**

Na.	Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato halisi yaliyokusanya (Sh.)	Makusanyo Pungufu (Sh.)	
1.	H/W Mbanga	9,658,656,000	1,986,408,162	7,672,247,838	79
2.	H/W Namtumbo	3,335,460,000	803,564,423	2,531,895,577	76
3.	H/W Ranya	1,833,557,333	612,401,004	1,221,156,329	67
4.	H/W Rufiji	3,930,451,000	1,323,373,040	2,607,077,960	66
5.	H/W Songea	2,308,747,000	809,502,136	1,499,244,864	65
6.	H/W Kakonko	792,615,000	321,692,000	470,923,000	59
7.	H/W Siba	1,736,204,000	704,085,000	1,032,119,000	59
8.	H/W Igunga	3,124,861,000	1,310,013,236	1,814,847,764	58
9.	H/W Nyang'hwale	1,290,200,000	583,436,000	706,764,000	55
10.	H/W Kalambo	2,219,532,000	1,041,827,000	1,177,705,000	53
11.	H/W Biharamulo	1,684,460,000	800,624,041	883,835,959	52
12.	H/W Itilima	1,699,743,000	838,657,083	861,085,917	51
13.	H/W Kyerwa	3,201,564,776	1,602,377,676	1,599,187,100	50
14.	H/M kigamboni	9,218,868,000	5,004,065,028	4,214,802,972	46
15.	H/W Kishapu	4,115,665,001	2,227,229,070	1,888,435,931	46
16.	H/W Nzega	3,337,876,512	1,810,647,221	1,527,229,291	46
17.	H/W Maswa	3,327,092,000	1,824,663,531	1,502,428,469	45
18.	H/W Nachingwea	2,835,657,000	1,554,351,000	1,281,306,000	45
19.	H/W Buchosa	2,095,991,000	1,163,995,000	931,996,000	44
20.	H/W Meatu	3,211,545,535	1,792,720,509	1,418,825,026	44
21.	H/W Babati	2,648,267,260	1,515,783,428	1,132,483,832	43
22.	H/Mji Ifakara	3,717,477,000	2,108,525,184	1,608,951,816	43
23.	H/W Ilaje	1,426,821,000	818,730,879	608,090,121	43
24.	H/W Kigoma	685,000,000	393,520,582	291,479,418	43
25.	H/W Mbogwe	1,199,120,000	685,780,724	513,339,276	43
26.	H/W Morogoro	1,960,560,500	1,137,989,642	822,570,858	42
27.	H/W Uvinza	2,262,299,000	1,330,794,000	931,505,000	41
28.	H/Mji Bariadi	1,714,447,000	1,024,065,000	690,382,000	40
29.	H/W Gairo	752,271,700	452,644,555	299,627,145	40
30.	H/W Kibondo	1,141,333,335	684,051,798	457,281,537	40
31.	H/W Kondoa	1,099,736,382	655,835,731	443,900,651	40
32.	H/M Tabora	3,803,958,000	2,286,462,206	1,517,495,794	40
33.	H/Mji Nanyamba	1,843,020,000	1,115,442,000	727,578,000	39
34.	H/M Ubungo	24,219,635,000	15,122,814,843	9,096,820,157	38
35.	H/M Kinondoni	45,982,267,000	28,918,080,777	17,064,186,223	37
36.	H/W Handeni	2,587,831,780	1,644,201,385	943,630,395	36
37.	H/Mji Korogwe	1,619,642,720	1,043,296,344	576,346,376	36
38.	H/Mji Tarime	1,507,765,000	973,495,938	534,269,062	35
39.	H/Mji Masasi	1,970,149,286	1,308,411,643	661,737,643	34

Na.	Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Makusanyo Pungufu (Sh.)	
40.	H/W Korogwe	2,375,817,325	1,620,910,991	754,906,334	32
41.	H/W Kyela	4,299,409,000	2,924,031,534	1,375,377,466	32
42.	H/W Meru	5,387,791,750	3,642,807,370	1,744,984,380	32
43.	H/W Bumbuli	848,377,000	592,683,066	255,693,934	30
44.	H/W Kwindu	2,095,991,000	1,466,793,705	629,197,295	30
	H/M Sumbawanga	1,952,197,000	1,365,183,755	587,013,245	30
45.	H/W Buhigwe	452,980,000	322,751,000	130,229,000	29
46.	H/Mji Kasulu	1,244,869,000	880,579,615	364,289,385	29
47.	H/Jiji Mbeya	11,010,640,000	7,856,169,412	3,154,470,588	29
48.	H/W Busega	1,598,393,000	1,144,677,000	453,716,000	28
49.	H/W Hanang'	3,373,611,050	2,415,930,448	957,680,602	28
50.	H/W Mafia	1,822,321,000	1,307,460,110	514,860,890	28
51.	H/W Butiama	1,234,140,000	899,525,230	334,614,770	27
52.	H/Mji Mbinga	1,878,002,000	1,374,587,958	503,414,042	27
53.	H/W Ngorongoro	2,429,883,000	1,768,278,000	661,605,000	27
54.	H/W Iramba	1,920,812,000	1,431,436,000	489,376,000	25
55.	H/M Moshi	6,688,899,834	5,043,302,438	1,645,597,396	25
56.	H/W Nsimbo	1,137,471,800	850,921,604	286,550,196	25
57.	H/W Bukombe	2,606,840,500	1,972,609,000	634,231,500	24
58.	H/W Bunda	1,256,349,000	958,867,000	297,482,000	24
59.	H/W Chemba	1,477,127,000	1,128,680,021	348,446,979	24
60.	H/W Kiteto	2,175,188,000	1,650,751,335	524,436,665	24
61.	H/W Bariadi	1,909,946,000	1,468,265,000	441,681,000	23
62.	H/W Itigi	1,363,512,335	1,049,208,568	314,303,767	23
63.	H/W Msalala	3,010,155,724	2,317,109,295	693,046,429	23
64.	H/W Newala	2,062,662,000	1,593,837,154	468,824,846	23
	H/W Sumbawanga	2,399,406,000	1,869,926,575	529,479,425	22
66.	H/W Kibiti	1,905,700,000	1,497,029,000	408,671,000	21
67.	H/W Kongwa	2,233,593,000	1,773,690,593	459,902,407	21
68.	H/W Manyoni	2,501,746,950	1,969,859,190	531,887,760	21
69.	H/Jiji Tanga	14,598,647,197	11,573,866,193	3,024,781,004	21
70.	H/W Kisarawe	2,524,073,000	2,013,280,371	510,792,629	20
71.	H/W Sikonge	3,093,707,000	2,488,896,973	604,810,027	20
72.	H/W Songwe	2,247,102,000	1,807,234,315	439,867,685	20
73.	H/W Ushetu	2,693,998,000	2,166,973,387	527,024,613	20
74.	H/Jiji Arusha	15,769,913,000	12,733,495,000	3,036,418,000	19
75.	H/W Hai	2,146,799,600	1,738,418,474	408,381,126	19
76.	H/W Madaba	818,712,000	661,548,380	157,163,620	19
77.	H/W Mbarali	3,283,147,000	2,673,757,112	609,389,888	19
78.	H/W Rombo	2,292,913,000	1,847,980,835	444,932,165	19
79.	H/M Songea	3,349,647,000	2,704,300,945	645,346,055	19

Na.	Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Makusanyo Pungufu (Sh.)	
81.	H/W Kilosa	3,609,711,000	2,958,113,254	651,597,746	18
82.	H/W Missenyi	1,787,880,283	1,473,938,786	313,941,497	18
83.	H/W Misungwi	2,024,750,200	1,653,140,584	371,609,616	18
84.	H/W Momba	1,062,967,000	872,872,061	190,094,939	18
85.	H/W Urambo	2,696,942,000	2,220,300,796	476,641,204	18
86.	H/W Kilolo	3,395,209,000	2,824,691,547	570,517,453	17
87.	H/Mji Mafinga	3,120,969,000	2,586,597,967	534,371,033	17
88.	H/W Mpwapwa	1,694,775,000	1,398,466,993	296,308,007	17
89.	H/W Arusha	3,493,318,000	2,924,417,191	568,900,809	16
90.	H/W Mvomero	3,703,540,973	3,112,849,957	590,691,016	16
91.	H/W Iringa	3,388,855,000	2,895,056,487	493,798,513	15
92.	H/W Karagwe	1,107,757,000	943,559,000	164,198,000	15
93.	H/W Mlele	922,350,000	783,591,885	138,758,115	15
94.	H/M Mpanda	2,578,800,000	2,229,613,007	349,186,993	14
95.	H/M Temeke	37,550,528,600	32,318,219,179	5,232,309,421	14
96.	H/W Karatu	3,119,562,400	2,725,657,309	393,905,091	13
97.	H/W Mkalama	1,013,000,000	884,511,457	128,488,543	13
98.	H/W Mkinga	1,078,320,000	942,149,017	136,170,983	13
99.	H/W Moshi	2,492,050,700	2,179,386,622	312,664,078	13
100.	H/W Nyasa	880,914,800	764,644,056	116,270,744	13
101.	H/W Ludewa	1,370,452,000	1,202,465,190	167,986,810	12
102.	H/Mji Nzega	1,635,053,000	1,433,348,371	201,704,629	12
103.	H/W Simanjiro	2,195,749,994	1,934,044,000	261,705,994	12
104.	H/Mji Handeni	729,600,224	647,204,172	82,396,052	11
105.	H/W Masasi	2,185,316,000	1,936,126,294	249,189,706	11
106.	H/M Mtwarra	5,681,867,000	5,052,744,000	629,123,000	11
107.	H/M Ilemela	5,777,131,000	5,196,561,307	580,569,693	10
108.	H/W Musoma	1,117,242,800	1,008,774,506	108,468,294	10
109.	H/W Ukerewe	1,611,514,000	1,450,780,327	160,733,673	10
110.	H/W Chato	2,158,800,000	1,956,905,536	201,894,464	9
	H/Mji				
111.	Makambako	2,892,597,705	2,640,416,346	252,181,359	9
112.	H/W Mtwarra	2,623,475,293	2,388,941,838	234,533,455	9
113.	H/Mji Njombe	3,314,008,000	3,014,193,288	299,814,712	9
114.	H/W Pangani	1,290,012,426	1,170,379,481	119,632,945	9
115.	H/M Singida	3,257,680,792	2,962,933,014	294,747,778	9
116.	H/M Bukoba	2,114,320,000	1,938,914,210	175,405,790	8
117.	H/Mji Bunda	1,166,440,000	1,073,612,548	92,827,452	8
118.	H/W Chalinze	4,359,126,000	4,011,316,482	347,809,518	8
119.	H/W Nkasi	2,304,000,000	2,110,907,000	193,093,000	8
120.	H/W Same	2,673,157,000	2,451,124,495	222,032,505	8
121.	H/W Sengerema	1,258,534,000	1,156,280,000	102,254,000	8
122.	H/W Bahi	1,067,523,000	994,868,757	72,654,243	7

Na.	Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.)	Makusanyo Pungufu (Sh.)	% yalipunguf u
123.	H/M Kigoma/Ujiji	1,165,167,000	1,088,267,000	76,900,000	7
124.	H/M Shinyanga	2,200,000,000	2,050,844,893	149,155,107	7
125.	H/W Lindi	1,399,800,000	1,312,269,000	87,531,000	6
126.	H/W Liwale	2,511,408,448	2,354,396,000	157,012,448	6
127.	H/W Makete	1,536,449,351	1,455,159,861	81,289,490	5
128.	H/M Morogoro	6,116,080,468	5,822,821,121	293,259,347	5
129.	H/W Mufindi	3,861,400,000	3,677,109,504	184,290,496	5
130.	H/M Musoma	1,756,160,000	1,662,411,493	93,748,507	5
131.	H/W Njombe	1,658,998,901	1,574,516,614	84,482,287	5
132.	H/W Singida	1,009,324,000	958,624,000	50,700,000	5
133.	H/W Tarime	7,501,394,555	7,181,956,586	319,437,969	4
134.	H/W Bagamoyo	2,577,210,367	2,510,290,158	66,920,209	3
135.	H/W Chamwino	1,225,582,000	1,188,342,345	37,239,655	3
136.	H/M Iringa	4,180,827,000	4,039,376,935	141,450,065	3
137.	H/W Ruangwa	2,387,098,000	2,309,193,132	77,904,868	3
138.	H/W Rungwe	3,992,665,270	3,882,954,299	109,710,971	3
139.	H/W Shinyanga	1,759,693,685	1,712,269,899	47,423,786	3
140.	H/Mji Tunduma	4,058,235,000	3,935,655,410	122,579,590	3
141.	H/W Tunduru	2,745,767,342	2,663,861,044	81,906,298	3
142.	H/W Busokelo	1,174,753,000	1,151,634,707	23,118,293	2
143.	H/M Ilala	46,621,718,040	45,589,595,880	1,032,122,160	2
144.	H/W Kilwa	2,935,328,474	2,881,735,716	53,592,758	2
145.	H/W Malinyi	2,105,204,000	2,066,280,000	38,924,000	2
146.	H/W Mbeya	2,867,013,000	2,814,946,586	52,066,414	2
147.	H/W Mbozi	4,650,878,667	4,571,085,393	79,793,274	2
148.	H/W Mpanda	3,144,498,500	3,085,117,013	59,381,487	2
149.	H/W Muheza	2,064,940,000	2,021,056,865	43,883,135	2
150.	H/Mji Kibaha	3,705,549,000	3,675,764,818	29,784,182	1
	Jumla	552,991,784,443	425,565,327,360	127,426,457,083	23

**Kiambatisho Na. 12: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokusanya
Mapato ya ndani zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa**

Na.	Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato halisi yaliyokusanya (Sh.)	Kiasi kilichozidi (Sh.)	%
1.	H/Mji Babati	2,656,715,000	3,072,414,000	415,699,000	16
2.	H/W Bukoba	1,139,625,100	1,813,974,315	674,349,215	59
3.	H/W Chunya	3,989,370,000	4,910,884,140	921,514,140	23
4.	H/Jiji Dar es Salaam	16,413,537,000	16,868,432,230	454,895,230	3
5.	H/Jiji Dodoma	20,798,303,295	25,058,290,450	4,259,987,155	20
6.	H/W Geita	2,972,780,000	3,558,551,000	585,771,000	20
7.	H/Mji Geita	5,504,320,052	6,243,812,907	739,492,855	13
8.	H/W Ikungi	929,500,000	1,074,873,000	145,373,000	16
9.	H/Mji Kahama	5,126,231,000	5,214,506,644	88,275,644	2
10.	H/W Kaliua	3,871,431,000	5,215,991,617	1,344,560,617	35
11.	H/W Kasulu	1,282,574,000	1,702,938,000	420,364,000	33
12.	H/W Kibaha	2,152,635,000	3,077,016,495	924,381,495	43
13.	H/W Kilindi	1,727,908,000	2,325,068,666	597,160,666	35
14.	H/W Kilombero	4,429,336,729	4,437,909,694	8,572,965	0.2
15.	H/Mji Kondoa	861,726,000	911,894,369	50,168,369	6
16.	H/M Lindi	1,858,140,200	2,020,371,590	162,231,390	9
17.	H/W Longido	1,105,171,000	1,760,150,000	654,979,000	59
18.	H/W Lushoto	2,092,509,000	2,140,058,990	47,549,990	2
19.	H/W Magu	1,774,971,000	1,805,094,011	30,123,011	2
20.	H/W Mbulu	1,108,493,000	1,129,028,000	20,535,000	2
21.	H/W Mkuranga	3,626,293,345	4,082,037,020	455,743,675	13
22.	H/W Monduli	2,211,206,000	2,290,256,236	79,050,236	4
23.	H/W Mpimbwe	1,258,667,000	1,552,516,085	293,849,085	23
24.	H/W Muleba	2,751,282,843	3,131,809,087	380,526,244	14
25.	H/W Mwanga	1,331,355,260	2,087,791,765	756,436,505	57
26.	H/Jiji Mwanza	10,500,000,000	10,888,271,861	388,271,861	4
27.	H/W Nanyumbu	1,938,980,000	1,950,117,359	11,137,359	1
28.	H/Mji Newala	1,826,232,000	2,352,721,557	526,489,557	29
29.	H/W Ngara	1,772,460,447	1,782,161,230	9,700,783	1
30.	H/W Serengeti	3,132,831,000	3,560,154,657	427,323,657	14
31.	H/W Tabora	2,295,132,000	2,382,592,000	87,460,000	4
32.	H/W Tandahimba	5,813,468,000	6,114,277,771	300,809,771	5
33.	H/W Ulanga	2,318,411,000	2,331,167,000	12,756,000	1
34.	H/W Wanging'ombe	1,259,320,000	1,364,952,083	105,632,083	8
	Jumla	123,830,915,271	140,212,085,829	16,381,170,558	13

Kiambatisho Na. 13: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopokea fedha za miradi ya maendeleo zaidi ya bajeti iliyoishinishwa.

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichozidi. (Sh.)	%
1.	H/W Bariadi	9,972,553,000	10,695,056,000	722,503,000	7
2.	H/W Bukoba	4,319,847,226	6,384,607,544	2,064,760,318	48
3.	H/W Gairo	1,558,804,706	1,759,306,198	200,501,492	13
4.	H/M Ilala	9,869,859,070	13,338,182,990	3,468,323,920	35
5.	H/M Ilemela	3,476,429,053	3,968,438,915	492,009,862	14
6.	H/W Itilima	4,105,020,058	4,108,961,327	3,941,269	0.1
7.	H/Mji Kasulu	4,631,626,714	4,752,446,923	120,820,209	3
8.	H/W Kilindi	1,100,214,000	2,402,307,476	1,302,093,476	118
9.	H/W Kilwa	6,122,899,051	6,342,828,718	219,929,667	4
10.	H/W Kiteto	3,766,851,000	4,121,417,547	354,566,547	9
11.	H/W Lindi	-	1,666,646,000	1,666,646,000	100
12.	H/W Longido	2,677,552,000	3,678,143,000	1,000,591,000	37
13.	H/W Madaba	3,154,243,170	3,244,318,778	90,075,608	3
14.	H/W Mafia	909,294,963	1,803,998,998	894,704,035	98
15.	H/W Mbogwe	872,980,408	1,959,491,900	1,086,511,492	124
16.	H/W Mbulu	2,339,779,000	2,468,528,707	128,749,707	6
17.	H/W Muleba	1,306,194,444	2,996,599,096	1,690,404,652	129
18.	H/Jiji Mwanza	7,469,342,251	8,297,108,867	827,766,616	11
19.	H/Mji Nanyamba	4,469,736,000	4,619,013,000	149,277,000	3
20.	H/Mji Newala	59,525,939	1,965,693,389	1,906,167,450	3,202
21.	H/W Nkasi	4,120,596,000	5,353,673,000	1,233,077,000	30
22.	H/M Shinyanga	7,027,397,569	9,126,388,898	2,098,991,329	30
23.	H/Mji Tarime	883,976,345	1,222,776,345	338,800,000	38
	Jumla	84,214,721,967	106,275,933,616	22,061,211,649	26

Kiambatisho Na. 14: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopokea fedha za matumizi ya kawaida zaidi ya bajeti iliyoishnishwa.

S/N	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichozi (Sh.)	%
1.	H/W Biharamulo	22,541,927,000	24,665,454,000	2,123,527,000	9
2.	H/W Buhigwe	15,076,714,000	16,574,381,000	1,497,667,000	10
3.	H/M Bukoba	19,034,565,200	19,232,620,657	198,055,457	1
4.	H/W Busokelo	13,930,925,400	14,636,821,854	705,896,454	5
5.	H/W Igunga	30,090,137,350	30,914,886,352	824,749,002	3
6.	H/M Ilala	95,298,195,000	108,130,584,750	12,832,389,750	13
7.	H/Mji Kasulu	16,540,000,000	17,641,260,300	1,101,260,300	7
8.	H/W Kilombero	26,501,980,894	33,046,218,804	6,544,237,910	25
9.	H/W Liwale	11,269,862,000	12,947,466,000	1,677,604,000	15
10.	H/W Ludewa	21,958,748,972	21,995,980,408	37,231,436	0.2
11.	H/Jiji Mbeya	45,523,443,000	48,242,028,994	2,718,585,994	6
12.	H/Mji Mbinga	11,023,214,904	14,208,063,609	3,184,848,705	29
13.	H/W Mpimbwe	7,798,286,678	10,672,909,780	2,874,623,102	37
14.	H/Jiji Mwanza	50,318,382,000	51,032,632,285	714,250,285	1
15.	H/Mji Newala	6,020,848,249	7,280,315,157	1,259,466,908	21
16.	H/W Nkasi	17,509,425,000	18,164,321,000	654,896,000	4
17.	H/W Nyasa	15,274,253,280	15,633,416,434	359,163,154	2
18.	H/W Songwe	7,484,670,000	8,003,770,194	519,100,194	7
19.	H/M Sumbawanga	24,372,099,520	25,991,669,757	1,619,570,237	7
20.	H/W Urambo	15,629,574,000	16,818,193,983	1,188,619,983	8
	Jumla	473,197,252,447	515,832,995,318	42,635,742,871	9

Kiambatisho Na. 15: Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizopokelewa chini ya bajeti iliyoidhinishwa.

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopungua (Sh.)	%
1.	H/W Ludewa	7,927,753,391	156,507,948	7,771,245,443	98
2.	H/M Temeke	87,467,334,179	3,772,388,844	83,694,945,335	96
3.	H/W Kyela	9,245,289,588	531,500,000	8,713,789,588	94
4.	H/Mji Bariadi	8,537,407,170	737,753,000	7,799,654,170	91
5.	H/W Bagamoyo	327,207,000	37,380,000	289,827,000	89
6.	H/W Siha	1,590,950,697	173,025,000	1,417,925,697	89
7.	H/W Mufindi	10,504,635,220	1,290,842,345	9,213,792,875	88
8.	H/W Chunya	6,858,129,231	962,386,260	5,895,742,971	86
9.	H/W Kakonko	9,161,778,467	1,530,755,000	7,631,023,467	83
10.	H/W Kibondo	7,950,544,660	1,378,139,139	6,572,405,521	83
11.	H/W Songea	9,388,391,220	1,627,536,172	7,760,855,048	83
12.	H/W Karatu	9,166,486,952	1,654,018,455	7,512,468,497	82
13.	H/W Manyoni	6,797,100,614	1,197,574,763	5,599,525,851	82
14.	H/W Moshi	3,027,003,065	561,138,915	2,465,864,150	81
15.	H/W Kisarawe	5,168,223,756	1,041,850,442	4,126,373,314	80
16.	H/W Njombe	3,082,871,934	679,506,957	2,403,364,977	78
17.	H/W Sumbawanga	2,939,320,000	646,091,888	2,293,228,112	78
18.	H/W Kwimba	7,388,179,076	1,678,950,474	5,709,228,602	77
19.	H/W Iringa	7,984,838,039	2,121,250,232	5,863,587,807	73
20.	H/W Mkuranga	4,226,453,481	1,133,513,065	3,092,940,416	73
21.	H/W Handeni	4,592,833,352	1,276,569,192	3,316,264,160	72
22.	H/W Tabora	6,714,059,167	1,965,731,000	4,748,328,167	71
23.	H/M Tabora	6,714,059,167	1,965,731,000	4,748,328,167	71
24.	H/W Bahi	7,494,742,000	2,261,492,997	5,233,249,003	70
25.	H/W Mbarali	5,956,274,919	1,808,798,319	4,147,476,600	70
26.	H/W Shinyanga	4,901,913,749	1,473,527,411	3,428,386,338	70
27.	H/W Kalambo	9,792,121,000	3,050,208,000	6,741,913,000	69
28.	H/W Makete	3,825,041,667	1,198,326,878	2,626,714,789	69
29.	H/W Kyerwa	8,599,407,283	2,741,548,079	5,857,859,204	68
30.	H/W Mtwara	4,864,485,306	1,550,070,340	3,314,414,966	68
31.	H/W Nachingwea	4,709,781,696	1,504,437,000	3,205,344,696	68
32.	H/W Rombo	4,492,758,976	1,454,751,792	3,038,007,184	68
33.	H/W Namtumbo	8,901,941,441	2,995,363,928	5,906,577,513	66
34.	H/W Rufiji	3,753,756,327	1,269,992,920	2,483,763,407	66
35.	H/W Ruangwa	4,620,119,465	1,602,811,600	3,017,307,865	65
36.	H/W Kasulu	9,442,089,000	3,411,268,000	6,030,821,000	64
37.	H/W Meatu	3,290,994,440	1,174,102,245	2,116,892,195	64
38.	H/W Musoma	2,582,635,621	955,112,622	1,627,522,999	63
39.	H/W Momba	5,230,241,100	1,996,758,047	3,233,483,053	62
40.	H/W Mwanga	2,781,718,189	1,066,071,480	1,715,646,709	62
41.	H/Mji Tunduma	7,649,429,888	2,940,341,094	4,709,088,794	62
42.	H/W Butiama	4,500,159,970	1,750,159,971	2,749,999,999	61
43.	H/W Hanang'	2,740,840,253	1,076,633,984	1,664,206,269	61
44.	H/W Itigi	9,850,768,910	3,841,342,108	6,009,426,802	61

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopungua (Sh.)	%
45.	H/W Muheza	2,213,805,911	866,489,169	1,347,316,742	61
46.	H/W Nzega	3,500,641,418	1,428,768,000	2,071,873,418	59
47.	H/W Sengerema	2,480,999,000	1,009,489,000	1,471,510,000	59
48.	H/W Kibaha	7,319,048,741	3,059,393,758	4,259,654,983	58
49.	H/M Kigoma/Ujiji	10,930,140,498	4,573,399,273	6,356,741,225	58
50.	H/W Morogoro	7,766,459,778	3,237,526,925	4,528,932,853	58
51.	H/W Kishapu	4,223,416,385	1,835,280,967	2,388,135,418	57
52.	H/W Mbeya	6,875,684,460	2,975,575,795	3,900,108,665	57
53.	H/W Bumbuli	4,381,757,576	1,947,910,922	2,433,846,654	56
54.	H/W Maswa	3,884,290,699	1,696,974,476	2,187,316,223	56
55.	H/W Tandahimba	3,036,880,429	1,359,931,414	1,676,949,015	55
56.	H/W Karagwe	8,272,098,599	3,875,060,599	4,397,038,000	53
57.	H/W Mlele	6,807,596,590	3,192,274,000	3,615,322,590	53
58.	H/W Singida	9,089,878,000	4,227,407,000	4,862,471,000	53
59.	H/M Songea	24,767,306,990	12,012,052,361	12,755,254,629	52
60.	H/W Kilombero	4,130,610,167	2,034,548,835	2,096,061,332	51
61.	H/W Buchosa	6,810,608,000	3,432,826,000	3,377,782,000	50
62.	H/Jiji Mbeya	10,376,484,978	5,200,819,966	5,175,665,012	50
63.	H/W Chemba	5,610,030,369	2,883,509,005	2,726,521,364	49
64.	H/Mji Kahama	2,190,296,795	1,115,260,037	1,075,036,758	49
65.	H/Mji Ifakara	3,182,868,000	1,668,963,318	1,513,904,682	48
66.	H/W Nsimbo	5,000,250,394	2,602,743,132	2,397,507,262	48
67.	H/M Ubungo	6,218,774,696	3,213,536,124	3,005,238,572	48
68.	H/W Chalinze	2,707,000,000	1,439,282,940	1,267,717,060	47
69.	H/Mji Masasi	3,793,591,389	2,002,790,294	1,790,801,095	47
70.	H/W Iramba	5,259,453,330	2,856,210,861	2,403,242,469	46
71.	H/W Kongwa	9,451,278,698	5,135,728,351	4,315,550,347	46
72.	H/W Mbinga	2,043,511,725	1,098,638,738	944,872,987	46
73.	H/W Mkalama	4,052,852,000	2,217,776,000	1,835,076,000	45
74.	H/W Ileje	3,085,306,445	1,731,031,078	1,354,275,367	44
75.	H/Mji Kondoa	9,015,342,959	5,145,976,815	3,869,366,144	43
76.	H/W Babati	9,290,075,794	5,345,981,998	3,944,093,796	42
77.	H/W Hai	496,896,935	287,747,763	209,149,172	42
78.	H/M Moshi	16,546,086,490	9,582,871,172	6,963,215,318	42
79.	H/W Wanging'ombe	7,742,866,940	4,522,379,416	3,220,487,524	42
80.	H/M Lindi	11,132,210,842	6,521,577,074	4,610,633,768	41
81.	H/W Ushetu	2,655,345,557	1,563,062,400	1,092,283,157	41
82.	H/W Kondoa	6,009,397,407	3,644,108,104	2,365,289,303	39
83.	H/W Pangani	3,547,382,859	2,161,756,983	1,385,625,876	39
84.	H/W Nyang'hwale	5,128,946,000	3,196,516,000	1,932,430,000	38
85.	H/W Chamwino	12,552,809,466	7,970,787,854	4,582,021,612	37
86.	H/M Dodoma	10,476,068,894	6,616,323,003	3,859,745,891	37
87.	H/W Mpanda	5,583,554,628	3,524,426,741	2,059,127,887	37
88.	H/W Same	1,366,647,018	855,936,222	510,710,796	37

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopungua (Sh.)	%
89.	H/W Serengeti	1,892,499,000	1,186,964,000	705,535,000	37
90.	H/W Uvinza	3,044,057,000	1,949,274,000	1,094,783,000	36
91.	H/W Busega	3,874,041,543	2,521,455,525	1,352,586,018	35
92.	H/W Liwale	2,127,150,000	1,377,317,000	749,833,000	35
93.	H/W Arusha	3,379,234,665	2,213,789,400	1,165,445,265	34
94.	H/W Igunga	3,285,149,712	2,183,616,941	1,101,532,771	34
95.	H/W Newala	2,999,441,891	1,984,667,480	1,014,774,411	34
96.	H/W Kilosa	4,970,737,902	3,335,089,254	1,635,648,648	33
97.	H/W Misungwi	2,339,782,767	1,572,069,767	767,713,000	33
98.	H/W Nyasa	4,137,182,537	2,761,733,987	1,375,448,550	33
99.	H/W Sikonge	4,061,421,019	2,735,279,128	1,326,141,891	33
100.	H/W Ulanga	2,610,276,000	1,740,412,000	869,864,000	33
101.	H/M Bukoba	10,638,623,144	7,266,769,735	3,371,853,409	32
102.	H/Mji Geita	15,204,179,920	10,309,629,612	4,894,550,308	32
103.	H/M Kinondoni	28,697,547,400	19,394,056,178	9,303,491,222	32
104.	H/Jiji Dar es Salaam	5,917,358,580	4,079,000,000	1,838,358,580	31
105.	H/W Korogwe	1,250,875,497	867,429,915	383,445,582	31
106.	H/Jiji Arusha	16,898,912,000	11,962,992,000	4,935,920,000	29
107.	H/W Geita	6,621,113,000	4,708,307,000	1,912,806,000	29
108.	H/W Simanjiro	1,673,414,000	1,187,330,000	486,084,000	29
109.	H/W Mpimbwe	1,228,195,226	889,833,376	338,361,850	28
110.	H/M Musoma	10,605,104,397	7,606,070,556	2,999,033,841	28
111.	H/Mji Makambako	2,395,505,829	1,736,746,667	658,759,162	27
112.	H/Mji Babati	2,748,396,000	2,077,544,000	670,852,000	24
113.	H/W Biharamulo	2,316,726,000	1,811,491,870	505,234,130	22
114.	H/M kigamboni	3,077,928,202	2,402,820,702	675,107,500	22
115.	H/M Singida	13,271,385,575	10,380,164,715	2,891,220,860	22
116.	H/W Busokelo	3,202,573,000	2,534,037,000	668,536,000	21
117.	H/W Lushoto	948,000,000	761,739,895	186,260,105	20
118.	H/W Mbozi	4,848,976,200	3,864,413,685	984,562,515	20
119.	H/Mji Mafinga	3,493,325,821	2,815,717,331	677,608,490	19
120.	H/Mji Mbanga	3,896,673,972	3,142,224,372	754,449,600	19
121.	H/W Tunduru	2,983,046,405	2,425,525,642	557,520,763	19
122.	H/W Masasi	7,286,554,033	5,966,848,312	1,319,705,721	18
123.	H/W Songwe	2,870,000,000	2,344,335,000	525,665,000	18
124.	H/W Missenyi	1,566,492,186	1,317,026,626	249,465,560	16
125.	H/W Ngorongoro	2,907,578,294	2,429,571,481	478,006,813	16
126.	H/W Ikungi	2,460,607,000	2,096,061,000	364,546,000	15
127.	H/Mji Nzega	3,524,391,066	2,995,559,182	528,831,884	15
128.	H/W Kilolo	2,706,773,071	2,320,335,848	386,437,223	14
129.	H/W Magu	4,145,206,424	3,563,514,013	581,692,411	14
130.	H/W Ngara	1,800,366,438	1,544,661,572	255,704,866	14
131.	H/W Kigoma	2,693,511,967	2,382,725,585	310,786,382	12
132.	H/Mji Korogwe	3,092,971,294	2,735,391,158	357,580,136	12
133.	H/W Malinyi	3,533,550,000	3,121,688,000	411,862,000	12
134.	H/M Sumbawanga	11,372,990,102	10,032,171,472	1,340,818,630	12

Na.	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopungua (Sh.)	%
135.	H/Mji Kibaha	8,788,044,605	7,836,915,240	951,129,365	11
136.	H/W Rungwe	3,447,996,051	3,061,189,218	386,806,833	11
137.	H/W Ukerewe	2,026,366,647	1,793,851,768	232,514,879	11
138.	H/W Bunda	1,990,576,000	1,799,954,000	190,622,000	10
139.	H/W Mkinga	4,292,516,365	3,842,321,615	450,194,750	10
140.	H/W Mvomero	5,047,638,402	4,562,567,233	485,071,169	10
141.	H/Mji Njombe	10,317,883,605	9,278,317,862	1,039,565,743	10
142.	H/M Iringa	7,297,293,368	6,659,581,858	637,711,510	9
143.	H/M Mtwara	2,225,192,000	2,047,507,000	177,685,000	8
144.	H/W Buhigwe	2,888,319,000	2,674,208,000	214,111,000	7
145.	H/M Morogoro	32,103,729,682	29,862,463,683	2,241,265,999	7
146.	H/W Msalala	1,814,531,937	1,693,080,102	121,451,835	7
147.	H/W Urambo	1,650,414,322	1,535,604,183	114,810,139	7
148.	H/W Monduli	2,768,633,224	2,612,667,064	155,966,160	6
149.	H/M Mpanda	8,179,194,000	7,689,096,408	490,097,592	6
150.	H/W Kibiti	3,989,564,270	3,794,574,270	194,990,000	5
151.	H/W Rarya	2,041,301,125	1,958,560,596	82,740,529	4
152.	H/W Tarime	895,941,859	862,499,730	33,442,129	4
153.	H/Jiji Tanga	7,532,453,267	7,339,952,952	192,500,315	3
154.	H/W Bukombe	1,002,332,000	996,036,000	6,296,000	1
155.	H/W Meru	2,121,399,920	2,117,988,960	3,410,960	0.2
156.	H/W Chato	6,518,352,465	6,513,352,465	5,000,000	0.1
	Jumla	977,288,124,668	497,281,600,978	480,006,523,690	49

Kiambatisho Na. 16: Fedha za Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida zilizopokelewa chini ya bajeti iliyoidhinishwa

N a	Halmashauri	Kiasi kilichoidhinishwa (Sh.)	Kiasi lichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
1.	H/W Mpwapwa	37,694,362,106	6,367,871,697	31,326,490,409	83
2.	H/W Itigi	18,156,190,100	5,386,872,170	12,769,317,930	70
3.	H/M Ubungo	64,724,445,500	30,203,116,692	34,521,328,808	53
4.	H/W Kasulu	38,068,486,000	19,611,322,000	18,457,164,000	48
5.	H/Mji Mbulu	18,925,919,000	10,011,414,000	8,914,505,000	47
6.	H/W Ikungi	33,448,294,000	18,728,416,275	14,719,877,725	44
7.	H/W Mlele	10,551,301,000	5,860,861,000	4,690,440,000	44
8.	H/W Chalinze	39,178,768,063	22,680,477,443	16,498,290,620	42
9.	H/W Manyoni	30,420,956,101	17,617,885,974	12,803,070,127	42
10.	H/M Singida	31,381,726,366	18,122,863,669	13,258,862,697	42
11.	H/W Ulanga	30,907,486,000	18,062,251,000	12,845,235,000	42
12.	H/W Kongwa	42,924,334,000	25,237,881,242	17,686,452,758	41
13.	H/W Bukoba	47,225,411,373	28,560,135,082	18,665,276,291	40
14.	H/W Mafia	12,010,821,400	7,179,060,361	4,831,761,039	40
15.	H/W Rufiji	25,503,350,000	15,210,795,000	10,292,555,000	40
16.	H/W Mbogwe	29,253,011,163	17,835,997,000	11,417,014,163	39
17.	H/W Meatu	38,611,132,555	23,524,480,669	15,086,651,886	39
18.	H/W Kwindu	58,565,333,263	36,512,753,670	22,052,579,593	38
19.	H/W Kishapu	35,415,169,390	22,730,164,873	12,685,004,517	36
20.	H/W Mbanga	40,968,203,800	26,221,514,391	14,746,689,409	36
21.	H/W Sihra	22,156,395,446	14,107,985,000	8,048,410,446	36
22.	H/M Kigoma/Ujiji	37,039,470,956	24,085,416,106	12,954,054,850	35
23.	H/W Geita	69,792,894,000	47,126,560,000	22,666,334,000	32
24.	H/W Iramba	23,565,386,670	16,101,436,540	7,463,950,130	32
25.	H/W Kibiti	16,794,962,000	11,429,131,000	5,365,831,000	32
26.	H/W Kyerwa	30,578,582,612	20,895,786,606	9,682,796,006	32
27.	H/W Nachingwea	32,161,348,000	21,948,829,000	10,212,519,000	32
28.	H/W Nzega	40,122,483,376	27,255,454,362	12,867,029,014	32
29.	H/W Newala	26,699,423,356	18,356,737,438	8,342,685,918	31
30.	H/W Bumbuli	27,082,047,942	19,039,659,566	8,042,388,376	30
31.	H/Mji Geita	30,678,266,453	21,414,782,182	9,263,484,271	30
32.	H/W Kisarawe	25,514,990,800	17,894,802,870	7,620,187,930	30
33.	H/Mji Kondoa	12,842,777,117	9,034,778,213	3,807,998,904	30
34.	H/M Lindi	17,097,015,198	11,964,246,000	5,132,769,198	30
35.	H/W Mbulu	26,277,676,000	18,507,257,000	7,770,419,000	30
36.	H/W Handeni	36,227,857,590	25,756,274,595	10,471,582,995	29
37.	H/W Pangani	13,804,217,139	9,782,527,086	4,021,690,053	29
38.	H/Mji Makambako	19,992,329,622	14,385,942,559	5,606,387,063	28
39.	H/W Mtewa	23,987,442,000	17,203,047,000	6,784,395,000	28
40.	H/Mji Nzega	13,276,057,729	9,541,494,080	3,734,563,649	28
41.	H/W Ilala	22,730,635,941	16,607,237,322	6,123,398,619	27
42.	H/W Maswa	43,217,112,761	31,423,988,626	11,793,124,135	27
43.	H/Mji Tunduma	11,440,714,000	8,397,262,598	3,043,451,402	27
44.	H/W	26,041,209,132	19,034,401,258	7,006,807,874	27

	Wanging'ombe				
45.	H/W Kondoa	36,526,446,798	26,941,842,761	9,584,604,037	26
46.	H/W Malinyi	10,977,848,000	8,172,660,000	2,805,188,000	26
47.	H/W Ngara	39,668,576,266	29,522,579,461	10,145,996,805	26
48.	H/W Tarime	33,021,957,250	24,577,817,370	8,444,139,880	26
49.	H/M Temeke	112,094,957,000	83,243,533,345	28,851,423,655	26
50.	H/Mji Bunda	19,235,387,297	14,341,527,670	4,893,859,627	25
51.	H/W Muleba	54,572,897,208	41,051,406,336	13,521,490,872	25
52.	H/W Butiama	32,194,814,385	24,498,494,643	7,696,319,742	24
53.	H/W Kilolo	35,045,800,017	26,545,830,203	8,499,969,814	24
54.	H/W Monduli	32,068,034,120	24,489,383,837	7,578,650,283	24
55.	H/W Muheza	31,761,562,690	24,225,810,472	7,535,752,218	24
56.	H/M Musoma	27,667,280,335	20,910,141,981	6,757,138,354	24
57.	H/M Shinyanga	27,700,222,543	20,941,904,386	6,758,318,157	24
58.	H/W Bagamoyo	32,586,002,408	25,139,810,693	7,446,191,715	23
59.	H/W Misungwi	44,418,959,883	34,377,004,595	10,041,955,288	23
60.	H/W Same	46,045,632,747	35,575,974,767	10,469,657,980	23
61.	H/W Bukombe	30,106,673,000	23,361,419,000	6,745,254,000	22
62.	H/W Chato	38,133,107,024	29,864,185,016	8,268,922,008	22
63.	H/W Kilwa	19,916,786,011	15,570,995,500	4,345,790,511	22
64.	H/W Mpanda	16,199,882,400	12,637,715,028	3,562,167,372	22
65.	H/W Nyang'hwale	18,649,549,000	14,605,664,000	4,043,885,000	22
66.	H/W Rarya	34,479,655,035	26,785,116,853	7,694,538,182	22
67.	H/W Ruangwa	22,385,115,680	17,373,961,389	5,011,154,291	22
68.	H/W Serengeti	34,047,315,000	26,426,268,000	7,621,047,000	22
69.	H/W Busega	20,998,989,000	16,556,592,000	4,442,397,000	21
70.	H/Mji Kahama	32,480,474,000	25,818,934,347	6,661,539,653	21
71.	H/W Kaliua	29,849,690,282	23,480,384,426	6,369,305,856	21
72.	H/M kigamboni	19,751,951,500	15,520,201,795	4,231,749,705	21
73.	H/W Ushetu	21,743,440,708	17,236,409,425	4,507,031,283	21
74.	H/W Uvinza	28,319,880,000	22,429,448,000	5,890,432,000	21
75.	H/Mji Handeni	10,330,886,541	8,311,267,466	2,019,619,075	20
76.	H/W Kiteto	23,868,466,530	19,153,190,066	4,715,276,464	20
77.	H/Mji Korogwe	21,123,883,406	17,067,619,944	4,056,263,462	19
78.	H/W Mkinga	18,654,891,938	15,072,608,913	3,582,283,025	19
79.	H/W Bunda	27,401,330,000	22,484,412,000	4,916,918,000	18
80.	H/W Kigoma	25,409,191,000	20,851,994,103	4,557,196,897	18
81.	H/W Kilosa	38,855,915,407	31,792,004,855	7,063,910,552	18
82.	H/W Rungwe	46,681,319,237	38,269,592,291	8,411,726,946	18
83.	H/W Ngorongoro	23,883,090,585	19,917,797,546	3,965,293,039	17
84.	H/W Sengerema	51,547,910,000	42,650,208,000	8,897,702,000	17
85.	H/W Shinyanga	31,079,724,263	25,654,304,209	5,425,420,054	17
86.	H/W Buchosa	20,015,346,000	16,761,313,000	3,254,033,000	16
87.	H/W Gairo	19,328,703,343	16,177,794,075	3,150,909,268	16
88.	H/W Mbozi	51,507,447,766	43,392,485,907	8,114,961,859	16
89.	H/M Morogoro	57,388,043,508	47,960,807,930	9,427,235,578	16
90.	H/Mji Mafinga	15,413,161,460	13,121,786,580	2,291,374,880	15
91.	H/W Mufindi	41,332,775,480	35,317,587,261	6,015,188,219	15
92.	H/W Mvomero	39,589,578,524	33,776,392,138	5,813,186,386	15
93.	H/W Nsimbo	12,295,051,194	10,403,345,134	1,891,706,060	15
94.	H/Mji Tarime	16,073,165,213	13,699,616,722	2,373,548,491	15
95.	H/Mji Babati	34,936,623,000	29,929,384,000	5,007,239,000	14
96.	H/W Bahi	22,087,483,000	19,043,985,330	3,043,497,670	14

97.	H/W Bariadi	19,537,087,000	16,731,047,000	2,806,040,000	14
98.	H/Jiji Dar es Salaam	2,229,302,000	1,924,513,300	304,788,700	14
99.	H/W Kakonko	15,285,046,621	13,193,417,000	2,091,629,621	14
100.	H/W Kalambo	22,215,538,000	19,104,496,000	3,111,042,000	14
101.	H/W Njombe	20,654,332,410	17,813,403,668	2,840,928,742	14
102.	H/W Rombo	38,556,722,846	33,018,610,934	5,538,111,912	14
103.	H/W Songea	25,678,493,572	22,043,633,695	3,634,859,877	14
104.	H/W Hai	36,153,727,304	31,615,168,893	4,538,558,411	13
105.	H/W Karatu	29,649,445,600	25,703,266,442	3,946,179,158	13
106.	H/W Mwanga	26,829,777,000	23,386,495,080	3,443,281,920	13
107.	H/W Korogwe	32,478,567,838	28,438,665,998	4,039,901,840	12
108.	H/Mji Masasi	15,612,577,459	13,767,862,019	1,844,715,440	12
109.	H/W Singida	24,187,665,000	21,185,218,000	3,002,447,000	12
110.	H/W Babati	19,495,408,237	17,303,197,198	2,192,211,039	11
111.	H/W Iringa	42,169,824,283	37,433,786,293	4,736,037,990	11
112.	H/W Kibaha	19,424,160,824	17,197,998,402	2,226,162,422	11
113.	H/W Masasi	28,330,483,531	25,195,138,122	3,135,345,409	11
114.	H/W Simanjiro	18,409,146,000	16,403,854,000	2,005,292,000	11
115.	H/Jiji Tanga	44,871,937,386	40,122,656,734	4,749,280,652	11
116.	H/Mji Bariadi	23,318,824,000	20,933,871,000	2,384,953,000	10
117.	H/Jiji Dodoma	55,078,870,732	49,683,013,845	5,395,856,887	10
118.	H/W Longido	19,219,483,000	17,242,722,000	1,976,761,000	10
119.	H/W Lushoto	39,664,511,601	35,839,512,271	3,824,999,330	10
	H/W	27,663,001,375	24,934,304,736	2,728,696,639	10
120.	H/W Sumbawanga				
121.	H/W Kibondo	25,656,793,500	23,322,244,189	2,334,549,311	9
122.	H/W Kilindi	20,931,061,000	19,077,369,388	1,853,691,612	9
123.	H/W Moshi	56,205,741,723	51,331,229,108	4,874,512,615	9
124.	H/W Arusha	41,530,764,500	38,272,652,515	3,258,111,985	8
125.	H/M Iringa	28,760,267,365	26,333,715,719	2,426,551,646	8
126.	H/Mji Kibaha	21,564,306,595	19,849,797,214	1,714,509,381	8
127.	H/W Kyela	29,915,978,000	27,553,820,949	2,362,157,051	8
128.	H/W Lindi	23,496,103,000	21,530,674,000	1,965,429,000	8
129.	H/W Mbarali	32,198,104,871	29,543,530,874	2,654,573,997	8
130.	H/W Mkalama	16,223,945,000	14,993,453,000	1,230,492,000	8
131.	H/W Momba	15,106,784,800	13,888,990,385	1,217,794,415	8
132.	H/M Mpanda	16,710,962,000	15,292,886,216	1,418,075,784	8
133.	H/W Chemba	21,638,216,400	20,186,639,548	1,451,576,852	7
134.	H/Mji Ifakara	12,639,520,300	11,702,199,824	937,320,476	7
135.	H/W Karagwe	28,719,861,000	26,567,808,000	2,152,053,000	7
136.	H/W Morogoro	32,578,154,656	30,191,097,674	2,387,056,982	7
137.	H/W Tandahimba	25,698,041,839	23,908,804,364	1,789,237,475	7
138.	H/W Madaba	8,008,603,489	7,538,650,308	469,953,181	6
139.	H/W Meru	43,083,960,880	40,621,615,810	2,462,345,070	6
140.	H/W Mkuranga	30,270,400,210	28,538,938,719	1,731,461,491	6
141.	H/Mji Nanyamba	10,250,500,000	9,617,595,000	632,905,000	6
142.	H/W Sikonge	16,946,911,000	15,995,578,958	951,332,042	6
143.	H/W Chunya	22,887,492,000	21,711,125,360	1,176,366,640	5
144.	H/M Ilemela	38,238,340,127	36,386,795,369	1,851,544,758	5
145.	H/M Kinondoni	80,152,922,854	76,162,848,039	3,990,074,815	5
146.	H/M Moshi	29,918,620,625	28,396,915,036	1,521,705,589	5
147.	H/Mji Njombe	23,494,700,600	22,267,794,027	1,226,906,573	5
148.	H/W Tabora	23,531,312,000	22,448,712,000	1,082,600,000	5

149.	H/M Tabora	23,531,312,000	22,448,712,000	1,082,600,000	5
150.	H/W Ukerewe	32,500,599,280	30,952,022,049	1,548,577,231	5
151.	H/Jiji Arusha	40,685,830,000	39,076,182,000	1,609,648,000	4
152.	H/W Hanang'	28,354,255,250	27,322,745,487	1,031,509,763	4
153.	H/W Itilima	22,108,232,034	21,162,181,762	946,050,272	4
154.	H/W Musoma	19,667,816,000	18,819,930,613	847,885,387	4
155.	H/M Songea	32,807,614,352	31,476,714,511	1,330,899,841	4
156.	H/W Tunduru	35,700,267,418	34,168,611,614	1,531,655,804	4
157.	H/W Makete	21,446,993,909	20,727,173,924	719,819,985	3
158.	H/W Msalala	20,315,700,000	19,613,299,363	702,400,637	3
159.	H/W Namtumbo	22,480,845,658	21,848,412,476	632,433,182	3
160.	H/W Nanyumbu	16,482,904,190	16,229,718,662	253,185,528	2
161.	H/W Chamwino	34,705,409,407	34,277,028,066	428,381,341	1
162.	H/W Magu	39,040,341,396	38,784,904,033	255,437,363	1
163.	H/W Mbeya	37,099,326,992	36,704,839,788	394,487,204	1
164.	H/W Missenyi	20,897,747,072	20,628,615,736	269,131,336	1
165.	H/M Mtwara	14,993,264,000	14,826,506,000	166,758,000	1
	Jumla	4,850,399,634,913	3,862,510,618,291	987,889,016,622	20

Kiambatisho Na. 17: Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida ambazo hazikutumika

Na.	Halmashau ri	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutumika (Sh.)	%
1.	H/Jiji Arusha	41,160,095,000	40,383,323,000	776,772,000	2
2.	H/W Arusha	42,673,113,657	40,050,743,337	2,622,370,321	6
3.	H/W Babati	31,059,064,000	30,574,234,000	484,830,000	2
4.	H/Mji Babati	17,603,203,364	17,163,154,823	440,048,541	2
5.	H/W Bagamoyo	27,465,151,684	25,156,143,535	2,309,008,149	8
6.	H/W Bahi	21,672,258,096	19,043,985,330	2,628,272,766	12
7.	H/W Bariadi	21,598,108,000	20,761,022,000	837,086,000	4
8.	H/Mji Bariadi	16,866,617,000	16,758,287,000	108,330,000	1
9.	H/W Biharamulo	25,068,890,000	24,665,454,000	403,436,000	2
10.	H/W Buhiigwe	17,942,337,000	17,357,124,000	585,213,000	3
11.	H/W Bukoba	29,368,199,443	28,685,505,379	682,694,064	2
12.	H/M Bukoba	19,276,837,040	18,854,066,763	422,770,277	2
13.	H/W Bukombe	23,651,674,000	23,261,852,000	389,822,000	2
14.	H/W Bumbuli	17,388,582,948	17,143,306,973	245,275,975	1
15.	H/W Bunda	22,584,002,000	21,747,802,000	836,200,000	4
16.	H/Mji Bunda	14,936,750,949	14,546,717,463	390,033,486	3
17.	H/W Busega	16,480,942,000	16,217,579,000	263,363,000	2
18.	H/W Busokelo	14,938,802,622	14,636,821,854	301,980,768	2
19.	H/W Butiama	25,443,378,641	25,012,170,785	431,207,856	2
20.	H/W Chalinze	27,293,641,715	24,279,494,086	3,014,147,629	11
21.	H/W Chamwino	35,132,048,632	34,277,028,066	855,020,566	2
22.	H/W Chato	30,626,488,496	29,817,133,122	809,355,374	3
23.	H/W Chemba	21,545,412,936	21,053,357,382	492,055,554	2
24.	H/W Chunya	22,376,889,902	22,347,317,615	29,572,287	0
25.	H/Jiji Dar es Salaam	6,003,513,000	1,924,513,000	4,079,000,000	68
26.	H/M Dodoma	50,740,087,903	50,170,904,245	569,183,658	1
27.	H/W Gairo	16,672,612,271	16,177,794,075	494,818,196	3
28.	H/W Geita	48,328,506,000	47,126,559,000	1,201,947,000	2

Na.	Halmashau ri	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutumika (Sh.)	%
29.	H/Mji Geita	22,370,580,060	21,826,587,140	543,992,920	2
30.	H/W Hai	31,955,538,603	31,344,940,739	610,597,865	2
31.	H/W Hanang'	28,002,477,522	26,913,676,689	1,088,800,833	4
32.	H/W Handeni	27,113,129,697	26,268,508,353	844,621,344	3
33.	H/Mji Handeni	8,834,314,788	8,593,652,938	240,661,850	3
34.	H/Mji Ifakara	11,727,827,894	11,669,283,852	58,544,042	0
35.	H/W Igunga	32,941,094,525	30,914,886,352	2,026,208,173	6
36.	H/W Ikungi	23,878,644,000	23,155,702,000	722,942,000	3
37.	H/M Ilala	111,720,679,420	109,448,871,220	2,271,808,200	2
38.	H/W Ileje	16,566,065,586	16,548,665,186	17,400,400	0
39.	H/W Iramba	23,784,653,000	22,432,403,000	1,352,250,000	6
40.	H/W Iringa	38,269,209,404	37,580,061,861	689,147,543	2
41.	H/M Iringa	26,464,096,723	26,380,522,859	83,573,864	0
42.	H/W Itigi	7,779,813,000	7,401,891,000	377,922,000	5
43.	H/W Itilima	26,685,657,711	25,497,239,048	1,188,418,663	4
44.	H/Mji Kahama	28,116,595,147	27,361,700,367	754,894,780	3
45.	H/W Kakonko	13,766,817,000	13,325,876,000	440,941,000	3
46.	H/W Kalambo	19,424,316,000	19,081,777,000	342,539,000	2
47.	H/W Katiua	25,925,674,177	23,480,384,426	2,445,289,751	9
48.	H/W Karatu	26,344,999,812	25,318,421,302	1,026,578,510	4
49.	H/W Kasulu	22,394,847,000	21,025,589,000	1,369,258,000	6
50.	H/Mji Kasulu	18,489,602,799	17,641,260,300	848,342,499	5
51.	H/W Kibaha	17,655,785,387	17,038,356,696	617,428,691	3
52.	H/Mji Kibaha	21,148,273,983	19,160,463,476	1,987,810,507	9
53.	H/W Kibiti	11,802,241,000	11,388,244,000	413,997,000	4
54.	H/W Kibondo	23,803,152,000	23,336,208,000	466,944,000	2
55.	H/M kigamboni	16,068,601,289	15,322,506,742	746,094,547	5
56.	H/W Kigoma	22,454,114,939	21,478,439,790	975,675,149	4
57.	H/M Kigoma/Uji ji	24,735,530,651	24,569,218,558	166,312,093	1
58.	H/W Kilindi	20,122,834,321	20,032,251,709	90,582,612	0
59.	H/W Kilolo	26,965,034,469	26,552,231,940	412,802,529	2
60.	H/W Kilombero	33,086,358,774	32,198,741,331	887,617,443	3
61.	H/W Kilosa	38,546,160,085	37,963,655,431	582,504,654	2
62.	H/W Kilwa	20,749,954,702	19,659,084,058	1,090,870,644	5
63.	H/M	76,411,053,051	75,936,882,174	474,170,877	1

Na.	Halmashau ri	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutumika (Sh.)	%
	Kinondoni				
64.	H/W Kisarawe	22,601,500,357	22,231,187,840	370,312,517	2
65.	H/W Kishapu	1,302,599,855	1,030,621,438	271,978,417	21
66.	H/W Kiteto	19,743,401,136	18,870,093,855	873,307,281	4
67.	H/W Kondoa	23,890,447,291	22,920,495,748	969,951,543	4
68.	H/Mji Kondoa	9,665,503,925	9,013,521,534	651,982,391	7
69.	H/W Kongwa	25,367,155,520	24,928,390,466	438,765,054	2
70.	H/W Korogwe	29,314,348,659	28,662,032,721	652,315,938	2
71.	H/Mji Korogwe	17,053,955,131	14,670,189,317	2,383,765,814	14
72.	H/W Kyela	29,034,104,242	28,822,255,976	211,848,266	1
73.	H/W Kyerwa	21,274,347,813	20,901,576,316	372,771,497	2
74.	H/W Lindi	22,621,265,000	21,517,439,000	1,103,826,000	5
75.	H/M Lindi	12,400,639,000	12,241,085,000	159,554,000	1
76.	H/W Liwale	13,269,502,000	12,859,802,000	409,700,000	3
77.	H/W Longido	17,805,050,000	17,765,443,000	39,607,000	0
78.	H/W Ludewa	22,250,560,273	21,543,278,977	707,281,296	3
79.	H/W Lushoto	37,407,224,614	36,567,378,138	839,846,476	2
80.	H/W Madaba	8,008,603,489	7,538,650,308	469,953,181	6
81.	H/W Mafia	8,064,123,992	7,179,060,361	885,063,631	11
82.	H/Mji Mafinga	13,160,342,062	13,088,336,950	72,005,112	1
83.	H/W Magu	37,978,356,272	36,643,054,521	1,335,301,751	4
84.	H/W Makete	21,521,923,488	20,890,440,415	631,483,073	3
85.	H/W Malinyi	8,562,219,000	8,172,660,000	389,559,000	5
86.	H/W Masasi	26,429,444,692	26,037,023,216	392,421,476	1
87.	H/Mji Masasi	13,590,959,568	13,221,653,916	369,305,652	3
88.	H/W Maswa	32,212,027,213	31,754,506,540	457,520,673	1
89.	H/W Mbarali	29,771,986,097	28,479,918,120	1,292,067,977	4
90.	H/Jiji Mbeya	48,779,582,153	48,012,856,579	766,725,574	2
91.	H/W Mbeya	37,228,309,318	36,849,133,545	379,175,774	1
92.	H/W Mbinga	26,725,899,219	26,221,514,391	504,384,828	2
93.	H/Mji Mbinga	14,840,304,575	14,445,652,263	394,652,312	3
94.	H/W	18,494,234,000	17,835,998,000	658,236,000	4

Na.	Halmashau ri	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutumika (Sh.)	%
	Mbogwe				
95.	H/W Mbozi	43,537,700,323	42,614,458,579	923,241,744	2
96.	H/W Mbulu	18,772,546,000	18,650,225,000	122,321,000	1
97.	H/Mji Mbulu	10,294,752,000	9,397,542,000	897,210,000	9
98.	H/W Meatu	24,309,773,641	23,852,063,929	457,709,712	2
99.	H/W Meru	42,799,964,380	41,630,246,080	1,169,718,300	3
100.	H/W Missenyi	21,051,667,628	20,897,747,072	153,920,556	1
101.	H/W Misungwi	3,552,990,870	3,465,733,983	87,256,887	2
102.	H/W Mkalama	16,136,421,000	14,993,453,000	1,142,968,000	7
103.	H/W Mkinga	15,297,227,494	15,072,608,913	224,618,581	1
104.	H/W Mkuranga	29,869,729,560	28,991,454,418	878,275,142	3
105.	H/W Mlele	6,226,877,000	5,755,041,000	471,836,000	8
106.	H/W Momba	14,316,537,807	13,981,242,358	335,295,449	2
107.	H/W Monduli	26,666,077,609	25,284,238,214	1,381,839,395	5
108.	H/W Morogoro	31,871,199,981	30,191,097,674	1,680,102,307	5
109.	H/M Morogoro	49,178,348,333	47,960,807,930	1,217,540,403	2
110.	H/W Moshi	53,385,101,743	51,219,922,065	2,165,179,678	4
111.	H/M Moshi	28,777,361,188	27,760,461,634	1,016,899,554	4
112.	H/W Mpanda	13,250,396,607	11,884,455,822	1,365,940,785	10
113.	H/M Mpanda	15,325,095,144	15,292,886,216	32,208,929	0
114.	H/W Mpwapwa	30,069,733,957	29,479,158,819	590,575,138	2
115.	H/W Msalala	20,472,526,665	19,820,393,837	652,132,828	3
116.	H/W Mtwara	17,859,223,588	17,203,046,596	656,176,992	4
117.	H/M Mtwara	17,290,854,000	16,348,092,000	942,762,000	5
118.	H/W Mufindi	35,860,631,424	34,672,610,275	1,188,021,149	3
119.	H/W Muheza	24,648,266,615	24,422,593,323	225,673,292	1
120.	H/W Muleba	42,362,467,175	40,424,790,291	1,937,676,884	5
121.	H/W Musoma	20,199,649,089	19,403,947,565	795,701,524	4
122.	H/M Musoma	21,665,281,148	21,028,765,589	636,515,559	3
123.	H/W Mvomero	34,582,699,456	33,729,525,612	853,173,844	2

Na.	Halmashau ri	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutumika (Sh.)	%
124.	H/W Mwanga	24,260,866,075	23,386,495,081	874,370,994	4
125.	H/W Nachingwe a	23,239,320,000	21,948,829,000	1,290,491,000	6
126.	H/W Namtumbo	22,921,324,331	22,590,865,466	330,458,865	1
127.	H/Mji Nanyamba	9,916,890,000	9,538,921,000	377,969,000	4
128.	H/W Nanyumbu	16,518,592,388	16,334,577,667	184,014,721	1
129.	H/W Newala	15,788,040,662	15,683,263,195	104,777,467	1
130.	H/Mji Newala	8,548,543,203	7,152,326,640	1,396,216,563	16
131.	H/W Ngara	28,332,275,794	27,800,246,899	532,028,895	2
132.	H/W Ngorongoro	22,017,669,227	20,232,098,564	1,785,570,663	8
133.	H/W Njombe	17,926,710,904	17,653,541,676	273,169,228	2
134.	H/Mji Njombe	22,930,234,998	21,762,383,269	1,167,851,729	5
135.	H/W Nkasi	21,892,732,000	21,551,776,000	340,956,000	2
136.	H/W Nsimbo	10,425,265,741	10,087,031,929	338,233,812	3
137.	H/W Nyang'hwale	15,380,923,000	14,818,374,000	562,549,000	4
138.	H/W Nyasa	16,326,253,918	15,822,478,359	503,775,559	3
139.	H/W Nzega	28,707,400,205	27,477,544,802	1,229,855,403	4
140.	H/Mji Nzega	9,744,982,988	9,541,494,080	203,488,908	2
141.	H/W Rombo	32,781,691,439	32,524,589,472	257,101,967	1
142.	H/W Rarya	27,939,522,128	26,785,116,853	1,154,405,275	4
143.	H/W Ruangwa	18,176,410,464	17,373,961,389	802,449,075	4
144.	H/W Rufiji	17,415,482,200	16,584,018,770	831,463,430	5
145.	H/W Rungwe	41,332,648,031	40,294,068,339	1,038,579,693	3
146.	H/W Same	37,003,030,358	33,873,930,520	3,129,099,837	8
147.	H/W Sengerema	42,689,511,000	42,658,589,000	30,922,000	0
148.	H/W Serengeti	27,646,739,000	26,426,267,000	1,220,472,000	4
149.	H/W Shinyanga	25,726,021,458	25,469,316,462	256,704,996	1
150.	H/M Shinyanga	21,913,232,981	20,633,413,695	1,279,819,286	6
151.	H/W Siha	15,384,928,000	14,916,239,000	468,689,000	3
152.	H/W Sikonge	18,769,303,180	18,349,849,352	419,453,828	2

Na.	Halmashau ri	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutumika (Sh.)	%
153.	H/W Simanjiro	16,960,348,000	15,788,256,000	1,172,092,000	7
154.	H/W Singida	21,831,560,000	21,745,183,000	86,377,000	0
155.	H/W Songea	22,771,843,954	22,424,449,946	347,394,008	2
156.	H/M Songea	32,522,467,318	32,175,995,692	346,471,626	1
157.	H/W Songwe	8,304,807,346	8,019,757,932	285,049,414	3
158.	H/W Sumbawang a	25,214,893,382	24,607,696,441	607,196,941	2
159.	H/M Sumbawang a	26,180,511,896	24,994,596,356	1,185,915,540	5
160.	H/W Tabora	22,936,769,000	22,284,813,000	651,956,000	3
161.	H/M Tabora	28,328,700,450	27,643,709,271	684,991,179	2
162.	H/W Tandahimb a	25,643,588,448	23,908,804,364	1,734,784,084	7
163.	H/Jiji Tanga	40,310,872,340	38,518,831,694	1,792,040,646	4
164.	H/W Tarime	26,027,756,023	25,093,843,888	933,912,135	4
165.	H/Mji Tarime	14,063,801,685	13,748,034,901	315,766,784	2
166.	H/M Temeke	81,505,691,408	80,181,752,764	1,323,938,644	2
167.	H/Mji Tunduma	8,611,186,546	8,503,208,287	107,978,259	1
168.	H/W Tunduru	35,356,919,717	34,168,611,614	1,188,308,103	3
169.	H/M Ubungo	30,631,111,750	30,203,116,692	427,995,058	1
170.	H/W Ulanga	19,168,612,000	18,276,085,000	892,527,000	5
171.	H/W Urambo	16,933,845,303	16,556,292,629	377,552,674	2
172.	H/W Ushetu	19,022,310,517	18,211,810,969	810,499,548	4
173.	H/W Uvinza	25,563,353,000	22,429,448,000	3,133,905,000	12
174.	H/W Wanging'o mbe	19,069,253,029	18,922,557,429	146,695,600	1
	Jumla	4,260,620,706,982	4,121,063,901,962	139,556,805,020	3

Kiambatisho Na. 18: Fedha za ruzuku ya miradi ya maendeleo ambazo hazikutumika

Na	Halmashauri	Fedha zilizotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi kilichobaki (Sh.)	%
1.	H/M Morogoro	8,958,226,000	8,415,290,000	542,936,000	6
2.	H/M Moshi	4,933,749,592	4,428,116,134	505,633,458	10
3.	H/W Mpanda	2,077,544,000	1,498,759,000	578,785,000	28
4.	H/M Mpanda	9,269,661,797	5,218,692,751	4,050,969,045	44
5.	H/W Mpimbwe	354,836,196	227,469,833	127,366,363	36
6.	H/W Mpwapwa	3,947,170,981	3,186,465,167	760,705,814	19
7.	H/W Msalala	1,896,819,000	1,878,119,000	18,700,000	1
8.	H/W Mtwara	15,797,031	10,506,037	5,290,994	33
9.	H/M Mtwara	1,968,606,660	1,679,737,121	288,869,539	15
10.	H/W Mufindi	4,536,834,000	3,094,117,000	1,442,717,000	32
11.	H/W Muheza	3,905,732,000	1,298,838,000	2,606,894,000	67
12.	H/W Muleba	6,803,539,050	5,841,891,947	961,647,103	14
13.	H/W Musoma	9,264,106,740	2,416,910,347	6,847,196,393	74
14.	H/M Musoma	996,948,000	490,757,000	506,191,000	51
15.	H/W Mvomero	3,501,506,933	2,416,095,513	1,085,411,420	31
16.	H/W Mwanga	1,870,436,000	1,250,785,000	619,651,000	33
17.	H/Jiji Mwanza	3,243,031,260	2,073,908,288	1,169,122,972	36
18.	H/W Nachingwea	2,663,883,801	2,018,617,143	645,266,658	24
19.	H/W Namtumbo	6,580,861,813	4,482,803,824	2,098,057,989	32
20.	H/Mji Nanyamba	1,879,900,612	903,859,936	976,040,675	52
21.	H/W Nanyumbu	3,238,778,392	1,824,196,204	1,414,582,188	44
22.	H/W Newala	7,884,339,309	7,414,503,573	469,835,736	6
23.	H/Mji Newala	2,883,509,005	1,736,455,759	1,147,053,245	40
24.	H/W Ngara	1,056,906,614	656,906,614	400,000,000	38
25.	H/W Ngorongoro	4,146,089,580	67,089,580	4,079,000,000	98
26.	H/W Njombe	7,229,122,204	6,190,902,133	1,038,220,071	14
27.	H/Mji Njombe	2,550,999,529	1,978,505,949	572,493,581	22
28.	H/W Nkasi	16,471,252,985	6,413,070,607	10,058,182,376	61
29.	H/W Nsimbo	496,896,935	263,104,532	233,792,402	47
30.	H/W Nyang'hwale	1,301,045,759	849,438,856	451,606,903	35
31.	H/W Nyasa	1,828,360,510	853,069,521	975,290,989	53
32.	H/W Nzega	2,998,246,879	1,534,651,528	1,463,595,351	49
33.	H/Mji Nzega	2,525,159,712	1,901,729,025	623,430,687	25
34.	H/W Pangani	2,535,825,000	1,465,682,000	1,070,143,000	42
35.	H/W Rombo	15,722,134,470	8,341,053,020	7,381,081,450	47
36.	H/W Rorya	1,945,083,241	1,507,429,585	437,653,656	23
37.	H/W Ruangwa	4,731,684,138	4,197,404,517	534,279,620	11
38.	H/W Rufiji	1,589,860,000	1,511,988,000	77,872,000	5
39.	H/W Rungwe	9,803,322,770	7,342,117,211	2,461,205,559	25
40.	H/W Same	9,943,832,275	7,735,753,022	2,208,079,253	22
41.	H/W Sengerema	4,041,995,709	2,998,749,662	1,043,246,047	26
42.	H/W Serengeti	6,162,415,355	4,879,623,299	1,282,792,055	21
43.	H/W Shinyanga	1,302,599,855	1,030,621,438	271,978,417	21
44.	H/M Shinyanga	2,629,798,000	915,356,000	1,714,442,000	65
45.	H/W Siha	4,005,469,000	2,536,427,000	1,469,042,000	37
46.	H/W Sikonge	1,868,959,859	1,186,329,022	682,630,837	37

Na	Halmashauri	Fedha zilizotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi kilichobaki (Sh.)	%
47.	H/W Simanjiro	3,910,302,389	3,865,437,880	44,864,509	1
48.	H/W Singida	5,077,230,525	4,304,829,013	772,401,512	15
49.	H/M Singida	3,852,888,000	3,119,325,000	733,563,000	19
50.	H/W Songea	5,595,849,854	2,946,927,009	2,648,922,845	47
51.	H/M Songea	3,897,153,446	2,551,542,209	1,345,611,238	35
52.	H/W Songwe	14,814,335,042	8,145,546,310	6,668,788,732	45
53.	H/W Sumbawanga	5,070,534,550	3,043,585,810	2,026,948,740	40
54.	H/M Sumbawanga	1,737,947,205	1,348,305,643	389,641,562	22
55.	H/W Tabora	2,903,545,702	1,980,208,528	923,337,174	32
56.	H/Mji Tabora	2,693,588,585	1,733,728,552	959,860,033	36
57.	H/W Tandahimba	4,837,687,993	4,616,423,633	221,264,360	5
58.	H/Jiji Tanga	3,526,336,392	2,401,549,569	1,124,786,823	32
59.	H/W Tarime	2,978,061,524	2,901,061,755	76,999,769	3
60.	H/Mji Tarime	3,256,608,838	2,586,129,441	670,479,397	21
61.	H/M Temeke	3,343,526,392	2,286,571,759	1,056,954,633	32
62.	H/Mji Tunduma	19,947,997,033	15,952,909,577	3,995,087,456	20
63.	H/W Tunduru	3,673,741,567	2,493,695,008	1,180,046,559	32
64.	H/M Ubungo	1,913,703,683	1,513,703,683	400,000,000	21
65.	H/W Ukerewe	4,526,546,812	4,477,878,796	48,668,016	1
66.	H/W Ulanga	4,028,122,242	2,699,501,798	1,328,620,443	33
67.	H/W Urambo	6,577,738,764	4,028,399,535	2,549,339,229	39
68.	H/W Ushetu	6,001,372,979	5,329,310,033	672,062,946	11
69.	H/W Uvinza	1,237,125,356	1,191,295,308	45,830,048	4
70.	H/W Wanging'ombe	2,916,611,521	2,355,488,408	561,123,113	19
71.	H/M Morogoro	2,937,135,624	1,905,615,142	1,031,520,482	35
72.	H/M Moshi	655,681,777	553,061,000	102,620,777	16
73.	H/W Mpanda	4,463,165,595	2,908,521,892	1,554,643,704	35
74.	H/M Mpanda	6,530,801,868	4,573,084,795	1,957,717,073	30
75.	H/W Mpimbwe	1,672,148,000	1,218,812,000	453,336,000	27
76.	H/W Mpwapwa	3,921,072,000	3,508,712,000	412,360,000	11
77.	H/W Msalala	2,161,739,895	1,215,623,160	946,116,735	44
78.	H/W Mtwara	3,688,290,989	1,802,352,108	1,885,938,881	51
79.	H/M Mtwara	2,907,608,705	1,239,316,293	1,668,292,412	57
80.	H/W Mufindi	3,513,074,471	2,790,859,741	722,214,730	21
81.	H/W Muheza	4,200,074,847	3,620,846,880	579,228,100	14
82.	H/W Muleba	2,149,485,458	1,007,084,425	1,142,401,033	53
83.	H/W Musoma	1,330,308,316	993,585,342	336,722,973	25
84.	H/M Musoma	3,638,766,000	2,281,262,000	1,357,504,000	37
85.	H/W Mvomero	1,229,565,161	631,166,151	598,399,010	49
86.	H/W Mwanga	7,312,554,033	6,695,696,727	616,857,306	8
87.	H/Jiji Mwanza	2,067,798,006	1,310,819,906	756,978,100	37
88.	H/W Nachingwea	2,129,137,750	1,602,398,550	526,739,200	25
89.	H/W Namtumbo	6,024,565,226	5,392,413,334	632,151,892	10
90.	H/Mji Nanyamba	3,332,020,306	2,555,374,421	776,645,885	23
91.	H/W Nanyumbu	945,318,430	685,193,528	260,124,902	28
92.	H/W Newala	3,579,896,632	2,790,767,074	789,129,558	22

Na	Halmashauri	Fedha zilizotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi kilichobaki (Sh.)	%
93.	H/Mji Newala	2,426,685,000	1,649,012,000	777,673,000	32
94.	H/W Ngara	5,000,352,443	4,677,891,342	322,461,101	6
95.	H/W Ngorongoro	2,509,779,657	706,735,145	1,803,044,512	72
96.	H/W Njombe	1,958,554,000	1,185,695,000	772,859,000	39
97.	H/Mji Njombe	1,280,782,456	880,387,560	400,394,896	31
98.	H/W Nkasi	2,129,902,670	1,769,063,130	360,839,540	17
99.	H/W Nsimbo	1,422,005,541	692,606,410	729,399,131	51
	H/W	1,951,455,413	1,395,420,372	556,035,041	28
100.	Nyang'hwale				
101.	H/W Nyasa	2,594,798,000	1,861,599,000	733,199,000	28
102.	H/W Nzega	4,867,094,124	3,792,635,526	1,074,458,598	22
103.	H/Mji Nzega	3,388,364,000	2,220,306,000	1,168,058,000	34
104.	H/W Pangani	2,748,099,722	1,807,736,064	940,363,658	34
105.	H/W Rombo	2,789,113,847	2,017,751,034	771,362,813	28
106.	H/W Rorya	4,218,522,964	2,827,788,880	1,390,734,084	33
107.	H/W Ruangwa	23,518,772,429	12,767,884,090	10,750,888,340	46
108.	H/W Rufiji	16,492,038,224	10,039,295,009	6,452,743,215	39
109.	H/W Rungwe	2,545,160,601	1,468,039,535	1,077,121,066	42
110.	H/W Same	11,850,477,513	6,516,921,680	5,333,555,833	45
111.	H/W Sengerema	1,668,769,892	1,667,721,037	1,048,854	0
112.	H/W Serengeti	3,699,558,018	2,038,446,277	1,661,111,742	45
113.	H/W Shinyanga	1,811,368,637	1,361,898,913	449,469,724	25
114.	H/M Shinyanga	2,754,560,426	1,558,637,497	1,195,922,930	43
115.	H/W Siha	1,692,050,000	1,397,551,000	294,499,000	17
116.	H/W Sikonge	1,728,832,027	1,133,736,177	595,095,850	34
117.	H/W Simanjiro	875,435,255	782,627,302	92,807,953	11
118.	H/W Singida	3,507,375,796	3,491,759,207	15,616,589	0
119.	H/M Singida	1,608,564,837	706,151,114	902,413,723	56
120.	H/W Songea	12,269,026,778	4,413,943,968	7,855,082,810	64
121.	H/M Songea	5,217,214,742	4,525,762,705	691,452,037	13
122.	H/W Songwe	1,915,531,178	1,348,572,516	566,958,663	30
	H/W	9,073,563,093	8,424,321,446	649,241,647	7
123.	Sumbawanga				
124.	H/M Sumbawanga	1,747,085,598	770,796,104	976,289,494	56
125.	H/W Tabora	648,370,278	462,857,600	185,512,678	29
126.	H/M Tabora	4,982,936,000	4,715,958,000	266,978,000	5
	H/W	2,283,910,344	1,831,859,549	452,050,795	20
127.	Tandahimba				
128.	H/Jiji Tanga	2,071,146,004	1,984,667,480	86,478,524	4
129.	H/W Tarime	3,014,804,289	2,378,391,452	636,412,837	21
130.	H/Mji Tarime	1,800,366,438	1,633,961,998	166,404,440	9
131.	H/M Temeke	4,895,847,514	3,969,794,644	926,052,870	19
132.	H/Mji Tunduma	1,285,956,683	1,151,989,021	133,967,662	10
133.	H/W Tunduru	17,061,352,444	5,052,558,119	12,008,794,325	70
134.	H/M Ubungo	6,723,027,000	4,492,240,000	2,230,787,000	33
135.	H/W Ukerewe	2,685,534,809	2,628,067,327	57,467,482	2
136.	H/W Ulanga	5,219,928,000	3,886,519,000	1,333,409,000	26
137.	H/W Urambo	4,738,864,517	2,719,835,277	2,019,029,240	43
138.	H/W Ushetu	1,428,768,000	545,823,410	882,944,590	62
139.	H/W Uvinza	3,394,055,250	2,030,597,466	1,363,457,784	40
140.	H/W	3,102,035,522	1,362,977,501	1,739,058,021	56

Na	Halmashauri	Fedha zilizotolewa (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Kiasi kilichobaki (Sh.)	%
	Wanging'ombe				
141.	H/M Morogoro	1,882,927,296	1,762,793,650	120,133,646	6
142.	H/M Moshi	4,180,405,776	3,748,595,537	431,810,239	10
143.	H/W Mpanda	2,556,891,354	2,457,391,354	99,500,000	4
144.	H/M Mpanda	1,348,592,180	948,592,180	400,000,000	30
145.	H/W Mpimbwe	2,866,536,997	2,144,734,071	721,802,926	25
146.	H/W Mpwapwa	1,268,034,375	1,239,125,594	28,908,781	2
147.	H/W Msalala	1,609,963,000	1,512,018,000	97,945,000	6
148.	H/W Mtwara	1,715,866,000	1,095,653,000	620,213,000	36
149.	H/M Mtwara	2,827,436,112	2,511,892,069	315,544,043	11
150.	H/W Mufindi	13,151,170,170	3,588,052,844	9,563,117,326	73
151.	H/W Muheza	445,297,399	223,207,447	222,089,951	50
152.	H/W Muleba	3,352,730,244	1,704,536,344	1,648,193,900	49
153.	H/W Musoma	3,948,455,200	1,995,614,000	1,952,841,200	49
154.	H/M Musoma	1,529,797,000	955,552,000	574,245,000	38
155.	H/W Mvomero	11,290,652,612	10,914,531,982	376,120,630	3
156.	H/W Mwanga	2,691,325,503	1,650,162,004	1,041,163,499	39
157.	H/Jiji Mwanza	19,109,496,461	3,192,994,413	15,916,502,048	83
158.	H/W Nachingwea	3,639,404,622	1,589,736,256	2,049,668,366	56
159.	H/W Namtumbo	1,140,572,689	900,081,690	240,490,999	21
160.	H/Mji Nanyamba	18,457,323,976	14,033,778,305	4,423,545,671	24
161.	H/W Nanyumbu	6,254,318,000	5,588,302,000	666,016,000	11
162.	H/W Newala	18,816,171,079	7,508,603,813	11,307,567,266	60
163.	H/Mji Newala	1,252,217,565	1,115,355,073	136,862,492	11
164.	H/W Ngara	8,853,102,345	7,748,914,063	1,104,188,282	12
165.	H/W Ngorongoro	889,274,290	671,878,148	217,396,142	24
166.	H/W Njombe	1,243,684,130	337,776,345	905,907,785	73
167.	H/Mji Njombe	21,522,661,271	20,967,753,487	554,907,784	3
168.	H/W Nkasi	3,440,311,093	1,723,941,240	1,716,369,853	50
169.	H/W Nsimbo	3,091,302,756	1,988,787,913	1,102,514,843	36
170.	H/W Nyang'hwale	5,799,545,911	2,749,588,911	3,049,957,000	53
171.	H/W Nyasa	1,798,899,267	1,242,148,676	556,750,591	31
172.	H/W Nzega	2,610,276,000	2,229,829,000	380,447,000	15
173.	H/Mji Nzega	1,647,740,744	1,203,927,696	443,813,049	27
174.	H/W Pangani	2,514,999,446	1,132,011,030	1,382,988,416	55
175.	H/W Rombo	2,089,687,520	1,360,429,000	729,258,520	35
176.	H/W Rarya	5,434,526,228	3,886,222,387	1,548,303,841	28
	Jumla	783,141,038,617	521,691,119,831	261,449,918,916	33

Kiambatisho Na. 19: Kutenga fedha za maendeleo kutoka mapato ya ndani pungufu ya asilimia 60

Na	Halmashauri	Jumla ya Mapato (Sh.)	Asilimia 60 (Sh.)	Kiasi kilichotengwa (Sh.)	Upungufu (Sh.)	%
1.	H/Mji Bariadi	1,024,065,000	614,439,000	120,313,364	494,125,636	80
2.	H/W Biharamulo	800,624,041	480,374,425	105,331,149	375,043,276	78
3.	H/W Buchosa	1,163,995,000	698,397,000	66,744,393	631,652,607	90
4.	H/W Bukoba	1,103,873,808	662,324,285	29,701,178	632,623,107	96
5.	H/M Bukoba	1,775,851,544	1,065,510,926	268,235,059	797,275,867	75
6.	H/W Bunda	832,629,000	499,577,400	52,991,777	446,585,623	89
7.	H/W Hanang'	2,114,869,238	1,268,921,543	726,274,115	542,647,428	43
8.	H/W Handeni	1,101,921,681	661,153,009	194,402,342	466,750,666	71
9.	H/Mji Handeni	646,952,872	388,171,723	47,002,300	341,169,423	88
10.	H/W Ileje	640,397,588	384,238,553	100,668,000	283,570,553	74
11.	H/M Ilemela	4,648,425,548	2,789,055,329	1,763,410,770	1,025,644,559	37
12.	H/W Iringa	1,880,489,495	1,128,293,697	349,150,169	779,143,528	69
13.	H/W Itilima	766,618,392	459,971,035	145,186,327	314,784,708	68
14.	H/W Karagwe	943,559,256	566,135,554	166,846,826	399,288,728	71
15.	H/M Kinondoni	26,388,575,761	15,833,145,457	10,028,162,375	5,804,983,082	37
16.	H/W Kwimba	1,189,445,205	713,667,123	337,748,762	375,918,361	53
17.	H/W Longido	1,194,752,095	716,851,257	358,925,043	357,926,214	50
18.	H/W Magu	1,528,965,859	917,379,515	493,476,374	423,903,141	46
19.	H/W Manyoni	1,969,859,190	1,181,915,514	75,851,000	1,106,064,514	94
20.	H/W Mbogwe	632,552,958	379,531,775	67,651,500	311,880,275	82
21.	H/W Mbulu	862,588,049	345,035,219	80,326,000	264,709,219	77
22.	H/W Meatu	1,792,720,509	1,075,632,305	336,985,450	738,646,855	69
23.	H/W Misungwi	1,211,754,204	727,052,522	99,386,500	627,666,022	86
24.	H/W Momba	681,700,286	409,020,172	136,013,950	273,006,222	67
25.	H/W Monduli	1,481,158,691	888,695,215	427,036,307	461,658,908	52
26.	H/W Msalala	2,096,278,675	1,257,767,205	469,473,728	788,293,477	63
27.	H/W Muheza	1,785,116,783	1,071,070,070	536,333,412	534,736,658	50
28.	H/W Muleba	2,687,313,904	1,612,388,342	933,955,661	678,432,682	42
29.	H/W Musoma	1,008,794,506	605,276,704	229,935,599	375,341,105	62
30.	H/M Musoma	1,360,662,347	816,397,408	521,422,022	294,975,386	36
31.	H/W Mwanga	116,859,893	70,115,936	-	70,115,936	10 0
32.	H/Jiji Mwanza	9,710,672,519	5,826,403,511	3,684,184,713	2,142,218,799	37
33.	H/W Ngara	930,708,085	558,424,851	27,618,032	530,806,819	95
34.	H/W Pangani	588,804,109	353,282,465	209,944,267	143,338,198	41
35.	H/W Sengerema	1,156,280,000	693,768,000	337,213,762	356,554,238	51
36.	H/M Shinyanga	1,944,797,920	1,166,878,752	966,946,852	199,931,900	17
37.	H/W Simanjiro	1,934,045,056	773,618,022	260,159,300	513,458,722	66
38.	H/W Singida	626,837,740	376,102,644	54,681,079	321,421,565	85
39.	H/M Singida	2,548,061,682	1,528,837,009	630,132,061	1,917,929,621	12 5
40.	H/W Songwe	1,738,654,303	1,043,192,582	362,550,312	680,642,270	65
41.	H/W Tabora	2,134,941,299	1,280,964,779	259,000,000	1,021,964,779	80
42.	H/W Tarime	4,406,096,461	2,643,657,877	2,265,071,376	378,586,501	14
43.	H/W Ukerewe	1,345,794,451	807,476,671	101,875,568	705,601,103	87
44.	H/W Ushetu	2,057,156,763	1,234,294,058	572,901,459	661,392,599	54
	Jumla	98,556,221,765	58,574,406,438	29,001,220,234	30,592,410,877	52

**Kiambatisho Na. 20: Madai ya Halmashauri na malipo kabla ya kupokea
huduma yaliyokaa kwa muda mrefu**

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	2,893,246,000
2.	H/W Arusha	3,704,467,582
3.	H/W Babati	412,192,750
4.	H/Mji Babati	1,616,001,395
5.	H/W Bagamoyo	365,485,012
6.	H/W Bahi	751,659,078
7.	H/W Bariadi	538,916,000
8.	H/Mji Bariadi	617,389,100
9.	H/W Biharamulo	144,161,000
10.	H/W Buchosa	67,834,000
11.	H/W Buhigwe	205,989,000
12.	H/W Bukoba	35,010,380
13.	H/M Bukoba	227,282,850
14.	H/W Bukombe	2,210,149,000
15.	H/W Bumbuli	10,919,750
16.	H/W Bunda	105,566,000
17.	H/W Busega	163,415,000
18.	H/W Busokelo	58,205,230
19.	H/W Butiama	1,462,340,453
20.	H/W Chalinze	243,724,201
21.	H/W Chamwino	1,306,892,739
22.	H/W Chato	6,156,751
23.	H/W Chemba	127,490,779
24.	H/W Chunya	99,919,351
25.	H/Jiji Dar Es Salaam	1,864,736,397
26.	H/Jiji Dodoma	2,580,468,995
27.	H/W Gairo	2,485,513,165
28.	H/Mji Geita	54,272,656
29.	H/W Hanang'	1,127,468,766
30.	H/W Handeni	530,228,691
31.	H/Mji Handeni	88,460,135
32.	H/W Igunga	654,690,544
33.	H/W Ikungi	477,775,000
34.	H/M Ilala	8,401,125,464
35.	H/W Ileje	97,690,532
36.	H/M Ilemela	561,217,789
37.	H/W Iramba	70,598,000
38.	H/W Iringa	727,296,686
39.	H/M Iringa	1,102,191,876
40.	H/W Itigi	624,017,430
41.	H/W Itilima	787,101,834
42.	H/Mji Kahama	9,440,174,870
43.	H/W Kalambo	179,041,419
44.	H/W Kaliua	775,030,391
45.	H/W Karagwe	811,141,000

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
46.	H/W Karatu	818,756,061
47.	H/W Kasulu	684,350,000
48.	H/Mji Kasulu	839,093,235
49.	H/W Kibaha	1,628,890,747
50.	H/Mji Kibaha	1,036,248,528
51.	H/W Kibiti	3,662,221
52.	H/W Kibondo	41,990,000
53.	H/M Kigamboni	2,448,011,000
54.	H/W Kigoma	78,722,527
55.	H/W Kilindi	268,486,132
56.	H/W Kilolo	15,238,500
57.	H/W Kilombero	449,642,033
58.	H/W Kilosa	2,759,075,511
59.	H/W Kilwa	161,094,691
60.	H/M Kinondoni	575,101,738
61.	H/W Kishapu	509,000,000
62.	H/W Kiteto	1,235,613,564
63.	H/W Kondoa	226,589,221
64.	H/Mji Kondoa	23,006,678
65.	H/W Kongwa	638,662,557
66.	H/W Korogwe	198,061,167
67.	H/W Kwimba	478,445,284
68.	H/W Kyerwa	23,531,000
69.	H/W Lindi	306,275,000
70.	H/M Lindi	1,395,338,000
71.	H/W Liwale	1,334,940,000
72.	H/W Longido	522,153,000
73.	H/W Ludewa	1,300,750,570
74.	H/W Lushoto	43,250,200
75.	H/W Madaba	238,705,113
76.	H/W Mafia	1,923,912,414
77.	H/Mji Mafinga	64,639,600
78.	H/W Magu	1,558,239,336
79.	H/Mji Makambako	123,432,756
80.	H/W Makete	14,288,200
81.	H/W Manyoni	65,074,304
82.	H/W Masasi	1,514,146,566
83.	H/Mji Masasi	87,500,000
84.	H/W Maswa	854,913,287
85.	H/W Mbarali	200,162,950
86.	H/Jiji Mbeya	883,187,969
87.	H/W Mbeya	265,627,000
88.	H/W Mbinga	5,140,187,379
89.	H/W Mbogwe	2,763,278,089
90.	H/W Mbozi	242,551,882
91.	H/W Mbulu	1,001,019,000
92.	H/Mji Mbulu	416,468,840

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
93.	H/W Meatu	2,730,295,660
94.	H/W Meru	328,074,403
95.	H/W Missenyi	58,914,000
96.	H/W Misungwi	52,842,982
97.	H/W Mkalama	729,233,000
98.	H/W Mkinga	116,770,950
99.	H/W Mkuranga	242,632,312
100.	H/W Mlele	78,299,000
101.	H/W Momba	1,100,900,116
102.	H/W Monduli	1,686,044,035
103.	H/W Morogoro	67,840,955
104.	H/M Morogoro	655,982,865
105.	H/W Moshi	2,227,037,215
106.	H/M Moshi	972,487,742
107.	H/W Mpanda	595,655,778
108.	H/M Mpanda	300,593,048
109.	H/W Mpimbwe	9,293,734
110.	H/W Mpwapwa	170,179,813
111.	H/W Msalala	6,325,036,927
112.	H/W Mtwara	341,455,841
113.	H/M Mtwara	1,079,476,000
114.	H/W Mufindi	434,923,100
115.	H/W Muheza	97,203,539
116.	H/W Muleba	190,644,426
117.	H/W Musoma	76,153,001
118.	H/W Mvomero	2,113,140,174
119.	H/W Mwanga	367,105,654
120.	H/W Nachingwea	316,509,000
121.	H/W Namtumbo	71,448,250
122.	H/Mji Nanyamba	4,540,000
123.	H/W Nanyumbu	526,740,329
124.	H/W Newala	356,349,714
125.	H/W Ngara	102,764,500
126.	H/W Ngorongoro	559,701,454
127.	H/W Njombe	56,915,250
128.	H/Mji Njombe	119,380,773
129.	H/W Nkasi	1,430,228,198
130.	H/W Nsimbo	57,388,850
131.	H/W Nzega	1,027,212,030
132.	H/Mji Nzega	25,044,268
133.	H/W Pangani	2,260,000
134.	H/W Rombo	238,448,626
135.	H/W Rarya	394,573,605
136.	H/W Ruangwa	517,623,516
137.	H/W Rufiji	1,002,173,000
138.	H/W Rungwe	40,250,897
139.	H/W Same	18,139,500

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
140.	H/W Sengerema	311,977,000
141.	H/W Serengeti	142,428,000
142.	H/W Shinyanga	913,177,550
143.	H/M Shinyanga	79,997,586
144.	H/W Sihia	834,427,500
145.	H/W Sikonge	260,739,816
146.	H/W Simanjiro	285,901,228
147.	H/W Singida	366,778,000
148.	H/M Singida	1,206,726,296
149.	H/W Songea	1,492,399,028
150.	H/M Songea	1,710,323,160
151.	H/W Songwe	29,722,956
152.	H/W Sumbawanga	901,776,000
153.	H/M Sumbawanga	335,245,364
154.	H/W Tabora	640,561,424
155.	H/M Tabora	1,653,857,258
156.	H/W Tandahimba	2,298,333,535
157.	H/M Temeke	285,368,189
158.	H/Mji Tunduma	286,203,000
159.	H/W Tunduru	591,851,595
160.	H/M Ubungo	474,355,096
161.	H/W Ukerewe	1,490,749,067
162.	H/W Ulanga	69,044,000
163.	H/W Urambo	1,401,480,767
164.	H/W Ushetu	5,350,835,976
165.	H/W Uvinza	1,117,783,387
166.	H/W Wang'ing'ombe	281,825,389
Jumla		143,045,745,088

Kiambatisho Na. 21: Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	2,569,181,844
2.	H/W Karatu	721,272,557
3.	H/W Longido	299,731,000
4.	H/W Meru	827,856,956
5.	H/W Monduli	1,633,691,316
6.	H/W Ngorongoro	589,421,008
7.	H/W Bagamoyo	1,450,278,494
8.	H/W Chalinze	1,452,469,255
9.	H/W Kibaha	1,272,766,429
10.	H/Mji Kibaha	565,087,274
11.	H/W Kibiti	4,005,326
12.	H/W Kisarawe	960,588,660
13.	H/W Mkuranga	10,000,000
14.	H/W Rufiji	454,403,000
15.	H/Jiji Dar es Salaam	6,047,735,390
16.	H/M Ilala	11,099,280,453
17.	H/M Kinondoni	558,013,197
18.	H/M Temeke	2,319,663,142
19.	H/M Ubungo	1,762,196,640
20.	H/W Bahi	1,762,535,165
21.	H/W Chamwino	2,210,539,393
22.	H/W Chemba	1,292,853,665
23.	H/Jiji Dodoma	10,776,212,856
24.	H/W Kondoa	1,488,586,662
25.	H/Mji Kondoa	1,058,003,621
26.	H/W Kongwa	387,740,208
27.	H/W Mpwapwa	1,604,188,407
28.	H/W Bukombe	2,518,959,000
29.	H/W Chato	1,669,048,694
30.	H/Mji Geita	461,497,628
31.	H/W Mbogwe	1,026,723,000
32.	H/W Nyang'hwale	10,629,000
33.	H/W Iringa	582,681,685
34.	H/W Kilolo	155,755,330
35.	H/Mji Mafinga	153,099,049
36.	H/W Mufindi	188,128,729
37.	H/W Biharamulo	1,754,833,460
38.	H/W Bukoba	1,180,124,566
39.	H/M Bukoba	430,509,355
40.	H/W Karagwe	1,859,499,000
41.	H/W Kyerwa	1,367,493,494
42.	H/W Missenyi	653,493,341
43.	H/W Muleba	114,249,221
44.	H/W Ngara	112,343,321
45.	H/W Mlele	388,438,000
46.	H/W Mpanda	1,241,658,270

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
47.	H/M Mpanda	679,766,441
48.	H/W Mpimbwe	146,668,048
49.	H/W Nsimbo	731,050,438
50.	H/W Buhigwe	159,413,000
51.	H/W Kasulu	2,656,843,000
52.	H/W Kibondo	449,313,000
53.	H/W Kigoma	1,960,515,097
54.	H/W Uvinza	877,261,849
55.	H/W Hai	699,604,349
56.	H/M Moshi	1,682,517,510
57.	H/W Mwanga	588,924,176
58.	H/W Same	1,321,405,280
59.	H/W Kilwa	225,650,941
60.	H/W Lindi	189,728,000
61.	H/M Lindi	281,804,229
62.	H/W Liwale	332,445,000
63.	H/W Nachingwea	102,196,000
64.	H/W Ruangwa	883,978,465
65.	H/W Babati	53,503,517
66.	H/Mji Babati	1,503,839,276
67.	H/W Hanang'	482,839,778
68.	H/W Kiteto	626,274,711
69.	H/Mji Mbulu	83,189,550
70.	H/W Simanjiro	5,044,500
71.	H/W Bunda	660,107,403
72.	H/Mji Bunda	81,276,845
73.	H/W Butiama	2,227,890,034
74.	H/W Musoma	852,416,913
75.	H/M Musoma	363,937,934
76.	H/W Serengeti	1,249,526,949
77.	H/W Tarime	998,760,250
78.	H/Mji Tarime	561,567,008
79.	H/W Busokelo	1,596,196,922
80.	H/W Chunya	1,428,105,186
81.	H/W Kyela	980,096,829
82.	H/W Mbarali	546,770,368
83.	H/Jiji Mbeya	2,827,088,126
84.	H/W Mbeya	1,370,607,577
85.	H/W Rungwe	2,140,908,968
86.	H/W Gairo	157,963,109
87.	H/W Kilombero	251,119,681
88.	H/W Kilosa	1,907,790,522
89.	H/W Morogoro	1,630,625,458
90.	H/M Morogoro	387,982,417
91.	H/W Mvomero	2,182,979,649
92.	H/W Ulanga	306,371,000
93.	H/W Masasi	840,560,791

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
94.	H/Mji Masasi	14,682,076
95.	H/W Mtwara	1,431,972,718
96.	H/M Mtwara	1,004,748,000
97.	H/W Newala	673,967,501
98.	H/W Buchosa	1,321,501,000
99.	H/M Ilemela	1,448,631,167
100.	H/W Kwimba	235,798,996
101.	H/W Magu	380,413,505
102.	H/W Misungwi	486,125,276
103.	H/Jiji Mwanza	255,057,597
104.	H/W Sengerema	1,384,513,000
105.	H/W Ukerewe	1,159,150,212
106.	H/W Ludewa	398,381,296
107.	H/Mji Makambako	1,087,434,636
108.	H/W Makete	910,944,847
109.	H/W Njombe	716,511,126
110.	H/W Wang'ing'ombe	70,673,573
111.	H/W Kalambo	557,397,592
112.	H/W Nkasi	2,683,949,685
113.	H/W Sumbawanga	2,226,087,208
114.	H/M Sumbawanga	2,677,517,547
115.	H/W Mbinga	783,672,179
116.	H/Mji Mbinga	312,156,511
117.	H/W Namtumbo	15,181,300
118.	H/W Nyasa	19,031,992
119.	H/W Songea	1,301,763,468
120.	H/M Songea	1,201,524,235
121.	H/W Tunduru	1,664,854,356
122.	H/Mji Kahama	3,853,557,220
123.	H/W Msalala	143,400,447
124.	H/W Shinyanga	976,187,796
125.	H/M Shinyanga	346,564,269
126.	H/W Ushetu	89,000,348
127.	H/W Bariadi	119,710,000
128.	H/Mji Bariadi	149,032,000
129.	H/W Busega	163,415,000
130.	H/W Itilima	221,332,493
131.	H/W Maswa	1,316,154,740
132.	H/W Meatu	2,922,950,024
133.	H/W Ikungi	1,506,584,000
134.	H/W Iramba	640,935,000
135.	H/W Itigi	624,017,440
136.	H/W Manyoni	813,881,498
137.	H/W Mkalama	847,466,000
138.	H/W Singida	821,057,000
139.	H/M Singida	1,782,640,191
140.	H/W Illeje	337,058,692

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
141.	H/W Mbozi	1,506,638,378
142.	H/W Momba	1,280,237,430
143.	H/W Songwe	51,047,360
144.	H/Mji Tunduma	263,313,490
145.	H/W Igunga	1,518,373,334
146.	H/W Kaliua	337,436,370
147.	H/W Nzega	1,382,723,738
148.	H/Mji Nzega	339,197,358
149.	H/W Sikonge	658,692,997
150.	H/W Tabora	2,940,479,665
151.	H/M Tabora	4,360,601,938
152.	H/W Urambo	698,964,055
153.	H/W Bumbuli	98,145,761
154.	H/W Handeni	238,849,274
155.	H/Mji Handeni	60,764,121
156.	H/W Korogwe	1,022,089,892
157.	H/Mji Korogwe	775,284,192
158.	H/W Lushoto	1,149,024,548
159.	H/W Mkinga	513,202,703
160.	H/W Muheza	754,072,743
161.	H/W Pangani	165,374,611
162.	H/Jiji Tanga	1,044,655,621
163.	H/Jiji Arusha	209,308,000
164.	H/W Siha	998,984,000
165.	H/W Kilindi	627,306,141
166.	H/W Moshi	2,227,037,214
167.	H/W Rarya	680,908,934
168.	H/W Mafia	470,567,886
169.	H/W Tandahimba	50,316,579
170.	H/M Iringa	403,685,438
171.	H/W Kishapu	583,560,000
172.	H/W Rombo	813,693,508
Jumla		185,645,016,191

Kiambatisho Na. 22: Kesi dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zinazoweza kuathiri mtiririko endelevu wa kifedha

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Kesi mahakamani	Kesi zilizooneshwa kwenye taarifa za fedha
1.	H/W Arusha	1,032,441,382	6	v
2.	H/W Karatu	28,140,000	7	
3.	H/W Longido	13,440,080	1	
4.	H/W Meru	150,990,358	9	v
5.	H/W Monduli	220,074,747,464	6	
6.	H/W Ngorongoro	24,400,333	2	v
7.	H/W Bagamoyo	1,010,000,000	5	
8.	H/W Chalinze	44,764,735	2	v
9.	H/W Kibaha	695, 947,938	6	v
10.	H/Mji Kibaha	1,465,232,462	17	
11.	H/W Kibiti	316,000,000	6	v
12.	H/W Kisarawe	338,934,401	11	v
13.	H/W Mkuranga	1,331,671,282	4	v
14.	H/W Rufiji	404,382,984	10	v
15.	H/Jiji Dar es Salaam	2,789,990,542	13	v
16.	H/M Ilala	9,554,055,526	25	v
17.	H/M kigamboni	95,000,000	6	
18.	H/M Kinondoni	12,122,752,576	90	v
19.	H/M Temeke	8,105,960,911	51	
20.	H/M Ubungo	2,123,703,500	28	v
21.	H/W Chamwino	375,007,080	4	
22.	H/W Chemba	50,000,000	1	v
23.	H/Jiji Dodoma	884,968,398	52	v
24.	H/W Kondoa	1,512,078,332	7	
25.	H/W Kongwa	200,000,000	2	v
26.	H/W Mpwapwa	648,951,486	4	
27.	H/W Chato	13,275,000	1	
28.	H/W Geita	121,830,000	13	v
29.	H/W Mbogwe	109,038,888	1	
30.	H/W Nyang'hwale	188,783,000	8	
31.	H/W Karagwe	1,126,642,876	31	
32.	H/W Kyerwa	310,000,000	9	
33.	H/W Ngara	296,500,000	7	
34.	H/W Mlele	16,787,500	2	
35.	H/M Mpanda	73,440,856	3	
36.	H/Mji Kasulu	1,090,000,000	2	v
37.	H/W Kibondo	135,531,340	15	
38.	H/W Kigoma	93,530,150	5	v
39.	H/W Hai	4,395,854,321	11	

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Kesi mahakamani	Kesi zilizooneshwa kwenye taarifa za fedha
40.	H/M Moshi	2,460,821,627	22	
41.	H/W Same	86,000,000	3	
42.	H/W Kilwa	730,166,679	4	v
43.	H/M Lindi	317,000,000	3	v
44.	H/W Liwale	120,000,000	2	
45.	H/W Nachingwea	2,145,066,778	2	
46.	H/W Babati	6,300,000	2	
47.	H/Mji Babati	40,875,000	3	
48.	H/W Hanang'	88,351,877	5	
49.	H/W Mbulu	284,314,609	3	
50.	H/W Simanjiro	46,726,000	3	v
51.	H/W Musoma	39,000,000	1	
52.	H/M Musoma	602,870,301	15	
53.	H/W Serengeti	468,600,000	2	
54.	H/W Tarime	356,977,500	5	
55.	H/Mji Tarime	53,700,000	10	
56.	H/W Chunya	58,550,000	4	
57.	H/W Kyela	311,648,961	3	
58.	H/W Mbarali	47,450,000	3	
59.	H/Jiji Mbeya	15,440,320,529	49	
60.	H/W Rungwe	1,110,709,784	6	v
61.	H/Mji Ifakara	9,430,000	5	
62.	H/W Kilombero	18,622,664	5	
63.	H/M Morogoro	374,224,532	36	v
64.	H/W Mvomero	27,150,000	2	
65.	H/Mji Masasi	151,000,000	6	v
66.	H/W Mtwara	1,035,290,000	4	v
67.	H/M Mtwara	6,960,000,000	10	v
68.	H/Mji Nanyamba	6,050,000	1	v
69.	H/W Newala	414,792,337	3	v
70.	H/Mji Newala	120,450,000	4	v
71.	H/W Kwimba	321,500,000	5	
72.	H/W Magu	346,720,500	12	
73.	H/W Misungwi	151,838,594	5	
74.	H/Jiji Mwanza	580,037,345	6	
75.	H/W Ukerewe	135,114,770	4	v
76.	H/Mji Makambako	184,000,000	4	
77.	H/W Njombe	284,853,432	10	v
78.	H/Mji Njombe	165,708,516	5	
79.	H/W Wang'ing'ombe	34,862,000	2	v
80.	H/W Kalambo	307,726,433	3	

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Kesi mahakamani	Kesi zilizooneshwa kwenye taarifa za fedha
81.	H/W Nkasi	143,961,030	3	v
82.	H/W Sumbawanga	653,859,232	8	v
83.	H/M Sumbawanga	473,327,210	9	
84.	H/W Namtumbo	762,522,214	1	
85.	H/M Songea	163,430,000	1	
86.	H/Mji Kahama	67,111,141	2	v
87.	H/W Shinyanga	45,759,385,154	1	
88.	H/W Ushetu	86,692,690	4	
89.	H/W Bariadi	184,626,696	7	
90.	H/Mji Bariadi	567,130,800	10	
91.	H/W Busega	2,864,000,000	6	v
92.	H/W Maswa	98,958,000	5	
93.	H/W Meatu	155,395,000	10	
94.	H/W Iramba	87,500,000	1	v
95.	H/W Manyoni	218,000,000	5	v
96.	H/M Singida	243,550,222	13	v
97.	H/W Ileje	398,262,500	1	v
98.	H/W Mbozi	1,581,722,735	14	
99.	H/W Momba	176,000,000	4	v
100.	H/W Songwe	7,698,000	3	
101.	H/Mji Tunduma	795,000,000	9	
102.	H/W Igunga	62,602,661	4	v
103.	H/M Tabora	358,541,045	7	
104.	H/W Handeni	599,664,000	3	
105.	H/Mji Handeni	213,670,400	9	
106.	H/Mji Korogwe	15,000,000	8	
107.	H/W Lushoto	266,294,940	8	
108.	H/W Mkinga	432,845,968	7	v
109.	H/W Muheza	34,722,780	7	
110.	H/W Pangani	50,274,643	2	v
111.	H/Jiji Tanga	5,450,988,000	37	v
112.	H/Jiji Arusha	655,951,845	28	
113.	H/W Siha	405,425,940	13	
114.	H/W Kilindi	686,799,640	5	v
115.	H/M Kigoma	200,189,000	29	V
116.	H/W Rarya	572,710,572	5	
117.	H/W Kishapu	60,087,804	2	
Jumla		372,206,728,767	1,056	

Kiambatisho Na. 23: Mapungufu katika mazingira ya Kiteknolojia na Mifumo ya Uhasibu

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
1.	H/Jiji Arusha	✓	✓	✓	✓
2.	H/W Arusha	✓	✓	✓	✓
3.	H/W Babati	✓	✓	✓	✓
4.	H/Mji Babati	✓	✓	✓	✓
5.	H/W Bagamoyo	✓	✓	✓	✓
6.	H/W Bahi	✓	✓	✓	✓
7.	H/W Bariadi	✓	✓	✓	✓
8.	H/Mji Bariadi	✓	✓	✓	✓
9.	H/W Biharamulo	✓	✓	✓	✓
10.	H/W Buchosa	✓	✓	✓	✓
11.	H/W Buhigwe	✓	✓	✓	✓
12.	H/W Bukoba	✓	✓	✓	✓
13.	H/M Bukoba	✓	✓	✓	✓
14.	H/W Bukombe	✓	✓	✓	✓
15.	H/W Bumbuli	✓	✓	✓	✓
16.	H/W Bunda	✓	✓	✓	✓
17.	H/Mji Bunda	✓	✓	✓	✓
18.	H/W Busega	✓	✓	✓	✓
19.	H/W Busokelo	✓	✓	✓	✓
20.	H/W Butiama	✓	✓	✓	✓
21.	H/W Chalinze	✓	✓	✓	✓
22.	H/W Chamwino	✓	✓	✓	✓
23.	H/W Chato	✓	✓	✓	✓
24.	H/W Chemba	✓	✓	✓	✓
25.	H/W Chunya	✓	✓	✓	✓
26.	H/Jiji Dar Es Salaam	✓	✓	✓	✓
27.	H/M Dodoma	✓	✓	✓	✓
28.	H/W Gairo	✓	✓	✓	✓
29.	H/W Geita	✓	✓	✓	✓

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
30.	H/Mji Geita	✓	✓	✓	✓
31.	H/W Hai	✓	✓	✓	✓
32.	H/W Hanang'	✓	✓	✓	✓
33.	H/W Handeni	✓	✓	✓	✓
34.	H/Mji Handeni	✓	✓	✓	✓
35.	H/Mji Ifakara	✓	✓	✓	✓
36.	H/W Igunga	✓	✓	✓	✓
37.	H/W Ikungi	✓	✓	✓	✓
38.	H/M Ilala	✓	✓	✓	✓
39.	H/W Ileje	✓	✓	✓	✓
40.	H/M Ilemela	✓	✓	✓	✓
41.	H/W Iramba	✓	✓	✓	✓
42.	H/W Iringa	✓	✓	✓	✓
43.	H/M Iringa	✓	✓	✓	✓
44.	H/W Itigi	✓	✓	✓	✓
45.	H/W Itilima	✓	✓	✓	✓
46.	H/Mji Kahama	✓	✓	✓	✓
47.	H/W Kakonko	✓	✓	✓	✓
48.	H/W Kalambo	✓	✓	✓	✓
49.	H/W Kaliua	✓	✓	✓	✓
50.	H/W Karagwe	✓	✓	✓	✓
51.	H/W Karatu	✓	✓	✓	✓
52.	H/W Kasulu	✓	✓	✓	✓
53.	H/Mji Kasulu	✓	✓	✓	✓
54.	H/W Kibaha	✓	✓	✓	✓
55.	H/Mji Kibaha	✓	✓	✓	✓
56.	H/W Kibiti	✓	✓	✓	✓
57.	H/W Kibondo	✓	✓	✓	✓
58.	H/M Kigamboni	✓	✓	✓	✓
59.	H/W Kigoma	✓	✓	✓	✓
60.	H/M	✓	✓	✓	✓

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
	Kigoma/Ujiji				
61.	H/W Kilindi	✓	✓	✓	✓
62.	H/W Kilolo	✓	✓	✓	✓
63.	H/W Kilombero	✓	✓	✓	✓
64.	H/W Kilosa	✓	✓	✓	✓
65.	H/W Kilwa	✓	✓	✓	✓
66.	H/M Kinondoni	✓	✓	✓	✓
67.	H/W Kisarawe	✓	✓	✓	✓
68.	H/W Kishapu	✓	✓	✓	✓
69.	H/W Kiteto	✓	✓	✓	✓
70.	H/W Kondoa	✓	✓	✓	✓
71.	H/Mji Kondoa	✓	✓	✓	✓
72.	H/W Kongwa	✓	✓	✓	✓
73.	H/W Korogwe	✓	✓	✓	✓
74.	H/Mji Korogwe	✓	✓	✓	✓
75.	H/W Kwimba	✓	✓	✓	✓
76.	H/W Kyela	✓	✓	✓	✓
77.	H/W Kyerwa	✓	✓	✓	✓
78.	H/W Lindi	✓	✓	✓	✓
79.	H/M Lindi	✓	✓	✓	✓
80.	H/W Liwale	✓	✓	✓	✓
81.	H/W Longido	✓	✓	✓	✓
82.	H/W Ludewa	✓	✓	✓	✓
83.	H/W Lushoto	✓	✓	✓	✓
84.	H/W Madaba	✓	✓	✓	✓
85.	H/W Mafia	✓	✓	✓	✓
86.	H/Mji Mafinga	✓	✓	✓	✓
87.	H/W Magu	✓	✓	✓	✓
88.	H/Mji Makambako	✓	✓	✓	✓
89.	H/W Makete	✓	✓	✓	✓

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
90.	H/W Malinyi	✓	✓	✓	✓
91.	H/W Manyoni	✓	✓	✓	✓
92.	H/W Masasi	✓	✓	✓	✓
93.	H/Mji Masasi	✓	✓	✓	✓
94.	H/W Maswa	✓	✓	✓	✓
95.	H/W Mbarali	✓	✓	✓	✓
96.	H/Jiji Mbeya	✓	✓	✓	✓
97.	H/W Mbeya	✓	✓	✓	✓
98.	H/W Mbinga	✓	✓	✓	✓
99.	H/Mji Mbinga	✓	✓	✓	✓
100.	H/W Mbogwe	✓	✓	✓	✓
101.	H/W Mbozi	✓	✓	✓	✓
102.	H/W Mbulu	✓	✓	✓	✓
103.	H/Mji Mbulu	✓	✓	✓	✓
104.	H/W Meatu	✓	✓	✓	✓
105.	H/W Meru	✓	✓	✓	✓
106.	H/W Missenyi	✓	✓	✓	✓
107.	H/W Misungwi	✓	✓	✓	✓
108.	H/W Mkalama	✓	✓	✓	✓
109.	H/W Mkinga	✓	✓	✓	✓
110.	H/W Mkuranga	✓	✓	✓	✓
111.	H/W Mlele	✓	✓	✓	✓
112.	H/W Momba	✓	✓	✓	✓
113.	H/W Monduli	✓	✓	✓	✓
114.	H/W Morogoro	✓	✓	✓	✓
115.	H/M Morogoro	✓	✓	✓	✓
116.	H/W Moshi	✓	✓	✓	✓
117.	H/M Moshi	✓	✓	✓	✓
118.	H/W Mpanda	✓	✓	✓	✓
119.	H/M Mpanda	✓	✓	✓	✓
120.	H/W Mpimbwe	✓	✓	✓	✓

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
121.	H/W Mpwapwa	✓	✓	✓	✓
122.	H/W Msalala	✓	✓	✓	✓
123.	H/W Mtwara	✓	✓	✓	✓
124.	H/M Mtwara	✓	✓	✓	✓
125.	H/W Mufindi	✓	✓	✓	✓
126.	H/W Muheza	✓	✓	✓	✓
127.	H/W Muleba	✓	✓	✓	✓
128.	H/W Musoma	✓	✓	✓	✓
129.	H/M Musoma	✓	✓	✓	✓
130.	H/W Mvomero	✓	✓	✓	✓
131.	H/W Mwanga	✓	✓	✓	✓
132.	H/Jiji Mwanza	✓	✓	✓	✓
133.	H/W Nachingwea	✓	✓	✓	✓
134.	H/W Namtumbo	✓	✓	✓	✓
135.	H/Mji Nanyamba	✓	✓	✓	✓
136.	H/W Nanyumbu	✓	✓	✓	✓
137.	H/W Newala	✓	✓	✓	✓
138.	H/Mji Newala	✓	✓	✓	✓
139.	H/W Ngara	✓	✓	✓	✓
140.	H/W Ngorongoro	✓	✓	✓	✓
141.	H/W Njombe	✓	✓	✓	✓
142.	H/Mji Njombe	✓	✓	✓	✓
143.	H/W Nkasi	✓	✓	✓	✓
144.	H/W Nsimbo	✓	✓	✓	✓
145.	H/W Nyang'hwale	✓	✓	✓	✓
146.	H/W Nyasa	✓	✓	✓	✓
147.	H/W Nzega	✓	✓	✓	✓
148.	H/Mji Nzega	✓	✓	✓	✓
149.	H/W Pangani	✓	✓	✓	✓
150.	H/W Rombo	✓	✓	✓	✓

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
151.	H/W Rarya	✓	✓	✓	✓
152.	H/W Ruangwa	✓	✓	✓	✓
153.	H/W Rufiji	✓	✓	✓	✓
154.	H/W Rungwe	✓	✓	✓	✓
155.	H/W Same	✓	✓	✓	✓
156.	H/W Sengerema	✓	✓	✓	✓
157.	H/W Serengeti	✓	✓	✓	✓
158.	H/W Shinyanga	✓	✓	✓	✓
159.	H/M Shinyanga	✓	✓	✓	✓
160.	H/W Siha	✓	✓	✓	✓
161.	H/W Sikonge	✓	✓	✓	✓
162.	H/W Simanjiro	✓	✓	✓	✓
163.	H/W Singida	✓	✓	✓	✓
164.	H/M Singida	✓	✓	✓	✓
165.	H/W Songea	✓	✓	✓	✓
166.	H/M Songea	✓	✓	✓	✓
167.	H/W Songwe	✓	✓	✓	✓
168.	H/W Sumbawanga	✓	✓	✓	✓
169.	H/M Sumbawanga	✓	✓	✓	✓
170.	H/W Tabora	✓	✓	✓	✓
171.	H/M Tabora	✓	✓	✓	✓
172.	H/W Tandahimba	✓	✓	✓	✓
173.	H/Jiji Tanga	✓	✓	✓	✓
174.	H/W Tarime	✓	✓	✓	✓
175.	H/Mji Tarime	✓	✓	✓	✓
176.	H/M Temeke	✓	✓	✓	✓
177.	H/Mji Tunduma	✓	✓	✓	✓
178.	H/W Tunduru	✓	✓	✓	✓

Na.	Halmashauri	Moduli za Usimamizi wa Mali, Madeni na Madai hazifanyi kazi katika mfumo wa malipo wa EPICOR	Mfumo wa FFARS is Haufungamani na Epicor	Mfumo wa LGRCIS haufunga mani na EPICOR	Mfumo wa EPICOR unatunza kumbukumbu za malipo taslimu na kuacha madeni
179.	H/M Ubungo	✓	✓	✓	✓
180.	H/W Ukerewe	✓	✓	✓	✓
181.	H/W Ulanga	✓	✓	✓	✓
182.	H/W Urambo	✓	✓	✓	✓
183.	H/W Ushetu	✓	✓	✓	✓
184.	H/W Uvinza	✓	✓	✓	✓
185.	H/W Wanging'ombe	✓	✓	✓	✓

Kiambatisho Na. 24: Mapungufu katika mifumo ya udhibiti wa mazingira ya kiteknolojia

S/N	Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Uhaba wa vifaa vyakielekroniki	Antivirus kupitwa na wakati	Tathmini ya vihatarishi kutofanyika	Kupitwa na wakati	kumbukumbu inapotokea dharula kukosekana	wa dharula hakuna
1.	H/W Bagamoyo			✓		✓	✓	✓
2.	H/W Bunda						✓	✓
3.	H/Mji Bunda						✓	✓
4.	H/W Busokelo	✓					✓	
5.	H/W Chalinze					✓		✓
6.	H/W Hai	✓	✓	✓			✓	✓
7.	H/Mji Handeni					✓		
8.	H/Mji Ifakara					✓		✓
9.	H/W Ikungi			✓				
10.	H/W Ileje							✓
11.	H/W Itigi							✓
12.	H/W Kalambo	✓					✓	
13.	H/Mji Kibaha						✓	✓
14.	H/W Kibiti			✓		✓		✓
15.	H/W Kibondo	✓	✓	✓				✓
16.	H/W Kondoa	✓				✓		
17.	H/W Kongwa			✓		✓		
18.	H/W Longido	✓		✓				
19.	H/W Madaba							✓
20.	H/Mji Makambako			✓				
21.	H/W Makete							
22.	H/W Masasi					✓		
23.	H/W Mbeya						✓	
24.	H/Mji Mbinga							✓
25.	H/W Mbulu					✓		
26.	H/W Meru							✓
27.	H/W Mkuranga					✓	✓	✓
28.	H/M Moshi			✓				

S/N	Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Uhaba wa vifaa ya kielektroniki	Antivirus kupitwa wakati	Tatminii ya kufarasi kuhusu fayilika	kupitwa nawakati	Kumbukumbu na apolojia ikuu nika Kuokosera	wa dharulahakuna
29.	H/W Muheza			✓				
30.	H/W Mwanga							✓
31.	H/W Newala				✓			✓
32.	H/W Ngorongoro							✓
33.	H/W Njombe			✓				
34.	H/Mji Njombe			✓				
35.	H/W Nkasi						✓	✓
36.	H/W Pangani						✓	
37.	H/W Rufiji					✓	✓	✓
38.	H/W Singida	✓		✓	✓	✓	✓	
39.	H/M Singida	✓						✓
40.	H/W Songea					✓		✓
41.	H/W Sumbawanga	✓						
42.	H/M Sumbawanga						✓	✓
43.	H/Jiji Tanga	✓		✓				
44.	H/W Tarime	✓				✓	✓	
45.	H/Mji Tarime							✓
46.	H/W Ulanga	✓	✓	✓		✓		
47.	H/W Wanging'ombe				✓			

Kiambatisho Na. 25: Mapungufu katika utendaji kazi wa Kamati ya Ukaguzi

Na.	Jina la Halma shauri	1. 20 10 24 16 8 5 Mw aka	Ta mba za Fe dha	Kutokuwapo kwa utaratibu wa kuifanya kamati ya ukaguzi kuwajibika	Kutopatiwa Mafunzo ya mabadiliko ya viwango vyat kimataifa vyat uhasibu (IPSAS)	Kamati hazikukutan a angalau mara moja kwa kila robo mwaka
1.	H/Mji Babati		✓			
2.	H/W Bagam oyo	✓	✓			
3.	H/W Bariadi					✓
4.	H/Mji Bariadi	✓				✓
5.	H/W Buchos a		✓			
6.	H/W Buhig we		✓			
7.	H/W Bukom be	✓				✓
8.	H/W Bunda	✓				✓
9.	H/Mji Bunda					✓
10.	H/W Butia ma	✓				
11.	H/W Chalin ze					✓
12.	H/W Chato	✓				✓
13.	H/W Chemb a		✓			✓
14.	H/W Chuny a	✓				
15.	H/M Dodoma				✓	
16.	H/W Hai		✓			

Na.	Jina la Halma shauri		:	Kutokuwapo kwa utaratibu wa kuifanya kamati ya ukaguzi kuwajibika	Kutopatiwa Mafunzo ya mabadiliko ya viwango vya kimataifa vya uhasibu (IPSAS)	Kamati hazikukutan a angalau mara moja kwa kila robo mwaka
17.	H/W Iringa		✓			✓
18.	H/W Itilima	✓	✓			
19.	H/W Kakon ko					✓
20.	H/W Kalam bo		✓			
21.	H/W Karag we	✓				✓
22.	H/W Kasulu	✓	✓			
23.	H/Mji Kasulu		✓			
24.	H/W Kibaha					
25.	H/Mji Kibaha				✓	
26.	H/W Kibiti				✓	
27.	H/W Kibondo					✓
28.	H/W Kigoma					✓
29.	H/W Kilindi	✓				✓
30.	H/W Kilolo	✓				
31.	H/W Kilombero	✓	✓			✓
32.	H/W Kilosa	✓	✓			
33.	H/W Kilwa		✓			✓
34.	H/W Kisarawe				✓	

Na.	Jina la Halma shauri		:	Kutokuwapo kwa utaratibu wa kuifanya kamati ya ukaguzi kuwajibika	Kutopatiwa Mafunzo ya mabadiliko ya viwango vya kimataifa vya uhasibu (IPSAS)	Kamati hazikukutan a angalau mara moja kwa kila robo mwaka
35.	H/Mji Kondo a					✓
36.	H/W Kongwa		✓	✓		
37.	H/W Kyela	✓				
38.	H/W Lindi					✓
39.	H/M Lindi		✓			
40.	H/W Liwale		✓			
41.	H/Mji Mafinga		✓			✓
42.	H/W Magu		✓			
43.	H/Mji Makambako		✓			
44.	H/W Makete		✓			✓
45.	H/W Malinyi	✓	✓			
46.	H/W Manyoni	✓				
47.	H/W Mbarali	✓	✓			
48.	H/Mji Mbanga	✓				
49.	H/W Mbogwe	✓				
50.	H/W Missenyi	✓				✓
51.	H/W					✓

Na.	Jina la Halma shauri		:	Kutokuwapo kwa utaratibu wa kuifanya kamati ya ukaguzi kuwajibika	Kutopatiwa Mafunzo ya mabadiliko ya viwango vya kimataifa vya uhasibu (IPSAS)	Kamati hazikukutan a angalau mara moja kwa kila robo mwaka
	Misung wi					
52.	H/W Mkkinga					✓
53.	H/W Mkura nga	✓	✓		✓	
54.	H/W Mlele					✓
55.	H/W Momb a		✓			
56.	H/W Moshi	✓				
57.	H/W Mpanda	✓				
58.	H/M Mpanda	✓				
59.	H/W Mufindi	✓				
60.	H/W Musoma	✓	✓			
61.	H/W Mwang a					✓
62.	H/Jiji Mwanz a	✓				
63.	H/W Nachin gwea		✓			✓
64.	H/W Ngoro ngoro	✓	✓			
65.	H/Mji Njomb e		✓			
66.	H/W Nyang'		✓			

Na.	Jina la Halma shauri	Kutandat arifayalkw aka	Kutopita Taar ifaza	Fedha	Kutokuwapo kwa utaratibu wa kuifanya kamati ya ukaguzi kuwajibika	Kutopatiwa Mafunzo ya mabadiliko ya viwango vya kimataifa vya uhaisibu (IPSAS)	Kamati hazikukutan a angalau mara moja kwa kila robo mwaka
	hwale						
67.	H/W Rungwe	✓	✓				
68.	H/W Shinya nnga	✓	✓				
69.	H/W Simanj iro	✓					
70.	H/W Singida		✓				
71.	H/M Singida		✓				
72.	H/W Songe a						✓
73.	H/W Songwe		✓				✓
74.	H/Mji Tarime	✓	✓				
75.	H/W Ulanga	✓	✓				✓
76.	H/W Uvinza						✓
77.	H/W Wangi ng'ombe		✓				

Kiambatisho Na. 26: Mapungufu katika utendaji kazi wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Na.	Jina la Halmashauri	Upungufu wa mifumo kama vile	Wakaguzi wa ndani kutokuwa na uelewa wa mifumo kama vile EPICOR, LGR CIS, LAWSON, PLANREP and FFARS.	ba vendeak azi nafimiyuwa etii
1.	H/W Arusha	✓	✓	✓
2.	H/W Bagamoyo	✓		✓
3.	H/W Bahi			✓
4.	H/W Biharamulo	✓		✓
5.	H/W Buchosa	✓		✓
6.	H/W Buhigwe	✓		✓
7.	H/W Bukoba	✓		✓
8.	H/M Bukoba	✓		✓
9.	H/W Bunda	✓		✓
10.	H/W Butiama		✓	
11.	H/W Chalinze	✓		✓
12.	H/W Chemba	✓		✓
13.	H/W Chunya	✓	✓	✓
14.	H/M Dodoma			✓
15.	H/Mji Handeni	✓		
16.	H/Mji Ifakara	✓		✓
17.	H/W Igunga	✓		
18.	H/W Ikungi	✓		✓
19.	H/W Ileje	✓		✓
20.	H/M Ilemela	✓		✓
21.	H/W Iringa			✓
22.	H/W Itigi	✓		✓
23.	H/W Itilima	✓		✓
24.	H/Mji Kahama	✓		✓
25.	H/W Kasulu	✓		✓
26.	H/Mji Kasulu	✓		
27.	H/W Kibaha	✓		✓
28.	H/Mji Kibaha			
29.	H/W Kibiti	✓		✓
30.	H/W Kibondo	✓		✓
31.	H/W Kigoma	✓		✓
32.	H/W Kilindi			✓
33.	H/W Kilolo	✓		✓
34.	H/W Kilosa	✓		✓
35.	H/W Kisarawe	✓		✓
36.	H/W Kondoa			✓
37.	H/Mji Kondoa			✓
38.	H/W Kongwa	✓	✓	✓
39.	H/Mji Korogwe		✓	
40.	H/W Kwimba	✓		

Na.	Jina la Halmashauri		Wakaguzi wa ndani kutokuwa na uelewa wa mifumo kama vile EPICOR, LGR CIS, LAWSON, PLANREP and FFARS.	Wakaguzi wa ndani
41.	H/W Kyela	✓	✓	✓
42.	H/W Kyerwa	✓		✓
43.	H/W Liwale	✓		✓
44.	H/W Ludewa	✓		✓
45.	H/Mji Mafinga	✓		✓
46.	H/Mji Makambako	✓		✓
47.	H/W Malinyi	✓		✓
48.	H/Mji Masasi	✓		✓
49.	H/W Mbarali	✓		✓
50.	H/W Mbeya	✓		✓
51.	H/W Mbogwe	✓		✓
52.	H/W Mbozi	✓		✓
53.	H/MJI Mbulu	✓		✓
54.	H/W Meru	✓		✓
55.	H/W Mkinga		✓	
56.	H/W Mlele	✓		✓
57.	H/W Momba	✓	✓	✓
58.	H/W Monduli	✓	✓	✓
59.	H/W Moshi		✓	
60.	H/W Mpanda	✓		✓
61.	H/M Mpanda	✓		✓
62.	H/W Mpimbwe	✓	✓	✓
63.	H/W Mpwapwa	✓		✓
64.	H/W Mtwara	✓		
65.	H/M Mtwara	✓		✓
66.	H/W Muheza	✓	✓	✓
67.	H/M Musoma	✓	✓	
68.	H/Jiji Mwanza	✓		✓
69.	H/W Nachingwea	✓		✓
70.	H/W Namtumbo	✓		✓
71.	H/Mji Nanyamba	✓		✓
72.	H/Mji Newala	✓		✓
73.	H/W Ngara	✓		✓
74.	H/W Ngorongoro	✓	✓	
75.	H/W Njombe	✓	✓	✓
76.	H/Mji Njombe	✓	✓	✓
77.	H/W Nkasi	✓	✓	✓
78.	H/W Nsimbo	✓	✓	✓
79.	H/W Nyang'hwale	✓		✓
80.	H/W Pangani	✓		✓
81.	H/W Rufiji	✓		
82.	H/W Rungwe	✓	✓	✓

Na.	Jina la Halmashauri	Upunguifu wawatumishi	Wakaguzi wa ndani kutokuwa na uelewa wa mifumo kama vile EPICOR, LGRCIS, LAWSON, PLANREP and FFARS.	Uhaba wa	vitendea kazinuafinyuvabjeti
83.	H/W Sengerema	✓		✓	
84.	H/W Serengeti	✓	✓	✓	
85.	H/W Simanjiro	✓		✓	
86.	H/W Singida			✓	
87.	H/W Songea	✓		✓	
88.	H/W Songwe	✓		✓	
89.	H/Mji Tanga	✓		✓	
90.	H/M Temeke			✓	
91.	H/M Ubungo			✓	
92.	H/W Ukerewe			✓	
93.	H/W Ulanga H/W	✓		✓	
94.	H/W Wanging'ombe	✓		✓	

Kiambatisho Na. 27: Mapungufu katika Kitengo cha kusimamia vihatarishi

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokuwapo na sera ya udhibiti wa vihatarishi	Kutokuwapo kwa rejista ya vihatarishi	Kutofanyika kwa tathmini ya vihatarishi
1.	H/W Arusha			✓
2.	H/W Busokelo	✓		✓
3.	H/W Chalinze	✓		
4.	H/W Chamwino			✓
5.	H/W Chunya	✓	✓	✓
6.	H/Mji Ifakara			✓
7.	H/W Iringa	✓		✓
8.	H/Mji Kibaha	✓		
9.	H/W Kibiti	✓		
10.	H/M Kigamboni	✓		✓
11.	H/W Kilwa			✓
12.	H/W Kishapu		✓	
13.	H/W Madaba			✓
14.	H/Mji Mafinga	✓		
15.	H/Mji Makambako			✓
16.	H/W Mbogwe		✓	✓
17.	H/W Mbulu		✓	
18.	H/W Meru			✓
19.	H/W Mkinga	✓	✓	
20.	H/W Mkuranga			✓
21.	H/M Moshi			✓
22.	H/W Mwanga		✓	✓
23.	H/W Ngorongoro			✓
24.	H/W Nkasi			✓
25.	H/W Rufiji			✓
26.	H/W Serengeti	✓		✓
27.	H/W Simanjiro			✓
28.	H/W Songea			✓
29.	H/W Sumbawanga			✓
30.	H/M Sumbawanga			✓
31.	H/Mji Tarime			✓
32.	H/W Tunduru		✓	✓
33.	H/W Ushetu			✓

Kiambatisho Na. 28: Mapungufu katika Usimamizi wa Tathmini ya Ubadhirifu

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu katika Sera ya Kuzuia Ubadhirifu	Kutokuwapo kwa utaratibu mahsusiu wa kuzuia na kutambua Ubadhirifu	Kutofanya tathmini ya kutambua viashiria hatarishi vyta Ubadhirifu
1.	H/Jiji Arusha	✓	✓	✓
2.	H/W Babati			✓
3.	H/W Bagamoyo	✓		
4.	H/W Buchosa		✓	✓
5.	H/Mji Bunda		✓	✓
6.	H/W Chunya		✓	✓
7.	H/M Ilemela		✓	✓
8.	H/W Kalambo			✓
9.	H/W Kaliua			✓
10.	H/W Kibiti		✓	✓
11.	H/W Kiteto	✓	✓	✓
12.	H/W Lindi	✓	✓	
13.	H/W Longido	✓		
14.	H/W Lushoto		✓	✓
15.	H/W Mbulu		✓	✓
16.	H/Mji Mbulu			✓
17.	H/W Mkuranga			✓
18.	H/W Momba			✓
19.	H/W Monduli	✓	✓	✓
20.	H/M Musoma		✓	✓
21.	H/W Mwanga	✓	✓	✓
22.	H/W Namtumbo		✓	✓
23.	H/Mji Njombe	✓	✓	✓
24.	H/W Nkasi H/W		✓	✓
25.	H/W Siha	✓	✓	✓
26.	H/M Singida			✓
27.	H/W Ulanga		✓	✓

Kiambatisho Na. 29: Upungufu wa watumishi katika Halmashauri mbalimbali

A: Upungufu wa watumishi kwa Idara zote

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
1.	H/Jiji Arusha	3,509	3,143	366	10%
2.	H/W Arusha	2,486	2,136	350	14%
3.	H/W Babati	2,297	1,428	869	38%
4.	H/Mji Babati	1,630	1,263	367	23%
5.	H/W Bagamoyo	2,096	1,734	362	17%
6.	H/W Bahi	2,333	1,706	627	27%
7.	H/W Bariadi	3,557	1,948	1,609	45%
8.	H/Mji Bariadi	2,648	1,496	1,152	44%
9.	H/W Biharamulo	3,176	2,108	1,068	34%
10.	H/W Buchosa	3,625	1,967	1,658	46%
11.	H/W Buhigwe	2,734	1,444	1,290	47%
12.	H/W Bukoba	4,092	2,272	1,820	44%
13.	H/W Bukombe	3,192	2,146	1,046	33%
14.	H/W Bumbuli	2,932	1,526	1,406	48%
15.	H/W Bunda	2,122	1,943	179	8%
16.	H/Mji Bunda	2,063	1,536	527	26%
17.	H/W Busega	2,877	2,044	833	29%
18.	H/W Busokelo	2,167	1,144	1,023	47%
19.	H/W Butiama	3,250	1,831	1,419	44%
20.	H/W Chalinze	3,407	2,074	1,333	39%
21.	H/W Chato	4,564	3,322	1,242	27%
22.	H/W Chamwino	3,632	2,427	1,205	33%
23.	H/W Chunya	1,782	1,205	577	32%
24.	H/Jiji Dar es salaam	272	215	57	21%
25.	H/W Gairo	2,099	1,329	770	37%
26.	H/W Geita	7,767	4,747	3,020	39%
27.	H/Mji Geita	2,641	1,930	711	27%
28.	H/W Hai	2,863	2,449	414	14%
29.	H/W Hanang'	3,152	2,268	884	28%
30.	H/W Handeni	3,442	2,419	1,023	30%
31.	H/Mji Handeni	1,133	854	279	25%
32.	H/Mji Ifakara	1,265	995	270	21%
33.	H/W Igunga	3,370	2,621	749	22%
34.	H/W Ikungi	3,504	2,036	1,468	42%
35.	H/M Ilala	10,099	8,973	1,126	11%
36.	H/W Ileje	2,124	1,317	807	38%
37.	H/M Ilemela	3,561	2,964	597	17%
38.	H/W Iramba	2,991	1,850	1,141	38%
39.	H/W Iringa	3,436	3,166	270	8%
40.	H/W Itigi	1,808	786	1,022	57%
41.	H/W Itilima	4,318	2,147	2,171	50%
42.	H/Mji Kahama T	1,854	710	1,144	62%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
43.	H/W Kakonko	1,775	915	860	48%
44.	H/W Kalambo	3,242	1,874	1,368	42%
45.	H/W Kaliua	3,707	2,604	1,103	30%
46.	H/W Karagwe	5,042	2,375	2,667	53%
47.	H/W Karatu	3,111	2,237	874	28%
48.	H/W Kasulu	2,148	1,346	802	37%
49.	H/Mji Kasulu	2,581	1,508	1,073	42%
50.	H/W Kibaha	1,678	1,343	335	20%
51.	H/Mji Kibaha	1,854	1,713	141	8%
52.	H/W Kibondo	2,799	1,748	1,051	38%
53.	H/M Kigamboni	2,084	1,240	844	40%
54.	H/W Kigoma	2,643	1,898	745	28%
55.	H/M Kigoma Ujiji	3,037	1,871	1,166	38%
56.	H/W Kilindi	2,760	1,860	900	33%
57.	H/W Kilombero	3,988	2,348	1,640	41%
58.	H/W Kilosa	5,424	3,346	2,078	38%
59.	H/W Kilwa	2,814	1,905	909	32%
60.	H/W Kisarawe	2,916	1,987	929	32%
61.	H/W Kiteto	2,333	1,622	711	30%
62.	H/Mji Kondoa	708	507	201	28%
63.	H/W Kongwa	3,469	2,254	1,215	35%
64.	H/W Korogwe	3,150	2,705	445	14%
65.	H/Mji Korogwe	1,261	1,126	135	11%
66.	H/W Kwimba	3,548	2,548	1,000	28%
67.	H/W Kyela	3,446	2,481	965	28%
68.	H/W Kyerwa	2,960	1,492	1,468	50%
69.	H/W Lindi	2,667	1,695	972	36%
70.	H/M Lindi	1,240	951	289	23%
71.	H/W Longido	1,704	1,263	441	26%
72.	H/W Lushoto	4,626	2,911	1,715	37%
73.	H/W Madaba	762	550	212	28%
74.	H/W Magu	4,074	2,594	1,480	36%
75.	H/Mji Makambako	1,799	1,271	528	29%
76.	H/W Malinyi	1,665	833	832	50%
77.	H/W Manyoni	2,696	1,523	1,173	44%
78.	H/W Masasi	3,531	1,967	1,564	44%
79.	H/Mji Masasi	1,459	1,052	407	28%
80.	H/W Maswa	3,352	2,420	932	28%
81.	H/W Mbarali	3,361	2,412	949	28%
82.	H/Jiji Mbeya	4,622	4,079	543	12%
83.	H/W Mbeya	4,040	3,052	988	24%
84.	H/W Mbinga	3,550	1,745	1,805	51%
85.	H/Mji Mbinga	2,709	1,357	1,352	50%
86.	H/W Mbogwe	2,345	1,685	660	28%
87.	H/W Mbozi	1,786	1,223	563	32%
88.	H/W Mbulu	2,316	1,628	688	30%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
89.	H/Mji Mbulu	2,151	1,494	657	31%
90.	H/W Meatu	2,764	1,877	887	32%
91.	H/W Meru	3,900	3,627	273	7%
92.	H/W Missenyi	2,870	1,621	1,249	44%
93.	H/W Misungwi	3,973	2,996	977	25%
94.	H/W Mkalama	2,649	1,336	1,313	50%
95.	H/W Mkinga	2,399	1,441	958	40%
96.	H/W Momba	1,786	1,223	563	32%
97.	H/W Monduli	2,392	1,835	557	23%
98.	H/W Morogoro	3,634	2,763	871	24%
99.	H/M Morogoro	3,764	3,621	143	4%
100.	H/W Moshi	6,287	4,158	2,129	34%
101.	H/M Moshi	2,371	2,256	115	5%
102.	H/W Mpanda	1,868	1,199	669	36%
103.	H/M Mpanda	1,580	1,187	393	25%
104.	H/W Mpimbwe	1,298	627	671	52%
105.	H/W Mpwapwa	3,621	2,473	1,148	32%
106.	H/W Msalala	2,055	1,803	252	12%
107.	H/W Mtwara	2,013	1,192	821	41%
108.	H/M Mtwara	1,675	1,346	329	20%
109.	H/W Muheza	3,194	2,089	1,105	35%
110.	H/W Musoma	2,770	1,818	952	34%
111.	H/M Musoma	2,064	1,595	469	23%
112.	H/W Mvomero	4,269	3,053	1,216	28%
113.	H/W Mwanga	3,176	1,966	1,210	38%
114.	H/Jiji Mwanza	5,321	4,375	946	18%
115.	H/W Nachingwea	3,507	1,785	1,722	49%
116.	H/W Namtumbo	3,673	1,862	1,811	49%
117.	H/Mji Nanyamba	1,645	896	749	46%
118.	H/W Nanyumbu	2,315	1,264	1,051	45%
119.	H/W Newala	2,255	991	1,264	56%
120.	H/Mji Newala	1,505	964	541	36%
121.	H/W Ngara	2,781	2,159	622	22%
122.	H/W Ngorongoro	2,882	1,338	1,544	54%
123.	H/W Njombe	1,548	1,386	162	10%
124.	H/W Nkasi	3,411	1,980	1,431	42%
125.	H/W Nsimbo	1,903	926	977	51%
126.	H/W Nyasa	2,046	1,445	601	29%
127.	H/W Pangani	1,152	868	284	25%
128.	H/W Rombo	3,934	2,831	1,103	28%
129.	H/W Rarya	3,667	2,283	1,384	38%
130.	H/W Ruangwa	2,321	1,530	791	34%
131.	H/W Rufiji	2,106	1,159	947	45%
132.	H/W Rungwe	5,478	3,320	2,158	39%
133.	H/W Same	3,249	3,087	162	5%
134.	H/W Sengerema	3,112	1,565	1,547	50%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
135.	H/W Serengeti	3,794	2,470	1,324	35%
136.	H/W Shinyanga	3,110	2,371	739	24%
137.	H/M Shinyanga	2,136	1,620	516	24%
138.	H/W Siha	1,904	1,355	549	29%
139.	H/W Simanjiro	2,192	1,390	802	37%
140.	H/W Singida	3,077	1,712	1,365	44%
141.	H/M Singida	2,525	1,539	986	39%
142.	H/W Songea	1,760	1,312	448	25%
143.	H/M Songea	2,757	2,499	258	9%
144.	H/W Songwe	2,127	934	1,193	56%
145.	H/W Sumbawanga	3,938	2,046	1,892	48%
146.	H/M Sumbawanga	2,611	2,168	443	17%
147.	H/W Tabora	3,294	1,962	1,332	40%
148.	H/M Tabora	2,992	2,324	668	22%
149.	H/Jiji Tanga	3,619	3,158	461	13%
150.	H/W Tarime	2,380	970	1,410	59%
151.	H/MTemeke H/M	7,045	6,390	655	9%
152.	H/Mji Tunduma	1,229	960	269	22%
153.	H/W Tunduru	5,060	2,347	2,713	54%
154.	H/W Ukerewe	4,943	2,585	2,358	48%
155.	H/W Ulanga	2,791	1,613	1,178	42%
156.	H/W Urambo	2,410	1,565	845	35%
157.	H/W Ushetu	2,313	1,921	392	17%
158.	H/W Uvinza	3,445	1,991	1,454	42%
	JUMLA	460,438	310,495	149,943	33%

Kiambatisho 29-B: Upungufu wa watumishi Idara ya Shule za Msingi

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
1.	H/W Arusha	1,694	1,522	172	10%
2.	H/W Babati	1,604	889	715	45%
3.	H/Mji Babati	556	482	74	13%
4.	H/W Bahi	935	686	249	27%
5.	H/W Bariadi	2,015	1,215	800	40%
6.	H/Mji Bariadi	1,299	799	500	38%
7.	H/W Biharamulo	1,709	1,183	526	31%
8.	H/W Buchosa	1,843	1,238	605	33%
9.	H/W Buhigwe	1,432	838	594	41%
10.	H/W Bukoba	2,362	1,229	1,133	48%
11.	H/W Bukombe	1,750	948	802	46%
12.	H/W Bumbuli	1,614	855	759	47%
13.	H/W Bunda	1,183	1,135	48	4%
14.	H/Mji Bunda	1,073	886	187	17%
15.	H/W Busega	1,528	1,106	422	28%
16.	H/W Busokelo	1,008	525	483	48%
17.	H/W Butiama	1,714	1,026	688	40%
18.	H/W Chalinze	1,414	956	458	32%
19.	H/W Chato	2,815	2,084	731	26%
20.	H/W Chamwino	1,684	1,150	534	32%
21.	H/W Chunya	753	607	146	19%
22.	H/W Gairo	930	705	225	24%
23.	H/W Geita	5,066	3,197	1,869	37%
24.	H/Mji Geita	1,451	1,062	389	27%
25.	H/W Hai	1,193	1,090	103	9%
26.	H/W Hanang'	1,678	1,274	404	24%
27.	H/W Handeni	1,326	1,126	200	15%
28.	H/Mji Handeni	410	360	50	12%
29.	H/Mji Ifakara	551	521	30	5%
30.	H/W Igunga	1,604	1,501	103	6%
31.	H/W Ikungi	1,523	1,012	511	34%
32.	H/M Ilala	4,210	4,074	136	3%
33.	H/W Ileje	836	613	223	27%
34.	H/M Ilemela	1,561	1,420	141	9%
35.	H/W Iramba	1,384	939	445	32%
36.	H/W Iringa	1,288	1,260	28	2%
37.	H/W Itigi	639	438	201	31%
38.	H/W Itilima	2,257	1,271	986	44%
39.	H/Mji Kahama	789	103	686	87%
40.	H/W Kakonko	678	486	192	28%
41.	H/W Kalambo	1,437	947	490	34%
42.	H/W Kaliua	2,379	1,705	674	28%
43.	H/W Karagwe	3,155	1,361	1,794	57%
44.	H/W Karatu	1,375	1,061	314	23%
45.	H/W Kasulu	1,136	770	366	32%
46.	H/Mji Kasulu	1,488	976	512	34%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
47.	H/W Kibaha	504	498	6	1%
48.	H/Mji Kibaha	662	649	13	2%
49.	H/W Kibondo	1,140	948	192	17%
50.	H/M Kigamboni	660	548	112	17%
51.	H/W Kigoma	1,553	1,224	329	21%
52.	H/M Kigoma Ujiji	1,166	895	271	23%
53.	H/W Kilindi	1,117	983	134	12%
54.	H/W Kilombero	1,889	1,077	812	43%
55.	H/W Kilosa	2,036	1,513	523	26%
56.	H/W Kilwa	1,219	814	405	33%
57.	H/W Kiteto	937	756	181	19%
58.	H/Mji Kondoa	448	338	110	25%
59.	H/W Kongwa	1,545	1,143	402	26%
60.	H/W Korogwe	1,349	1,168	181	13%
61.	H/W Kwimba	2,199	1,678	521	24%
62.	H/W Kyela	1,365	987	378	28%
63.	H/W Kyerwa	1,807	1,186	621	34%
64.	H/W Lindi	984	859	125	13%
65.	H/M Lindi	376	317	59	16%
66.	H/W Longido	496	463	33	7%
67.	H/W Lushoto	2,451	1,549	902	37%
68.	H/W Madaba	258	190	68	26%
69.	H/W Magu	2,174	1,272	902	41%
70.	H/Mji Makambako	629	528	101	16%
71.	H/W Malinyi	870	438	432	50%
72.	H/W Manyoni	1,260	740	520	41%
73.	H/W Masasi	1,683	1,044	639	38%
74.	H/Mji Masasi	606	420	186	31%
75.	H/W Maswa	1,653	1,285	368	22%
76.	H/W Mbarali	1,623	1,310	313	19%
77.	H/W Mbeya	1,944	1,409	535	28%
78.	H/W Mbinga	1,614	849	765	47%
79.	H/Mji Mbinga	880	568	312	35%
80.	H/W Mbogwe	1,013	914	99	10%
81.	H/W Mbozi	756	647	109	14%
82.	H/W Mbulu	977	850	127	13%
83.	H/Mji Mbulu	971	726	245	25%
84.	H/W Meatu	1,555	1,186	369	24%
85.	H/W Meru	1,642	1,564	78	5%
86.	H/W Missenyi	1,361	743	618	45%
87.	H/W Misungwi	2,067	1,527	540	26%
88.	H/W Mkalama	1,408	663	745	53%
89.	H/W Mkinga	819	540	279	34%
90.	H/W Momba	756	647	109	14%
91.	H/W Monduli	814	707	107	13%
92.	H/W Morogoro	1,581	1,329	252	16%
93.	H/W Moshi	2,309	2,011	298	13%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
94.	H/W Mpanda	896	715	181	20%
95.	H/M Mpanda	787	660	127	16%
96.	H/W Mpimbwe H/W	727	378	349	48%
97.	H/W Mpwapwa	1,580	1,346	234	15%
98.	H/W Msalala	1,031	991	40	4%
99.	H/W Mtwara	773	606	167	22%
100.	H/M Mtwara	562	509	53	9%
101.	H/W Muheza	1,058	855	203	19%
102.	H/W Musoma	1,424	965	459	32%
103.	H/M Musoma	794	710	84	11%
104.	H/W Mvomero	1,676	1,429	247	15%
105.	H/W Mwanga	1,117	667	450	40%
106.	H/W Nachingwea	1,139	842	297	26%
107.	H/W Namtumbo	1,710	907	803	47%
108.	H/Mji Nanyamba	650	427	223	34%
109.	H/W Nanyumbu	908	560	348	38%
110.	H/W Newala	803	442	361	45%
111.	H/Mji Newala	579	394	185	32%
112.	H/W Ngara	1,818	1,457	361	20%
113.	H/W Ngorongoro	930	570	360	39%
114.	H/W Nkasi	1,831	1,093	738	40%
115.	H/W Nsimbo	1,002	458	544	54%
116.	H/W Nyasa	828	674	154	19%
117.	H/W Pangani	273	207	66	24%
118.	H/W Rombo	1,465	1,186	279	19%
119.	H/W Rarya	2,078	1,280	798	38%
120.	H/W Ruangwa	900	530	370	41%
121.	H/W Rufiji	768	436	332	43%
122.	H/W Rungwe	3,168	1,444	1,724	54%
123.	H/W Sengerema	1,122	693	429	38%
124.	H/W Serengeti	1,953	1,256	697	36%
125.	H/W Shinyanga	1,624	1,347	277	17%
126.	H/M Shinyanga	865	707	158	18%
127.	H/W Siha	729	529	200	27%
128.	H/W Simanjiro	986	665	321	33%
129.	H/W Singida	1,590	896	694	44%
130.	H/M Singida	1,006	715	291	29%
131.	H/W Songea	767	561	206	27%
132.	H/M Songea	1,126	1,109	17	2%
133.	H/W Songwe	910	395	515	57%
134.	H/W Sumbawanga	2,084	1,112	972	47%
135.	H/M Sumbawanga	1,166	990	176	15%
136.	H/W Tabora	2,015	1,255	760	38%
137.	H/M Tabora	1,139	907	232	20%
138.	H/W Tarime	1,065	400	665	62%
139.	H/M Temeke	4,227	4,119	108	3%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
140.	H/MjiTunduma	572	512	60	10%
141.	H/W Tunduru	1,976	1,122	854	43%
142.	H/W Ukerewe	3,094	1,429	1,665	54%
143.	H/W Ulanga	1,108	685	423	38%
144.	H/W Urambo	966	832	134	14%
145.	H/W Ushetu	1,248	1,098	150	12%
146.	H/W Uvinza	1,728	1,336	392	23%
	JUMLA	199,796	141,739	58,057	29%

Kiambatisho 29-C: Upungufu wa watumishi Idara ya Shule za Sekondari

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
1.	H/Jiji Arusha	978	672	306	31%
2.	H/W Arusha	300	267	33	11%
3.	H/W Babati	9	8	1	11%
4.	H/Mji Babati	428	398	30	7%
5.	H/W Bahi	500	354	146	29%
6.	H/W Bariadi	460	303	157	34%
7.	H/Mji Bariadi	310	266	44	14%
8.	H/W Biharamulo	604	521	83	14%
9.	H/W Buchosa	737	336	401	54%
10.	H/W Buhigwe	303	259	44	15%
11.	H/W Bukoba	809	479	330	41%
12.	H/W Bukombe	736	664	72	10%
13.	H/W Bumbuli	486	281	205	42%
14.	H/W Bunda	431	374	57	13%
15.	H/Mji Bunda	397	320	77	19%
16.	H/W Busega	627	467	160	26%
17.	H/W Busokelo	512	339	173	34%
18.	H/W Butiama	452	359	93	21%
19.	H/W Chalinze	681	571	110	16%
20.	H/W Chato	671	526	145	22%
21.	H/W Chmwino	631	511	120	19%
22.	H/W Chunya	388	256	132	34%
23.	H/W Gairo	298	248	50	17%
24.	H/W Geita	1,125	749	376	33%
25.	H/Mji Geita	685	509	176	26%
26.	H/W Hai	922	853	69	7%
27.	H/W Hanang'	664	514	150	23%
28.	H/W Handeni	770	574	196	25%
29.	H/Mji Handeni	264	223	41	16%
30.	H/Mji Ifakara	321	263	58	18%
31.	H/W Igunga	631	421	210	33%
32.	H/W Ikungi	632	520	112	18%
33.	H/M Ilala	2,732	2,344	388	14%
34.	H/W Illeje	383	292	91	24%
35.	H/M Ilemela	1,152	1,044	108	9%
36.	H/W Iramba	564	369	195	35%
37.	H/W Iringa	1,087	992	95	9%
38.	H/W Itigi	319	151	168	53%
39.	H/W Itilima	744	460	284	38%
40.	H/Mji Kahama	400	330	70	18%
41.	H/W Kakonko	272	157	115	42%
42.	H/W Kalambo	314	271	43	14%
43.	H/W Kaliua	517	516	1	0%
44.	H/W Karagwe	890	498	392	44%
45.	H/W Karatu	844	587	257	30%
46.	H/W Kasulu	313	271	42	13%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
47.	H/Mji Kasulu	270	208	62	23%
48.	H/W Kibaha	344	287	57	17%
49.	H/Mji Kibaha	560	557	3	1%
50.	H/W Kibondo	518	323	195	38%
51.	H/M Kigamboni	435	339	96	22%
52.	H/W Kigoma	455	338	117	26%
53.	H/M Kigoma Ujiji	1,175	565	610	52%
54.	H/W Kilindi	796	347	449	56%
55.	H/W Kilombero	976	729	247	25%
56.	H/W Kilosa	1,240	846	394	32%
57.	H/W Kilwa	562	349	213	38%
58.	H/W Kisarawe	605	556	49	8%
59.	H/W Kiteto	391	291	100	26%
60.	H/Mji Kondoa	238	161	77	32%
61.	H/W Kongwa	555	469	86	15%
62.	H/W Korogwe	734	684	50	7%
63.	H/Mji Korogwe	376	337	39	10%
64.	H/W Kwimba	896	480	416	46%
65.	H/W Kyela	927	739	188	20%
66.	H/W Kyerwa	195	38	157	81%
67.	H/W Lindi	663	259	404	61%
68.	H/W Longido	389	334	55	14%
69.	H/W Lushoto	875	799	76	9%
70.	H/W Madaba	230	188	42	18%
71.	H/W Magu	910	708	202	22%
72.	H/Mji Makambako	446	355	91	20%
73.	H/W Malinyi	237	142	95	40%
74.	H/W Manyoni	405	254	151	37%
75.	H/W Masasi	629	409	220	35%
76.	H/Mji Masasi	210	178	32	15%
77.	H/W Maswa	634	530	104	16%
78.	H/W Mbarali	591	417	174	29%
79.	H/Jiji Mbeya	1,523	1,191	332	22%
80.	H/W Mbeya	805	735	70	9%
81.	H/W Mbinga	700	416	284	41%
82.	H/Mji Mbinga	391	300	91	23%
83.	H/W Mbogwe	391	323	68	17%
84.	H/W Mbozi	210	201	9	4%
85.	H/W Mbulu	467	385	82	18%
86.	H/Mji Mbulu	418	339	79	19%
87.	H/W Meatu	614	314	300	49%
88.	H/W Meru	1,345	1,315	30	2%
89.	H/W Missenyi	534	462	72	13%
90.	H/W Misungwi	690	570	120	17%
91.	H/W Mkalama	374	260	114	30%
92.	H/W Mkinga	455	356	99	22%
93.	H/W Momba	210	201	9	4%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
94.	H/W Morogoro	747	602	145	19%
95.	H/W Moshi	2,053	1,216	837	41%
96.	H/M Moshi	914	898	16	2%
97.	H/W Mpanda	243	169	74	30%
98.	H/M Mpanda	341	287	54	16%
99.	H/W Mpimbwe	102	99	3	3%
100.	H/W Mpwapwa	694	425	269	39%
101.	H/W Msalala	421	370	51	12%
102.	H/W Mtwara	289	208	81	28%
103.	H/M Mtwara	416	414	2	0%
104.	H/W Muheza	732	620	112	15%
105.	H/W Musoma	482	358	124	26%
106.	H/M Musoma	556	494	62	11%
107.	H/W Mvomero	750	626	124	17%
108.	H/W Mwanga	846	660	186	22%
109.	H/Jiji Mwanza	1,329	1,160	169	13%
110.	H/W Nachingwea	514	383	131	25%
111.	H/W Namtumbo	635	424	211	33%
112.	H/Mji Nanyamba	281	176	105	37%
113.	H/W Nanyumbu	320	293	27	8%
114.	H/W Newala	381	171	210	55%
115.	H/Mji Newala	202	187	15	7%
116.	H/W Ngara	624	507	117	19%
117.	H/W Ngorongoro	382	281	101	26%
118.	H/W Nkasi	541	324	217	40%
119.	H/W Nsimbo	177	116	61	34%
120.	H/W Nyasa	349	269	80	23%
121.	H/W Pangani	189	162	27	14%
122.	H/W Rombo	1,348	1,071	277	21%
123.	H/W Rarya	719	474	245	34%
124.	H/W Ruangwa	455	436	19	4%
125.	H/W Rufiji	337	233	104	31%
126.	H/W Rungwe	1,155	1,088	67	6%
127.	H/W Sengerema	1,032	524	508	49%
128.	H/W Serengeti	725	488	237	33%
129.	H/W Shinyanga	442	440	2	0%
130.	H/M Shinyanga	607	467	140	23%
131.	H/W Siha	514	441	73	14%
132.	H/W Simanjiro	423	286	137	32%
133.	H/W Singida	491	382	109	22%
134.	H/M Singida	643	478	165	26%
135.	H/W Songea	337	333	4	1%
136.	H/M Songea	935	870	65	7%
137.	H/W Songwe	190	154	36	19%
138.	H/W Sumbawanga	398	310	88	22%
139.	H/M Sumbawanga	711	650	61	9%
140.	H/W Tabora	420	339	81	19%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
141.	H/M Tabora	948	821	127	13%
142.	H/Jiji Tanga	1,058	898	160	15%
143.	H/W Tarime	605	328	277	46%
144.	H/M Temeke	694	614	80	12%
145.	H/Mji Tunduma	256	206	50	20%
146.	H/W Tunduru	730	440	290	40%
147.	H/W Ukerewe	572	487	85	15%
148.	H/W Ulanga	383	343	40	10%
149.	H/W Urambo	576	288	288	50%
150.	H/W Ushetu	313	281	32	10%
151.	H/W Uvinza	456	273	183	40%
	JUMLA	89,870	68,613	21,257	24%

Kiambatisho 29-D: Upungufu wa watumishi Idara ya Afya

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
1.	H/Jiji Arusha	573	394	179	31%
2.	H/W Babati	275	239	36	13%
3.	H/Mji Babati	359	183	176	49%
4.	H/W Bagamoyo	577	261	316	55%
5.	H/W Bahi	518	367	151	29%
6.	H/W Bariadi	489	186	303	62%
7.	H/Mji Bariadi	608	217	391	64%
8.	H/W Biharamulo	359	186	173	48%
9.	H/W Buchosa	572	167	405	71%
10.	H/W Buhigwe	578	164	414	72%
11.	H/W Bukoba	572	267	305	53%
12.	H/W Bukombe	377	300	77	20%
13.	H/W Bumbuli	457	188	269	59%
14.	H/W Bunda	236	183	53	22%
15.	H/Mji Bunda	332	185	147	44%
16.	H/W Busega	367	255	112	31%
17.	H/W Busokelo	301	126	175	58%
18.	H/W Butiama	658	250	408	62%
19.	H/W Chalinze	858	257	601	70%
20.	H/W Chato	584	372	212	36%
21.	H/W Chamwino	584	339	245	42%
22.	H/W Chunya	258	163	95	37%
23.	H/Jiji Dar es salaam	6	4	2	33%
24.	H/W Gairo	429	168	261	61%
25.	H/W Geita	699	282	417	60%
26.	H/Mji Geita	168	114	54	32%
27.	H/W Hai	392	325	67	17%
28.	H/W Hanang'	464	267	197	42%
29.	H/W Handeni	650	275	375	58%
30.	H/Mji Handeni	224	175	49	22%
31.	H/Mji Ifakara	198	118	80	40%
32.	H/W Igunga	570	425	145	25%
33.	H/W Ikungi	730	235	495	68%
34.	H/M Ilala	1,896	1,619	277	15%
35.	H/W Ileje	448	212	236	53%
36.	H/M Ilemela	311	182	129	41%
37.	H/W Iramba	577	269	308	53%
38.	H/W Iringa	473	427	46	10%
39.	H/W Itigi	532	72	460	86%
40.	H/W Itilima	634	210	424	67%
41.	H/Mji Kahama	392	212	180	46%
42.	H/W Kakonko	543	144	399	73%
43.	H/W Kalambo	878	314	564	64%
44.	H/W Kaliua	329	187	142	43%
45.	H/W Karagwe	339	234	105	31%
46.	H/W Karatu	397	323	74	19%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
47.	H/W Kasulu	324	126	198	61%
48.	H/Mji Kasulu	584	228	356	61%
49.	H/W Kibaha	451	302	149	33%
50.	H/Mji Kibaha	314	240	74	24%
51.	H/W Kibondo	608	298	310	51%
52.	H/M Kigamboni	788	271	517	66%
53.	H/W Kigoma	313	184	129	41%
54.	H/M Kigoma Ujiji	333	214	119	36%
55.	H/W Kilindi	460	215	245	53%
56.	H/W Kilombero	561	273	288	51%
57.	H/W Kilosa	1,310	475	835	64%
58.	H/W Kilwa	359	319	40	11%
59.	H/W Kisarawe	1,008	362	646	64%
60.	H/W Kiteto	360	255	105	29%
61.	H/W Kongwa	879	393	486	55%
62.	H/W Korogwe	534	450	84	16%
63.	H/Mji Korogwe	155	129	26	17%
64.	H/W Kwimba	100	39	61	61%
65.	H/W Kyela	560	367	193	34%
66.	H/W Kyerwa	404	131	273	68%
67.	H/W Lindi	397	246	151	38%
68.	H/M Lindi	150	146	4	3%
69.	H/W Longido	326	188	138	42%
70.	H/W Lushoto	983	381	602	61%
71.	H/W Madaba	144	80	64	44%
72.	H/W Magu	621	469	152	24%
73.	H/Mji Makambako	299	199	100	33%
74.	H/W Malinyi	232	106	126	54%
75.	H/W Manyoni	535	263	272	51%
76.	H/W Masasi	378	165	213	56%
77.	H/Mji Masasi	297	266	31	10%
78.	H/W Maswa	366	251	115	31%
79.	H/W Mbarali	642	309	333	52%
80.	H/Jiji Mbeya	525	396	129	25%
81.	H/W Mbeya	535	391	144	27%
82.	H/W Mbinga	358	195	163	46%
83.	H/Mji Mbinga	818	310	508	62%
84.	H/W Mbogwe	408	184	224	55%
85.	H/W Mbozi	437	131	306	70%
86.	H/W Mbulu	454	203	251	55%
87.	H/Mji Mbulu	345	265	80	23%
88.	H/W Meatu	250	148	102	41%
89.	H/W Meru	480	425	55	11%
90.	H/W Missenyi	449	208	241	54%
91.	H/W Misungwi	601	478	123	20%
92.	H/W Mkalama	395	222	173	44%
93.	H/W Mkinga	600	196	404	67%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
94.	H/W Momba	75	35	40	53%
95.	H/W Monduli	677	308	369	55%
96.	H/W Morogoro	643	385	258	40%
97.	H/W Moshi	2,309	2,011	298	13%
98.	H/M Moshi	370	324	46	12%
99.	H/W Mpanda	293	129	164	56%
100.	H/M Mpanda	145	108	37	26%
101.	H/W Mpimbwe	244	56	188	77%
102.	H/W Mpwapwa	655	363	292	45%
103.	H/W Msalala	277	237	40	14%
104.	H/W Mtwara	517	163	354	68%
105.	H/M Mtwara	243	161	82	34%
106.	H/W Muheza	823	271	552	67%
107.	H/W Musoma	380	201	179	47%
108.	H/M Musoma	370	158	212	57%
109.	H/W Mvomero	1,099	439	660	60%
110.	H/W Mwanga	786	360	426	54%
111.	H/Jiji Mwanza	1,367	870	497	36%
112.	H/W Nachingwea	1,076	244	832	77%
113.	H/W Namtumbo	828	266	562	68%
114.	H/Mji Nanyamba	326	122	204	63%
115.	H/W Nanyumbu	419	202	217	52%
116.	H/W Newala	439	122	317	72%
117.	H/Mji Newala	420	215	205	49%
118.	H/W Ngara	298	163	135	45%
119.	H/W Ngorongoro	983	203	780	79%
120.	H/W Njombe	351	282	69	20%
121.	H/W Nkasi	372	303	69	19%
122.	H/W Nsimbo	459	173	286	62%
123.	H/W Nyasa	352	244	108	31%
124.	H/W Pangani	320	232	88	28%
125.	H/W Rombo	692	294	398	58%
126.	H/W Rarya	358	244	114	32%
127.	H/W Ruangwa	428	269	159	37%
128.	H/W Rufiji	606	254	352	58%
129.	H/W Rungwe	745	476	269	36%
130.	H/W Same	484	380	104	21%
131.	H/W Sengerema	660	245	415	63%
132.	H/W Serengeti	580	382	198	34%
133.	H/W Shinyanga	425	195	230	54%
134.	H/M Shinyanga	267	190	77	29%
135.	H/W Siha	314	175	139	44%
136.	H/W Simanjiro	419	219	200	48%
137.	H/W Singida	494	203	291	59%
138.	H/M Singida	500	147	353	71%
139.	H/W Songea	252	162	90	36%

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Asilimia (%)
140.	H/M Songea	317	230	87	27%
141.	H/W Songwe	406	223	183	45%
142.	H/W Sumbawanga	763	363	400	52%
143.	H/M Sumbawanga	321	261	60	19%
144.	H/W Tabora	426	112	314	74%
145.	H/M Tabora	430	257	173	40%
146.	H/Jiji Tanga	620	412	208	34%
147.	H/W Tarime	518	185	333	64%
148.	H/M Temeke	1,569	1,265	304	19%
149.	H/MjiTunduma	170	110	60	35%
150.	H/W Tunduru	1,124	396	728	65%
151.	H/W Ukerewe	784	398	386	49%
152.	H/W Ulanga	789	332	457	58%
153.	H/W Urambo	442	221	221	50%
154.	H/W Ushetu	350	248	102	29%
155.	H/W Uvinza	732	226	506	69%
	JUMLA	80,102	42,558	37,544	47%

Kiambatisho Na. 30: Maafisa wanaokaimu kwa zaidi ya miezi 6

S/N	Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi		Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi
1.	H/Jiji Arusha	2	-	66.	H/W Manyoni	3	-
2.	H/W Arusha	3	-	67.	H/W Masasi	5	-
3.	H/W Babati	4	-	68.	H/Mji Masasi	6	-
4.	H/Mji Babati	2	-	69.	H/W Mbarali	2	-
5.	H/W Bahi	1	-	70.	H/Mji Mbanga	7	-
6.	H/W Biharamulo	1	-	71.	H/W Mbogwe	2	-
7.	H/W Buchosa	7	1	72.	H/W Mbulu	4	1
8.	H/W Buhigwe	5	3	73.	H/Mji Mbulu	0	3
9.	H/W Bukombe	8	-	74.	H/W Meatu	6	-
10.	H/W Bumbuli	2	-	75.	H/W Meru	1	-
11.	H/W Bunda	8	-	76.	H/W Mkalama	4	-
12.	H/Mji Bunda	3	-	77.	H/W Mkuranga	4	-
13.	H/W Butiama	5	-	78.	H/W Mlele	4	-
14.	H/W Chalinze	2	-	79.	H/W Momba	5	-
15.	H/W Chamwino	1	2	80.	H/W Monduli	2	2
16.	H/W Chemba	8	-	81.	H/W Morogoro	6	-
17.	H/W Chunya	1	-	82.	H/M Morogoro	4	-
18.	H/M Dodoma	3	-	83.	H/W Moshi	3	-
19.	H/W Gairo	3	-	84.	H/W Mpanda	8	-
20.	H/W Hai	2	-	85.	H/M Mpanda	4	-
21.	H/W Hanang'	2	-	86.	H/W Msalala	6	-

S/N	Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi		Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi
22.	H/W Handeni	8	-	87.	H/W Muheza	2	-
23.	H/Mji Ifakara	4	-	88.	H/W Musoma	5	-
24.	H/W Igunga	7	-	89.	H/M Musoma	4	-
25.	H/W Ikungi	3	-	90.	H/W Mvomero	4	-
26.	H/M Ilala	2	-	91.	H/W Mwanga	3	-
27.	H/W ileje	1	-	92.	H/Mji Nanyamba	2	-
28.	H/M Ilemela	3	-	93.	H/W Nanyumbu	3	-
29.	H/W Iramba	4	9	94.	H/Mji Newala	0	9
30.	H/M Iringa	3	-	95.	H/W Ngara	4	-
31.	H/W Itigi	6	2	96.	H/W Ngorongoro	4	2
32.	H/W Itilima	4	-	97.	H/W Njombe	1	-
33.	H/Mji Kahama	1	-	98.	H/W Nkasi	10	-
34.	H/W Kalambo	3	-	99.	H/W Nsimbo	8	-
35.	H/W Kaliua	2	-	100.	H/W Nyang'hwale	3	-
36.	H/W Karatu	3	-	101.	H/W Nyasa	4	-
37.	H/W Kasulu	5	-	102.	H/Mji Nzega	6	-
38.	H/Mji Kasulu	3	-	103.	H/W Pangani	5	-
39.	Kibaha H/Mji	4	-	104.	H/W Rombo	2	-
40.	H/W Kibiti	4	-	105.	H/W Rarya	5	-
41.	H/W Kibondo	3	-	106.	H/W Ruangwa	6	-
42.	H/W Kigoma	1	4	107.	H/W Rufiji	1	4
43.	H/M Kigoma	8	-	108.	H/W Rungwe	2	-

S/N	Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi		Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi
	Ujiji						
44.	H/W Kilindi	2	-	109.	H/W Same	3	-
45.	H/W Kilolo	1	-	110.	H/W Sengerema	8	-
46.	H/W Kilombero	3	-	111.	H/W Serengeti	7	-
47.	H/W Kilosa	5	-	112.	H/W Siha	4	-
48.	H/M Kinondoni	2	1	113.	H/W Sikonge	7	1
49.	H/W Kisarawe	3	8	114.	H/W Simanjiro	0	8
50.	H/W Kiteto	0	-	115.	H/W Singida	3	-
51.	H/W Kondoa	6	-	116.	H/W Songwe	3	-
52.	H/W Kongwa	8	-	117.	H/W Sumbawanga	2	-
53.	H/W Korogwe	2	-	118.	H/M Sumbawanga	6	-
54.	H/Mji Korogwe	1	4	119.	H/W Tabora	0	4
55.	H/W Kwimba	2	-	120.	Tandahimba H/W	8	-
56.	H/W Kyela	8	-	121.	H/W Tarime	8	-
57.	H/W Lindi	5	-	122.	H/Mji Tarime	7	-
58.	H/M Lindi	1	-	123.	H/Mji Tunduma	4	-
59.	H/W Longido	3	-	124.	H/W Tunduru	1	-
60.	H/W ludewa	2	-	125.	H/M Ubungo	2	-
61.	H/W Madaba	3	-	126.	H/W Ulanga	7	-
62.	H/W Mafia	5	-	127.	H/W Urambo	7	-
63.	H/W Magu	3	7	128.	H/W Uvinza	0	7
64.	H/W Makete	3	-	129.	H/W Wangingombe	6	-

S/N	Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi		Halmashari	Idadi ya watumishi wanao kaimu	idadi ya nafasi
65.	H/W Malinyi	5	-				
Jumla						491	74

Kiambatisho Na. 31:Makato yasiyowasilishwa katika Taasisi husika

Na.	Halmas hauri	Kodi ya mapato (Shs.)	Pensheni (Sh.)	Mengine (Sh.)	Kiasi (Sh.)	Adhabu (Sh.)
1.	H/W Arusha	1,094,454	63,105,179	11,186,979	75,386,612	637,439,071.42
2.	H/Mji Bariadi	0	10,120,917	0	10,120,917	0
3.	H/W Bunda	0	6,885,000	0	6,885,000	0
4.	H/W Busega	0	15,286,152	4,536,705	19,822,857	0
5.	H/W Gairo	0	8,783,996	0	8,783,996	0
6.	H/W Igunga	13,340,392	34,580,290	0	47,920,682	0
7.	H/M Illemela	0	2,003,635	0	2,003,635	0
8.	H/W Iramba	0	5,544,900	0	5,544,900	0
9.	H/W Iringa	0	0	2,244,800	2,244,800	0
10.	H/W Kilolo	677,800	34,860,502	366,668	35,904,970	557,564,950
11.	H/W Kilwa	0	32,651,560	0	32,651,560	400,784,106
12.	H/W Kisarawe	0	7,410,250	0	7,410,250	0
13.	H/W Lindi	0	96,220	0	96,220	7,019,788
14.	H/M Lindi	0	3,221,160	0	3,221,160	2,333,288,989
15.	H/W Longido	0	0	1,399,794	1,399,794	0
16.	H/W Lushoto	0	0	97,369,323	97,369,323	0
17.	H/W Madaba	0	0	28,222,096	28,222,096	0
18.	H/W Makete	0	10,485,240	0	10,485,240	0
19.	H/W Mbinga	0	269,978,285	0	269,978,285	0
20.	H/W Mbulu	0	0	13,692,665.	13,692,665.	0
21.	H/W Meru	0	6,192,000	0	6,192,000.	0
22.	H/W Misungwi	0	4,495,778	0	4,495,778	0
23.	H/W Monduli	0	69,138,032	0	69,138,032	0
24.	H/W Msalala	0	6,152,105	0	6,152,105	0
25.	H/Jiji Mwanza	0	11,081,921	0	11,081,921	0
26.	H/W Nachingwea	0	8,361,896	0	8,361,896	737,836,882
27.	H/Mji Nanyam	0	4,457,200	0	4,457,200	2,469,874

Na.	Halmas hauri	Kodi ya mapato (Shs.)	Pensheni (Sh.)	Mengine (Sh.)	Kiasi (Sh.)	Adhabu (Sh.)
	ba					
28.	H/W Ngorongoro	1,820,850	2,396,200	4,101,470	8,318,520.00	0
29.	H/Mji Nzega	0	20,363,080	0	20,363,080.00	0
30.	H/W Shinyanga	2,108,014	3,448,568	3,953,108	9,509,690.00	0
31.	H/W Sikonge	0	19,850,842	0	19,850,842	0
32.	H/M Sumbawanga	0	12,677,693	0	12,677,693	0
33.	H/Jiji Tanga	0	8,250,000	0	8,250,000	0
34.	H/W Tunduru	0	18,463,904	0	18,463,904	690,599,259
35.	H/W Urambo	0	1,558,380	0	1,558,380	0
36.	H/W Ushetu	0	0	5,440,527	5,440,527	0
		19,462,710	789,805,297	238,902,305	1,048,170,313	6,929,864,090

Kiambatisho Na. 32: Watumishi waliohamishwa vituo vya kazi lakini mishahara yao inalipwa na Halmashauri walizotoka

Na.	Halmashauri	Idadi ya Wafanyakazi			Kiasi (Sh.)
		Waliohamia	Waliohamia	Jumla	
1.	H/W Bagamoyo	235	0	235	0
2.	H/W Bariadi	22	0	22	0
3.	H/W Bukombe	19	0	19	0
4.	H/W Busega	52	10	62	0
5.	H/M Dodoma	4	0	4	0
6.	H/M Illemela	69	0	69	72,217,000
7.	H/Mji Kibaha	114	0	114	0
8.	H/W Kibondo	30	0	30	0
9.	H/M Kigamboni	11659	0	11659	0
10.	H/W Kigoma	15	0	15	0
11.	H/W Kilombero	17	0	17	0
12.	H/W Longido	10	29	39	0
13.	H/W Mafia	5	0	5	0
14.	H/W Malinyi	18	0	18	0
15.	H/Mji Mbinga	21	0	21	80,392,000
16.	H/W Mbozi	9	0	9	69,411,000
17.	H/W Mbulu	103	23	126	0

Na.	Halmashauri	Idadi ya Wafanyakazi			Kiasi (Sh.)
		Waliohamia	Waliohamia	Jumla	
18.	H/Mji Mbulu	22	0	22	58,848,000
19.	H/W Mkinga	12	0	12	0
20.	H/W Morogoro	45	50	95	0
21.	H/W Nachingwea	28	0	28	0
22.	H/W Namtumbo	10	0	10	186,828,000
23.	H/Mji Nanyamba	35	0	35	0
24.	H/W Nyasa	27	0	27	152,952,000
25.	H/W Rufiji	56	0	56	0
26.	H/W Simanjiro	26	10	36	0
27.	H/Mji Songwe	17	0	17	0
28.	H/M Tabora	24	0	24	120,073,000
29.	H/W Tandahimba	5	0	5	0
30.	H/M Temeke	224	0	224	0
31.	H/Mji Tunduma	9	0	9	0
32.	H/W Tunduru	6	0	6	0
33.	H/W Ukerewe	20	0	20	0
	Jumla			13,090	740,721,000

Kiambatisho Na. 33: Fedha za utekelezaji wa miradi ambazo hazijatumika

Taarifa ya Mapato na Matumizi mradi wa miradi mikubwa ya maendeleo ya halmashauri (LGCDG)					
Na.	Jina la Halmashauri	(A) Fedha zilizopo (Sh.)	(B) Matumizi Halisi (Sh.)	C=(A-B) Bakaa (Sh.)	C/A Bakaa (%)
1.	H/Jiji Arusha	1,100,000,000	527,383,570	572,616,430	52
2.	H/W Buchosa	2,000,000,000	1,167,180,203	832,819,797	42
3.	H/Mji Bukoba	1,023,130,000	-	1,023,130,000	100
4.	H/W Bumbuli	1,101,891,149	797,093,494	304,797,655	28
5.	H/W Bunda	2,457,895,000	1,288,772,028	1,169,122,973	48
6.	H/Mji Ifakara	2,457,895,000	1,570,082,361	887,812,639	36
7.	H/M Ilala	6,925,197,000	79,465,039	6,845,731,961	99
8.	H/W Itilima	968,692,145	637,187,045	331,505,100	34
9.	H/W Karatu	975,268,615	575,268,615	400,000,000	41
10.	H/W Kibiti	2,000,000,000	971,018,148	1,028,981,852	51
11.	H/W Kilosa	806,000,000	356,570,518	449,429,482	56
12.	H/W Kyerwa	400,000,000	-	400,000,000	100
13.	H/W Liwale	29,785,000	-	29,785,000	100
14.	H/W Longido	1,100,000,000	875,878,457	224,121,543	20
15.	H/W Malinyi	2,453,695,000	1,625,940,643	827,754,357	34
16.	H/W Mbulu	1,500,000,000	-	1,500,000,000	100
17.	H/Mji Mbulu	1,000,000,000	767,428,102	232,571,899	23
18.	H/W Missenyi	400,000,000	-	400,000,000	100
19.	H/W Nachingwea	882,119,200	361,176,858	520,942,342	59
20.	H/W Pangani	1,333,098,444	437,207,794	895,890,650	67
21.	H/W Rufiji	802,047,767	400,000,000	402,047,767	50
22.	H/W Serengeti	400,000,000	-	400,000,000	100
23.	H/Mji Shinyanga	500,000,000	28,801,000	471,199,000	94
24.	H/W Songwe	2,457,890,000	916,457,946	1,541,432,054	63
25.	H/Mji Tarime	920,877,785	43,790,528	877,087,257	95
Jumla		35,995,482,105	13,426,702,349	22,568,779,756	63

Taarifa ya Mapato na Matumizi mradi wa ULGSP					
Na.	Jina la Halmashauri	(A) Fedha zilizopo (Sh.)	(B) Matumizi Halisi (Sh.)	C=(A-B) Bakaa (Sh.)	C/A Bakaa (%)
1.	H/W Babati	6,291,186,308	2,273,014,134	4,018,172,174	64
2.	H/W Bariadi	11,964,025,074	7,033,057,430	4,930,967,644	41
3.	H/W Korogwe	3,398,426,222	2,218,789,642	1,179,636,580	35
4.	H/M Lindi	4,727,056,519	3,087,521,237	1,639,535,282	35
5.	H/M Moshi	15,476,562,338	9,044,856,999	6,431,705,339	42
6.	H/Mji Mpanda	6,562,176,560	3,400,043,836	3,162,132,724	48
7.	H/M Musoma	10,082,861,392	2,750,758,518	7,332,102,874	73
8.	H/W Serengeti	975,579,577	717,796,526	257,783,051	26
9.	H/M Shinyanga	12,255,235,625	3,136,105,821	9,119,129,804	74
10.	H/M Sumbawanga	15,900,519,753	11,138,435,614	4,762,084,139	30
	Jumla Ndogo	87,633,629,368	44,800,379,758	42,833,249,610	49
	Taarifa ya mapato na Matumizi mradi wa program ya uboreshaji wa elimu(EQUIP)				
	Jina la Halmashauri	(A) Fedha zilizopo (Sh.)	(B) Matumizi Halisi (Sh.)	C=(A-B) Bakaa (Sh.)	C/A Bakaa (%)
1.	H/W Bariadi	726,341,626	650,220,626	76,121,000	10
2.	H/Mji Bariadi	466,515,127	367,609,032	98,906,095	21
3.	H/W Buhigwe	777,053,107	518,330,315	258,722,792	33
4.	H/W Bunda	559,870,767	432,682,729	127,188,038	23
5.	H/W Itilima	832,002,902	636,059,570	195,943,332	24
6.	H/Mji Kahama	713,587,305	499,781,276	213,806,029	30
7.	H/Mji Kasulu	864,298,649	540,182,055	324,116,594	38
8.	H/W Kibondo	775,832,883	544,490,377	231,342,506	30
9.	H/W Kigoma	795,226,937	683,190,135	112,036,802	14
10.	H/W Kilwa	891,202,198	640,521,024	250,681,174	28
11.	H/W Kishapu	917,121,523	672,298,213	244,823,310	27
12.	H/W Kongwa	761,837,779	576,607,714	185,230,065	24
13.	H/W Musoma	975,579,577	717,796,526	257,783,051	26
14.	H/M Musoma	565,433,639	281,473,408		50

				283,960,231	
15.	H/W Nachingwea	1,009,940,453	657,967,062	351,973,391	35
16.	H/W Ruangwa	800,629,197	540,129,014	260,500,183	33
17.	H/W Shinyanga	1,068,488,409	723,462,327	345,026,082	32
18.	H/M Shinyanga	640,643,821	437,685,138	202,958,683	32
19.	H/W Rarya	924,976,190	726,106,081	202,958,683	22
20.	H/Mji Tarime	478,573,923	293,956,570	184,617,353	39
21.	H/M Tarime	1,084,760,890	721,329,868	363,431,022	34
Jumla		14,787,819,189	10,463,474,765	4,772,126,416	29

Taarifa ya Mapato na Matumizi Mfuko wa Jimbo (CDCF)					
	Jina la Halmashauri	(A) Fedha zilizopo (Sh.)	(B) Matumizi Halisi (Sh.)	C=(A-B) Bakaa (Sh.)	C/A Bakaa (%)
1.	H/W Babati	75,386,000	42,410,000	32,976,000	44
2.	H/W Kilosa	105,525,000	50,580,500	54,944,500	52
3.	H/Mji Korogwe	36,102,200	12,442,000	23,660,200	66
4.	H/W Longido	48,454,006	-	48,454,006	100
5.	H/W Mbulu	57,198,065	3,404,950	53,793,115	94
6.	H/W Meru	86,717,000	-	86,717,000	100
7.	H/W Rombo	59,079,058	20,860,000	38,219,058	65
8.	H/W Tarime	52,348,000	33,687,436	18,660,564	36
9.	H/W Ukerewe	67,262,000	53,087,968	14,174,032	69
Jumla		528,992,271	195,612,854	371,598,475	63

Taarifa ya Mapato na Matumizi Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF)					
	Jina la Halmashauri	(A) Fedha zilizopo (Sh.)	(B) Matumizi Halisi (Sh.)	C=(A-B) Bakaa (Sh.)	C/A Bakaa (%)
1.	H/W Chamwino	268,182,252	89,922,674	178,259,578	66
2.	H/W Longido	135,910,382	82,772,804	53,137,578	39
3.	H/W Mpwapwa	293,229,938	164,721,361	128,508,577	44
4.	H/W Msalala	256,042,617	156,679,865	99,362,752	39
5.	H/W Shinyanga	123,654,683	77,824,703	45,829,979	37
6.	H/W Ushetu	166,650,201	112,561,116	54,089,085	32

	Jumla Ndogo	1,243,670,073	684,482,523	559,187,549	45
Taarifa ya Mapato na Matumizi Miradi mingine					
	Jina la Halmashauri	(A) Fedha zilizopo (Sh.)	(B) Matumizi Halisi (Sh.)	C=(A-B) Bakaa (Sh.)	C/A Bakaa (%)
Fedha Maalum					
1.	H/W Busokelo	1,400,000,000	229,657,595	1,170,342,405	84
Taarifa ya Mapato na Matumizi mfuko wa wanawake na vijana (WYDF)					
1.	H/M Temeke	964,279,793	-	964,279,793	100
Taarifa ya mapato na Matumizi fedha za Maendeleo ya sekta ya Afya (HSDG)					
1.	H/W Kilwa	1,800,000,000	883,333,367	916,666,633	51
Taarifa ya mapato na matumizi fedha za Lipa kwa Matokeo Makubwa (MRADI WA LIPA KWA MATOKEO)					
1.	H/M Morogoro	112,459,218	72,012,357	40,446,861	36
2.	H/W Kilindi	145,893,854	77,326,322	68,567,532	47
Jumla		258,353,072	149,338,679	109,014,393	42
Taarifa ya mapato na matumizi fedha za mradi wa kutokomeza ukimwi kwa watoto na familia (EGPAF)					
1.	H/W Rombo	187,066,863	149,335,370	37,731,493	20
Taarifa ya mapato na Matumizi Mfuko wa ABBOT					
1.	H/W Mkinga	76,940,175	46,963,124	29,977,051	39
Jumla Kuu		4,686,639,903	1,458,628,135	3,228,011,768	69

Kiambatisho Na. 34: Fedha za Miradi ya maendeleo ambayo haikutumika

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
1.	H/Jiji Arusha	8,958,226,000	8,415,290,000	542,936,000	6
2.	H/W Arusha	4,933,749,592	4,428,116,134	505,633,458	10
3.	H/W Babati	2,077,544,000	1,498,759,000	578,785,000	28
4.	H/Mji Babati	9,269,661,797	5,218,692,751	4,050,969,045	44
5.	H/W Bagamoyo	354,836,196	227,469,833	127,366,363	36
6.	H/W Bahi	3,947,170,981	3,186,465,167	760,705,814	19
7.	H/W Bariadi	1,896,819,000	1,878,119,000	18,700,000	1
8.	H/Mji Bariadi	15,797,031	10,506,037	5,290,994	33
9.	H/W Biharamulo	1,968,606,660	1,679,737,121	288,869,539	15
10.	H/W Buchosa	4,536,834,000	3,094,117,000	1,442,717,000	32
11.	H/W Buhigwe	3,905,732,000	1,298,838,000	2,606,894,000	67
12.	H/W Bukoba	6,803,539,050	5,841,891,947	961,647,103	14
13.	H/M Bukoba	9,264,106,740	2,416,910,347	6,847,196,393	74
14.	H/W Bukombe	996,948,000	490,757,000	506,191,000	51
15.	H/W Bumbuli	3,501,506,933	2,416,095,513	1,085,411,420	31
16.	H/W Bunda	1,870,436,000	1,250,785,000	619,651,000	33
17.	H/Mji Bunda	3,243,031,260	2,073,908,288	1,169,122,972	36
18.	H/W Busega	2,663,883,801	2,018,617,143	645,266,658	24
19.	H/W Busokelo	6,580,861,813	4,482,803,824	2,098,057,989	32
20.	H/W Butiama	1,879,900,612	903,859,936	976,040,675	52
21.	H/W Chalinze	1,439,282,940	1,439,282,940	-	-
22.	H/W Chamwino	3,238,778,392	1,824,196,204	1,414,582,188	44
23.	H/W Chato	7,884,339,309	7,414,503,573	469,835,736	6
24.	H/W Chemba	2,883,509,005	1,736,455,759	1,147,053,245	40
25.	H/W Chunya	1,056,906,614	656,906,614	400,000,000	38

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
26.	H/Jiji Dar es Salaam	4,146,089,580	67,089,580	4,079,000,000	98
27.	H/Jiji Dodoma	7,229,122,204	6,190,902,133	1,038,220,071	14
28.	H/W Gairo	2,550,999,529	1,978,505,949	572,493,581	22
29.	H/W Geita	325,000,000	325,000,000	-	-
30.	H/Mji Geita	16,471,252,985	6,413,070,607	10,058,182,376	61
31.	H/W Hai	496,896,935	263,104,532	233,792,402	47
32.	H/W Hanang'	1,301,045,759	849,438,856	451,606,903	35
33.	H/W Handeni	1,828,360,510	853,069,521	975,290,989	53
34.	H/Mji Handeni	2,998,246,879	1,534,651,528	1,463,595,351	49
35.	H/Mji Ifakara	1,668,963,318	1,668,963,318	-	-
36.	H/W Igunga	2,525,159,712	1,901,729,025	623,430,687	25
37.	H/W Ikungi	2,535,825,000	1,465,682,000	1,070,143,000	42
38.	H/M Ilala	15,722,134,470	8,341,053,020	7,381,081,450	47
39.	H/W Ileje	1,945,083,241	1,507,429,585	437,653,656	23
40.	H/M Ilemela	4,731,684,138	4,197,404,517	534,279,620	11
41.	H/W Iramba	1,589,860,000	1,511,988,000	77,872,000	5
42.	H/W Iringa	9,803,322,770	7,342,117,211	2,461,205,559	25
43.	H/M Iringa	9,943,832,275	7,735,753,022	2,208,079,253	22
44.	H/W Itigi	4,041,995,709	2,998,749,662	1,043,246,047	26
45.	H/W Itilima	6,162,415,355	4,879,623,299	1,282,792,055	21
46.	H/Mji Kahama	1,302,599,855	1,030,621,438	271,978,417	21
47.	H/W Kakonko	2,629,798,000	915,356,000	1,714,442,000	65
48.	H/W Kalambo	4,005,469,000	2,536,427,000	1,469,042,000	37
49.	H/W Kaliua	1,868,959,859	1,186,329,022	682,630,837	37
50.	H/W Karagwe	3,910,302,389	3,865,437,880	44,864,509	1

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
51.	H/W Karatu	5,077,230,525	4,304,829,013	772,401,512	15
52.	H/W Kasulu	3,852,888,000	3,119,325,000	733,563,000	19
53.	H/Mji Kasulu	5,595,849,854	2,946,927,009	2,648,922,845	47
54.	H/W Kibaha	3,897,153,446	2,551,542,209	1,345,611,238	35
55.	H/Mji Kibaha	14,814,335,042	8,145,546,310	6,668,788,732	45
56.	H/W Kibiti	5,070,534,550	3,043,585,810	2,026,948,740	40
57.	H/W Kibondo	1,737,947,205	1,348,305,643	389,641,562	22
58.	H/M kigamboni	2,903,545,702	1,980,208,528	923,337,174	32
59.	H/W Kigoma	2,693,588,585	1,733,728,552	959,860,033	36
60.	H/M Kigoma Ujiji	4,837,687,993	4,616,423,633	221,264,360	5
61.	H/W Kilindi	3,526,336,392	2,401,549,569	1,124,786,823	32
62.	H/W Kilolo	2,420,155,417	2,420,155,417	-	-
63.	H/W Kilombero	2,978,061,524	2,901,061,755	76,999,769	3
64.	H/W Kilosa	3,256,608,838	2,586,129,441	670,479,397	21
65.	H/W Kilwa	3,343,526,392	2,286,571,759	1,056,954,633	32
66.	H/M Kinondoni	19,947,997,033	15,952,909,577	3,995,087,456	20
67.	H/W Kisarawe	3,673,741,567	2,493,695,008	1,180,046,559	32
68.	H/W Kishapu	1,913,703,683	1,513,703,683	400,000,000	21
69.	H/W Kiteto	4,526,546,812	4,477,878,796	48,668,016	1
70.	H/W Kondoa	4,028,122,242	2,699,501,798	1,328,620,443	33
71.	H/Mji Kondoa	6,577,738,764	4,028,399,535	2,549,339,229	39
72.	H/W Kongwa	6,001,372,979	5,329,310,033	672,062,946	11
73.	H/W Korogwe	1,237,125,356	1,191,295,308	45,830,048	4
74.	H/Mji Korogwe	2,916,611,521	2,355,488,408	561,123,113	19
75.	H/W Kwigwa	2,937,135,624	1,905,615,142	1,031,520,482	35
76.	H/W Kyela	655,681,777	553,061,000	102,620,777	16

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
77.	H/W Kyerwa	4,463,165,595	2,908,521,892	1,554,643,704	35
78.	H/W Lindi	481,831,000	481,831,000	-	-
79.	H/M Lindi	6,530,801,868	4,573,084,795	1,957,717,073	30
80.	H/W Liwale	1,672,148,000	1,218,812,000	453,336,000	27
81.	H/W Longido	3,921,072,000	3,508,712,000	412,360,000	11
82.	H/W Ludewa	156,607,948	156,607,948	-	-
83.	H/W Lushoto	2,161,739,895	1,215,623,160	946,116,735	44
84.	H/W Madaba	3,688,290,989	1,802,352,108	1,885,938,881	51
85.	H/W Mafia	2,907,608,705	1,239,316,293	1,668,292,412	57
86.	H/Mji Mafinga	3,513,074,471	2,790,859,741	722,214,730	21
87.	H/W Magu	4,200,074,847	3,620,846,880	579,228,100	14
88.	H/Mji Makambako	2,149,485,458	1,007,084,425	1,142,401,033	53
89.	H/W Makete	1,330,308,316	993,585,342	336,722,973	25
90.	H/W Malinyi	3,638,766,000	2,281,262,000	1,357,504,000	37
91.	H/W Manyoni	1,229,565,161	631,166,151	598,399,010	49
92.	H/W Masasi	7,312,554,033	6,695,696,727	616,857,306	8
93.	H/Mji Masasi	2,067,798,006	1,310,819,906	756,978,100	37
94.	H/W Maswa	2,129,137,750	1,602,398,550	526,739,200	25
95.	H/W Mbarali	2,005,515,426	2,005,515,426	-	-
96.	H/Jiji Mbeya	6,024,565,226	5,392,413,334	632,151,892	10
97.	H/W Mbeya	3,332,020,306	2,555,374,421	776,645,885	23
98.	H/W Mbinga	945,318,430	685,193,528	260,124,902	28
99.	H/Mji Mbinga	3,579,896,632	2,790,767,074	789,129,558	22
100.	H/W Mbogwe	2,426,685,000	1,649,012,000	777,673,000	32
101.	H/W Mbozi	5,000,352,443	4,677,891,342	322,461,101	6

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
102.	H/W Mbulu	2,509,779,657	706,735,145	1,803,044,512	72
103.	H/Mji Mbulu	1,958,554,000	1,185,695,000	772,859,000	39
104.	H/W Meatu	1,280,782,456	880,387,560	400,394,896	31
105.	H/W Meru	2,129,902,670	1,769,063,130	360,839,540	17
106.	H/W Missenyi	1,422,005,541	692,606,410	729,399,131	51
107.	H/W Misungwi	1,951,455,413	1,395,420,372	556,035,041	28
108.	H/W Mkalama	2,594,798,000	1,861,599,000	733,199,000	28
109.	H/W Mkinga	4,867,094,124	3,792,635,526	1,074,458,598	22
110.	H/W Mkuranga	1,167,513,065	1,167,513,065	-	-
111.	H/W Mlele	3,388,364,000	2,220,306,000	1,168,058,000	34
112.	H/W Momba	2,748,099,722	1,807,736,064	940,363,658	34
113.	H/W Monduli	2,789,113,847	2,017,751,034	771,362,813	28
114.	H/W Morogoro	4,218,522,964	2,827,788,880	1,390,734,084	33
115.	H/M Morogoro	23,518,772,429	12,767,884,090	10,750,888,340	46
116.	H/W Moshi	1,011,987,976	1,011,987,976	-	-
117.	H/M Moshi	16,492,038,224	10,039,295,009	6,452,743,215	39
118.	H/W Mpanda	2,545,160,601	1,468,039,535	1,077,121,066	42
119.	H/Mji Mpanda	11,850,477,513	6,516,921,680	5,333,555,833	45
120.	H/W Mpimbwe	1,668,769,892	1,667,721,037	1,048,854	0
121.	H/W Mpwapwa	3,699,558,018	2,038,446,277	1,661,111,742	45
122.	H/W Msalala	1,811,368,637	1,361,898,913	449,469,724	25
123.	H/W Mtwara	2,754,560,426	1,558,637,497	1,195,922,930	43
124.	H/M Mtwara	1,692,050,000	1,397,551,000	294,499,000	17
125.	H/W Mufindi	1,728,832,027	1,133,736,177	595,095,850	34
126.	H/W Muheza	875,435,255	782,627,302	92,807,953	11
127.	H/W Muleba	3,507,375,796	3,491,759,207	15,616,589	0

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
128.	H/W Musoma	1,608,564,837	706,151,114	902,413,723	56
129.	H/M Musoma	12,269,026,778	4,413,943,968	7,855,082,810	64
130.	H/W Mvomero	5,217,214,742	4,525,762,705	691,452,037	13
131.	H/W Mwanga	1,915,531,178	1,348,572,516	566,958,663	30
132.	H/Jiji Mwanza	9,073,563,093	8,424,321,446	649,241,647	7
133.	H/W Nachingwea	1,747,085,598	770,796,104	976,289,494	56
134.	H/W Namtumbo	648,370,278	462,857,600	185,512,678	29
135.	H/Mji Nanyamba	4,982,936,000	4,715,958,000	266,978,000	5
136.	H/W Nanyumbu	2,283,910,344	1,831,859,549	452,050,795	20
137.	H/W Newala	2,071,146,004	1,984,667,480	86,478,524	4
138.	H/Mji Newala	3,014,804,289	2,378,391,452	636,412,837	21
139.	H/W Ngara	1,800,366,438	1,633,961,998	166,404,440	9
140.	H/W Ngorongoro	4,895,847,514	3,969,794,644	926,052,870	19
141.	H/W Njombe	1,285,956,683	1,151,989,021	133,967,662	10
142.	H/Mji Njombe	17,061,352,444	5,052,558,119	12,008,794,325	70
143.	H/W Nkasi	6,723,027,000	4,492,240,000	2,230,787,000	33
144.	H/W Nsimbo	2,685,534,809	2,628,067,327	57,467,482	2
145.	H/W Nyang'hwale	5,219,928,000	3,886,519,000	1,333,409,000	26
146.	H/W Nyasa	4,738,864,517	2,719,835,277	2,019,029,240	43
147.	H/W Nzega	1,428,768,000	545,823,410	882,944,590	62
148.	H/Mji Nzega	3,394,055,250	2,030,597,466	1,363,457,784	40
149.	H/W Pangani	3,102,035,522	1,362,977,501	1,739,058,021	56
150.	H/W Rombo	1,882,927,296	1,762,793,650	120,133,646	6
151.	H/W Rarya	4,180,405,776	3,748,595,537	431,810,239	10
152.	H/W Ruangwa	2,556,891,354	2,457,391,354	99,500,000	4

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
153.	H/W Rufiji	1,348,592,180	948,592,180	400,000,000	30
154.	H/W Rungwe	2,866,536,997	2,144,734,071	721,802,926	25
155.	H/W Same	1,268,034,375	1,239,125,594	28,908,781	2
156.	H/W Sengerema	1,609,963,000	1,512,018,000	97,945,000	6
157.	H/W Serengeti	1,715,866,000	1,095,653,000	620,213,000	36
158.	H/W Shinyanga	2,827,436,112	2,511,892,069	315,544,043	11
159.	H/M Shinyanga	13,151,170,170	3,588,052,844	9,563,117,326	73
160.	H/W Siha	445,297,399	223,207,447	222,089,951	50
161.	H/W Sikonge	3,352,730,244	1,704,536,344	1,648,193,900	49
162.	H/W Simanjiro	3,948,455,200	1,995,614,000	1,952,841,200	49
163.	H/W Singida	1,529,797,000	955,552,000	574,245,000	38
164.	H/M Singida	11,290,652,612	10,914,531,982	376,120,630	3
165.	H/W Songea	2,691,325,503	1,650,162,004	1,041,163,499	39
166.	H/M Songea	19,109,496,461	3,192,994,413	15,916,502,048	83
167.	H/W Songwe	3,639,404,622	1,589,736,256	2,049,668,366	56
168.	H/W Sumbawanga	1,140,572,689	900,081,690	240,490,999	21
169.	H/M Sumbawanga	18,457,323,976	14,033,778,305	4,423,545,671	24
170.	H/W Tabora	6,254,318,000	5,588,302,000	666,016,000	11
171.	H/M Tabora	18,816,171,079	7,508,603,813	11,307,567,266	60
172.	H/W Tandahimba	1,252,217,565	1,115,355,073	136,862,492	11
173.	H/Jiji Tanga	8,853,102,345	7,748,914,063	1,104,188,282	12
174.	H/W Tarime	889,274,290	671,878,148	217,396,142	24
175.	H/Mji Tarime	1,243,684,130	337,776,345	905,907,785	73
176.	H/M Temeke	21,522,661,271	20,967,753,487	554,907,784	3

Na.	Halmashauri ya Wilaya	Fedha zilizokuwapo (Sh.)	Fedha zilizotumika (Sh.)	Fedha zilizobaki (Sh.)	% ya zilizobaki
177.	H/Mji Tunduma	3,440,311,093	1,723,941,240	1,716,369,853	50
178.	H/W Tunduru	3,091,302,756	1,988,787,913	1,102,514,843	36
179.	H/M Ubungo	5,799,545,911	2,749,588,911	3,049,957,000	53
180.	H/W Ukerewe	1,798,899,267	1,242,148,676	556,750,591	31
181.	H/W Ulanga	2,610,276,000	2,229,829,000	380,447,000	15
182.	H/W Urambo	1,647,740,744	1,203,927,696	443,813,049	27
183.	H/W Ushetu	2,514,999,446	1,132,011,030	1,382,988,416	55
184.	H/W Uvinza	2,089,687,520	1,360,429,000	729,258,520	35
185.	H/W Wanging'ombe	5,434,526,228	3,886,222,387	1,548,303,841	28
	Jumla	793,817,895,707	532,367,976,921	261,449,918,916	33

Kiambatisho Na. 35: Dosari zilizobainika wakati wa utekelezaji wa Miradi

Jina la Jina la Mradi Mapungufu Halmashauri	
1. H/W Chato	<p>Wodi ya wazazi - Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Milango minane haijawekwa • Choo hakijapakwa rangi • Vigae kwenye vyoo viwili na bafu mbili hazijawekwa <p>Wodi ya watoto- Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Vitasa vya milango haijawekwa • Vitasa vya madirisha ya Alluminium haijawekwa • Jengo halijapakwa rangi • Vigae kwenye baadhi ya sehemu havijawekwa <p>Jengo la Maabara - Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Milango tisa haijapakwa rangi • Kabati la vyombo jengo la maabara haijafanyika <p>Jengo la Upasuaji - Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Milango kumi na tatu haijawekwa • Jengo halijapakwa rangi <p>Nyumba ya watumishi (mbili kwa moja)- Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Milango tisa haijapakwa rangi • Jengo halijapakwa rangi <p>Chumba cha maiti - Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Milango kumi haijapakwa rangi • Jengo halijapakwa rangi • Baadhi ya Milango imewekwa lakini haijapakwa rangi • Meza kwa ajili ya uchunguzi wa maiti haijakamilika • Jokofu halijawekwa <p>Sehemu ya kufulia - Kituo cha Afya Kachwamba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabomba na Mfumo wa maji haujakamilika • Milango haijapakwa rangi • Jengo halijapakwa rangi • Mashine ya kufulia haijawekwa <p>Njia ya kupita wagonjwa- Kituo cha Afya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbao za dari hazijawekwa dawa • Njia ya kuititia wagonjwa imewekwa dari nusu

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
	Kachwamba	<ul style="list-style-type: none"> Njia ya kupitia wagonjwa imetengenezwa nusu Sakafu hajakamilika Mabati yaliyotumika ni ya kipimo cha geji 30 badala ya kipimo cha geji 28 kama inavyotakiwa kwenye majengo ya Serikali
2. H/Mji Tarime	Ukamilishaji wa vyumba nya madarasa shule za msingi Bugosi and Nyandoto	<p>Shule ya Msingi Bugosi Fedha zilikuwa kwa ajili ya ujenzi wa madarasa mawili lakini kutokana na upungufu wa fedha ni darasa moja tu limekamilika na lingine halijakamilika</p> <p>Shule ya Msingi Nyandoto Fedha zilikuwa kwa ajili ya ujenzi wa madarasa mawili lakini kutokana na upungufu wa fedha ni darasa moja tu limekamilika na lingine halijakamilika</p>
	<p>Shule ya Sekondari Boman (Sh.12,312,235.28)), Shule ya Sekondari Nyandoto (Sh.16,093,529.40) na shule ya Sekondari Mogabiri (Sh.7,000,00)</p>	<p>Shule ya Sekondari Nyandoto</p> <ul style="list-style-type: none"> fedha ni kwa ajili ya ujenzi wa maabara tatu maabara mbili hazijawekewa madirisha ya alumini ukuta wa nje haujapigwa plasta kutokana na upungufu wa fedha mfumo wa maji taka haujakamilika na na shimo la maji taka halijatengenezwa bodi ya dari hajawekwa kwenye maabara zote tatu vifaa nya maabara bado hazijanunuliwa <p>Shule ya Sekondari Boman</p> <ul style="list-style-type: none"> fedha zilikuwa kwa ajili ya ukamilishaji wa madarasa mawili na ofisi moja ya walimu ukamilishiji haujafanya kutokana na ukosefu wa fedha
	Shule ya Msingi Mtahuru Fedha kwa ajili ya ujenzi wa madarasa mawili, darasa moja, ofisi moja na choo cha wanafunzi	<ul style="list-style-type: none"> Majengo hayana Samani za ofisi
3. H/W Kwimba	Ujenzi wa nyumba 4 (Mbili kwa Moja)	(i) Ujenzi upo katika hatua za mwisho (Mabomba na mfumo wa maji taka). hata hivyo hatukuweza kujua kazi ambazo

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
		<p>hazijafanyika za mabomba na majitaka kutokana na kutojumuishwa kwenye makadirio ya injinia</p> <p>(ii) Mapungufu katika manunuzi ya vifaa vya ujenzi kiasi cha Sh..23,807,000</p>
4. H/W Shinyanga	Miundombinu ya shule ya Msingi Mwabuki	Milango bado haijawekwa. Pia nimebaini choo cha wanafunzi na choo cha walimu kimewekwa paa baadhi ya sehemu na shimo la maji taka kwa choo cha wanafunzi linaendelea na ujenzi
5. H/W Mon dul	<p>Ujenzi wa maabara shule ya Sekondari Oltinga</p> <p>Ujenzi wa darasa na ofisi shule ya msingi Mfereji</p> <p>Ujenzi wa darasa na ofisi shule ya Sekondari Ole Sokoine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ujenzi wa Chumba cha maabara haujakamilika - Ufa ukuta wa nyuma kati ya darasa na ofisi ya walimu - ujenzi umefanyika bila kuweka miundombinu kwa wanafunzi wenye mahitaji maalum - Kutokuwapo na ripoti ya ukaguzi ya injinia - Hakukuwa na tangazo la Zabuniya kazi - Hakukuwa na muhtasari wa vikao kuitisha manunuzi ya vifaa ya ujenzi - ufa kwenye ukuta wa nyuma - veranda kuwa chini kuliko maeneo mengine - ujenzi umefanyika bila kuweka miundombinu kwa wanafunzi wenye mahitaji maalumu - Kutokuwapo na ripoti ya ukaguzi ya injinia
6. H/W Handeni	Ujenzi wa kituo cha afya Kabubu	Kazi zenye thamani ya Sh. 26,441,590 hazijakamilika
7. H/Mji Korogwe	Ujenzi wa bweni shule ya Sekondari Semkiwa	<ul style="list-style-type: none"> - Madirisha kumi hayajawekwa vioo na vitasa vyake - Vifaa vya umeme na mfumo wa maji taka havijawekwa - Sakafu haijawekwa vizuri ikiwa na mwinuko usio wa kawaida na pia kukosa sehemu ya kutolea maji wakati wa kufanya usafi. - uboreshaji wa mazingira yanayozunguka jengo haujfanyika. Vilima vya udongo kuzunguka bweni vimeachwa bila kusambazwa - bweni limepangwa kuhifadhi wanafunzi 80 lakini vitanda bado havijawekwa bwenini. Ni vitanda 30 tu vilinunuliwa na kuwekwa

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
		kwenye bweni lingine ambalo limejengwa kwa nguvu ya jamii .
	Ujenzi wa darasa shule ya Msingi Silabu	Plasta, paa, vioo vya madirisha havijakamilika
8. H/W Pangani	Ujenzi wa jengo la Halmashauri eneo la Mkoma	Kuna uwezekano wa kuchoka na kuharibika kwa mbaa za dari kutokana na kuchelewa kuweka bati
9. H/W Kiteto	Ujenzi wa kituo cha Afya Sunya	<ul style="list-style-type: none"> - uwekwaji wa mfumo wa maji na milango kwenye nyumba ya watumishi, maabara, chumba cha upasuaji, mochwari, wodi ya watoto na kinamama haujakamilika - ujenzi wa shimo la taka na la maji machafu haujakamilika na - ujenzi wa chumba cha uchunguzi wa maiti haujakamilika
	Ukamilishaji wa shule ya Sekondari Magungu	<ul style="list-style-type: none"> - Ubao wa kuandikia haujatengenezwa na kupigwa rangi vizuri - darasa limekamilika lakini bado linatumika kama stoo ya vifaa; - kona ya kwenye madirisha haijawekwa vizuri hivyo kuacha nafasi - uwekaji usioridhisha wa paa la uwekaji mbaya wa dari Kazi ambazo hazijafanyika - uwekaji wa mfumo wa maji na milango ya nyumba ya wmtumishi, maabara, chumba cha upasuaji, mochwari, na wodi ya watoto na wazazi, - ujenzi wa shimo la taka na la maji machafu haujakamilika
10. H/W Simanjiro	Kituo cha Afya Orkesumet	Baadhi ya kazi hazijakamilika
	Ujenzi wa jengo la CTC kituo cha Afya Mirerani	Baadhi ya kazi hazijakamilika
11. H/W Ludewa	Ukarabati wa maabara ya Manda	Nondo za madirisha hazijawekwa na plasta haijakamilika kwa jengo lote
	Ujenzi wa Mochwari kituo cha Afya Manda	Ujenzi upo hatua ya lenta, plasta, milango na madirisha bado havijawekwa
	Ujenzi wa Majengo mapya kituo cha afya Luilo	Vifaa zipo eneo la mradi. Ujenzi upo hatua ya msingi. Malipo kwa mafundi yanacheleweshwa

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
12. H/W Mpimbwe	Ujenzi wa madarasa matatu na ofisi moja katika shule ya msingi Migunga	Kazi ambazo hazijafanyika Sakafu/uwekaji vigae, kazi za kuweka paa, kazi ya plasta na kupaka rangi, kuweka madirisha na milango, huwekaji wa mbao za fisha
	Ujenzi wa Maabara (Biology, Fizikia na Kemia) shule ya Sekondari Majimoto	Upo hatua ya ujenzi wa ukuta, Kazi ambazo hazijafanyika Kazi za uwekaji wa dari, sakafu/ uwekaji wa vigae, uwekaji wa bodi ya paa, kuweka plasta na rangi. Kuweka madirisha na milango na uwekaji na uunganishaji wa umeme, maji na gesi kwenye maabara
	Ujenzi wa mabweni mawili shule ya sekondari Usevya wenye thamani ya Sh. 215,500,000	Kazi ambazo hazijafanyika Uwekaji wa mabati, uwekaji wa sakafu na vigae, uwekaji wa bodi ya paa, uwekaji wa plasta na upigaji wa rangi na uwekaji wa milango na madirisha na uwekaji wa umeme bwenini
13. H/W Namtumbu	Ujenzi wa soko la kisasa Halmashauri ya Wilaya ya Namtumbo (Kuanzia 29/03/2018 mpaka 29/03/2019)	<ul style="list-style-type: none"> - utekelezaji wa mradi umeanza tarehe 15/06/2018 badala ya tarehe iliyo kwenye mkataba 29/03/22018 (ucheleweshaji kwa miezi mitatu) - utekelezaji wa mradi umefanywa kwa chini ya asilimia 10 wakati muda wa mkataba umefikia zaidi ya asilimia 41 - siku ya kuanza kwa mradi imecheleweshwa kutoptana na utaratibu wa kumtafuta mkandarasi mshauri. Hata hivyo Halmashauri iliamua kutumia injia wa halmashauri badala ya mkandarasi mshauri
14. H/W Rungwe	Ujenzi wa kituo cha afya Ikuti	<ul style="list-style-type: none"> • Mitambo ya oksijeni na choo cha jumuia havijakamilika • Majengo ya upasuaji, kufulia na Maiti hayajawekewa vifaa
	Ujenzi wa Bweni shule ya Sekondari Ikuti	Mfumo wa maji safi haujakamilika na upo hatua za umalizaji
	Ujenzi wa bweni la wasichana shule ya Sekondari Lufingo	Mradi haujakamilika
15. H/W Sikonge	Ujenzi wa choo cha umma	Ufanyaji wa kazi usioridhisha

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
	Kitunda	
16. H/Mji Kilometer o	Ujenzi wa nyumba 6 za watumishi shule ya Sekondari Sh.149,022,588	<p>Kazi ambazo hazijakamilika:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sakafu ya ndani. • Uwekaji wa Milango. • Rangi ukuta wa ndani na nje • Bodi ya paa. • Uwekaji wa madirisha ya Alumi • Ujenzi wa Jiko
17. H/W Mvomero	Ujenzi wa sehemu ya kunyweshea wanyama katika kijiji cha Msongozi	<ul style="list-style-type: none"> • Mradi unaitaji fedha zaidi kwa ajili ya ununuzi wa pampu ya maji na mabomba. • Kipenyo cha sentimeta 30 sehemu ya kunyweshea sio rafiki na hakiruhusu wanyama kunywa maji kwa urahisi; na kupunguza hatari ya wanyama kuangukia sehemu ya kunyweshea wakati wa kunywa maji
18. H/W Karatu	Ukamilishaji wa maabara shule ya Sekondari Dr. Wilbroad Slaa	<ul style="list-style-type: none"> • Ujenzi bado unaendelea mpaka tarehe ya Ukaguzi huu Agosti, 2018
	Ujenzi wa madarasa shule ya Sekondari Florian Secondari	<ul style="list-style-type: none"> • Ujenzi haujakamilika
	Ukamilishaji wa maabara shule ya Sekondari Quru	Ujenzi haujakamilika mpaka tarehe ya Ukaguzi
19. M/Mji Handeni	Ujenzi wa Bweni shule ya Sekondari Handeni	Ujenzi huajakamilika
20. H/W Arusha	Ujenzi wa choo soko la Likamba	<ul style="list-style-type: none"> • Ujenzi ulifanyika bila kufuata mchanganuo wa gharama (BOQ) uliosababisha ongezeko la gharama kwa Sh. 8,116,750 • Ujenzi umefanyika bila kufuata michoro iliyopitishwa ambayo inahitaji jengo la choo kujengwa eneo tofauti na ulipo mfumo wa maji taka badala yake, choo kimejengwa juu ya mfumo wa maji taka. • Mzabuni wa vifaa vya ujenzi (M/s Sakina hardware) alisambaza vifaa zaidi ya

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
		<p>vilivyotakiwa kwenye BOQ Sh.15,915,750</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hata hivyo, jengo halijakamilika
	Ukamilishaji wa Mradi wa maji kijiji cha Sambasha	Baadhi ya mabomba hayajahifadhiwa vyema kutokana na kuwa wazi na kupigwa na jua kwa zaidi ya miezi 9.
	Ujenzi wa choo shule ya Msingi Ngiresi	Ujenzi huajakamilika kutokana na ukosefu wa fedha
	Ujenzi wa zahanati Kigongoni	<ul style="list-style-type: none"> - Ujenzi upo hatua ya ukamilishaji - Ujenzi haujakamilia kutokana na ukosefu wa fedha
	Ujenzi wa madarasa mawili kijiji cha Olasita	<ul style="list-style-type: none"> - Ujenzi haujakamilia kutokana na ukosefu wa fedha
	Ukamilisha wa nyumba ya mtumishi Sitti Mwinyi	<ul style="list-style-type: none"> - Ujenzi haujakamilia, kutokana na ukosefu wa fedha
	Ujenzi wa madarasa matatu shule ya Sekondari Losikitoo	<ul style="list-style-type: none"> - manunuzi ya vioo vya alumini (aluminium sheet) kwa fedha taslimu - hakukuwa na nukuu ya bei - Haikuingizwa kwenye daftari la kutunzia vifaa - ujenzi haujakamilika upo; hatua ya paa
21. H/W Babati	Ujenzi wa vyoo vya walimu shule ya msingi Kakoi	Ujenzihaujakamilikaupohatuaya ukamilishaji
	Ujenzi wa ofisi shule ya msingi Tarangire	Ujenzihaujakamilikaupohatuaya ukamilishaji
	Ujenzi wa nyumba ya mtumishi wa kata katika kata ya Nkaiti	Ujenzi haujakamilika
	Marekebisho ya ofisi ya kijiji na miundombinu ya shule kijiji cha Kakoi	Ujenzi haujafanyika
22. H/W Mkinga	Ukamilishaji wa jengo la maabara shule ya Sekondari Kigongoi	<ul style="list-style-type: none"> • Madirisha madogo yamewekwa hivyo kutokuwa na usawa kwenye umaliziaji wa maabara. • Flemu na komeo kwenye meza za maabara hazijakamilika.

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
		<ul style="list-style-type: none"> Paa linavuja ni hivyo kuharibu bodi ya paa. Mfumo wa maji taka aujawekwa bado.
	Ukamilishaji wa jengo la maabara shule ya Sekondari Mavovo	<ul style="list-style-type: none"> Kutokuwapo kwa vigae kwenye meza ambazo hazitoki badala yake meza zimepakwa tu rangi Mitaro ya kemikali bado haijajengwa.
	Ujenzi wa jengo la maabara shule ya sekondari Manza	Kazi mbovu kwenye gypsum, kuta zina ufa, sakafu haijakamilika na mfumo wa maji na mashimo haujawekwa vizuri.
23. H/W Mwanga	Ujenzi wa fensi mnada wa Mgagao	<ul style="list-style-type: none"> Ujenziwote haujakidhimalengo yaliyowekwa kutokana sehemu kubwa ya fensi kuharibiwa na ng'ombe ambao wanapenya kwenye minyororo kutokana na kazi mbovu iliyofanywa kwenye ujenzi Vipande 95 vya maboma liwango B. 2.8M zilinunuliwa kwa bei ambayo imezidishwa kwa Sh. 4,750,000 badala ya bei halisi ya Sh. 3,087,500 kutokana na maelezo ya afisa manunu
24. H/W Meru	Ukamilishaji wa Maabara shule ya Sekondari Lakitatu	<ul style="list-style-type: none"> - Ujenzi haujakamika (mfumo wa maji na gesi) - viti 72 vimenunuliwa lakini havijawekewa namba ya utambulisho - uwekaji wa rangi bado hujakamilika
	Ukamilishaji wa maabara shule ya sekondari Ngyeku	Meza kumi na saba na viti tisa vimenunuliwa lakini havijawekewa namba ya utambulisho
	Ujenzi wa madarasa mawili shule ya msingi Kerikenyi	Ujenzi haujakamika upo hatua ya ujengaji wa paa
	Shule ya Msingi Nganana	Ujenzi haujakamika upo katika hatua ya kujenga mashimo ya vyoo.
	Ujenzi shule ya msingi Nambala	Ujenzi haujakamika
25. H/W Geita	Ujenzi wa madarasa mawili ya A level shule ya Sekondari ISULWABUTUND	<p>Kiasi kilichokuwapo wakati wa ukaguzi ni Sh. 2,651,000 ambacho hakitoshi kumalizia Kazi zilizobaki ambazo hazijakamilika:</p> <p>(i) Ujenzi wa Paa Ceiling work Sh. 1,368,000</p>

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Mapungufu
	WE	<p>(ii) Ujenzi wa sakafu pamoja na vigae</p> <p>(iii) Uwekaji wa Milano Sh. 765,000</p> <p>(iv) Uwekaji wa madirisha Sh. 2,400,000</p> <p>(v) Uwekaji wa umeme</p> <p>(vi) Uwekaji wa rangi na upambaji Sh. 3,492,000</p> <p>(vii) Kazi za plasta Sh. 2,290,000</p>
	Ujenzi wa chumba cha upasuaji Zahanati ya KASOTA	<p>(i) Umaliziaji wa sakafu hujafanyika ikiwemo chumba cha kubadirishia Sh. 31,792,000</p> <p>(ii) Nondo zilizowekwa kwenye madirisha hazina ubora</p>
	Ukamilishaji wa Jengo la wagonjwa wa nje kituo cha afya NYARUYEYE	Ujenzi upo hatua ywa kuweka paa. Pia, nimegundua kuwa mabati yaliyotumika hayana ubora kwa kuwa yana kutu
26. H/Jiji Arusha	Ujenzi wa madarasa mawili shule ya msingi Mkonoo	<ul style="list-style-type: none"> Darasa moja limebadilishwa na kuwa ofisi ya walimu bila ruhusa ya Mkurugenzi. Hii inaonesha mradi ulipangwa na kutekelezwa bila kushauriana na watumiaji. Vilevile, hii inamaanisha shule ina upungufu wa ofisi ya walimu. Kushindwa kupeleka kodi iliyoziuliwa kwa kamishina wa Mamlaka ya mapato Sh. 817,040. Jumla ya kodi ya zuio kwa mradi mzima ni Sh. 880,695 hata hivyo ni kiasi cha Sh. 63,655 tu kimepelekwa kwa kamishna.
	Ukamilishaji wa madarasa shule ya msingi Olasiti	<ul style="list-style-type: none"> Nyufa zimetokea zehemu nyingi kwenye sakafu za madarasa
	Ujenzi wa madarasa mawili shule ya Msingi Murongoine	<ul style="list-style-type: none"> Nyufa zimetokea zehemu nyingi kwenye sakafu za madarasa

Kiambatisho Na. 36: Orodha ya Halmashauri ambazo miradi haijatekelezwa

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
Miradi ambayo haijatekelezwa kutokana na kutopokelewa kwa fedha			
1. H/M Singida	Miradi ya maendeleo (miradi mikubwa ya maendeleo ya halmashauri)	Miradi mikubwa ya maendeleo ya halmashauri	1,014,888,560
2. H/Mji Ifakara	Miradi mbalimbali	Miradi mikubwa ya maendeleo ya halmashauri /Mapato ya ndani	1,083,812,500
3. H/W Mvomero	Miradi mbalimbali	Miradi mikubwa ya maendeleo ya halmashauri/Mapato ya ndani	1,404,668,000
4. H/W Liwale	Ukamilshaji wa soko kijiji cha Nganyaga	Miradi mikubwa ya maendeleo ya halmashauri	64,918,350
	Uchangiaji fedha za kukamilisha ujenzi wa soko kijiji cha Kinguluwila		15,000,000
5. H/W Bukombe	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi ya Maendeleo Shule za Sekondari	2,020,690,836
	Miradi ya Elimu Sekondari (MIRADI YA MAENDELEO SHULE ZA SEKONDARI)	Miradi ya Maendeleo Shule za Sekondari	471,536,000
	Miradi ya Elimu shule za Msingi (PEDP)	Miradi za Elimu Shule za Msingi (PEDP)	654,215,000
6. H/W Mbogwe	Miradi ya Elimu Sekondari (MIRADI YA MAENDELEO SHULE ZA SEKONDARI)	Miradi za Maendeleo Shule za Sekondari	471,536,000
	Miradi ya Elimu shule za Msingi (PEDP)	Miradi za Elimu Shule za Msingi (PEDP)	654,215,000
7. H/Mji Bunda	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	913,109,177
8. H/Mji Tarime	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	1,248,561,410
9. H/W Sengerema	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	1,327,410,000
10. H/W Magu	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	958,390,000
11. H/W Karagwe	Miradi ya maendeleo ya MIRADI YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	1,705,188,000
12. H/W Bukoba	Miradi ya maendeleo ya MIRADI YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	996,677,302
13. H/W	Miradi ya maendeleo ya MIRADI	Miradi Mikubwa za	531,013,100

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
Ngara	YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Maendeleo za Halmashauri	
14. H/W Missenyi	Miradi ya maendeleo ya MIRADI YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	1,292,599,687
15. H/W Kyerwa	Miradi ya maendeleo ya MIRADI YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	1,265,315,000
16. H/Mji Kahama	Ujenzi wa kituo cha afya Wendele	Miradi Ya Maendeleo za Halmashauri	400,000,000
	Ukamilishaji wa zahanati ya Nyasubi	Miradi Ya Maendeleo za Halmashauri	80,000,000
	Ujenzi wa stendi ya mabasi Mbulu	Miradi Ya Maendeleo za Halmashauri	830,000,000
	Ufuatiliaji na usimamizi	Miradi Ya Maendeleo za Halmashauri	68,973,200
17. H/W Msalala	Miradi ya maendeleo ya MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Miradi Mikubwa za Maendeleo za Halmashauri	1,410,360,000
18. H/W Shinyanga	Miradi yote ya maendeleo ya MIRADI YA MAENDELEO YA HALMASHAURI	Miradi za Maendeleo za Halmashauri	1,793,749,700
	Miradi ya Elimu Sekondari (MIRADI YA MAENDELEO SHULE ZA SEKONDARI)	Miradi za Maendeleo Shule za Sekondari	1,056,889,416
19. H/M Shinyanga	Ujenzi wa ofisi wa ofisi ya kata ya Kambarage, Ndala, Chibe, Chamaguha na Mwamatili	Miradi za Maendeleo za Halmashauri	50,000,000
	Manunuzi ya pikipiki 12 kwa ajili ya watendaji kati na maafisa ugani	Miradi za Maendeleo za Halmashauri	36,000,000
	Kusaidia ujenzi wa zahanati 6 maeneo ya Bugwandege, Seseko, Ihapa and Songambele.	Miradi za Maendeleo za Halmashauri	100,000,000
	Kusaidia ujenzi ofisi ya MMOH	Miradi za Maendeleo za Halmashauri	15,000,000
	Kusaidia ujenzi wa zahanati kijiji cha Bushola	Miradi za Maendeleo za Halmashauri	50,000,000
	Ujenzi na ukarabati wa vyoo 50 maeneo ya Bugoyi "A" (9) Kizumbi (2) Buhangija (8), Azimio (4) Chibe (8) Mwantini (7) Ibadakuli (4)	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	100,000,000
	Ujenzi wa madarasa 12 maeneo ya Bugayambelele (2), Butengwa (2), viwandani (2) and S/M Mwadui (2)	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	182,155,600

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
	Kusaidia ujenzi wa maabara 32 shule za Sekondari kufikia Juni, 2018	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	22,934,800
	Ujenzi wa hosteli shule ya Sekondari Old Shinyanga	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	71,000,000
	Kusaidia ujenzi wa Bwaro shule ya Sekondari Old Shinyanga	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	42,000,000
20. H/W Arusha	Manunuzi ya madawa na vifaa tiba Hospitali ya Olturumet kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	10,000,000
	Ujenzi wa Jengo la X-Ray Hopsitali ya Olturumet kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	40,000,000
	Ukamilishaji Jumba ya mtumishi J.K Nyerere kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	5,500,000
	Ukamilishaji Jumba ya mtumishi shule ya msingi Nengungu kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	5,500,000
	Ukamilishaji wa vyoo shule ya msingi Endoyosoipe kufikia June 2018	Mapato ya ndani	5,500,000
	Ujenzi wa madarasa mawili shule ya msingi Iboru kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	20,000,000
	Ujenzi wa majengo ya shule ya msingi kijiji cha Bwawani kata ya Bwawani Laroi (Ereto) kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	20,000,000
	Ukamilishaji wa madarasa shule ya msingi Maziwa kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	6,000,000
	Ukamilishaji wa madarasa ili kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	6,000,000
	Ujenzi wa mradi wa maji Ilkiushin-Mindeu water kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	25,000,000
	Ujenzi wa mradi wa maji Salama-Oldonyowass	Mapato ya ndani	25,000,000
	Ujenzi wa bweni shule ya Sekondari Oljoro kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	30,000,000
	Ujenzi wa bweni shule ya Sekondari Endeves kufikia Juni 2018	Mapato ya ndani	30,000,000
	Ujenzi wa bweni shule ya Sekondari Musa kufikia 2018	Mapato ya ndani	30,000,000

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
21. H/W Longido	MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI miradi ya maendeleo	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,673,192,000
	Ukamilishaji wa Jengo la X-Ray na ujenzi wa kichomea taka ngumu kituo cha afya Longido	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	55,000,000
	Ukamilishaji Nyumba ya watumishi Zahanati ya Tinga Lesing'ita na Matale B'	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	130,000,000
	Ukamilishaji wa wodi ya wazazi zahanati ya Ngereyani	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	60,000,000
	Ukamilishaji wa Jengo la Halmashauri	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	30,290,962
	Ukamilishaji wa nyumba nne za watumishi shule za Sekondari Matale, Natron Flamingos, Lekule na Tinga Tinga	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	184,714,069
	Ukamilishaji wa matundu ya vyoo 18 shule za Sekondari Tinga Tinga na Lekule	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	24,736,035
	Ukamilishaji wa bweni moja shule ya Sekondari Enduimet	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	50,000,000
	Ukamilishaji wa madarasa 5 shule za Sekondari Lekule na Tinga Tinga	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	64,854,283
	Ukamilishaji wa madarasa 10 shule za Msingi Emurtoto, Magadini, Kimwati na Kiserian	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	120,720,601
	Ujenzi wa matundu 8 ya vyoo shule ya Msingi Oltepes	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	20,000,000
	Ukamilishaji wa nyumba mbili (sita kwa moja) shule za Msingi Ngereyani na Irkaswa	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	160,000,000
	Kusaidia ufatiliaji na usimamizi wa miradi ya Maendeleo (5%)	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	47,385,050
22. H/Mji Mbulu	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,081,823,000
23. H/W Meru	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,326,173,400

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
24. H/W Bumbuli	Ujenzi wa ofisi za watendaji wa Kata, Zahanati na Ujenzi wa shule za Msingi	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	915,013,600
	Miradi imefadhiliwa na fedha za Mapato ya Ndani	Mapato ya Ndani	101,920,000
	Ujenzi wa majengo ya shule	Miradi ya Maendeleo Shule Za Sekondari	600,000,000
25. H/Jiji Arusha	Ujenzi wa madarasa , Maabara, Zahanati na uboreshaji wa miundombinu ya Elimu	Vyanzo Mbalimbali	2,452,065,550
26. H/W Babati	Miradi mbalimbali iliyofadhiliwa na mfuko wa jimbo (MIRADI YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,302,206,000
27. H/W Hanang	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,501,982,000
28. H/W Geita	Miradi ya maendeleo (MIRADI MIKUBWA YA MAENDELEO YA HALMASHAURI)	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	2,894,736,400
Tandahimba H/W	Ujenzi wa Skimu ya umwagiliaji, Nyumba 5 kwa ajili ya kata za Dinduma, Chingungwe, Mkundi, Mdumbwe & Nambahu, Ukarabati wa majengo ya nanenane na uboreshaji wa uzalishaji wa korosho	Mapato ya Ndani	694,622,500
Kishapu H/W	Ujenzi wa ofisi za kata, ujenzi wa nyumba za walimu, ujenzi wa hospitali na miundombinu mengine ngazi ya kata na kijiji	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,342,268,100
Jumla			41,495,010,188

I) Miradi ambayo ina fedha lakini hajatekelezwa

Halmashauri Husika	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
1. H/W Serengeti	Ukamilishaji wa Jengo la Hospitali ya wilaya	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
2. H/W Sengerema	Ujenzi wa wodi ya wazazi, Jengo la upasuaaji, Mochwari, Maabara na nyumba ya Mtumishi	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
3. H/W Kyerwa	Ujenzi wa kituo cha afya Kamuli	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
4. H/W Kondoa	Ujenzi wa vituo vya afya	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,400,000,000
5. H/W Rufiji	Ujenzi wa kituo cha afya Mloka	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
6. H/W Kilwa	Ujenzi wa Madarasa na Maabara		61,375,386
7. H/W Karatu	Miradi mbalimbali ngazi ya kijiji na kata		167,299,986
	Ujenzi wa Jengo la Halmashauri	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	1,500,000,000
8. H/W Mbulu	Ukamilishaji wa nyumba za walimu shule za Msingi Amaqaway, Danda na Hhasama		13,000,000
9. H/Jiji Mwanza	Ujenzi wa majengo ya kituo Zahanati ya Igoma	Miradi Ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
10. H/M Bukoba	Ujenzi wa miundombinu Zahanati ya Maruku	Miradi Ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
11. H/W Biharamulo	Rehabilitation of Nemba Health Centre	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
12. H/W Longido	Miradi ya ujenzi inayotekelizwa kwa fedha za Lipa kwa Matokeo (MRADI WA LIPA KWA MATOKEO)	Mradi wa lipa kwa matokeo	59,515,521
	Ujenzi kituo cha Afya Engarenaibor	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	236,258,438
	Ujenzi kituo cha Afya Eworendeke	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri
13. H/W Monduli	Ujenzi kituo cha Afya Makuyuni	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri
14. H/W Mwanga	Ujenzi kituo cha Afya Kigonigoni	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri
15. H/W Lushoto	Ujenzi wa maabara mashulenii ambao haujakamilika	Mradi wa lipa kwa Matokeo	44,729,605
16. H/W Simanjiro	Utekelezaji wa miradi mbalimbali kazi ya vijiji na		67,735,000

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
	kata		
17. H/W Chunya	Ujenzi kituo cha Afya Mamba	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	400,000,000
18. H/W Ukerewe	Ujenzi kituo cha Afya Muriti Ukamilishaji wa madarasa shule ya Msingi Bwisya	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri Mfuko wa Jimbo	400,000,000 15,000,000
Jumla			8,272,345,311

Kiambatisho Na. 37: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyenye miradi ambayo haijaki milika

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Thamani ya Mradi (Sh.)
A: Miradi ambayo inaendelea			
1.	H/W Sikonge	Ujenzi wa ofisi ya Kijiji na Kata	24,187,721
2.	H/M Temeke	Ujenzi wa Majengo mapya ya shule ya Martine Lumbanga	205,655,500
3.	H/W Chalinze	Ujenzi wa tenki la Maji shule ya Sekondari Talawanda	48,481,350
4.	H/W Gairo	Ukarabati wa Kituo cha Afya Gairo	400,000,000
5.	H/W Liwale	Ukarabati wa Machinjio	37,765,192
H/W Nachingwea		Ujenzi wa Kituo cha Mabasi	132,980,100
		Ujenzi wa madarasa matatu, mabweni mawili na matundu matano ya choo shule ya Sekondari Nachingwea	57,953,783
		Ujenzi wa madarasa matatu na matundu 6 ya vyoo vya wanafunzi shule ya Msingi Mkajuni	17,599,580
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Kibaoni	12,500,000
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Mkukwe	12,000,000
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Mwenge	16,000,000
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Namauni	8,000,000
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Miombuti	12,800,000
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Mpiruka	16,000,000
		Ujenzi wa darasa moja shule ya Msingi Chilaile	16,000,000
6.	H/W Kilwa	Ujenzi wa majengo chini ya mradi wa Program Ya Uboreshaji Wa Elimu	145,288,000
		Ujenzi wa majengo ya kituo cha afya Kilimarondo	451,900,656
7.	H/W Geita	Ujenzi wa kituo cha Afya Tingi	362,509,790
		Ujenzi wa kituo cha Afya Nanjilinji	288,481,850
8.	H/W Geita	Miradi mbalimbali ya maendeleo	371,009,100
9.	H/W Nyang'hwale	Ujenzi wa kituo cha Afya	275,508,000

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Thamani ya Mradi (Sh.)
10.	H/jiji Mwanza	Miradi ambayo haijakamilika inayotekelizwa ngazi ya kata na mitaa	262,141,606.41
11.	H/W Ukerewe	Kazi za ukarabati wa Kituo cha afya Bwisya	86,248,373
12.	H/W Mkinga	Ujenzi wa Mabweni mawili shule ya Sekondari Maramba	301,000,000
		Ujenzi wa maabara shule ya Seondari Daluni	14,000,000
13.	H/Mji Mbulu	Miradi mbalimbali ya Elimu ngazi ya Kata na Vijiji ambayo haijakamilika	124,393,431
	Jumla ndogo		3,700,404,032
	B: Miradi ambayo haijakamilika na kutelekezwa kwa muda mrefu		
	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Gharama (Sh.)
1.	H/W Chemba	Ujenzi wa madarasa matatu kijiji cha Pongai	
2.	H/W Kondoa	Mradi wa maji vijiji vya Hondomairo, Kwadinu and Suera	
3.	H/W Mkalama	Ujenzi wa jengo la utawala la kijiji, Zahanati, Nyumba ya mtumishi na Kituo cha afya	2,578,190,981
4.	H/M Ubungo	Miradi ya maji	809,381,739
5.	H/W Kilombero	Ujenzi wa Jengo la Halmashauri ya Kilombero	2,040,862,628
6.	H/W Mvomero	Ujeni wa jengo la Sokoine Memorial high	1,002,000,000
7.	H/W Kwimba	Bwawa la umwagiliaji Mahiga, Majengo ya Afya na Shule	797,534,938
8.	H/W Magu	Majengo ya Afya	728,657,050
9.	H/W Ngorongoro	Majengo ya Afya, shule na Masoko	4,425,000,000
10.	H/W Moshi	Maabara za shule za Sekondari na nyumba za watumishi	720,630,510
11.	H/W Same	Madarasa, Maabara za shule na Majengo ya afya	
12.	H/W Hai	Ujenzi wa madarasa shule ya Msingi Msamadi	
13.	H/W Hanang	Miradi mbalimbali	
14.	H/W Mlele	Jengo la upasuaji, maabara, mionzi na Mochwari	1,674,091,250

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Thamani ya Mradi (Sh.)
15.	H/W Iringa	Mradi wa maji, kituo cha mabasi na bwawa la kukinga maji ya mvua	2,238,614,119
16.	H/W Kilolo	Ujenzi wa soko la Luganga	68,900,000
17.	H/W Mufindi	Ujenzi wa Zahanati, nyumba ya mtumishi na majengo ya shule	781,775,650
18.	M/C Songea	Ujenzi wa madarasa ngazi ya kata na kijiji, nyumba za watumishi na Maabara	2,320,987,540
19.	H/W Mafia	Majengo mbalimbali ya Hospitali, shule na ofisi kwenye Serikali ya vijiji na kata	510,000,000
Jumla ndogo			20,696,626,405
C: Miradi ambayo haijakamilika na utekelezaji wake unasuasua			
1.	H/Mji Kasulu	Ujenzi wa Jengo la utawala	2,553,832,910
2.	H/W Bahi	Ukamilishaji madarasa shule ya Msingi Mpamantwa	12,600,000
3.	H/Mji Kondoa	Ujenzi wa Jengo la ofisi	2,888,321,320
4.	H/W Itigi	Ujenzi wa Jengo la Utawala	910,196,750
5.	H/W Mkalama	Ukamilishaji wa Bwaro na Bweni shule ya Msingi Munguli	304,493,342
6.	H/W Geita	Kutokamika kwa machinjio kijiji cha Mpomvu village	2,712,465,435
		Ukamilishaji utengenezaji na uboreshaji wa barabara za Geita	4,161,623,440
7.	H/W Bukoba	Ukamilishaji wa miundombinu ya kituo cha mabasi	253,465,440
8.	H/W Muleba	Ujenzi wa maabara shule ya Sekondari Prof. Joyce Ndalichako	41,421,765
9.	H/W Lushoto	Ujenzi wa Jengo la wodi ya wazazi, upasuaji, Maabara, Kliniki ya mama na mtoto na Mochwari	1,400,000,000
10.	H/W Msalala	Ujenzi wa jengo la Halmashauri	4,314,837,383
11.	H/W Chunya	Ujenzi wa ofisi ya Halmashauri	2,191,731,764
12.	H/Jiji Dar es salaam H/JIJI	Ukamilishaji wa eneo la viwanda vidogo, sehemu ya kulia chakula, maduka , choo cha umma na ukuta wa fensi katika eneo la ghalia Mwananyamala ndani ya Dar es Salaam	354,821,090
		Ukamilisahi wa ukuta wa fensi	

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Thamani ya Mradi (Sh.)
			309,818,700
		Ukamilishaji wa mfumo wa maji	147,963,740
13.	H/M Lindi	Ukamilishaji wa ujenzi wa jengo la machinjio na vifaa vyake	1,344,626,285
14.	H/W Newala	Ujenzi wa choo cha wanafunzi shule ya Sekondari Makela	14,999,900
15.	H/W Nyang'hwale	Ujenzi wa jengo la Halmashauri	4,115,546,587
	Jumla ndogo		28,032,765,851
	Jumla kuu		52,429,796,288

Kiambatisho Na. 38: Orodha ya Mamlaka za Serikali za mitaa ambazo miradi imekamilika lakini haitumiki

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
1. H/W Magu	Nyumba tano za watumishi zimekamilika kijiji cha Ilungu	Miradi ya maendeleo ya halmashauri	419,109,088
2. H/M Moshi	Ujenzi wa daraja dogo la zege		26,984,420
	Matundu ya choo shule ya Msingi Njoro na Chemchem		30,000,000
3. H/W Biharamulo	Ujenzi wa Mochwari, wodi ya wazazi, chumba cha umeme na njia za kupitia wagonjwa katika kituo cha afya		500,000,000
4. H/Mji Nzega	Ujenzi wa madarasa mawili, ofisi na matundu mawili ya choo shule ya Satelaiti Shalemwa	Program ya Uboreshaji wa Elimu Tanzania	60,073,108
	Ujenzi wa madarasa mawili, ofisi na matundu mawili ya choo shule ya msingi Itilo	Program ya Uboreshaji wa Elimu Tanzania	22,744,346
	Ukamilishaji wa maabara 3 shule za Sekondari Chief Ntinginya na Nzega	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	57,300,806
5. H/W Chato	Mochwari na chumba cha kufulia nguo kituo cha Afya Bwanga		67,638,911
6. H/W Iramba	Ujenzi Mabweni shule ya msingi mahitaji maalum Kizega		221,000,000
7. H/W Chunya	Visima kwa ajili ya usambazaji maji Makongolosi		22,000,000
8. H/M Ilala	Ujenzi soko la Faru		30,331,015
9. H/W Mtwara	Miradi ya maji		1,955,625,406
10. H/W Kisarawe	Mochwari		Not found
11. H/W Mkuranga	Ujenzi wa madarasa matano na choo kimoja shule ya Sekondari Mwandege		114,570,300
	Miradi ya maji vijiji vya Kiparang'anda na Magawa		33,913,795
12. H/W Meru	Majengo ya hospitali	Miradi ya Maendeleo ya Halmashauri	313,510,000
	Meza zilizonunuliwa mashulenii	Miradi wa lipa kwa Matokeo	26,000,000

Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (Sh.)
13. H/W Geita	Ukamilishaji wa Jengo la wagonjwa wa nje Buziba	Mapato ya ndani	52,000,000
	Ukamilishaji wa Jengo la wagonjwa wa nje zahanati ya Magenge	Mapato ya ndani	89,231,000
	Ujenzi wa Jengo la Mochwari kituo cha Afya Nzera	Fedha Maalum	65,905,850
14. H/Jiji Arusha	Ujenzi wa vyoo na matundu ya vyoo 10 shule ya sekondari Terrat	Mapato ya ndani	16,985,655
	Ujenzi Madarasa Manne shule ya sekondari Terrat	Mapato ya ndani	78,309,200
	Ujenzi wa vyoo, matundu ya vyoo 10 shule ya sekondari Moivaro	Mapato ya ndani	16,985,655
	Ujenzi Madarasa Manne shule ya Moivaro Secondary School	Mapato ya ndani	78,309,200
	Ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje Hospitali ya Wilaya	Mapato ya ndani	535,518,226
15. H/W Mafia	Ujenzi wa nyumba za watumishi uliokamilika	Miradi Mikubwa ya Maendeleo ya Halmashauri	8,507,153
16. H/W Kishapu	Ujenzi wa kituo cha Afya Songwa		400,000,000
Jumla			5,242,553,134

Kiambatisho Na. 39: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizochepusha fedha za miradi

Jina la Halmashauri	kiasi (Sh.)	Chanzo cha fedha zilizochepushwa
1. H/W Itigi	924,016,457	Fedha za Maendeleo (LGCDG)
2. H/W Mkalama	32,144,742	
3. H/W Bunda	76,040,675	
4. H/W Nyang'wale	1,285,547,394	
5. H/W Ukerewe	100,000,000	
Jumla Ndogo	2,417,749,268	
1. H/W Itigi	9,800,000	
2. H/W Kibondo	10,000,000	
3. H/W Ngara	29,036,776	
4. H/W Missenyi	11,831,000	
5. H/W Korogwe	5,340,000	Mfuko wa Jimbo (CDCF)
6. H/W Kigoma Ujiji	45,435,000	
7. H/W Mpwapwa	7,380,590	
8. H/M Songea	46,093,000	
9. H/Mji Mbanga	7,300,000	
10. H/W Tandahimba	9,454,000	
11. H/W Nyasa	9,500,000	
Jumla Ndogo	191,170,366	
1. H/W Mkalama	17,700,000	Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF)
2. H/W Bariadi	30,544,156	
3. H/W Kwimba	5,070,000	
4. H/W Biharamulo	41,770,000	
5. H/M Singida	10,050,000	
6. H/W Mbeya	14,160,000	
7. H/Mji Mbanga	25,857,500	
Jumla Ndogo	145,151,656	
1. H/M Bukoba	8,000,000	Mfuko wa Wanawake na Vijana (WYDF)
2. H/W Missenyi	40,772,556	
3. H/Jiji Arusha	146,774,895	

4. H/W Namtumbo	80,095,000	
Jumla Ndogo	275,642,451	
1. H/W Bunda	401,311,457	
2. H/W Missenyi	6,790,037	
3. H/W Ushetu	20,708,613	
4. H/Mji Mpanda	1,460,000	
Jumla ndogo	430,270,107	Programu ya Uboreshaji wa Elimu Tanzania (EQUIP)
H/W Missenyi	82,041,279	Miradi mpaka wa Kaskazini na Kusini (NSTP)
Jumla ndogo	82,041,279	
H/W Makete	16,411,000	Miradi Wa Umoja Wa Mataifa Wa Kumlinda Mtoto
Jumla Ndogo	16,411,000	
H/W Longido	138,894,901	Mradi wa kuboresha Miundombinu shule za sekondari (SEDP)
Jumla Ndogo	138,894,901	
H/W Wang'ing'ombe	8,120,000	
H/W Songwe	13,976,800	
H/W Namtumbo	406,590,679	
Jumla Ndogo	428,687,479	Miradi Mingine ya maendeleo
H/W Liwale	1,094,000	
H/W Nyang'wale	576,046,091	
Jumla Ndogo	577,140,091	Lipa kwa matokeo Makubwa (P4R)
H/W Meru	317,716,769	
Jumla Ndogo	317,716,769	Mapato ya Ndani
Jumla Kuu	5,020,875,367	

Kiambatisho Na. 40: Halmashauri ambazo hazijachangia asilimia 10 mfuko wa wanawake na vijana

Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)
1.	H/W Arusha	288,868,047	73.	H/Mji Makambako	249,306,496
2.	H/W Babati	293,160,454	74.	H/W Makete	73,160,079
3.	H/Mji Babati	817,787,602	75.	H/W Manyoni	94,549,805
4.	H/W Bagamoyo	21,262,557	76.	H/W Maswa	781,084,527
5.	H/W Bahi	347,679,577	77.	H/W Mbarali	425,488,983
6.	H/W Bariadi	1,082,470,341	78.	H/Jiji Mbeya	1,630,745,995
7.	H/Mji Bariadi	547,183,985	79.	H/W Mbeya	49,574,154
8.	H/W Biharamulo	215,415,978	80.	H/W Mbinga	168,783,314
9.	H/W Buchosa	165,741,658	81.	H/Mji Mbinga	22,742,254
10.	H/W Buhigwe	62,919,814	82.	H/W Mbogwe	63,255,296
11.	H/W Bukoba	278,857,529	83.	H/W Mbulu	564,800,300
12.	H/W Bumbuli	98,262,492	84.	H/Mji Mbulu	31,054,595
13.	H/W Bunda	59,462,900	85.	H/Mji Mbulu	679,590,429
14.	H/Mji Bunda	42,327,968	86.	H/W Meatu	616,909,972
15.	H/W Busega	371,558,060	87.	H/W Meru	556,249,400
16.	H/W Butiama	63,273,965	88.	H/W Missenyi	340,549,070
17.	H/W Chamwino	590,469,075	89.	H/W Misungwi	84,675,420
18.	H/W Chemba	370,870,941	90.	H/W Mkalama	76,451,146
19.	H/W Chunya	306,095,508	91.	H/W Mkinga	346,973,125
20.	H/Jiji Dodoma	463,881,628	92.	H/W Morogoro	101,208,055

Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)
21.	H/W Gairo	28,264,455	93.	H/W Moshi	118,388,175
22.	H/W Geita	123,833,677	94.	H/M Moshi	221,393,141
23.	H/W Hai	246,484,671	95.	H/W Mpanda	96,928,239
24.	H/W Hanang	516,585,780	96.	H/M Mpanda	809,424,817
25.	H/W Handeni	431,594,402	97.	H/W Mpimbwe	95,751,601
26.	H/Mji Handeni	151,412,350	98.	H/W Mpwapwa	533,074,357
27.	H/Mji Ifakara	160,852,518	99.	H/W Msalala	80,190,817
28.	H/W Igunga	557,272,222	100.	H/W Muheza	443,712,189
29.	H/W Ikungi	31,705,250	101.	H/M Musoma	81,356,234
30.	H/W Ileje	264,035,329	102.	H/W Mvomero	96,325,127
31.	H/M Illemela	348,842,555	103.	H/Jiji Mwanza	2,019,154,801
32.	H/W Iringa	125,048,949	104.	H/W Nachingwea	51,483,308
33.	H/M Iringa	213,371,672	105.	H/W Namtumbo	51,101,117
34.	H/W Itigi	59,440,857	106.	H/Mji Nanyamba	65,714,000
35.	H/W Itilima	43,044,466	107.	H/W Nanyumbu	54,658,944
36.	H/Mji Kahama	89,388,456	108.	H/W Newala	59,697,457
37.	H/W Kaliua	922,535,061	109.	H/W Ngorongoro	421,102,726
38.	H/W Karagwe	245,317,507	110.	H/W Nkasi	170,844,086
39.	H/W Karatu	321,606,324	111.	H/W Nsimbo	354,332,232
40.	H/W Kasulu	594,607,026	112.	H/W Nyang'hwale	18,367,679
41.	H/Mji Kasulu	109,248,433	113.	H/W Nyasa	61,388,648
42.	H/W Kibaha	138,649,301	114.	H/W Nzega	185,323,785
43.	H/Mji Kibaha	142,484,385	115.	H/W Pangani	100,720,955

Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)
44.	H/W Kibiti	94,677,242	116.	H/W Rombo	123,465,267
45.	H/W Kibondo	237,002,808	117.	H/W Rarya	49,073,687
46.	H/W Kigamboni	117,307,052	118.	H/W Ruangwa	97,766,240
47.	H/W Kigoma	189,428,897	119.	H/W Rufiji	102,337,303
48.	H/M Kigoma Ujiji	607,987,839	120.	H/W Rungwe	131,543,207
49.	H/W Kilindi	246,061,601	121.	H/W Same	98,301,594
50.	H/W Kilolo	164,699,113	122.	H/W Serengeti	185,175,000
51.	H/W Kilombero	153,115,972	123.	H/W Shinyanga	277,811,260
52.	H/W Kilwa	22,569,154	124.	H/M Shinyanga	401,891,708
53.	H/W Kinondoni	1,122,434,634	125.	H/W Simanjiro	525,009,269
54.	H/W Kisarawe	95,874,727	126.	H/W Singida	45,619,000
55.	H/W Kishapu	482,749,181	127.	H/M Singida	279,307,477
56.	H/W Kiteto	465,388,173	128.	H/W Songea	47,849,419
57.	H/W Kondoa	318,582,961	129.	H/M Songea	89,114,006
58.	H/W Kongwa	716,436,957	130.	H/W Songwe	76,627,694
59.	H/W Korogwe	153,448,086	131.	H/W Sumbawanga	649,955,827
60.	H/Mji Korogwe	465,054,524	132.	H/M Sumbawanga	76,991,674
61.	H/W Kwimba	105,944,520	133.	H/W Tandahimba	336,871,952
62.	H/W Kyela	636,161,903	134.	H/Mji Tarime	69,909,608
63.	H/W Lindi	37,470,673	135.	H/M Temeke	1,493,089,680
64.	H/M Lindi	123,403,906	136.	H/Mji Tunduma	194,797,877

Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Aslimia kumi ambayo haijachangwa (Sh.)
65.	H/W Liwale	157,730,437	137.	H/W Tunduru	168,381,862
66.	H/W Ludewa	31,020,932	138.	H/W Ukerewe	87,250,005
67.	H/W Lushoto	679,590,429	139.	H/W Ulanga	57,052,335
68.	H/W Madaba	86,355,188	140.	H/W Urambo	467,044,212
69.	H/W Mafia	31,514,466	141.	H/W Ushetu	437,531,025
70.	H/Mji Mafinga	160,088,994	142.	H/W Uvinza	355,989,438
71.	H/W Magu	119,096,586	143.	H/W Wang'ing'ombe	130,165,128
Jumla					40,377,882,284

Kiambatisho Na. 41: Mikopo iliyotolewa kwa vikundi vya wanawake na vijana ambayo haijarejeshwa Sh. 10,044,453,656

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichokopeshwa (Sh.)	Marejesho (Sh.)	Kilichobaki (Sh.)	%
1.	H/Jiji Arusha	2,749,100,000	418,356,850	2,330,743,150	85
2.	H/W Arusha	584,765,500	241,188,750	343,576,750	59
3.	H/W Babati	71,613,650	49,500,000	22,113,650	31
4.	H/Mji Babati	743,813,280	455,230,880	288,582,400	39
5.	H/M Bukoba	197,971,745	162,271,798	35,699,947	18
6.	H/Mji Bunda	12,650,000	4,411,000	8,239,000	65
7.	H/W Busokelo	8,250,000	5,730,000	2,520,000	31
8.	H/W Butiama	34,100,000	13,200,000	20,900,000	61
9.	H/W Chunya	1,035,603,400	341,617,550	693,985,850	67
10.	H/Jiji Dodoma	117,124,175	90,607,518	26,516,657	23
11.	H/W Geita	50,050,000	19,194,500	30,855,500	62
12.	H/W Hai	28,600,000	12,148,800	16,451,200	58
13.	H/W Hanang	101,422,500	30,019,656	71,402,844	70
14.	H/W Igunga	442,800,000	277,486,590	165,313,410	37
15.	H/W Ileje	34,100,000	28,368,200	5,731,800	17
16.	H/W Iringa	169,400,000	96,914,333	72,485,667	43
17.	H/Mji Kahama	52,797,800	20,346,850	32,450,950	61
18.	H/W Kakonko	14,500,000	6,625,000	7,875,000	54
19.	H/W Kalambo	66,687,500	38,835,400	27,852,100	42
20.	H/W Kaliua	406,300,000	38,172,600	368,127,400	91
21.	H/W Karatu	199,650,000	21,175,000	178,475,000	89
22.	H/W Kilombero	290,675,000	50,249,850	240,425,150	83
23.	H/W Kishapu	105,410,000	50,544,580	54,865,420	52
24.	H/W Kongwa	36,960,000	26,030,500	10,929,500	30
25.	H/Mji Korogwe	32,865,500	7,187,300		78

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichokopeshwa (Sh.)	Marejesho (Sh.)	Kilichobaki (Sh.)	%
				25,678,200	
26.	H/W Kyela	121,221,000	17,747,200	103,473,800	85
27.	H/W Lindi	99,384,000	17,983,000	81,401,000	82
28.	H/W Liwale	235,455,000	145,638,400	89,816,600	38
29.	H/W Ludewa	140,606,936	78,648,192	61,958,744	44
30.	H/W Madaba	44,000,000	8,537,000	35,463,000	81
31.	H/W Mafia	179,160,000	95,360,364	83,799,636	47
32.	H/Mji Mafinga	184,470,000	138,104,333	46,365,667	25
33.	H/Mji Makambako	234,300,000	68,159,000	166,141,000	71
34.	H/W Malinyi	57,959,000	30,573,000	27,386,000	47
35.	H/W Manyoni	40,084,762	16,726,800	23,357,962	58
36.	H/W Masasi	28,257,200	17565550	10,691,650	38
37.	H/W Mbarali	382,338,000	22,939,000	359,399,000	94
38.	H/Jiji Mbeya	308,559,230	148,168,750	160,390,480	52
39.	H/W Mbeya	14,300,000	10,609,000	3,691,000	26
40.	H/Mji Mbinga	30,800,000	25,587,500	5,212,500	17
41.	H/W Mbozi	52,100,000	28,480,400	23,619,600	45
42.	H/Mji Mbulu	14,400,000	1,881,000	12,519,000	87
43.	H/W Meru	354,200,000	154,345,400	199,854,600	56
44.	H/W Mkinga	21,247,000	2,694,400	18,552,600	87
45.	H/W Momba	26,400,000	4,675,000	21,725,000	82
46.	H/M Morogoro	59,954,400	19,198,250	40,756,150	68
47.	H/W Moshi	175,450,000	121,736,000	53,714,000	31
48.	H/M Moshi	68,250,000	36,059,000	32,191,000	47
49.	H/W Mpanda	290,536,825	182,212,725	108,324,100	37
50.	H/M Mpanda	219,200,000	149,534,500	69,665,500	32

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichokopeshwa (Sh.)	Marejesho (Sh.)	Kilichobaki (Sh.)	%
51.	H/W Mpimbwe	165,600,000	32,050,100	133,549,900	81
52.	H/M Mtwara Mikindani	517,000,000	441,901,700	75,098,300	15
53.	H/W Mufindi	248,292,000	139,360,700	108,931,300	44
54.	H/M Musoma	44,552,200	10,358,700	34,193,500	77
55.	H/W Mwanga	20,900,000	5,649,000	15,251,000	73
56.	H/W Nachingwea	545,450,000	247,321,900	298,128,100	55
57.	H/W Namtumbo	39,820,000	20,187,000	19,633,000	49
58.	H/Mji Nanyamba	85,354,500	26,584,000	58,770,500	69
59.	H/W Nanyumbu	185,508,700	32,420,000	153,088,700	83
60.	H/W Newala	39,095,000	-	39,095,000	100
61.	H/Mji Newala	23,030,500	-	23,030,500	100
62.	H/W Ngorongoro	383,902,300	64,767,257	319,135,043	83
63.	H/W Njombe	250,250,000	222,624,700	27,625,300	11
64.	H/Mji Njombe	388,208,080	325,283,229	62,924,851	16
65.	H/W Nkasi	29,700,000	2,005,000	27,695,000	93
66.	H/W Nsimbo	105,215,000	86,676,900	18,538,100	18
67.	H/Mji Nzega	321,420,000	107,113,750	214,306,250	67
68.	H/W Rombo	52,400,000	5,155,600	47,244,400	90
69.	H/W Rarya	38,170,000	20,498,500	17,671,500	46
70.	H/W Rufiji	79,200,000	15,926,000	63,274,000	80
71.	H/W Rungwe	193,435,000	101,012,500	92,422,500	48
72.	H/W Same	62,700,000	42,999,900	19,700,100	31
73.	H/W Serengeti	252,450,000	139,021,900	113,428,100	45
74.	H/M Shinyanga	209,292,600	81,423,600	127,869,000	61
75.	H/W Siha	55,700,000	30,500,000	25,200,000	45

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichokopeshwa (Sh.)	Marejesho (Sh.)	Kilichobaki (Sh.)	%
76.	H/W Sikonge	273,900,000	117,955,900	155,944,100	57
77.	H/W Simanjiro	82,930,500	17,390,722	65,539,778	79
78.	H/W Songea	138,776,000	34,246,000	104,530,000	75
79.	H/W Songwe	488,250,000	232,444,500	255,805,500	52
80.	H/W Sumbawanga	92,180,000	32,213,000	59,967,000	65
81.	H/M Sumbawanga	44,000,000	10,170,500	33,829,500	77
82.	H/W Tabora	153,155,000	65,882,300	87,272,700	57
83.	H/M Tabora	84,637,500	33,115,950	51,521,550	61
84.	H/Mji Tarime	31,680,000	18,465,700	13,214,300	42
85.	H/Mji Tunduma	22,000,000	15,905,000	6,095,000	28
86.	H/W Tunduru	69,410,000	25,270,500	44,139,500	64
87.	H/W Ulanga	28,600,000	17,357,250	11,242,750	39
88.	H/W Urambo	31,900,000	550,000	31,350,000	98
89.	H/W Ushetu	67,100,000	45,774,000	21,326,000	32
90.	H/W Uvinza	94,600,000	48,994,100	45,605,900	48
Jumla		17,009,608,283	6,965,154,627	10,044,453,656	59

Kiambatisho Na. 42: Mapungufu kwenye utekelezaji wa mfuko wa afya ya Jamii (Mfuko Wa Afya Ya Jamii)

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Buhigwe	93,512,000	1.	H/W Bagamoyo	44,700,000
2.	H/W Chamwino	28,470,000	2.	H/W Biharamulo	55,200,000
3.	H/W Ileje	215,608,000	3.	H/W Bumbuli	69,990,000
4.	H/W Iringa	3,170,000	4.	H/W Handeni	349,130,000
5.	H/m Kasulu	87,017,000	5.	H/Mji Handeni	8,481,800
6.	H/W Kilindi	6,018,000	6.	H/W Igunga	43,660,000
7.	H/W Kyela	137,913,000	7.	H/W Ikungi	34,070,000
8.	H/Jiji Mafinga	237,960,000	8.	H/Mji Kasulu	45,660,000
9.	H/W Mbarali	472,200,000	9.	H/W Kibaha	39,570,000
10.	H/Jiji Mbeya	134,975,000	10.	H/W Kigoma	38,485,000
11.	H/W Mkalama	13,327,060	11.	H/M Lindi	27,270,000
12.	H/W Momba	119,490,000	12.	H/W Ludewa	146,800,000
13.	H/Jiji Njombe	76,627,694	13.	H/Jiji Mafinga	37,730,000
14.	H/M Songea	41,570,000	14.	H/Jiji Makambako	12,425,000
15.	H/W Songwe	100,750,000	15.	H/W Manyoni	28,690,000
16.	H/M Tabora	34,598,000	16.	H/W Meru	199,308,750
Jumla		1,803,205,754	17.	H/W Missenyi	43,858,970
			18.	H/M Morogoro	38,260,000.00
			19.	H/W Muheza	93,985,000
			20.	H/Jiji Njombe	63,940,000
			21.	H/W Pangani	20,220,000
			22.	H/M Shinyanga	9,400,000
			23.	H/M Tabora	8,827,000
			24.	H/W Ushetu	40,140,000
				Jumla	1,499,801,520

Kiambatisho Na. 43: Halmashauri ambazo hazikupeleka asilimia Ishirini ya fidia ya vyanzo vilivyofutwa kwenda kwenye vijiji

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Bahi	36,966,283	32.	H/W Lindi	1,221,600
2.	H/W Bariadi	278,211,873	33.	H/M Lindi	12,478,800
3.	H/Mji Bariadi	31,567,129	34.	H/W Longido	73,331,950
4.	H/W Biharamulo	21,460,800	35.	H/W Madaba	8,627,000
5.	H/W Buhigwe	162,770,086	36.	H/W Mafia	132,054,923
6.	H/W Bukoba	24,890,180	37.	H/W Magu	19,923,800
7.	H/W Busega	165,196,292	38.	H/W Masasi	109,830,749
8.	H/W Butiama	15,811,258	39.	H/W Maswa	108,610,400
9.	H/W Chamwino	96,886,860	40.	H/W Mbogwe	22,405,800
10.	H/W Chato	9,409,340	41.	H/W Mbulu	15,615,400
11.	H/W Chemba	84,414,886	42.	H/W Meatu	25,214,800
12.	H/W Dodoma	201,796,256	43.	H/W Meru	59,249,096
13.	H/W Handeni	19,856,000	44.	H/W Missenyi	18,926,000
14.	H/Mji Handeni	8,481,800	45.	H/W Misungwi	17,724,439
15.	H/W Ikungi	16,418,600	46.	H/W Moshi	5,043,000
16.	H/M Illemela	13,152,600	47.	H/W Mpwapwa	151,216,361
17.	H/W Itigi	153,747,214	48.	H/W Muheza	5,694,400
18.	H/W Itilima	39,724,200	49.	H/W Mwanga	4,341,361
19.	H/W Kakonko	18,052,400	50.	H/W Namtumbo	22,873,600
20.	H/W Karagwe	31,485,800	51.	H/W Ngara	42,972,000
21.	H/W Karatu	117,315,928	52.	H/W Ngorongoro	92,021,396
22.	H/W Kibondo	45,099,233	53.	H/Mji Nzega	2,645,400
23.	H/W Kigoma	94,337,220	54.	H/W Pangani	90,399,000
24.	H/W Kilindi	20,895,000	55.	H/W Ruangwa	18,899,800
25.	H/W Kilosa	263,208,483	56.	H/W Sengerema	20,250,400
26.	H/W Kilwa	8,149,947	57.	H/W Shinyanga	13,973,759
27.	H/W Kisapu	19,057,800	58.	H/W Sikonge	16,994,535
28.	H/W Kondoa	5,482,400	59.	H/W Tabora	19,823,081
29.	H/Mji Korogwe	81,140,000	60.	H/M Tabora	2,768,400
30.	H/W Kwigwa	27,707,400	61.	H/W Ushetu	23,105,758
31.	H/W Kyerwa	26,084,600	62.	H/W Uvinza	26,289,640
Jumla					3,323,304,516

Kiambatisho Na. 44:Madai yaliyokataliwa na Bima ya Afya (NHIF)

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichokataliwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichokataliwa (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	7,870,589	15.	H/Mji Mbulu	5,119,270.00
2.	H/W Bumbuli	17,510,380	16.	H/W Misungwi	9,393,205.00
3.	H/W Busokelo	37,353,766	17.	H/W Mkinga	63,514,352.00
4.	H/W Chato	36,808,578	18.	H/W Mlele	3,096,580.00
5.	H/W Chunya	81,381,970	19.	H/W Morogoro	4,745,000.00
6.	H/W Handeni	17,685,221	20.	H/Jiji Mwanza	24,376,449.00
7.	H/Mji Handeni	16,549,170	21.	H/W Pangani	11,584,325.00
8.	H/W Iringa	4,751,448	22.	H/W Rungwe	37,796,665.00
9.	H/Mji Kinondoni	12,316,440	23.	H/W Same	15,589,165.00
10.	H/W Kwimba	38,821,145	24.	H/W Siha	8,011,915.00
11.	H/W Ludewa	2,620,000	25.	H/M Sumbawanga	13,981,500.00
12.	H/W Lushoto	10,415,170	26.	H/Mji Temeke	8,051,865.00
13.	H/Mji Mafinga	9,033,960	27.	H/W Ulanga	9,087,029.00
14.	H/W Mbarali	237,518,025			
Jumla					744,983,182

Kiambatisho Na. 45: Madai ambayo hayajalipwa na Bima ya Afya (NHIF)

Na.	Jina la Halmashauri	Madai (Sh.)
1.	H/W Chunya	99,919,351
2.	H/W Korogwe	21,231,839
3.	H/W Lwale	316,867,730
4.	H/Mji Mafinga	6,997,045
5.	H/Mji Masasi	224,273,560
6.	H/W Mbarali	283,217,791
7.	H/Jiji Moshi	46,777,230
8.	H/Jiji Mpanda	6,326,520
9.	H/Mji Newala	2,549,885
10.	H/W Njombe	9,322,643
11.	H/Mji Njombe	8,765,713
12.	H/W Nsimbo	1,562,898
13.	H/Mji Singida	53,910,000
Jumla		1,081,722,205

Kiambatisho Na. 46: Fedha ya Ruzuku ya matumizi mashulenii (capitation grants) iliyotolewa pungufu

S/N	Jina la Halmashauri	Pesa iliyotakiwa (Sh.)	Pesa iliyopokelewa (Sh.)	Mapugufu (Sh.)
	i) Pesa za gharama ya uendeshaji zilizotumwa Pungufu shule za Msingi			
1.	H/W Bariadi	482,028,000	416,156,592	65,871,408
2.	H/W Busokelo	150,156,000	129,629,734	20,526,266
3.	H/W Chunya	218,508,000	188,612,375	29,895,625
4.	H/Mji Geita	1,226,688,000	1,059,599,332	167,088,668
5.	H/Mji Kasulu	446,214,000	394,955,320	51,258,680
6.	H/W Kigoma	366,714,000	316,541,050	50,172,950
7.	H/W Kwimba	654,702,000	565,127,205	89,574,795
8.	H/W Liwale	277,560,000	118,972,980	158,587,020
9.	H/W Makete	422,832,000	362,762,883	60,069,117
10.	H/W Misungwi	709,824,500	630,918,863	78,905,637
11.	H/Jiji Mwanza	587,958,000	496,881,295	91,076,705
12.	H/W Njombe	221,280,000	160,212,604	61,067,396
13.	H/W Nyang'hwale	469,848,000	420,991,036	48,856,963
	Jumla Ndogo	6,234,312,500	5,261,361,269	972,951,230
	ii) Pesa za gharama ya uendeshaji zilizotumwa Pungufu shule za Sekondari			
1.	H/W Bukoba	1,014,348,000	819,889,913	194,458,087
2.	H/W Busokelo	1,677,585,000	1,233,162,000	444,423,000
3.	H/Mji Geita	463,500,000	231,750,742	231,749,258
4.	H/W Kigoma	154,950,000	81,488,236	73,461,764
5.	H/W Kwimba	319,200,000	156,130,654	163,069,346
6.	H/W Madaba	141,866,250	126,129,744	15,736,506
7.	H/W Makete	287,820,000	263,534,823	24,285,177
8.	H/W Misungwi	239,220,000	194,291,760	44,928,240
9.	H/W Msalala	105,753,933	64,723,844	41,030,089
10.	H/Jiji Mwanza	917,908,000	826,832,351	91,077,761
11.	H/W Nyang'hwale	207,385,000	177,445,438	29,939,562
12.	H/W Songwe	365,182,500	324,583,326	40,599,174
13.	H/W Wanging'ombe	200,760,000	125,167,282	75,592,718
	Jumla Ndogo	6,095,478,683	4,625,130,113	1,470,350,682
	Jumla kuu	12,329,791,183	9,886,491,382	2,443,301,913

Kiambatisho Na. 47: Manunuzi ya bidhaa, Ushauri na Huduma

Na.	Halmashuri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
1	H/W Karatu	4,444,138,126	304,649,781	2,680,585,605	7,429,373,512
2	H/W Arusha	7,459,146,946	888,050,843	2,386,947,313	10,734,145,102
3	H/W Monduli	7,841,716,946	944,019,945	2,017,751,034	10,803,487,925
4	H/W Longido	6,496,739,000	1,510,345,000	3,508,712,000	11,515,796,000
5	H/W Ngorongoro	601,992,649	376,241,231	324,440,345	1,302,674,225
6	H/W Meru	4,810,332,000	431,338,000	1,769,063,000	7,010,733,000
7	H/Jiji Arusha	3,574,570,000	1,567,055,000	8,415,290,000	13,556,915,000
8	H/W KASULU	3,412,675,000	427,158,000	3,119,325,000	6,959,158,000
9	H/W KAKONKO	1,286,295,000	115,571,000	915,356,000	2,317,222,000
10	H/W KIBONDO	2,559,961,000	769,062,000	1,348,305,643	4,677,328,643
11	H/Mji KASULU	2,426,736,424	225,092,408	2,946,927,009	5,598,755,841
12	H/W BUHIGWE	1,635,044,000	640,459,000	1,298,838,000	3,574,341,000
13	H/W UVINZA	2,846,805,000	139,818,000	1,583,924,000	4,570,547,000
14	H/W KIGOMA	685,452,004	157,582,155	1,666,198,136	2,509,232,295
15	H/M KIGOMA/U JIJI	2,328,782,755	1,231,209,992	4,307,679,339	7,867,672,086
16	H/M Moshi	6,323,813,701	2,522,391,134	10,769,444,448	19,615,649,283
17	H/W Moshi	7,304,029,554	292,756,983	1,168,874,152	8,765,660,689
18	H/W Sihia	1,068,929,000	125,195,000	227,069,908	1,421,193,908
19	H/W Hai	4,365,148,281	588,670,512	267,358,032	5,221,176,825
20	H/W Rombo	1,144,703,056	272,888,139	1,560,126,160	2,977,717,355
21	H/W Mwanga	1,345,468,381	4,077,554,854	1,437,839,447	6,860,862,682
22	H/W Same	2,927,945,471	1,000,021,199	178,241,300	4,106,207,970
23	H/W Babati	7,533,461,000	745,959,000	2,209,113,000	10,488,533,000
24	H/Mji Babati	2,723,732,171	105,470,640	5,383,276,790	8,212,479,601
25	H/W Mbulu	1,494,840,000	1,200,759,000	706,735,145	3,402,334,145
26	H/Mji Mbulu	713,484,000	92,323,000	1,200,449,000	2,006,256,000
27	H/W	3,734,746,000	359,743,000	2,029,893,000	6,124,382,000

Na.	Halmashuri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
	Simanjiro				
28	H/W Kiteto	2,708,504,133	2,914,490,106	4,611,691,796	10,234,686,035
29	H/W Hanang'	6,336,983,106	122,143,860	1,113,142,968	7,572,269,934
30	H/W Namtumbo	1,598,709,641	568,222,863	4,180,615,078	6,347,547,582
31	H/Mji Mbinga	1,184,055,332	212,127,483	2,181,892,309	3,578,075,123
32	H/W Nyasa	694,001,590	147,313,066	2,854,974,856	3,696,289,512
33	H/W Tunduru	3,959,659,162	115,596,379	4,847,519,281	8,922,774,822
34	H/W Madaba	513,082,942	559,327,625	1,757,870,370	2,830,280,937
35	H/M Songea	1,663,158,872	252,317,046	4,120,050,732	6,035,526,650
36	H/W Mbinga	2,475,584,974	417,074,576	1,234,304,879	4,126,964,429
37	H/W Songea	467,904,055	130,649,329	1,650,162,004	2,248,715,388
38	H/W Sikonge	2,174,851,944	218,302,764	2,193,483,349	4,586,638,057
39	H/W Kaliua	5,003,111,748	1,487,638,482	2,557,251,746	9,048,001,976
40	H/W Urambo	1,562,023,949	358,919,309	1,203,927,696	3,124,870,954
41	H/W Igunga	3,489,818,305	62,792,878	1,934,959,054	5,487,570,237
42	H/W Tabora	3,507,666,000	124,479,000	1,270,289,000	4,902,434,000
43	H/W Nzega	2,996,625,951	137,210,944	974,034,669	4,107,871,564
44	H/M Tabora	3,659,642,981	76,456,307	1,115,137,020	4,851,236,308
45	H/Mji Nzega	1,757,699,267	163,162,830	2,160,933,282	4,081,795,379
46	H/W Muheza	3,618,891,382	622,818,176	937,694,665	5,179,404,223
47	H/W Handeni	1,867,413,654	970,104,875	853,069,521	3,690,588,050
48	H/Mji Korogwe	2,832,796,052	243,214,654	2,334,646,608	5,410,657,314
49	H/W Korogwe	3,520,354,191	1,626,951,902	1,025,454,325	6,172,760,418
50	H/W Pangani	1,288,585,815	91,425,031	1,389,215,131	2,769,225,977
51	H/W Kilindi	2,100,153,550	1,385,693,617	1,847,225,538	5,333,072,705
52	H/W	3,336,891,206	767,167,172	1,215,623,160	5,319,681,538

Na.	Halmashauri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
	Lushoto				
53	H/W Bumbuli	1,768,243,407	297,870,639	2,416,095,513	4,482,209,559
54	H/Jiji Tanga	10,201,672,738	2,849,839,921	3,630,394,764	16,681,907,423
55	H/W Mkinga	2,095,617,997	306,096,329	2,079,893,501	4,481,607,827
56	H/Mji Handeni	1,899,910,523	413,146,561	148,026,284	2,461,083,368
57	H/W Mpwapwa	3,329,991,525	78,496,608	3,298,207,041	6,706,695,174
58	H/Jiji Dodoma	16,762,641,755	732,762,921	6,190,902,133	23,686,306,809
59	H/W Kongwa	4,246,233,513	75,215,498	5,329,310,033	9,650,759,044
60	H/W Kondoa	1,784,463,691	72,387,784	2,699,501,799	4,556,353,274
61	H/W Chemba	4,284,401,114	53,200,362	1,736,455,759	6,074,057,235
62	H/Mji Kondoa	1,771,851,320	116,332,019	34,887,015,365	36,775,198,704
63	H/W Bahi	1,929,825,068	453,065,577	3,114,167,667	5,497,058,312
64	H/W Chamwino	5,394,434,254	184,709,916	1,844,846,059	7,423,990,228
65	H/W Iramba	5,105,813,000	1,427,405,000	1,511,988,000	8,045,206,000
66	H/W Ikungi	3,494,221,000	109,879,000	1,465,682,000	5,069,782,000
67	H/W Mkalama	1,619,499,000	71,309,000	1,861,599,000	3,552,407,000
68	H/W Itigi	2,271,331,000	398,460,000	3,460,406,000	6,130,197,000
69	H/W Manyoni	1,431,044,501	140,094,480	715,415,150	2,286,554,131
70	H/W Singida	1,799,433,000	121,779,000	975,452,000	2,896,664,000
71	H/M Singida	2,587,794,712	1,120,739,716	8,585,998,595	12,294,533,023
72	H/M Lindi	2,074,931,000	523,714,000	4,518,433,077	7,117,078,077
73	H/W Ruangwa	3,866,554,231	518,788,376	2,457,391,354	6,842,733,961
74	H/W Kilwa	2,748,847,636	286,899,623	2,440,197,087	5,475,944,346
75	H/W Liwale	2,445,128,000	152,740,000	1,242,854,000	3,840,722,000
76	H/W Nachingwea	2,642,407,000	2,102,180,000	940,119,171	5,684,706,171
77	H/W Lindi	1,966,306,000	342,807,000	481,831,000	2,790,944,000
78	H/W Mbeya	5,062,354,712	429,518,110	2,911,328,815	8,403,201,637
79	H/Jiji Mbeya	4,510,194,125	5,039,009,665	5,478,006,896	15,027,210,686

Na.	Halmashuri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
80	H/W Mbarali	3,999,378,706	310,609,111	2,100,067,632	6,410,055,449
81	H/W Chunya	4,856,275,112	541,278,872	1,019,116,793	6,416,670,777
82	H/W Busokelo	906,606,606	251,049,230	4,482,803,824	5,640,459,660
83	H/W Rungwe	5,818,148,230	442,414,351	3,173,781,727	9,434,344,308
84	H/W Kyela	3,869,100,650	439,255,743	763,019,507	5,071,375,900
85	H/W Nyang'wale	2,035,215,000	116,963,000	3,886,519,000	6,038,697,000
86	H/W Mbogwe	2,216,636,000	59,548,000	1,685,623,000	3,961,807,000
87	H/W Chato	3,384,009,097	99,728,066	7,414,503,573	10,898,240,736
88	H/W Geita	4,148,143,000	2,263,111,000	1,190,104,000	7,601,358,000
89	H/Mji Geita	3,332,503,317	578,241,382	9,422,361,699	13,333,106,398
90	H/W Bukombe	2,752,619,000	68,883,000	500,657,000	3,322,159,000
91	H/Jiji Mwanza	10,303,064,305	797,756,297	8,742,563,306	19,843,383,908
92	H/M Illemela	6,370,403,394	805,715,369	4,650,409,739	11,826,528,502
93	H/W Magu	1,980,245,666	198,129,862	3,620,846,880	5,799,222,408
94	H/W Kwimba	4,949,677,959	259,285,147	1,905,615,142	7,114,578,248
95	H/W Sengerema	2,493,024,000	113,939,000	1,512,018,000	4,118,981,000
96	H/W Buchosa	2,060,996,000	267,158,000	3,134,396,000	5,462,550,000
97	H/W Misungwi	3,597,285,869	838,848,800	1,419,290,372	5,855,425,041
98	H/W Ukerewe	3,950,449,478	925,579,169	1,242,148,676	6,118,177,323
99	H/M Bukoba	1,217,377,271	150,757,922	2,592,084,871	3,960,220,064
100	H/W Bukoba	4,887,378,752	172,830,008	5,841,891,947	10,902,100,707
101	H/W Karagwe	1,690,217,000	323,710,000	3,865,437,880	5,879,364,880
102	H/W Biharanulo	3,648,268,000	334,564,000	831,456,982	4,814,288,982
103	H/W Kyerwa	2,258,544,164	282,947,145	3,126,106,592	5,667,597,901
104	H/W Missenyi	2,699,568,218	1,237,398,564	692,606,410	4,629,573,192
105	H/W Muleba	3,118,713,141	295,478,312	3,532,629,273	6,946,820,726

Na.	Halmashuri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
106	H/W Ngara	6,393,639,323	651,206,225	1,628,601,512	8,673,447,060
107	H/W Bunda	2,544,387,000	259,159,000	1,250,785,000	4,054,331,000
108	H/Mji Bunda	1,202,302,930	88,688,083	1,633,412,288	2,924,403,301
109	H/W Butiama	5,210,022,991	241,440,194	903,859,936	6,355,323,121
110	H/W Musoma	1,540,229,071	189,438,338	706,151,114	2,435,818,523
111	H/M Musoma	1,281,036,071	162,544,226	337,776,345	1,781,356,642
112	H/W Rolya	4,353,925,678	128,286,582	1,878,341,721	6,360,553,981
113	H/W Tarime	1,651,244,259	806,943,052	1,166,759,033	3,624,946,344
114	H/Mji Tarime	1,281,036,071	162,544,226	337,776,345	1,781,356,642
115	H/W Serengeti	5,334,702,000	283,561,000	618,213,000	6,236,476,000
116	H/Mji Kahama	4,060,416,807	1,204,497,775	2,650,994,021	7,915,908,603
117	H/W Msalala	2,561,216,145	1,010,830,296	2,547,278,739	6,119,325,180
118	H/W Kishapu	2,397,498,654	313,839,811	1,609,340,521	4,320,678,986
119	H/W Ushetu	3,289,157,713	137,068,711	1,689,663,343	5,115,889,767
120	H/W Shinyanga	2,170,472,588	644,730,228	2,535,324,069	5,350,526,885
121	H/M Shinyanga	2,003,245,092	149,281,822	3,662,805,315	5,815,332,229
122	H/Mji Bariadi	2,263,785,000	108,630,000	10,506,037,000	12,878,452,000
123	H/W Bariadi	1,340,370,000	188,324,000	1,905,674,000	3,434,368,000
124	H/W Busega	260,343,000	186,189,000	2,018,617,143	2,465,149,143
125	H/W Meatu	2,422,022,413	465,290,257	1,485,051,187	4,372,363,857
126	H/W Itilima	781,042,167	525,968,540	4,879,623,299	6,186,634,006
127	H/W Maswa	4,182,505,025	235,912,517	1,787,548,880	6,205,966,422
128	H/W Iringa	7,408,441,628	387,091,297	7,348,257,211	15,143,790,136
129	H/M Iringa	3,325,898,130	592,519,152	7,863,426,772	11,781,844,054
130	H/W Kilolo	3,129,408,682	719,634,250	3,279,577,417	7,128,620,349
131	H/W Mufindi	4,094,087,863	209,957,069	1,133,736,177	5,437,781,109
132	H/Mji	479,861,431	406,437,063	1,598,934,642	2,485,233,136

Na. uri	Halmash matumizi ya kawaida (Sh.)	Bidhaa za matengenezo (Sh.)	Gharama za Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
Mafinga				
133 H/W Nkasi	4,734,090,000	1,425,690,000	4,492,240,220	10,652,020,220
134 H/W Kalambo	3,582,749,000	251,180,000	2,536,427,000	6,370,356,000
135 H/W Sumbawanga	4,802,863,580	1,084,873,690	788,778,347	6,676,515,617
136 H/M Sumbawanga	2,538,154,304	4,415,947,717	1,304,656,573	8,258,758,594
137 H/W Ludewa	1,668,653,942	201,725,843	352,548,120	2,222,927,905
138 H/Mji Makambako	1,915,354,165	739,253,021	1,234,359,425	3,888,966,612
139 H/W Makete	1,813,061,574	577,970,790	1,016,237,560	3,407,269,924
140 H/W Njombe	2,240,816,892	259,892,391	1,151,989,021	3,652,698,304
141 H/Mji Njombe	2,215,836,824	603,934,067	4,980,558,119	7,800,329,010
142 H/W Wanging'ombe	3,394,070,915	219,331,743	3,981,531,191	7,594,933,849
143 H/W Gairo	2,738,155,051	1,398,452,455	1,978,505,940	6,115,113,446
144 H/Mji Ifakara	1,368,340,212	76,513,928	2,505,943,028	3,950,797,168
145 H/W Kilombero	2,674,613,967	591,414,009	2,901,061,755	6,167,089,731
146 H/W Kilosa	2,428,453,285	1,763,191,077	2,156,918,500	6,348,562,862
147 H/W Ulanga	2,770,201,000	619,726,000	2,250,529,000	5,640,456,000
148 H/W Mvomero	2,152,253,076	970,879,540	3,464,402,117	6,587,534,733
149 H/M Morogoro	2,929,234,137	1,616,573,438	27,678,707,673	32,224,515,248
150 H/W Morogoro	990,447,517	428,623,974	2,827,788,880	4,246,860,371
151 H/W Malinyi	1,364,316,270	362,909,390	2,281,262,000	4,008,487,660
152 H/M Mtwar Mikindani	4,048,117,000	628,260,000	2,968,670,000	7,645,047,000
153 H/W Mtwar	802,501,365	105,508,756	1,705,834,372	2,613,844,493
154 H/Mji Nanyamba	1,084,151,000	385,460,000	5,351,145,250	6,820,756,250
155 H/W Tandahimba	4,384,754,767	758,642,545	3,922,981,335	9,066,378,647

Na.	Halmashuri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
156	H/W Newala	1,569,335,633	491,680,936	2,481,039,589	4,542,056,158
157	H/Mji Newala	1,347,223,300	161,448,990	1,154,434,837	2,663,107,127
158	H/W Masasi	3,660,505,432	542,157,150	6,878,206,427	11,080,869,009
159	H/Mji Masasi	1,503,760,541	54,180,199	1,686,272,488	3,244,213,228
160	H/W Nanyumbu	1,434,470,015	131,987,574	2,350,387,159	3,916,844,748
161	H/M Kinondoni	14,120,187,487	3,437,948,963	16,406,132,577	33,964,269,027
162	H/M Ubungo	5,060,395,816	4,009,439,737	2,776,787,400	11,846,622,953
163	H/Jiji Dar Es Salaam	1,292,915,000	71,324,000	1,632,523,631	2,996,762,631
164	H/W Mpanda	3,031,547,567	1,160,275,013	1,746,211,185	5,938,033,765
165	H/M Mpanda	1,784,455,875	2,005,304,813	6,732,196,157	10,521,956,845
166	H/W Mpimbwe	2,507,763,342	1,125,837,603	1,667,721,037	5,301,321,982
167	H/W Nsimbo	1,861,235,261	337,555,527	2,628,067,327	4,826,858,115
168	H/W Mlele	1,530,979,000	221,648,254	2,220,305,825	3,972,933,078
169	H/M Temeke	22,915,674,490	795,395,893	20,967,753,487	44,678,823,870
170	H/M Kigamboni	4,078,194,139	271,400,918	1,980,208,528	6,329,803,585
171	H/W Mbozi	5,154,723,644	529,631,915	5,590,651,898	11,275,007,456
172	H/W Illeje	2,052,687,681	258,969,581	1,507,429,585	3,819,086,847
173	H/W Songwe	519,156,690	191,011,233	1,850,786,568	2,560,954,491
174	H/W Momba	1,550,788,660	351,097,214	1,943,750,014	3,845,635,888
175	H/Mji Tunduma	1,368,465,004	627,328,821	2,978,877,699	4,974,671,524
176	H/W Mkuranga	3,612,186,442	1,046,857,200	1,122,326,953	5,781,370,595
177	H/W Kibaha	2,317,355,648	212,075,499	2,551,542,209	5,080,973,356
178	H/Mji Kibaha	1,422,893,903	504,413,008	8,081,089,671	10,008,396,582
179	H/W Rufiji	1,493,967,000	685,412,000	948,592,180	3,127,971,180
180	H/W Chalinze	1,682,767,452	211,432,794	1,439,282,940	3,333,483,186
181	H/W Mafia	898,653,627	413,792,965	1,239,316,293	2,551,762,885
182	H/W Bagamoyo	2,966,158,854	805,711,019	240,400,897	4,012,270,770
183	H/W	1,329,025,473	111,963,481	2,493,695,008	3,934,683,962

Na.	Halmashuri	Bidhaa za matumizi ya kawaida (Sh.)	Gharama za matengenezo (Sh.)	Matumizi ya Maendeleo(Sh.)	Jumla (Sh.)
	Kisarawe				
184	H/W Kibiti	637,727,000	50,414,000	1,632,515,690	2,320,656,690
185	H/M Ilala	15,396,375,920	6,121,318,990	20,188,423,980	41,706,118,890
	Jumla	594,752,914,494	122,365,593,922	585,676,080,425	1,302,794,588,840

Kiambatisho Na. 48: Orodha ya Halmashauri Zilizokiuka Taratibu za Manunuzi

Na.	Jina la Halmashauri	Maoni
a	H/W Iringa	Kutokuwapo kipengele cha ripoti ya kila robo mwaka ya Mkaguzi wa ndani inayoonesha kufuatwa kwa sheria, kanuni na taratibu za manunuzi, kinyume na kifungu cha 48(2) cha sheria ya manunuzi ya ummaa ya mwaka 2011 (na marekebisho yake ya mwaka 2016)
	H/W Kilolo	
	H/W Kwimba	
b	H/Jiji Arusha	Kushindwa kufanya Tathmini ya athari ya mazingira kabla ya miradi kuanza, kinyume na Kanuni ya 241(3) ya kanuni za sheria ya Manunuzi ya Umma za mwaka 2013 na kifungu cha 81(1) cha Sheria ya Utunzaji wa mazingira ya mwaka 2004 ambacho kinaelekeza kwamba, tathmini ya athari ya mazingira itekelezwe kama ilivyoishiwa kwenye Jedwali la tatu kwenye sheria hyo.
	H/W Mpanda	
	H/M Mpanda	
	H/W Kyela	
c	H/W Kiteto	Kushindwa kusajili na kutumia Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Manunuzi na kutoa taarifa kwa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma, kinyume na kanuni ya 70 na 87 ya Sheria ya manuzi ya umma ya mwaka 2013.
	H/W Msalala	
	H/Mji Handeni	
d	H/W Arusha	Tozo ya uchelewaji wa kazi haikutozwa kutoka kwa wakandarasi waliochelewesha kukamilisha Miradi, kinyume cha masharti ya kawaida na masharti mahususi ya mkataba pamoja na kanuni ya 112(1) ya kanuni za sheria ya manunuzi ya umma ya mwaka 2013 na marekebisho yake ya mwaka 2016.
	H/Mji Nanyamba	
e	H/Mji Kibaha	Kutotunza daftari la kusajili, kinyume na Aya ya 5.15 ya Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa.
	H/W Ngara	
	H/W Mpanda	
	H/W Songea	
f	H/W Arusha	Kutokuwanadaftarlakutunza kumbukumbu za matengenezo ya magari kinyumbe na Kanuni ya 137(4)(a) of PPR, 2013
	H/W Monduli	
	H/W Bagamoyo	
	H/W Mpanda	
	H/W Uvinza	
	H/W Moshi	
	H/W Rombo	
	H/Mji Babati	
	H/W Bunda	
	H/W Kyela	
	H/Jiji Tanga	

Na.	Jina la Halmashauri	Maoni
g	H/W Buchosa	Manunuzi yaliifanyika pasopo kitengo cha Manunuzi (PMU) kuwa na taarifa, kinyume na Agizo Na. 77(1) la Memoranda ya Fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa mwaka 2009.
	H/W Kwimba	
h	H/W Longido	Manunuzi yaliyofanyika kabla ya kuandaa Hati ya Manunuzi (LPO) kinyume na Agizo namba 69(1),(4)&(5) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
	H/W Mkuranga	
	H/W Rufiji	
	H/Jiji Dar Es Salaam	
	H/M Ilala	
	H/W Mpanda	
	H/W Mpimbwe	
	H/W Nsimbo	
	H/W Hai	
	H/W Chunya	
	H/W Kilosa	
i	H/W Mtwara	Manunuzi yaliyofanyika bila kuwa na Hati ya manunzi (LPO) Kinyume na agizo namba 69(1),(4)&(5) la memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009
	H/Jiji Mwanza	
	H/Mji Kasulu	
	H/W Rungwe	
j	H/W Kaliua	Tangazo la zabuni, Kutopeleka kwenye mamlaka ya Usimamizi wa manunuzi ya umma kwa ajili ya kuchapishwa kwenye Tovuti ya Zabuni kinyume na Kanuni ya 370 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma - 2013
	H/W Handeni	
	H/W Mpwapwa	
	H/W Mwanga	
	H/Mji Newala	
k	H/W Manyoni	Tangazo la zabuni, Kutopeleka kwenye mamlaka ya Usimamizi wa manunuzi ya umma kwa ajili ya kuchapishwa kwenye Tovuti ya Zabuni kinyume na Kanuni ya 370 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma - 2013
	H/M Singida	

Kiambatisho Na. 49: Malipo bila viambata muhimu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	5,880,000
2.	H/W Arusha	6,222,950
3.	H/W Babati	1,675,000
4.	H/Mji Babati	4,239,347
5.	H/W Bagamoyo	7,418,556
6.	H/W Bahi	1,893,551
7.	H/Mji Bariadi	16,340,000
8.	H/W Biharamulo	70,732,380
9.	H/W Buchosa	9,368,000
10.	H/W Buhigwe	22,766,000
11.	H/M Bukoba	22,086,900
12.	H/W Bumbuli	48,998,209
13.	H/W Busokelo	21,650,000
14.	H/W Chamwino	101,590,959
15.	H/W Chato	37,155,750
16.	H/W Chunya	16,615,200
17.	H/Jiji Dar es salaam	10,907,300
18.	H/W Gairo	24,447,698
19.	H/W Geita	10,776,000
20.	H/W Hai	4,342,000
21.	H/W Hanang'	28,073,239
22.	H/Mji Handeni	2,600,000
23.	H/W Igunga	10,768,500
24.	H/M Ilala	198,170,988
25.	H/M Ilemela	40,080,900
26.	H/W Iramba	18,433,214
27.	H/W Iringa	2,648,000
28.	H/W Kalambo	11,622,741
29.	H/W Kaliua	27,739,000
30.	H/W Karagwe	5,457,000
31.	H/W Kibaha	13,981,072
32.	H/W Kibiti	388,506,635
33.	H/M kigamboni	15,600,000
34.	H/M Kigoma/Ujiji	142,645,921
35.	H/W Kigoma	14,600,050
36.	H/W Kilindi	7,180,000
37.	H/W Kilombero	687,298,082
38.	H/W Kilosa	200,597,406
39.	H/W Kilwa	25,561,000
40.	H/W Kishapu	43,251,589
41.	H/W Kiteto	1,117,500
42.	H/W Kongwa	50,131,840
43.	H/W Kwimba	61,733,874
44.	H/W Kyela	24,450,250
45.	H/W Kyerwa	60,085,000
46.	H/W Longido	5,511,687

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
47.	H/W Ludewa	35,903,550
48.	H/W Madaba	20,290,579
49.	H/W Mafia	26,239,794
50.	H/W Makete	400,694,453
51.	H/Mji Masasi	41,277,836
52.	H/W Maswa	17,365,776
53.	H/Jiji Mbeya	32,305,000
54.	H/W Mbeya	71,008,187
55.	H/Mji Mbinga	26,488,000
56.	H/W Mbogwe	29,745,000
57.	H/W Mbulu	14,573,650
58.	H/Mji Mbulu	4,463,000
59.	H/W Meru	14,257,066
60.	H/W Missenyi	56,167,973
61.	H/W Misungwi	34,749,644
62.	H/W Mkalama	7,630,000
63.	H/W Mkinga	18,502,372
64.	H/W Mlele	4,840,000
65.	H/W Momba	5,745,000
66.	H/W Monduli	6,492,868
67.	H/W Morogoro	56,677,783
68.	H/M Morogoro	60,466,283
69.	H/M Moshi	108,259,121
70.	H/W Moshi	54,656,110
71.	H/W Mpanda	4,883,220
72.	H/M Mpanda	9,832,644
73.	H/W Mpimbwe	52,494,536
74.	H/W Mpwapwa	108,220,573
75.	H/W Msalala	103,798,271
76.	H/M Musoma	296,179,087
77.	H/Jiji Mwanza	28,526,800
78.	H/W Namtumbo	75,624,230
79.	H/Mji Nanyamba	113,748,862
80.	H/W Nanyumbu	13,251,800
81.	H/W Ngorongoro	7,535,195
82.	H/W Nyang'hwale	339,768,595
83.	H/W Nyasa	9,100,000
84.	H/W Pangani	3,603,585
85.	H/W Rombo	27,457,756
86.	H/W Rungwe	73,129,400
87.	H/W Sengerema	104,864,654
88.	H/W Shinyanga	40,969,620
89.	H/M Shinyanga	20,776,720
90.	H/W Siha	362,098,590
91.	H/W Sikonge	85,509,950
92.	H/W Simanjiro	2,520,000
93.	H/W Songea	25,512,060

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
94.	H/M Songea	35,057,710
95.	H/W Sumbawanga	43,595,000
96.	H/M Sumbawanga	29,813,480
97.	H/W Tabora	212,717,595
98.	H/W Tarime	23,740,000
99.	H/Mji Tarime	62,218,306
100.	H/M Temeke	201,040,758
101.	H/M Ubungo	219,515,702
102.	H/W Ukerewe	202,194,366
103.	H/W Ulanga	21,831,612
104.	H/W Urambo	16,962,500
105.	H/W Ushetu	47,366,000
106.	H/W Wanging'ombe	9,440,000
Jumla		6,716,649,510

Kiambatisho Na. 50: Malipo ambayo hayakukatwa kodi ya zuio

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	5,305,106
2.	H/W Babati	3,573,761
3.	H/Mji Babati	1,888,093
4.	H/W Buhigwe	5,228,515
5.	H/W Bumbuli	3,983,706
6.	H/W Chemba	4,320,179
7.	H/W Ikungi	1,885,560
8.	H/M Ilala	10,284,000
9.	H/W Kakonko	36,173,144
10.	H/W Kalambo	3,302,421
11.	H/W Karagwe	1,366,207
12.	H/W Kasulu	14,206,011
13.	H/W Kibiti	6,539,850
14.	H/M Kinondoni	7,411,510
15.	H/W Kondoa	173,637,714
16.	H/W Kongwa	4,614,163
17.	H/W Ludewa	7,416,421
18.	H/W Lushoto	6,829,758
19.	H/W Maswa	9,104,511
20.	H/Jiji Mbeya	1,946,688
21.	H/W Mbulu	2,390,350
22.	H/W Meru	1,737,659
23.	H/W Mkinga	2,902,499
24.	H/W Mkuranga	9,554,749
25.	H/W Moshi	13,620,459
26.	H/Mji Nanyamba	4,657,465
27.	H/W Nanyumbu	23,917,151
28.	H/W Ngara	2,450,960
29.	H/Mji Nzega	9,365,331
30.	H/W Rombo	773,422
31.	H/W Rungwe	6,718,004
32.	H/W Sikonge	16,731,569
33.	H/M Singida	10,495,921
34.	H/M Sumbawanga	8,581,706
35.	H/W Tabora	3,800,300
Jumla		426,714,863

Kiasi cha kodi ya zuio kilichokatwa na hakikuwasilishwa Mamlaka ya Mapato

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	9,615,686
2	H/W Arusha	6,349,016
3	H/W Bumbuli	34,980,380
4	H/W Geita	22,191,152
5	H/W Hai	4,428,199
6	H/W Kyela	217,996,581
7	H/W Longido	7,165,662
8	H/W Meru	11,688,466
Jumla		314,415,142

Kiambatisho Na. 51:Mapungufu katika usimamizi wa masurufu

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
Masurufu kutambulika kama matumizi kabla ya marejesho		
1	H/Jiji Mbeya	102,835,000
2	H/W Lushoto	63,288,860
3	H/Mji Korogwe	50,012,101
4	H/W Longido	48,332,300
5	H/Jiji Tanga	47,923,000
6	H/W Kakonko	41,898,483
7	H/W Kyela	38,363,200
8	H/W Meru	38,307,500
9	H/W Ileje	37,375,300
10	H/W Mpwapwa	27,083,467
11	H/W Nanyumbu	26,306,270
12	H/W Chunya	23,565,000
13	H/W Urambo	16,696,714
14	H/W Mbeya	15,822,500
15	H/W Korogwe	14,904,000
16	H/W Siha	13,027,408
17	H/W Handeni	5,023,000
18	H/W Arusha	5,000,000
19	H/W Ngorongoro	4,778,000
20	H/W Kibaha	4,150,000
21	H/Mji Handeni	3,300,600
Jumla		627,992,703
Masurufu yasiyorejeshwa		
Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Tandahimba	92,251,615
2	H/W Tunduru	45,139,285
3	H/M Tabora	43,732,039
4	H/W Nsimbo	35,240,300
5	H/W Arusha	32,598,450
6	H/M Sumbawanga	30,198,670
7	H/Mji Babati	23,971,000
8	H/W Rungwe	22,474,770
9	H/W Ukerewe	21,869,107
10	H/W Kyerwa	21,732,850
11	H/W Uvinza	19,397,041
12	H/Jiji Dar es Salaam	18,920,000
13	H/W Mpwapwa	18,130,467
14	H/W Songea	16,743,000
15	H/M Singida	16,466,260
16	H/W Longido	16,261,400
17	H/Mji Korogwe	15,503,000
18	H/W Sikonge	15,473,790
19	H/W Nkasi	15,181,900

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
20	H/W Misungwi	14,279,000
21	H/W Meru	13,931,000
22	H/W Missenyi	13,869,193
23	H/W Tabora	13,219,132
24	H/W Kongwa	11,507,000
25	H/W Shinyanga	11,012,500
26	H/W Rombo	9,840,000
27	H/W Magu	8,992,500
28	H/M Mpanda	8,460,000
29	H/W Sumbawanga	6,906,900
30	H/W Moshi	5,863,450
31	H/W Makete	5,742,250
32	H/W Babati	4,816,380
33	H/W Bumbuli	4,754,000
34	H/Jiji Mwanza	4,717,200
35	H/W Monduli	4,339,913
36	H/W Handeni	3,479,000
37	H/W Kibaha	2,030,000
38	H/W Bagamoyo	1,774,800
39	H/W Simanjiro	1,480,000
40	H/W Muheza	1,235,000
Jumla		673,534,162
	Masurufu yaliyorejeshwa baada ya muda mrefu.	
Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Mbeya	32,876,805
2	H/W Muleba	31,246,393
3	H/W Kibondo	23,150,234
4	H/W Longido	17,140,000
5	H/W Monduli	16,214,190
6	H/Jiji Arusha	12,698,450
7	H/M Singida	10,893,047
8	H/W Handeni	9,707,000
9	H/W Bumbuli	8,798,000
10	H/W Arusha	7,968,000
Jumla		170,692,119
Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
	Masurufu yaliyotolewa kabla ya kurejesha ya awali.	
1	H/W Tabora	44,132,100
2	H/M Sumbawanga	34,230,215
3	H/W Ngorongoro	19,486,280
4	H/W Kilolo	18,743,000
5	H/W Nsimbo	16,233,300
6	H/Mji Makambako	12,519,500

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
7	H/W Iringa	9,527,000
8	H/W Kilindi	3,500,000
Jumla		158,371,395
Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
	Masurufu ambayo hayakurekodiwa kwenye rejista	
1	H/W Tabora	16,779,898
2	H/M Tabora	46,677,500
Jumla		63,457,398
Jumla		1,694,047,777

Kiambatisho Na. 52: Mapungufu katika matumizi ya mafuta

Mafuta ambayo kumbukumbu za matumizi hazikuthibitishwa		
Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Sengerema	38,797,963
2	H/W Kakonko	28,931,700
3	H/W Masasi	28,811,900
4	H/W Chunya	28,390,794
5	H/W Handeni	25,758,054
6	H/W Magu	25,430,000
7	H/W Ikungi	23,041,188
8	H/Mji Kasulu	22,962,859
9	H/Jiji Dodoma	18,629,111
10	H/W Mpwapwa	13,624,336
11	H/Jiji Arusha	11,787,079
12	H/W Rungwe	11,679,370
13	H/Mji Nanyamba	11,641,877
14	H/M Moshi	11,004,273
15	H/M Mtwara	10,296,170
16	H/W Tarime	9,946,197
17	H/W Misungwi	9,158,489
18	H/W Namtumbo	8,767,106
19	H/Mji Kondoa	8,551,832
20	H/W Kwimba	8,241,195
21	H/Jiji Arusha	8,213,314
22	H/W Same	8,184,070
23	H/W Madaba	6,275,555
24	H/W Pangani	6,264,198
25	H/Jiji Mbeya	6,255,000
26	H/W Ngorongoro	6,166,644
27	H/W Nsimbo	6,139,137
28	H/Jiji Mwanza	5,625,150
29	H/W Mbinga	5,495,260
30	H/W Lushoto	5,491,098
31	H/W Kibondo	5,088,480
32	H/W Siha	4,537,445
33	H/W Simanjiro	4,235,090
34	H/W Kiteto	2,758,950
35	H/W Lindi	2,700,000
36	H/W Mlele	2,574,030
37	H/W Korogwe	2,053,015
38	H/W Hai	1,190,485
Jumla Ndogo		444,698,413
Mafuta yalitolewa kwa Magari yasiyo ya Halmashauri		
Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	2,741,210
2	H/W Arusha	4,884,437
3	H/W Ngorongoro	7,852,260
4	H/W Chunya	32,678,712
5	H/M Mtwara	2,537,046
Jumla Ndogo		50,693,665
Jumla Kuu		495,392,079

Kiambatisho Na. 53: Orodha ya Halmashauri zenyе Mali za kudumu zisizofanya kazi na zisizotengenezeka

Na	Halmashauri	Idadi za Mali	Na	Halmashauri	Idadi za Mali
1	H/W Ludewa	22	49	H/W Moshi	6
2	H/M Ubungo	20	50	H/W Siha	6
3	H/M Kinondoni	19	51	H/W Mbarali	6
4	H/W Malinyi	17	52	H/W Mbeya	6
5	H/W Meatu	17	53	H/Mji Mbinga	6
6	H/W Geita	16	54	H/M Tabora	6
7	H/W Mpanda	13	55	H/W Bumbuli	6
8	H/W Rungwe	13	56	H/W Meru	5
9	H/W Morogoro	13	57	H/W Kasulu	5
10	H/W Ulanga	13	58	H/Mji Kasulu	5
11	H/Jiji Mwanza	13	59	H/W Kigoma	5
12	H/W Tunduru	13	60	H/W Hanang'	5
13	H/M Iringa	12	61	H/M Musoma	5
14	H/W Muleba	12	62	H/W Serengeti	5
15	H/W Makete	12	63	H/W Newala	5
16	H/W Handeni	12	64	H/W Kalambo	5
17	H/M Kibaha	11	65	H/W Busega	5
18	H/M Mafia	11	66	H/W Itilima	5
19	H/W Iringa	11	67	H/W Singida	5
20	H/W Simanjiro	11	68	H/W Nzega	5
21	H/W Misungwi	11	69	H/W Tabora	5
22	H/W Longido	10	70	H/W Urambo	5
23	H/W Tarime	10	71	H/W Kibiti	4
24	H/W Masasi	10	72	H/W Chamwino	4
25	H/W Chemba	9	73	H/W Kibondo	4
26	H/W Kyerwa	9	74	H/M Moshi	4
27	H/W Chunya	9	75	H/Mji Bunda	4
28	H/M Singida	9	76	H/W Mtwara	4
29	H/W Bukoba	8	77	H/W Kishapu	4
30	H/W Mbulu	8	78	H/W Bariadi	4
31	H/W Busokelo	8	79	H/W Sikonge	4
32	H/W Njombe	8	80	H/W Lushoto	4
33	H/W Sumbawanga	8	81	H/W Pangani	4
34	H/Mji Bariadi	8	82	H/W Kondoa	3
35	H/W Igunga	8	83	H/W Mbogwe	3
36	H/W Korogwe	8	84	H/W Nsimbo	3
37	H/W Karatu	7	85	H/Mji Ifakara	3
38	H/W Monduli	7	86	H/M Mtwara	3
39	H/Mji Mafinga	7	87	H/Mji Makambako	3
40	H/W Ruangwa	7	88	H/W Mbinga	3

Na	Halmashauri	Idadi za Mali	Na	Halmashauri	Idadi za Mali
41	H/W Babati	7	89	H/W Maswa	3
42	H/W Kyela	7	90	H/W Kaliua	3
43	H/W Buchosa	7	91	H/W Mkinga	3
44	H/M Nkasi	7	92	H/Mji Kibaha	2
45	H/M Itigi	7	93	H/M Mwanga	2
46	H/M Mbozi	7	94	M/Mji Nanyamba	2
47	H/M Ngorongoro	6	95	H/M Sengerema	2
48	H/M Temeke	6	96	H/M Songea	2
			97	H/W Ileje	2
			JUMLA		504